

คู่มือปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัว

ส่วนการทะเบียนทั่วไป
สำนักบริหารการทะเบียน

กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย

คู่มือปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัว

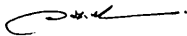
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
สำนักบริหารการทะเบียน
กรมการปกครอง

คำนำ

ทะเบียนครอบครัว เป็นงานทะเบียนประเภทหนึ่งซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครองมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวไม่ว่าจะในฐานะสามีภริยาหรือบิดามารดากับบุตร โดยแบ่งออกเป็น ๗ ประเภท ได้แก่ ทะเบียนสมรส ทะเบียนการหย่า ทะเบียนรับรองบุตร ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนฐานะของภริยา และทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว

กรมการปกครองมีความตระหนักดีว่า ทะเบียนครอบครัวเป็นเอกสารหลักฐานทางกฎหมายที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการรักษาสติและหน้าที่ของบุคคลในครอบครัว หากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างครบถ้วนถูกต้องก็จะทำให้ประชาชนที่มาขอรับบริการได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย อันเป็นการเสริมสร้างความอบอุ่นมั่นคงและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ครอบครัว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสงบเรียบร้อยแก่สังคม และประเทศชาติโดยรวมด้วย

กรมการปกครองจึงได้รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการ ที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียนครอบครัวจัดทำเป็น “คู่มือปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัว” เพื่อความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ รวมทั้งเพื่อให้ประชาชนผู้สนใจได้รับความรู้ความเข้าใจในงานทะเบียนครอบครัว ทำให้ประชาชน ได้รับบริการเกี่ยวกับงานทะเบียนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพถูกต้อง รวดเร็ว มีความพึงพอใจ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)

อธิบดีกรมการปกครอง

สารบัญ

คำนำ	หน้า
แนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัว	
แนวทางการปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัว	๑
ขั้นตอนการจดทะเบียนครอบครัว	๑๒
การปฏิบัติงานของนายทะเบียน	๓๔
ภาคกฎหมายและระเบียบ	๓๗
พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
พุทธศักราช ๒๔๗๗	๓๙
พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๘)	
พ.ศ. ๒๔๑๙	๔๑
พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๔๑๙	๔๒
พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๑)	
พ.ศ. ๒๔๓๓	๔๕
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ครอบครัว	๔๖
พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘	๔๔
พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๒	๔๙
พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๓๓	๙๐
พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี	
นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. ๒๔๙๘	๙๒
พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๔๒๒	๙๔
พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓	๑๐๑
พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๒

พระราชบัญญัติว่าด้วยการชดเชยกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑	๑๐๔
กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว	
พุทธศักราช ๒๔๗๘	๑๑๑
กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว	
พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๒)	๑๑๓
กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว	
พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๓)	๑๑๔
กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๙๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติ	
จดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘	๑๑๖
กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๑๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติ	
จดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘	๑๑๗
กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติ	
จดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘	๑๑๙
กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติ	
จดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘	๑๒๐
กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติ	
จดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘	๑๒๑
กฎกระทรวงการต่างประเทศ ออกตามความในพระราชบัญญัติ	
จดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘	๑๒๒
กฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๕๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติ	
การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พุทธศักราช ๒๔๒๒	๑๒๔
กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๑๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติ	
กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอาเภอ (พ.ศ. ๒๔๑๔)	๑๓๔
ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๕๑	๑๓๗
ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว	
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๔	๑๔๓
คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๑๗/๒๔๕๒ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๕๒	
เรื่อง มอบอำนาจการอนุมัติให้มีการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน	
ณ สถานที่สมรสซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้มีขึ้น	๑๔๖

ภาคแบบพิมพ์	หน้า ๑๕๗
แบบพิมพ์ของกระทรวงมหาดไทย	๑๕๘
แบบพิมพ์ของกระทรวงการต่างประเทศ	๑๕๑
ภาคหนังสือสั่งการ	๒๐๓
หนังสือการทั่วไป	๒๐๔
หนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๙๒/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๘๔	
เรื่อง การเพิกถอนทะเบียนครอบครัว	๒๐๕
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๑๓๑๓/ว ๗๔๑	
ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๒๑	
เรื่อง การจดทะเบียนสมรส และการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	
ของบุคคลต่างด้าว	๒๐๖
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๒๒/ว ๘๔๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๓๑	
เรื่อง การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน	๒๐๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๗๘๓ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๔๓๒	
เรื่อง การทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล	๒๑๒
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๑๔๙๑ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๓๒	
เรื่อง การเก็บรักษาแบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓)	
และใบสำคัญการหย่า (คร.๗)	๒๒๙
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๑๒๒๒	
ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๓๕ เรื่อง การตรวจค้น	
และรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัว	๒๓๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๒๗๕๙ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๔๓๕	
เรื่อง การขอคัดสำเนาทะเบียนการสมรส	๒๓๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๒/ ๑๔๗๖๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๓๖	
เรื่อง การขอปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัว	๒๔๒
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๕๑๒ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๔๓๗	
เรื่อง การเก็บรักษาเอกสารทะเบียนครอบครัว	๒๔๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๔๔ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๓๗	
เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการออกหนังสือรับรองความเป็นโสด	๒๔๖

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๗๓๓ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๙	
เรื่อง ทาริอแนวทางแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน	๒๕๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๓๔๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๑	
เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีเอกสารทะเบียนครอบครัว ชำรุด สูญหาย	
อันเนื่องมาจากสาธารณภัย	๒๕๓
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๔๔๔ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑	
เรื่อง กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความ	
ในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘	๒๕๙
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๔๔๔ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๑	
เรื่อง กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความ	
ในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘	๒๖๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๔๒๓ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๑	
เรื่อง ทาริอการขอคัดสำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	๒๖๓
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๔๔๑	
ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๑ เรื่อง การเปิดใช้ข้อมูลงานทะเบียนทั่วไป	
ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ON-LINE) ของกรมการปกครอง	๒๖๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑/ว ๑๖๑๒ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๑	
เรื่อง การบริการแบบพิมพ์คำร้องงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน	
ผ่านระบบอินเตอร์เน็ต	๒๗๕
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๕/๑๑๓๔๒ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๑	
เรื่อง ทาริออการออกหนังสือรับรองการอยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา	๒๗๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๖๗๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑	
เรื่อง การรับรองรายการจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์	๒๘๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๘๒๒ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๑	
เรื่อง การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนครอบครัวโดยระบบคอมพิวเตอร์	๒๘๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๔๑๙๗ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๒	
เรื่อง ทาริออการจดทะเบียนสมรสและการหย่า	๒๘๕

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๖๙๔ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๒	
เรื่อง การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนครอบครัวโดยระบบคอมพิวเตอร์	๒๘๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๕๒๖ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒	
เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการบันทึกทะเบียนครอบครัว	๒๘๘
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๑๒๑๑๔ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒	
เรื่อง การออกหนังสือรับรองสถานภาพการสมรส	๒๙๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๒๕๔ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒	
เรื่อง คำชี้แจงเกี่ยวกับการรับรองเอกสารของต่างประเทศ	๒๙๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๙๕๑ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๒	
เรื่อง การออกโฉนดที่ดินรายการในทะเบียนบ้าน	๒๙๖
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๓๓๑๑ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔	
เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว	
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔	๓๐๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๔๔๑ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๔	
เรื่อง การออกจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย	
และการหย่าตามกฎหมายต่างประเทศ	๓๑๑
หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๑๓๑๔.๓/ว ๒๑๕๓	
ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนทั่วไป	
และบริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์	๓๑๖
หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๑๓๑๔.๓/ว ๒๔๘	
ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนทั่วไป	
และบริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์	๓๒๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๔.๓/ว ๑๔๒๔ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗	
เรื่อง การทำหนังสือมอบอำนาจในต่างประเทศ	
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๔.๓/ว ๙๑๖๖ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๒	
เรื่อง การออกหนังสือรับรองความเป็นโสด	๓๓๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๔.๓/ว ๙๑๗๔ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒	
เรื่อง การตรวจสอบเอกสารปลอม	๓๔๑

ทะเบียนสมรส

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๕๔๔๙/๒๕๑๖ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๖

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสต่างสำนักทะเบียน _____ ๓๔๗

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๓/๘๕๒ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๘

เรื่อง พระกฤษฎีกาให้ความยินยอมในการจดทะเบียนสมรส _____ ๓๔๘

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๓/๘๓๑๑๘ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การหรือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุล _____ ๓๕๐

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๓/ว ๗๓๕ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๑

เรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้พหุและผู้ลี้ภัย _____ ๓๕๒

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๓/๑๘๔๖ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๑

เรื่อง การหรือการจดทะเบียนสมรส _____ ๓๕๖

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๓/ว ๗๑๙๘๓๘ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๒

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว _____ ๓๕๗

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๓/ว ๑๑๙๒ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๔

เรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้พหุและผู้ลี้ภัย _____ ๓๖๐

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๓/๖๕๑๑๒ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๔

เรื่อง การร้องขอให้บันทึกรับรองแสดงความยินยอมจดทะเบียนสมรส

ในต่างประเทศ _____ ๓๖๓

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ส่วนมาก ที่ มท ๑๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๑ มิถุนายน ๒๕๒๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว

กับบุคคลสัญชาติไทย _____ ๓๖๕

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ ที่ มท ๑๕๑๒/ว ๑๑๑ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗

เรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้พหุและผู้ลี้ภัย _____ ๓๖๘

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๕๑๒/ว ๘๑๕ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๙

เรื่อง การพิจารณาสัญชาติของบุตรบุคคลต่างด้าวที่จดทะเบียนสมรส

ณ สถานทูตต่างประเทศประจำประเทศไทย _____ ๓๗๓

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๑๒/๒๖๖๕๔ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๑	
เรื่อง การหรือการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว	๓๘๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๑๔๑๑ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๑	
เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าว	๓๘๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/๘๑๑๑ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๓๑	
เรื่อง การหรือกรณีการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรสและการทำสัญญาก่อนสมรส	๓๘๕
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/๓๗๑๖๗ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๑	
เรื่อง การจดทะเบียนสมรส	๓๘๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๔๙๔ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๑	
เรื่อง การร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะ	๓๙๒
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๕๖๑ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๓๑	
เรื่อง การหรือปฏิบัติการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน	๓๙๗
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๘๗๖ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๓๑	
เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว	๔๐๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๑๔๗๗ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๑	
เรื่อง การตรวจสอบเงื่อนไขการสมรสก่อนจดทะเบียน	๔๐๓
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๑๒/๖๗๑ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๓	
เรื่อง การหรือการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน	๔๐๕
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๒๕๔ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓	
เรื่อง การพิจารณาหนังสือรับรองของสถานทูตหรือสถานกงสุล	
ซึ่งใช้ประกอบการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว	๔๐๘
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๑๒/๕๕๒๑ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๔	
เรื่อง การจดทะเบียนสมรสซ้อน	๔๑๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/๘๑๘๖๙ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๔	
เรื่อง การสมรสโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	๔๑๗
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๑๔๘๔ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๔	
เรื่อง ชักข้อความเข้าใจการออกหนังสือรับรอง กรณีบุคคลต่างด้าว	
จดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย	๔๒๐

- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๒/๗๑๓๙ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๖
เรื่อง ข้อมความเข้าใจเรื่องหนังสือรับรอง กรณีบุคคลต่างด้าว
จดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย _____ ๔๒๒
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๓๑๔๑ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๖
เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของหญิงต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทย _____ ๔๒๖
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๗
เรื่อง การถือทางปฏิบัติในการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสซ้อน
ตามมาตรา ๑๔๙๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ _____ ๔๒๙
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๒๕๒ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๗
เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสของญวนอพยพ _____ ๔๓๗
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๓๓๒๗ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๗
เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการบริการจดทะเบียนสมรส _____ ๔๔๐
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๕๔ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๑
เรื่อง การถือแนวทางปฏิบัติกรณีประชาชนร้องขอคัด
และรับรองสำเนาทะเบียนการสมรส _____ ๔๔๒
- หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๗๑๑ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๑
เรื่อง การสิ้นสุดแห่งการสมรส _____ ๔๔๕
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๔๗๖ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๑
เรื่อง การถือการจดทะเบียนสมรสของบุคคลสัญชาติไทยกับบุคคลต่างด้าว _____ ๔๔๖
- หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๗๗๔ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๑
เรื่อง การถือกรณีหนังสือรับรองการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว _____ ๔๔๙
- หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๑๔๑๒๙ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๑
เรื่อง หนังสือรับรองการแต่งงานซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด _____ ๔๕๔
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๔๘๓ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๑
เรื่อง การถือแนวทางการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนการสมรส _____ ๔๕๖
- หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๓ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๒
เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรส _____ ๔๖๐
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๗๖๑ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๒
เรื่อง การส่งสำเนาทะเบียนการสมรสของบุคคลต่างด้าว _____ ๔๖๑

วิทยุกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๓๒๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง หนังสือรับรองของสถานทูตหรือสถานกงสุลปลอม ๔๖๒

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๓๑๑ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง ทาหรือกรณีการจดทะเบียนสมรส ๔๖๓

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๑๗๑ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบเงื่อนไขและการจดทะเบียนสมรส

ของบุคคลต่างด้าว ๔๗๔

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๕๒๔ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ทาหรือการเพิกถอนทะเบียนสมรส ๔๗๖

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๕๒๔ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ทาหรือการยกเลิกทะเบียนชื้อตัว ชื้อรอง และทะเบียนสมรส ๔๘๐

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๑๕๔๔๗ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง การลงบันทึกสัญญาก่อนสมรส ๔๘๗

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๓๑๗ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของบุคคลสัญชาติพม่ากับคนไทย ๔๘๙

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๗๑๔๖ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย

และการหย่าตามกฎหมายต่างประเทศ ๔๙๐

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๒๔๖๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบเงื่อนไขและการจดทะเบียนสมรส

ของบุคคลต่างด้าว ๔๙๒

หนังสือสำนักบริหารการทะเบียน ด่วน ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๙๔๑๗ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของกลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง และบุคคลต่างด้าว ๔๙๓

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๑๑๔๔๖ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว ๔๙๔

หนังสือส่วนการทะเบียนทั่วไป ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๑๑๗ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสซ้อน ๔๙๗

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/ว ๑๔๑๘ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของบุคคลสัญชาติคูเวต _____ ๕๙๙

หนังสือกรมการปกครอง ลับ ที่ มท ๑๓๑๙.๓/ว ๓๖๖๙ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลสัญชาติไทยกับชาวต่างชาติ _____ ๕๐๑

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/๑๕๑๙๖ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง ทาริอแนวทางปฏิบัติกรณีการจดทะเบียนสมรส

ของนางสาวพัชรินทร์ เหล่าคำ หรือ แสงไสว _____ ๕๐๓

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/๔๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาที่ถูกหลอกให้จดทะเบียนสมรส _____ ๕๐๗

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/ว ๘๘๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีขอคืนสถานะการสมรส _____ ๕๐๙

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/๑๓๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การสมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ _____ ๕๑๔

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/๓๙ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

เรื่อง ขอจำหน่ายทะเบียนสมรส _____ ๕๑๕

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/๕๕๙ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ข้อกฎหมายว่าด้วยเรื่องการสมรส _____ ๕๑๗

ทะเบียนการหย่า _____ ๕๒๑

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๓/๒๒๗๖ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๒๑

เรื่อง การจดทะเบียนหย่า _____ ๕๒๓

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๓/๑๔๘๑ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๒

เรื่อง การขอจดทะเบียนหย่ากับพระภิกษุ _____ ๕๒๔

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๒๕๙ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๑

เรื่อง ทาริอการจดทะเบียนหย่า _____ ๕๒๖

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๔๑๒/๙๔ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๓๑

เรื่อง ทาริอแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัว _____ ๕๓๐

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๔๑๒/๑๗๖๘๔ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

เรื่อง ทาริอการปฏิบัติเกี่ยวกับการหย่า _____ ๕๓๓

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/๑๗๓ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๔	
เรื่อง การขอการจดทะเบียนหย่าโดยความยินยอม	๕๓๗
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๙๑๗ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๖	
เรื่อง การขอการหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมัน- บุคคลสัญชาติไทย	๕๔๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๗๖๔ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๓๖	
เรื่อง การขอเกี่ยวกับการขออุปการะเลี้ยงดูบุตร	๕๔๔
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ ๑๓๑๑.๒/๓๙๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๗	
เรื่อง ขอแก้ไขรายการใน คร. ๒ ที่ลงรายการผิดพลาด	๕๔๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๗๖๖ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๒	
เรื่อง การขอแนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนการหย่า	๕๔๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๒๖๑ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๓	
เรื่อง การขอการจดทะเบียนการหย่าของบุคคลต่างด้าว	๕๔๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๑๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๔	
เรื่อง ขอความร่วมมือในการตรวจสอบการหย่าตามคำพิพากษาของศาล	๕๔๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๗๗๓ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๔	
เรื่อง การขอแนวทางในการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในบันทึกการหย่า	๕๖๒
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/ว ๑๕๔๒ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗	
เรื่อง การขอการจดทะเบียนการหย่า	๕๗๒
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/๓๓๓ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗	
เรื่อง การขอกรณีจดทะเบียนการหย่าโดยไม่มีหลักฐานการจดทะเบียนสมรส	๕๗๖
ทะเบียนรับรองบุตร	๕๗๗
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ ๓๙๑/๒๕๑๔ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๑๔	
เรื่อง ขอส่งสำเนาเรื่องการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนรับรองบุตร นอกสำนักทะเบียน	๕๗๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๓/๑๑๑๔๗๗ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๕	
เรื่อง พระภิกษุขอจดทะเบียนรับรองบุตร	๕๘๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๑๖๗๔ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕	
เรื่อง การจดทะเบียนรับรองบุตรตามมาตรา ๑๕๔๔	
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	๕๘๒

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๗๒๗ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๖

เรื่อง การจัดการจดทะเบียนการรับรองบุตรตามมาตรา ๑๕๔๘

แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ _____ ๔๘๙

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๖๒๒ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖

เรื่อง การขอปฏิบัติงานการทะเบียน _____ ๔๙๓

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๒๒๘๒ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑

เรื่อง นายทะเบียนไม่ยอมรับจดทะเบียนรับรองบุตร _____ ๕๙๗

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/๑๓ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง การฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

ของชายผู้เคยเป็นสามีของมารดา _____ ๖๐๓

ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม _____ ๖๐๕

หนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๑๕๖๘๔/๒๕๙๖ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๙๖

เรื่อง พระภิกษุขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม _____ ๖๐๗

หนังสือกรมมหาดไทย ที่ ท.ล. ๒๒๗๙/๒๕๑๓ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๑๓

เรื่อง มรवासร้องขอจดทะเบียนรับพระภิกษุเป็นบุตรบุญธรรม _____ ๖๐๙

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๓/๕๙๓๗ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

เรื่อง การจัดการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม _____ ๖๑๑

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๓/๒๕๑๙ ลงวันที่ ๓๑ กันยายน ๒๕๒๑

เรื่อง มูลนิธิจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม _____ ๖๑๒

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๕๑๒/ว ๖๔ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๙

เรื่อง การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม _____ ๖๑๓

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๕๑๒/ว ๑๕๙๔ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๙

เรื่อง การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม _____ ๖๓๕

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๕๑๒/ว ๓๔๘ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๓๑

เรื่อง การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม _____ ๖๓๗

หนังสือกรมประชาสัมพันธ์ คำนวณมาก ที่ มท ๑๗๑๙/ว ๖๒๕๑๔ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม _____ ๖๔๒

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๒๕๑๒ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ๖๕๖

หนังสือกรมการปกครอง ลับ ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๔๑๗๑ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

เรื่อง ทุจริตสวมตัวใช้ชื่อ นางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล ๖๕๘

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๑๓๑๒/๒๕๑๑ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๖

เรื่อง การขอการจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม ๖๕๑

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๓๑๒๑๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๓๙

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการเป็นบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษา

ของศาลต่างประเทศ ๖๕๓

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๗๓๑ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑

เรื่อง การขอการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม ๖๕๔

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๑๑๗๓ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

เรื่อง การขอการจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม ๖๕๗

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๕๖ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๓

เรื่อง การขอรับเด็กชายกำพร้าเป็นบุตรบุญธรรม

และการสมรสระหว่างชายกำพร้ากับชาวต่างชาติ ๖๖๐

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๗๕๗ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔

เรื่อง การขอการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ๖๖๒

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๔.๓/ว ๑๑๒๑๒ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๔

เรื่อง การขอการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ๖๖๗

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๔.๓/ว ๑๔๑๔๑ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

เรื่อง การกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการลดระยะเวลาการปฏิบัติราชการ

การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ๖๗๖

ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ๖๗๙

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๓/๒๖๗๔๕ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๑๘

เรื่อง การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ๖๘๑

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/๗๔๙๓๒ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๔

เรื่อง การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ๖๘๓

<u>ทะเบียนฐานะของภริยา</u>	๖๘๗
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๖/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๔๘๒	
เรื่อง ข้อมความเข้าใจการบันทึกฐานะภริยา	๖๘๙
<u>ทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว</u>	๖๙๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๔๑๒/ว ๔๓๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๑	
เรื่อง ทาหรือการแก้ไขรายการชื่อสกุล	๖๙๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๒/ว ๙๓๓ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๓๖	
เรื่อง การจดทะเบียนการสมรสในต่างประเทศ	๖๙๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๒/๔๓๖๑๑ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๖	
เรื่อง ทาหรือการแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน	๖๙๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๙๔๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๘	
เรื่อง ทาหรือการขอบันทึกเพิ่มเติมรายการในทะเบียนสมรส	๗๐๓
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๓๓๑๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑	
เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว	๗๐๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/๖๖ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๒	
เรื่อง ทาหรือการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว	๗๐๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๑.๒/ว ๑๑๗ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๔	
เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว	๗๑๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/ว ๑๘๕๙ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๖	
เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว	๗๑๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/๙๑๓๙ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑	
เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนครอบครัว	๗๑๘
<u>คำนำหน้านามหญิง</u>	๗๒๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๑๓๑๙.๓/ว ๑๖๕๗ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑	
เรื่อง การประกาศใช้พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑	๗๒๓
หนังสือกรมการปกครอง ส่วนมาก ที่ มท ๑๓๑๙.๓/ว ๗๖๗๕ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑	
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑	๗๒๔
<u>รายชื่อคณะผู้จัดทำ</u>	๗๔๐

แนวทางและขั้นตอน
การปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัว

แนวทางการปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัว

ความหมาย ทะเบียนครอบครัว หมายถึง การจดทะเบียนที่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ที่กฎหมายให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและกำหนดหน้าที่ของบุคคล ได้แก่

- ๑) การจดทะเบียนสมรส
- ๒) การจดทะเบียนหย่า
- ๓) การจดทะเบียนรับรองบุตร
- ๔) ทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม
- ๕) ทะเบียนการเลิกรับบุตรบุญธรรม
- ๖) การบันทึกฐานะของภริยา
- ๗) การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

๑. ทะเบียนการสมรส

การสมรสที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๓ ประการ คือ

๑.๑ ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายว่าด้วยการสมรส เงื่อนไขแห่งการสมรส

ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ คือ

(๑) ชายหรือหญิงมีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ กรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนที่ชายและหญิงมีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ได้ (มาตรา ๑๔๔๔)

(๒) ชายหรือหญิงไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ (มาตรา ๑๔๔๕)

(๓) ชายหญิงซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาหรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาจะทำการสมรสกันไม่ได้ (มาตรา ๑๔๕๐)

(๔) ผู้รับบุตรบุญธรรมจะทำการสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้ (มาตรา ๑๔๕๑)

(๕) ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้ (มาตรา ๑๔๕๒)

(๖) หญิงที่สามียาหรือการสมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่นจะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๑๐ วัน เว้นแต่

- คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น

- สมรสกับคู่สมรสเดิม

- มีใบรับรองแพทย์ ประกาศนียบัตรหรือปริญญาซึ่งเป็นผู้ประกอบการรักษาโรคในสาขาเวชกรรมได้ตามกฎหมายว่ามีสิทธิ์

- มีคำสั่งของศาลให้สมรสได้ (มาตรา ๑๔๕๓)

(๗) ผู้เยาว์จะทำการสมรสต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีอำนาจให้ความยินยอมได้ตามกฎหมาย (มาตรา ๑๔๕๔)

๑.๒ ต้องแสดงความยินยอมและได้รับความยินยอมตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

- (๑) ชายและหญิงต้องแสดงความยินยอมเป็นสามีภริยากันโดยเปิดเผยต่อหน้า
นายทะเบียนและนายทะเบียนต้องบันทึกความยินยอมนั้นไว้ (มาตรา ๑๔๕๔)
- (๒) ชายหญิงที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะทำการสมรสต้องได้รับความยินยอมจาก
- บิดา มารดา ในกรณีที่มิทั้งบิดาและมารดา (มาตรา ๑๔๓๖ (๑))
 - บิดา หรือมารดา ในกรณีที่มารดาหรือบิดาตาย หรือถูกถอนอำนาจปกครอง
หรือไม่อยู่ในสภาพหรือฐานะที่อาจให้ความยินยอมหรือโดยพฤติการณ์ผู้เยาว์ไม่อาจขอความ
ยินยอมจากบิดาหรือมารดาได้ (มาตรา ๑๔๓๖ (๒))
 - ผู้ปกครอง ในกรณีที่ไม่มีบิดาหรือมารดา หรือมี แต่ถูกถอนอำนาจปกครอง
(มาตรา ๑๔๓๖ (๓))

การให้ความยินยอม กระทำได้ ๓ วิธี คือ

- ๑) ลงลายมือชื่อในขณะจดทะเบียนสมรส (มาตรา ๑๔๕๕ (๑))
- ๒) ทำเป็นหนังสือแสดงความยินยอมโดยระบุชื่อผู้จะสมรสทั้งสองฝ่ายและ
ลงลายมือชื่อของผู้ให้ความยินยอม (มาตรา ๑๔๕๕ (๒))
- ๓) ถ้ามีเหตุจำเป็นจะให้ความยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยาน อย่างน้อย ๒ คน ก็ได้
(มาตรา ๑๔๕๕ (๓))

๑.๓ ต้องได้มีการจดทะเบียนตามกฎหมายแล้ว (มาตรา ๑๔๕๗)

การจดทะเบียน คู่สมรสจะต้องร้องขอจดทะเบียน โดยทำเป็นหนังสือตามแบบ คร.๑
ที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งการจดทะเบียนสมรสกระทำได้ ๗ วิธี ด้วยกัน คือ

วิธีที่ ๑ ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนในสำนักทะเบียน โดยยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน
อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต ณ สำนักทะเบียนแห่งใดก็ได้ โดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นสำนักทะเบียน
ที่คู่สมรสมีภูมิลำเนาอยู่ เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเห็นว่าถูกต้องแล้วก็จะรับจดทะเบียนให้ (คร.๒)
และออกใบสำคัญแสดงการสมรส (คร.๓) ให้คู่สมรสคนละฉบับโดยไม่เก็บค่าธรรมเนียม

วิธีที่ ๒ จดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- (๑) ยื่นคำร้องแจ้งความประสงค์ ณ สำนักทะเบียน
- (๒) ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตการปกครองของนายทะเบียน
- (๓) เสียค่าธรรมเนียมรายละ ๒๐๐ บาท
- (๔) ผู้ร้องขอต้องจัดหาหนะรับส่งหรือจ่ายคำพาหนะให้กับนายทะเบียน

วิธีที่ ๓ จดทะเบียนสมรส ณ สถานที่สมรสซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อนุมัติให้มีขึ้น ให้นายทะเบียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายละเอียด ๒๐ บาท

วิธีที่ ๔ จดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนในท้องที่ห่างไกลเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นส่วนรวม ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ทำได้ ให้นายทะเบียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียม รายละเอียด ๑ บาท

วิธีที่ ๕ ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนัน เป็นวิธีหนึ่งที่ทางราชการ ประสงค์จะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลที่ห่างไกลกับที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ได้ ทั้งนี้ คำร้องจะต้องมีลายมือชื่อของผู้แจ้ง และพยาน ๒ คน ลงชื่อต่อหน้ากำนัน แต่พยานคนหนึ่งต้องเป็น

(๑) เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง มีตำแหน่งชั้นผู้ใหญ่บ้านขึ้นไปหรือ นายตำรวจ มียศตั้งแต่ชั้นนายร้อย หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ

(๒) ผู้แทนราษฎร เทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด

(๓) ทนายความ

ส่วนพยานอีกคนหนึ่งนั้น ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ.

จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๔

วิธีที่ ๖ การแสดงวาจาหรือกิริยาต่อหน้าพยาน มีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

- ชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย ซึ่งอาจจะเป็นภัยอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือโดยการเจ็บป่วยใกล้ความตาย หรืออยู่ในภาวะการรบ หรือสงคราม

วิธีที่ ๗ จดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนสถานทูต หรือสถานกงสุลไทย ในต่างประเทศมีหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

(๑) ชายและหญิงมีสัญชาติไทยทั้งสองฝ่าย

(๒) ชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนสัญชาติไทย อีกฝ่ายหนึ่งเป็นคน ต่างประเทศ

(๓) คู่สมรสมีความประสงค์จะทำการสมรสตามกฎหมายไทย

(๔) ต้องจดทะเบียน ณ สำนักทะเบียนสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ

๒. ทะเบียนการหย่า

ชายหญิงที่ได้จดทะเบียนสมรสแล้วจะขาดจากการสมรสหรือการสมรสสิ้นสุดลงด้วยเหตุ
๓ ประการ คือ

- (๑) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย
 - (๒) ได้จดทะเบียนการหย่าแล้ว
 - (๓) ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส
- การหย่ากระทำได้ ๒ วิธี
- (๑) การหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย
 - (๒) การหย่าโดยคำพิพากษาของศาล

วิธีที่ ๑ การหย่าโดยความยินยอม ได้แก่ การที่สามีภรรยาตกลงที่จะทำการหย่าขาดจากการเป็นสามีภริยากัน โดยต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อย ๒ คน และร้องขอต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียน ถ้าไม่มีหนังสือหย่ามาแสดงต่อนายทะเบียน ห้ามนายทะเบียนจดทะเบียนหย่าให้ (มาตรา ๑๕๑๔ วรรค ๒) ในหนังสือหย่าจะต้องแสดงรายการบางอย่างให้ชัดเจนเช่นการอุปการะเลี้ยงดูบุตร การใช้อำนาจปกครองบุตร และเกี่ยวกับทรัพย์สิน การหย่าโดยความยินยอมทำได้ ๒ วิธี คือ

- (๑) การจดทะเบียนหย่าในสำนักทะเบียน
- (๒) การจดทะเบียนหย่าต่างสำนักทะเบียน

การหย่าในสำนักทะเบียน คู่สมรสที่ประสงค์จะหย่าขาดจากกัน สามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนหย่า (คร.๑) พร้อมหนังสือสัญญาการหย่าต่อนายทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอหรือสำนักงานเขตรวมทั้งสำนักทะเบียนสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ แห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเห็นว่าถูกต้องก็จะรับจดทะเบียนให้ (คร.๖) และออกใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) ให้คู่หย่าฝ่ายละ ๑ ฉบับ

การหย่าต่างสำนักทะเบียน กรณีที่คู่สมรสมีความประสงค์จะจดทะเบียนหย่าต่างแห่ง และต่างเวลา กัน ก็ย่อมทำได้โดยต่างฝ่ายต่างไปยื่นคำร้องขอหย่าพร้อมหนังสือสัญญาการหย่าต่อนายทะเบียนคนละสำนักทะเบียน คนละเวลา โดยตกลงว่าคู่หย่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนหย่าก่อนที่สำนักทะเบียนใด และจะให้สำนักทะเบียนใดเป็นผู้จดทะเบียนให้ การหย่าโดยวิธีนี้จะสมบูรณ์ต่อเมื่อการจดทะเบียนแห่งที่สองเรียบร้อยแล้ว

วิธีที่ ๒ การหย่าโดยคำพิพากษาของศาล

การหย่าโดยวิธีนี้เป็นเรื่องของสามีภรรยาทั้งสองฝ่าย ไม่สามารถจะทำการตกลงหย่ากันได้ โดยความยินยอม จึงต้องฟ้องหย่าต่อศาลโดยมีสาเหตุแห่งการหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕

๓. ทะเบียนการรับรองบุตร

บิดามารดาของเด็กเป็นสามีภรรยา กัน โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายบุตรที่เกิดขึ้นจึงเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาแต่เพียงฝ่ายเดียว บุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาจะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาต่อเมื่อ

(๑) บิดามารดาได้สมรสกัน โดยถูกต้องตามกฎหมายซึ่งจะมีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด

(๒) บิดาได้จดทะเบียนรับรองบุตร ซึ่งจะมีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด

(๓) ศาลได้พิพากษาว่าเด็กเป็นบุตร โดยชอบด้วยกฎหมายของบิดาซึ่งจะมีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด (มาตรา ๑๕๔๗, ๑๕๕๗)

การจดทะเบียนรับรองบุตรมี ๓ วิธี คือ

วิธีที่ ๑ การจดทะเบียนรับรองบุตรในสำนักทะเบียน

(๑) บิดายื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตร (คร. ๑) ต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต โดยนำมารดาเด็กและเด็กมาแสดงตนว่าจะยินยอมหรือไม่

(๒) กรณีที่เด็กและมารดาเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนแจ้งการขอจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็กและมารดาเด็กถ้าเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กและมารดาเด็กให้สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอม ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทยให้ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

(๓) ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่า ผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดาหรือไม่ให้ความยินยอม หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้การจดทะเบียนรับรองบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล เมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้ (ตามแบบ คร. ๑๑)

วิธีที่ ๒ จดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียน กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความใน พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่มิผู้ร้องขอ นายทะเบียนจะออกไปจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนก็ได้โดยเก็บค่าธรรมเนียมรายละ ๒๐๐ บาท และให้ผู้ขอจัดพาหนะให้ ถ้าผู้ขอไม่จัดพาหนะให้ผู้ต้องขอใช้คำพาหนะให้แก่นายทะเบียนตามสมควร

วิธีที่ ๓ จดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนท้องที่ห่างไกล กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความใน พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดการจดทะเบียนวิธีนี้ไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนส่วนรวม ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด อนุมัติให้ทำได้ให้นายทะเบียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียม รายละ ๑ บาท การรับจดทะเบียนวิธีนี้ อำเภอหรือกิ่งอำเภอจะจัดให้มีขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน พร้อมกับการจัดหน่วยบริการอำเภอเคลื่อนที่ก็ได้

๔. ทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม

๔.๑ ผู้รับบุตรบุญธรรมที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี และต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๑๕ ปี (มาตรา ๑๕๔๘/๑๙)

๔.๒ ผู้รับบุตรบุญธรรมที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ต้องให้ความยินยอมด้วย (มาตรา ๑๕๔๘/๒๐)

๔.๓ กรณีผู้ที่เป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ จะต้องได้รับความยินยอมจาก

๔.๓.๑ บิดาและมารดา กรณีมีทั้งบิดาและมารดา (มาตรา ๑๕๔๘/๒๑)

๔.๓.๒ บิดาหรือมารดากรณีที่มีมารดาหรือบิดาตาย หรือถูกถอนอำนาจการปกครอง (มาตรา ๑๕๔๘/๒๑)

๔.๓.๓ กรณีไม่มีผู้มีอำนาจให้ความยินยอมผู้ประสงค์จะขอรับบุตรบุญธรรมหรือ
อัยการ จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอม
(มาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรค ๒)

๔.๓.๔ กรณีผู้เยาว์ถูกทอดทิ้งและอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์เด็ก ฯ
ให้สถานสงเคราะห์เด็ก ฯ เป็นผู้ให้ความยินยอมแทนบิดาและมารดา
(มาตรา ๑๕๔๘/๒๒)

๔.๔ ผู้จะรับบุตรบุญธรรม ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรส ในกรณีที่คู่สมรสไม่อาจให้ความยินยอมได้ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ และหาตัวไม่พบไม่น้อยกว่า ๑ ปี ต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งแทน (มาตรา ๑๕๔๘/๒๕)

๔.๕ ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลใดอยู่ จะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีก ในขณะเดียวกันไม่ได้ เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น (มาตรา ๑๕๔๘/๒๖)

การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม มีวิธีปฏิบัติ ๒ กรณี คือ

๑. การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม กรณีผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะ

๑.๑ ผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม และบุตรบุญธรรม ยื่นคำร้อง (คร. ๑) ต่อนายทะเบียน

๑.๒ นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย

๑.๓ ผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม และบุตรบุญธรรมที่มีคู่สมรสต้องนำคู่สมรสมาให้ความยินยอม

๑.๔ นายทะเบียนรับจดทะเบียนให้ตามแบบ ค.ร. ๑๔ เมื่อผู้ร้องได้ให้ถ้อยคำว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย

๒. การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม กรณีผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์

๒.๑ ผู้จะรับบุตรบุญธรรม กรณีผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ให้อื่นคำร้องตามแบบ บ.ธ. ๑ ณ ศูนย์อำนาจการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) สำหรับในเขต กทม. หรือชาวต่างประเทศที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ส่วนต่างจังหวัดยื่นแบบ บ.ธ. ๑ ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ทำการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพร้อมหนังสือยินยอมจากบุคคลผู้มีอำนาจยินยอม (พ.ร.บ. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๐)

๒.๒ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี จะพิจารณาสั่งให้ผู้ที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม นำเด็กไปทดลองเลี้ยงดู ไม่น้อยกว่า ๖ เดือน (พ.ร.บ. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๓) โดยมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและตรวจเยี่ยม

๒.๓ ผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เป็นพี่ร่วมบิดามารดา พี่ร่วมบิดาหรือมารดา ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรือผู้ปกครองของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมหรือเป็นบุคคลอื่นตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่ต้องทดลองเลี้ยงดู (พ.ร.บ. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๑๙ วรรค ๒)

๒.๔ เมื่อคณะกรรมการทดลองเลี้ยงดูอนุมัติให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมผู้ที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ต้องยื่นคำร้อง (คร. ๑) ขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำอนุมัติ มิฉะนั้นจะถือว่าสละสิทธิ์

๒.๕ นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย

๒.๖ ผู้ที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มีคู่สมรส ต้องนำคู่สมรสมาให้ความยินยอม

๒.๗ เด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม อายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ต้องลงนามในช่องผู้ให้ความยินยอมด้วย (มาตรา ๑๕๔/๒๐)

๒.๘ นายทะเบียนจดทะเบียนให้ตามแบบ คร. ๑๔

กรณีเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรม ไร้เดียงสา และบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ได้ลงนามแสดงความยินยอมขณะที่ยื่นเรื่องราว ตามแบบ บ.ธ. ๕ แล้ว บิดามารดาหรือผู้แทนฯ ไม่ต้องมาแสดงความยินยอมและลงนามในคำร้อง (คร. ๑) อีก (นส. ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๔๔ ลว. ๑๒ ธ.ค. ๒๕๒๙ ข้อ ๒)

๕. ทะเบียนการเลิกรับบุตรบุญธรรม

การเลิกรับบุตรบุญธรรม ทำได้ ๒ วิธี คือ

(๑) จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย

(๒) โดยคำพิพากษาของศาล

การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยความยินยอม มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) กรณีผู้เป็นบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว จะเลิกโดยความตกลงกันระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมเมื่อใดก็ได้

(๒) กรณีผู้เป็นบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะต้อง

- ได้รับความยินยอมจากบิดาและมารดาของบุตรบุญธรรมก่อน
- ได้รับความยินยอมจากบิดาหรือมารดา เมื่อฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งตาย
- ในกรณีที่บุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ต้องให้ความยินยอมด้วย
- ศาลมีคำสั่งให้เลิกรับบุตรบุญธรรม (มาตรา ๑๕๔๘/๓๑)

๖. การบันทึกฐานะของภริยา

การที่กฎหมายบัญญัติให้มีการบันทึกฐานะของภริยานั้น เป็นผลสืบเนื่องจากกฎหมายสมัยก่อน (กฎหมายลักษณะผัวเมีย) มิได้บังคับให้สามีภริยาต้องจดทะเบียนสมรสกัน และชายอาจมีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายในขณะเดียวกันได้หลายคน ต่อมาเมื่อมีการใช้ ป.พ.พ. บรรพ ๕ ว่าด้วยครอบครัว ชายหญิงจะเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น จะต้องจดทะเบียนสมรสกัน (มาตรา ๑๔๕๗) และกำหนดให้ชายมีภริยา หรือหญิงมีสามีได้เพียงคนเดียว

เพื่อความสมบูรณ์ของการสมรส ฐานะของภริยาซึ่งมีอยู่ก่อนการใช้ ป.พ.พ. จึงกำหนดให้มีการบันทึกขึ้น เพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ฐานะของภริยา ว่าผู้ใดเป็นภริยาหลวงหรือภริยาน้อยเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการโต้แย้งเกิดขึ้น เช่น ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการรับมรดก

หลักเกณฑ์การบันทึกฐานะของภริยา มีดังนี้

(๑) บุคคลที่จะร้องขอให้บันทึกได้ต้องเป็นสามีภริยา และสมรสกันก่อนการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ คือก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๗๔

(๒) การบันทึกนั้น จะบันทึกได้ ๒ ฐานะ เท่านั้น คือ

- เอกภริยาหรือภริยาหลวง บันทึกได้คนเดียว
- อนุภริยาหรือภริยาน้อย

(๓) รับบันทึกเฉพาะสามีภริยาที่มาร้องขอให้บันทึก ส่วนภริยาอื่นที่ไม่ได้มาร้องขอจะไม่บันทึกให้

๗. การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

การบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้แก่ การใด ๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศ ตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นบัญญัติไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองคนไทยที่อยู่ในต่างประเทศซึ่งได้กระทำการใดอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวและนำหลักฐานมาบันทึกให้ปรากฏในประเทศไทย เพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ เมื่อเกิดมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิตามกฎหมาย ซึ่งมีหลักเกณฑ์คือ

- (๑) ข้อความที่จะให้บันทึกจะต้องเป็นกิจการอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัว
 - (๒) กิจการนั้น ได้กระทำไว้ในต่างประเทศตามกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นบัญญัติไว้
 - (๓) ต้องเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีที่เป็นคนสัญชาติไทยด้วยกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนสัญชาติไทย และอีกฝ่ายเป็นคนสัญชาติอื่น
 - (๔) ต้องนำเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการนั้นซึ่งแปลเป็นภาษาไทยและมีคำรับรองถูกต้องมาแสดงต่อนายทะเบียน
-

การจดทะเบียนสมรสด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ฝั่งแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๑. รับเรื่อง 	๑. รับเรื่อง ผู้ร้องแจ้งความประสงค์ต่อนายทะเบียน โดยลงชื่อในคำร้องตามแบบ คร. ๑ ที่นายทะเบียน เป็นผู้บันทึกข้อความและจัดพิมพ์ด้วยระบบ คอมพิวเตอร์ให้	กฎกระทรวงฯ พ.ศ. ๒๕๗๘ ข้อ ๓ ระเบียบ มท. ว่าด้วย การจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖, ๘	เจ้าหน้าที่
๒. การตรวจสอบ หลักฐานหรือเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง 	๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒.๑ นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานบัตร ประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการ ออกให้สำหรับบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัว ประชาชนตามกฎหมาย หรือใบสำคัญประจำ ตัวคนต่างด้าว ๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน ๒.๓ หนังสือให้ความยินยอม(กรณีผู้ร้องขอ ยังไม่บรรลุนิติภาวะและผู้มีอำนาจให้ความ ยินยอมไม่ได้มาด้วย) ๒.๔ ผู้มีอำนาจให้ความยินยอม (กรณี ผู้ร้องขอยังไม่บรรลุนิติภาวะและผู้มีอำนาจ ให้ความยินยอมมาด้วยตนเอง) ๒.๕ ผู้ร้องขอเคยจดทะเบียนสมรสมา ก่อนหรือไม่ หากหย่าแล้วต้องตรวจสอบหลัก ฐานการหย่า หรือคู่สมรสตาย ให้ตรวจสอบ หลักฐานการตาย ๒.๖ คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลที่ให้อ ทะเบียน (กรณีมีคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล) ๒.๗ พยานอย่างน้อย ๒ คน	ป.พ.พ. ม. ๑๕๓๖, ๑๕๔๘, ๑๕๕๓, ๑๕๕๔, ๑๕๕๕, ๑๕๕๖ พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ ม. ๔, ๑๑, ๑๒ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการ จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘, ๑๓ (๑)	เจ้าหน้าที่
๓. การตรวจสอบ คุณสมบัติ 	๓. นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติของ ผู้ร้องทั้งสองฝ่ายดังนี้ ๓.๑ ชายหญิงมีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ ๓.๒ ชายหญิงไม่เป็นคนวิกลจริต ๓.๓ ชายหญิงไม่เป็นญาติสายโลหิตกัน ๓.๔ ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม จะสมรสกันไม่ได้ ๓.๕ ชายหรือหญิงจะสมรสในขณะที่ตนมี คู่สมรสอยู่แล้วไม่ได้ ๓.๖ หญิงหม้าย (ที่เข้าเรือนโซ) ๓.๗ ชายและหญิงยินยอมเป็นสามีภรรยา กันโดยเปิดเผย	ป.พ.พ. ม. (๑๕๔๔-๑๕๕๔) ระเบียบ มท. ว่าด้วยการ จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓ (๒)	เจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๔. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน 	๔. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน - นายทะเบียน (นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต/หรือผู้รักษาราชการแทน)	พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ม. ๓ กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๔) ข้อ ๒ น.ส. ความมาก ที่ มท ๐๕๖๒/ว ๑๔๑๑ ลว. ๓ ธ.ค. ๒๕๓๐	นายทะเบียน
๕. การลงรายการ 	๕. ลงรายการในทะเบียนด้วยวิธีการดังนี้ ๕.๑ พิมพ์ข้อความ ลงในทะเบียนสมรส (คร. ๒) และใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) ทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ หากผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือเรื่องอื่นให้นายทะเบียนพิมพ์รายละเอียดขึ้นไว้ในช่องบันทึกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ๕.๒ เมื่อพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนสมรสแล้ว หากมีข้อผิดพลาด สามารถแก้ไขได้ทันทีก่อนการสั่งพิมพ์ กรณีไม่มีการแก้ไขและได้สั่งพิมพ์แล้ว จะไม่สามารถเรียกกลับมาแก้ไขได้อีก จะเป็นการป้องกันการแก้ไขหรือลบข้อมูลโดยมิชอบ ๕.๓ เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้สั่งพิมพ์ทะเบียนสมรส (คร. ๒) และใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) จากเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้ร้องผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อเมื่อนายทะเบียนตรวจแล้วเห็นว่าถูกต้องให้ลงลายมือชื่อใน คร. ๒ และ คร. ๓ ๕.๔ มอบใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) ให้แก่คู่สมรสฝ่ายละหนึ่งฉบับ	ระเบียบ มท. ว่าด้วยจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๓ (๓)	เจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๖. การจัดเก็บข้อมูลและการตรวจสอบ 	๖. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้วให้นายทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็นหลักฐานตลอดไปโดยแยกการจัดเก็บเป็นแต่ละประเภททะเบียน และเข้าแฟ้มเรียงลำดับตามเลขที่ทะเบียนโดยมิให้ทำลายเพราะเป็นเอกสารสำคัญทางกฎหมาย ซึ่งใช้รับรองสิทธิต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๒	นายทะเบียนเจ้าหน้าที่
๗. การแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๒) 	๗. การขอแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๒) ให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกทะเบียนโดยมีรายละเอียดให้ทราบว่าใครเป็นผู้ร้องขอให้บันทึกเรื่องใด และให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงชื่อไว้โดยไม่ต้องแก้ไขรายการในทะเบียนเดิม ทั้งนี้ ห้ามมิให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมที่อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๔	นายทะเบียนเจ้าหน้าที่
๘. กรณีอื่นๆ เช่น - การจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน - การจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนในห้องที่ห่างไกล - ขณะปฏิบัติการจัดทะเบียนสมรส สำนักทะเบียนเกิดเหตุการณ์ไฟฟ้าดับหรือระบบการสื่อสารขัดข้อง	๘. กรณีอื่นๆ - ให้ถือปฏิบัติตามระบบเดิม คือ การบันทึกข้อความต่างๆ โดยการเขียนด้วยมือในคำร้อง (คร. ๑) และ ทะเบียนสมรส (คร. ๒) แต่ต้องนำมาจัดเก็บข้อมูลการจัดทะเบียนสมรสดังกล่าวไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่งในภายหลัง		นายทะเบียนเจ้าหน้าที่

การจดทะเบียนการหย่าด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ฝั่งแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๑. รับเรื่อง 	๑. การรับเรื่อง - คู่หย่าตกลงเรื่องทรัพย์สินการใช้มรดก ปกครองบุตร การอุปการะเลี้ยงดูบุตร (ถ้ามี) โดยทำเป็นหนังสือหย่าแล้วยื่นคำร้องตามแบบ คร. ๑ ที่นายทะเบียนเป็นผู้บันทึกข้อมูลและจัด พิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้	ป.พ.พ. ม. ๑๔๑๔, ๑๔๒๐, ๑๔๒๒ กฎกระทรวงฯ พ.ศ. ๒๕๗๔ ข้อ ๓ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจด ทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖, ๘	เจ้าหน้าที่
๒. การตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง 	๒. การตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒.๑ บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่น ที่ทางราชการออกให้สำหรับบุคคลซึ่งไม่ต้อง มีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย หรือ ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน ๒.๓ ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) หรือ สำเนาทะเบียนสมรส ๒.๔ หนังสือสัญญาหย่าหรือข้อตกลง การหย่าที่มีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อย ๒ คน ๒.๕ พยานอย่างน้อย ๒ คน	ป.พ.พ. ม. ๑๔๑๔ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจด ทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๘, ๒๐ (๑)	เจ้าหน้าที่
๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ 	๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ ๓.๑ คู่หย่าแสดงความยินยอมที่จะจดทะเบียนหย่า ๓.๒ คำพิพากษาของศาลซึ่งผู้ร้องนำ หลักฐานมาแสดงต่อนายทะเบียน		เจ้าหน้าที่
๔. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน 	๔. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน - นายทะเบียน (นายทะเบียน/ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต/ หรือผู้รักษาราชการแทน)	กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๗๔) ข้อ ๒	นายทะเบียน
๕. ขึ้นแจ้งผลของการจดทะเบียนการหย่า 	๕. ขึ้นแจ้งผลของการจดทะเบียนการหย่า - นายทะเบียนขึ้นแจ้งผลของการจดทะเบียน การหย่าให้ผู้ร้องทราบ	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจด ทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๐	นายทะเบียน

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๖. การลงรายการ 	๖. การลงรายการในทะเบียน ๖.๑ ลงรายการด้วยวิธีการพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนการหย่า (คร. ๖) และใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) ทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ หากผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน อำนาจปกครองบุตร หรือเรื่องอื่นให้นายทะเบียนพิมพ์รายละเอียดนั้นไว้ในช่องบันทึก ๖.๒ เมื่อพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนการหย่าแล้ว หากมีข้อผิดพลาดสามารถแก้ไขได้ทันทีก่อนการสั่งพิมพ์ กรณีไม่มีการแก้ไขและได้สั่งพิมพ์แล้ว จะไม่สามารถเรียกกลับมาแก้ไขได้อีก อันจะเป็นการป้องกันการแก้ไขหรือลบข้อมูลโดยมิชอบ เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้สั่งพิมพ์ทะเบียนการหย่า (คร.๖) และใบสำคัญการหย่า คร.๗ จากเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อ เมื่อนายทะเบียนตรวจแล้วเห็นว่าถูกต้องให้ลงลายมือชื่อใน คร. ๖ และ คร. ๗ แล้วมอบ คร. ๗ ให้คู่หย่าฝ่ายละหนึ่งฉบับ	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๐	นายทะเบียนเจ้าหน้าที่
๗. การจัดเก็บและการตรวจสอบ 	๗. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้วให้นายทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็นหลักฐานตลอดไป โดยแยกการจัดเก็บเป็นแต่ละประเภทเข้าแฟ้มเรียงลำดับตามเลขที่ทะเบียน โดยมีให้ทำลายเพราะเป็นเอกสารสำคัญทางกฎหมายซึ่งใช้รับรองสิทธิต่างๆของผู้ที่เกี่ยวข้อง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๒	นายทะเบียนเจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๘. การจดทะเบียนการหย่าต่างสำนักทะเบียน ๙. การแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๖)	มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้ ๑. สำนักทะเบียนแห่งแรก ถือปฏิบัติตามระบบเดิม คือ การบันทึกข้อความต่างๆ โดยการเขียนด้วยมือลงในคำร้อง (คร. ๑) และทะเบียนการหย่า (คร. ๖) จากนั้นถือปฏิบัติตามระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๑ ก. ๒. สำนักทะเบียนแห่งที่สอง ๒.๑ ถือปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นข้อ ๔-๘ และ ๒.๒ ถือปฏิบัติตามระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๑ ข. ๙. การขอแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๖) ให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกทะเบียนโดยมีรายละเอียดให้ทราบว่าใครเป็นผู้ร้องขอให้บันทึกเรื่องใด และให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงชื่อไว้โดยไม่ต้องแก้ไขรายการในทะเบียนเดิมทั้งนี้ห้ามมิให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมที่อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๑ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๘	นายทะเบียนเจ้าหน้าที่ นายทะเบียนเจ้าหน้าที่

การจดทะเบียนรับรองบุตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๑. รับเรื่อง 	๑. การรับเรื่อง - ผู้ร้องขอจดทะเบียนแจ้งความประสงค์และลงชื่อใน คร. ๑ ที่นายทะเบียนบันทึกและจัดพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์	กฎกระทรวงฯ พ.ศ. ๒๕๗๔ ข้อ ๓ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖, ๘	เจ้าหน้าที่
๒. การตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง 	๒. การตรวจสอบหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒.๑ บัตรประจำตัวประชาชน ๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน ๒.๓ เด็กและมารดาเด็กให้ความยินยอมและมาด้วยตนเอง ๒.๔ หนังสือให้ความยินยอมในการจดทะเบียน (กรณีเด็กหรือมารดาเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเอง) ๒.๕ คำพิพากษาของศาล (กรณีศาลมีคำพิพากษา)	ป.พ.พ. ม. ๑๕๔๘ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔, ๒๓ (๑), ๒๔ (๒) (๓) (๔), ๒๕ นส. ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๖๗๔ ลว. ๒๒ ก.ค. ๓๕	เจ้าหน้าที่
๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ 	๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ ๓.๑ ผู้ร้องขอจดทะเบียนเด็กและมารดาเด็กแสดงความยินยอมไม่คัดค้านในการร้องขอจดทะเบียน ๓.๒ ถ้าเด็กและมารดาเด็กไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอม ภายใน ๖๐ วัน หรือ ๑๔๐ วัน กรณีเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทย นับแต่วันแจ้ง ต้องมีคำพิพากษาของศาล ๓.๓ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลซึ่งที่สุดซึ่งผู้อนามมาแสดงต่อนายทะเบียน	ป.พ.พ. ม. ๑๕๔๘, ๑๕๔๙, ๑๕๕๑, ๑๕๕๒ พ.ร.บ.จดทะเบียนครอบครัว ม. ๑๙	เจ้าหน้าที่
๔. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อมูลหมาย 	๔. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อมูลหมาย - ตรวจสอบความถูกต้องว่าเป็นไปตามกฎหมายกำหนดหรือไม่	นส. ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๗๒๗ ลว. ๒๔ ม.ค. ๓๖	เจ้าหน้าที่

ฝั่งแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๕. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียนหรืออนุมัติ 	๕. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน - นายทะเบียน (นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต/ผู้รักษาราชการแทน)	กฎกระทรวงฯ พ.ศ. ๒๕๗๔ ข้อ ๒	นายทะเบียน
๖. การลงรายการ 	๖. ลงรายการในทะเบียนด้วยวิธีการดังนี้ ๖.๑ พิมพ์ข้อความ ลงในทะเบียนรับรองบุตร (คร. ๑๑) และบันทึกรายละเอียดต่างๆไว้ในช่องบันทึกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ๖.๒ เมื่อพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนรับรองบุตรแล้ว หากมีข้อผิดพลาด สามารถแก้ไขได้ทันทีก่อนการสั่งพิมพ์ กรณีไม่มีการแก้ไขและได้สั่งพิมพ์แล้ว จะไม่สามารถเรียกกลับมาแก้ไขได้อีกจะเป็นการป้องกันการแก้ไขหรือลบข้อมูลโดยมิชอบ ๖.๓ เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้สั่งพิมพ์ทะเบียนรับรองบุตร (คร. ๑๑) จากเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตร (คร. ๑๑) และนายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียน	ระเบียบ มท. ว่าด้วยจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๓, ๒๔, ๒๕	เจ้าหน้าที่นายทะเบียน
๗. การจัดเก็บข้อมูลและการตรวจสอบ 	๗. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้วให้นายทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็นหลักฐานต่อไป โดยแยกการจัดเก็บเป็นแต่ละประเภททะเบียน และเข้าแฟ้มเรียงลำดับตามเลขที่ทะเบียนโดยมิให้ทำลาย เพราะเป็นเอกสารสำคัญทางกฎหมาย ซึ่งใช้รับรองสิทธิต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๒	นายทะเบียนเจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๘. การแก้ไขเพิ่มเติม ในทะเบียน (คร. ๑๑) 	๘. การขอแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๑๑) ให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกทะเบียน โดยมีรายละเอียดให้ทราบว่าใครเป็นผู้ร้องขอให้ บันทึกเรื่องใด และให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงชื่อไว้ โดยไม่ต้องแก้ไขรายการในทะเบียนเดิมทั้งนี้ ห้ามมิให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมที่อาจกระทบ ถึงสิทธิของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการ จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๔	นายทะเบียน เจ้าหน้าที่
๙. กรณีอื่นๆ เช่น - การจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนในห้องที่ห่างไกล - ขณะปฏิบัติ การจดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียน เกิด เหตุการณ์ ไฟฟ้าดับหรือระบบ การสื่อสารขัดข้อง	๙. กรณีอื่นๆ - ให้ถือปฏิบัติตามระบบเดิม คือ การบันทึก ข้อความต่างๆ โดยการเขียนด้วยมือในคำร้อง (คร. ๑) และทะเบียนรับรองบุตร (คร. ๑๑) แต่ต้องนำมาจัดเก็บข้อมูลการจดทะเบียน สมรสดังกล่าวไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์อีก ครั้งหนึ่งในภายหลัง		นายทะเบียน เจ้าหน้าที่

การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๑. ขออนุมัติ 	๑. การขออนุมัติ ๑.๑ กรณีผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยยื่นเรื่องราวขออนุมัติ ดังนี้ - ในเขต กทม. หรือชาวต่างประเทศ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ยื่นเรื่องราว ณ ศูนย์อำนวยความสะดวกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) - ต่างจังหวัด ยื่นเรื่องราวที่ว่าการอำเภอ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ๑.๒ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด จะส่งให้ผู้จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม นำเด็กไปทดลองเลี้ยงดู ไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ๑.๓ ถ้าผู้จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นพร้อมบิดามารดาที่ร่วมบิดาหรือมารดา ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรือผู้ปกครองของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม หรือบุคคลอื่นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในกฎกระทรวง ไม่ต้องทดลองเลี้ยงดู แต่ต้องยื่นเรื่องราวขออนุมัติต่อคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	พ.ร.บ. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ม. ๑๙, ๒๐, ๒๓	
๒. รับเรื่อง 	๒. การรับเรื่อง - ผู้จดทะเบียน (ทั้งผู้รับและผู้ถูกรับ) แจ้งความประสงค์และลงชื่อใน คร. ๑ ที่นายทะเบียนบันทึกและจัดพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์	กฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๗๔ ข้อ ๓ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖, ๘	เจ้าหน้าที่
๓. การตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง 	๓. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๓.๑ บัตรประจำตัวประชาชน ๓.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน ๓.๓ หนังสืออนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจากคณะกรรมการฯ (กรณีผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์) ๓.๔ หนังสือให้ความยินยอม (ถ้ามี) ๓.๕ ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) ๓.๖ คำพิพากษาหรือคำสั่งศาล (กรณีมีคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล)	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘, ๒๔ (๑), ๒๕ (๑)	เจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๔. ตรวจสอบคุณสมบัติ 	๔. ตรวจสอบคุณสมบัติ ๔.๑ ผู้จะขอรับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี และต้องมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๑๕ ปี ๔.๒ ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ผู้นั้นต้องให้ความยินยอมด้วย ๔.๓ กรณีผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมตามกฎหมาย ๔.๔ ผู้จะขอรับบุตรบุญธรรม หรือผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสด้วย ๔.๕ กรณีผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ต้องได้รับอนุมัติให้จดทะเบียนจากคณะกรรมการก่อน	ป.พ.พ. ม. ๑๕๔๘/๑๙, ๑๕๔๘/๒๐, ๑๕๔๘/๒๕, ๑๕๔๘/๒๖, ๑๕๔๘/๒๗ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๔ (๒), ๒๙ (๒)	เจ้าหน้าที่
๕. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อกฎหมาย 	๕. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อกฎหมายระเบียบ - ตรวจสอบดูว่าผู้จะรับบุตรบุญธรรมและผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายและระเบียบกำหนดหรือไม่ โดยเฉพาะผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้วหรือไม่		เจ้าหน้าที่
๖. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน 	๖. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน - นายทะเบียน (นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต/ผู้รักษาราชการแทน)	กฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๗๘ ข้อ ๒	นายทะเบียน

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๗. การลงรายการ 	๗. ลงรายการในทะเบียนด้วยวิธีการดังนี้ ๗.๑ พิมพ์ข้อความ ลงในทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๔) และบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ในช่องบันทึกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ๗.๒ เมื่อพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนรับบุตรบุญธรรมแล้ว หากมีข้อผิดพลาด สามารถแก้ไขได้ทันทีก่อนการสั่งพิมพ์ กรณีไม่มีการแก้ไขและได้สั่งพิมพ์แล้ว จะไม่สามารถเรียกกลับมาแก้ไขได้อีกจะเป็นการป้องกันการแก้ไขหรือลบข้อมูลโดยมิชอบ ๗.๓ เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้สั่งพิมพ์ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม คร. ๑๔) จากเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) พยานและนายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียน พยาน ค.ร. ๑๔	ระเบียบ มท. ว่าด้วยจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๔, ๒๙, ๓๐	เจ้าหน้าที่นายทะเบียน
๘. การจัดเก็บข้อมูลและการตรวจสอบ 	๘. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้วให้นายทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็นหลักฐานตลอดไป โดยแยกการจัดเก็บเป็นแต่ละประเภททะเบียน และเข้าแฟ้มเรียงลำดับตามเลขที่ทะเบียนโดยมิให้ทำลาย เพราะเป็นเอกสารสำคัญทางกฎหมาย ซึ่งใช้รับรองสิทธิต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๒	นายทะเบียนเจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๔. การแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๑๔)	๔. การขอแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๑๔) ให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกทะเบียนโดยมีรายละเอียดให้ทราบว่าใครเป็นผู้ร้องขอให้บันทึกเรื่องใด และให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงชื่อไว้โดยไม่ต้องแก้ไขรายการในทะเบียนเดิมทั้งนี้ห้ามมิให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมที่อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจัดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๔	

การจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๑. รับเรื่อง 	๑. การรับเรื่อง - ผู้จดทะเบียนแจ้งความประสงค์และลงชื่อใน คร. ๑ ที่นายทะเบียนบันทึกและจัดพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์	กฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๗๘ ข้อ ๓ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖, ๘	เจ้าหน้าที่
๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง 	๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒.๑ บัตรประจำตัวประชาชน ๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน ๒.๓ สำเนาทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม ๒.๔ คู่มือทั้งสองฝ่ายตกลงยินยอมที่จะเลิกรับบุตรบุญธรรม ๒.๕ ความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอม กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ๒.๖ คำพิพากษาหรือคำสั่งศาล (กรณีมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล)	ป.พ.พ. ม. ๑๕๕๔/๓๑ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘, ๓๑ (๑), ๓๒ (๑)	เจ้าหน้าที่
๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ 	๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ ๓.๑ ผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมตกลงยินยอมเลิกการรับบุตรบุญธรรม ๓.๒ กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล	ป.พ.พ. ม. ๑๕๕๔/๓๑	เจ้าหน้าที่
๔. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อกำหนดระเบียบ 	๔. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อกำหนดระเบียบ - ตรวจสอบดูว่าเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดหรือไม่		เจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๕. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน 	๕. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน - นายทะเบียน (นายอำเภอ/ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/ผู้อำนวยการ เขต/หรือผู้รักษาราชการแทน)	กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๗๔) ข้อ ๒	นายทะเบียน
๖. การลงรายการ 	๖. ลงรายการในทะเบียนด้วยวิธีการดังนี้ ๖.๑ พิมพ์ข้อความ ลงในทะเบียนเล็กรับ บุตรบุญธรรม (คร. ๑๗) และบันทึกรายละเอียด ต่าง ๆ ไว้ในช่องบันทึกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ๖.๒ เมื่อพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนเล็ก รับบุตรบุญธรรมแล้ว หากมีข้อผิดพลาด สามารถ แก้ไขได้ทันทีก่อนการส่งพิมพ์ กรณีไม่มีการแก้ไขและได้ส่งพิมพ์ แล้วจะไม่สามารถเรียกกลับมาแก้ไขได้อีก จะเป็นการป้องกันการแก้ไขหรือลบข้อมูล โดยมิชอบ ๖.๓ เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ส่งพิมพ์ทะเบียน เล็กรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๗) จากเครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียน และนายทะเบียนลงลายมือชื่อ	ระเบียบ มท. ว่าด้วยจดทะเบียน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๑, ๓๒	เจ้าหน้าที่ นายทะเบียน
๗. การจัดเก็บข้อมูล และการตรวจสอบ 	๗. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้ว ให้นายทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็น หลักฐานตลอดไป โดยแยกการจัดเก็บเป็น แต่ละประเภททะเบียน และเข้าแฟ้มเรียง ลำดับตามเลขที่ทะเบียนโดยมิให้ทำลาย เพราะเป็นเอกสารสำคัญทางกฎหมาย ซึ่งใช้ รับรองสิทธิต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๒	นายทะเบียน เจ้าหน้าที่

ฝั่งแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๔. การแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๑๗)	๔. การขอแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๑๗) ให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกทะเบียน โดยมีรายละเอียดให้ทราบว่าใครเป็นผู้ร้องขอให้บันทึกเรื่องใดและให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงชื่อไว้ โดยไม่ต้องแก้ไขรายการในทะเบียนเดิม	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๔	

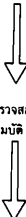
การบันทึกฐานะของกริยาด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๑. รับเรื่อง 	๑. การรับเรื่อง - ผู้ร้องแจ้งความประสงค์และลงชื่อใน คร. ๑ ที่นายทะเบียนบันทึกและจัดพิมพ์ด้วย ระบบคอมพิวเตอร์	กฎกระทรวงฯ พ.ศ. ๒๕๗๘ ข้อ ๓ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจด ทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖, ๘	เจ้าหน้าที่
๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง 	๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒.๑ บัตรประจำตัวประชาชน ๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน	พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว ม. ๒๔ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจด ทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘, ๓๕ (๑)	เจ้าหน้าที่
๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ 	๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ - ผู้ร้องได้สมรสกันก่อนวันใช้ พ.พ. บรรพ ๕ (๑ ค.ศ. ๒๕๗๘) และแสดงความประสงค์ จะบันทึก	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจด ทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๓, ๓๔	เจ้าหน้าที่
๔. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อกฎหมายระเบียบ 	๔. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อ กฎหมายระเบียบ - ตรวจสอบดูว่าคู่สมรสมีคุณสมบัติตามที่ กฎหมายกำหนดหรือไม่		เจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๕. เสนอความเห็นตามลำดับชั้น 	๕. เสนอความเห็นตามลำดับชั้น - เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหรือปลัดอำเภอ		เจ้าหน้าที่ ปลัดอำเภอ
๖. ผู้มีอำนาจในการบันทึก 	๖. ผู้มีอำนาจในการบันทึก - นายทะเบียน (นายอำเภอ/ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต/ หรือผู้รักษาราชการแทน)	กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๗๔) ข้อ ๒	นายทะเบียน
๗. การลงรายการ 	๗. ลงรายการในทะเบียนด้วยวิธีการดังนี้ ๗.๑ พิมพ์ข้อความ ลงในทะเบียนบันทึกฐานะ ของภริยา (คร. ๒๐) และบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ในช่องบันทึกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ๗.๒ เมื่อพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนบันทึก ฐานของภริยาแล้ว หากมีข้อผิดพลาด สามารถแก้ไข ได้ทันทีก่อนการสั่งพิมพ์ กรณีไม่มีการแก้ไขและได้สั่งพิมพ์ แล้วจะไม่สามารถเรียกกลับมาแก้ไขได้ อีกจะเป็นการป้องกันการแก้ไขหรือลบข้อมูล โดยมีขอบ ๗.๓ เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้สั่งพิมพ์ทะเบียน บันทึกฐานของภริยา (คร. ๒๐) จากเครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้ร้องและพยาน ลงลายมือชื่อในทะเบียนและนายทะเบียน ลงลายมือชื่อ	ระเบียบ มท. ว่าด้วยจดทะเบียน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๓, ๓๔, ๓๕	เจ้าหน้าที่ นายทะเบียน

ฝั่งแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๘. การจัดเก็บข้อมูลและการตรวจสอบ ๙. การแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๒๐)	๘. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้วให้นายทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็นหลักฐานตลอดไป โดยแยกการจัดเก็บเป็นแต่ละประเภททะเบียน และเข้าแฟ้มเรียงลำดับตามเลขที่ทะเบียนโดยมิให้ทำลาย เพราะเป็นเอกสารสำคัญทางกฎหมาย ซึ่งใช้รับรองสิทธิต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ๙. การขอแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๒๐) ให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกทะเบียน โดยมีรายละเอียดให้ทราบว่าใครเป็นผู้ร้องขอให้บันทึกเรื่องใด และให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงชื่อไว้โดยไม่ต้องแก้ไขรายการในทะเบียนเดิม	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๒ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๔	นายทะเบียนเจ้าหน้าที่

การบันทึกฐานะแห่งครอบครัวด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๑. รับเรื่อง 	๑. การรับเรื่อง - ผู้ร้องแจ้งความประสงค์และลงชื่อใน คร. ๑ ที่นายทะเบียนบันทึกและจัดพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์	กฎกระทรวงฯ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๓ ระเบียบ มท. ว่าด้วยจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖, ๘	เจ้าหน้าที่
๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง 	๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒.๑ บัตรประจำตัวประชาชน ๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน ๒.๓ หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนครอบครัว เช่น สมรส หย่า รับบุตรบุญธรรม ฯลฯ หรือเอกสารอื่นเป็นหลักฐานแห่งการนั้น ที่ผู้มีความประสงค์จะให้บันทึก ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาไทยและได้รับการรับรองจากกระทรวงการต่างประเทศหรือสถานทูตสถานกงสุลของไทย หรือสถานทูตสถานกงสุลของประเทศนั้นแล้ว	ระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว ข้อ ๘, ๓๗	เจ้าหน้าที่
๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ 	๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ - ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทั้งสองฝ่ายมีสัญชาติไทย และได้มีการจดทะเบียนครอบครัวตามกฎหมายต่างประเทศ	พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว ม. ๑๗ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๖	เจ้าหน้าที่
๔. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อมูลทะเบียน 	๔. ตรวจสอบและปรับข้อเท็จจริงกับข้อมูลทะเบียน - เป็นไปตามข้อกำหนดที่บัญญัติไว้ในกฎหมายทะเบียนหรือไม่		เจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๕. ผู้มีอำนาจในการบันทึก 	๕. ผู้มีอำนาจในการบันทึก - นายทะเบียน (นายอำเภอ/ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต/ หรือผู้รักษาราชการแทน)	กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๗๔) ข้อ ๒	นายทะเบียน
๖. การลงรายการ 	๖. ลงรายการในทะเบียนด้วยวิธีการดังนี้ ๖.๑ พิมพ์ข้อความ ลงในทะเบียนบันทึกฐานะ แห่งครอบครัว (คร. ๒๒) และบันทึกรายละเอียด ต่าง ๆ ไว้ในช่องบันทึกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ๖.๒ เมื่อพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนบันทึก ฐานะแห่งครอบครัวแล้ว หากมีข้อผิดพลาด สามารถแก้ไขได้ทันทีก่อนการสั่งพิมพ์ กรณีไม่มีการแก้ไขและได้สั่งพิมพ์ แล้วจะไม่สามารถเรียกกลับมาแก้ไขได้อีก จะเป็นการป้องกันการแก้ไขหรือลบข้อมูล โดยมิชอบ ๖.๓ เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้สั่งพิมพ์ทะเบียน บันทึกฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) จากเครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือ ชื่อในทะเบียน และนายทะเบียนลงลายมือชื่อ	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๖, ๓๗	เจ้าหน้าที่ นายทะเบียน
๗. การจัดเก็บข้อมูล และการตรวจสอบ 	๗. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้ว ให้นำทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็น หลักฐานตลอดไป โดยแยกการจัดเก็บเป็น แต่ละประเภททะเบียน และเข้าแฟ้มเรียง ลำดับตามเลขที่ทะเบียนโดยมิให้ทำลาย เพราะเป็นเอกสารสำคัญทางกฎหมาย ซึ่งใช้รับรองสิทธิต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจด ทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๒	นายทะเบียน เจ้าหน้าที่

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๘. การแก้ไขเพิ่มเติม ในทะเบียน (คร. ๒๒)	๘. การขอแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร. ๒๒) ให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกทะเบียน โดยมีรายละเอียดให้ทราบว่าใครเป็นผู้ร้องขอให้ บันทึกเรื่องใด และให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงชื่อไว้ โดยไม่ต้องแก้ไขรายการในทะเบียนเดิม	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจด ทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๔	นายทะเบียน เจ้าหน้าที่

การปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัวที่สำคัญโดยสรุป

การปฏิบัติของนายทะเบียนอำเภอและผู้อำนวยการเขต

๑. นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต และปลัดอำเภอ (กรณีการจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียน) เป็นนายทะเบียน (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๘)

๒. รับจดทะเบียนและบันทึกทะเบียน ได้แก่ ทะเบียนสมรส ทะเบียนการหย่า ทะเบียนรับรองบุตร ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนฐานะของภริยา และทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๓-๓๗)

๓. รับบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนเมื่อมีการร้องขอ หรือมีการจดทะเบียนการหย่าหรือการจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม หรือมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๘-๔๑)

๔. นายอำเภอ และผู้อำนวยการเขตปฏิบัติหน้าที่เป็นนายทะเบียนด้วยตนเองหรือมอบหมายให้ข้าราชการอื่นเป็นนายทะเบียน โดยมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน กรณีการจดทะเบียนสมรสให้กับบุคคลต่างด้าว (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๑๑ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๐)

๕. เมื่อรับจดทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า การเปลี่ยน ชื่อตัว ชื่อสกุล ให้แจ้งไปยังนายทะเบียนที่ผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อแก้ไขรายการค่านำหน้านามชื่อตัว หรือชื่อสกุล (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๔๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐)

๖. จัดเก็บทะเบียนครอบครัวทุกประเภทไว้เป็นหลักฐานตลอดไปที่สำนักทะเบียน โดยแยกเก็บเป็นแต่ละประเภททะเบียนเรียงลำดับตามเลขที่ทะเบียน (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๒)

๗. ให้บริการตรวจสอบ คัดและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัว (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๖)

๘. ให้บริการรับรองรายการจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ (กรณีเป็นสำนักทะเบียน ON- LINE) (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๙)

๙. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาทะเบียนครอบครัวทุกประเภท โดยให้จัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยมั่นคง ยากแก่การสูญหายและในการมอบหมายการงานในหน้าที่ให้ตรวจสอบทะเบียนดังกล่าวว่าอยู่ในสภาพที่ชำรุดหรือสูญหายหรือไม่ (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๕๑๒ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๓๗)

๑๐. รายงานจังหวัดกรณีแบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส/การหย่าสูญหายเพื่อแจ้งให้กรมการปกครองยกเลิกแบบพิมพ์หมายเลขนั้น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๕๒)

๑๑. นายอำเภอ และผู้อำนวยการเขตออกหนังสือรับรองการจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนครอบครัว กรณีทะเบียนครอบครัวเกิดการสูญหายและไม่สามารถขอคัดจากที่ใดได้ (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว 58 ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๙๒๓ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑)

การปฏิบัติของผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

๑. ตรวจสอบความถูกต้องของสำเนาทะเบียนครอบครัวทุกประเภทของสำนักทะเบียนต่าง ๆ ภายในเขตรับผิดชอบ (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๓)

๒. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายและดูแลแบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรสและใบสำคัญการหย่า (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๙๐ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒)

๓. ตรวจสอบทะเบียนครอบครัวของสำนักทะเบียนในพื้นที่ว่าอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์หรือไม่อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๕๑๒ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๓๗)

๔. ให้บริการตรวจสอบ รับรองรายการจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๙ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๖๗๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๑)

การปฏิบัติของนายทะเบียนกลาง

๑. รวบรวมสถิติการจดทะเบียนครอบครัวทุกประเภท (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๕๔)

๒. จัดส่งเอกสารการจดทะเบียนการหย่าต่างสำนักทะเบียนให้กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักทะเบียนภายในประเทศ (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๑)

๓. ให้บริการตรวจสอบ คัดและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัว (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๔)

ภาคกฎหมายและระเบียบ

พระราชบัญญัติ

ให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พุทธศักราช ๒๔๗๗

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศสภาผู้แทนราษฎร)

ลงวันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗

อนุวัณนจาตุรนต์

อาทิตย์ทิพอาภา

เจ้าพระยายมราช

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๘

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า การประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ดำเนินมาถึงคราวที่ควรใช้บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎรดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๘”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทบัญญัติบรรพ ๕ ตั้งแต่มาตรา ๑๔๓๕ ถึงมาตรา ๑๔๔๘ ตามที่ได้ตราไว้ต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้เข้าเป็นส่วนหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้บทบัญญัติแห่งบรรพนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๘ เป็นต้นไป

มาตรา ๔ บทบัญญัติแห่งบรรพนี้ไม่กระทบกระเทือนถึง

(๑) การสมรสซึ่งได้มีอยู่ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายบรรพนี้ และทั้งสัมพันธ์ในครอบครัวอันเกิดแต่การสมรสนั้น ๆ

(๒) การใช้อำนาจปกครอง ความปกครอง การอนุบาล การรับบุตรบุญธรรม ซึ่งมีอยู่ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายบรรพนี้ หรือสิทธิและหนี้อันเกิดแต่การนั้น ๆ

มาตรา ๕ ฐานะของกริยาก่อนใช้ประมวลกฎหมายบรรพนี้ อาจพิสูจน์ได้โดยบันทึกใน
ทะเบียนตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้

มาตรา ๖ บทบัญญัติแห่งบรรพนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกฎข้อบังคับสำหรับปกครองบริเวณ
เจ็ดหัวเมือง ร.ศ. ๑๒๐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยครอบครัว

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายพลเอก พระยาพลพิทยุทธเสนา

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๑๙

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

เป็นปีที่ ๓๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๑๙”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๐ ผู้เยาว์ย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรสหากการสมรสนั้นได้ทำตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๔๕”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ และวรรคสองของมาตรา ๑๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๔ วรรคสอง บัญญัติว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันจะต้องแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้สอดคล้องกับ บัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติม บทบัญญัติมาตรา ๑๔๔๕ ซึ่งให้สามีอำนาจอนุญาตให้ชายและหญิงที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ทำการสมรสได้ โดยบัญญัติ ให้ชายหญิงซึ่งได้รับอนุญาตจากศาลทำการสมรสได้ก่อนอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส นอกจากนี้ได้ พิจารณาเห็นว่า มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ และวรรคสอง ของมาตรา ๑๓๗ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิสตรีสมควรยกเลิก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
ให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
 ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙
 เป็นปีที่ ๓๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เสียใหม่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป*

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งได้ใช้บังคับโดยพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์พุทธศักราช ๒๔๗๗ และให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ ท้ายพระราชบัญญัตินี้แทนแต่วันใดในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔ บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงบทบัญญัติมาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗”

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๙๓ ตอนที่ ๑๒๙ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๔ วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๙

๒ ความในมาตรา ๔ และมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ (เดิม) บัญญัติไว้ดังต่อไปนี้ :-

“มาตรา ๔ บทบัญญัติแห่งบรรพนี้ไม่กระทบกระเทือนถึง

(๑) การสมรส ซึ่งได้มีอยู่ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายบรรพนี้ และทั้งสัมพันธ์ในครอบครัวอันเกิดแต่การสมรสนั้น ฯ

(๒) การใช้อำนาจปกครอง ความปกครอง การอนุบาล การรับบุตรบุญธรรม ซึ่งมีอยู่ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายบรรพนี้ หรือสิทธิและหนี้อันเกิดแต่การนั้น ฯ

มาตรา ๕ ฐานะของภริยาก่อนใช้ประมวลกฎหมายบรรพนี้ อาจพิสูจน์ได้โดยบันทึกในทะเบียนตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้”

มาตรา ๕ บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ หายพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ของการหมั้น การสมรส สัญญาก่อนสมรส การเป็นบิดามารดากับบุตร การเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์และการรับบุตรบุญธรรม ที่ได้มีอยู่แล้วในวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ หายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ การเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรส ซึ่งสัญญาก่อนสมรสนั้น ได้ทำขึ้นไว้ก่อนวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ หายพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำได้ โดยคู่สมรสฝ่ายหนึ่งสือสัญญาก่อนสมรสพร้อมด้วยข้อตกลง การเปลี่ยนแปลงเพิกถอนไปยื่นต่อนายทะเบียนสมรส ณ ที่ซึ่งที่ตนทำการสมรสและให้นายทะเบียนสมรสจัดการเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสไว้ในทะเบียนสมรสและแนบหนังสือสัญญาก่อนสมรส พร้อมด้วยข้อตกลงเปลี่ยนแปลงเพิกถอนไว้ท้ายทะเบียนสมรสด้วย

การเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล ตามเงื่อนไขและกรณีที่จะบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๖๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ หายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ หายพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงอำนาจการจัดการสินบริคณห์ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มีอยู่แล้วในวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ หายพระราชบัญญัตินี้ แต่ให้ถือว่าสินเดิมตามบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิมของฝ่ายใดเป็นสินส่วนตัวตามบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ หายพระราชบัญญัตินี้ของฝ่ายนั้น

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดเป็นผู้จัดการสินบริคณห์แต่ฝ่ายเดียวให้ถือว่าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ยินยอมให้คู่สมรสฝ่ายนั้นจัดการสินสมรสและสินส่วนตัวตามวรรคหนึ่งของตนด้วย

ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดประสงค์จะใช้อำนาจจัดการสินส่วนตัวตามวรรคหนึ่งที่เป็นส่วนของตน ถ้าคู่สมรสนั้นมิได้เป็นผู้จัดการสินบริคณห์ให้แจ้งให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งทราบและให้คู่สมรสทั้งสองฝ่ายร่วมกันจัดการแบ่งสินส่วนตัวดังกล่าวที่อยู่ในสภาพที่แบ่งได้ให้แก่ฝ่ายที่ประสงค์จะจัดการแต่สินส่วนตัวนั้นไม่อยู่ในสภาพที่แบ่งได้ ให้ทั้งสองฝ่ายจัดการร่วมกัน

มาตรา ๘ บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ หายพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการจัดการสินเดิมที่เปลี่ยนเป็นสินส่วนตัวตามมาตรา ๗ ซึ่งได้กระทำไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๙ บรรดาอายุความหรือระยะเวลาที่บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดไว้ก่อนวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ถ้าหากยังไม่สิ้นสุดลงในวันที่ใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ และอายุความหรือระยะเวลาที่กำหนดขึ้นใหม่นั้น แตกต่างกับอายุความหรือระยะเวลาที่กำหนดไว้แต่เดิมก็ให้น่าอายุความหรือระยะเวลาที่ยาวกว่ามาบังคับ

มาตรา ๑๐ คำว่า “คำอุปการะเลี้ยงดู” ในบรรดาบทกฎหมาย ซึ่งมีความหมายถึงคำอุปการะเลี้ยงดูตามนัยของบทบัญญัติมาตรา ๑๕๐๖ และมาตรา ๑๕๐๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิมนั้น ให้ใช้คำว่า “คำเลี้ยงชีพ” แทน

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดอ้างถึงบรรพ ๕ หรือบทบัญญัติในบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิม ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นอ้างถึงบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ในบทมาตรานี้มีนัยเช่นเดียวกัน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๒ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓
เป็นปีที่ ๔๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มาตรา ๓ ถึงมาตรา ๖๔ ได้พิมพ์แก้ไขไว้ในพระราชบัญญัติแล้ว)

มาตรา ๗๑ บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ของการหมั้น การสมรส สัญญาก่อนสมรส การเป็นบิดามารดากับบุตร การเป็นผู้ปกครอง และการรับบุตรบุญธรรมที่ได้มีอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๗๑ บรรดาอายุความหรือระยะเวลาที่บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้กำหนดไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากยังไม่สิ้นสุดลงในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และอายุความหรือระยะเวลาที่กำหนดขึ้นใหม่นั้นแตกต่างกับอายุความหรือระยะเวลาที่กำหนดไว้เดิม ก็ให้น่าอายุความหรือระยะเวลาที่ยาวกว่ามาบังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ชชาติชาย ชุณหะวัณ

นายกรัฐมนตรี

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๗ ตอนที่ ๑๔๗ (ฉบับพิเศษ) วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่บทบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยความสมบูรณ์ของการหมั้นและผลของการหมั้น การคุ้มครองคู่สมรสที่วิกลจริต การจัดการสินสมรส การแยกสินสมรส และรวมสินสมรส การสมรสที่เป็นโมฆะ เหตุหย่า ผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรในกรณีที่มีการหย่า บทสันนิษฐานความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร การฟ้องปฏิเสธความเป็นบุตร การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตร การฟ้องให้รับเด็กเป็นบุตร อำนาจปกครอง การเป็นผู้ดูแลและผู้พิทักษ์ การจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ สิทธิหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร ผู้ปกครองและบุตรบุญธรรมนั้น ยังไม่สอดคล้องและไม่เอื้ออำนวยต่อสภาพความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบันสมควรปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

“บรรพ ๕

ครอบครัว

ลักษณะ ๑

การสมรส

หมวด ๑

การหมั้น

มาตรา ๑๔๓๕ การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว การหมั้นที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติวรรคหนึ่งเป็นโมฆะ

“มาตรา ๑๔๓๖ ผู้เยาว์จะทำการหมั้นได้ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บิดาและมารดา ในกรณีที่มิทั้งบิดามารดา

(๒) บิดาหรือมารดา ในกรณีที่มารดาหรือบิดาตาย หรือถูกถอนอำนาจปกครองหรือไม่อยู่ในสภาพหรือฐานะที่อาจให้ความยินยอม หรือโดยพฤติการณ์ผู้เยาว์ไม่อาจขอความยินยอมจากมารดาหรือบิดาได้

(๓) ผู้รับบุตรบุญธรรม ในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม

(๔) ผู้ปกครอง ในกรณีที่ไม่มีบุคคลซึ่งอาจให้ความยินยอมตาม (๑) (๒) และ (๓) หรือมีแต่บุคคลดังกล่าวถูกถอนอำนาจปกครอง

การหมั้นที่ผู้เยาว์ทำโดยปราศจากความยินยอมดังกล่าวเป็นโมฆียะ

“มาตรา ๑๔๓๗ การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับหญิงนั้น

เมื่อหมั้นแล้วให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่หญิง

สินสอด เป็นทรัพย์สินซึ่งฝ่ายชายให้แก่บิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองฝ่ายหญิงแล้วแต่กรณี เพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิงหรือ โดยมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายหญิงต้องรับผิดชอบ ทำให้ชายไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับหญิงนั้น ฝ่ายชายเรียกสินสอดคืนได้

ถ้าจะต้องคืนของหมั้นหรือสินสอดตามหมวดนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๑๒ ถึงมาตรา ๔๑๔ แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยลาภมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๓๘ การหมั้นไม่เป็นเหตุที่จะร้องขอให้ศาลบังคับให้สมรสได้ ถ้าได้มีข้อตกลงกันไว้ว่าจะให้เบี้ยปรับในเมื่อผิดสัญญาหมั้น ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

“บรรพ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติให้ใช้บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตราขึ้นใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๔

“มาตรา ๑๔๓๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๔๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๔๓๙ เมื่อมีการหมั้นแล้ว ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกให้รับผิดชอบค่าทดแทน ในกรณีที่ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายผิดสัญญาหมั้นให้คืนของหมั้นแก่ฝ่ายชายด้วย

มาตรา ๑๔๔๐ ค่าทดแทนนั้นอาจเรียกได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ทดแทนความเสียหายต่อกายหรือชื่อเสียงแห่งชายหรือหญิงนั้น

(๒) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้น บิดามารดา หรือบุคคลผู้กระทำการในฐานะเช่นบิดามารดาได้ใช้จ่ายหรือต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรสโดยสุจริต และตามสมควร

(๓) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้นได้จัดการทรัพย์สินหรือการอื่นอันเกี่ยวแก่อาชีพ หรือทางทำมาหาได้ของตนไปโดยสมควรด้วยการคาดหมายว่าจะได้มีการสมรส

ในกรณีที่หญิงเป็นผู้มีสิทธิได้ค่าทดแทน ศาลอาจชี้ชัดว่า ของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่หญิงนั้นเป็นค่าทดแทนทั้งหมดหรือเป็นส่วนหนึ่งของค่าทดแทนที่หญิงพึงได้รับ หรือศาลอาจให้ค่าทดแทนโดยไม่คำนึงถึงของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่หญิงนั้นก็ได้

มาตรา ๑๔๔๑ ถ้าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งตายก่อนสมรส อีกฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องค่าทดแทนมิได้ ส่วนของหมั้นหรือสินสอดนั้นไม่ว่าชายหรือหญิงตาย หญิงหรือฝ่ายหญิงไม่ต้องคืนให้แก่ฝ่ายชาย

มาตรา ๑๔๔๒ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิงคู่หมั้นทำให้ชายไม่สมควรสมรสกับหญิงนั้น ชายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้หญิงคืนของหมั้นแก่ชาย

มาตรา ๑๔๔๓ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ชายคู่หมั้นทำให้หญิงไม่สมควรสมรสกับชายนั้น หญิงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้โดยมิต้องคืนของหมั้นแก่ชาย

มาตรา ๑๔๔๔ ถ้าเหตุอันทำให้คู่หมั้นบอกเลิกสัญญาหมั้นเป็นเพราะการกระทำชั่วอย่างร้ายแรงของคู่หมั้นอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งได้กระทำภายหลังการหมั้น คู่หมั้นผู้กระทำชั่วอย่างร้ายแรงนั้นต้องรับผิดชอบค่าทดแทนแก่คู่หมั้นผู้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นเสมือนเป็นผู้ผิดสัญญาหมั้น

มาตรา ๑๔๔๕ ชายหรือหญิงคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้น เมื่อได้บอกเลิกสัญญาหมั้นแล้วตามมาตรา ๑๔๔๒ หรือมาตรา ๑๔๔๓ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๔๔๖ ชายหรือหญิงคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้นได้โดยไม่จำต้องบอกเลิกสัญญาหมั้น

^๑มาตรา ๑๔๓๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

^๒มาตรา ๑๔๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

^๓มาตรา ๑๔๔๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๐

^๔มาตรา ๑๔๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๑๔๔๗ ค่าทดแทนอันจะพึงชดใช้แก่กันตามหมวดนี้ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์ สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามหมวดนี้ นอกจากค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔๔๐ (๒) ไม่อาจโอนกันได้และไม่ตกทอดไปถึงทายาท เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้เป็นหนังสือ หรือผู้เสียหายได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้ว

มาตรา ๑๔๔๗/๑ สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔๓๙ ให้มีอายุความหกเดือน นับแต่วันที่ผิดสัญญาหมั้น

สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔๔๔ ให้มีอายุความหกเดือนนับแต่วันรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำชั่วอย่างร้ายแรงอันเป็นเหตุให้ออกเลิกสัญญาหมั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันกระทำการดังกล่าว

สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔๔๕ และมาตรา ๑๔๔๖ ให้มีอายุความหกเดือน นับแต่วันที่ชายหรือหญิงคู่หมั้นรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำของผู้อื่นอันจะเป็นเหตุให้เรียกค่าทดแทน และรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าทดแทนนั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้อื่นนั้นได้กระทำการดังกล่าว

มาตรา ๑๔๔๗/๒ สิทธิเรียกคืนของหมั้นตามมาตรา ๑๔๓๙ ให้มีอายุความหกเดือน นับแต่วันที่ผิดสัญญาหมั้น

สิทธิเรียกคืนของหมั้นตามมาตรา ๑๔๔๒ ให้มีอายุความหกเดือนนับแต่วันที่ได้ออกเลิกสัญญาหมั้น

หมวด ๒ เงื่อนไขแห่งการสมรส

มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้

มาตรา ๑๔๔๙ การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าชายหรือหญิงเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๔๕๐ ชายหญิงซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาก็ดี เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาที่ดี จะทำการสมรสกันไม่ได้ ความเป็นญาติดังกล่าวมานี้ให้ถือตามสายโลหิต โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

มาตรา ๑๔๕๑ ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้

มาตรา ๑๔๕๒ ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้

* มาตรา ๑๔๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๔๔๗/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๔๔๗/๑ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๔๐

* มาตรา ๑๔๔๗/๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๔๕๓ หญิงที่สามียตายหรือที่การสมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่นจะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อการสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามร้อยสิบวัน เว้นแต่

(๑) คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น

(๒) สมรสกับคู่สมรสเดิม

(๓) มีใบรับรองแพทย์ประกาศนียบัตรหรือปริญญาซึ่งเป็นผู้ประกอบการรักษาโรคในสาขาเวชกรรมได้ตามกฎหมายว่ามีได้มีครรภ์ หรือ

(๔) มีคำสั่งของศาลให้สมรสได้

มาตรา ๑๔๕๔ ผู้เยาว์จะทำการสมรสให้มีความในมาตรา ๑๔๓๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๕๕ การให้ความยินยอมให้ทำการสมรสจะกระทำได้แต่โดย

(๑) ลงลายมือชื่อในทะเบียนขณะจดทะเบียนสมรส

(๒) ทำเป็นหนังสือแสดงความยินยอมโดยระบุชื่อผู้จะสมรสทั้งสองฝ่ายและลงลายมือชื่อของผู้ให้ความยินยอม

(๓) ถ้ามีเหตุจำเป็น จะให้ความยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนก็ได้ ความยินยอมนั้น เมื่อให้แล้วถอนไม่ได้

มาตรา ๑๔๕๖ ถ้าไม่มีผู้ที่มีอำนาจให้ความยินยอมตามมาตรา ๑๔๕๕ หรือมีแต่ไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อยู่ในสภาพที่อาจให้ความยินยอม หรือโดยพฤติการณ์ผู้เยาว์ไม่อาจขอความยินยอมได้ ผู้เยาว์อาจร้องขอต่อศาลเพื่ออนุญาตให้ทำการสมรส

มาตรา ๑๔๕๗ การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมีได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

มาตรา ๑๔๕๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน และให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๑๔๕๙ การสมรสในต่างประเทศระหว่างคนที่มีสัญชาติไทยด้วยกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทยจะทำตามแบบที่กำหนดไว้ตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายแห่งประเทศนั้นก็ได้

ในกรณีที่คู่สมรสประสงค์จะจดทะเบียนตามกฎหมายไทย ให้พนักงานทูตหรือกงสุลไทยเป็นผู้รับจดทะเบียน

มาตรา ๑๔๖๐ เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนได้เพราะชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรืออยู่ในภาวะการรบหรือสงคราม ถ้าชายและหญิงนั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้น แล้วให้บุคคลดังกล่าวแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของชายและหญิงนั้นไว้เป็นหลักฐาน และต่อมาชายหญิงได้จดทะเบียนสมรสกันภายในเก้าสิบวันนับแต่

วันที่อาจทำการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนจดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรส และพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ในทะเบียนสมรส ให้ถือว่าวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าวเป็นวันจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนแล้ว

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับถ้าหากจะมีการสมรสในวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสการสมรสนั้น จะตกเป็นโมฆะ

หมวด ๓

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา

มาตรา ๑๔๖๑ สามีภริยาต้องอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา

สามีภริยาต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน

มาตรา ๑๔๖๒ ในกรณีที่สามีภริยาไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้หรือถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมาก สามีหรือภริยาฝ่ายที่ไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้หรือฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือถูกทำลายความผาสุก อาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่มีเหตุนั้นๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้

มาตรา ๑๔๖๓ ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถภริยาหรือสามีย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แต่เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการร้องขอ และถ้ามีเหตุสำคัญศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ก็ได้

มาตรา ๑๔๖๔ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนวิกลจริตไม่ว่าศาลจะได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือไม่ ถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่อุปการะเลี้ยงดูฝ่ายที่วิกลจริตตามมาตรา ๑๔๖๑วรรคสอง หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด อันเป็นเหตุให้ฝ่ายที่วิกลจริตอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดความเสียหายทางทรัพย์สินถึงขนาด บุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๔ หรือผู้อนุบาลอาจฟ้องคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่ฝ่ายที่วิกลจริต หรือขอให้ศาลมีคำสั่งใด ๆ เพื่อคุ้มครองฝ่ายที่วิกลจริตนั้นได้

ในกรณีฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูตามวรรคหนึ่ง ถ้ายังมีได้มีคำสั่งของศาลว่าคู่สมรสซึ่งวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถก็ให้ขอต่อศาลในคดีเดียวกันให้ศาลมีคำสั่งว่าคู่สมรสวิกลจริตนั้นเป็นคนไร้ความสามารถ โดยขอให้ตั้งตนเองหรือผู้อื่นที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้อนุบาลหรือถ้าได้มีคำสั่งของศาลแสดงว่าคู่สมรสซึ่งวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถอยู่แล้ว จะขอให้ถอดถอน ผู้อนุบาลคนเดิม และแต่งตั้งผู้อนุบาลคนใหม่ก็ได้

*มาตรา ๑๔๖๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๔๑

*มาตรา ๑๔๖๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

ในการขอให้ศาลมีคำสั่งใด ๆ เพื่อคุ้มครองคู่สมรสฝ่ายที่ถูกละเมิดโดยมิได้เรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูด้วยนั้น จะไม่ขอให้ศาลมีคำสั่งให้คู่สมรสฝ่ายที่ถูกละเมิดนั้นเป็นคนไร้ความสามารถหรือไม่ขอเปลี่ยนผู้อนุบาลก็ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่าวิธีการคุ้มครองที่ขอนั้นจำต้องมีผู้อนุบาลหรือเปลี่ยนผู้อนุบาล ให้ศาลมีคำสั่งให้จัดการทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในวรรคสองแล้ว จึงมีคำสั่งคุ้มครองตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๔๖๔/๑ ในระหว่างการพิจารณาคดีตามมาตรา ๑๔๖๔ ถ้ามีคำขอศาลอาจกำหนดวิธีการชั่วคราวเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดูหรือการคุ้มครองคู่สมรสฝ่ายที่ถูกละเมิดได้ตามที่เห็นสมควร และหากเป็นกรณีฉุกเฉินให้นำบทบัญญัติเรื่องคำขอในเหตุฉุกเฉินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

หมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา

มาตรา ๑๔๖๕ ถ้าสามีภริยามีได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้

ถ้าข้อความใดในสัญญาก่อนสมรสขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือระบุให้ใช้กฎหมายประเทศอื่นบังคับเรื่องทรัพย์สินนั้น ข้อความนั้น ๆ เป็นโมฆะ

มาตรา ๑๔๖๖ สัญญาก่อนสมรสเป็นโมฆะ ถ้ามิได้จัดแจ้งข้อตกลงกันเป็นสัญญาก่อนสมรสนั้นไว้ในทะเบียนสมรสพร้อมกับการจดทะเบียนสมรส หรือมิได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สมรส และพยานอย่างน้อยสองคนแนบไว้ท้ายทะเบียนสมรสและได้จัดไว้ในทะเบียนสมรสพร้อมกับการจดทะเบียนสมรสว่าได้มีสัญญานั้นแบบไว้

มาตรา ๑๔๖๗ เมื่อสมรสแล้วจะเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสนั้นไม่ได้ นอกจากจะได้รับอนุญาตจากศาล

เมื่อได้มีคำสั่งของศาลถึงที่สุดให้เปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสแล้ว ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนสมรสเพื่อจัดแจ้งไว้ในทะเบียนสมรส

มาตรา ๑๔๖๘ ข้อความในสัญญาก่อนสมรสไม่มีผลกระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ว่าจะได้เปลี่ยนแปลงเพิกถอนโดยคำสั่งของศาลหรือไม่ก็ตาม

มาตรา ๑๔๖๙ สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่สามีภริยาได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นสามีภริยากันนั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็นสามีภริยากันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ขาดจากการเป็นสามีภริยากันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต

มาตรา ๑๔๗๐ ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นสินสมรส

*มาตรา ๑๔๖๔/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๔๗๑ สิ้นส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน

- (๑) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส
- (๒) ที่เป็นเครื่องใช้ของส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
- (๓) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสนหา
- (๔) ที่เป็นของหมั้น

มาตรา ๑๔๗๒ สิ้นส่วนตัวนั้น ถ้าได้แลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอื่นก็คิด ชื้อทรัพย์สินอื่นมา ก็ดี หรือขายได้เป็นเงินมาก็ดี ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว

สินส่วนตัวที่ถูกทำลายไปทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่ได้ทรัพย์สินอื่นหรือเงินมาทดแทน ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว

มาตรา ๑๔๗๓ สิ้นส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้จัดการ

มาตรา ๑๔๗๔ สิ้นสมรสได้แก่ทรัพย์สิน

- (๑) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส
- (๒) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือ เมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือให้ระบุว่าเป็นสินสมรส
- (๓) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว

ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งเป็นสินสมรสหรือไม่ใช้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นสินสมรส

มาตรา ๑๔๗๕ ถ้าสินสมรสใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๕๖ แห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญสามหรือกรียาจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมกันในเอกสารนั้นก็ได

มาตรา ๑๔๗๖ สามี่และภริยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจาก อีกฝ่ายหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จ้างนอง ปลอดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้
- (๒) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งการะจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือการะติดพันในอสังหาริมทรัพย์
- (๓) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี
- (๔) ให้กู้ยืมเงิน
- (๕) ให้โดยเสนหา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา
- (๖) ประณีประนอมยอมความ
- (๗) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย
- (๘) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีที่มีบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง สามีหรือภริยาจัดการได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง

“มาตรา ๑๔๗๖/๑ สามีและภริยาจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗๖ ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๔๖๕ และมาตรา ๑๔๖๖ ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส

ในกรณีที่สัญญาก่อนสมรสระบุการจัดการสินสมรสไว้แต่เพียงบางส่วนของมาตรา ๑๔๗๖ การจัดการสินสมรสนอกจากระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรสให้เป็นไปตามมาตรา ๑๔๗๖

“มาตรา ๑๔๗๗ สามีภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการ สงวน บำรุง รักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส หนีอันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นหน้าที่สามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกัน

มาตรา ๑๔๗๘ เมื่อฝ่ายใดต้องให้ความยินยอมหรือลงชื่อกับอีกฝ่ายหนึ่งในเรื่องจัดการทรัพย์สิน แต่ไม่ให้ความยินยอมหรือไม่ยอมลงชื่อโดยปราศจากเหตุผล หรือไม่อยู่ในสภาพที่อาจให้ความยินยอมได้ อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งอนุญาตแทนได้

มาตรา ๑๔๗๙ การใดที่สามีหรือภริยากระทำ ซึ่งต้องได้รับความยินยอมร่วมกัน และถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

“มาตรา ๑๔๘๐ การจัดการสินสมรสซึ่งต้องจัดการร่วมกันหรือต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งตามมาตรา ๑๔๗๖ ถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ทำนิติกรรมไปแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือโดยปราศจากความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งคู่สมรสฝ่ายหนึ่งอาจฟ้องให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ เว้นแต่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมนั้นแล้วหรือในขณะที่ทำนิติกรรมนั้นบุคคลภายนอกได้กระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน

การฟ้องให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมตามวรรคหนึ่งห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้เหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันที่ได้อำนาจนิติกรรมนั้น

มาตรา ๑๔๘๑ สามีหรือภริยาไม่มีอำนาจทำพินัยกรรมสินสมรสที่เกินกว่าส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้

“มาตรา ๑๔๘๒ ในกรณีที่สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่อัตภาพได้ ค่าใช้จ่ายในการนี้ย่อมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย

ถ้าสามีหรือภริยาจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวเป็นที่เสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้

*มาตรา ๑๔๗๖/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๔๗๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๔๘๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๔๔๓ ในกรณีที่สามหรือกริยาที่มีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว ถ้าสามหรือกริยาจะกระทำ หรือกำลังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการสินสมรสอันพึงเห็นได้ว่า จะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำการนั้นได้

“มาตรา ๑๔๔๔ ถ้าสามหรือกริยาฝ่ายซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส

- (๑) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด
- (๒) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง
- (๓) มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส
- (๔) ขัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร
- (๕) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะกระทำความเสียหายให้แก่สินสมรส

อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสแต่ผู้เดียวหรือสั่งให้แยกสินสมรสได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีคำขอ ศาลอาจกำหนดวิธีคุ้มครองชั่วคราวเพื่อจัดการสินสมรสได้ตามที่เห็นสมควร และหากเป็นกรณีฉุกเฉินให้นำบทบัญญัติเรื่องคำขอในเหตุฉุกเฉินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

“มาตรา ๑๔๔๔/๑ ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจในการจัดการสินสมรสของสามหรือกริยาตามมาตรา ๑๔๔๒ มาตรา ๑๔๔๓ หรือมาตรา ๑๔๔๔ ถ้าต่อมาเหตุแห่งการนั้น หรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป สามหรือกริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในการนี้ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๑๔๔๕ สามหรือกริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสโดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า

“มาตรา ๑๔๔๖ เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดตามความในมาตรา ๑๔๔๒ วรรคสอง มาตรา ๑๔๔๓ มาตรา ๑๔๔๔ มาตรา ๑๔๔๔/๑ หรือมาตรา ๑๔๔๕ อันเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอหรือตามมาตรา ๑๔๔๑ มาตรา ๑๔๔๒/๑ หรือมาตรา ๑๔๔๔/๑๗ หรือเมื่อสามหรือกริยาพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อจดแจ้งไว้ในทะเบียนสมรส

“มาตรา ๑๔๔๗ ในระหว่างที่เป็นสามหรือกริยากัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือสิทธิระหว่างสามหรือกริยาตามบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้สามหรือกริยาฟ้องร้องกันเองได้ หรือเป็นการยึด หรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าชดเชยธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล

* มาตรา ๑๔๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๔๔๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๔๔๔/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๔๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๔๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๔๘๘ ถ้าสามีหรือภริยาต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวเพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๔๘๙ ถ้าสามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ให้ชำระหนี้จากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย

มาตรา ๑๔๙๐ หนี้ที่สามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้ที่สามีหรือภริยาก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรสดังต่อไปนี้

๑(๑) หนี้เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรตามสมควรแก่โอกาส

(๒) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส

(๓) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกัน

(๔) หนี้ที่สามีหรือภริยาก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียวแต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน

มาตรา ๑๔๙๑ ถ้าสามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สินสมรสย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น

มาตรา ๑๔๙๒ เมื่อได้แยกสินสมรสตามมาตรา ๑๔๘๘ วรรคสอง มาตรา ๑๔๙๑ หรือมาตรา ๑๔๙๔/๑๗ วรรคสองแล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของสามีหรือภริยาและบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลังไม่ให้ถือเป็นสินสมรสแต่ให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือตามมาตรา ๑๔๗๔ (๒) ในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของสามี และภริยาฝ่ายละครึ่ง

ดอกเบี้ยของสินส่วนตัวที่ได้มาหลังจากที่ได้แยกสินสมรสแล้วให้เป็นสินส่วนตัว

มาตรา ๑๔๙๒/๑ ในกรณีที่มีการแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาล การยกเลิกการแยกสินสมรสให้กระทำได้เมื่อสามีหรือภริยาร้องขอต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิก แต่ถ้าภริยาหรือสามีคัดค้านศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว

เมื่อมีการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง หรือการแยกสินสมรสสิ้นสุดลง เพราะสามีหรือภริยาพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งหรือในวันที่พ้นจากเป็นบุคคลล้มละลาย ยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไปตามเดิม

มาตรา ๑๔๙๓ ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว สามีและภริยาต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน

* มาตรา ๑๔๙๐(๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๔๙๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๔๙๒/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

หมวด ๕ ความเป็นโมฆะของการสมรส

มาตรา ๑๔๔๔ การสมรสจะเป็นโมฆะก็แต่เฉพาะที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้

“มาตรา ๑๔๔๕ การสมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ มาตรา ๑๔๕๒ และมาตรา ๑๔๕๔ เป็นโมฆะ

คู่สมรส บิดามารดา หรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสอาจร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะได้ ถ้าไม่มีบุคคลดังกล่าว ผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขออัยการเป็นผู้ร้องต่อศาลได้

“มาตรา ๑๔๔๖ คำพิพากษาของศาลเท่านั้นที่จะแสดงว่า การสมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ และมาตรา ๑๔๕๔ เป็นโมฆะ

“มาตรา ๑๔๔๗ การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้น หรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะก็ได้

“มาตรา ๑๔๔๗/๑ ในกรณีศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าการสมรสใดเป็นโมฆะ ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนสมรส

“มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสที่เป็นโมฆะ ไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา

ในกรณีที่การสมรสเป็นโมฆะ ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดมีหรือได้มาไม่ว่าก่อนหรือหลังการสมรส รวมทั้งดอกผลคงเป็นของฝ่ายนั้น ส่วนบรรดาทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันให้แบ่งคนละครึ่ง เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรสั่งเป็นประการอื่น เมื่อได้พิเคราะห์ถึงภาระในครอบครัว ภาระในการหาเลี้ยงชีพ และฐานะของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายตลอดจนพฤติการณ์อื่นทั้งปวงแล้ว

“มาตรา ๑๔๔๙ การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๔ ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นโมฆะ

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มา เพราะการสมรสก่อนที่ชายหรือหญิงนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าว ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

“มาตรา ๑๔๔๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๔๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๔๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๔๔๗/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๔๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๔๔๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๑ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดได้สมรสโดยสุจริตฝ่ายนั้นก็มีสิทธิเรียกค่าทดแทนได้ และถ้าการสมรสที่เป็นโมฆะนั้นทำให้ฝ่ายที่ได้สมรสโดยสุจริตต้องยากจนลงเพราะไม่มีรายได้พอจากทรัพย์สิน หรือจากการงานที่เคยทำอยู่ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือก่อนที่จะได้รู้ว่าการสมรสของตนเป็นโมฆะแล้วแต่กรณี ฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพได้ด้วย สิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพในกรณีนี้ ให้นำมาตรา ๑๕๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕๒๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สิทธิเรียกร้องค่าทดแทน หรือค่าเลี้ยงชีพตามวรรคสาม มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๑ หรือนับแต่วันที่รู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒

มาตรา ๑๔๙๙/๑ ในกรณีที่การสมรสเป็นโมฆะ ข้อตกลงระหว่างคู่สมรสว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใดหรือฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายจะเป็นผู้ออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเท่าใด ให้ทำเป็นหนังสือ หากตกลงกันไม่ได้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด ในการพิจารณาชี้ขาด ถ้าศาลเห็นว่าเหตุที่ถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสนั้นได้ตามมาตรา ๑๕๔๒ ศาลจะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสและสั่งให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ปกครองก็ได้ ทั้งนี้ ให้ศาลคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตรนั้นเป็นสำคัญ และให้นำความในมาตรา ๑๕๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๐๐ การสมรสที่เป็นโมฆะไม่กระทบถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต ซึ่งได้มาก่อนมีการบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนสมรสตามมาตรา ๑๔๙๗/๑

หมวด ๖ การสิ้นสุดแห่งการสมรส

มาตรา ๑๕๐๑ การสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน

มาตรา ๑๕๐๒ การสมรสที่เป็นโมฆียะสิ้นสุดลงเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอน

มาตรา ๑๕๐๓ เหตุที่จะขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนการสมรส เพราะเหตุว่าเป็นโมฆียะ มีเฉพาะในกรณีที่คู่สมรสทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๔ มาตรา ๑๕๐๕ มาตรา ๑๕๐๖ มาตรา ๑๕๐๗ และมาตรา ๑๕๐๙

มาตรา ๑๕๐๔ การสมรสที่เป็นโมฆียะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๔ ผู้มีส่วนได้เสีย ขอให้เพิกถอนการสมรสได้ แต่บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ให้ความยินยอมแล้วจะขอให้เพิกถอนการสมรสไม่ได้

ถ้าศาลมิได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสจนชายหญิงมีอายุครบตามมาตรา ๑๔๔๔ หรือเมื่อหญิงมีครรภ์ก่อนอายุครบตามมาตรา ๑๔๔๔ ให้ถือว่าการสมรสสมบูรณ์มาตั้งแต่เวลาสมรส

*มาตรา ๑๔๙๙/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๐๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๐๕ การสมรสที่ได้กระทำไปโดยคู่สมรสฝ่ายหนึ่งสำคัญผิดตัวคู่สมรส การสมรสนั้นเป็นโมฆะ

สิทธิขอเพิกถอนการสมรสเพราะสำคัญผิดตัวคู่สมรสเป็นอันระงับ เมื่อเวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วเก้าสิบวันนับแต่วันสมรส

มาตรา ๑๕๐๖ ถ้าคู่สมรสได้ทำการสมรสโดยถูกกลฉ้อฉลอันถึงขนาด ซึ่งถ้ามิได้มีกลฉ้อฉลนั้นจะไม่ทำการสมรส การสมรสนั้นเป็นโมฆะ

ความในวรรคหนึ่ง ไม่ใช้บังคับในกรณีที่ถูกกลฉ้อฉลนั้นเกิดขึ้นโดยบุคคลที่สาม โดยคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมิได้รู้เห็นด้วย

สิทธิขอเพิกถอนการสมรสเพราะถูกกลฉ้อฉลเป็นระงับ เมื่อเวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรได้รู้ถึงกลฉ้อฉล หรือเมื่อเวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วหนึ่งปี นับแต่วันสมรส

มาตรา ๑๕๐๗ ถ้าคู่สมรสได้ทำการสมรสโดยถูกข่มขู่อันถึงขนาด ซึ่งถ้ามิได้มีการข่มขู่ นั้นจะไม่ทำการสมรส การสมรสนั้นเป็นโมฆะ

สิทธิขอเพิกถอนการสมรสเพราะถูกข่มขู่เป็นอันระงับ เมื่อเวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วหนึ่งปี นับแต่วันที่พ้นจากการข่มขู่

มาตรา ๑๕๐๘ การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะคู่สมรสสำคัญผิดตัวหรือถูกกลฉ้อฉลหรือถูกข่มขู่เฉพาะแต่คู่สมรสที่สำคัญผิดตัวหรือถูกกลฉ้อฉลหรือถูกข่มขู่เท่านั้นขอเพิกถอนการสมรสได้

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ให้บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถตามมาตรา ๒๔ ขอเพิกถอนการสมรสได้ด้วย แต่ถ้าผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นคนวิกลจริตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ บุคคลดังกล่าวจะร้องขอเพิกถอนการสมรสก็ได้ แต่ต้องขอให้ศาลสั่งให้คนวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถพร้อมกันด้วย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอให้ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถ ก็ให้ศาลมีคำสั่งยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลดังกล่าวนั้นเสียด้วย

คำสั่งศาลให้ยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลตามวรรคสอง ไม่กระทบกระเทือนสิทธิการขอเพิกถอนการสมรสของคู่สมรส แต่คู่สมรสจะต้องใช้สิทธินี้ภายในกำหนดระยะเวลาที่คู่สมรสมีอยู่ ถ้ามีระยะเวลาดังกล่าวเหลืออยู่ไม่ถึงหกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลดังกล่าวหรือไม่มีเหลืออยู่เลย ก็ให้ขยายระยะเวลานั้นออกไปได้ให้ครบหกเดือนหรืออีกหกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลดังกล่าว แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๕๐๙ การสมรสที่มีได้รับความยินยอมของบุคคลดังกล่าวในมาตรา ๑๔๕๔ การสมรสนั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๑๕๑๐ การสมรสที่เป็นโมฆียะเพราะมิได้รับความยินยอมของบุคคลดังกล่าวใน
มาตรา ๑๕๕๕ เฉพาะบุคคลที่อาจให้ความยินยอมตามมาตรา ๑๕๕๕ เท่านั้น ขอให้เพิกถอนการสมรสได้
สิทธิขอเพิกถอนการสมรสตามมาตรานี้เป็นอันรับเมื่อคู่สมรสนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์
หรือเมื่อหญิงมีครรภ์

การฟ้องขอเพิกถอนการสมรสตามมาตรานี้ให้มีอายุความหนึ่งปีนับแต่วันทราบการสมรส
มาตรา ๑๕๑๑ การสมรสที่ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนนั้น ให้ถือว่าสิ้นสุดลงในวันที่
คำพิพากษาถึงที่สุด แต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่
จะได้จดทะเบียนการเพิกถอนการสมรสนั้นแล้ว

มาตรา ๑๕๑๒ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยผลของการหย่าโดยคำพิพากษามาใช้บังคับ
แก่ผลของการเพิกถอนการสมรสโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๑๓ ถ้าปรากฏว่าคู่สมรสที่ถูกฟ้องเพิกถอนการสมรสได้รู้เห็นเป็นใจในเหตุ
แห่งโมฆียะกรรม คู่สมรสนั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าทดแทนความเสียหายซึ่งคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้รับ
ต่อกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินเนื่องจากการสมรสนั้น และให้นำมาตรา ๑๕๒๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหากการเพิกถอนการสมรสตามวรรคหนึ่งทำให้อีกฝ่ายหนึ่งยากจนลง และไม่มีรายได้
พอจากทรัพย์สินหรือจากการงานตามที่เคยทำอยู่ระหว่างสมรส คู่สมรสที่ถูกฟ้องนั้นจะต้องรับผิดชอบ
ในค่าเลี้ยงชีพตั้งแต่บัดบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๒๖ ด้วย

มาตรา ๑๕๑๔ การหย่านั้นจะทำได้แต่โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย หรือโดยคำพิพากษา
ของศาล การหย่าโดยความยินยอมต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน

มาตรา ๑๕๑๕ เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอม
จะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีและภริยาได้จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว

มาตรา ๑๕๑๖ เหตุฟ้องหย่ามีดังต่อไปนี้

๑) สามีหรือภริยาอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นจนฉกฉวยทรัพย์สินหรือสามี เป็นคู่หรือมีคู่
หรือร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจผิด อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๒) สามีหรือภริยาประพฤติชั่ว ไม่ว่าความประพฤติชื่อนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่
ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นสามีหรือภริยาของอีกฝ่ายที่ประพฤติชั่ว
อยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะและความ
เป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยามาคำนึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

*มาตรา ๑๕๑๖ (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖)

(๓) สามีหรือภริยาทำร้าย หรือทรมานร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยาม อีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔) สามีหรือภริยาจกใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

“(๔/๑) สามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปี ในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดหรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจ ในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นสามีภริยากันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

“(๔/๒) สามีและภริยาสมัคใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา ได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

“(๕) สามีหรือภริยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญหรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลา เกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๖) สามีหรือภริยาไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควรหรือ ทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นสามีหรือภริยากันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่ อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา มาคำนึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๗) สามีหรือภริยามีภริยาตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยาก จะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่ง ฟ้องหย่าได้

(๘) สามีหรือภริยาผิดพันทนต์ที่ท้าวไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่ง ฟ้องหย่าได้

(๙) สามีหรือภริยาเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่งและโรค มีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๑๐) สามีหรือภริยามีสภาพร่างกาย ทำให้สามีหรือภริยานั้นไม่อาจร่วมประเวณีได้ ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

มาตรา ๑๕๑๗ เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) และ (๒) ถ้าสามีหรือภริยา แล้วแต่กรณียินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุหย่านั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็น เป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑๐) ถ้าเกิดเพราะการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

* มาตรา ๑๕๑๖ (๔/๑) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๕๑๖ (๔/๒) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๕๑๖ (๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

ในกรณีฟ้องหย่าโดยอาศัยเหตุแห่งการผิดพันธับนตามมาตรา ๑๕๑๖ (๔) นั้น ถ้าศาลเห็นว่าความประพฤติของสามีหรือภริยาอันเป็นเหตุให้ทำพันธับนเป็นเหตุเล็กน้อยหรือไม่สำคัญเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุข ศาลจะไม่พิพากษาให้หย่าก็ได้

มาตรา ๑๕๑๘ สิทธิฟ้องหย่าย่อมหมดไปในวันเมื่อฝ่ายที่มีสิทธิฟ้องหย่าได้กระทำการอันแสดงให้เห็นว่าได้หย่าภัยในการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นเหตุให้เกิดสิทธิฟ้องหย่านั้นแล้ว

มาตรา ๑๕๑๙ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนวิกลจริตและมีเหตุหย่าเกิดขึ้นไม่ว่าเหตุนั้นจะได้เกิดขึ้นก่อนหรือภายหลังการเป็นคนวิกลจริต ให้บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถตามมาตรา ๒๔ มีอำนาจฟ้องคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งขอให้ศาลพิพากษาให้หย่าขาดจากกันและแบ่งทรัพย์สินได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้ายังมีค้ำสั่งของศาลแสดงว่าคู่สมรสซึ่งวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถก็ให้บุคคลดังกล่าวร้องขอต่อศาลในคดีเดียวกันนั้นให้ศาลมีคำสั่งว่าคู่สมรสซึ่งวิกลจริตนั้นเป็นคนไร้ความสามารถ

เมื่อบุคคลดังกล่าวเห็นสมควร จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งตามมาตรา ๑๕๒๖ หรือมาตรา ๑๕๓๐ ด้วยก็ได้

ในกรณีที่คู่สมรสซึ่งถูกอ้างว่าเป็นคนวิกลจริตยังไม่ได้ถูกสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หากศาลเห็นว่าคู่สมรสนั้นยังเป็นคนสมควรสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถก็ให้ยกฟ้องคดีนั้นเสีย ถ้าเห็นว่าเป็นบุคคลที่ควรสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ แต่ยังไม่สมควรจะให้มีการหย่า ก็ให้ศาลสั่งให้คู่สมรสนั้นเป็นคนไร้ความสามารถโดยจะไม่สั่งเรื่องผู้อนุบาลหรือจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลตามมาตรา ๑๕๖๓ ก็ได้ คงพิพากษายกแต่เฉพาะข้อหย่า ในกรณีเช่นนี้ศาลจะสั่งกำหนดค่าเลี้ยงชีพด้วยก็ได้ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคู่สมรสนั้นวิกลจริตอันควรสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถและทั้งมีเหตุควรให้หย่าด้วย ก็ให้ศาลสั่งในคำพิพากษาให้คู่สมรสนั้นเป็นคนไร้ความสามารถตั้งผู้อนุบาลและให้หย่า

ในกรณีนี้ ถ้าศาลเห็นว่าเหตุหย่าที่ยกขึ้นอ้างในการฟ้องร้องนั้นไม่เหมาะสมแก่สภาพของคู่สมรสซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถที่จะหย่าจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ได้ ตามพฤติการณ์ไม่สมควรที่จะให้มีการหย่าขาดจากกันก็ตีศาลจะพิพากษาไม่ให้หย่าก็ได้

มาตรา ๑๕๒๐ ในกรณีหย่าด้วยความยินยอม ให้สามีภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด

ในการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ให้ศาลซึ่งพิจารณาคดีฟ้องหย่านั้นชี้ขาดด้วยว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ในการพิจารณาชี้ขาดถ้าศาลเห็นว่ามิเหตุที่จะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสนั้นได้ตามมาตรา ๑๕๔๒ ศาลจะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสและสั่งให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ปกครองก็ได้ ทั้งนี้ ให้ศาลคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตรนั้นเป็นสำคัญ

*มาตรา ๑๕๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขบทบัญญัติบรรพ ๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตราชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๔

*มาตรา ๑๕๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๒๑ ถ้าปรากฏว่าผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๒๐ ประพฤติตนไม่สมควรหรือภายหลังพฤติกรรมได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจสั่งเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองโดยคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตรเป็นสำคัญ

มาตรา ๑๕๒๒ ถ้าสามีภริยาหย่าโดยความยินยอม ให้ทำความตกลงกันไว้ในสัญญาหย่าว่า สามีภริยาทั้งสองฝ่าย หรือสามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงินเท่าใด

ถ้าหย่าโดยคำพิพากษาของศาลหรือในกรณีที่สัญญาหย่ามิได้กำหนดเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรไว้ให้ศาลเป็นผู้กำหนด

มาตรา ๑๕๒๓ เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) ภริยาหรือสามีมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากสามีหรือภริยาและจากผู้ซึ่งได้รับอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องหรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่านั้น

สามีจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาไปในทำนองชู้สาวก็ได้ และภริยาจะเรียกค่าทดแทนจากหญิงที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในทำนองชู้สาวก็ได้

ถ้าสามีหรือภริยายินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) หรือให้ผู้อื่นกระทำการตามวรรคสอง สามีหรือภริยานั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้

มาตรา ๑๕๒๔ ถ้าเหตุแห่งการหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๓) (๔) หรือ (๖) เกิดขึ้นเพราะฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบก่อให้เกิดขึ้นโดยมุ่งประสงค์ให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่อาจทนได้ จึงต้องฟ้องหย่าอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๑๕๒๕ ค่าทดแทนตามมาตรา ๑๕๒๓ และมาตรา ๑๕๒๔ นั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์ โดยศาลจะสั่งให้ชำระครั้งเดียวหรือแบ่งชำระเป็นงวดๆ มีกำหนดเวลาตามที่ศาลจะเห็นสมควรก็ได้

ในกรณีที่ผู้จะต้องชำระค่าทดแทนเป็นคู่สมรสของอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงจำนวนทรัพย์สินที่คู่สมรสนั้นได้รับไปจากการแบ่งสินสมรสเพราะการหย่านั้นด้วย

มาตรา ๑๕๒๖ ในคดีหย่าถ้าเหตุแห่งการหย่านั้นเป็นความผิดของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว และการหย่านั้นจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งยากจนลงเพราะไม่มีรายได้พอจากทรัพย์สินหรือจากการงานตามที่เคยทำอยู่ระหว่างสมรส อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะขอให้ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจ่ายค่าเลี้ยงชีพให้ได้ ค่าเลี้ยงชีพนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้ให้และฐานะของผู้รับและให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๙๘/๓๙ มาตรา ๑๕๙๘/๔๐ และมาตรา ๑๕๙๘/๔๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

*มาตรา ๑๕๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๒๓ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖)

สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายเป็นอันสิ้นสุด ถ้ามิได้ฟ้องหรือฟ้องแย้งในคดีหยานั้น

มาตรา ๑๕๒๗ ถ้าฝ่ายขาดจากกันเพราะเหตุวิกลจริตตามมาตรา ๑๕๑๖ (๗) หรือเพราะเหตุเป็นโรคจิตต่ออย่างร้ายแรงตามมาตรา ๑๕๑๖ (๙) คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต้องออกค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายที่วิกลจริตหรือฝ่ายที่เป็นโรคจิตต่อนั้น โดยคำนวณค่าเสียหายอนุโลมตามมาตรา ๑๕๒๖ มาตรา ๑๕๒๘ ถ้าฝ่ายที่รับค่าเสียหายสมรสใหม่ สิทธิรับค่าเสียหายย่อมหมดไป

มาตรา ๑๕๒๙ สิทธิฟ้องร้องโดยอาศัยเหตุในมาตรา ๑๕๑๖ (๑) (๒) (๓) หรือ (๖) หรือมาตรา ๑๕๒๓ ย่อมระงับไปเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันผู้กล่าวอ้างรู้หรือควรรู้ความจริงซึ่งตนอาจยกขึ้นกล่าวอ้าง

เหตุอันจะยกขึ้นฟ้องหาไม่ได้แล้วนั้น อาจนำสืบสนับสนุนคดีฟ้องหาซึ่งอาศัยเหตุอย่างอื่น

มาตรา ๑๕๓๐ ขณะคดีฟ้องหาอยู่ในระหว่างพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอ ศาลอาจจะสั่งชั่วคราวให้จัดการตามที่เห็นสมควร เช่น ในเรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดูสามี ภริยาและการพิทักษ์อุปการะเลี้ยงดูบุตร

มาตรา ๑๕๓๑ การสมรสที่จดทะเบียนตามกฎหมายนั้น การหย่าโดยความยินยอมของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายมีผลนับแต่เวลาจดทะเบียนการหย่าเป็นต้นไป

การหย่าโดยคำพิพากษามีผลแต่เวลาที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว

มาตรา ๑๕๓๒ เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของสามีภริยา

(ก) ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของสามีภริยาตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า

(ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า

มาตรา ๑๕๓๓ เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน

มาตรา ๑๕๓๔ สินสมรสที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจำหน่ายไปเพื่อประโยชน์ด้านฝ่ายเดียวก็ดี จำหน่ายไปโดยเจตนาทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียหายก็ดี จำหน่ายไปโดยมิได้รับความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีที่กฎหมายบังคับว่าการจำหน่ายนั้นจะต้องได้รับความยินยอมของอีกฝ่ายหนึ่งด้วยก็ดี จงใจทำลายให้สูญหายไปก็ดี ให้ถือเสมือนว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่งสินสมรสตามมาตรา ๑๕๓๓ และถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้รับส่วนแบ่งสินสมรสไม่ครบตามจำนวนที่ควรจะได้ ให้คู่สมรสฝ่ายที่ได้จำหน่ายหรือจงใจทำลายสินสมรสนั้นชดเชยจากสินสมรสส่วนของตนหรือสินส่วนตัว

มาตรา ๑๕๓๕ เมื่อการสมรสสิ้นสุดลง ให้แบ่งความรับผิดชอบในหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบด้วยกันตามส่วนเท่ากัน

ลักษณะ ๒
บิดามารดากับบุตร
หมวด ๑
บิดามารดา

มาตรา ๑๕๓๖ เด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชายภายในสามร้อยสิบวัน นับแต่วันที่มีการสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี หรือเคยเป็นสามีแล้วแต่กรณี

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่บุตรที่เกิดจากหญิงก่อนที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะ หรือภายในระยะเวลาสามร้อยสิบวันนับแต่วันนั้น

มาตรา ๑๕๓๗ ในกรณีที่หญิงทำการสมรสใหม่นั้นเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๔๓ และคลอดบุตรภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่มีการสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กที่เกิดแต่หญิงนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่และห้ามมิให้นำข้อสันนิษฐานในมาตรา ๑๕๓๖ ที่ว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีเดิมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เว้นแต่มีคำพิพากษาของศาลแสดงว่าเด็กมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่นั้น

มาตรา ๑๕๓๘ ในกรณีที่ชายหรือหญิงสมรสฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๔๒ เด็กที่เกิดในระหว่างการสมรสที่ฝ่าฝืนนั้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีซึ่งได้จดทะเบียนสมรสครั้งหลัง

ในกรณีที่หญิงสมรสฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๔๒ ถ้ามีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าเด็กมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีซึ่งได้จดทะเบียนสมรสครั้งหลัง ให้นำข้อสันนิษฐานในมาตรา ๑๕๓๖ มาใช้บังคับ

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่เด็กที่เกิดในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้การสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๔๒ ด้วย

มาตรา ๑๕๓๙ ในกรณีที่สันนิษฐานว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีตามมาตรา ๑๕๓๖ มาตรา ๑๕๓๗ หรือมาตรา ๑๕๓๘ ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีจะไม่รับเด็กเป็นบุตรของตนก็ได้ โดยฟ้องเด็กกับมารดาเด็กร่วมกันเป็นจำเลยและพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้อยู่ร่วมกับมารดาเด็กในระยะเวลาตั้งครุฑคือระหว่างหนึ่งร้อยแปดสิบวันถึงสามร้อยสิบวันก่อนเด็กเกิด หรือตนไม่สามารถเป็นบิดาของเด็กได้เพราะเหตุอย่างอื่น

แต่ถ้าในขณะที่ยื่นฟ้องมารดาเด็กไม่มีชีวิตอยู่ จะฟ้องเด็กแต่ผู้เดียวเป็นจำเลยก็ได้ ถ้าเด็กไม่มีชีวิตอยู่ไม่ว่ามารดาของเด็กจะมีชีวิตอยู่หรือไม่ จะยื่นคำร้องขอให้ศาลแสดงว่าเด็กนั้นไม่เป็นบุตรก็ได้ ในกรณีที่มารดาของเด็กหรือทายาทของเด็กยังมีชีวิตอยู่ ให้ศาลส่งสำเนาคำร้องนี้ไปให้ด้วย และถ้าศาลเห็นสมควรจะส่งสำเนาคำร้องไปให้อัยการพิจารณาเพื่อดำเนินคดีแทนเด็กด้วยก็ได้

* มาตรา ๑๕๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

* มาตรา ๑๕๓๙ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐)

“มาตรา ๑๕๔๐ (ยกเลิก)

มาตรา ๑๕๔๑ ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีจะฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรตามมาตรา ๑๕๓๙ ไม่ได้ถ้าปรากฏว่าตนเป็นผู้แจ้งการเกิดของเด็กในทะเบียนคนเกิดเองว่าเป็นบุตรของตน หรือจัดหรือยอมให้มีการแจ้งดังกล่าว

“มาตรา ๑๕๔๒ การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันรู้ถึงการเกิดของเด็ก แต่ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันเกิดของเด็ก

ในกรณีที่มีคำพิพากษาของศาลแสดงว่าเด็กมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่ตามมาตรา ๑๕๓๗ หรือชายผู้เป็นสามีในการสมรสครั้งหลังตามมาตรา ๑๕๓๘ ถ้าชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามี ซึ่งต้องด้วยบทสันนิษฐานว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของตนตามมาตรา ๑๕๓๖ ประสงค์จะฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร ให้ฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้ว่ามีคำพิพากษาถึงที่สุด

“มาตรา ๑๕๔๓ ในกรณีที่ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีได้ฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรแล้ว และตายก่อนคดีนั้นถึงที่สุด ผู้มีสิทธิได้รับมรดกร่วมกับเด็กหรือผู้จะเสียชีวิตได้รับมรดกเพราะการเกิดของเด็กนั้นจะขอเข้าเป็นคู่ความแทนที่หรืออาจถูกเรียกให้เข้ามาเป็นคู่ความแทนที่ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีก็ได้

“มาตรา ๑๕๔๔ การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร ผู้มีสิทธิได้รับมรดกร่วมกับเด็กหรือผู้จะเสียชีวิตได้รับมรดกเพราะการเกิดของเด็กอาจฟ้องได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีตายก่อนพ้นระยะเวลาที่ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีจะฟ้องได้

(๒) เด็กเกิดภายหลังการตายของชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามี

การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรในกรณี (๑) ต้องฟ้องภายในหกเดือนนับแต่วันที่รู้ถึงการตายของชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามี การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรในกรณี (๒) ต้องฟ้องภายในหกเดือนนับแต่วันที่รู้ถึงการเกิดของเด็กแต่ไม่ว่าเป็นกรณีใด ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันเกิดของเด็ก

ให้นำมาตรา ๑๕๓๙ มาใช้บังคับแก่การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

“มาตรา ๑๕๔๕ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงต่อเด็กว่าตนมิได้เป็นบุตรสืบสายโลหิตของชายผู้เป็นสามีของมารดาตน เด็กจะร้องขอต่ออัยการให้ฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายนั้นก็ได้

“มาตรา ๑๕๔๐ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๔๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๔๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

การฟ้องคดีตามวรรคหนึ่ง ถ้าเด็กได้รู้ข้อเท็จจริงก่อนบรรลุนิติภาวะว่าตนมิได้เป็นบุตรของชายผู้เป็นสามีของมารดา ห้ามอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กบรรลุนิติภาวะ แต่ถ้าเด็กรู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวหลังจากบรรลุนิติภาวะแล้ว ห้ามอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กรู้เหตุนั้น

ไม่ว่ากรณีใด ๆ ห้ามมิให้ฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันที่เด็กบรรลุนิติภาวะ

มาตรา ๑๕๔๖ เด็กเกิดจากหญิงที่ไม่ได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๕๔๗ เด็กเกิดจากบิดามารดาที่ไม่ได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลังหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

มาตรา ๑๕๔๘ บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก

ในกรณีที่เด็กและมารดาเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อหน้านายทะเบียนให้นายทะเบียนแจ้งการจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็กและมารดาเด็ก ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กหรือมารดาเด็ก ให้สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอม ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทยให้ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้จดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล

เมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้

มาตรา ๑๕๔๙ เมื่อนายทะเบียนได้แจ้งการจดทะเบียนขอรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายไปยังเด็กและมารดาเด็กตามมาตรา ๑๕๔๘ แล้ว ไม่ว่าเด็กหรือมารดาเด็กจะคัดค้านการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรตามมาตรา ๑๕๔๘ หรือไม่ ภายในกำหนดเวลาไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันแจ้งการจดทะเบียนถึงเด็กหรือมารดาเด็ก เด็กหรือมารดาเด็กอาจแจ้งให้นายทะเบียนจัดบันทึกไว้ได้ว่าผู้จดทะเบียนไม่สมควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมด

*มาตรา ๑๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๔๑

*มาตรา ๑๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

เมื่อได้มีคำแจ้งของเด็กหรือมารดาเด็กดังกล่าวในวรรคหนึ่งแล้ว แม้จะได้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรตามมาตรา ๑๕๔๘ บิดาของเด็กก็ยังใช้อำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดตามที่เด็กหรือมารดาเด็กแจ้งว่าบิดาไม่สมควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองนั้นไม่ได้ จนกว่าศาลจะพิพากษาให้บิดาของเด็กใช้อำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมด หรือกำหนดเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือมารดาเด็กแจ้งต่อนายทะเบียนว่าผู้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรไม่สมควรใช้อำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดนั้นได้ล่วงพ้นไปโดยเด็กหรือมารดาเด็กมิได้ร้องขอต่อศาลให้พิพากษาว่าผู้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรไม่เป็นผู้สมควรใช้อำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดในคดีที่ศาลพิพากษาว่าผู้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรเป็นผู้ไม่สมควรใช้อำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมด ศาลจะพิพากษาในคดีเดียวกันนั้นให้ผู้ใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือเป็นผู้ปกครองเพื่อการปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

มาตรา ๑๕๕๐ (ยกเลิก)

มาตรา ๑๕๕๑ ในกรณีที่มีการคัดค้านว่าผู้ซึ่งจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรมิใช่บิดาของเด็กเมื่อผู้ซึ่งจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรนำคดีไปสู่ศาลขอให้ศาลพิพากษาว่าผู้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรเป็นบิดาของเด็ก เด็กหรือมารดาเด็กจะขอให้ศาลพิพากษาในคดีเดียวกันนั้นก็ได้ว่าผู้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร แม้จะเป็นบิดาของเด็ก ก็เป็นผู้ไม่สมควรใช้อำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมด ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลในวรรคสามของมาตรา ๑๕๔๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๕๒ ในกรณีที่เด็กไม่มีมารดาหรือมีมารดาแต่มารดาถูกถอนอำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดและศาลได้ตั้งผู้อื่นเป็นผู้ปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดไว้ก่อนมีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร บิดาซึ่งจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายแล้วจะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งถอนความเป็นผู้ปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดของผู้ปกครองและให้บิดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองก็ได้ ถ้าศาลเห็นว่าบิดาอาจใช้อำนาจปกครองเพื่อความผาสุกและประโยชน์ของเด็ก ได้ดียิ่งกว่าผู้ปกครอง ศาลจะมีคำสั่งถอนความเป็นผู้ปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดของผู้ปกครองและให้บิดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองก็ได้

มาตรา ๑๕๕๓ (ยกเลิก)

มาตรา ๑๕๕๔ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้ศาลถอนการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตร เพราะเหตุว่าผู้ขอให้จดทะเบียนนั้นมิใช่บิดาก็ได้ แต่ต้องฟ้องภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้การจดทะเบียนนั้น อนึ่ง ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันจดทะเบียน

*มาตรา ๑๕๕๐ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๕๓ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๔๕๕ ในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีการชัมขึ้นกระทำชำเรา ผิดคร่า หรือหมักหมนยั่วกักขังหญิงมารดาโดยมิชอบด้วยกฎหมายในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

(๒) เมื่อมีการลักพาหญิงมารดาไปในทางชั่วสาวหรือมีการล่อลวงร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

(๓) เมื่อมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน

(๔) เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตรโดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น

(๕) เมื่อบิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผยในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้

(๖) เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กนั้นมีได้เป็นบุตรของชายอื่น

(๗) เมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้จักทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตร

พฤติการณ์ที่รู้จักทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรนั้น ให้พิจารณาข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องฉันบิดากับบุตรซึ่งปรากฏในระหว่างตัวเด็กกับครอบครัวที่เด็กอ้างว่าคนสังกัดอยู่เช่น บิดาให้การศึกษาให้ความอุปการะเลี้ยงดูหรือยอมให้เด็กนั้นใช้ชื่อสกุลของตนหรือโดยเหตุประการอื่น

ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าปรากฏว่าชายไม่อาจเป็นบิดาของเด็กนั้นได้ให้ยกฟ้องเสีย

มาตรา ๑๔๕๖ การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่เด็กเป็นผู้เยาว์ ถ้าเด็กมีอายุยังไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ ผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กเป็นผู้ฟ้องแทน ในกรณีที่เด็กไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือมีแต่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ญาติสนิทของเด็กหรืออัยการอาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีเพื่อทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนเด็กก็ได้

เมื่อเด็กมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์ เด็กต้องฟ้องเอง ทั้งนี้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม

ในกรณีที่เด็กบรรลุนิติภาวะแล้ว จะต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ

ในกรณีที่เด็กตายในระหว่างที่เด็กนั้นยังมีสิทธิฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรอยู่ผู้สืบสันดานของเด็กจะฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรก็ได้ ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรมาก่อนวันที่เด็กนั้นตายผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรภายหลังที่เด็กนั้นตายผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันรู้เหตุดังกล่าว แต่ทั้งนี้ต้องไม่พ้นสิบปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย

* มาตรา ๑๔๕๕ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๙)

การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่ผู้สืบสันดานของเด็กเป็นผู้เยาว์ให้ได้รับความ
ในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๕๗ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๕๗ ให้มีผลนับแต่วันที่
เด็กเกิด แต่ทั้งนี้จะเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตในระหว่างเวลา
ตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงเวลาที่บิดามารดาได้สมรสกันหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาล
พิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตรไม่ได้

มาตรา ๑๕๕๘ การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรของผู้ตายที่ได้ฟ้องภายในกำหนดอายุ
ความมรดกถ้าศาลได้พิพากษาว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย เด็กนั้นมีสิทธิรับมรดก
ในฐานะทายาทโดยธรรม

ในกรณีที่ได้มีการแบ่งมรดกไปแล้ว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยเรื่อง
ลามิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๕๙ เมื่อได้จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรแล้วจะถอนมิได้

มาตรา ๑๕๖๐ บุตรเกิดในระหว่างสมรสซึ่งศาลพิพากษาให้เพิกถอนภายหลังนั้น
ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร

มาตรา ๑๕๖๑ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา

ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา

มาตรา ๑๕๖๒ ผู้ใดจะฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาไม่ได้ แต่เมื่อผู้นั้น
หรือญาติสนิทของผู้นั้นร้องขอ อัยการจะยกคดีขึ้นว่ากล่าวก็ได้

มาตรา ๑๕๖๓ บุตรจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา

มาตรา ๑๕๖๔ บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตร
ในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์

บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแต่เฉพาะผู้ทุพพลภาพ
และหาเลี้ยงตนเองไม่ได้

มาตรา ๑๕๖๕ การร้องขอค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรหรือขอให้บุตรได้รับการอุปการะเลี้ยงดู
โดยประการอื่น นอกจากอัยการจะยกคดีขึ้นว่ากล่าวตามมาตรา ๑๕๖๒ แล้ว บิดาหรือมารดาจะนำคดี
ขึ้นว่ากล่าวก็ได้

มาตรา ๑๕๖๖ บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา
อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มารดาหรือบิดาตาย

(๒) ไม่นั่นอนว่ามารดาหรือบิดามีชีวิตอยู่หรือตาย

*มาตรา ๑๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๔๑

*มาตรา ๑๕๖๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

- (๓) มารดาหรือบิดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) มารดาหรือบิดาต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลเพราะจิตฟั่นเฟือน
- (๕) ศาลสั่งให้อ่านาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดา
- (๖) บิดาและมารดาตกลงกันตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้

มาตรา ๑๕๖๗ ผู้ใช้อ่านาจปกครองมีสิทธิ

- (๑) กำหนดที่อยู่ของบุตร
- (๒) ทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน
- (๓) ให้บุตรทำการงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานานุรูป
- (๔) เรียกบุตรคืนจากบุคคลอื่นซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๕๖๘ เมื่อบุคคลใดมีบุตรติดมาได้สมรสกับบุคคลอื่น อ่านาจปกครองที่มีต่อบุตรอยู่กับผู้ที่บุตรนั้นติดมา

มาตรา ๑๕๖๙ ผู้ใช้อ่านาจปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร ในกรณีที่บุตรถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ผู้ใช้อ่านาจปกครองย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๕๖๙/๑ ในกรณีที่ผู้เยาว์ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถและศาลมีคำสั่งตั้งบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้ใช้อ่านาจปกครองหรือผู้ปกครองเป็นผู้อนุบาลให้คำสั่งนั้นมีผลเป็นการถอนผู้ใช้อ่านาจปกครองหรือผู้ปกครองที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

ในกรณีที่บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและไม่มีความสมรสถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถให้บิดามารดาหรือบิดาหรือมารดาเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๕๗๐ คำบอกกล่าวที่ผู้ใช้อ่านาจปกครองตามมาตรา ๑๕๖๖ หรือมาตรา ๑๕๖๘ แจ้งไปหรือรับแจ้งมา ให้ถือว่าเป็นคำบอกกล่าวที่บุตรได้แจ้งไปหรือรับแจ้งมา

มาตรา ๑๕๗๑ อ่านาจปกครองนั้น รวมทั้งการจัดการทรัพย์สินของบุตรด้วย และให้จัดการทรัพย์สินนั้นด้วยความระมัดระวังเช่นวิญญูชนจะพึงกระทำ

มาตรา ๑๕๗๒ ผู้ใช้อ่านาจปกครองจะทำหน้าที่บุตรจะต้องทำเองโดยมิได้รับความยินยอมของบุตรไม่ได้

มาตรา ๑๕๗๓ ถ้าบุตรมีเงินได้ ให้ใช้เงินนั้นเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาก่อน ส่วนที่เหลือผู้ใช้อ่านาจปกครองต้องเก็บรักษาไว้เพื่อส่งมอบแก่บุตร แต่ถ้าผู้ใช้อ่านาจปกครองไม่มีเงินได้เพียงพอแก่การครองชีพตามสมควรแก่ฐานะผู้ใช้อ่านาจปกครองจะใช้เงินนั้นตามสมควรก็ได้ เว้นแต่จะเป็นเงินที่เกิดจากทรัพย์สินโดยการให้โดยเสน่หาหรือพินัยกรรมซึ่งมีเงื่อนไขว่ามิให้ผู้ใช้อ่านาจปกครองได้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น ๆ

มาตรา ๑๕๗๕ นิติกรรมใดอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เยาว์ดังต่อไปนี้ผู้ใช้อำนาจปกครองจะกระทำมิได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต

(๑) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้

(๒) กระทำให้สูญสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งทรัพย์สินสิทธิของผู้เยาว์อันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

(๓) ก่อตั้งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน ภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่นใดในอสังหาริมทรัพย์

(๔) จำหน่ายไปทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งสิทธิเรียกร้องที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ หรือสิทธิเรียกร้องที่จะให้ทรัพย์สินเช่นนั้นของผู้เยาว์ปลดจากทรัพย์สินที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินนั้น

(๕) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี

(๖) ก่อข้อผูกพันใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดผลตาม (๑) (๒) หรือ (๓)

(๗) ให้กู้ยืมเงิน

(๘) ให้โดยเสนหา เว้นแต่จะเอาเงินได้ของผู้เยาว์ให้แทนผู้เยาว์เพื่อการกุศลสาธารณะเพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา ทั้งนี้ พอสสมควรแก่ฐานานุรูปของผู้เยาว์

(๙) รับการให้โดยเสนหาที่มีเงื่อนไขหรือค่าภาระติดพัน หรือไม่รับการให้โดยเสนหา

(๑๐) ประกันโดยประการใด ๆ อันอาจมีผลให้ผู้เยาว์ต้องถูกบังคับชำระหนี้หรือทำนิติกรรมอื่นที่มีผลให้ผู้เยาว์ต้องรับเป็นผู้รับชำระหนี้ของบุคคลอื่นหรือแทนบุคคลอื่น

(๑๑) นำทรัพย์สินไปแสวงหาผลประโยชน์นอกจากในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๘๙/๔ (๑) (๒) หรือ (๓)

(๑๒) ประณิชนอมยอมความ

(๑๓) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย

มาตรา ๑๕๗๕ ถ้าในกิจการใด ประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครองหรือประโยชน์ของคู่สมรสหรือบุตรของผู้ใช้อำนาจปกครองขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์ ผู้ใช้อำนาจปกครองต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อนจึงทำกิจการนั้นได้ มิฉะนั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๑๕๗๖ ประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือของคู่สมรสหรือบุตรของผู้ใช้อำนาจปกครองตามมาตรา ๑๕๗๕ ให้หมายความรวมถึงประโยชน์ในกิจการดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ประโยชน์ในกิจการที่กระทำกับห้างหุ้นส่วนสามัญที่บุคคลดังกล่าวนั้นเป็นหุ้นส่วน

(๒) ประโยชน์ในกิจการที่กระทำกับห้างหุ้นส่วนจำกัดที่บุคคลดังกล่าวนั้นเป็นหุ้นส่วน
จำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ

มาตรา ๑๕๗๗ บุคคลใดจะโอนทรัพย์สินให้ผู้เยาว์โดยพินัยกรรมหรือโดยการให้โดยเสนหา ซึ่งมีเงื่อนไขให้บุคคลอื่นนอกจากผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้จัดการจนกว่าผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะก็ได้ ผู้จัดการนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งผู้โอนระบุชื่อไว้ หรือถ้ามิได้ระบุไว้ก็ให้ศาลสั่ง แต่การจัดการทรัพย์สินนั้นต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๖๐

มาตรา ๑๕๗๘ ในกรณีที่อำนาจปกครองล้นไปเพราะผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ ผู้ใช้อำนาจปกครองต้องรับส่งมอบทรัพย์สินที่จัดการและบัญชีในการนั้นให้ผู้บรรลุนิติภาวะเพื่อรับรอง ถ้ามีเอกสารเกี่ยวกับเรื่องจัดการทรัพย์สินนั้น ก็ให้ส่งมอบพร้อมกับบัญชี

ในกรณีที่อำนาจปกครองล้นไปเพราะเหตุอื่นนอกจากที่กล่าวในวรรคหนึ่งให้มอบทรัพย์สิน บัญชี และเอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องจัดการทรัพย์สินให้แก่ผู้ใช้อำนาจปกครอง ถ้ามี หรือผู้ปกครองแล้วแต่กรณี เพื่อรับรอง

มาตรา ๑๕๗๙ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตายและมีบุตรที่เกิดด้วยกัน และคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งจะสมรสใหม่ ถ้าคู่สมรสนั้นได้ครอบครองทรัพย์สินอันเป็นสัดส่วนของบุตรไว้อย่างถูกต้องแล้ว จะส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุตรในเมื่อสามารถจัดการก็ได้ หรือมิฉะนั้น จะเก็บรักษาไว้เพื่อมอบให้บุตรเมื่อถึงเวลาอันสมควรก็ได้ แต่ถ้าทรัพย์สินใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ใน มาตรา ๕๔๖ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ ให้ลงชื่อบุตรเป็นเจ้าของรวมในเอกสารนั้น ก่อนที่จะจัดการ ดังกล่าวคู่สมรสนั้นจะทำการสมรสก็ได้

ในกรณีที่มิเหตุอันสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้คู่สมรสดังกล่าวทำการสมรสไปก่อนก็ได้ คำสั่งศาลเช่นว่านี้ให้ระบุไว้ด้วยว่าให้คู่สมรสปฏิบัติตามการแบ่งแยกทรัพย์สินและทำบัญชีทรัพย์สินตามความในวรรคหนึ่งภายในกำหนดเวลาเท่าใด ภายหลังการสมรสนั้นด้วย

ในกรณีที่การสมรสได้กระทำไปโดยมิได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง หรือในกรณีที่คู่สมรสไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลดังกล่าวในวรรคสอง เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือเมื่อญาติของผู้เยาว์หรืออัยการร้องขอ ศาลมีอำนาจสั่งให้ถอนอำนาจปกครองจากคู่สมรสนั้น หรือจะมอบให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำบัญชีและลงชื่อบุตรเป็นเจ้าของรวมในเอกสารดังกล่าวแทนโดยให้คู่สมรสเสียค่าใช้จ่ายก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้ถือว่าบุตรบุญธรรมของคู่สมรสที่ตายไปและที่มีชีวิตอยู่ ทั้งสองฝ่ายเป็นบุตรที่เกิดจากคู่สมรส

มาตรา ๑๕๘๐ ผู้เยาว์ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองจะให้การรับรองการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ได้ต่อเมื่อได้รับมอบทรัพย์สินบัญชีและเอกสารตามมาตรา ๑๕๗๘ แล้ว

*มาตรา ๑๕๗๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขบทบัญญัติบรรพ ๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ทรงชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๕

*มาตรา ๑๕๘๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๔๑ คดีเกี่ยวกับการจัดทรัพย์สินในระหว่างผู้เยาว์กับผู้ใช้อำนาจปกครองนั้น ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่เวลาที่อำนาจปกครองสิ้นไป

ถ้าอำนาจปกครองสิ้นไปขณะบุตรยังเป็นผู้เยาว์อยู่ ให้เริ่มนับอายุความในวาระหนึ่ง ตั้งแต่เวลาที่ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ หรือเมื่อมีผู้แทนโดยชอบธรรมขึ้นใหม่

มาตรา ๑๕๔๒ ถ้าผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ โดยคำสั่งของศาลก็ดี ใช้อำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวผู้เยาว์โดยมิชอบก็ดี ประพฤติชั่วร้ายก็ดี ในกรณี เหล่านี้ศาลจะสั่งเอง หรือจะสั่งเมื่อญาติของผู้เยาว์หรืออัยการร้องขอให้ถอนอำนาจปกครอง เสียบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

ถ้าผู้ใช้อำนาจปกครองล้มละลายก็ดี หรือจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ในทางที่ผิดจนอาจ เป็นภัยก็ดี ศาลจะสั่งตามวิธีในวาระหนึ่งให้ถอนอำนาจจัดการทรัพย์สินเสียก็ได้

มาตรา ๑๕๔๓ ผู้ถูกถอนอำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดนั้น ถ้าเหตุดังกล่าว ไว้ในมาตราก่อนสิ้นไปแล้ว และเมื่อตนเองหรือญาติของผู้เยาว์ร้องขอ ศาลจะสั่งให้มีอำนาจ ปกครองดังเดิมก็ได้

มาตรา ๑๕๔๔ การที่ผู้ใช้อำนาจปกครองถูกถอนอำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมด ไม่เป็นเหตุให้ผู้พ้นหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ตามกฎหมาย

มาตรา ๑๕๔๔/๑ บิดาหรือมารดาย่อมมีสิทธิที่จะติดต่อกับบุตรของตนได้ตามควรแก่ พหุติการณ์ ไม่ว่าบุคคลใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองก็ตาม

หมวด ๓ ความปกครอง

มาตรา ๑๕๔๕ บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะและไม่มียามารดาหรือบิดามารดาถูกถอน อำนาจปกครองเสียแล้วนั้น จะจัดให้มีผู้ปกครองขึ้นในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ก็ได้

ในกรณีที่ผู้ใช้อำนาจปกครองถูกถอนอำนาจปกครองบางส่วนตามมาตรา ๑๕๔๒ ววรรคหนึ่ง ศาลจะตั้งผู้ปกครองในส่วนที่ผู้ใช้อำนาจปกครองถูกถอนอำนาจปกครองนั้นก็ได้ หรือในกรณีที่ผู้ใช้อำนาจปกครองถูกถอนอำนาจจัดการทรัพย์สินตามมาตรา ๑๕๔๒ ววรรคสอง ศาลจะตั้งผู้ปกครองเพื่อจัดการทรัพย์สินก็ได้

มาตรา ๑๕๔๖ ผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๔๕ นั้น ให้ตั้งโดยคำสั่งศาลเมื่อมีการร้องขอ ของญาติของผู้เยาว์ อัยการ หรือผู้ซึ่งบิดาหรือมารดาที่ตายที่หลังได้ระบุชื่อไว้ในพินัยกรรมให้เป็น ผู้ปกครองภายใต้บังคับมาตรา ๑๕๔๐ การตั้งผู้ปกครองนั้นถ้ามีข้อกำหนดพินัยกรรมก็ให้ศาลตั้ง ตามข้อกำหนดพินัยกรรม เว้นแต่พินัยกรรมนั้นไม่มีผลบังคับหรือบุคคลที่ระบุชื่อไว้ในพินัยกรรม นั้นเป็นบุคคลที่ต้องห้ามมิให้เป็นผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๔๗

*มาตรา ๑๕๔๔/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๔ ววรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๔๗ บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วอาจถูกตั้งเป็นผู้ปกครองได้ เว้นแต่

(๑) ผู้ซึ่งศาลสั่งว่าเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๒) ผู้ซึ่งเป็นบุคคลล้มละลาย

(๓) ผู้ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะปกครองผู้เยาว์หรือทรัพย์สินของผู้เยาว์

(๔) ผู้ซึ่งมีหรือเคยมีคดีในศาลกับผู้เยาว์ ผู้บุพการีหรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดากับผู้เยาว์

“(๕) ผู้ซึ่งบิดาหรือมารดาที่ตายได้ทำหนังสือระบุชื่อห้ามไว้มิให้เป็นผู้ปกครอง

“มาตรา ๑๕๔๘ หากปรากฏว่าบุคคลที่ศาลตั้งให้เป็นผู้ปกครองเป็นผู้ต้องห้ามมิให้เป็นผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๔๗ อยู่ในขณะที่ศาลตั้งให้เป็นผู้ปกครอง โดยปรากฏแก่ศาลเองหรือผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการร้องขอ ให้ศาลสั่งเพิกถอนคำสั่งตั้งผู้ปกครองนั้นเสียและมีคำสั่งเกี่ยวกับผู้ปกครองต่อไปตามที่เห็นสมควร

การเพิกถอนคำสั่งตั้งผู้ปกครองตามวรรคหนึ่ง ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต เว้นแต่ในกรณีการเพิกถอนคำสั่งตั้งผู้ปกครองที่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๕๔๗ (๑) หรือ (๒) การกระทำของผู้ปกครองไม่ผูกพันผู้เยาว์ไม่ว่าบุคคลภายนอกจะได้กระทำการโดยสุจริตหรือไม่

“มาตรา ๑๕๔๙ (ถูกยกเลิก)

“มาตรา ๑๕๕๐ ผู้ปกครองมิได้คราวหนึ่งเพียงคนเดียวแต่ในกรณีมีข้อกำหนดพันัยกรรมให้ตั้งผู้ปกครองหลายคนหรือเมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีเหตุผลอันสมควร ให้ศาลมีอำนาจตั้งผู้ปกครองได้ตามจำนวนที่ศาลเห็นว่าจำเป็นในกรณีที่ตั้งผู้ปกครองหลายคนศาลจะกำหนดให้ผู้ปกครองเหล่านั้นกระทำการร่วมกันหรือกำหนดอำนาจเฉพาะสำหรับคนหนึ่ง ๆ ก็ได้

“มาตรา ๑๕๕๑ ความเป็นผู้ปกครองนั้นเริ่มแต่วันทราบคำสั่งตั้งของศาล

“มาตรา ๑๕๕๒ ให้ผู้ปกครองรับทำบัญชีทรัพย์สินของผู้อยู่ในปกครองให้เสร็จภายในสามเดือนนับแต่วันที่ทราบคำสั่งตั้งของศาล แต่ผู้ปกครองจะร้องขอต่อศาลก่อนสิ้นกำหนดขอให้ยืดเวลาก็ได้

บัญชีนั้นต้องมีพยานรับรองความถูกต้องอย่างน้อยสองคน พยานสองคนนั้นต้องเป็นผู้บรรลุนิติภาวะและเป็นญาติของผู้อยู่ในปกครอง แต่ถ้าหาญาติไม่ได้จะให้ผู้อื่นเป็นพยานก็ได้

“มาตรา ๑๕๔๗ (๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๔๙ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๙๓ ให้ผู้ปกครองยื่นสำเนาบัญชีทรัพย์สินที่ตนรับรองว่าถูกต้องต่อศาลฉบับหนึ่งภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ทำบัญชีทรัพย์สินแล้ว และศาลจะสั่งให้ผู้ปกครองชี้แจงเพิ่มเติมหรือให้นำเอกสารมาประกอบเพื่อแสดงให้เห็นว่าบัญชีนั้นถูกต้องแล้วก็ได้

ถ้าศาลมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่นภายในสิบห้าวันนับแต่วันยื่นบัญชี หรือวันชี้แจงเพิ่มเติมหรือวันนำเอกสารยื่นประกอบแล้วแต่กรณี ให้ถือว่าศาลยอมรับบัญชีนั้นแล้ว

มาตรา ๑๕๙๔ ถ้าผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับการทำบัญชีทรัพย์สินหรือการยื่นบัญชีทรัพย์สิน ให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๙๒ หรือมาตรา ๑๕๙๓ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลซึ่งสั่งตามมาตรา ๑๕๙๓ หรือศาลไม่พอใจในบัญชีทรัพย์สินเพราะทำขึ้นด้วยความเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่สุจริต หรือเห็นได้ชัดว่าผู้ปกครองหย่อนความสามารถ ศาลจะสั่งถอนผู้ปกครองนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๕๙๕ ก่อนที่ศาลยอมรับบัญชีนั้น ห้ามมิให้ผู้ปกครองทำกิจการใด เว้นแต่เป็นการเร่งร้อนและจำเป็น แต่จะยกข้อห้ามดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทนไม่ได้

มาตรา ๑๕๙๖ ถ้ามีหนี้เป็นคุณแก่ผู้ปกครองแต่เป็นโทษต่อผู้อยู่ในปกครองหรือเป็นคุณแก่ผู้อยู่ในปกครองแต่เป็นโทษต่อผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองแจ้งข้อความเหล่านั้นต่อศาลก่อนลงมือทำบัญชีทรัพย์สิน

ถ้าผู้ปกครองรู้ว่ามีหนี้เป็นคุณแก่ตนแต่เป็นโทษต่อผู้อยู่ในปกครอง และมีได้แจ้งข้อความนั้นต่อศาล หนี้ของผู้ปกครองนั้นย่อมสูญไป

ถ้าผู้ปกครองรู้ว่ามีหนี้เป็นโทษต่อตน แต่เป็นคุณแก่ผู้อยู่ในปกครอง และมีได้แจ้งข้อความนั้นต่อศาล ศาลจะสั่งถอนผู้ปกครองก็ได้

มาตรา ๑๕๙๗ เมื่อศาลเห็นสมควรโดยลำพัง หรือเมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการร้องขอ ศาลอาจสั่งให้ผู้ปกครอง

(๑) หาประกันอันสมควรในการจัดการทรัพย์สินของผู้อยู่ในปกครอง ตลอดจนการมอบคืนทรัพย์สินนั้น

(๒) แกล้งถึงความเป็นอยู่แห่งทรัพย์สินของผู้อยู่ในปกครอง

มาตรา ๑๕๙๘ ในระหว่างปกครอง ถ้าผู้อยู่ในปกครองได้ทรัพย์สินอันมีค่ามาโดยทางมรดกหรือการให้โดยเสนหาให้นำมาตรา ๑๕๙๒ ถึงมาตรา ๑๕๙๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๙๘/๑ ให้ผู้ปกครองทำบัญชีทรัพย์สินส่งต่อศาลปีละครั้งนับแต่วันเป็นผู้ปกครอง แต่เมื่อศาลได้รับบัญชีปีแรกแล้วจะสั่งให้ส่งบัญชีเช่นว่านั้นในระยะเวลาเกินหนึ่งปีก็ได้

มาตรา ๑๕๙๘/๒ ผู้ปกครองมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใช้อำนาจปกครองตามมาตรา ๑๕๖๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕๖๗

มาตรา ๑๕๙๘/๓ ผู้ปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้อยู่ในปกครอง

*มาตรา ๑๕๙๓ วรรคสองแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

ให้นำมาตรา ๑๕๗๐ มาตรา ๑๕๗๑ มาตรา ๑๕๗๒ มาตรา ๑๕๗๔ มาตรา ๑๕๗๕ มาตรา ๑๕๗๖ และมาตรา ๑๕๗๗ มาใช้บังคับแก่ผู้ปกครองและผู้อยู่ในปกครองโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๔๘/๕ เงินได้ของผู้อยู่ในปกครองนั้น ผู้ปกครองย่อมใช้ได้ตามสมควรเพื่อการอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาของผู้อยู่ในปกครอง ถ้ามีเหลือให้ใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) ซื้อพันธบัตรรัฐบาลไทยหรือพันธบัตรที่รัฐบาลไทยค้ำประกัน
- (๒) รัชขายฝากหรือรับจํานองอสังหาริมทรัพย์ในลำดับแรก แต่จํานวนเงินที่รัชขายฝากหรือรับจํานองต้องไม่เกินกึ่งราคาตลาดของอสังหาริมทรัพย์นั้น
- (๓) ฝากประจำในธนาคารที่ได้ตั้งขึ้นโดยกฎหมายหรือที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการในราชอาณาจักร

(๔) ลงทุนอย่างอื่นซึ่งศาลอนุญาตเป็นพิเศษ

มาตรา ๑๕๔๘/๕ ถ้าผู้อยู่ในปกครองรู้จักรับผิดชอบและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ เมื่อผู้ปกครองจะทำการใดที่สำคัญ ให้ปรึกษาหารือผู้อยู่ในปกครองก่อนเท่าที่จะทำได้

การที่ผู้อยู่ในปกครองได้ยินยอมด้วยนั้นหาคุ้มครองให้พ้นจากคามรับผิดชอบไม่

“มาตรา ๑๕๔๘/๖ ความปกครองสิ้นสุดลงเมื่อผู้อยู่ในปกครองตายหรือบรรลุนิติภาวะ

“มาตรา ๑๕๔๘/๗ ความเป็นผู้ปกครองสิ้นสุดลงเมื่อผู้ปกครอง

(๑) ตาย

(๒) ลาออกโดยได้รับอนุญาตจากศาล

(๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) ถูกถอนโดยคำสั่งศาล

“มาตรา ๑๕๔๘/๘ ให้ศาลสั่งถอนผู้ปกครองในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ปกครองละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่

(๒) ผู้ปกครองประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในหน้าที่

(๓) ผู้ปกครองใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ

(๔) ผู้ปกครองประพฤติมิชอบซึ่งไม่สมควรแก่หน้าที่

(๕) ผู้ปกครองหย่อนความสามารถในหน้าที่จนน่าจะเป็นอันตรายแก่ประโยชน์ของผู้อยู่ในปกครอง

(๖) มีกรณีดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๔๗ (๓) (๔) หรือ (๕)

“มาตรา ๑๕๔๘/๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๔๘/๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

“มาตรา ๑๕๔๘/๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๔๘/๔ การร้องขอให้ถอนผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๔๘/๘ นั้น ผู้อยู่ในปกครอง ซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ หรือญาติของผู้อยู่ในปกครองหรืออัยการจะเป็นผู้ร้องขอก็ได้

มาตรา ๑๕๔๘/๑๐ ในระหว่างพิจารณาคำร้องขอให้ถอนผู้ปกครอง ศาลจะตั้งผู้จัดการชั่วคราวให้จัดการทรัพย์สินของผู้อยู่ในปกครองแทนผู้ปกครองก็ได้

มาตรา ๑๕๔๘/๑๑ ถ้าความปกครองหรือความเป็นผู้ปกครองสิ้นสุดลง ให้ผู้ปกครอง หรือทายาทรับส่งมอบทรัพย์สินที่จัดการแก่ผู้อยู่ในปกครองหรือทายาทหรือผู้ปกครองคนใหม่ และให้ทำบัญชีในการจัดการทรัพย์สินส่งมอบภายในเวลาหกเดือน และถ้ามีเอกสารเกี่ยวกับเรื่อง จัดการทรัพย์สินนั้นก็ให้ส่งมอบพร้อมกับบัญชี แต่เมื่อผู้ปกครองหรือทายาทร้องขอศาลจะสั่ง ให้ยึดเวลาก็ได้

ให้นำมาตรา ๑๕๔๐ และมาตรา ๑๕๔๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๔๘/๑๒ นับแต่วันส่งมอบบัญชี ให้เริ่มคิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินซึ่งผู้ปกครอง หรือผู้อยู่ในปกครองจะต้องคืนให้แก่กัน

ถ้าผู้ปกครองใช้เงินของผู้อยู่ในปกครองนอกจากเพื่อประโยชน์ของผู้อยู่ในปกครองแล้ว ให้เสียดอกเบี้ยร้อยละสิบห้าต่อปีในจำนวนเงินนั้นตั้งแต่วันใช้เป็นต้นไป

มาตรา ๑๕๔๘/๑๓ ผู้อยู่ในปกครองมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ปกครอง เพื่อชำระหนี้ ซึ่งค้างอยู่แก่ตน

บุริมสิทธินี้ให้อยู่ในลำดับที่หกถัดจากบุริมสิทธิสามัญอย่างอื่นตามมาตรา ๒๕๓ แห่งประมวล กฎหมายนี้

มาตรา ๑๕๔๘/๑๔ ผู้ปกครองไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

(๑) มีข้อกำหนดไว้ในพินัยกรรมให้ผู้ปกครองได้รับบำเหน็จ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้ปกครอง ได้รับบำเหน็จเท่าที่กำหนดในพินัยกรรม

(๒) ในกรณีที่พินัยกรรมไม่ได้กำหนดบำเหน็จไว้ แต่ไม่มีข้อกำหนดห้ามผู้ปกครองรับ บำเหน็จผู้ปกครองจะร้องขอต่อศาลให้กำหนดบำเหน็จในภายหลังก็ได้ ศาลจะกำหนดให้หรือไม่ เพียงใดก็ได้

(๓) ในกรณีที่ไม่มีคำสั่งตั้งผู้ปกครองไว้ในพินัยกรรม และไม่มีข้อกำหนดห้ามผู้ปกครอง รับบำเหน็จศาลจะกำหนดบำเหน็จให้แก่ผู้ปกครองในคำสั่งตั้งผู้ปกครองก็ได้หรือถ้าศาลมิได้กำหนด ผู้ปกครองจะร้องขอต่อศาลให้กำหนดบำเหน็จในภายหลังก็ได้ศาลจะกำหนดให้หรือไม่เพียงใดก็ได้

ในการพิจารณากำหนดบำเหน็จ ให้ศาลพิเคราะห์ถึงพฤติการณ์ รายได้ฐานะความเป็นอยู่ ของผู้ปกครองและผู้อยู่ในปกครอง

ถ้าผู้ปกครองหรือผู้อยู่ในปกครองแสดงได้ว่า พฤติการณ์ รายได้หรือฐานะความเป็นอยู่ ของผู้ปกครองหรือผู้อยู่ในปกครองได้เปลี่ยนแปลงไปภายหลังที่ได้เข้ารับหน้าที่ผู้ปกครอง ศาลจะสั่งให้บำเหน็จ จด ลด เพิ่ม หรือกลับให้บำเหน็จแก่ผู้ปกครองอีกก็ได้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับแก่กรณีที่มีข้อกำหนดห้ามไว้ในพินัยกรรมมิให้ผู้ปกครองได้รับบำเหน็จด้วย

มาตรา ๑๕๔๘/๑๕ ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถและภริยาหรือสามีเป็นผู้ดูแล ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้อำนวยการปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา ๑๕๖๗ (๒) และ (๓)

มาตรา ๑๕๔๘/๑๖ คู่สมรสซึ่งเป็นผู้ดูแลของคู่สมรสที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ มีอำนาจจัดการสินส่วนตัวของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งและมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ผู้เดียว แต่การจัดการสินส่วนตัว และสินสมรสตามกรณีที่จะระบุไว้ในมาตรา ๑๕๗๖ วรรคหนึ่ง คู่สมรสนั้นจะจัดการไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

มาตรา ๑๕๔๘/๑๗ ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถและศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสเป็นผู้ดูแล และตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้ดูแล ในกรณีเช่นนั้น ให้ผู้ดูแลเป็นผู้จัดการสินสมรสรวมกันกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามีเหตุสำคัญอันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิร้องขอต่อศาลให้สั่งแยกสินสมรสได้

มาตรา ๑๕๔๘/๑๘ ในกรณีที่บิดามารดาเป็นผู้ดูแลบุตร ถ้าบุตรนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้อำนวยการปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าบุตรนั้นบรรลุนิติภาวะแล้ว ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา ๑๕๖๗ (๒) และ (๓)

ในกรณีที่บุคคลอื่นซึ่งมิใช่บิดามารดาหรือมิใช่คู่สมรสเป็นผู้ดูแล ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าผู้อยู่ในความอนุบาลบรรลุนิติภาวะแล้วจะใช้สิทธิตามมาตรา ๑๕๖๗ (๒) และ (๓) ไม่ได้

หมวด ๔

บุตรบุญธรรม

มาตรา ๑๕๔๘/๑๙ บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีจะรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ แต่ผู้นั้นต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะรับเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี

มาตรา ๑๕๔๘/๒๐ การรับบุตรบุญธรรม ถ้าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปี ผู้นั้นต้องให้ความยินยอมด้วย

มาตรา ๑๕๔๘/๒๑ การรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับความยินยอมของบิดาและมารดาของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีที่บิดาหรือมารดาคนหนึ่งตายหรือถูกถอนอำนาจปกครองต้องได้รับความยินยอมของมารดาหรือบิดาซึ่งยังมีอำนาจปกครอง

*มาตรา ๑๕๔๘/๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๘/๑๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๘/๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๘/๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๘/๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

ถ้าไม่มีผู้มีอำนาจให้ความยินยอมดังกล่าวในวรรคหนึ่ง หรือมีแต่บิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนไม่สามารถแสดงเจตนาให้ความยินยอมได้หรือไม่ให้ความยินยอมและการไม่ให้ความยินยอมนั้นปราศจากเหตุผลอันสมควรและเป็นปฏิกิริยาต่อสู้สุขภาพ ความเจริญหรือสวัสดิภาพของผู้เยาว์ มารดาหรือบิดาหรือผู้ประสงค์จะรับบุตรบุญธรรมหรืออัยการจะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมตามวรรคหนึ่งก็ได้

“มาตรา ๑๕๔๘/๒๒ ในการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมถ้าผู้เยาว์เป็นผู้ถูกทอดทิ้งอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์เด็กตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็ก ให้สถานสงเคราะห์เด็กเป็นผู้ให้ความยินยอมแทนบิดาและมารดา ถ้าสถานสงเคราะห์ไม่ให้ความยินยอมให้นำความในมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

“มาตรา ๑๕๔๘/๒๓ ในกรณีที่ผู้เยาว์มิได้ถูกทอดทิ้ง แต่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของสถานสงเคราะห์เด็กตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็ก บิดาและมารดา หรือบิดาหรือมารดาในกรณีที่มารดาหรือบิดาคนใดคนหนึ่งตายหรือถูกถอนอำนาจปกครอง จะทำหนังสือมอบอำนาจให้สถานสงเคราะห์เด็กดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมแทนตนก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นให้นำความในมาตรา ๑๕๔๘/๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หนังสือมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งจะถอนเสียมิได้ตราเท่าที่ผู้เยาว์ยังอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของสถานสงเคราะห์เด็กนั้น

“มาตรา ๑๕๔๘/๒๔ ผู้มีอำนาจให้ความยินยอมแทนสถานสงเคราะห์เด็กในการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๒ หรือมาตรา ๑๕๔๘/๒๓ จะรับผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความดูแลหรืออยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของสถานสงเคราะห์เด็กนั้นเป็นบุตรบุญธรรมของตนเองได้ต่อเมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตตามคำขอของผู้นั้นแทนการให้ความยินยอมของสถานสงเคราะห์เด็ก

“มาตรา ๑๕๔๘/๒๕ ผู้จะรับบุตรบุญธรรมหรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสอยู่ ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน ในกรณีที่คู่สมรสไม่อาจให้ความยินยอมได้หรือไปเสียจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และหาตัวไม่พบเป็นเวลานานกว่าหนึ่งปี ต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของคู่สมรสนั้น

มาตรา ๑๕๔๘/๒๖ ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลโดยอยู่จะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีกในขณะเดียวกันไม่ได้ เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม

“ถ้าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งจะจดทะเบียนรับผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของตนด้วยจะต้องได้รับความยินยอมของคู่สมรสซึ่งเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมอยู่แล้วและมีให้นำมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ มาใช้บังคับ

*มาตรา ๑๕๔๘/๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๘/๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๘/๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๘/๒๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๘/๒๖ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๔๘/๒๗ การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย แต่ถ้าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมนั้นเป็นผู้เยาว์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อน

มาตรา ๑๕๔๘/๒๘ บุตรบุญธรรมย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น แต่ไม่สูญเสียสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่ได้กำเนิดมา ในกรณีเช่นนี้ให้บิดามารดาโดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองนับแต่วันเวลาที่เด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว

ให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๒ หมวด ๒ แห่งบรรพนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๔๘/๒๙ การรับบุตรบุญธรรมไม่ก่อให้เกิดสิทธิรับมรดกของบุตรบุญธรรมในฐานะทายาทโดยธรรมเพราะเหตุการรับบุตรบุญธรรมนั้น

มาตรา ๑๕๔๘/๓๐ ถ้าบุตรบุญธรรมซึ่งไม่มีคู่สมรสหรือผู้สืบสันดาน ตายก่อนผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้รับบุตรบุญธรรมมีสิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินที่ตนได้ให้แก่บุตรบุญธรรมคืนจากกองมรดกของบุตรบุญธรรมเพียงเท่าที่ทรัพย์สินนั้นยังคงเหลืออยู่ภายหลังที่ชำระหนี้ของกองมรดกเสร็จสิ้นแล้ว

ห้ามมิให้ฟ้องคดีเรียกร้องสิทธิตามวรรคหนึ่ง เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เวลาที่ผู้รับบุตรบุญธรรมได้รู้หรือควรรู้ถึงความตายของบุตรบุญธรรมหรือเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่วันที่บุตรบุญธรรมตาย

มาตรา ๑๕๔๘/๓๑ การเลิกรับบุตรบุญธรรม ถ้าบุตรธรรมบรรลุนิติภาวะแล้วจะเลิกโดยความตกลงกันในระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมเมื่อใดก็ได้

ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะการเลิกรับบุตรบุญธรรมจะทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของบิดาและมารดา และให้นำมาตรา ๑๕๔๘/๒๐ และมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

“ในกรณีที่ได้รับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง มาตรา ๑๕๔๘/๒๒ มาตรา ๑๕๔๘/๒๓ มาตรา ๑๕๔๘/๒๔ หรือมาตรา ๑๕๔๘/๒๖ วรรคสอง ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะการเลิกรับบุตรบุญธรรมให้กระทำต่อเมื่อมีคำสั่งศาลโดยคำร้องขอของผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการ

การเลิกรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย

มาตรา ๑๕๔๘/๓๒ การรับบุตรบุญธรรมย่อมเป็นอันยกเลิกเมื่อมีการสมรสฝ่าฝืน
มาตรา ๑๕๔๑

*มาตรา ๑๕๔๘/๒๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*มาตรา ๑๕๔๘/๓๑ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๔๘/๓๓ คดีฟ้องเลิกการรับบุตรบุญธรรมนั้นเมื่อ

๑(๑) ฝ่ายหนึ่งทำการชั่วร้ายไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง หรือถูกเกลียดชัง หรือได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

๒(๒) ฝ่ายหนึ่งหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง อันเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้ ถ้าบุตรบุญธรรมกระทำการดังกล่าวต่อคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม ให้ผู้รับบุตรบุญธรรมฟ้องเลิกได้

๓(๓) ฝ่ายหนึ่งกระทำการประทุษร้ายอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีหรือคู่สมรสของอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจอย่างร้ายแรงและการกระทำนั้นเป็นความผิดที่มีโทษอาญา อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

(๔) ฝ่ายหนึ่งไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกได้

(๕) ฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกได้

(๖) ฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกินสามปี เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาทอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

(๗) ผู้รับบุตรบุญธรรมผิดหน้าที่บิดามารดาและการกระทำนั้นเป็นการละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕๖๔ มาตรา ๑๕๗๑ มาตรา ๑๕๗๓ มาตรา ๑๕๗๕ หรือมาตรา ๑๕๗๕ เป็นเหตุให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อบุตรบุญธรรม บุตรบุญธรรมฟ้องเลิกได้

๔(๔) ผู้รับบุตรบุญธรรมผู้ใดถูกถอนอำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดและเหตุที่ถูกถอนอำนาจปกครองนั้นมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้นั้นไม่สมควรเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมต่อไปบุตรบุญธรรมฟ้องเลิกได้

๕(๕) (ยกเลิก)

มาตรา ๑๕๔๘/๓๔ ห้ามมิให้ฟ้องขอเลิกการรับบุตรบุญธรรมเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่ผู้ขอเลิกการรับบุตรบุญธรรมรู้หรือควรได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุให้เลิกการนั้น หรือเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่เหตุนั้นเกิดขึ้น

๖มาตรา ๑๕๔๘/๓๕ การฟ้องเลิกการรับบุตรบุญธรรมถ้าบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ให้บิดามารดาโดยกำเนิดเป็นผู้มีอำนาจฟ้องแทน แต่ถ้าบุตรบุญธรรมมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์แล้วบุตรบุญธรรมฟ้องได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใด

ในการผิดตามวรรคหนึ่ง อัยการจะฟ้องคดีแทนบุตรบุญธรรมก็ได้

* มาตรา ๑๕๔๘/๓๓ (๑) (๒) (๓) (๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

๕ มาตรา ๑๕๔๘/๓๓ (๕) ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

๖ มาตรา ๑๕๔๘/๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๔๘/๓๖ การเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยคำพิพากษาของศาล ย่อมมีผลแต่เวลาที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่ได้จดทะเบียนแล้ว

มาตรา ๑๕๔๘/๓๗ เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือมีการเลิกรับบุตรบุญธรรม ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองนับแต่เวลาที่ผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือนับแต่เวลาที่จดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๔๘/๓๑ หรือนับแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เลิกการรับบุตรบุญธรรม เว้นแต่ศาลเห็นสมควรสั่งเป็นประการอื่น

ในกรณีที่มีการตั้งผู้ปกครองของผู้เป็นบุตรบุญธรรมไว้ก่อนผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือก่อนการเลิกรับบุตรบุญธรรมให้ผู้ปกครองยังคงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไป เว้นแต่บิดามารดาโดยกำเนิดจะร้องขอ และศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอเป็นผู้มีอำนาจปกครอง

การเปลี่ยนผู้ใช้อำนาจปกครองตามวรรคหนึ่งหรือผู้ปกครองตามวรรคสองไม่เป็นเหตุเสื่อมสิทธิที่บุคคลภายนอกได้มาโดยสุจริตก่อนผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือก่อนจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม

ให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นตามวรรคหนึ่ง

ลักษณะ ๓ คำอุปการะเลี้ยงดู

มาตรา ๑๕๔๘/๓๘ คำอุปการะเลี้ยงดูระหว่างสามีภริยา หรือระหว่างบิดามารดากับบุตรนั้น ย่อมเรียกจากกันได้เมื่อฝ่ายที่ควรได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอแก่ئتภาพ คำอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี

มาตรา ๑๕๔๘/๓๙ เมื่อผู้มีส่วนได้เสียแสดงว่าพฤติการณ์ รายได้ หรือฐานะของคู่กรณีได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลจะสั่งแก้ไขในเรื่องคำอุปการะเลี้ยงดูโดยให้เพิกถอน ลด เพิ่ม หรือกลับให้คำอุปการะเลี้ยงดูอีกก็ได้

ในกรณีที่ศาลไม่พิพากษาให้คำอุปการะเลี้ยงดู เพราะเหตุแต่เพียงอีกฝ่ายหนึ่งไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ค่าเลี้ยงดูได้ในขณะนั้น หากพฤติการณ์ รายได้ หรือฐานะของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป และพฤติการณ์ รายได้หรือฐานะของผู้เรียกร้องอยู่ในสภาพที่ควรได้รับคำอุปการะเลี้ยงดู ผู้เรียกร้องอาจร้องขอให้ศาลเปลี่ยนแปลงคำสั่งในคดีนั้นใหม่ได้

มาตรา ๑๕๔๘/๔๐ คำอุปการะเลี้ยงดูนั้นให้ชำระเป็นเงินโดยวิธีชำระเป็นครั้งคราวตามกำหนดวันแต่คู่กรณีจะตกลงกันให้ชำระเป็นอย่างอื่นหรือโดยวิธีอื่น ถ้าไม่มีการตกลงกันและมีเหตุพิเศษ เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอและศาลเห็นสมควร จะกำหนดให้คำอุปการะเลี้ยงดูเป็นอย่างอื่นหรือโดยวิธีอื่น โดยจะให้ชำระเป็นเงินด้วยหรือไม่ก็ได้

* มาตรา ๑๕๔๘/๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๔๑

ในกรณีขอค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร เมื่อมีเหตุพิเศษและศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อประโยชน์แก่บุตร จะกำหนดให้บุตรได้รับการอุปการะเลี้ยงดูโดยประการใด ๆ นอกจากที่คู่กรณีตกลงกัน หรือนอกจากที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอก็ได้ เช่นให้ไปอยู่ในสถานศึกษาหรือวิชาชีพ โดยให้ผู้ที่ มีหน้าที่ต้องชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูออกค่าใช้จ่ายในการนี้

มาตรา ๑๕๔๘/๔๑ สิทธิที่จะได้ค่าอุปการะเลี้ยงดูนั้น จะสละหรือโอนมิได้และไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช
นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ

จดทะเบียนครอบครัว

พุทธศักราช ๒๔๗๘

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่าสมควรวางวิธีการจดทะเบียนครอบครัวตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๘ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “นายทะเบียน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีผู้มีหน้าที่รักษาการณตามพระราชบัญญัตินี้ได้แต่งตั้งขึ้น

(๒) “การจดทะเบียน” หมายความว่า การจดข้อความลงในทะเบียนเพื่อเป็นความสมบูรณ์ตามกฎหมาย

(๓) “การบันทึก” หมายความว่า การจดข้อความลงในทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์

มาตรา ๔ บุคคลที่จะเป็นพยานตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ คือ

(๑) บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(๒) บุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ

(๓) บุคคลที่หูหนวก หรือเป็นใบ้ หรือจกหูบอดทั้งสองข้าง

มาตรา ๕ การจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ จะทำที่สำนักทะเบียนแห่งใด ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงก็ได้ ในกรณีที่มีการจดทะเบียนที่เกี่ยวข้องกันมากกว่าแห่งหนึ่งให้หมายเหตุในทะเบียนต่าง ๆ ถึงการเกี่ยวข้องนั้น ๆ ดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ให้ใช้บทบัญญัติในวรรคก่อนนี้บังคับตลอดถึงการบันทึก

มาตรา ๖ ภายใต้งบบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๔ คำร้องขอจดทะเบียนต้องทำเป็นหนังสือตามแบบที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียน ผู้ร้องต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญในทะเบียนต่อหน้านายทะเบียนและต่อหน้าพยานสองคนซึ่งต้องลงลายมือชื่อไว้ในทะเบียนในขณะนั้นด้วย แต่ถ้าผู้ร้องไม่สามารถลงลายมือชื่อได้โดยวิธีหนึ่งวิธีใด ให้นายทะเบียนหมายเหตุไว้ในทะเบียน

โดยเฉพาะการจดทะเบียนสมรส นอกจากจะปฏิบัติตามความในวรรคก่อน ถ้าท้องที่ใด ข้างหลวงประจำจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่าย ที่มีถิ่นที่อยู่ก็ได้

คำร้องเช่นว่านี้ต้องมีลายมือชื่อของผู้ร้องและพยาน ๒ คน ลงต่อหน้ากำนัน แต่พยาน คนหนึ่งนั้นต้องเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป หรือนายตำรวจ ซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้แทนราษฎร เทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด หรือทนายความ

เมื่อได้รับคำร้องโดยถูกต้องแล้ว ให้กำนันส่งคำร้องนั้นต่อไปยังนายทะเบียนโดยเร็ว เพื่อพิจารณารับจดทะเบียน ในการจดทะเบียนนี้ ให้นายทะเบียนลงชื่อผู้ร้องและพยานในทะเบียน ถือเป็นแทนการลงลายมือชื่อ และให้ถือว่าการสมรสได้สมบูรณ์ตั้งแต่วันที่กำนันรับคำร้องนั้น*

มาตรา ๗ รายการที่ลงไว้ในทะเบียนนั้น ให้นายทะเบียนลงวัน เดือน ปี และลายมือชื่อนายทะเบียนไว้เป็นสำคัญ

มาตรา ๘ เมื่อได้รับจดทะเบียนสมรสหรือหย่าโดยความยินยอม นายทะเบียนต้องออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนนั้นมอบให้ฝ่ายละฉบับโดยไม่เรียกค่าธรรมเนียม

มาตรา ๙ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอจดทะเบียนได้โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียม แต่ถ้าขอสำเนารายการในทะเบียนซึ่งนายทะเบียนรับรอง ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๐ เมื่อมีการร้องขอให้จดทะเบียนสมรสแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรสให้

การจดทะเบียนสมรสนั้น จะขอให้นายทะเบียนไปทำนอกสำนักทะเบียนก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ ถ้าบุคคลใดได้รับอนุญาตให้สมรสได้ โดยคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้ยื่นสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ที่รับรองว่าถูกต้องแล้วนั้นต่อนายทะเบียนในเมื่อร้องขอจดทะเบียน

มาตรา ๑๒ ถ้าผู้ที่จะพึงให้ความยินยอมได้ให้ความยินยอมโดยทำเป็นหนังสือตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๔๔๘ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ผู้ร้องขอนำหนังสือนั้นยื่นต่อนายทะเบียน เพื่อบันทึกในทะเบียนขณะจดทะเบียนสมรส

ถ้าผู้ที่จะพึงให้ความยินยอมได้ให้ความยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๔๔๘ (๓) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ผู้ร้องขอนำพยานนั้นไปให้ถ้อยคำต่อนายทะเบียน ถ้อยคำซึ่งพยานได้ไว้วันนั้นให้นายทะเบียนจดลงไว้แล้วให้พยานลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

* วรรค ๓, ๔ ของมาตรานี้ เพิ่มคำพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๒

มาตรา ๑๓ ห้ามมิให้นายทะเบียนจดทะเบียนสมรสเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งมาตรา ๑๔๔๕ มาตรา ๑๔๔๖ และมาตรา ๑๔๔๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๔ เมื่อชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย และโดยพฤติการณ์ที่เป็นอยู่ นายทะเบียนไม่สามารถจะไปจดทะเบียนให้ได้และผู้ใกล้ความตายจะทำคำร้องตามแบบก็ไม่ได้ ผู้นั้นจะร้องขอจดทะเบียนสมรสด้วยวาจาหรือด้วยกริยาก็ได้ แต่ต้องร้องต่อนักงานฝ่ายปกครองซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นกำนันขึ้นไป หรือต่อนายตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือต่อบุคคลซึ่งเป็นพยานได้ตามพระราชบัญญัติอย่างน้อยสองคนซึ่งอยู่พร้อมกัน

ถ้าชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตาย ให้ผู้ที่ได้รับคำร้องขอจดทะเบียนตามความในวรรคก่อน พร้อมด้วยชายหรือหญิงที่ยังคงมีชีวิตอยู่ ถ้าหากมิไปแสดงตนต่อนายทะเบียนโดยไม่ชักช้าเพื่อให้ถ้อยคำแสดงพฤติการณ์แห่งการร้องขอแล้วของจดทะเบียนสมรส

ถ้ากรณีดังกล่าวในวรรคต้นเกิดในเรือเดินทะเลระหว่างเดินทางจะร้องต่อนายเรือเสมือนเป็นเจ้าพนักงานดังกล่าวในวรรคต้นก็ได้ และให้นำบทบัญญัติในวรรค ๒ มาบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ถ้านายทะเบียนไม่ยอมรับจดทะเบียนสมรส ผู้มีส่วนได้เสียจะยื่นคำร้องต่อศาลก็ได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล

เมื่อศาลได้สวนได้ความว่าการได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายครบถ้วนแล้วก็ให้ศาลมีคำสั่งไปให้รับจดทะเบียน

มาตรา ๑๖ เมื่อศาลได้พิจารณาให้เพิกถอนการสมรสหรือให้หย่ากันแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในทะเบียนก็ได้ แต่ต้องยื่นสำเนาคำพิพากษาอันถึงที่สุดที่รับรองว่าถูกต้องแล้วต่อนายทะเบียน

มาตรา ๑๗ ถ้าการใด ๆ อันเกี่ยวแก่ฐานะแห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องยื่นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการนั้นโดยมีคำรับรองถูกต้องพร้อมทั้งคำแปลภาษาไทยซึ่งฝ่ายนั้นต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

ถ้าการดังกล่าวแล้วได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบ ซึ่งกฎหมายไทยบัญญัติไว้ ให้เจ้าพนักงานทูตหรือกงสุลไทยส่งสำเนาทะเบียนหรือบันทึกซึ่งได้รับรองถูกต้องแล้วไปยังกระทรวงต่างประเทศเพื่อส่งต่อไปยังกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๑๘ การจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมนั้นให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนเมื่อสามีและภริยาร้องขอและได้นำหนังสือตามที่จะระบุไว้ในมาตรา ๑๔๑๔ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาแสดงต่อนายทะเบียนด้วย

* มาตรา ๑๙ ในกรณีที่บิดามารดาของจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ถ้าเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะให้ความยินยอมได้และได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้ว ก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน

ถ้าเด็กและมารดาเด็กคนหนึ่งคนใดหรือทั้งสองคนไม่มาให้ความยินยอมด้วยตนเองให้นายทะเบียนมีหนังสือสอบถามไปยังผู้ที่ไม่มาว่าจะให้ความยินยอมหรือไม่ เมื่อนายทะเบียนได้รับหนังสือแจ้งความยินยอมจากบุคคลดังกล่าวหรือบุคคลดังกล่าวได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้ว ก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน แต่ถ้านายทะเบียนไม่ได้รับแจ้งความยินยอมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้ขอจดทะเบียนทราบถึงเหตุที่ไม่อาจรับจดทะเบียนได้โดยไม่ชักช้า

บิดาจะร้องขอให้นายทะเบียนไปจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ เมื่อศาลได้พิพากษาว่าผู้ใดเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียจะยื่นสำเนาคำพิพากษาอันถึงที่สุดซึ่งรับรองถูกต้องแล้วมาไว้บันทึกในทะเบียนก็ได้

มาตรา ๒๑ เมื่อมีการเพิกถอนการรับรองบุตร ให้ตามมาตรา ๑๖ มาบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ให้ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมเป็นผู้ร้องขอ

ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายให้ถ้อยคำว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายในเรื่องรับบุตรบุญธรรมดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ถ้าปรากฏต่อนายทะเบียนว่าการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ว่านั้น หรือถ้อยคำที่ได้ให้ไว้ไม่เป็นความจริง ห้ามมิให้รับจดทะเบียน

ถ้านายทะเบียนไม่ยอมรับจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม ผู้ร้องขอจดทะเบียนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะยื่นคำร้องต่อศาลก็ได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล เมื่อศาลได้ส่วนได้ความว่าการได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายครบถ้วนแล้ว ก็ให้ศาลมีคำสั่งไปให้รับจดทะเบียน

มาตรา ๒๓ การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยความตกลงนั้นให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนเมื่อทั้งสองฝ่ายร้องขอ

ถ้าศาลพิพากษาให้เพิกถอนหรือเลิกการรับบุตรบุญธรรม ให้ตามมาตรา ๑๖ มาบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ถ้าสามีภริยาซึ่งได้ทำการสมรสกันโดยสมบูรณ์ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ร้องขอให้บันทึกฐานะของภริยาตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๗๗ ให้บันทึกไว้ในทะเบียน

* มาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๒๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศมีหน้าที่รักษาการเท่าที่เกี่ยวกับกระทรวงนั้นๆ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อการนั้น และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่จะเรียกกฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ตามมติคณะรัฐมนตรี)

นิติศาสตร์ไพศาลย์

รัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ
จดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๕๔๒

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่าสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ บางประการ

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๒”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรค ๓, ๔ และ ๕ ของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘

“โดยเฉพาะการจดทะเบียนสมรส นอกจากจะปฏิบัติตามความในวรรคก่อน ถ้าท้องที่ใด ข้างล่างประจำจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใด หรือทั้งสองฝ่าย ที่มีถิ่นที่อยู่ก็ได้

คำร้องเช่นว่านี้ต้องมีลายมือชื่อของผู้ร้องและพยาน ๒ คน ลงต่อหน้ากำนัน แต่พยานคนหนึ่งนั้นต้องเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้ใหญ่บ้านขึ้นไปหรือนายตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้แทนราษฎรเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด หรือทนายความ

เมื่อได้รับคำร้องโดยถูกต้องแล้วให้กำนันส่งคำร้องนั้นต่อไป ยังนายทะเบียนโดยเร็ว เพื่อพิจารณาจดทะเบียน ในการจดทะเบียนนี้ ให้นายทะเบียนลงชื่อผู้ร้องและพยานในทะเบียน ถือเป็นแทนการลงลายมือชื่อและให้ถือว่าการสมรสได้สมบูรณ์ตั้งแต่วันที่กำนันรับคำร้องนั้น”

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ จดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๓๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๓
เป็นปีที่ ๔๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙ ในกรณีที่บิดามารดาของจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายถ้าเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะให้ความยินยอมได้และได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้ว ก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน

ถ้าเด็กและมารดาเด็กคนหนึ่งคนใด หรือทั้งสองคนไม่มาให้ความยินยอมด้วยตนเองให้นายทะเบียนมีหนังสือสอบถามไปยังผู้ที่ไม่ว่าจะให้ความยินยอมหรือไม่ เมื่อนายทะเบียนได้รับหนังสือแจ้งความยินยอมจากบุคคลดังกล่าวหรือบุคคลดังกล่าวได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้ว ก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน แต่ถ้านายทะเบียนไม่ได้รับแจ้งความยินยอมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้ขอจดทะเบียนทราบถึงเหตุที่ไม่อาจรับจดทะเบียนได้โดยไม่ชักช้า

บิดาจะร้องขอให้นายทะเบียนไปจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ชาคิชา ย ชุณหะวัณ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ จึงสมควรแก้ไขวิธีปฏิบัติในการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๔ ให้สอดคล้องกับการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๗ ตอนที่ ๑๔๗ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๓)

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี

นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. ๒๕๔๙

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

รังสิต กรมขุนชัยนาทนเรนทร

พระยามานวราชเสวี

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙

เป็นปีที่ ๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่เป็นการสมควรให้ใช้กฎหมายอิสลามในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีแพ่ง เกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดกอิสลามศาสนิกของศาลชั้นต้นในจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล ซึ่งอิสลามศาสนิกเป็นทั้งโจทก์ จำเลย หรือเป็นผู้เสนอคำขอในคดีที่ไม่มีข้อพิพาท

พระมหากษัตริย์โดยคำแนะนำและยินยอมของสภา จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. ๒๕๔๙”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีแพ่งเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดกอิสลามศาสนิกของศาลชั้นต้น ในจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล ซึ่งอิสลามศาสนิกเป็นทั้งโจทก์ จำเลย หรือเป็นผู้เสนอคำขอในคดีที่ไม่มีข้อพิพาทให้ใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัว และมรดก บังคับแทนบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการนั้น เว้นแต่บทบัญญัติว่าด้วยอายุความมรดก ทั้งนี้ไม่ว่ามูลคดีเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันใช้พระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ การพิจารณาตัดสินในศาลชั้นต้นตามความในมาตรา ๓ ให้ละทิ้งะยุติธรรมหนึ่งนายนั่งพิจารณาพร้อมด้วยผู้พิพากษา

ให้ละทิ้งะยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายอิสลามและลงลายมือชื่อในคำพิพากษาคตามคำชี้ขาดนั้นด้วย

คำวินิจฉัยชี้ขาดของละทิ้งะยุติธรรมในข้อกฎหมายอิสลาม ให้เป็นอันเด็ดขาดในคดีนั้น

มาตรา ๕ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยการคัดค้าน ผู้พิพากษามาใช้บังคับแก่การคัดค้านคดีะยุติธรรมโดยอนุโลม

เมื่อมีเหตุที่คดีะยุติธรรมปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ ให้คู่ความตกลงกันเลือกอิสลามศาสนิก หนึ่งนายปฏิบัติหน้าที่แทนคดีะยุติธรรมเฉพาะคดี ถ้าตกลงกันไม่ได้ ให้ต่างเสนอชื่ออิสลาม ศาสนิกที่สมควรต่อผู้พิพากษาหัวหน้าฝ่ายศาลละเท่าๆ กันแต่ไม่ให้เกินฝ่ายละสามนายเมื่อ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเลือกผู้ใดจากรายชื่อที่คู่ความเสนอนั้น ให้ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่แทนคดีะ ยุติธรรมเฉพาะคดีนั้นได้

มาตรา ๖ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบถึงคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล ในวันใช้พระราชบัญญัตินี้เว้นแต่คดีนั้นเป็นคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นและคู่ความ หรือผู้เสนอคำขอในคดีที่ไม่มีข้อพิพาทแล้วแต่กรณี ได้ร้องขอต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บทบัญญัติพระราชบัญญัตินี้บังคับ ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลสั่งให้มีการเสนอ คำฟ้องหรือคำขอใหม่ และให้ดำเนินการพิจารณาพิพากษาต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเรือตรี ถ. อารังนาวาสวัสดิ์

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ

การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
พ.ศ. ๒๕๒๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันถัดจากวัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วใน
พระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า ผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“องค์การสวัสดิภาพเด็ก” หมายความว่า มูลนิธิ สมาคม หรือองค์การที่ก่อตั้งขึ้นตาม
กฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์ในการสงเคราะห์เด็กและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

“ศาล” หมายความว่า ศาลคดีเด็กและเยาวชนตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็ก
และเยาวชนหรือศาลจังหวัดในท้องที่ที่ไม่มีศาลคดีเด็กและเยาวชน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ เพื่อจะคุ้มครองเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมและการจดทะเบียนรับเด็ก
เป็นบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ห้ามมิให้บุคคลใดนอกจากกรมประชาสงเคราะห์ ส่วนราชการที่กรมประชาสงเคราะห์มอบหมาย หรือองค์การสวัสดิภาพเด็กที่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

มาตรา ๗ องค์การสวัสดิภาพเด็กที่ประสงค์จะดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอใบอนุญาต การอนุญาตและแบบใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘ ในกรณีที่อธิบดีไม่อนุญาต ให้องค์การสวัสดิภาพเด็กได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๗ ให้อธิบดีแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลไปยังองค์การสวัสดิภาพเด็กนั้นโดยไม่ชักช้า องค์การสวัสดิภาพเด็กมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับความสั่ง คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่องค์การสวัสดิภาพเด็กซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา ๗ แล้วฝ่าฝืนเงื่อนไขในการอนุญาตหรือกระทำการเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือต่อสวัสดิภาพเด็ก อธิบดีมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตได้ และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม” ประกอบด้วยอธิบดีเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมตำรวจ ผู้แทนกรมอัยการ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินแปดคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นแต่งตั้งซ่อมให้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่ง อาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกได้

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๒ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อให้ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่มอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเพื่อให้ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม องค์การสวัสดิภาพเด็กที่ได้รับใบอนุญาตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ

(๒) พิจารณา และมีมติในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(๓) พิจารณาเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(๔) ให้คำแนะนำในเรื่องการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแก่ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมองค์การสวัสดิภาพเด็กที่ได้รับใบอนุญาต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๕ ให้ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่จัดตั้งขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๖ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดา ผู้ปกครอง ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม สถานสงเคราะห์ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานอันเป็นที่อยู่ของเด็ก หรือสำนักงานขององค์การสวัสดิภาพเด็ก ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อพบ สอบถาม สืบเสาะข้อเท็จจริง รวบรวมเอกสารและหลักฐานต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และการเลี้ยงดูเด็ก หรือตรวจการปฏิบัติงานขององค์การสวัสดิภาพเด็กกับมีอำนาจตรวจค้นสถานที่ดังกล่าวเพื่อพบตัวเด็กหรือนำเด็กกลับคืน แต่การตรวจค้นเช่นว่านี้จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด และได้แสดงหนังสือนั้นให้เจ้าของหรือผู้รักษาสถานที่ ซึ่งจะค้นตรวจดูแล้ว

ถ้าอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดค้นด้วยตนเองไม่ต้องมีหนังสืออนุญาตให้ค้น

(๒) สั่งเป็นหนังสือให้บิดามารดา ผู้ปกครอง ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การสวัสดิภาพเด็ก ตลอดจนบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นมาให้ หรือให้นำเด็กมาพบ หรือมอบเด็กคืน

มาตรา ๑๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้นักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดพาหรือจัดส่งเด็กออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องมีการทดลองเลี้ยงดู และได้รับอนุมัติให้เป็นบุตรบุญธรรมตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

การทดลองเลี้ยงดูตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่มีผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เป็นพี่ร่วมบิดามารดา พี่ร่วมบิดาหรือมารดา ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรือผู้ปกครอง ตามกฎหมายของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม หรือเป็นบุคคลอื่นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ ผู้ใดประสงค์จะขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้ยื่นคำขอพร้อมทั้งหนังสือ แสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครหรือต่างประเทศให้ยื่นต่ออธิบดี ส่วนในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา ๒๑ เมื่อได้รับคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว ให้นักงานเจ้าหน้าที่สอบ คุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

มาตรา ๒๒ เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ได้พิจารณารายงานการ สอบสวนคุณสมบัติและข้อเท็จจริงหรือเอกสารแสดงข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แล้วให้พิจารณาว่าจะควรให้ผู้ขอรับเด็กไปทดลองเลี้ยงดูต่อไปหรือไม่

ถ้าอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งว่าไม่ควรให้นำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูผู้ขอรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรมอาจอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลภายในหกสิบวันนับแต่ วันทราบคำสั่ง คำสั่งของศาลชั้นต้นให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๓ เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งให้ทดลองเลี้ยงดูเด็กแล้ว ให้ผู้ขอรับเด็กรับมอบเด็กที่จะรับเป็นบุตรบุญธรรมไปทดลองเลี้ยงดูได้

การทดลองเลี้ยงดูต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทดลองเลี้ยงดูให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

*ความในวรรคสองของมาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๒)

มาตรา ๒๔ ในระหว่างการทดลองเลี้ยงดู ถ้าผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมถอนคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมอบเด็กคืนแก่บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือพนักงานเจ้าหน้าที่

การมอบเด็กคืนตามวรรคหนึ่งต้องกระทำโดยไม่ชักช้าให้อธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีมีคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนำเด็กไปมอบคืนตามกำหนดโดยให้คำนึงถึงระยะทางความสะดวกในการนำเด็กไปมอบ และสวัสดิภาพของเด็ก

มาตรา ๒๕ ในระหว่างการทดลองเลี้ยงดู บิดาหรือมารดาไม่ว่าจะเป็นผู้ให้ความยินยอมหรือไม่อาจขอให้ยกเลิกคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนั้นเสียก็ได้ โดยยื่นคำขอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี ถ้าอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ยกเลิกคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมอบเด็กคืนแก่บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ขอยกเลิกและให้นำความในมาตรา ๒๔ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่อธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เห็นว่าการขอยกเลิกคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นปฏิปักษ์ต่อสวัสดิภาพของเด็ก หรือบิดามารดาที่เป็นผู้ขอยกเลิกนั้น ได้ถูกศาลสั่งถอนอำนาจปกครองแล้ว ให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมทดลองเลี้ยงดูเด็กต่อไป ผู้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งอาจอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งดังกล่าว คำสั่งของศาลชั้นต้นให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๖ ในระหว่างการทดลองเลี้ยงดู ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี ว่าผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่เหมาะสมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งให้ยกเลิกการทดลองเลี้ยงดูให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมอบเด็กแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ และให้นำความในมาตรา ๒๔ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคหนึ่ง โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำสั่งของศาลชั้นต้นตามวรรคสองให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๗ เมื่อได้มีการทดลองเลี้ยงดูครบกำหนดแล้วปรากฏว่าผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเหมาะสมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และคณะกรรมการส่งอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้ดำเนินการขอจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้ถือว่าความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่ยื่นตามมาตรา ๒๐ เป็นความยินยอมในการจดทะเบียน

มาตรา ๒๘ เมื่อได้มีการทดลองเลี้ยงดูครบกำหนดแล้ว ปรากฏว่าผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่เหมาะสมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และคณะกรรมการสั่งไม่อนุญาติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้อธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี สั่งให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมอบเด็กนั้นคืนแก่บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บิดามารดา ผู้ปกครองหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องมอบเด็กคืนและให้นำความในมาตรา ๒๔ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ในระหว่างการพิจารณาของศาล ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจร้องต่อศาลให้เด็กอยู่ในความเลี้ยงดูของผู้ร้องก็ได้

คำสั่งของศาลชั้นต้นตามวรรคสองและวรรคสามให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๙ เมื่อคณะกรรมการอนุญาติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๒๗ แล้ว หรือในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๘ และศาลมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมแล้ว หากผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่ดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำอนุมัติของคณะกรรมการหรือนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้อิวาผู้ยื่นสละสิทธิที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและให้มอบเด็กคืนแก่บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือพนักงานเจ้าหน้าที่และให้นำความในมาตรา ๒๔ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๐ เมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลส่งสำเนาคำร้องและแจ้งวันนัดพิจารณาให้อธิบดี ประธานกรรมการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๑ การพิจารณาคดีและการอ่านคำสั่งศาลเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติให้กระทำโดยลับ เฉพาะบุคคลดังต่อไปนี้เท่านั้นอยู่ในห้องพิจารณาได้ คือ

(๑) บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและทนายความ

(๒) ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและทนายความ

(๓) ผู้คัดค้านและทนายความ

(๔) พนักงานศาล

(๕) พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ขององค์การสวัสดิภาพเด็กที่เกี่ยวข้อง

(๖) พยาน ผู้เชี่ยวชาญ และล่าม

(๗) บุคคลที่ศาลเรียกให้มาแถลงข้อเท็จจริง และบุคคลอื่นที่เห็นสมควร

ถ้าศาลเห็นว่าในขณะหนึ่งขณะใด บุคคลบางคนไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณา ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้บุคคลทั้งหมดหรือบุคคลที่ศาลเห็นว่าไม่สมควรนั้น ออกไปนอกห้องพิจารณาก็ได้

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณารูป ชื่อ หรือข้อความใดซึ่งจะทำให้รู้จักตัวเด็กที่จะเป็นหรือเป็นบุตรบุญธรรม บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่จะเป็นหรือเป็นบุตรบุญธรรม หรือผู้ขอรับหรือรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และห้ามมิให้โฆษณาคำสั่งศาลตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่ต้องการทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

มาตรา ๓๓ การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล

มาตรา ๓๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ หรือมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ (๑) หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๑๖ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖ ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฝ่าฝืนไม่ส่งมอบเด็กคืนตามความในมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ วรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ วรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

มาตรา ๓๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โทตระกิตย์

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งแต่เดิมเคยจำกัดอยู่เฉพาะในระหว่างเครือญาติและผู้รู้จักคุ้นเคยกันนั้น บัดนี้ได้แผ่ขยายออกไปสู่บุคคลภายนอกอื่น ๆ ทั้งคนไทยและคนต่างด้าวสมควรกำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไว้เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและป้องกันการค้าเด็กในรูปของการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของบิดามารดาที่แท้จริงของเด็ก ตลอดจนประโยชน์ของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(คิดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖ ตอนที่พิเศษ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒)

หมายเหตุ การปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ นี้ กรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการ

พระราชบัญญัติ
การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๓๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓
เป็นปีที่ ๔๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็ก
เป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การทดลองเลี้ยงดูตามวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีและผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
เป็นพี่ร่วมบิดามารดา พี่ร่วมบิดาหรือมารดา ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรือผู้ปกครอง
ของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม หรือเป็นบุคคลอื่นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากข้อยกเว้นไม่ต้องทดลองเลี้ยงดูเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม
ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายปัจจุบัน คือ พี่ร่วมบิดามารดา พี่ร่วมบิดาหรือมารดา ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรือผู้ปกครองนั้น
ปรากฏว่ายังมีกรณีอื่นซึ่งสมควรได้รับการยกเว้นอีก เช่น กรณีคู่สมรสฝ่ายหนึ่งจะรับบุตรบุญธรรมหรือบุตรที่ติดมาของคู่สมรส
อีกฝ่ายหนึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของคนด้วย จึงสมควรแก้ไขกฎหมาย โดยเปิดโอกาสให้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์
และเงื่อนไขกรณีที่จะได้รับการยกเว้นเพิ่มขึ้นได้ตามความเหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้
(คิดจากระชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๗ ตอนที่ ๑๔๗ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๓)

พระราชบัญญัติ
คำนำหน้านามหญิง
พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยคำนำหน้านามหญิง

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบการใช้คำนำหน้านามหญิงเป็นอย่างอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔ หญิงซึ่งมีอายุ ๑๕ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป และยังไม่ได้จดทะเบียนสมรสให้ใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว”

มาตรา ๕ หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

มาตรา ๖ หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้วหากต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงจะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ใช้คำนำหน้านามของหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงต้องใช้คำนำหน้านามคำเดียว โดยมีอาจเลือกได้ตามความสมัครใจ ทำให้เกิดผลกระทบต่อนางหญิงดังกล่าวในการดำรงชีวิตประจำวัน อาทิ การประกอบอาชีพ การศึกษาของบุตร และการทำนิติกรรมต่างๆ ส่งผลให้การใช้คำนำหน้านามในลักษณะดังกล่าวของหญิงมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ สมควรกำหนดให้หญิงมีทางเลือกในการใช้คำนำหน้านามตามความสมัครใจซึ่งเป็นการสอดคล้องกับการเลือกใช้นามสกุลตามกฎหมายว่าด้วยชื่อบุคคล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย
พุทธศักราช ๒๔๘๑

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐)
อาทิตยทิพอาภา
พล.อ. เจ้าพระยาพิชเชนทรโยธิน
ตราไว้ ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๘๑
เป็นปีที่ ๕ รัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ภาค ๑
บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๓ เมื่อใดไม่มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นใดแห่งประเทศสยามที่จะยกมาปรับกับกรณีชดกันแห่งกฎหมายได้ ให้ใช้กฎหมายทั่วไปแห่งกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล

มาตรา ๔ ถ้าจะต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับและตามกฎหมายต่างประเทศนั้นกฎหมายที่จะใช้บังคับได้แก่กฎหมายแห่งประเทศสยาม ให้ใช้กฎหมายภายในแห่งประเทศสยามบังคับ มิใช่กฎหมายแห่งกฎหมายสยามว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย

มาตรา ๕ ถ้าจะต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับ ให้ใช้กฎหมายนั้นเพียงที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแห่งประเทศสยาม

มาตรา ๖ ถ้าจะต้องใช้กฎหมายสัญญาชาติบังคับ และบุคคลมีสัญญาชาติตั้งแต่สองสัญญาชาติขึ้นไปอันได้รับมาเป็นลำดับ ให้ใช้กฎหมายสัญญาชาติที่บุคคลนั้นได้รับครั้งสุดท้ายบังคับ

ถ้าจะต้องใช้กฎหมายสัญญาชาติบังคับ และบุคคลมีสัญญาชาติตั้งแต่สองสัญญาชาติขึ้นไปอันได้รับมาคราวเดียวกัน ให้ใช้กฎหมายสัญญาชาติของประเทศซึ่งบุคคลนั้นมีภูมิลำเนาอยู่บังคับ ถ้าบุคคลนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศอื่นนอกจากประเทศซึ่งตนมีสัญญาชาติสังกัดอยู่ ให้ใช้กฎหมายภูมิลำเนาในเวลานั้นบังคับถ้าภูมิลำเนาของบุคคลนั้นไม่ปรากฏ ให้ใช้กฎหมายของประเทศซึ่งบุคคลนั้นมีถิ่นที่อยู่บังคับ

ในกรณีใด ๆ ที่มีการขัดกันในเรื่องสัญญาชาติของบุคคลถ้าสัญญาชาติหนึ่งสัญญาชาติใดซึ่งขัดกันนั้นเป็นสัญญาชาติไทย กฎหมายสัญญาชาติซึ่งจะใช้บังคับได้แก่กฎหมายแห่งประเทศสยาม

สำหรับบุคคลผู้ไร้สัญชาติ ให้ใช้กฎหมายภูมิลำเนาของบุคคลนั้นบังคับ ถ้าภูมิลำเนาของบุคคลนั้นไม่ปรากฏ ให้ใช้กฎหมายของประเทศซึ่งบุคคลนั้นมีถิ่นที่อยู่บังคับ

ถ้าในการใช้กฎหมายสัญญาชาติบังคับ จะต้องใช้กฎหมายท้องถิ่น กฎหมายเหล่าประชาคมหรือกฎหมายศาสนา แล้วแต่กรณี ก็ให้ใช้กฎหมายเช่นนั้นบังคับ

มาตรา ๗ ในกรณีที่มีการขัดกันในเรื่องสัญญาชาติของนิติบุคคล สัญชาติของนิติบุคคลนั้นได้แก่สัญญาชาติแห่งประเทศซึ่งนิติบุคคลนั้นมีถิ่นที่สำนักงานแห่งใหญ่หรือที่ตั้งทำการแห่งใหญ่

มาตรา ๘ ในกรณีที่จะต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับ ถ้ามิได้พิสูจน์กฎหมายนั้นให้เป็นที่น่าพอใจแก่ศาล ให้ใช้กฎหมายภายในแห่งประเทศสยาม

มาตรา ๙ นอกจากจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นใดแห่งประเทศสยาม ความสมบูรณ์เนื่องด้วยแบบแห่งนิติกรรมย่อมเป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่นิติกรรมนั้นได้ทำขึ้น

อย่างไรก็ดี กฎหมายของประเทศที่ทรัพย์สินตั้งอยู่ย่อมใช้บังคับแก่แบบที่จำเป็นเพื่อความสมบูรณ์แห่งสัญญา เอกสาร หรือนิติกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

ภาค ๒

สถานะและความสามารถของบุคคล

มาตรา ๑๐ ความสามารถและความไร้ความสามารถของบุคคลย่อมเป็นไปตามกฎหมายสัญญาชาติของบุคคลนั้น

แต่ถ้าคนต่างด้าวทำนิติกรรมในประเทศสยาม ซึ่งตามกฎหมายสัญญาชาติ คนต่างด้าวนั้นย่อมจะไร้ความสามารถหรือมีความสามารถอันจำกัดสำหรับนิติกรรมนั้น ให้ถือว่าบุคคลนั้นมีความสามารถทำนิติกรรมนั้นได้เพียงเท่าที่จะมีความสามารถตามกฎหมายสยาม ความในวรรคนี้ไม่ใช้แก่นิติกรรมตามกฎหมายครอบครัวและกฎหมายมรดก

ในกรณีที่เป็นนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ความสามารถของบุคคลที่จะทำนิติกรรมเช่นนั้นย่อมเป็นไปตามกฎหมายแห่งท้องถิ่นที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่

มาตรา ๑๑ ถ้าคนต่างด้าวในประเทศสยามได้ไปเสียจากภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่ตามเงื่อนไข ซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๕๓ และ ๕๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การที่ศาลสยามจะสั่งการให้ทำพาลงตามที่จำเป็นนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายสยาม

คำสั่งให้คนต่างด้าวดังกล่าวแล้วเป็นคนสาบสูญและผลแห่งคำสั่งนั้นเท่าที่ไม่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศสยามก็ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคนต่างด้าวนั้น

มาตรา ๑๒ เหตุที่ศาลสยามจะสั่งให้คนต่างด้าวซึ่งมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศสยามอยู่ในความอนุบาล หรืออยู่ในความพิทักษ์ได้นั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของบุคคลนั้น อย่างไรก็ตามก็ดี มิให้ศาลสยามสั่งให้บุคคลเช่นนั้นอยู่ในความอนุบาล หรืออยู่ในความพิทักษ์โดยอาศัยเหตุซึ่งกฎหมายสยามมิได้ยอมให้กระทำ

ผลของการให้อยู่ในความอนุบาลหรือให้อยู่ในความพิทักษ์ดังกล่าวแล้ว ให้เป็นไปตามกฎหมายของประเทศซึ่งศาลที่สั่งให้บุคคลเช่นนั้นเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือเป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถสังกัดอยู่

ภาค ๓

หนี้

มาตรา ๑๓ ปัญหาว่าจะพึงใช้กฎหมายใดบังคับสำหรับสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญหรือผลแห่งสัญญานั้นให้นิยามตามเจตนาของคู่กรณี ในกรณีที่ไม้อาจหยั่งทราบเจตนาชัดเจนหรือโดยปริยายได้ ถ้าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีสัญญาอันเดียวกัน กฎหมายที่จะใช้บังคับ ก็ได้แก่กฎหมายสัญชาติอันร่วมกันแห่งคู่สัญญา ถ้าคู่สัญญาไม่มีสัญชาติอันเดียวกัน ก็ให้ใช้กฎหมายแห่งถิ่นที่สัญญานั้นได้ทำขึ้น

ถ้าสัญญานั้นได้ทำขึ้นระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง ถิ่นที่ถือว่าสัญญานั้นได้เกิดเป็นสัญญาขึ้นคือถิ่นที่คำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ ถ้าไม้อาจหยั่งทราบถิ่นที่วานั้นได้ ก็ให้ใช้กฎหมายแห่งถิ่นที่จะพึงปฏิบัติตามสัญญานั้น

สัญญาย่อมไม่เป็นโมฆะ ถ้าได้ทำถูกต้องตามแบบอันกำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้บังคับแก่ผลแห่งสัญญานั้น

มาตรา ๑๔ หนี้ซึ่งเกิดจากการจัดการงานนอกสั่ง หรือลาภมิควรได้ ให้บังคับตามกฎหมายแห่งถิ่นที่ข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุให้เกิดหนี้ขึ้นได้เกิดขึ้น

มาตรา ๑๕ หนี้ซึ่งเกิดจากการละเมิด ให้บังคับตามกฎหมายแห่งถิ่นที่ข้อเท็จจริงซึ่งทำให้เป็นการละเมิดนั้นได้เกิดขึ้น

ความในวรรคก่อนมิใช่แก่บรรดาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ซึ่งไม่เป็นการละเมิดตามกฎหมายสยาม

กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม ฝ่ายที่ต้องเสียหายจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือหากแก่อย่างใดไม่ได้ นอกจากที่กฎหมายสยามยอมให้เรียกร้องได้

ภาค ๔

ทรัพย์สิน

มาตรา ๑๖ ให้ใช้กฎหมายแห่งดินที่ทรัพย์สินตั้งอยู่บังคับแก่สังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์

อย่างไรก็ดี ในกรณีการส่งสังหาริมทรัพย์ออกนอกประเทศ ให้ใช้กฎหมายสัญชาติของเจ้าของทรัพย์สินบังคับแก่ทรัพย์สินนั้นตั้งแต่วิธีการส่งออกนอกประเทศ

มาตรา ๑๗ สังหาริมทรัพย์ใด ๆ ซึ่งได้ย้ายที่ไปในระหว่างฟ้องคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ให้คงบังคับตามกฎหมายแห่งดินที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในขณะยื่นฟ้อง

ภาค ๕

ครอบครัว

มาตรา ๑๘ ความสามารถที่จะทำการหมั้น หรือเพิกถอนการหมั้นให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่หมั้นแต่ละฝ่าย ผลของการหมั้นให้เป็นไปตามกฎหมายของประเทศซึ่งศาลที่พิจารณาและพิพากษาคดีสังกัดอยู่

มาตรา ๑๙ เงื่อนไขแห่งการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย

มาตรา ๒๐ การสมรสซึ่งได้ทำถูกต้องตามแบบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแห่งประเทศที่ทำการสมรสนั้น ย่อมเป็นอันสมบูรณ์

การสมรสระหว่างคนในบังคับสยาม หรือคนในบังคับสยามกับคนต่างด้าว ซึ่งได้ทำในต่างประเทศโดยถูกต้องตามแบบที่กฎหมายสยามกำหนดไว้ ย่อมเป็นอันสมบูรณ์

มาตรา ๒๑ ถ้าคู่สมรสมีสัญชาติอันเดียวกัน หรือถ้าภริยาได้มาซึ่งสัญชาติแห่งสามี โดยการสมรสความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติอันร่วมกันแห่งคู่สมรส

ในกรณีที่ภริยามิได้ได้มาซึ่งสัญชาติแห่งสามีโดยการสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติแห่งสามี

มาตรา ๒๒ ถ้ามิได้มีสัญญาก่อนสมรส ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติ

ถ้าสามีและภริยามีสัญชาติแตกต่างกัน ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติ แห่งสามี

อย่างไรก็ดี ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ในส่วนที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ให้เป็นไปตามกฎหมายแห่งดินที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่

มาตรา ๒๓ ผลแห่งการสมรสตั้งบัญญัติไว้ในสองมาตราก่อนย่อมไม่ถูกกระทบกระทั่งหากว่าภายหลังการสมรสคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายได้มาซึ่งสัญชาติแตกต่างกับที่มีอยู่หรือที่ได้มาขณะทำการสมรส

มาตรา ๒๔ ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ถ้าทำสัญญาก่อนสมรส ความสามารถที่จะทำสัญญาให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาขัดแย้งคู่สัญญาแต่ละฝ่าย

มาตรา ๒๕ ถ้าคู่สัญญามีสัญญาขัดแย้งกัน สิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญและผลแห่งสัญญาก่อนสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาขัดแย้งกันทั้งคู่สัญญา ถ้าคู่สัญญาไม่มีสัญญาขัดแย้งกัน สิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญและผลแห่งสัญญาก่อนสมรสเช่นว่านั้นให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งคู่สัญญาเจตนาหรือพึงสันนิษฐานได้ว่าได้มีเจตนาที่จะยอมอยู่ใต้บังคับแห่งกฎหมายนั้น ถ้าไม่มีเจตนาเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่สมรสตั้งภูมิลำเนาครั้งแรกหลังจากการสมรส

อย่างไรก็ดี ในส่วนที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ให้เป็นไปตามกฎหมายแห่งถิ่นที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่

มาตรา ๒๖ การหย่าโดยความยินยอมสมบูรณ์ ถ้ากฎหมายสัญญาขัดแย้งสามีและภริยาทั้งสองฝ่ายยอมให้กระทำได้

มาตรา ๒๗ ศาลสยามจะไม่พิพากษาให้หย่ากัน เว้นแต่กฎหมายสัญญาขัดแย้งสามีและภริยาทั้งสองฝ่ายยอมให้หย่าได้

เหตุหย่า ให้เป็นไปตามกฎหมายแห่งถิ่นที่ยื่นฟ้องหย่า

มาตรา ๒๘ การเพิกถอนการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับแก่เงื่อนไขแห่งการสมรส

อย่างไรก็ดี ความสำคัญผิด กลฉ้อฉล หรือการข่มขู่อันจะเป็นเหตุให้เพิกถอนการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายแห่งถิ่นที่ได้กระทำการสมรส

มาตรา ๒๙ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาขัดแย้งสามีของมารดาในขณะที่บุตรนั้นเกิด ถ้าหากในขณะที่กล่าวนั้น สามีได้ถึงแก่ความตายเสียแล้ว ก็ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาขัดแย้งสามีในขณะที่ถึงแก่ความตาย

ให้ใช้กฎหมายเช่นเดียวกันบังคับการฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร

มาตรา ๓๐ สิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดามารดากับบุตรชอบด้วยกฎหมายให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาขัดแย้งของบิดา

ในกรณีที่เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย สิทธิและหน้าที่ระหว่างมารดากับบุตรให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาขัดแย้งของมารดา

มาตรา ๓๑ การรับเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาขัดแย้งของบิดา ในขณะที่รับเป็นบุตร ถ้าหากในขณะที่นั้นบิดาได้ถึงแก่ความตายเสียแล้ว ก็ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาขัดแย้งของบิดาขณะที่ถึงแก่ความตาย

มาตรา ๓๒ กรณีที่จะจัดผู้เยาว์ซึ่งไม่มีบิดามารดาให้อำนาจปกครอง ให้อยู่ในความปกครองก็ดี หน้าที่และอำนาจของผู้ปกครองก็ดี กรณีที่ความปกครองสิ้นสุดลงก็ดี ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาขัดแย้งของผู้เยาว์ แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ อำนาจของผู้ปกครองที่จะจัดการกับทรัพย์สินเช่นว่านั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายแห่งถิ่นที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่

ส่วนผู้เยาว์ซึ่งมีสัญชาติต่างประเทศ และมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศสยามจะจัดให้อยู่ในความปกครองตามกฎหมายสยามก็ได้ถ้าปรากฏจากพฤติการณ์แห่งกรณีว่าตามองค์การและระเบียบจัดการแห่งความปกครองซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายต่างประเทศนั้นไม่เป็นอันคุ้มครองประโยชน์ได้เสียของผู้เยาว์ให้เป็นผลตามสมควรได้

มาตรา ๓๓ การถอนอำนาจปกครอง ให้เป็นไปตามกฎหมายของประเทศ ซึ่งศาลที่ส่งถอนอำนาจปกครองสังกัดอยู่

มาตรา ๓๔ สิทธิที่จะฟ้องบุพการีเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของผู้สืบสันดาน

มาตรา ๓๕ ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรม และบุตรบุญธรรมมีสัญชาติอันเดียวกัน การรับบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของบุคคลนั้น ๆ

ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรม และบุตรบุญธรรมมีสัญชาติแตกต่างกัน ความสามารถและเงื่อนไขแห่งการรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย แต่ผลแห่งการรับบุตรบุญธรรมระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของผู้รับบุตรบุญธรรม

สิทธิและหน้าที่ระหว่างบุตรบุญธรรมกับครอบครัวของตนตามก่าเนินนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของบุตรบุญธรรม

มาตรา ๓๖ หน้าที่อุปการะเลี้ยงดู ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของบุคคลซึ่งถูกเรียกร้องให้อุปการะเลี้ยงดู

อย่างไรก็ดี บุคคลผู้มีสิทธิเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูจะเรียกร้องเกินกว่าที่กฎหมายสยามอนุญาตไม่ได้

ภาค ๖

มรดก

มาตรา ๓๗ มรดกเท่าที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ให้เป็นไปตามกฎหมายแห่งถิ่นที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่

มาตรา ๓๘ ในส่วนที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์มรดกโดยสิทธิโดยธรรม หรือโดยพินัยกรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายภูมิลำเนาของเจ้ามรดกในขณะที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย

มาตรา ๓๙ ความสามารถของบุคคลที่จะทำพินัยกรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติในขณะที่ทำพินัยกรรม

มาตรา ๔๐ บุคคลจะทำพินัยกรรมตามแบบที่กฎหมายสัญชาติกำหนดไว้ก็ได้หรือจะทำตามแบบที่กฎหมายของประเทศที่ทำพินัยกรรมกำหนดไว้ก็ได้

มาตรา ๔๑ ผลและการตีความพินัยกรรมก็ดี ความเสียเปล่าแห่งพินัยกรรม หรือข้อกำหนดพินัยกรรมก็ดี ให้เป็นไปตามกฎหมายภูมิลำเนาของผู้ทำพินัยกรรมในขณะที่ผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตาย

มาตรา ๔๒ การเพิกถอนพินัยกรรมหรือข้อกำหนดในพินัยกรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายภูมิลำเนาของผู้ทำพินัยกรรมในขณะที่เพิกถอนพินัยกรรม

การตกไปแห่งพินัยกรรมหรือข้อกำหนดในพินัยกรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายภูมิลำเนาของผู้ทำพินัยกรรมในขณะที่ถึงแก่ความตาย

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

กฎกระทรวงมหาดไทย

ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พุทธศักราช ๒๔๗๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ที่ว่าการอำเภอและกิ่งอำเภอเป็นสำนักทะเบียนตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ และให้กองทะเบียน กรมมหาดไทยเป็นสำนักทะเบียนกลาง

ข้อ ๒ ให้ผู้อำนวยการกองทะเบียน หรือหัวหน้ากองทะเบียน กรมมหาดไทยเป็นนายทะเบียนกลาง

ให้นายอำเภอ เป็นนายทะเบียน ประจำสำนักทะเบียนอำเภอ

ให้ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ

ในกรณีที่นายทะเบียนไม่อาจไปจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนได้ ให้ปลัดอำเภอเป็นนายทะเบียนและไปดำเนินการจดทะเบียนได้

ข้อ ๓ คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัวให้เป็นไปตามแบบ คร. ๑

ข้อ ๔ คำร้องขอจดทะเบียนนั้น ถ้านายทะเบียนเห็นว่าทำไม่ถูกแบบก็ดี หรือเขียนข้อความบกพร่องก็ดีหรือมีสาเหตุอันควรสงสัยว่า การมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งมาตรา ๑๔๕๕ มาตรา ๑๔๕๖ และมาตรา ๑๔๕๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ดี นายทะเบียนอาจเรียกผู้ร้องขอจดทะเบียนมาสอบสวนเสียก่อนที่จะรับจดทะเบียนก็ได้

ข้อ ๕ การร้องขอจดทะเบียน ในกรณีที่ผู้ร้องขอจดทะเบียนตามความในมาตรา ๑๔ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ เมื่อนายทะเบียนสอบสวนเห็นสมควรรับจดทะเบียนแล้วให้นายทะเบียนบันทึกถ้อยคำและพฤติการณ์แห่งการร้องขอนั้นไว้ในทะเบียนด้วย

^๑ยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๙๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘

^๒ยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘

ข้อ ๖ การจดทะเบียนการหย่า ให้นายทะเบียนบันทึกลงในทะเบียนการสมรสด้วย และถ้าการจดทะเบียนสมรสนั้น ได้ทำไว้ ณ สำนักทะเบียนแห่งอื่นก็ให้นายทะเบียนผู้รับจดทะเบียนการหย่าส่งสำเนาทะเบียนหย่านั้นไปยังนายทะเบียน ผู้รับจดทะเบียนสมรสเพื่อจะได้บันทึกไว้ในทะเบียนสมรสเป็นสำคัญ

ข้อ ๗ การจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม ให้นำข้อ ๖ แห่งกฎนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘ การบันทึกทุกอย่าง ให้นายทะเบียนบันทึกเหตุผลแล้วลงวัน เดือน ปี และลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญทุกครั้ง

ข้อ ๙ การจดทะเบียนและการบันทึกทุกอย่างให้นายทะเบียนคัดสำเนาส่งสำนักทะเบียนกลาง

*ข้อ ๑๐ ผู้มีส่วนได้เสียอาจจะขอจดทะเบียน ณ สำนักทะเบียนที่รับจดทะเบียนไว้หรือสำนักทะเบียนกลางได้โดยไม่เสียค่าธรรมเนียม และถ้าจะขอสำเนาให้นายทะเบียนคัดสำเนาลงลายมือชื่อรับรองให้ โดยคิดค่าธรรมเนียมฉบับละสิบบาท

*ข้อ ๑๑ ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำขอต่อนายทะเบียนใดๆ เพื่อขอให้สอบถามนายทะเบียนกลางได้ แต่คำขอนั้นต้องทำตามแบบที่สำนักทะเบียนกลางได้จัดพิมพ์ขึ้น และต้องเสียค่าธรรมเนียมรายละสิบบาท เมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมต่อนายทะเบียนต้นทางแล้ว จึงให้นายทะเบียนรับคำขอนั้นส่งไปยังนายทะเบียนกลางโดยเร็ว

*ข้อ ๑๒ ถ้านายทะเบียนไปจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนการรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนโดยมิให้ผู้ ให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละสองร้อยบาท โดยให้ผู้ขอจัดพาหนะให้ ถ้าผู้ขอไม่จัดพาหนะให้ ผู้ขอต้องخذใช้คำพาหนะให้แก่ฝ่ายทะเบียนตามสมควร ทั้งนี้เว้นแต่

(๑) การจดทะเบียนสมรส ณ สถานที่สมรส ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้มิขึ้นให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละยี่สิบบาท

(๒) การจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนการรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนในท้องที่ห่างไกล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นส่วนรวม ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ทำได้ ให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละหนึ่งบาท

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๘

ธำรงนาวาสวัสดิ์

รักษาการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

*ยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ โดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๔๗

*ยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ โดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๗๔

กฎกระทรวงมหาดไทย

ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๒)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกรณียื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกันนั้น เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนสมรสไว้แล้ว ให้ออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนนั้นแก่ก้นัน เพื่อส่งมอบให้คู่สมรสฝ่ายละฉบับ

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๘ และใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๐ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจจะขออุทธรณ์ ณ สำนักทะเบียนที่รับจดทะเบียนไว้ หรือสำนักทะเบียนกลางได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม และถ้าจะขอสำเนา ก็ให้นายทะเบียนคัดสำเนาลงลายมือชื่อรับรองให้ โดยคิดค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๑ ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนใดๆ เพื่อขอให้สอบถามนายทะเบียนกลางก็ได้แต่คำขอนั้นต้องทำตามแบบที่สำนักทะเบียนกลางได้จัดพิมพ์ขึ้น และต้องเสียค่าธรรมเนียมรายละสองบาท เมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมต่อนายทะเบียนต้นทางแล้ว จึงให้นายทะเบียนรับคำขอนั้นส่งไปยังนายทะเบียนกลางโดยเร็ว”

ข้อ ๔ ยกเลิกตามความในข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๘ และใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๒ ถ้ามีผู้ขอให้นายทะเบียนไปจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนการรับรองบุตร นอกสำนักทะเบียน ให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละเอียด ส่วนพาหนะให้ผู้ขอจัดหาให้ต่างหาก”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกแบบ คร.๑ คร.๕ คร.๙ คร.๑๓ คร.๑๖ ท้ายกฎกระทรวงมหาดไทย ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๔ และให้ใช้แบบ คร.๑ คร.๕ คร.๙ คร.๑๓ คร.๑๖ ท้ายกฎฉบับนี้แทน

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๓

เชวงศักดิ์สงคราม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ลงนามแทน

กฎกระทรวงมหาดไทย

ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๓)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๔๗๘ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๒) และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๒ ถ้านายทะเบียนไปจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนโดยมีผู้ขอให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละเอียด ส่วนพาหนะให้ผู้ขอจัดทำต่างหากเว้นแต่การจดทะเบียนสมรส ณ สถานที่สมรสซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้มีขึ้น ให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละเอียดหนึ่งบาท”

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๘๖

ม. พรหมโยธี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๙)

ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พุทธศักราช ๒๕๔๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๔๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๔๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒ ให้ผู้อำนวยการกองทะเบียน หรือหัวหน้ากองทะเบียน กรมมหาดไทย เป็นนายทะเบียนกลาง

ให้นายอำเภอ เป็นนายทะเบียน ประจำสำนักทะเบียนอำเภอ

ให้ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นนายทะเบียน ประจำสำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ

ในกรณีที่นายทะเบียนไม่อาจไปจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนได้ ให้ปลัดอำเภอเป็นนายทะเบียนและไปดำเนินการจดทะเบียนได้”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๓)

ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พุทธศักราช ๒๔๗๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๒) และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๐ ผู้มีส่วนได้เสียอาจขอลดทะเบียน ณ สำนักทะเบียนที่รับจดทะเบียนไว้ หรือสำนักทะเบียนกลางได้โดยไม่เสียค่าธรรมเนียม และถ้าจะขอสำเนาให้นายทะเบียนคัดสำเนาลงลายมือชื่อรับรองให้ โดยคิดค่าธรรมเนียมฉบับละสิบบาท”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๒) และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๑ ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำขอต่อนายทะเบียนใดๆ เพื่อขอให้สอบถามนายทะเบียนกลางได้ แต่คำขอนั้นต้องทำตามแบบที่สำนักทะเบียนกลางได้จัดพิมพ์ขึ้น และต้องเสียค่าธรรมเนียมรายละสิบบาท เมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมต่อนายทะเบียนต้นทางแล้ว จึงให้นายทะเบียนรับคำขอนั้นส่งไปยังนายทะเบียนกลางโดยเร็ว”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๓) และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๒ ถ้านายทะเบียนไปจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนการรับรองบุตรนอก
สำนักทะเบียนโดยมีผู้ขอให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละเอียดหนึ่งร้อยบาท ส่วนพาหนะให้
ผู้ขอจัดให้ต่างหากเว้นแต่การจดทะเบียนสมรส ณ สถานที่ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
อนุมัติให้มีขึ้นให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละเอียด”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

พลเอก ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๒๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พุทธศักราช ๒๕๗๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๗๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๗๘ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๒ ถ้านายทะเบียนไปจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนการรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนโดยมีผู้ขอ ให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละสองร้อยบาท โดยให้ผู้ขอจัดพาหนะให้ถ้าผู้ขอไม่จัดพาหนะให้ผู้ขอต้องชดใช้ค่าพาหนะให้แก่นายทะเบียนตามสมควรทั้งนี้เว้นแต่

(๑) การจดทะเบียนสมรส ณ สถานที่สมรส ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้มิขึ้นให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละยี่สิบบาท

(๒) การจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนการรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนในท้องที่ห่างไกล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นส่วนรวม ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ทำได้ให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมรายละหนึ่งบาท”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒

พลเอก เล็ก นวมมาลี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พุทธศักราช ๒๕๓๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๓๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ให้ยกเลิกแบบ คร. ๕ ท้ายกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๓๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๓๘ (ฉบับที่ ๒) และให้ใช้แบบ คร. ๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้แทน

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

นายบรรหาร ศิลปอาชา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๑)

ออกตามความใน “พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘”

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓ คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัวให้เป็นไปตามแบบ คร.๑”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกแบบ คร. ๑ คร. ๙ คร. ๑๓ และ คร. ๑๖ ท้ายกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๒) และแบบ คร. ๕ ท้ายกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และให้ใช้แบบ คร. ๑ ท้ายกฎกระทรวงนี้แทน

ข้อ ๓ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตรี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กฎกระทรวงการต่างประเทศ
ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว
พุทธศักราช ๒๔๗๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ เพื่อประโยชน์แก่การจดทะเบียนในเมืองต่างประเทศ ให้ที่ทำการสถานทูตหรือสถานกงสุลสยามเป็นสำนักทะเบียนตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘

ข้อ ๒ ให้เจ้าพนักงานทูต หรือกงสุลสยามเป็นนายทะเบียน ประจำสำนักทะเบียน ณ ที่ทำการสถานทูตหรือสถานกงสุลสยามนั้น

ข้อ ๓ คำร้องขอจดทะเบียนสมรสให้ทำตามแบบ ก.

คำร้องขอจดทะเบียนการหย่าให้ทำตามแบบ ข.

คำร้องขอจดทะเบียนการรับรองบุตรให้ทำตามแบบ ค.

คำร้องขอจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมให้ทำตามแบบ ง.

คำร้องขอจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมให้ทำตามแบบ จ.

ข้อ ๔ คำร้องขอจดทะเบียนนั้น ถ้านายทะเบียนเห็นว่าทำไม่ถูกต้องแบบก็ดี หรือเขียนข้อความบกพร่องก็ดี หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งมาตรา ๑๔๔๕ มาตรา ๑๔๔๖ และมาตรา ๑๔๔๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ดี นายทะเบียนอาจเรียกผู้ร้องขอจดทะเบียนมาสอบสวนเสียก่อนที่จะรับจดทะเบียนก็ได้

ข้อ ๕ การร้องขอจดทะเบียนในกรณีที่มีผู้ร้องขอจดทะเบียนตามความในมาตรา ๑๔วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ เมื่อนายทะเบียนสอบสวนเห็นสมควรรับจดทะเบียนแล้ว ให้นายทะเบียนบันทึกถ้อยคำและพฤติการณ์แห่งการขอนั้นไว้ในทะเบียนด้วย

ข้อ ๖ การจดทะเบียนหย่า ให้นายทะเบียนบันทึกลงไว้ในทะเบียนสมรสด้วย และถ้าการจดทะเบียนสมรสได้กระทำไว้ ณ สำนักทะเบียนอื่นก็ให้นายทะเบียนผู้รับจดทะเบียนการหย่าส่งสำเนาทะเบียนหย่านั้นไปยังนายทะเบียนผู้รับจดทะเบียนสมรสเพื่อจะได้บันทึกไว้ในทะเบียนสมรสเป็นสำคัญ

ข้อ ๗ การจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมให้เข้าข้อ ๖ แห่งกฎนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘ การบันทึกทุกอย่าง ให้นายทะเบียนบันทึกเหตุผล แล้วลงวัน เดือน ปี และลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญทุกครั้ง

ข้อ ๙ การจดทะเบียนและการบันทึกทุกอย่าง ให้นายทะเบียนคัดสำเนาซึ่งได้รับรองถูกต้องแล้วส่งไปยังกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อส่งต่อไปยังกระทรวงมหาดไทย

ข้อ ๑๐ ผู้มีส่วนได้เสียอาจจะขอจดทะเบียน ณ สำนักทะเบียนที่รับจดทะเบียนไว้ตามสถานทูตและสถานกงสุลต่างๆ ได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม และถ้าจะขอสำเนา ก็ให้นายทะเบียนคัดสำเนาลายมือชื่อรับรองให้ โดยคิดค่าธรรมเนียมฉบับละสองบาท ตามอัตราแลกเปลี่ยน ณ สถานที่และในเวลาที่ใช้เงิน

ข้อ ๑๑ ผู้มีส่วนได้เสียที่อยู่ในต่างประเทศอาจจะยื่นคำขอต่อนายทะเบียนเพื่อขอทราบข้อความใดจากทะเบียนของสำนักทะเบียนกลางก็ได้ แต่คำขอนั้นต้องทำตามแบบที่สำนักทะเบียนกลางได้จัดพิมพ์ขึ้นและต้องเสียค่าธรรมเนียมรายละสี่บาท ตามอัตราแลกเปลี่ยน ณ สถานที่และในเวลาที่ใช้เงิน เมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมต่อนายทะเบียนต้นทางแล้ว จึงให้นายทะเบียนรับคำขอนั้นส่งไปยังกระทรวงการต่างประเทศเพื่อส่งต่อไปยังกระทรวงมหาดไทยโดยเร็ว

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๘

พระยาศรีเสนา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๕๓)

ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

พ.ศ. ๒๕๒๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ มาตรา ๑๔ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๒๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

(๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

(๔) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

(๕) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

(๖) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

(๗) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

หมวด ๑

องค์การสวัสดิภาพเด็ก

ข้อ ๒ องค์การสวัสดิภาพเด็กที่ประสงค์จะดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยความสะดวกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามแบบ บธ. ๑ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานดังต่อไปนี้

- (๑) สำเนาหนังสือจัดตั้ง ข้อบังคับ และวัตถุประสงค์ขององค์การสวัสดิภาพเด็ก
- (๒) หลักฐานแสดงว่าผู้ยื่นคำขอเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนองค์การสวัสดิภาพเด็ก
- (๓) แผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์เด็กและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับเด็ก

เป็นบุตรบุญธรรมขององค์การสวัสดิภาพเด็ก

- (๔) เอกสารแสดงฐานะทางการเงินขององค์การสวัสดิภาพเด็กย้อนหลังไปไม่เกินหกเดือน
- (๕) เอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับผู้มีอำนาจกระทำการแทนองค์การสวัสดิภาพเด็กและ
- (๖) เอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบบริหารงานประจำ

สำหรับองค์การสวัสดิภาพเด็กที่ประสงค์จะดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในต่างประเทศ นอกจากจะต้องจัดส่งเอกสารและหลักฐานตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) แล้ว ให้จัดส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับองค์การสวัสดิภาพเด็กของต่างประเทศที่มีอำนาจกระทำการแทนองค์การสวัสดิภาพเด็กของประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าองค์การสวัสดิภาพเด็กของต่างประเทศนั้นได้รับอนุญาตจากรัฐบาลของประเทศไทย ให้ดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศ และมีอำนาจกระทำการแทนองค์การสวัสดิภาพเด็กของประเทศไทย เพื่อประกอบการขอรับใบอนุญาตด้วย

ข้อ ๓ องค์การสวัสดิภาพเด็กที่ประสงค์จะดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ขององค์การสวัสดิภาพเด็กดังต่อไปนี้

(๑) ผู้รับผิดชอบบริหารงานประจำ ซึ่งมีประสบการณ์ในงานสงเคราะห์เด็กและครอบครัว มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และ

(๒) เจ้าหน้าที่สวัสดิภาพเด็ก ซึ่งมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ จิตวิทยา หรือสังคมวิทยา ทำหน้าที่พิจารณาประเมินความเหมาะสมของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม และผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และพิจารณาเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

ข้อ ๔ เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตพร้อมเอกสารและหลักฐานตามข้อ ๒ แล้ว ให้ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยความสะดวกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและหลักฐานดังกล่าวแล้วส่งคำขอรับใบอนุญาต เอกสารและหลักฐาน พร้อมทั้งความเห็นของผู้อำนวยความสะดวกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไปให้อธิบดีภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาตพร้อมเอกสารและหลักฐานที่ครบถ้วนถูกต้อง

ข้อ ๕ เมื่ออธิบดีพิจารณาเห็นสมควรอนุญาตให้ออกใบอนุญาตให้องค์การสวัสดิภาพเด็ก ดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตามแบบ บธ. ๒ ท้ายกฎกระทรวงนี้

ใบอนุญาตให้ใช้ได้จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่ออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ตามแบบ บธ. ๓ ท้ายกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๖ องค์กรสวัสดิภาพเด็กต้องจัดให้มีการบริการดังต่อไปนี้

(๑) การแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลผู้มีอำนาจ ให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(๒) การคัดเลือก ประเมิน และทำรายงานการศึกษาสภาพครอบครัวของผู้ขอรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรม และ

(๓) การควบคุมและรายงานผลการทดลองเลี้ยงดูเด็ก

ข้อ ๗ องค์กรสวัสดิภาพเด็กต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้และคุณสมบัติเหมาะสมให้มีจำนวน เพียงพอ ในการดำเนินงานตามที่อธิบดีกำหนด และปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมกำหนด

ข้อ ๘ ใบอนุญาตให้องค์การสวัสดิภาพเด็กดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็น บุตรบุญธรรมต้องแสดงไว้ ณ ที่เปิดเผยให้เห็นได้ง่ายภายในสำนักงานขององค์กรสวัสดิภาพเด็ก

ข้อ ๙ ในกรณีที่องค์กรสวัสดิภาพเด็กได้ย้ายสำนักงานหรือเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ผิดชอบ บริหารงานประจำ ให้องค์การสวัสดิภาพเด็กนั้นแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันย้ายสำนักงาน หรือเปลี่ยนแปลงผู้บริหารงานประจำ

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่องค์กรสวัสดิภาพเด็กได้เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน เกี่ยวกับการสงเคราะห์เด็ก และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ผู้มีอำนาจ กระทำการแทนองค์กรสวัสดิภาพเด็กหรือองค์กรบริหารสวัสดิภาพเด็กของต่างประเทศ ซึ่งมีอำนาจกระทำการแทนองค์กรสวัสดิภาพเด็กของประเทศไทย ให้องค์การสวัสดิภาพเด็กนั้น แจ้งเป็นหนังสือพร้อมด้วยเอกสารหรือหลักฐานให้อธิบดีทราบภายในสามสิบวันนับแต่วัน เปลี่ยนแปลง

หมวด ๒

การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศไทย

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยความสะดวกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ณ สำนักงาน ประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ โดยให้ยื่นพร้อมหนังสือแสดงความ ยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และต้องแนบเอกสาร และหลักฐานเกี่ยวกับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังต่อไปนี้มาประกอบการพิจารณาด้วย

(๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชน

(๒) สำเนาทะเบียนบ้าน

(๓) สำเนาทะเบียนสมรสหรือทะเบียนหย่า (ถ้ามี)

(๔) ใบรับรองแพทย์ซึ่งแสดงว่ามีร่างกายและจิตใจสมบูรณ์

(๕) รูปถ่ายของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและคู่สมรส (ถ้ามี) ขนาด ๔.๕ x ๖ เซนติเมตร ซึ่งถ่ายมาแล้วไม่เกินหกเดือน จำนวนคนละสองรูป และ

(๖) หนังสือแสดงความยินยอมของคู่สมรสหรือคำสั่งอนุญาตของศาลแทนการให้ความยินยอมของคู่สมรส (ถ้ามี)

คำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและหนังสือแสดงความยินยอมตามความในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบ บธ. ๔ และแบบ บธ. ๖ ทำยกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย แต่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย และมีระยะเวลาสำหรับการทดลองเลี้ยงดูในประเทศไทยไม่น้อยกว่าหกเดือน ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยความสะดวกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมโดยให้ยื่นพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และต้องแนบเอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังต่อไปนี้มาประกอบการพิจารณาด้วย

(๑) สำเนาหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง สำเนาใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวหรือใบสำคัญถิ่นที่อยู่

(๒) สำเนาทะเบียนสมรสหรือทะเบียนหย่า (ถ้ามี)

(๓) ใบรับรองแพทย์ซึ่งแสดงว่ามีร่างกายและจิตใจสมบูรณ์

(๔) เอกสารรับรองการทำงานและรายได้

(๕) เอกสารรับรองการเงินย้อนหลังไปไม่เกินหกเดือน

(๖) เอกสารรับรองทรัพย์สิน

(๗) รูปถ่ายของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและคู่สมรส (ถ้ามี) ขนาด ๔.๕x๖ เซนติเมตร ซึ่งถ่ายมาแล้วไม่เกินหกเดือน จำนวนคนละสี่รูป

(๘) เอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศที่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาซึ่งรับรองว่าผู้นั้นสามารถรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ตามกฎหมายของประเทศนั้น

(๙) เอกสารจากหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศที่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนา ซึ่งรับรองว่าการนำเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมเข้าประเทศสามารถกระทำได้ตามกฎหมายของประเทศนั้น

(๑๐) หนังสือแสดงความยินยอมของคู่สมรสหรือคำสั่งอนุญาตของศาลแทนการให้ความยินยอมของคู่สมรส (ถ้ามี)

(๑๑) สำเนาใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว และ

(๑๒) เอกสารรับรองความประพฤติและความเหมาะสมทั่วไปของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองคน

เอกสารตาม (๑) ถึง (๑๐) จะต้องได้รับการรับรองโดยสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศที่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนา

คำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและหนังสือแสดงความยินยอมตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบ บธ. ๕ และ บธ. ๖ หัวยกกระทงนี้

ข้อ ๑๓ ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ครั้งละหนึ่งคน เว้นแต่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า หรืออาของเด็กหรือเด็กนั้นเป็นบุตรหรือบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือเด็กนั้นเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน

การยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้ยื่นคำขอไว้แล้วจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุมัติให้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามคำขอครั้งก่อนแล้ว

ข้อ ๑๔ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๑๑ หรือข้อ ๑๒ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม แล้วเสนอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อมีคำสั่งว่าสมควรจะให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูหรือไม่

ในกรณีที่เด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้ถูกทอดทิ้งและอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์เด็กตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็กหรือมิได้ถูกทอดทิ้ง แต่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของสถานสงเคราะห์เด็กดังกล่าว โดยบิดาและมารดา หรือบิดาหรือมารดาในกรณีที่มารดาหรือบิดาคนใดคนหนึ่งตายหรือถูกถอนอำนาจปกครอง ทำหนังสือมอบอำนาจให้สถานสงเคราะห์เด็กดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจให้ความยินยอมให้การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแทนตน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่ออธิบดีเพื่อมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะได้มีการยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ณ ท้องที่ใด

หมวด ๓

การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศ

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในต่างประเทศซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยความสะดวกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามแบบ บธ. ๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๒ ซึ่งต้องได้รับการรับรองจากสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น และเอกสารตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๗ ด้วย

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งอาจยื่นผ่านสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศที่ผู้ยื่นมีภูมิลำเนา หรือยื่นผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศที่ผู้ยื่นมีภูมิลำเนาหรือองค์การสวัสดิภาพเด็กของประเทศนั้นซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาลของประเทศดังกล่าวให้ดำเนินการ เพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศก็ได้

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาในต่างประเทศซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย แต่ไปมีถิ่นที่อยู่ในประเทศอื่นซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย และจะมีระยะเวลาสำหรับการทดลองเลี้ยงดูในประเทศที่มีถิ่นที่อยู่ไม่น้อยกว่าหกเดือน ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยความสะดวกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตามแบบ บธ. ๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๒ ซึ่งต้องได้รับการรับรองจากสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศที่มีถิ่นที่อยู่ และเอกสารตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๔ ด้วย

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งอาจยื่นผ่านสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศที่ผู้ยื่นมีถิ่นที่อยู่ หรือยื่นผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศที่ผู้ยื่นมีถิ่นที่อยู่หรือองค์การสวัสดิภาพเด็กของประเทศนั้น ซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาลของประเทศดังกล่าวให้ดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศก็ได้

ข้อ ๑๗ การยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามข้อ ๑๕ ต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศที่ผู้ยื่นมีภูมิลำเนา หรือองค์การสวัสดิภาพเด็กของประเทศนั้นซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาลของประเทศดังกล่าวให้ดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศ

(๑) เอกสารรับรองว่าผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีคุณสมบัติและความเหมาะสมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(๒) เอกสารรับรองว่าจะทำการควบคุมการทดลองเลี้ยงดูเด็กและส่งรายงานผลการทดลองเลี้ยงดูเด็กให้อธิบดีทราบทุกระยะเวลาสองเดือน และ

(๓) รายงานการศึกษาเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และครอบครัวของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

ข้อ ๑๘ การยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามข้อ ๑๖ นอกจากต้องมีเอกสารตามที่ระบุในข้อ ๑๗ (๑) (๒) และ (๓) จากหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศที่ผู้ยื่นมีถิ่นที่อยู่ หรือองค์การสวัสดิภาพเด็กของประเทศนั้นซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาลของประเทศดังกล่าวให้ดำเนินการ เพื่อมีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศแล้วยังต้องมีหนังสือรับรองถิ่นที่อยู่ของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและหนังสือรับรองว่าผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีระยะเวลาการทดลองเลี้ยงดูเด็กในประเทศนั้นไม่น้อยกว่าหกเดือนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบของประเทศที่ผู้ยื่นมีถิ่นที่อยู่

ข้อ ๑๙ ให้ความหมายในข้อ ๑๓ มาใช้บังคับกับการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศโดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บุคคลผู้มิอาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม แล้วเสนอต่ออธิบดีเพื่อมีคำสั่งว่าจะสมควรให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูหรือไม่

เมื่ออธิบดีมีคำสั่งให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูแล้วให้อธิบดีเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมพาหรือจัดส่งเด็กออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

หมวด ๔ การทดลองเลี้ยงดูเด็ก

ข้อ ๒๑ การรับเด็กไปทดลองเลี้ยงดู ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศไทย

(ก) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่มีคู่สมรส ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องมารับเด็กไปทดลองเลี้ยงดูด้วยตนเอง

(ข) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีคู่สมรสผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและคู่สมรสต้องมารับเด็กไปทดลองเลี้ยงดูด้วยตนเองเว้นแต่คู่สมรสไม่สามารถมารับเด็กได้ ในกรณีนี้ให้คู่สมรสมีหนังสือแจ้งเหตุผลที่ไม่สามารถมารับเด็กได้ เพื่อให้อธิบดีพิจารณาอนุญาต

(๒) การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศ ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หรือผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและคู่สมรส แล้วแต่กรณี ต้องมารับเด็กไปทดลองเลี้ยงดูด้วยตนเองวันแต่ละจะได้รับอนุญาตจากอธิบดีตามที่คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเสนอ ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) เด็กนั้นได้เดินทางไปยังประเทศที่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนา หรือมีถิ่นที่อยู่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้วเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน

(ข) ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเคยได้รับอนุมัติให้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมาก่อนแล้ว และในการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมครั้งนี้ ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีเหตุจำเป็นอันสมควรที่ไม่สามารถมารับเด็กไปทดลองเลี้ยงดูได้โดยทำเป็นหนังสือต่ออธิบดี พร้อมทั้งแสดงความจำนงว่าจะออกค่าใช้จ่ายสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่และเด็กเพื่อนำเด็กนั้น ไปยังยังประเทศที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาหรือมีถิ่นที่อยู่

ข้อ ๒๒ การทดลองเลี้ยงดูเด็กต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้รับมอบเด็กเข้าอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู

ข้อ ๒๓ ในระหว่างการทดลองเลี้ยงดูเด็ก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การสวัสดิภาพเด็กไปเยี่ยมเด็กและครอบครัวที่ได้อุปการะเลี้ยงดูเด็ก เพื่อสังเกตสภาพความเป็นอยู่ สุขภาพร่างกายและจิตใจของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก แล้วรายงานผลการทดลองเลี้ยงดูเด็กต่ออธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ทุกระยะเวลาสองเดือน

ในกรณีที่เป็นการทดลองเลี้ยงดูเด็กในต่างประเทศให้หน่วยงานหรือองค์การสวัสดิภาพเด็ก ซึ่งระบุไว้ในเอกสารตามข้อ ๑๗ (๒) หรือข้อ ๑๘ เป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง โดยให้รายงานผลการทดลองเลี้ยงดูเด็กต่ออธิบดีทุกระยะเวลาสองเดือน

ข้อ ๒๔ ในระหว่างการทดลองเลี้ยงดูเด็ก หากผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะย้ายที่อยู่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การสวัสดิภาพเด็กทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เว้นแต่การย้ายที่อยู่ในกรณีฉุกเฉินซึ่งไม่อาจแจ้งล่วงหน้าได้ ให้แจ้งเป็นหนังสือภายในเจ็ดวันนับแต่วันย้าย

ในกรณีที่เป็นการทดลองเลี้ยงดูเด็กในต่างประเทศให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมซึ่งจะย้ายที่อยู่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้หน่วยงานหรือองค์การสวัสดิภาพเด็กซึ่งระบุไว้ในเอกสารตามข้อ ๑๗ (๒) หรือข้อ ๑๘ ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่การย้ายที่อยู่ในกรณีฉุกเฉินซึ่งไม่อาจแจ้งล่วงหน้าได้ ให้แจ้งเป็นหนังสือภายในเจ็ดวันนับแต่วันย้ายและให้หน่วยงานหรือองค์การสวัสดิภาพเด็กดังกล่าวแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบโดยเร็ว

ข้อ ๒๕ ในระหว่างการทดลองเลี้ยงดูเด็ก หากผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามข้อ ๑๑ หรือ ข้อ ๑๒ มีเหตุจำเป็นต้องนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูนอกราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี และเมื่ออธิบดีเห็นสมควรให้มีการนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูนอกราชอาณาจักร ให้อธิบดีเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมพาหรือจัดส่งเด็กออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

ในระหว่างการทดลองเลี้ยงดูเด็กในประเทศ หากผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ มีเหตุจำเป็นต้องนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูในประเทศอื่นที่ไม่ใช่ประเทศที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนา หรือประเทศที่ผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ แล้วแต่กรณี ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดี ณ ศูนย์อำนวยความสะดวกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้นำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูในประเทศอื่นนั้น โดยอาจยื่นผ่านหน่วยงานหรือองค์การสวัสดิภาพเด็กตามข้อ ๑๕ วรรคสอง หรือข้อ ๑๖ วรรคสอง แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๖ เมื่อได้มีการทดลองเลี้ยงดูเด็กครบระยะเวลาหกเดือนแล้ว ถ้าอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เห็นว่าผลของการเลี้ยงดูเด็กเป็นที่น่าพอใจ ให้เสนอต่อคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือคณะกรรมการตามที่คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมอบหมาย เพื่อพิจารณาอนุมัติให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไปดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวต่อไป แต่ถ้าอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เห็นว่าผลของการทดลองเลี้ยงดูเด็กยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจสั่งให้ขยายระยะเวลาการทดลองเลี้ยงดูเด็กออกไปอีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินหกเดือน

ในกรณีที่เป็นการทดลองเลี้ยงดูเด็กในประเทศให้ศูนย์อำนวยความสะดวกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมติดตามผลการทดลองเลี้ยงดูเด็กจนกว่าจะครบระยะเวลาตามที่อธิบดีกำหนด และให้ความช่วยเหลือในวาระหนึ่งมาช่วยรับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๗ ให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังต่อไปนี้ได้รับยกเว้นไม่ต้องทำการทดลองเลี้ยงดูเด็ก

(๑) ผู้ซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตทางฝ่ายบิดาของเด็กที่ผู้นั้นจะขอรับเป็นบุตรบุญธรรม ได้แก่ ทวด ปู่ ย่า ลุง ป้า หรืออาของเด็ก ในกรณีที่บิดามารดาของเด็กไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน และบิดาของเด็กไม่ได้จดทะเบียนรับรองบุตร

(๒) ผู้ซึ่งเป็นคู่สมรสของญาติสืบสายโลหิตทางฝ่ายบิดาหรือมารดาของเด็กซึ่งคู่สมรสนี้ได้จดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือจดทะเบียนสมรสไม่น้อยกว่าหกเดือน แต่เด็กเคยอยู่ร่วมกับคู่สมรสดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ในกรณีที่ญาติสืบสายโลหิตดังกล่าวได้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมด้วย

(๓) ผู้ซึ่งขอรับบุตรหรือบุตรบุญธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นบุตรบุญธรรม และคู่สมรสนั้นได้จดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือจดทะเบียนสมรสไม่น้อยกว่าหกเดือน แต่เด็กเคยอยู่ร่วมกับคู่สมรสดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๔) ผู้ได้รับอนุญาตจากกรมประชาสงเคราะห์ให้อุปการะเลี้ยงดูเด็กที่ถูกทอดทิ้งแบบ ครอบครัวอุปถัมภ์ และได้อุปการะเลี้ยงดูเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมนั้นมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีโดยผลการเลี้ยงดูเป็นที่น่าพอใจ

(๕) ผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็กที่ถูกทอดทิ้งไว้กับตน โดยได้อุปการะเลี้ยงดูเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมนั้นมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และศาลได้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของบิดามารดาในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

พลตำรวจเอก ประชา พรหมนอก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

หมายเหตุ : - เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากการกำหนดให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งมีภูมิลำเนาในต่างประเทศและมิได้มีสัญชาติไทยต้องเป็นผู้ซึ่งมีคู่สมรสด้วย ทำให้เด็กจำนวนมากขาดโอกาสที่จะได้รับบุตรบุญธรรม สมควรแก้ไขหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยให้บุคคลดังกล่าว แม้จะไม่มีคู่สมรสก็สามารถยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและนำเด็กไปทดลองเลี้ยงดูจนทราบความจักได้ และโดยที่เป็นการสมควรเพิ่มเติมข้อยกเว้นการทดลองเลี้ยงดูเด็กสำหรับบุคคลบางประเภทที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กมาก่อนหรือมีความเหมาะสมที่จะรับเด็กนั้นเป็นบุตรบุญธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเรื่องการอนุญาตให้องค์การสวัสดิภาพเด็กดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ใช้มานานแล้วสมควรปรับปรุงให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง

(พ.ศ. ๒๕๐๔)

ออกตามความในพระราชบัญญัติกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอำเภอ

พ.ศ. ๒๕๐๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอำเภอ พ.ศ. ๒๕๐๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ค่าธรรมเนียมอำเภอให้เรียกเก็บตามอัตราไว้ดังต่อไปนี้

๑. ค่าธรรมเนียมทำสัญญา

(๑) สัญญาที่มีทุนทรัพย์	
หนึ่งร้อยบาทแรกหรือต่ำกว่า	๕.๐๐ บาท
หนึ่งร้อยบาทหลังหรือเศษของ	
หนึ่งร้อย ร้อยละ	๑.๐๐ บาท
แต่ฉบับหนึ่งไม่เกิน	๕๐๐.๐๐ บาท
(๒) สัญญาที่ไม่มีทุนทรัพย์ ฉบับละ	๑๐.๐๐ บาท
(๓) คู่ฉบับหนังสือสัญญาตาม (๑) หรือ (๒)	
ให้เรียกทั้งอัตราแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยบาท	

๒. ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนนิติกรรม

ทรัพย์สิน นิติกรรม ครั้งละ ๑๐.๐๐ บาท

๓. ค่าธรรมเนียมสลักหลังเปลี่ยนแปลงข้อความในสัญญา

(๑) ไม่เพิ่มทุนทรัพย์ ครั้งละ	๕.๐๐ บาท
(๒) เพิ่มทุนทรัพย์ครั้งหนึ่ง ๆ ให้คิดค่าธรรมเนียม	
ตามทุนทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ ๑ (๑) และ (๓)	

๔. ค่าธรรมเนียมตราสิน (ไม่ใช่คดีอาญา)

(๑) คำทำตราสิน	๑๐.๐๐ บาท
(๒) คำคัดสำเนาตราสิน	๕.๐๐ บาท

๕. ค่าธรรมเนียมชั้นสูตร (ไม่ใช่คดีอาญา)

(๑) ค่าทำชั้นสูตร	๑๐.๐๐ บาท
(๒) ค่าคัดสำเนาชั้นสูตร	๕.๐๐ บาท

๖. ค่าธรรมเนียมอายัดทรัพย์สิน (ไม่ใช่คดีอาญา)

(๑) ค่าอายัดทรัพย์สิน	๑๐.๐๐ บาท
(๒) ค่าคัดสำเนาอายัดทรัพย์สิน	๕.๐๐ บาท

๗. ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด

(๑) ค่าตรวจค้นดูทะเบียนหรือเอกสารอย่างใด ซึ่งไม่มีอัตราไว้โดยเฉพาะ ครั้งละ	๕.๐๐ บาท
(๒) ค่าคัดสำเนาทะเบียนหรือเอกสารอย่างใดโดยเจ้าพนักงาน เป็นผู้คัดและรับรองซึ่งไม่มีอัตราไว้โดยเฉพาะ หนึ่งร้อยคำแรกหรือต่ำกว่าต่ำกว่า	๑๐.๐๐ บาท
หนึ่งร้อยคำหลังหรือเศษของหนึ่งร้อย ร้อยละ	๑.๐๐ บาท
(๓) ค่ารับรองสำเนาทะเบียนหรือเอกสารใด ๆ ซึ่งไม่มีอัตราไว้โดยเฉพาะ ฉบับละ	๕.๐๐ บาท
(๔) บรรดาเอกสารต่างๆ ซึ่งต้องมีพยาน ให้เรียกค่าพยาน รายตัว พยานจ่ายให้แก่พยาน คนละ	๒.๐๐ บาท

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๕

พลเอก ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เพื่อกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม
อำเภอขึ้นไว้สำหรับเรียกเก็บตามนัยที่กำหนดไว้โดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติอัตราค่าธรรมเนียม
อำเภอ พ.ศ. ๒๕๐๓

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๔๑

โดยที่ระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๘๓ ได้ใช้บังคับมานานแล้ว และไม่สอดคล้องกับภาวะการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงแนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียน และบันทึกทะเบียนครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว”
พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๘๓

(๒) ระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

(๓) ระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐

บรรดาระเบียบ และคำสั่งอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔ ให้อธิบดีกรมการปกครองรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความ และวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

“ทะเบียนครอบครัว” ให้หมายความว่า ทะเบียนสมรส ทะเบียนการหย่า ทะเบียนรับรองบุตร ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนฐานะของภริยา และทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร ด้วย

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่ารวมถึง ปลัดกรุงเทพมหานคร ด้วย

“สำนักทะเบียนอำเภอ” หมายความว่า รวมถึง สำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนเขตด้วย
 “นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียน
 ประจำสำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ และนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเขต

“ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายความว่า

(๑) คู่กรณีที่มีนิติสัมพันธ์กันในทะเบียนครอบครัว

(๒) คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ปกครอง ผู้ดูแล ผู้พิทักษ์ บุตรบุญธรรม หรือผู้รับ
 บุตรบุญธรรมของบุคคลตาม (๑)

(๓) ผู้ซึ่งนายทะเบียนเห็นว่ามิหรืออาจมีประโยชน์ส่วนได้เสียเกี่ยวกับทะเบียนครอบครัวนั้น
 ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

“การส่งเอกสาร” หมายความว่า การส่งเอกสารทางเครื่องโทรสาร หรือระบบอื่นใด
 ให้แก่ผู้รับโดยมีหลักฐานการได้ส่งโดยเครื่องโทรสารหรือระบบนั้น

“ระบบคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ระบบการประมวลผลข้อมูลการทะเบียนครอบครัว
 ด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กรมการปกครองกำหนด

ข้อ ๖ ในการร้องขอจดทะเบียนหรือบันทึก ผู้ร้องจะร้องขอต่อนายทะเบียน ณ สำนัก
 ทะเบียนอำเภอแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ เว้นแต่การร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกันนั้นต้องที่ตามข้อ ๑๗

ข้อ ๗ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนหรือบันทึก นายทะเบียนต้องรับจดทะเบียนหรือบันทึก
 ให้เว้นแต่ปรากฏว่ามีได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น

กรณีที่นายทะเบียนไม่สามารถดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ร้องได้ ให้นายทะเบียน
 แจ้งให้ผู้ร้องทราบพร้อมเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการได้

ข้อ ๘ ในการร้องขอจดทะเบียนหรือบันทึก ให้ผู้ร้องยื่นคำร้องตามแบบ คร. ๑
 และให้นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการ
 ออกให้สำหรับบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย หรือใบสำคัญประจำตัว
 คนต่างด้าวรวมทั้งสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร้อง

ถ้าผู้ร้องเป็นบุคคลต่างด้าวซึ่งไม่สามารถแสดงเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง
 ได้ให้นายทะเบียนตรวจสอบเอกสารหรือหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ร้องเป็นใครและมีคุณสมบัติ
 ครบถ้วนตามกฎหมายไทยว่าด้วยการนั้นหรือไม่

ข้อ ๙ ถ้าผู้ร้องหรือผู้ให้ความยินยอมหรือพยาน ไม่อาจลงลายมือชื่อได้ บุคคลดังกล่าว
 จะพิมพ์ลายนิ้วมือแทนการลงลายมือชื่อก็ได้ โดยให้นายทะเบียนเขียนกำกับไว้ว่าเป็นลายพิมพ์
 นิ้วมือของบุคคลใด แต่ถ้าไม่สามารถกระทำได้โดยวิธีใดเลยให้นายทะเบียนบันทึกเหตุขัดข้องไว้ใน
 ช่องลายมือชื่อนั้น

ในกรณีที่ผู้ร้องหรือผู้ให้ความยินยอมหรือพยานประสงค์จะลงลายมือชื่อเป็นภาษาต่างประเทศให้นายทะเบียนสอบถามบุคคลดังกล่าวว่าชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุลนั้น มีสำเนียงไทยว่าอย่างไรแล้วเขียนเป็นภาษาไทยกำกับไว้

ข้อ ๑๐ ถ้าผู้มีอำนาจให้ความยินยอมได้ให้ความยินยอมโดยวิธีการอื่นซึ่งมิใช่การให้ความยินยอมขณะจดทะเบียน เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนแล้วให้แจ้งผู้มีอำนาจให้ความยินยอมทราบ

ข้อ ๑๑ ในการลงรายการคำนำนาม ชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล รวมทั้งเลขประจำตัวประชาชนของผู้ร้องในทะเบียนครอบครัวให้นายทะเบียนลงรายการตามเอกสารหรือหลักฐานที่ผู้ร้องนำมาแสดง

ในกรณีที่ผู้ร้องนำเอกสารหรือหลักฐานภาษาต่างประเทศมาแสดงพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทยที่รับรองถูกต้องให้นายทะเบียนลงรายการในทะเบียนครอบครัวเป็นภาษาไทย

ข้อ ๑๒ ในการลงรายการเลขทะเบียนในทะเบียนครอบครัวให้นายทะเบียนกำหนดเลขทะเบียน ของทะเบียนครอบครัวแต่ละประเภทเป็นสองตอน ตอนหน้าเป็นเลขลำดับที่ซึ่งได้รับจดทะเบียนในปีนั้นๆ เมื่อขึ้นปีใหม่ให้ขึ้นหนึ่งใหม่ ส่วนตอนหลังเป็นเลขลำดับที่ซึ่งสำนักทะเบียนอำเภอได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้ทั้งหมด

หมวด ๒

การจดทะเบียนสมรส

ข้อ ๑๓ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องขอจดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนอำเภอให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้องและหลักฐานตามข้อ ๔ ของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย

(๒) ตรวจสอบว่าผู้ร้องทั้งสองฝ่ายมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายหรือไม่ ในกรณีที่ผู้ร้องเป็นผู้เยาว์ให้ตรวจสอบหลักฐานของผู้ให้ความยินยอมหรือหลักฐานแสดงความยินยอม

(๓) ลงรายการในทะเบียนสมรส (คร. ๒) และใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) ให้ครบถ้วน ในกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือเรื่องอื่นให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในช่อง บันทึก

(๔) ให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนสมรส (คร. ๒)

(๕) เมื่อเห็นถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนสมรส (คร. ๒) และในใบสำคัญการสมรส (คร. ๓)

(๖) มอบใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ให้แก่คู่สมรสฝ่ายละหนึ่งฉบับ รวมทั้งกล่าวอำนวยพรและแนะนำวิธีปฏิบัติในหน้าที่ระหว่างสามีภริยาตามสมควร

(๗) ดำเนินการตามข้อ ๔๓

ข้อ ๑๔ เมื่อมีผู้ร้องขอให้นายทะเบียนออกไปจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ในเขตอำนาจของนายทะเบียน โดยระบุว่าจะให้นายทะเบียนไปจดทะเบียนสมรสในวัน เวลา และสถานที่ใด หากนายทะเบียนเห็นสมควร ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) ดำเนินการจดทะเบียนสมรสตามข้อ ๑๓ สำหรับทะเบียนสมรส (คร. ๒) และใบสำคัญ การสมรส (คร. ๓) ให้แยกใช้ต่างหาก โดยกำหนดอักษร “ก” นำหน้าเลขทะเบียน

(๒) ในกรณีที่ผู้ร้องขอให้นายทะเบียนออกไปจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ในวันเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ให้แยกใช้ทะเบียนสมรส (คร.๒) และใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ต่างหาก โดยกำหนดอักษรหน้าเลขทะเบียนเป็น “ข” หรือ “ค” หรือ “ง” หรือ “จ” เพิ่มเติมไปตามลำดับ

(๓) บันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกว่าได้รับจดทะเบียนสมรส ณ สถานที่ใด

(๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ ๑๕ เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรออกไปรับจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ในท้องที่ห่างไกลให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) ขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกไปจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ในท้องที่ห่างไกลโดยระบุวัน เวลา และสถานที่ให้ชัดเจน

(๒) เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติ วัน เวลา และสถานที่ในการรับจดทะเบียนสมรสนอก สำนักทะเบียนในท้องที่ห่างไกลแล้ว และมีผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสในวัน เวลาและสถานที่ดังกล่าว ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนสมรสตามข้อ ๑๓ สำหรับทะเบียนสมรส (คร.๒) และใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) ให้แยกใช้ต่างหากโดยกำหนดอักษร “ท” นำหน้าเลขทะเบียน

(๓) บันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกว่าได้รับจดทะเบียนสมรส ณ สถานที่ใด

(๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ ๑๖ เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรออกไปรับจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน นอกจากข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) ขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยมอบหมายโดยผ่านจังหวัด เพื่อออกไปจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน โดยระบุ วัน เวลา และสถานที่ให้ชัดเจน

(๒) เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มอบหมายอนุมัติวัน เวลา และสถานที่ในการรับจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนแล้ว และมีผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสในวัน เวลา และสถานที่ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมายอนุมัติให้รับจดทะเบียนสมรสนอก สำนักทะเบียน ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนสมรสตามข้อ ๑๓ สำหรับทะเบียนสมรส (คร. ๒) และใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) ให้แยกใช้ต่างหากโดยกำหนดอักษร “ร” นำหน้าเลขทะเบียน

(๓) บันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกว่าได้รับจดทะเบียนสมรส ณ สถานที่ใด

(๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศว่าท้องที่ใด สามารถรับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสของผู้ร้องฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีถิ่นที่อยู่เดียวกันกับกำนันท้องที่นั้นให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) นำประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัดปิดไว้ ณ สำนักงานทะเบียนอำเภอและที่ทำการกำนันท้องที่นั้น

(๒) แจ้งให้กำนันท้องที่มีอำนาจรับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสทราบว่าเมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนัน ให้ผู้ร้องและพยานสองคน ซึ่งพยานคนหนึ่งนั้นต้องเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป หรือนายตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือนายความ ลงลายมือชื่อในคำร้องตามแบบ คร.๑ ต่อกำนัน และเมื่อได้รับคำร้องดังกล่าวแล้ว ให้กำนันส่งคำร้องไปยังนายทะเบียนเพื่อพิจารณาจดทะเบียน

(๓) เมื่อได้รับคำร้องจากกำนันแล้ว ถ้าเห็นว่าการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายให้ระงับการจดทะเบียนสมรสแล้วแจ้งให้กำนันเพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบ ถ้าเห็นว่าการมิได้ดำเนินการจดทะเบียนสมรสตามข้อ ๑๓ (๓) (๔) และ (๗) โดยระบุชื่อของผู้ร้องและพยานในช่องลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียนและช่องลายมือชื่อพยานในหน้าทะเบียน และบันทึกในหน้าบันทึกให้ชัดเจนว่าผู้ร้องและพยานได้ลงลายมือชื่อต่อกำนันในวัน เวลา และสถานที่ใด

(๔) มอบใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ให้กำนันเพื่อนำไปมอบแก่คู่สมรสฝ่ายละหนึ่งฉบับ

ข้อ ๑๘ เมื่อมีผู้ร้องขอให้นายทะเบียนจดทะเบียนสมรสตามมาตรา ๑๕๖๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย และหลักฐานการแสดงเจตนาขอทำการสมรส

(๒) ดำเนินการตามข้อ ๑๓ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) โดยบันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกให้ชัดเจนว่า ผู้ร้องได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อกันบุคคลใด ใน วันเวลา สถานที่ใด และมีพฤติการณ์พิเศษอย่างไร แล้วให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงลายมือชื่อกำกับไว้

ข้อ ๑๙ เมื่อมีผู้ร้องขอให้นายทะเบียนจดทะเบียนสมรสตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานประจำตัวของผู้รับคำร้องตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และชายหญิงที่ยังคงมีชีวิตอยู่ ถ้าหากมี รวมทั้งสอบสวนบุคคลดังกล่าวให้ทราบ ถึงวัน เวลา สถานที่ที่แสดงเจตนา และพฤติการณ์พิเศษนั้น

(๒) ดำเนินการตามข้อ ๑๓ (๓) (๔) (๕) และ (๗) สำหรับทะเบียนสมรส (คร.๒) ให้ระบุในช่องลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสฝ่ายที่เสียชีวิตไปแล้วว่าผู้ร้องเสียชีวิต เมื่อวัน เวลาใด รวมทั้งบันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกให้ชัดเจนว่าชายและหญิงได้ร้องขอจดทะเบียนสมรสด้วยวาจาหรือกรียาต่อบุคคลใดในวัน เวลา สถานที่ใด และมีพฤติการณ์พิเศษอย่างไรแล้วให้ผู้รับคำร้องตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และนายทะเบียนลงลายมือชื่อกำกับไว้

(๓) มอบใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ให้แก่ชายหรือหญิงฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่หนึ่งฉบับ และเก็บรักษาใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ฉบับที่เหลือไว้ถ้าชายและหญิงเสียชีวิตทั้งสองฝ่าย ให้เก็บรักษาใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ไว้ เพื่อให้ทายาทของบุคคลดังกล่าวมาขอรับไป

หมวด ๓

การจดทะเบียนการหย่า

ข้อ ๒๐ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ ให้นายทะเบียนชี้แจงผลของการจดทะเบียนการหย่าให้ผู้ร้องทราบหากผู้ร้องยังยืนยันที่จะขอจดทะเบียนการหย่า ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย หลักฐานการจดทะเบียนสมรส และหนังสือสัญญาหย่า

(๒) ลงรายการในทะเบียนการหย่า (คร.๖) และใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ให้ครบถ้วนสำหรับในกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน อำนาจการปกครองบุตร หรือเรื่องอื่นๆ ให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในช่องบันทึก

(๓) ให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนการหย่า (คร.๖)

(๔) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนการหย่า (คร. ๖) และในใบสำคัญการหย่า (คร.๗)

(๕) มอบใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ให้แก่ผู้ร้องฝ่ายละหนึ่งฉบับ

(๖) ดำเนินการตามข้อ ๓๔ และข้อ ๔๓

ข้อ ๒๑ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมแต่อ้างว่าอีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถมาขึ้นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอแห่งเดียวกันได้ ให้นายทะเบียนชี้แจงผลของการจดทะเบียนการหย่าให้ผู้ร้องทราบ หากผู้ร้องยังยืนยันที่จะขอจดทะเบียนการหย่า ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

ก. สำนักทะเบียนแห่งแรก

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง หลักฐานการจดทะเบียนสมรส และหนังสือสัญญาหย่า

(๒) สอบปากคำผู้ร้องให้ปรากฏว่าเป็นผู้ยื่นคำร้องก่อนและอีกฝ่ายหนึ่งจะไปยื่นคำร้องภายหลัง ณ สำนักทะเบียนแห่งใด

(๓) ลงรายการของผู้ร้องในทะเบียนการหย่า (คร.๖) ซึ่งแยกใช้ต่างหาก ส่วนรายการของฝ่ายที่มีได้มา ให้ลงเฉพาะรายการที่ทราบ

(๔) ให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อไว้ในทะเบียนการหย่า (คร.๖) สำหรับช่องลายมือชื่อของผู้ร้องฝ่ายที่มีได้มา ให้ระบุว่าจะลงลายมือชื่อ ณ สำนักทะเบียนแห่งใด

(๕) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนการหย่า (คร.๖)

(๖) ระบุข้อความไว้ที่ตอนบนด้านขวาของหน้าทะเบียนว่า “ต่างสำนักทะเบียน”

(๗) แจ้งให้ผู้ร้องทราบว่า การหย่าดังกล่าวจะมีผลเมื่อคู่หย่าอีกฝ่ายหนึ่งได้ลงลายมือชื่อ ณ สำนักทะเบียนแห่งที่สองและนายทะเบียนแห่งที่สองได้รับจดทะเบียนการหย่าแล้ว

(๘) ส่งเอกสารสำเนาคำร้อง สำเนาทะเบียนการหย่า สำเนาหลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง สำเนาหลักฐานการจดทะเบียนสมรสและสำเนานั่งสือสัญญาหย่าไปยังสำนักทะเบียนตามที่ผู้ร้องได้แจ้งว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะไปยื่นคำร้องภายหลัง ในกรณีที่ยื่นคำร้องภายหลัง ณ สำนักทะเบียนในต่างประเทศให้ส่งเอกสารดังกล่าวไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

(๙) เมื่อได้รับแจ้งผลการจดทะเบียนจากสำนักทะเบียนแห่งที่สองแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องมารับใบสำคัญการหย่า (คร.๗) สำหรับในกรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนแห่งที่สองว่าคู่หย่าอีกฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะจดทะเบียนการหย่าหรือนายทะเบียนมิได้รับคำร้องของบุคคลดังกล่าว ให้แจ้งผู้ร้องทราบ

ข. สำนักทะเบียนแห่งที่สอง

(๑) เมื่อได้รับเอกสารจากสำนักทะเบียนแห่งแรก แล้วให้แจ้งฝ่ายที่ยังมิได้ลงลายมือชื่อทราบเพื่อยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่า

(๒) ซึ่งแจ้งผลของการจดทะเบียนการหย่าให้ผู้ร้องทราบ หากผู้ร้องยังยืนยันที่จะขอจดทะเบียนการหย่าให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง และให้ผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องของสำเนาหลักฐานการจดทะเบียนสมรสรวมทั้งหนังสือสัญญาหย่าที่ได้รับจากสำนักทะเบียนแห่งแรก

(๓) ลงรายการของผู้ร้องทั้งสองฝ่ายในทะเบียนการหย่า (คร. ๖) และใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ซึ่งแยกใช้ต่างหาก

(๔) ดำเนินการตาม ก. (๓) (๔) (๕) และ (๖) รวมทั้งกำหนดเลขทะเบียนตามข้อ ๑๒

(๕) มอบใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ให้ผู้ร้องหนึ่งฉบับ

(๖) ส่งเอกสารใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) อีกหนึ่งฉบับ และสำเนาทะเบียนการหย่าไปยังสำนักทะเบียนแห่งแรก หากสำนักทะเบียนดังกล่าวเป็นสำนักทะเบียนในต่างประเทศให้ส่งเอกสารนั้นไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

(๗) ดำเนินการตามข้อ ๓๙ และ ๔๓

ในกรณีที่ได้นำดำเนินการตาม (๑) แล้ว ฝ่ายที่ยังมิได้ลงลายมือชื่อไม่ประสงค์จะจดทะเบียนการหย่าหรือนายทะเบียนมิได้รับคำร้องภายในหกสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้แจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบ ให้แจ้งสำนักทะเบียนแห่งแรกและผู้ร้องทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๒๒ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยนำสำเนาคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้สามีภริยาหย่าขาดจากกัน และมีคำรับรองถูกต้องมาแสดง ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๔ ของผู้ร้อง สำเนาคำพิพากษาและคำรับรองถูกต้อง

(๒) ลงรายการของคู่หย่าในทะเบียนการหย่า (คร.๖) และใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ให้ครบถ้วน

(๓) บันทึกข้อความลงในช่องบันทึกของทะเบียนการหย่า (คร.๖) ให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับศาล เลขที่คดี วัน เดือน ปี ที่พิพากษา และสาระสำคัญของคำพิพากษานั้น

(๔) ดำเนินการตามข้อ ๒๐ (๓) (๔) (๕) และ (๖) สำหรับในกรณีที่ผู้ร้องมายื่นคำร้องเพียงฝ่ายเดียวให้เก็บรักษาใบสำคัญการหย่า(คร.๗)ฉบับที่เหลือไว้แล้วแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งมารับไป

หมวด ๔

การจดทะเบียนรับรองบุตร

ข้อ ๒๓ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตร ณ สำนักทะเบียนอำเภอ โดยเด็กและมารดาเด็กมาให้ความยินยอมในการจดทะเบียน ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๔ ของผู้ร้อง เด็กและมารดาเด็ก

(๒) ลงรายการในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) ให้ครบถ้วน

(๓) ให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑)

(๔) เมื่อเห็นว่าการถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑)

(๕) ดำเนินการตามข้อ ๔๓

ข้อ ๒๔ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตร ณ สำนักทะเบียนอำเภอ โดยเด็กหรือมารดาเด็กฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่มาแสดงตนเพื่อให้ความยินยอม ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง และหลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง

(๒) สอบปากคำผู้ร้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเด็กหรือมารดาเด็กที่ไม่มาแสดงตนเพื่อให้ความยินยอมว่ามีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด แล้วแจ้งการขอจดทะเบียนรับรองบุตรไปยังเด็กหรือมารดาเด็กนั้นว่าจะให้ความยินยอมหรือไม่

(๓) เมื่อเด็กและมารดาเด็กได้ให้ความยินยอมแล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๒๓ (๒) (๓)

(๔) และ (๕) สำหรับช่องลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอมให้ระบุว่าได้ให้ความยินยอมเป็นหนังสือ

(๕) ถ้าเด็กหรือมารดาเด็ก ไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้แจ้งผู้ร้องทราบ

ข้อ ๒๕ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตร ณ สำนักทะเบียนอำเภอ โดยนำสำเนาคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้บิดาจดทะเบียนรับรองบุตรได้หรือให้บิดารับเด็กเป็นบุตร และมีคำรับรองถูกต้องมาแสดงให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง สำเนาคำพิพากษาและคำรับรองถูกต้อง

(๒) ลงรายการในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) ให้ครบถ้วน รวมทั้งบันทึกข้อความลงในช่องบันทึกให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับศาล เลขที่คดี วัน เดือน ปีที่พิพากษา และสาระสำคัญของคำพิพากษานั้น

(๓) ให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อไว้ในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑)

(๔) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑)

(๕) ดำเนินการตามข้อ ๔๓

ข้อ ๒๖ เมื่อมีผู้ร้องขอให้นายทะเบียนออกไปจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนในเขตอำนาจของนายทะเบียน โดยระบุว่าให้นายทะเบียนไปจดทะเบียนรับรองบุตรในวัน เวลา และสถานที่ใด หากนายทะเบียนเห็นสมควร ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามข้อ ๒๓ หรือข้อ ๒๔ หรือข้อ ๒๕ แล้วแต่กรณี สำหรับทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) ให้แยกใช้ต่างหาก โดยกำหนดอักษร “ก” นำหน้าเลขทะเบียน

(๒) ในกรณีที่มีผู้ร้องขอให้นายทะเบียนออกไปจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนในวัน เวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ให้แยกใช้ทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) ต่างหาก โดยกำหนดอักษรนำหน้าเลขทะเบียนเป็น “ข” หรือ “ค” หรือ “ง” หรือ “จ” เพิ่มเติมไปตามลำดับ

(๓) บันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกว่าได้รับจดทะเบียนรับรองบุตร ณ สถานที่ใด

(๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ ๒๗ เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรออกไปรับจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนในท้องที่ห่างไกล ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกไปจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนในท้องที่ห่างไกลโดยระบุวัน เวลา และสถานที่ให้ชัดเจน

(๒) เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติ วัน เวลา และสถานที่ในการจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนในท้องที่ห่างไกลแล้ว และมีผู้ร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตรในวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนรับรองบุตรตามข้อ ๒๓ หรือข้อ ๒๔ หรือข้อ ๒๕ แล้วแต่กรณี สำหรับทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) ให้แยกใช้ต่างหาก โดยกำหนดอักษร “ท” นำหน้าเลขทะเบียน

(๓) บันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกว่าได้รับจดทะเบียนรับรองบุตร ณ สถานที่ใด

(๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๕

การจดทะเบียนรับรองบุตรบุญธรรม

ข้อ ๒๘ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตรบุญธรรม ณ สำนักทะเบียนอำเภอ โดยผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง และหลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย

(๒) ตรวจสอบว่าผู้ร้องทั้งสองฝ่ายมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายหรือไม่ในกรณีที่ผู้ร้องมีคู่สมรสซึ่งต้องให้ความยินยอมให้ตรวจสอบหลักฐานของบุคคลดังกล่าวด้วย

(๓) ลงรายการในทะเบียนรับรองบุตรบุญธรรม (คร.๑๔) ให้ครบถ้วน

(๔) ให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียน (คร.๑๔)

(๕) เมื่อเห็นว่าการถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตรบุญธรรม (คร.๑๔)

(๖) ดำเนินการตามข้อ ๔๓

ข้อ ๒๙ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตรบุญธรรม ณ สำนักทะเบียนอำเภอ โดยผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง และหนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(๒) ตรวจสอบว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายหรือไม่

(๓) ดำเนินการตามข้อ ๒๘ (๓) (๔) (๕) และ (๖) โดยบันทึกข้อความในช่องบันทึกเกี่ยวกับเลขที่วันเดือนปี ของหนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไว้ในช่องบันทึกด้วย

ข้อ ๓๐ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามข้อ ๒๘ หรือข้อ ๒๙ แต่นายทะเบียนปฏิเสธไม่รับจดทะเบียนให้ ต่อมาบุคคลดังกล่าวได้ร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ณ สำนักทะเบียนอำเภออีกครั้งหนึ่งโดยนำสำเนาคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ผู้ร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมได้และมีคำรับรองถูกต้องมาแสดง ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง สำเนาคำสั่งของศาลและคำรับรองถูกต้อง

(๒) ดำเนินการตามข้อ ๒๘ หรือข้อ ๒๙ แล้วแต่กรณี รวมทั้งบันทึกข้อความลงในช่องบันทึกให้ปรากฏ รายละเอียดเกี่ยวกับศาล เลขที่คดี วันเดือนปีที่มีคำสั่ง และสาระสำคัญของคำสั่งศาล

หมวด ๖

การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม

ข้อ ๓๑ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยความตกลงกัน ณ สำนักทะเบียนอำเภอให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้องขอทั้งสองฝ่าย หลักฐานการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมสำหรับกรณีบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะให้ตรวจสอบหลักฐานของผู้ให้ความยินยอมด้วย

(๒) ลงรายการในทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๗) ให้ครบถ้วน

(๓) ให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๗)

(๔) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๗)

(๕) ดำเนินการตามข้อ ๕๐ และข้อ ๕๓

ข้อ ๓๒ เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยนำสำเนาคำพิพากษามาถึงที่สุดให้เลิกรับบุตรบุญธรรม และมีคำรับรองถูกต้องมาแสดง ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง สำเนาคำพิพากษาและคำรับรองถูกต้อง

(๒) ลงรายการในทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๗) ให้ครบถ้วน

(๓) บันทึกข้อความลงในช่องบันทึกของทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๗) ให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับศาล เลขที่คดี วันเดือนปีที่พิพากษาและสาระสำคัญของคำพิพากษานั้น

(๔) ดำเนินการตามข้อ ๓๑ (๓) (๔) และ (๕)

หมวด ๗ การบันทึกฐานะของภริยา

ข้อ ๓๓ นายทะเบียนจะรับบันทึกฐานะของภริยาได้เมื่อชายหญิงได้สมรสกันก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๗๔

ข้อ ๓๔ นายทะเบียนสามารถรับบันทึกฐานะของภริยาได้เฉพาะสามีภริยาที่ย้ายคำร้องเท่านั้นและสามารถบันทึกได้สองชั้น คือ

(๑) ภริยาหลวงหรือเอกภริยา ได้แก่ ภริยาที่ทำการสมรสก่อนภริยาอื่น หรือภริยาที่มียกย่องว่าเป็นภริยาหลวง โดยบันทึกได้เพียงคนเดียว

(๒) ภริยาน้อย อนุภริยา หรือภริยาอื่นนอกจากภริยาหลวง โดยอาจบันทึกได้หลายคน

ข้อ ๓๕ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องของสามีและภริยาให้บันทึกฐานะของภริยาให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย

(๒) ลงรายการในทะเบียนฐานะของภริยา (คร.๒๐) ให้ครบถ้วน

(๓) ให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนฐานะของภริยา (คร.๒๐)

(๔) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนฐานะของภริยา (คร.๒๐)

(๕) ดำเนินการตามข้อ ๔๓

หมวด ๘ การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

ข้อ ๓๖ การใด ๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้กระทำไว้ ณ ต่างประเทศตามแบบกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวนั้นไว้เป็นหลักฐานก็ได้ แต่ในขณะร้องขอ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

ข้อ ๓๗ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องขอตามข้อ ๓๖ โดยแสดงหลักฐาน อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวพร้อมคำแปลเอกสารดังกล่าวเป็นภาษาไทยซึ่งกระทรวงการต่างประเทศหรือสถานกงสุลของไทย สถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้นหรือองค์กรที่รัฐบาลประเทศนั้นมอบหมาย รับรองคำแปลถูกต้องแล้วให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ ๘ ของผู้ร้อง และหลักฐานอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ประสงค์จะให้บันทึก

(๒) ลงรายการในทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) ให้ครบถ้วน

(๓) ให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒)

(๔) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒)

(๕) ดำเนินการตามข้อ ๔๓

หมวด ๙ การบันทึกเพิ่มเติม

ข้อ ๓๘ เมื่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอบันทึกเพิ่มเติมหรือแก้ไขรายการต่างๆในทะเบียนที่ได้ลงรายการไว้แล้วให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร้อง เรื่องที่ขอให้บันทึก และเอกสารหลักฐาน แล้วให้ผู้ร้อง และนายทะเบียนลงลายมือชื่อกำกับไว้โดยไม่ต้องแก้ไขรายการเดิม ทั้งนี้ การบันทึกเพิ่มเติมที่อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ห้ามมิให้นายทะเบียนรับบันทึกไว้ เว้นแต่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลตามข้อ ๔๑

ข้อ ๓๙ เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการหย่าแล้วให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกของทะเบียนสมรสให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับสำนักทะเบียนอำเภอเลขทะเบียนที่วัน เดือน ปี ที่จดทะเบียนการหย่าแล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้

ในกรณีที่ได้รับจดทะเบียนการหย่าไว้คนละแห่งกับสำนักทะเบียนอำเภอที่จดทะเบียนสมรสให้นายทะเบียนส่งสำเนาทะเบียนการหย่าไปยังสำนักทะเบียนที่รับจดทะเบียนสมรสเพื่อบันทึกไว้ในทะเบียนสมรส เช่นเดียวกัน

ข้อ ๔๐ เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมแล้วให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกของทะเบียนรับบุตรบุญธรรมให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับสำนักทะเบียนอำเภอเลขทะเบียนที่ วัน เดือน ปี ที่จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้

ในกรณีที่ได้รับจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมไว้คนละแห่งกับสำนักทะเบียนอำเภอที่จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมให้นายทะเบียนส่งสำเนาทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมไปยังสำนักทะเบียนที่รับจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมเพื่อบันทึกไว้ในทะเบียนรับบุตรบุญธรรมเช่นเดียวกัน

ข้อ ๔๑ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียเพื่อขอให้บันทึกการหย่าหรือการเลิกรับบุตรบุญธรรม หรือการเพิกถอนทะเบียนใด โดยมีสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดพร้อมคำรับรองถูกต้องมาแสดงให้นายทะเบียนบันทึกข้อความในช่องบันทึกของทะเบียนสมรส ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม หรือทะเบียนอื่นๆ แล้วแต่กรณี ให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับศาล เลขที่คดี วัน เดือน ปี ที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และสาระสำคัญของคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้

ในกรณีที่ได้รับแจ้งจากศาลเกี่ยวกับความเป็นโมฆะของการสมรสให้นายทะเบียนบันทึกข้อความในช่องบันทึกของทะเบียนสมรส โดยถือปฏิบัติตามความในวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

หมวด ๑๐ การจัดเก็บและรายงาน

ข้อ ๔๒ เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้ว ให้นายทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็นหลักฐานตลอดไป โดยแยกเก็บแต่ละประเภททะเบียนเรียงลำดับตามเลขที่ทะเบียน

ข้อ ๔๓ เมื่อได้จดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนหรือบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนทุกครั้ง ให้นายทะเบียนจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ตามแนวทางที่อธิบดีกรมการปกครองกำหนด

ให้จังหวัดตรวจสอบความถูกต้องของการรับจดทะเบียนหรือบันทึกจากระบบคอมพิวเตอร์ภายในวันที่ห้าของเดือนหากพบข้อบกพร่องให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอดำเนินการแก้ไข

ข้อ ๔๔ ในกรณีที่สำนักทะเบียนอำเภอยังไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลโดยระบบคอมพิวเตอร์ได้ ให้นายทะเบียนจัดทำสำเนาเอกสารทะเบียนนั้นส่งไปยังจังหวัดภายในวันที่ห้าของเดือน เพื่อดำเนินการตามข้อ ๔๓

เมื่อถึงสิ้นปีปฏิทินให้จังหวัดทำลายสำเนาเอกสารทะเบียนซึ่งได้จัดเก็บข้อมูลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งไว้แล้วโดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ

ข้อ ๔๕ ให้นายทะเบียนกลางรวบรวมข้อมูลการจดทะเบียนหรือบันทึก ที่สำนักทะเบียนอำเภอได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้

หมวด ๑๑ การให้บริการข้อมูล

ข้อ ๔๖ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องของผู้มีส่วนได้เสียซึ่งขอดูทะเบียนครอบครัวที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้ ให้นายทะเบียนดำเนินการให้โดยไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม

ถ้าผู้ร้องประสงค์จะขอคัดสำเนาและให้นายทะเบียนรับรองสำเนาทะเบียนนั้น ให้นายทะเบียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ข้อ ๔๗ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องตามข้อ ๔๖ วรรคหนึ่ง แต่สำนักทะเบียนอำเภอนั้นมิได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้ หรือไม่ทราบแน่ชัดว่าได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้ ณ สำนักทะเบียนอำเภอใด ให้นายทะเบียนสอบถามไปยังสำนักทะเบียนกลางตามแนวทางที่อธิบดีกรมการปกครองกำหนดแล้วแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

ข้อ ๔๘ เมื่อนายทะเบียนกลางได้รับคำร้องขอดูหรือขอสำเนารายการในทะเบียนซึ่งนายทะเบียนรับรองให้นายทะเบียนกลางถือปฏิบัติตามข้อ ๔๖ โดยอนุโลม

ข้อ ๔๙ การรับรองรายการจากข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ ให้นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามที่อธิบดีกรมการปกครองกำหนดประทับหรือเขียนข้อความในตอนล่างของรายการดังกล่าวว่า “ขอรับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัว” แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับรองกำกับไว้

หมวด ๑๒

แบบพิมพ์การทะเบียนครอบครัว

ข้อ ๕๐ การจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัวให้ใช้แบบพิมพ์ต่างๆ ที่ระบุแบบนี้
ดังนี้

- (๑) คร. ๑ คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว
- (๒) คร. ๒ ทะเบียนสมรส
- (๓) คร. ๓ ใบสำคัญการสมรส
- (๔) คร. ๖ ทะเบียนการหย่า
- (๕) คร. ๗ ใบสำคัญการหย่า
- (๖) คร. ๑๑ ทะเบียนรับรองบุตร
- (๗) คร. ๑๔ ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม
- (๘) คร. ๑๗ ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม
- (๙) คร. ๒๐ ทะเบียนฐานะของภริยา
- (๑๐) คร. ๒๒ ทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว
- (๑๑) คร. ๓๑ ใบบันทึกต่อ

ข้อ ๕๑ ในกรณีที่แบบพิมพ์การทะเบียนครอบครัวที่นายทะเบียนยังไม่ได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้หรือได้ลงรายการไว้แล้วแต่นายทะเบียนยังมิได้ลงลายมือชื่อในทะเบียนนั้นเกิดการชำรุดเสียหายจนไม่อาจใช้ปฏิบัติงานได้ให้นายทะเบียนขีดฆ่าแบบพิมพ์นั้นแล้วระบุคำว่า “ยกเลิก” แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้

ข้อ ๕๒ ให้กรมการปกครองกำหนดหมายเลขแบบพิมพ์ ใบสำคัญการสมรส (คร.๓) และแบบพิมพ์ ใบสำคัญการหย่า (คร.๗) แต่ละฉบับไว้ที่ตอนล่างด้านซ้ายของแบบพิมพ์นั้น ถ้าแบบพิมพ์ดังกล่าวของสำนักทะเบียนอำเภอเกิดการสูญหายให้นายทะเบียนรายงานงานจังหวัดเพื่อแจ้งให้กรมการปกครองยกเลิกแบบพิมพ์หมายเลขนั้นทันที

* แบบพิมพ์ที่ระบุแบบนี้ ได้พิมพ์ไว้ใบภาคแบบพิมพ์แล้ว

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๕๓ ให้ใช้แบบ คร. ๒ คร. ๖ คร. ๑๑ คร. ๑๔ คร. ๑๗ คร. ๒๐ คร. ๒๒ และ คร. ๓๑
ท้ายระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒

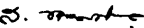
สำหรับการจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียน ก่อนวันดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้แบบ
คร. ๒ คร. ๖ คร. ๑๑ คร. ๑๔ คร. ๑๗ คร. ๒๐ คร. ๒๒ และ คร. ๓๑ ตามระเบียบ
การจดทะเบียนครอบครัวพุทธศักราช ๒๕๔๓

ข้อ ๕๔ ในการกำหนดเลขทะเบียนตามข้อ ๑๒ ให้นายทะเบียนกำหนดเลขทะเบียน
ที่ต่อจากทะเบียนครอบครัวซึ่งได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนไว้ตามระเบียบการจดทะเบียน
ครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๔๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๕๕ ในระหว่างที่จังหวัดยังไม่อาจดำเนินการตามข้อ ๕๔ วรรคหนึ่งได้ ให้จังหวัด
จัดส่งสำเนาเอกสารทะเบียนนั้นไปยังสำนักทะเบียนกลางภายในวันที่ยี่สิบของเดือนเพื่อดำเนินการ
แทน ทั้งนี้ ให้สำนักทะเบียนกลางถือปฏิบัติในการทำลายเอกสารเช่นเดียวกัน

ข้อ ๕๖ หลักฐานทางทะเบียนครอบครัวที่ได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้ก่อนระเบียบนี้
ใช้บังคับ ให้คงใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงหรือเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตรี

(สนั่น ขจรประศาสน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๔๔

โดยที่กระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ รัฐมนตรีว่าว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกแบบพิมพ์ คร.๓ ใบสำคัญการสมรส และ คร.๗ ใบสำคัญการหย่า ท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้ใช้แบบพิมพ์ คร. ๓ ใบสำคัญการสมรส และ คร. ๗ ใบสำคัญการหย่า ท้ายระเบียบนี้แทน

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔

20/Jan 2544

(นายบุญฤดี บรรทัดฐาน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สรุปสาระสำคัญระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

๑. การบังคับใช้ระเบียบ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔) เป็นต้นไป

๒. ยกเลิกแบบพิมพ์ คร.๓ ใบสำคัญการสมรส และ คร. ๗ ใบสำคัญการหย่า ท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑

๓. ลักษณะของแบบพิมพ์ใหม่ท้ายระเบียบ

๓.๑ คร. ๓ ใบสำคัญการสมรส มี ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ เป็นต้นหัวขนาด ๓ x ๑๑.๕ นิ้ว ไม่มีลวดลาย

ตอนที่ ๒ และ ตอนที่ ๓ เป็นใบสำคัญ ขนาด ๘ x ๑๑.๕ นิ้ว เท่ากัน พิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์ขาว ๑๒๐ แกรม ด้านหน้าพิมพ์ ๕ สี ด้านหลัง ๑ สี ปรุฉีก ใบสำคัญเป็นกรอบลายสี่เหลี่ยมผืนผ้า เส้นตกรอบด้านนอก-ใน สีทอง ลายในกรอบเป็นภาพดอกกุหลาบสีชมพู จัดวางต่อเนื่องกันจากด้านล่างไปบรรจบกับด้านบนมีพระครุฑพ่าห์สีแดงปนส้มและฟ้า มีช่องมงคล ๕ อย่าง อยู่ภายในกรอบรูปหัวใจ พื้นสีชมพู คือ

๑) สีธงสีน้ำพระพุทธรูปมณฑลสีขาว บนพานรองสีทอง ๒) ดอกรักสีขาว ๓) ดอกบานไม่รู้รุ่ย สีแดง ๔) คนโทหรือขันนํ้ามนต์ และ ๕) ด้ายมงคลบนพานรองสีทอง

- ความหมายของสีในแบบพิมพ์

ดอกกุหลาบสีชมพู เป็นสื่อแห่งความรัก สีชมพู หมายถึงสตรีเพศ สีน้ำเงิน สีฟ้า หมายถึง บุรุษเพศ สีเขียว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์

- ด้านหน้า ตอนล่างมุมซ้ายมีหมายเลขของแบบพิมพ์ เป็นเลข ๔ หลัก

- ด้านหลัง ตอนบนตรงกลางมีอักษรย่อและเลขกำหนดแบบพิมพ์คำว่า “คร. ๓” ตอนล่างมีช่องใส่หมายเลขประจำตัวประชาชนของคู่สมรส และลายมือชื่อเจ้าหน้าที่กำกับไว้

- ข้อความในแบบพิมพ์ใหม่ คล้ายแบบพิมพ์เดิมแต่ปรับปรุงแบบ สัดส่วน และขนาดของตัวอักษรให้เหมาะสม สวยงามสามารถพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ได้

๓.๒ คร. ๗ ใบสำคัญการหย่า มี ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ เป็นต้นหัวขนาด ๓ x ๑๑.๕ นิ้ว ไม่มีลวดลาย

ตอนที่ ๒ และ ตอนที่ ๓ เป็นใบสำคัญ ขนาด ๘ x ๑๑.๕ นิ้ว เท่ากัน พิมพ์ด้วย กระดาษปอนด์ สีครีม ๑๒๐ แกรม ด้านหน้าพิมพ์ ๕ สี ด้านหลัง ๑ สี ปรุฉีก ใบสำคัญเป็นกรอบลายสี่เหลี่ยมผืนผ้า เส้นตกรอบ ด้านนอก-ใน สีเหลือง ลายในกรอบ เป็นสีเหลืองสอดไส้สีแดงสีพื้นเป็นสีน้ำเงิน ในกรอบด้านบนมีพระครุฑพ่าห์สีแดงปนส้มและฟ้า

- ความหมายของสัญลักษณ์ และแบบพิมพ์ ประกอบด้วย ลายประจำยาม ลายต่อดอก หมายถึง การหยุดยั้งคิด สีเหลือง หมายถึง ธรรมะ ศาสนา หลักธรรมเพื่อพิจารณา สิ้นหนำเงิน หมายถึง ความรู้สึกเศร้าเจียบสงบ
 - ด้านหน้า ตอนล่างมุมซ้ายมีหมายเลขของแบบพิมพ์ เป็นเลข ๙ หลัก
 - ด้านหลัง ตอนบนตรงกลางมีอักษรย่อและเลขกำหนดแบบพิมพ์คำว่า “คร. ๗” ตอนล่าง มีช่องใส่หมายเลขประจำตัวประชาชนของคู่หย่า และลายมือชื่อเจ้าหน้าที่กำกับไว้
 - ข้อความในแบบพิมพ์ใหม่ คล้ายแบบพิมพ์เดิมแต่ปรับปรุงแบบ สัดส่วน และขนาดของ ตัวอักษรให้เหมาะสมสวยงาม สามารถพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ได้
-

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย

ที่ ๒๑๗/๒๕๔๒

เรื่อง มอบอำนาจการอนุมัติให้มีการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน
ณ สถานที่สมรส ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้มีขึ้น

เนื่องจากการจดทะเบียนสมรส ณ สถานที่สมรสซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้มีขึ้นเป็นการให้บริการประชาชนในเขตชุมชนเมืองหรือสถานที่เหมาะสมอื่นโดยมิได้เป็นกรณีการจดทะเบียนสมรสในท้องที่ห่างไกล ซึ่งการอนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และมาตรา ๔๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบอำนาจการอนุมัติให้มีการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ณ สถานที่สมรสซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้มีขึ้นตามนัยกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ข้อ ๑๒ (๑) ดังนี้

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับสถานที่จดทะเบียนสมรสในเขตจังหวัด
 ๒. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับสถานที่จดทะเบียนสมรสในเขตกรุงเทพมหานคร
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒

พลตรี

(สนั่น จรประศาสน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ภาคแบบพิมพ์

แบบพิมพ์ของกระทรวงมหาดไทย

คำร้องที่...../.....
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คร. ๑

คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว

เขียนที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า.....

เลขประจำตัวประชาชน

และ.....

เลขประจำตัวประชาชน ขอยื่นคำร้องเพื่อ

☐ จดทะเบียนสมรส	☐ จดทะเบียนการหย่า
☐ จดทะเบียนรับรองบุตร	☐ จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม
☐ จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม	☐ บันทึกฐานะของภรรยา
☐ บันทึกฐานะแห่งครอบครัว	☐ อื่น ๆ

พร้อมเอกสารหรือหลักฐาน (ให้ระบุ).....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง (ลงชื่อ).....ผู้ร้อง

() ()

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ความเห็น

.....

.....

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่

()

คำสั่ง

.....

(ลงชื่อ).....นายทะเบียน

บันทึก

ใบสำคัญการสมรส

แสดงว่า

กับ

ได้จดทะเบียนสมรส

ณ สำนักทะเบียน

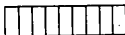
จังหวัด

เลขทะเบียนที่

เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ.

()

นายทะเบียน

เลขประจำตัวประชาชนคู่สมรส

ชาย

หญิง

.....เจ้าหน้าที่
()

บันทึก

ใบสำคัญการหย่า

แสดงว่า

กับ

ได้จดทะเบียนการหย่า

ณ สำนักทะเบียน.....

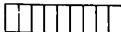
จังหวัด.....

เลขทะเบียนที่.....

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

()

นายทะเบียน

คร. ๗

เลขประจำตัวประชาชนคู่หย่า

ชาย

หญิง

.....เจ้าหน้าที่

()

บันทึก

บันทึก

บันทึก

บันทึก

บันทึก

ใบบันทึกต่อ
(ใช้สำหรับบันทึกต่อจากทะเบียน)

[illegible]

บันทึก

แบบพิมพ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

แบบ ก.

Form A

สถาน.....

(Royal Thai.....)

เลขทะเบียนที่.....

(Registration No.)

คำร้องขอจดทะเบียนสมรส

(Application for Registration of Marriage)

ผู้มีชื่อข้างทำนี้ขอทำคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังข้อความต่อไปนี้
(The undersigned wish to apply to the Registrar for registration of marriage in accordance with the Civil and Commercial Code as follows)

รายการ (Particulars)	ชาย (Male)	หญิง (Female)
๑. ชื่อ (Name)		
๒. สัญชาติ (Nationality)		
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน (Present address)		
๔. อายุ (Age) เกิดวัน เดือน ปี (Day, month, and year of birth)		
๕. สถานที่เกิด (Place of birth)		
๖. อาชีพ (Occupation)		
๗. ชื่อนิดา (Name of father)		
๘. ชื่อมารดา (Name of mother)		
๙. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicants)		

คำร้องขอจดทะเบียนนี้ ผู้ร้อง ได้ยื่นต่อข้าพเจ้า เมื่อวันที่.....

(The applicants have filed this application with me on

ได้จดทะเบียนสมรส ไว้แล้วในเลขทะเบียนที่.....

I have inscribed this marriage in the Register No.)

หมายเหตุ ภาษาอังกฤษที่พิมพ์กำกับนี้เป็นคำแปล

N.B. The English version in brackets is a translation.

นายทะเบียน

(Registrar)

หนังสือแสดงความยินยอม

(Letter of Consent)

หนังสือนี้แสดงว่า ข้าพเจ้าผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ยินยอมให้

(This is to certify that I/we, the undersigned, have given my/our consent to)

(ชื่อผู้จะสมรสซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ)

(name of the party to be married who is still underage)

ซึ่งเป็น.....(บุตรหรือผู้อยู่ในความปกครอง).....ของข้าพเจ้า และซึ่งมีอายุ.....ปี

Who is my (child or ward) and is now years old

ทำการสมรสกับ.....

to marry)

ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญเมื่อวันที่.....

(Signed on)

.....

.....

(ลายมือชื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง)

(Signature of father, mother, or guardian)

ทะเบียนสมรส

สถาน.....

(Registration of Marriage)

เลขทะเบียนที่.....

(Royal Thai.....)

(Registration No.)

รายการ (Particulars)	ชาย (Male)	หญิง (Female)
๑. ชื่อ (Name)		
๒. สัญชาติ (Nationality)		
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน (Present address)		
๔. อายุ (Age) เกิดวัน เดือน ปี (Day, month, and year of birth)		
๕. สถานที่เกิด (Place of birth)		
๖. อาชีพ (Occupation)		
๗. ชื่อบิดา (Name of father)		
๘. ชื่อมารดา (Name of mother)		
๙. ลงมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicants)		
๑๐. ลงมือชื่อผู้ให้ความยินยอม (กรณีเป็นผู้เยาว์) (Signatures of the persons giving consent on behalf of the under age)		
๑๑. ลงมือชื่อพยาน (Signatures of witnesses)	๑. ๒.	
๑๒. จดทะเบียน (Registration)	เลขทะเบียนที่ (Registration No.)	
	วัน เดือน ปี (Day, month, and year)	
	ลงมือชื่อและทะเบียน (Signature of the Registrar)	
๑๓. การจดทะเบียนหย่า (Registration of divorce)	ณ สำนักงานทะเบียน (Registration office)	
	เลขทะเบียนที่ (Registration No.)	
	ลงวัน เดือน ปี (Day, month, and year)	

หมายเหตุ ภาษาอังกฤษที่พิมพ์กำกับนี้เป็นคำแปล

N.B. The English version in brackets is a translation.

บันทึก

(Note)

ครั้งที่ ๑ วันที่

(Date)

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

ใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนสมรส
(CERTIFICATE OF THE REGISTRATION OF MARRIAGE)

เลขทะเบียนที่.....
(Registration No.)

สถาน.....
(Royal Thai.....)

วันที่.....
(Date)

นายทะเบียนผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ให้ใบสำคัญไว้เพื่อแสดงว่า
(The undersigned Registrar issues this Certificate in order to show that)

นาย	กับ นางสาว/นาง
(Mr.	and Miss/Mrs.)
ชาย	หญิง
(Male)	(Female)

ได้จดทะเบียนสมรส ณ สำนักงานทะเบียนนี้ เมื่อวันที่.....
(have registered their marriage at this Registration Office on)

.....
(
นายทะเบียน
(Registrar)

สถาน.....
(Royal Thai.....)เลขทะเบียนที่.....
(Registration No.)

คำร้องขอจดทะเบียนการหย่า (Application for Registration of Divorce)

ผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ขอทำคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าต่อเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งข้อความต่อไปนี้
(The undersigned wish to apply to the Registrar for registration of divorce in accordance with the Civil and Commercial Code)

รายการ (Particulars)		ชาย (Male)	หญิง (Female)
๑. ชื่อ (Name)			
๒. สัญชาติ (Nationality)			
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน (Present address)			
๔. อายุ(Age) เกิดวัน เดือน ปี (Day, month, and year of birth)			
๕. จดทะเบียนสมรส (Registration of Marriage)	สำนักทะเบียน (Registration office)		
	เลขทะเบียนที่ (Registration No.)		
	ลงวัน เดือน ปี (Day, month, and year)		
๖. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicants)			

คำร้องขอจดทะเบียนนี้ ผู้ร้องได้ยื่นต่อข้าพเจ้า เมื่อวันที่.....

(The applicants have filed this application with me on

ข้าพเจ้าได้จดทะเบียนการหย่าไว้แล้วในเลขทะเบียนที่.....

I have inscribed this divorce in the Register No.)

หมายเหตุ ภาษาอังกฤษที่พิมพ์กำกับนั้น เป็นคำแปล
N.B. The English version in brackets is translation.....
นายทะเบียน
(Registrar)

ทะเบียนหย่า (Registration of Divorce)

สถาน.....

เลขทะเบียนที่.....

(Royal Thai.....)

(Registration No.)

รายการ (Particulars)	ชาย	หญิง
๑. ชื่อ (Name)		
๒. สัญชาติ (Nationality)		
๓. อายุ (Age) เกิดวัน เดือน ปี (Day, month, and year of birth)		
๔. จดทะเบียนสมรส (Registration Of marriage)	ณ สำนักงานทะเบียน (Registration office)	
	เลขทะเบียนที่ (Registration No.)	
	ลงวัน เดือน ปี (Day, month, and year)	
๕. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicants)		
๖. ลายมือชื่อพยาน (Signatures of witnesses)	๑. ๒.	
๗. จดทะเบียน (Registration)	เลขทะเบียนที่ (Registration No.)	
	วัน เดือน ปี (Day, month, and year)	
	ลายมือชื่อของทะเบียน (Signature of the Registrar)	

หมายเหตุ ภาษาอังกฤษที่พิมพ์กำกับนั้นเป็นคำแปล

N.B. The English version in brackets is a translation

ใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนหย่า
(CERTIFICATE OF THE REGISTRATION OF DIVORCE)

เลขทะเบียนหย่า
(Registration No.)

สถานที่
(Royal Thai)

วันที่
(Date)

นโยทะเบียนผู้มีชื่อข้างนี้ให้ใบสำคัญไว้เพื่อแสดงว่า
(The undersigned Registrar issues this Certificate in order to show that)

นาย
(Mr)

กับ นางสาว/นาง
and Miss/Mrs.

ชาย
(Male)

หญิง
(Female)

ซึ่งได้จดทะเบียนสมรสไว้ ณ สำนักงานทะเบียน
(who registered their marriage at the Registration Office at)
ได้จดทะเบียนหย่า ณ สำนักงานทะเบียนนี้ เมื่อวันที่
(have registered their divorce at this Registration Office on)

นโยทะเบียน
(Registrar)

แบบ ค.

Form C.

สถาน.....

(Royal Thai.....)

เลขทะเบียนที่.....

(Registration No.)

คำร้องขอจดทะเบียนการรับรองบุตร

(Application for Registration of Legitimation of Child)

ผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ขอจดทะเบียนรับรองบุตรตามความแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังข้อความต่อไปนี้
(The undersigned wish to file an application to the Registrar for registration of legitimation of child in accordance with the Civil and Commercial Code as follows)

รายการ (Particulars)	บุตร (Child)	บิดา (Father)	มารดา (Mother)
๑. ชื่อ (Name)			
๒. สัญชาติ (Nationality)			
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน (Present address)			
๔. สถานที่เกิด (Place of birth)			
๕. บุตรเกิด วัน เดือน ปี (Day, month, and year of child's birth)			
๖. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicants)			

คำร้องขอจดทะเบียนนี้ ผู้ร้อง ได้ยื่นต่อข้าพเจ้า เมื่อวันที่.....

(The applicants have filed this application with me on)

ข้าพเจ้าได้จดทะเบียนรับรองบุตร ไว้แล้วในเลขทะเบียนที่.....

(I have inscribed this legitimation in the Register No.)

หมายเหตุ ภาษาอังกฤษที่พิมพ์กำกับนั้นเป็นคำแปล
N.B. The English version in brackets is a translation.

นายทะเบียน

(Registrar)

หนังสือแสดงความยินยอมของบุตร
(Letter of Consent of the Child)

หนังสือนี้แสดงว่าข้าพเจ้าผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ยินยอมให้.....(ชื่อบิดา)
(This is to certify that I, the undersigned, have given my consent to (name of father)

จดทะเบียนรับรองว่าข้าพเจ้าเป็นบุตร
to register the legitimation of myself his child.)

ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญเมื่อวันที่.....
(Signed on)

.....
(ลายมือชื่อบุตร)
(Signature of the child)

.....

หนังสือแสดงความยินยอมของมารดา
(Letter of Consent of the Mother)

หนังสือนี้แสดงว่าข้าพเจ้าผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ยินยอมให้.....(ชื่อบิดา)
(This is to certify that I, the undersigned, have given my consent to (name of the father)

จดทะเบียนรับรองว่า.....(ชื่อบุตร)
to register the legitimation of (name of the child)

บุตรของข้าพเจ้าเป็นบุตรของ.....(ชื่อบิดา) โดยชอบด้วยกฎหมาย
Who is my child as the lawful child of (name of the father)

ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญเมื่อวันที่.....
(Signed on)

.....
(ลายมือชื่อมารดา)
(Signature of the mother)

หมายเหตุ.....
(Remarks).....

ทะเบียนรับรองบุตร
(Registration of Legitimation of Child)

สถาน.....

เลขทะเบียนที่.....

(Royal Thai.....)

(Registration No.)

รายการ (Particulars)		บุตร (Child)	บิดา (Father)
๑. ชื่อ (Name)			
๒. สัญชาติ (Nationality)			
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน (Present address)			
๔. ที่เกิด (Place of birth)			
๕. บุตรเกิด วัน เดือน ปี (Day, month, and year of child's birth)			
๖. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicants)			
๗. ลายมือชื่อพยาน (Signatures of witnesses)		๑. ๒.	
๘. จดทะเบียน (Registration)	เลขทะเบียนที่ (Registration No.)		
	วัน เดือน ปี (Day, month, and year)		
	ลายมือชื่อนายทะเบียน (Signature of the Registrar)		

หมายเหตุ ภาษาอังกฤษที่พิมพ์กำกับนั้นเป็นคำแปล

N.B. The English version in brackets is a translation.

บันทึก

(Note)

ครั้งที่ ๑ วันที่

(9. Date)

[illegible]

แบบ จ.

Form D.

สถาน.....

(Royal Thai.....)

เลขทะเบียนที่.....

(Registration No.)

คำร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (Application for Registration of Adoption)

ผู้ซึ่งทำขึ้นนี้ขอทำคำร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามความแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังข้อความต่อไปนี้
(The undersigned wish to file an application for registration of adoption in accordance with the Civil and Commercial Code as follows)

รายการ (Particulars)	ผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม (Adoptive applicant)	ผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม (Person to be adopted)
๑. ชื่อ (Name)		
๒. สัญชาติ (Nationality)		
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน (Present address)		
๔. อายุ (Age) เกิดวัน เดือน ปี (Day, month, and year of birth)		
๕. สถานที่เกิด (Place of birth)		
๖. ชื่อคู่สมรส (Name of spouse)		
๗. ชื่อนามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม (Name of father, mother, or legal representative of the person to be adopted)		
๘. ที่อยู่ของบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม (Address of father, mother, or legal representative of the person to be adopted)		
๙. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicants)		

คำร้องขอจดทะเบียนนี้ ผู้ร้อง ได้ยื่นต่อข้าพเจ้า เมื่อวันที่.....

(The applicants have filed this application with me on)

ข้าพเจ้าได้จดทะเบียนไว้แล้วในเลขทะเบียนที่.....

I have already inscribed this adoption in the Register No.)

หมายเหตุ ภาษาอังกฤษที่พิมพ์กำกับนั้นเป็นคำแปล

N.B. The English version in brackets is a translation.

นายทะเบียน

(Registrar)

หนังสือแสดงความยินยอมของคู่สมรสของผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม
(Letter of consent of the spouse of the adoptive applicant)

หนังสือนี้แสดงว่าข้าพเจ้าผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ยินยอมให้.....(ชื่อผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม)
 (This is to certify that I, the undersigned, have given consent to (name of the adoptive applicant)

ซึ่งเป็น.....(สามีหรือภรรยา).....ของข้าพเจ้า จดทะเบียนรับ.....(ชื่อผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม)เป็นบุตรบุญธรรมได้
 Who is my (husband or wife) to register child adoption of (name of the person to be adopted))

ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ วันที่.....
 (Signed on)

.....
 ลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอม
 (Signature of the person giving consent)

หนังสือแสดงความยินยอมของคู่สมรสของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม
(Letter of consent of the spouse of the Person to be adopted)

หนังสือนี้แสดงว่าข้าพเจ้าผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ยินยอมให้.....(ชื่อผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม)
 (This is to certify that I, the undersigned, have given consent to (name of the adoptive applicant)

จดทะเบียนรับ.....(ชื่อผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม) ซึ่งเป็น.....(สามีหรือภรรยา).....ของข้าพเจ้า เป็นบุตรบุญธรรมได้
 to register child adoption of (name of the person to be adopted) who is my (husband or wife))

ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ วันที่.....
 (Signed on)

.....
 ลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอม
 (Signature of the person giving consent)

หนังสือแสดงความยินยอมของบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม (ยังไมบรรลุนิติภาวะ)
(Letter of Consent of the father, the mother, or the legal representative of the person to be adopted (still under legal age))

หนังสือนี้แสดงว่าข้าพเจ้าผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ยินยอมให้.....(ชื่อผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม)
 (This is to certify that I, the undersigned, have given my consent to (name of the adoptive applicant)

จดทะเบียนรับ.....(ชื่อผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม) ซึ่งเป็น.....(บุตรหรือผู้อยู่ในความปกครอง)
 to register child adoption of (name of the person to be adopted) who is my (child or ward))

ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ วันที่.....
 (Signed on)

.....
 ลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอม
 (Signature of the person giving consent)

ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

สถาน.....
(Royal Thai.....)

(Registration of Adoption)

เลขทะเบียนที่.....
(Registration No.)

รายการ (Particulars)	ผู้รับบุตรบุญธรรม (The Adoptee)	บุตรบุญธรรม (The Adopted Person)
๑. ชื่อ (Name)		
๒. สัญชาติ (Nationality)		
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน (Present address)		
๔. อายุ (Age) เกิดวัน เดือน ปี (Day, month, and year of birth)		
๕. สถานที่เกิด (Place of birth)		
๖. ชื่อคู่สมรส (Name of spouse)		
๗. ชื่อบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ของบุตรบุญธรรม (Name of father, mother, or legal representative of the adopted)		
๘. ที่อยู่ของบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ของบุตรบุญธรรม (Address of father, mother, or legal representative of the adopted)		
๙. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicant)		
๑๐. ลายมือชื่อพยาน (Signatures of witnesses)	๑. ๒.	
๑๑. จดทะเบียน (Registration)	เลขทะเบียนที่ (Registration No.) วัน เดือน ปี (Day, month, and year) ลายมือชื่อยกทะเบียน (Signature of the Registrar)	
๑๒. การจดทะเบียน เลิกการรับบุตรบุญธรรม (Registration of revocation of the adoption)	ณ สำนักงานทะเบียน (Registration office) เลขทะเบียนที่ (Registration No.) ลงวัน เดือน ปี (Day, month, and year)	

สถาน.....

(Royal Thai.....)

เลขทะเบียนที่.....

(Registration No.)

คำร้องขอจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม

(Application for Registration of Revocation of Adoption)

ผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ขอทำคำร้องขอจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมตามความแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังข้อความต่อไปนี้

(The undersigned wish to apply for registration of revocation of adoption in accordance with the Civil and Commercial Code as follows)

รายการ (Particulars)		ผู้รับบุตรบุญธรรม (The Adopter)	บุตรบุญธรรม (The Adopted)
๑. ชื่อ (Name)			
๒. สัญชาติ (Nationality)			
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน (Present address)			
๔. อายุ (Age) เกิดวัน เดือน ปี (Day, month, and year of birth)			
๕. ชื่อคู่สมรส (Name of spouse)			
๖. ชื่อบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ของบุตรบุญธรรม (Name of father, mother, or legal representative of the adopted)			
๗. ที่อยู่ของบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ของบุตรบุญธรรม (Address father mother, or legal representative of the adopted person)			
๘. จดทะเบียน รับบุตรบุญธรรม (Registration of Adoption)	ณ สำนักงาน (Registration office)		
	เลขทะเบียนที่ (Registration No.)		
	ลงวัน เดือน ปี (Day, month, and year)		
๙. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicants)			

คำร้องขอจดทะเบียนนี้ ผู้ร้องได้ยื่นต่อข้าพเจ้า เมื่อวันที่.....

(The applicants have filed this application with me on)

ข้าพเจ้าได้จดทะเบียนไว้แล้วในเลขทะเบียนที่.....

(I have inscribed this revocation of adoption in the register No.)

หมายเหตุ ภาษาอังกฤษที่พิมพ์กำกับนั้น เป็นคำแปล

N.B. The English version in brackets is a translation.

นายทะเบียน

(Registrar)

หนังสือแสดงความยินยอมของคู่สมรสผู้รับบุตรบุญธรรม
(Letter of consent of the spouse of the adopter)

หนังสือนี้แสดงว่าข้าพเจ้าผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ยินยอมให้.....(ชื่อผู้รับบุตรบุญธรรม)
 (This is to certify that I, the undersigned, have given consent to (name of the adopter)
 ซึ่งเป็น.....(สามีหรือภรรยา).....ของข้าพเจ้าจดทะเบียนเลิกการรับ.....(ชื่อผู้เป็นบุตรบุญธรรม)เป็นบุตรบุญธรรมได้
 Who is my (husband or wife) to register the revocation of the adoption of (name of the adopted))

ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ วันที่.....
 (Signed on)

.....
 ลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอม
 (Signature of the person giving consent)

หนังสือแสดงความยินยอมของคู่สมรสของผู้ที่เป็นบุตรบุญธรรม
(Letter of consent of the spouse of the adopted)

หนังสือนี้แสดงว่าข้าพเจ้าผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ยินยอมให้.....(ชื่อผู้รับบุตรบุญธรรม)
 (This is to certify that I, the undersigned, have given consent to (name of the adopter))
 จดทะเบียนเลิกการรับ.....(ชื่อบุตรบุญธรรม) ซึ่งเป็น.....(สามีหรือภรรยา).....ของข้าพเจ้า
 to register the revocation of the adoption of (name of the adopted) who is my (husband or wife))

ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ วันที่.....
 (Signed on)

.....
 ลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอม
 (Signature of the person giving consent)

หนังสือแสดงความยินยอมของบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตรบุญธรรมซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ
(Letter of consent of the father, the mother, or the legal representative of the adopted person under legal age)

หนังสือนี้แสดงว่าข้าพเจ้าผู้มีชื่อข้างท้ายนี้ยินยอมให้.....(ชื่อผู้รับบุตรบุญธรรม)
 (This is to certify that I/We, the undersigned, have given my/our consent to (name of the adopter)
 จดทะเบียนเลิกการรับ.....(ชื่อผู้เป็นบุตรบุญธรรม) ซึ่งเป็น.....(บุตรหรือผู้อยู่ในความปกครอง).....ของข้าพเจ้า
 to register revocation of the adoption of (name of the adopted) who is my (child or ward))

ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ วันที่.....
 (Signed on)

.....
 ลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอม
 (Signature of the person giving consent)

ทะเบียนการเลิกรับบุตรบุญธรรม
(Registration of Revocation of Adoption)

สถาน.....

เลขทะเบียนที่.....

(Royal Thai.....)

(Registration No.)

รายการ (Particulars)		ผู้รับบุตรบุญธรรม (The Adopter)	บุตรบุญธรรม (The Adopted)
๑. ชื่อ (Name)			
๒. สัญชาติ (Nationality)			
๓. ที่อยู่ปัจจุบัน (Present address)			
๔. อายุ (Age) เกิดวัน เดือน ปี (Day, month, and year of birth)			
๕. ชื่อคู่สมรส (Name of spouse)			
๖. ชื่อบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ของบุตรบุญธรรม (Name of father, mother, or legal representative of the adopted)			
๗. ที่อยู่ของบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ของบุตรบุญธรรม (Residence of father, mother, or legal representative of the adopted)			
๘. จดทะเบียนรับ บุตรบุญธรรม (Registration of Adoption)	สำนักทะเบียน (Registration Office)		
	เลขทะเบียนที่ (Registration No.)		
	ลง วัน เดือน ปี (Day, month, and year)		
๙. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน (Signatures of applicants)			
๑๐. ลายมือชื่อพยาน (Signatures of witnesses)		๑. ๒.	
๑๑. จดทะเบียน (Registration)	เลขทะเบียนที่ (Registration No.)		
	ลง วัน เดือน ปี (Day, month, and year)		
	ลายมือชื่อนายทะเบียน (Signature of Registrar)		

หมายเหตุ ภาษาในวงเล็บที่พิมพ์กำกับนี้เป็นคำแปล

N.B. The English version in brackets is a translation

บันทึก

(Note)

ครั้งที่ ๑ วันที่

(Q. Date)

1

ภาคหนังสือสั่งการ

หนังสือสั่งการทั่วไป

ที่ ๙๒/๒๕๔๔

กรมมหาดไทย

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔

เรื่อง การเพิกถอนทะเบียนครอบครัว

จาก อธิบดีกรมมหาดไทย

ถึง คณะกรรมการจังหวัด ทุกจังหวัด

เนื่องจากมีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัว ในกรณีที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนไว้แล้ว หากความปรากฏภายหลังว่า การจดทะเบียนนั้นเป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เช่นรับจดทะเบียนสมรสไว้แล้ว แต่ความปรากฏภายหลังว่าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีคู่สมรสอยู่ก่อนแล้วโดยยังมีได้ขาดจากกันเช่นนี้นายทะเบียนควรจะปฏิบัติอย่างไร

กรมมหาดไทยจึงขอข้อความเข้าใจในกรณีดังกล่าว ถ้าความปรากฏแก่นายทะเบียนการจดทะเบียนนั้นไม่ขัดด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือด้วยประการใดก็ตาม ไม่มีบทกฎหมายบัญญัติให้อำนาจนายทะเบียนที่จะเพิกถอนทะเบียนนั้น ๆ โดยลำพัง ฉะนั้น นายทะเบียนจึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติอย่างไร เว้นเสียแต่ศาลจะได้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้นายทะเบียนว่าเป็นโมฆะ หรือโมฆียะแล้วแต่กรณี หรือเมื่อผู้มีส่วนได้เสีย ร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกทะเบียนโดยมีสำเนาคำพิพากษาของศาลชั้นที่สุดอันถูกต้องมาแสดง นายทะเบียนจึงบันทึกทะเบียนให้

ให้ท่านแจ้งให้นายทะเบียนในจังหวัดนี้ทราบ และถือเป็นหลักปฏิบัติสืบไป

ขอแสดงความนับถือ

อรรถนิพนธ์ปรีชา

(พระอรรถนิพนธ์ปรีชา)

ผู้ช่วยอธิบดี ลงนามแทน

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑

กระทรวงมหาดไทย

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑

เรื่อง การจดทะเบียนสมรส และการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ของบุคคลต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือด่วนมาก ที่ สร ๐๒๐๒/๔๔๔๘ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๑

ด้วยปรากฏว่า ในปัจจุบันมีบุคคลต่างด้าวเดินทางเข้ามาประเทศไทยเป็นการชั่วคราวเพิ่มมากขึ้นและได้ถือโอกาสจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทยเพื่อให้ได้สิทธิติดตามสามีไปอยู่ต่างประเทศแล้วไปประกอบอาชีพในทางเสื่อมเสียศีลธรรม เป็นการไม่เหมาะสมกับเกียรติของหญิงไทย นอกจากนั้นยังมีบุคคลต่างด้าวบางรายติดต่อกับบิดามารดาของเด็กที่มีฐานะยากจนขอจดทะเบียนรับเด็กไทยเป็นบุตรบุญธรรม แล้วนำออกนอกประเทศเพื่อทำการซื้อขาย ทำให้เด็กตกอยู่ในสภาพจำยอมภายใต้สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ผิดแผกไปจากเดิมโดยไม่มีทางเลือกทั้งนี้เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๑๙ ว่าด้วยการสมรสและการรับบุตรบุญธรรมมิได้ห้ามให้บุคคลต่างด้าวจดทะเบียนสมรสกับคนไทยหรือจดทะเบียนรับบุคคลไทยเป็นบุตรบุญธรรมจึงเปิดโอกาสให้บุคคลต่างด้าวดำเนินการจดทะเบียนสมรสและจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมกับคนไทย แล้วนำออกนอกประเทศไทยเพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการเสื่อมเสียเกียรติยศและชื่อเสียงของประเทศไทย คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๑ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากหญิงไทยที่ไปประกอบอาชีพอันเสื่อมเสียศีลธรรมในต่างประเทศและการจัดหาเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรมแก่คนต่างด้าว

ฉะนั้น เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากหญิงไทยที่ไปประกอบอาชีพอันเสื่อมเสียศีลธรรมในต่างประเทศและการจัดหาเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรมแก่บุคคลต่างด้าว เมื่อมีบุคคลต่างด้าวร้องขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทยหรือจดทะเบียนรับเด็กไทยเป็นบุตรบุญธรรมจึงเห็นสมควรให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. กรณีที่มีบุคคลต่างด้าวร้องขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย

๑.๑ ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้องขอจดทะเบียนสมรสว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ และให้ตรวจบัตรประจำตัวของผู้ร้องนั้น

๑.๒ ให้นายทะเบียนสอบสวนปากคำผู้ร้องขอจดทะเบียนไว้โดยละเอียดใช้แบบ ปค. ๑๔ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องขอจดทะเบียนเป็นใคร อยู่ที่ใด สัญชาติอะไร อาชีพอะไร มีรายได้ที่แน่นอนอย่างไรเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานเท่าใดแล้ว จดทะเบียนสมรสแล้วจะไปอยู่ที่ไหน

๑.๓ ให้นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องขอจดทะเบียนทั้งสองฝ่ายตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยละเอียดว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนหรือไม่ คือ

- ชายและหญิงมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์ (ถ้าอายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ต้องมีผู้ให้ความยินยอม)
- ชายหรือหญิงไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือเป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- ชายหรือหญิงไม่เป็นญาติสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดามารดา
- ผู้รับบุตรบุญธรรมจะทำการสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้
- ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้
- หญิงที่สามียาหรือที่การสมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่น จะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อการสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๑๐ วัน เว้นแต่คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้นหรือสมรสกับคู่สมรสเดิมหรือมิได้รับรองแพทย์ประกาศนียบัตรหรือปริญญา ซึ่งเป็นผู้ประกอบรักษาโรคได้ตามกฎหมาย ว่ามิได้มีครรภ์ หรือมีคำสั่งของศาลให้สมรสได้

๑.๔ ให้นายทะเบียนตรวจสอบหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทย หรือจากองค์การที่รัฐบาลประเทศนั้นมอบหมาย ซึ่งหนังสือรับรองนั้นต้องระบุในเรื่องต่อไปนี้

- ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายไทยและเหมาะสมที่จะทำการสมรสกับหญิงไทยหรือไม่
- ผู้ร้องประกอบอาชีพอะไร และมีรายได้เท่าใด
- ภาวะทางการสมรสของผู้ร้อง เป็นโสดหรือสมรสแล้ว หากสมรสแล้วมีภาระผูกพันที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องอะไรบ้าง
- ระบุชื่อบุคคลที่ทางราชการสามารถติดต่อ และขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้จำนวน ๒ คน ซึ่งมีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาเดียวกันกับผู้ร้อง

ในกรณีที่หนังสือรับรองโดยองค์การที่รัฐบาลต่างประเทศมอบหมาย หนังสือรับรองนั้นจะต้องผ่านการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นรับรองว่าเป็นเอกสารที่ถูกต้อง หากมิได้ผ่านการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น ให้นายทะเบียนส่งหนังสือรับรองฉบับนั้นไปสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อจะได้ส่งให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการต่อไป

๒. กรณีเมื่อมีบุคคลต่างด้าวร้องขอจดทะเบียนรับเด็กไทยเป็นบุตรบุญธรรม

๒.๑ ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่และให้ตรวจบัตรประจำตัวของผู้ร้องขอนั้น

๒.๒ ให้นายทะเบียนสอบสวนปากคำผู้ร้องขอจดทะเบียนไว้โดยละเอียด โดยใช้แบบ ปค. ๑๔ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องขอจดทะเบียนเป็นใคร อยู่ที่ใด สัญชาติอะไร อาชีพอะไร มีรายได้ที่แน่นอนอย่างไร เข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานเท่าใดแล้ว จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมแล้วจะไปอยู่ที่ไหน

๒.๓ ให้นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องจดทะเบียนทั้งสองฝ่ายตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยละเอียดว่าคุณสมบัติครบถ้วนหรือไม่ คือ

- ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๐ ปีบริบูรณ์ และแก่กว่าผู้เป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๑๕ ปี

- ผู้รับบุตรบุญธรรมและผู้เป็นบุตรบุญธรรมต้องไม่เป็นผู้สมรสกัน

- ถ้าผู้เป็นบุตรบุญธรรมมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ต้องลงชื่อให้ความยินยอมและบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมต้องไปให้ความยินยอม

- ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้เป็นบุตรบุญธรรมมีคู่สมรส ต้องให้คู่สมรสไปให้ความยินยอมด้วย

๒.๔ ให้นายทะเบียนส่งเอกสารการขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไปสำนักงานทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อส่งให้กรมประชาสงเคราะห์พิจารณาเสียก่อน จึงทำการจดทะเบียนให้

๓. หากนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือนายทะเบียนเขต รับจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมของบุคคลต่างด้าว ไปโดยมิได้ปฏิบัติตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้จังหวัดรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อดำเนินการพิจารณาโทษทางวินัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือปฏิบัติ โดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พลเอก ป. ดินสุลลันท์

(เปรม ดินสุลลันท์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๘๕๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐

เรื่อง การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างแบบลงรายการหนังสือควบคุมการแก้ไขฯ จำนวน ชุด

ด้วยปรากฏว่าหญิงมีสามีบางคนที่ได้จดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าแล้ว ไม่ยอมนำหลักฐานการจดทะเบียนดังกล่าวไปขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านเกี่ยวกับคำนำหน้านามหรือชื่อสกุลให้ถูกต้องตามกฎหมายและตรงกับความเป็นจริง รวมถึงกรณีที่บุคคลได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุลแล้วไม่ขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้ถูกต้อง อันเป็นสาเหตุให้ข้อมูลหรือรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านไม่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ก่อให้เกิดปัญหายากแก่การพิสูจน์ทราบตัวบุคคล รวมถึงการใช้สิทธิและหน้าที่ของบุคคลนั้นตามกฎหมายอีกทั้งยังทำให้บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจผิดเป็นผลเสียหายต่อบุคคลและสังคมโดยทั่วไป

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริงจึงได้อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่น และสำนักทะเบียนเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. ให้ถือว่าการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนบ้านในกรณีเป็นการแก้ไขตามหลักฐานทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ใบสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องพิจารณาดำเนินการจากคำร้องที่มีผู้ยื่นขอตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้

๒. นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจะดำเนินการแก้ไขทะเบียนบ้านในกรณีดังกล่าวในข้อ ๑ ก็ต่อเมื่อได้รับแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมสำเนาทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า หนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อตัวเท่านั้น โดยให้หมายเหตุในทะเบียนบ้านตามระเบียบพร้อมเก็บเอกสารดังกล่าวไว้เป็นหลักฐาน และจัดให้มีสมุดลงรายการตามแบบที่แนบมาพร้อมนี้แล้วถือปฏิบัติกรายงานตามระเบียบที่กำหนดไว้ในเรื่องนั้น ๆ

๓. ให้เป็นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้ลงนามในฐานะนายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ต้องแจ้งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ที่ผู้จดทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ชื่อตัว หรือชื่อสกุล มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน โดยให้หมายเลขที่และวันที่ของ หนังสือดังกล่าวในสมุดจดทะเบียน ค.ร. (หน้า ๒) ต้นข้อหนังสือสำคัญแสดงการรับจดชื่อตัวและ ชื่อสกุล ในกรณีอยู่ต่างท้องที่ไม่สามารถนำส่งด้วยบุคคล ให้ส่งโดยไปรษณีย์ลงทะเบียน

๔. ให้เป็นความรับผิดชอบของนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นตอบรับพร้อม แจ้งการดำเนินการให้นายทะเบียนตามข้อ ๓ ทราบทันที โดยถือการปฏิบัตินำส่งหนังสือ ตามข้อ ๓ โดยอนุโลม

๕. ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งให้เจ้าบ้านที่บุคคลนั้นมีชื่ออยู่ทราบ เพื่อให้มาสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขรายการให้ถูกต้องตรงกัน

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้แจ้งให้อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่น และสำนักทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๔๖๗, ๒๔๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

ทะเบียนหนังสือควบคุมการแก้ไขรายการทะเบียนบ้าน

ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๔๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐

สำนักทะเบียน.....จังหวัด.....

เลขทะเบียนรับ (๑)	ที่ (๒)	ลงวันที่ (๓)	จาก (๔)	เรื่อง (๕)	ผลการปฏิบัติ (๖)	ฉบับผลการปฏิบัติ (๗)	ลายมือชื่อผู้ปฏิบัติ (๘)
.....	นม ๒๑๑๖/.....	ก.ค. ๓๐	ป.พน.กิ่ง บ้านแหลม	การแก้ไขรายการ ทะเบียนบ้าน ฯลฯ		ชม ๐๓๑๖/..... ฉว.	

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๗๔๓

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๒

เรื่อง การทำหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/๔๕๒๕๔ ลงวันที่
๕ มิถุนายน ๒๕๒๔

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๙๔ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

๓. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๔

๔. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๓๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

๕. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๑ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

๖. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๓๔๕๕ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙

ด้วยปรากฏว่า เมื่อราชฎาไปติดต่อหน่วยราชการต่างๆ และหน่วยราชการนั้นๆ ต้องการเอกสารรับรองเกี่ยวกับสถานะทางครอบครัว การรับรองความเป็นโสด การรับรองบุคคล การรับรองการเกิดและการตาย ราชฎาจึงมาร้องขอต่ออำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ให้ออกหนังสือรับรองให้ แต่อำเภอ กิ่งอำเภอหรือเขตบางแห่งไม่ดำเนินการให้ โดยอ้างว่า หน่วยราชการนั้นๆ ควรเป็นผู้ดำเนินการ

เรื่องนี้กระทรวงมหาดไทยเคยแจ้งแนวทางปฏิบัติให้อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ทราบแล้วว่า การรับรองสถานะทางครอบครัว การรับรองความเป็นโสด การรับรองบุคคล การรับรองการเกิดและการตาย เป็นการรับรองเพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ร้อนของราษฎรตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ และถือเป็นหน้าที่ของอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ซึ่งได้เคยสั่งการให้ถือปฏิบัติไว้แล้วคือ

๑. การออกหนังสือรับรองสถานะทางครอบครัว และรับรองความเป็นโสดให้ดำเนินการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/๔๕๒๕๔ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๔ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๙๔ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

๒. การออกหนังสือรับรองบุคคล ให้ดำเนินการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๔

๓. การออกหนังสือรับรองการเกิด ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมการปกครอง
ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๓๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย
ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๑ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๙

๔. การออกหนังสือรับรองการตาย ให้ดำเนินการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย
ที่ มท ๐๔๐๔/๓๔๕๕ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๙

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

ยัวร์ตัน กมลเวช

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ทะเบียนครอบครัว ๑/๒๕๓๒

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๔๐๒/๔๕๒๔๔

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๕ มิถุนายน ๒๕๒๔

เรื่อง การออกหนังสือรับรองสถานะทางครอบครัวของแรงงานที่ไปทำงานในต่างประเทศ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างแบบหนังสือรับรอง

ด้วยปรากฏว่า ขณะนี้มีคนไทยซึ่งไปทำงานต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ต้องการหนังสือรับรองสถานะทางครอบครัว เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอลดภาษีเงินได้ต่อทางการของประเทศที่ไปทำงาน โดยหนังสือรับรองดังกล่าวต้องระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ของแรงงาน ชื่อ อายุ ของภรรยา และบุตรทุกคน แปลเป็นภาษาอังกฤษ และให้กระทรวงการต่างประเทศรับรอง ซึ่งในการขอหนังสือรับรองของแรงงานนี้ ปรากฏว่า บางอำเภอ บางเขต ไม่ออกให้เนื่องจากสถานะทางครอบครัวของบุคคลมีอยู่ในเอกสารสำคัญที่ทางราชการออกให้ไว้แล้ว เช่น ทะเบียนบ้าน ทะเบียนสมรส ฯลฯ แต่สำหรับแรงงานซึ่งไปทำงานต่างประเทศหากต้องนำเอกสารเหล่านั้นทุกฉบับไปแปลเป็นภาษาอังกฤษจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแปลเอกสาร และค่าธรรมเนียมรับรองเอกสารตามระเบียบของทางราชการจำนวนมาก เป็นการไม่สะดวกและเพิ่มภาระให้แก่แรงงานซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจนอยู่แล้ว

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า การออกหนังสือรับรองกรณีต่างๆ ที่นายอำเภอดำเนินการให้แก่ผู้ร้องขอเป็นการดำเนินการโดยถือหลักในการประสานงาน และการอำนวยความสะดวกตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๔๗ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๔ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕ ข้อ ๔๗ เป็นหลักสำคัญและได้ถือปฏิบัติสืบต่อๆ มา การออกหนังสือรับรองสถานะทางครอบครัวของแรงงานที่ไปทำงานในต่างประเทศ

ก็เช่นเดียวกัน ให้อำเภอและเขตดำเนินการสอบสวนผู้ร้องพยานและตรวจสอบหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วออกหนังสือรับรองให้ตามตัวอย่างหนังสือรับรองที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งให้อำเภอและเขตถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เสน่ห์ วัฒนนาธร

(นายเสน่ห์ วัฒนนาธร)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๔๖๗, ๒๔๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๐๔, ๓๑๕

เลขที่.....(ส่วนราชการเจ้าของหนังสือ)

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า นาย/นาง.....

อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....มี

๑. สามี/ภรรยา ชื่อ.....อายุ.....ปี

๒. มีบุตรจำนวน.....คน ดังนี้

๒.๑ ชื่อ.....อายุ.....ปี

เกิดเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๒.๒ ชื่อ.....อายุ.....ปี

เกิดเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๒.๓ ชื่อ.....อายุ.....ปี

เกิดเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๒.๔ ชื่อ.....อายุ.....ปี

เกิดเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

นายอำเภอ/หัวหน้าเขต.....

ประทับตราประจำตำแหน่ง

ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๙๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนรัชฎาภิเศก กท ๑๐๒๐๐

๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

เรื่อง ทาหรือการออกหนังสือรับรองความเป็นโรค

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดขอนแก่น)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ชก ๐๐๑๖/๔๐๖๘๙ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๘
 ๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๒ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

พร้อมหนังสือขอส่งสำเนาหนังสือ ที่ชก ๐๐๑๖/๔๐๖๘๙ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๘
 และ ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๒ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙ เรื่อง ทาหรือการออกหนังสือรับรอง
 ความเป็นโรค มาเพื่อทราบแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการสอบสวนและนิติการ

โทร. (๐๒) ๒๒๐๘๘๔๐

ที่ ขก ๐๐๑๖/๔๐๖๘๔

ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น
ถนนศูนย์ราชการ ขก ๔๐๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการเป็นโสด

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘

ด้วยจังหวัดได้รับหนังสือหาเรื่องจากอำเภออุบลรัตน์ ว่าได้มีราษฎร (เฉพาะสตรี) จำนวนหลายรายได้ยื่นคำร้องต่ออำเภอ ให้ออกหนังสือรับรองความเป็นโสดให้เพื่อจะนำไปเป็นหลักฐานการทำงานในต่างประเทศหรือจดทะเบียนสมรสกับชาวต่างประเทศ

จังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีเช่นนี้อาจจะมีขึ้นในหลายๆ อำเภอ ซึ่งไม่เคยปฏิบัติมาก่อน เพื่อให้การปฏิบัติดังกล่าวเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องและแนวเดียวกัน จังหวัดจึงขอหาหรือว่าในกรณีเช่นนี้จะดำเนินการสอบสวนพยานบุคคลที่เชื่อถือได้และออกหนังสือรับรองให้จะได้หรือไม่ หรือกระทรวงมหาดไทยมีนโยบายและแนวทางปฏิบัติประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้จังหวัดทราบเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ธนวัฒน์ วิธรรม พูลสวัสดิ์

(นายธนวัฒน์ วิธรรม พูลสวัสดิ์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

ที่ทำการปกครองจังหวัด

โทร. ขอนแก่น ๒๓๖๑๔๘

ฝ่ายปกครอง

ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอักษะทางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

เรื่อง ทาหรือการออกหนังสือรับรองความเป็นโสด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๖/๔๐๖๔๙ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

ตามที่ทาหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองความเป็นโสดของสตรี เพื่อผู้ร้องจะนำไปเป็นหลักฐานการทำงานในต่างประเทศหรือจดทะเบียนสมรสกับชาวต่างประเทศนั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า การออกหนังสือรับรองความเป็นโสดยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้แต่อย่างใด การออกหนังสือรับรองความเป็นโสดสำหรับสตรี เป็นการออกหนังสือรับรองว่าสตรีผู้นั้นยังไม่มีสามี การเป็นสามีหรือภริยาจะชอบด้วยกฎหมาย ก็ต่อเมื่อได้จดทะเบียนสมรสแล้วเท่านั้น ฉะนั้น การตรวจสอบว่าบุคคลใดจดทะเบียนสมรสแล้ว หรือยังต้องดูจากทะเบียนสมรสเป็นหลัก แต่กฎหมายมิได้กำหนดให้จดทะเบียน ณ สำนักทะเบียน ภูมิลำเนา คู่สมรสจะจดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนใดๆ ก็ได้ และในบางกรณีหากสงสัยว่า บุคคลหนึ่งบุคคลใดจดทะเบียนสมรสหรือยังก็อาจสอบถามยังนายทะเบียนกลางได้ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ แต่ทางปฏิบัติปรากฏว่าการตรวจสอบ ณ สำนักทะเบียนกลางทำได้ไม่สะดวกและไม่อาจตรวจสอบ ได้ทุกกรณีเพราะต้องทราบ วัน เดือน ปี และสำนักทะเบียนที่ได้จดทะเบียนสมรสไว้ ประกอบกับการตรวจสอบยังมิได้นำเครื่องจักรกลมาใช้ จึงตรวจสอบได้ช้า หากผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้หญิง สำนักทะเบียนกลางก็ไม่สามารถตรวจสอบได้เพราะการจัดเก็บใช้ระบบชื่อสกุลของฝ่ายชายเป็นหลัก มิได้ใช้ชื่อสกุลของฝ่ายหญิงแต่อย่างใด

เนื่องจากไม่มีหลักฐานอื่นใดที่สามารถยืนยัน หรือตรวจสอบความเป็นโสดได้แน่นอน จะอาศัยพยานบุคคลเพียงอย่างเดียวยังไม่อาจเชื่อถือได้ เพราะเป็นเรื่องพิสูจน์ทางทะเบียนมิใช่ การรับรองด้วยวาจา เมื่อไม่มีหลักฐานใดที่จะยึดถือได้เช่นนี้ การรับรองความเป็นโสดจึงไม่ควรที่ ทางราชการจะออกหนังสือรับรองให้ หากออกหนังสือรับรองไปโดยไม่มีหลักฐานประกอบการ พิจารณานั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายกับทางราชการและเจ้าหน้าที่ผู้รับรองได้ แต่อย่างไรก็ตาม

เพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภออาจออกหนังสือรับรองได้ว่าผู้ร้องมิได้จดทะเบียนสมรสไว้ ณ สำนักทะเบียนใดสำนักทะเบียนหนึ่ง เพราะมีหลักฐานของสำนักทะเบียนนั้นตรวจสอบได้โดยสะดวก แต่มิใช่เป็นการออกหนังสือรับรองความเป็นโสดซึ่งมีลักษณะเป็นการทั่วไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการสอบสวนและนิติการ

โทร. (๐๒) ๒๒๑๘๘๕๐

ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ กันยายน ๒๕๒๘

เรื่อง การออกหนังสือรับรองบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างทะเบียนและหนังสือรับรองบุคคล จำนวน ๑ ชุด

ด้วยปรากฏว่าอำเภอและกิ่งอำเภอประสบปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองบุคคลโดยปฏิบัติไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน และการออกหนังสือรับรอง หากดำเนินการไปโดยไม่รอบคอบอาจก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การออกหนังสือรับรองเป็นไปในแนวเดียวกัน และเป็นการป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ดังต่อไปนี้

๑. กรณีที่จะออกหนังสือรับรองบุคคลหากมิได้มีกฎหมายหรือระเบียบการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นควรออกหนังสือรับรองให้ในกรณีที่เป็นการรับรองบุคคลคนเดียวเท่านั้น เนื่องจากจากหลักฐานต่างๆ ที่ทางราชการออกให้ไม่ตรงกัน ได้แก่ ชื่อตัว ชื่อสกุล หรือความเกี่ยวพันในครอบครัวไม่ตรงกัน ส่วนกรณีอื่นให้หารือกระทรวงมหาดไทยก่อนดำเนินการ

สำหรับในกรณีที่ไม่เป็นการรับรอง แต่เป็นเรื่องการสอบสวนสิทธิของบุคคล เช่น การสอบสวนสิทธิของทายาทในการรับรองมรดกเงินฝากในธนาคารออมสิน อำเภอหรือกิ่งอำเภอก็สามารถจะดำเนินการตามที่เหมาะสมได้

๒. เนื่องจากการรับรองตามข้อ ๑ เป็นการรับรองเพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ร้อนของราษฎรตามมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ จึงเป็นงานในหน้าที่ของนายอำเภอและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของงานทะเบียนราษฎรในที่ทำการปกครองอำเภอและกิ่งอำเภอตามหนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๓๓๖ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๒๗ เรื่อง การแบ่งงานภายในและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบของที่ทำการปกครองจังหวัด ที่ทำการปกครองอำเภอ ที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ และสำนักงานอำเภอ

๓. แบบหนังสือรับรองควรเป็นไปตามแบบหนังสือรับรองตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ (ไม่ต้องมีรูปถ่าย)

๔. ขั้นตอนการออกหนังสือรับรอง

๔.๑ แนะนำให้ราษฎรยื่นคำร้องเป็นหนังสือตามแบบคำร้องทั่วไปโดยผู้รับคำร้องคือนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้าน

๔.๒ สอบสวนผู้ร้อง พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะรับรอง โดยใช้แบบพิมพ์ ปค. ๑๔ สำหรับพยานบุคคลควรเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ และบรรลุนิติภาวะแล้ว เช่น เป็นผู้ปกครองท้องที่ ข้าราชการหรือพยานผู้ใกล้ชิดที่ทราบเรื่องราวโดยตรง

๔.๓ ควรแจ้งให้ผู้ร้องและพยานทราบว่า การให้ถ้อยคำในกรณีเช่นนี้เป็นการให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่หากให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จย่อมมีความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ หรือมาตรา ๒๖๗

๔.๔ ผู้ที่ดำเนินการสอบสวนควรเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอหรือผู้ช่วยนายทะเบียน

๔.๕ เมื่อสอบสวนหรือตรวจสอบพยานหลักฐานต่าง ๆ จนฟังเป็นที่ยุติแล้ว จึงจะออกหนังสือรับรองให้

๔.๖ ผู้ที่ลงนามรับรอง คือนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้รักษาราชการแทน แต่เนื่องจากเป็นหลักฐานที่ทางราชการออกให้ควรประทับตราประจำตำแหน่งด้วย

๔.๗ ในกรณีที่มีความเกี่ยวพันกันหลายท้องที่และผู้ร้องไม่อาจนำพยานหลักฐานมาให้ทางอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่รับคำร้องสอบสวนได้ ก็ให้ส่งประเด็นไปให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่เกี่ยวข้องนั้นสอบสวนแทนเมื่อสอบสวนเสร็จแล้วก็ให้ส่งประเด็นกลับคืนไปยังท้องที่เดิมเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร

๕. ให้จัดทำทะเบียนการออกหนังสือรับรอง โดยใช้สมุดเบอร์ ๒ ตามแบบซึ่งแนบท้ายหนังสือนี้ เลขที่ออกในหนังสือรับรองเป็นลำดับที่ปีที่ออก เลขที่ลำดับให้เรียงตั้งแต่ต้นจนสิ้นปีเมื่อสิ้นปีปฏิทินใหม่ให้ออกเลขที่ใหม่

ถ้าไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ให้รวมการออกหนังสือรับรองในกรณีอื่น ๆ ไว้ในทะเบียนเล่มเดียวกัน เพื่อสะดวกในการปฏิบัติและการตรวจสอบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการสอบสวนและนิติการ

โทร. (๐๒) ๒๒๑๔๔๕๐

(ตัวอย่าง)
หนังสือรับรองบุคคล
 (ครุฑ)

เลขที่...../..... ที่ว่าการอำเภอ.....

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า.....

อายุ.....ปี ตามหลักฐานใน.....

เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....กับ.....หลักฐานใน.....

เล่ม.....หน้า.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....เป็นบุคคลคนเดียวกัน

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(.....)

นายอำเภอ.....

ประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

(ตัวอย่าง)
ทะเบียนการออกหนังสือรับรองบุคคล
 ที่ว่าการอำเภอ.....จังหวัด.....

เลขที่	ผู้ร้อง (ชื่อ อาขุ ที่อยู่)	การออกหนังสือรับรอง	พยานหลักฐาน	ผู้ออกหนังสือรับรอง
...../.....		รับรองว่าเป็นบุคคลเดียวกัน เนื่องจากหลักฐานใน..... และใน..... ชื่อ..... ไม่ตรงกับ.....	๑. ทะเบียนบ้าน เลขที่..... พอยู่ที่.....ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ๒. เลขที่..... หน้า.....ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ๓. พยานบุคคล ๓.๑ กันที่..... ๓.๒ ๓.๓	 (นาย.....) นายอำเภอ...../.....

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๓๐

กรมการปกครอง

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

เรื่อง การออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ จบ ๑๙/๙๔๗ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๑๗

ตามที่แจ้งว่า สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองจันทบุรีได้หารือไปจังหวัดว่าได้มีราษฎรไปติดต่อขอให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองจันทบุรี ออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดให้เนื่องจากสูติบัตรสูญหายไปบ้าง ไม่มีสูติบัตรบ้าง สำนักทะเบียนท้องถิ่นฯ ไม่อาจรับรองให้ได้ เพราะไม่เคยมีระเบียบการใดกำหนดไว้โดยเฉพาะให้ดำเนินการได้ จังหวัด ได้พิจารณาเห็นว่า การรับรองสถานที่เกิดบุคคลควรเป็นหน้าที่ของนายอำเภอ จึงได้สั่งการให้นายอำเภอท้องที่ดำเนินการสอบสวนผู้ร้องขอและพยาน หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องเกิดที่ใดจริงก็ให้รับรองสถานที่เกิดให้ได้ จึงหารือมาว่า การที่จังหวัดสั่งการไปนั้นชอบด้วยระเบียบหรือไม่

ได้พิจารณาแล้วขอเรียนว่า การรับรองสถานที่เกิดของบุคคลเป็นเรื่องในทางการปกครอง ฉะนั้น การที่จังหวัดสั่งการให้นายอำเภอท้องที่ดำเนินการสอบสวนผู้ร้องขอและพยาน หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องเกิดที่ใดจริง ก็ให้รับรองสถานที่เกิดให้ นั้น ชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งให้นายทะเบียนถือเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานสืบไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

วงศ์ ช่อวิเชียร

(นายวงศ์ ช่อวิเชียร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๑

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

เรื่อง ทารือการออกหนังสือรับรองการเกิด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดพิจิตร ที่ พจ ๐๐๑๖/๒๕๔๒๒ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๓๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

ตามที่ทารือเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการเกิด กรณีนางสมพร โจนส์ (อินทอนร์) ซึ่งเกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๙๒ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแต่ไม่มีสูติบัตร เพื่อผู้ร้องนำไปประกอบหลักฐานในการขอหนังสือเดินทางไปต่างประเทศ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ในเรื่องนี้กรมการปกครองและกระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการไว้แล้ว กล่าวคือ

๑. การออกหนังสือรับรองการเกิด หากเป็นกรณีออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดแล้ว ก็อาจออกหนังสือรับรองให้ได้ ทั้งนี้ กรมการปกครองได้มีหนังสือสั่งการไว้แล้วโดยหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๓๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ ซึ่งเป็นการตอบข้อหารือของจังหวัดจันทบุรี ก็ให้ถือปฏิบัติตามที่ได้สั่งการไว้ต่อไป

๒. การออกหนังสือรับรองการเกิดหากเป็นกรณีออกหนังสือรับรองการเกิดที่มีรายการอื่น ตามทะเบียนบ้านก็ไม่ควรออกหนังสือรับรองอีก เพราะกระทรวงมหาดไทยได้สั่งการห้ามไว้แล้ว โดยหนังสือ ที่ ๑๕๗๘๗/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๒ โดยถือว่าเป็นบุคคลถูกสำรวจตรวจสอบการทะเบียนราษฎรไว้แล้ว และการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านก็ได้มีมติคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่ารายการในทะเบียนบ้าน หลักฐานในการแสดงคุณสมบัติของบุคคลได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการสอบสวนและนิติการ

โทร. (๐๒) ๒๒๑๔๔๔๐

ที่ มท ๐๔๐๔/๓๔๕๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๐ มีนาคม ๒๕๒๔

เรื่อง การขอออกหนังสือรับรองการตาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดพัทลุง ที่ พท ๐๐๑๖/๒๒๗๕๔ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๘

ตามที่การขอออกหนังสือรับรองการตายว่า กรณีที่ผู้ตายได้ตายมาแล้วประมาณ ๔๐ ปี
อำเภอสามารถออกหนังสือรับรองการตายให้ผู้ร้องซึ่งเป็นทายาทได้หรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. กรณีแจ้งการตายเกินกำหนดเวลาสำหรับสำนักทะเบียนนอกเขตปฏิบัติการตามโครงการ
จัดทำเลขประจำตัวประชาชน ให้นายทะเบียนดำเนินคดีกับผู้แจ้งแล้วดำเนินการสอบสวน
ถ้าพิจารณาเห็นว่าไม่มีการทุจริต ให้ออกกรมบัตรให้ผู้แจ้งตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียน
ราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๖ ข้อ ๕๓ และหนังสือ
สั่งการกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๒๒๔ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

๒. กรณีแจ้งการตายเกินกำหนดเวลาสำหรับสำนักทะเบียนในเขตปฏิบัติการตามโครงการ
จัดทำเลขประจำตัวประชาชน ให้นายทะเบียนเปรียบเทียบคดีความผิด และดำเนินการสอบสวน
พยานหลักฐาน ถ้าเห็นว่าไม่มีการทุจริตให้นายทะเบียนออกกรมบัตรให้ผู้แจ้งไปได้ หากบุคคลใน
ทะเบียนบ้านตายไปแล้ว แต่ยังไม่ได้จำหน่ายชื่อให้เรียกเจ้าบ้านมาขึ้นคำร้องและสอบสวนพยาน
หลักฐานโดยละเอียดแล้วจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนและสำเนาทะเบียนบ้านตามระเบียบ
สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๘
ข้อ ๗๗ และ ๑๒๕

๓. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๔
ข้อ ๑ ใช้คำว่า “การออกหนังสือรับรองให้ในกรณีที่เป็นการรับรองบุคคลเดียวกัน” จึงไม่ได้ห้าม
การรับรองไว้เด็ดขาดและในข้อเดียวกันนั้นใช้คำว่า “เช่น การสอบสวนสิทธิของทายาทในการ
รับมรดกเงินฝากในธนาคารออมสิน” เป็นการยกตัวอย่างให้เป็นแนวทาง กรณีอื่นยังมีอีก
ซึ่งให้อำนาจอำเภอหรือกิ่งอำเภอดำเนินการได้

๕. การสอบสวนตามข้อ ๑ และข้อ ๒ เป็นกรณีสอบสวนเพื่อให้ปรากฏว่าผู้ตายได้ตายไปแล้วจริงและเมื่อฟังได้เช่นนั้นแล้ว การออกหนังสือรับรองให้ไม่มีกฎหมายและระเบียบห้ามไว้แต่ประการใด ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๔ ข้อ ๑ และข้อ ๒

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการสอบสวนและนิติการ

โทร. (๐๒) ๒๒๑๘๘๔๐

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๙๐

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

เรื่อง การเก็บรักษาแบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร.๓) และใบสำคัญการหย่า (คร.๗)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๒๕๕ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

ตามที่ได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการใช้แบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) และใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) แบบใหม่ ดังรายละเอียดเป็นที่ทราบแล้ว นั้น

ปัจจุบันปรากฏว่า แบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) และใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) มักเกิดการสูญหายอยู่เป็นประจำ หากมีบุคคลใดนำไปใช้ในทางทุจริตแสวงผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทั้งราชการและสังคมโดยรวมเป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น เพื่อให้การเก็บรักษาแบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร.๓) และใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) เป็นไปด้วยความเรียบร้อยในแนวทางเดียวกัน จึงให้จังหวัด กรุงเทพมหานครและสำนักทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเบิก-จ่าย และดูแลรักษาแบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) และใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) โดยทำบัญชีควบคุมการเบิก-จ่าย และจัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัย มั่นคง ยากแก่การสูญหาย

๒. เมื่อได้รับแบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) และใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบความถูกต้อง หากชำรุดหรือใช้การไม่ได้ด้วยประการใด ให้หมายเหตุไว้ที่ต้นฉบับ แล้วเก็บส่วนที่ชำรุดหรือใช้การไม่ได้นั้นไว้กับต้นฉบับและถ้าเกิดการสูญหายให้แจ้งความต่อเจ้าพนักงานฝ่ายตำรวจแล้วรายงานให้กรมการปกครองดำเนินการยกเลิกการใช้แบบพิมพ์ดังกล่าวทันที

๓. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องหมั่นตรวจตราให้มีแบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) และใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) เพียงพอแก่การปฏิบัติงานตลอดเวลา

๔. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานครสอดส่องดูแลเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเรียบร้อย หากบกพร่องหรือเสียหายด้วยประการใด ขอให้สอบสวนข้อเท็จจริงและลงโทษวินัย แล้วแจ้งผลให้กระทรวงมหาดไทยทราบภายใน ๓๐ วัน

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอและนายทะเบียนเขตถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ทะเบียนครอบครัว ๒/๒๕๓๒

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๒๒๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้หาข้อปัญหาทางปฏิบัติต่อคณะกรรมการการกฤษฎีกา กรณีผู้มีส่วนได้เสีย ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ร้องขอตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัวต่าง ๆ นายทะเบียนจะยึดถือหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการพิจารณาความหมายของคำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” ว่าจะให้หมายถึงใครมีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด เพื่อป้องกันมิให้ถูกโต้แย้งหรือฟ้องร้องจากผู้เสียหาย ซึ่งคณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาประเด็นปัญหาที่กระทรวงมหาดไทยยกขึ้นหารือแล้วมีความเห็นว่า

๑. ชายหญิงที่เป็นคู่รักชอบพอกันยังไม่พอที่จะฟังได้ว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียเว้นแต่จะมีข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่ากำลังจะมีนิติสัมพันธ์ในทางครอบครัวต่อกัน จึงอาจถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ได้

๒. สำหรับชายหญิงที่เป็นคู่หมั้นกันนั้น เห็นว่าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งย่อมขอดูหรือขอคัดสำเนาทะเบียนครอบครัวของอีกฝ่ายหนึ่งได้ เพราะบุคคลดังกล่าวนี้ เป็นผู้มิสิทธิสัมพันธ์กันตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว

๓. ทนายความที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้มีส่วนได้เสียให้มาขอตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัวของคู่กรณีฝ่ายตรงข้ามนั้น เห็นว่าทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจตามมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งให้ดำเนินคดีแทนคู่ความย่อมมีฐานะในการดำเนินคดีเช่นเดียวกับคู่ความ ดังนั้น หากหลักฐานทางทะเบียนที่ขอดูหรือขอคัดสำเนานั้นเป็นหลักฐานที่ใช้เพื่อประโยชน์ทางคดีของคู่ความ ทนายความผู้ได้รับมอบอำนาจย่อมขอใช้สิทธิแทนคู่ความในการขอดูหรือคัดสำเนารายการในทางทะเบียนครอบครัวที่ต้องการได้

อนึ่ง คณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) มีข้อสังเกตว่า ในปัจจุบันได้มีการประกาศใช้บังคับ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนด “สถานะการสมรส”

เป็นส่วนหนึ่งของ “ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร” ซึ่งต้องถือเป็นความลับห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผย เว้นแต่เป็นการเปิดเผยแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียขอทราบสถานภาพทางครอบครัวของผู้ที่ตนจะมีนิติสัมพันธ์ด้วย และได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวไว้ ดังนั้น นายทะเบียนตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ จะมีอำนาจให้ดูหรือคัดสำเนารายการในทะเบียนได้เฉพาะเพียงภายในขอบเขตที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตทราบ และถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ นร ๐๖๐๑/๖๐๒

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ทำเนียบวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๗ เมษายน ๒๕๓๕

เรื่อง การตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัว

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/๑๕๐๙๒ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๓๔

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/๑๕๗๓ ลงวันที่ ๑๗
กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเรื่อง การตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัว

ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง ขอให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาในทางปฏิบัติที่สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ เขต และสำนักทะเบียนกลางกรมการปกครองประสบอยู่ในขณะนี้ คือ

๑. ขายหญิงที่เป็นคู่รักชอบพอกันจะร้องขอตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนสมรสหรือหย่าของฝ่ายตรงข้ามจะได้หรือไม่

๒. ขายหญิงที่เป็นคู่หมั้นกันแล้ว จะร้องขอตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนสมรสหรือหย่าของฝ่ายตรงข้ามจะได้หรือไม่

๓. ผู้มีส่วนได้เสียจะแต่งตั้งทนายความให้มาขอตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัวของคู่กรณีฝ่ายตรงข้ามจะได้หรือไม่ เช่น กรณีสมรสซ้อนหรือกรณีระหว่างเจ้าหนี้-ลูกหนี้

ปัญหาต่างๆ เหล่านี้นายทะเบียนไม่มีบรรทัดฐานใดเป็นหลักเกณฑ์การอนุญาตไว้ว่าผู้มีส่วนได้เสียจะให้หมายถึงใคร มีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด เมื่อนายทะเบียนอนุญาตอาจมีความผิดฐานละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๒๐ และมีความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และฐานเปิดเผยความลับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๖๔ หรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีก และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือขอให้จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นว่า การพิจารณาความหมายของคำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๔ ควรพิจารณาในความหมายอย่างกว้าง โดยถือเอาผู้มีส่วนได้เสียตามความเป็นจริงซึ่งนายทะเบียนจะต้องเป็นผู้ใช้ดุลพินิจว่าบุคคลผู้ขอจดทะเบียนหรือขอคัดสำเนาเป็นผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับทะเบียนที่ขอจดทะเบียนนั้นหรือไม่ โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีและสำหรับกรณีตามข้อเท็จจริงทั้งสามประการที่กระทรวงมหาดไทยยกขึ้นเป็นข้อหารือ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) เห็นว่า

๑. ชายหญิงที่เป็นคู่รักชอบพอกันยังไม่พอที่จะฟังได้ว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียเว้นแต่จะมีข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่า กำลังจะมีนิติสัมพันธ์ในทางครอบครัวต่อกัน จึงอาจถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๔ ได้

๒. สำหรับชายหญิงที่เป็นคู่หมั้นกันนั้น เห็นว่า คู่หมั้นฝ่ายหนึ่งยอมขอจดทะเบียนขอคัดสำเนาทะเบียนครอบครัวของอีกฝ่ายหนึ่งได้เพราะบุคคลดังกล่าวนี้เป็นผู้มิตินสัมพันธ์กันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว

๓. หมายความว่าที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้มีส่วนได้เสียให้มาขอตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัวของคู่กรณีฝ่ายตรงข้ามนั้น หมายความว่าผู้ได้รับมอบอำนาจตามมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งให้ดำเนินคดีแทนคู่ความย่อมมีฐานะในการดำเนินคดีเช่นเดียวกับคู่ความ ดังนั้น หากหลักฐานทางทะเบียนที่ขอจดทะเบียน หรือขอคัดสำเนานั้นเป็นหลักฐานที่ใช้เพื่อประโยชน์ในทางคดีของคู่ความ หมายความว่าผู้ได้รับมอบอำนาจย่อมขอใช้สิทธิแทนคู่ความในการขอจดทะเบียนหรือขอคัดสำเนารายการในทางทะเบียนครอบครัวที่ต้องการได้

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) มีข้อสังเกตว่า ในปัจจุบันได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนด “สถานะการสมรส” เป็นส่วนหนึ่งของ “ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร” ซึ่งต้องถือเป็นความลับห้ามมิให้เปิดเผย เว้นแต่เป็นการเปิดเผยแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียขอทราบสถานภาพทางครอบครัวของผู้ที่ตนจะมีนิติสัมพันธ์ด้วย และได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวไว้ ดังนั้น นายทะเบียนตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๔ จะมีอำนาจให้ดูหรือคัดสำเนารายการในทะเบียนได้เฉพาะเพียงภายในขอบเขตที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวเท่านั้น

รายละเอียดของความเห็นดังกล่าวปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมกับหนังสือนี้
และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ไมตรี ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖ - ๙

โทรสาร ๒๒๔๑๔๐๑, ๒๒๖๓๖๑๑ - ๒

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๗๕๙

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒ ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือการขอคัดสำเนาทะเบียนการสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด เว้นปัดกรุงเทพมหานคร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาทะเบียนสมรสกรุงเทพมหานคร ตัวนํามาก ที่ กท ๐๓๐๗/๑๕๑๑๑ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๕
๒. สำเนาทะเบียนสมรสกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๑๕๑๑๑๕ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาทะเบียนสมรสกระทรวงมหาดไทย เรื่อง หารือการขอคัดสำเนาทะเบียนการสมรส เรียนมาเพื่อแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อนันต์ อนันตกุล

(นายอนันต์ อนันตกุล)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๘๖ ๒๕๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๕๑๒๖๙๐

ที่ มท ๐๓๐๒/๑๔๑๓๔

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง การขอการขอคัดสำเนาทะเบียนการสมรส

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ด่วนมาก ที่ กท ๐๓๐๗/๑๕๑๑๑ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๕

ตามที่หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการขอคัดสำเนาทะเบียนการสมรส ดังรายละเอียด
แจ้งแล้วนั้น กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. นางสาวลมนุ จิตรแจ้ง ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย มีสิทธิขอคัดสำเนาทะเบียนการสมรส
ของ นายฟู จิตรแจ้ง กับ นางวิมล จิตรแจ้ง ได้ตามนัยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียน
ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๔

๒. คำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” ตามนัยหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ด่วนมาก ที่ อส. ๐๐๐๒/
๕๕๙๑ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๕ มิได้หมายความว่าเฉพาะเจ้าบ้าน หรือผู้อยู่ในบ้าน แต่หมายความว่า
รวมถึงบุคคลใดๆ ก็ตามที่มีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวกับทะเบียนครอบครัวนั้น ไม่ว่าโดยทางตรง
หรือทางอ้อม ดังนั้น จึงย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่บุคคลนั้นจะอ้างว่า ตนมีส่วนได้เสียอย่างไร
ในการขอคัดทะเบียนครอบครัวนั้น หากแสดงให้เห็นนายทะเบียนเห็นว่าตนเป็นผู้มีประโยชน์ได้เสีย
ในทะเบียนนั้นอย่างไรก็ชอบที่นายทะเบียนจะอนุญาตให้ดู คัด และรับรองสำเนาให้ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนเขตยานนาวา ได้ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๒๐๗๗๖ ๒๔๑๒๖๘๖

ด่วนมาก

ที่ กท ๐๓๐๗/๑๕๑๑๑

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร

๑๗๓ ถนนดินสอ กทม ๑๐๒๐๐

๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ทหารiorการขอคัดสำเนาทะเบียนการสมรส

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๓ ฉบับ

ด้วย น.ส.ลมนุ จัตรแจ้ง อายุ ๑๕ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๔๙/๕ ตรอกโรงน้ำแข็ง แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ได้ยื่นคำร้องขอคัดสำเนาทะเบียนการสมรสของ นายฟู จัตรแจ้ง ซึ่งเป็นบิดา ได้จดทะเบียนสมรสกับ น.ส. วิมล มิลินทรางกูร ณ สำนักทะเบียน เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ตามทะเบียนการสมรส เลขทะเบียน ที่ ๘๕๑/๔๖๒๓ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๙๖ โดย น.ส. ลมนุ จัตรแจ้ง อ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ขอคัดสำเนาทะเบียนการสมรสดังกล่าว เพื่อใช้เป็นหลักฐานดำเนินคดีกับ นางวิมล จัตรแจ้ง สำนักงานเขตยานนาวา พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ บัญญัติว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย จะขอจดทะเบียนได้โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียมแต่ถ้าขอสำเนารายการในทะเบียนซึ่งนายทะเบียนรับรอง ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

กรุงเทพมหานครได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๒๒๒ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ให้ความหมายของคำว่า ผู้มีส่วนได้เสีย ที่จะตรวจค้นและรับรองสำเนาทะเบียนครอบครัวเอาไว้ ๓ ประเด็น ซึ่งไม่ตรงกับกรณีของ น.ส. ลมนุ ฯ จึงขอหารือ ดังนี้

๑. ในกรณีที่บุตรคือ น.ส. ลมนุ จัตรแจ้ง มายื่นคำร้องขอคัดสำเนาทะเบียนสมรสของนายฟู จัตรแจ้ง บิดาซึ่งได้จดทะเบียนสมรสกับ นางวิมล จัตรแจ้ง บุคคลอื่นมิใช่มารดาของตนนั้น จะถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย มีสิทธิขอคัดสำเนาทะเบียนสมรสได้ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ หรือไม่

๒. คำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ นั้น
มีขอบข่ายครอบคลุมถึงบุคคลใดบ้าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้กรุงเทพมหานครทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ประเสริฐ สมะลาภา

(นายประเสริฐ สมะลาภา)

รองปลัดกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๔๒๙๔๐

ด่วนมาก

ที่ อส ๐๐๐๒/๕๕๕๑

สำนักงานอัยการสูงสุด

ถนนหน้าทับเผย กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๔ กรกฎาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ทาริการตรวจค้นทะเบียนสมรส

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/๗๔๗๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๔
 สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมอัยการ ที่ มท ๑๐๐๒/๑๕๗๑ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๑๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทย แจ้งว่า ในปัจจุบันมีกรณีคู่ที่จะสมรสฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงมารายด้วยกันยื่นคำร้องขอต่อนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ เขต และนายทะเบียนกลางเพื่อตรวจสอบสถานภาพการสมรสของคู่ที่ตนจะสมรส ทั้งนี้เพื่อป้องกันการจดทะเบียนสมรสซ้อน กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือว่า กรณีดังกล่าวนี้นายทะเบียนจะดำเนินการให้ได้หรือไม่ และหากจะแก้ไขปัญหาโดยให้นายทะเบียนแนะนำคู่ที่จะสมรสทั้งสองฝ่ายต่างมาขึ้นคำร้องขอให้นายทะเบียนตรวจสอบสถานภาพการสมรสของตนเองหรือทำหนังสือมอบอำนาจให้กับคู่ที่ตนจะสมรสด้วยดำเนินการแทน นายทะเบียนจะดำเนินการให้ได้หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานอัยการสูงสุดได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ทะเบียนครอบครัวนั้นผู้มีส่วนได้เสียอาจขอดูหรือขอคัดสำเนาได้ ซึ่งคำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย” มิได้หมายความว่าเฉพาะเจ้าบ้านหรือผู้อยู่ในบ้าน แต่หมายความว่ารวมถึงบุคคลใด ๆ ก็ตามที่มีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวกับทะเบียนครอบครัวนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้น จึงขอยืนยันอยู่กับข้อเท็จจริงที่บุคคลนั้นจะอ้างว่าตนมีส่วนได้เสียอย่างไรในการขอคัดทะเบียนครอบครัวนั้น หากแสดงให้เห็นนายทะเบียนเห็นว่าตนเป็นผู้มีประโยชน์ได้เสียในทะเบียนนั้นอย่างไรแล้วก็ชอบที่นายทะเบียนจะอนุญาตให้ดูคัดและรับรองสำเนาให้ได้ทั้งนี้ตามนัยหนังสือ กรมอัยการ ที่ มท ๑๐๐๒/๑๕๗๑ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๑๙ ตอบข้อหารือ

กระทรวงมหาดไทย เรื่อง ผู้มีส่วนได้เสียขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้าน และการอนุญาตให้ดู คัด และรับรองสำเนา ดังกล่าวก็ถือเป็นการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ด้วย

สำนักงานอัยการสูงสุดมีความเห็นดังนี้ จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

โอภาส อรุณินท์

(นายโอภาส อรุณินท์)

รองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทน

อัยการสูงสุด

กองที่ปรึกษา

โทร. ๒๒๔๑๕๕๕

ที่ มท ๐๓๐๒/๑๔๗๖๓

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง หรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี

อ้างถึง ๑. หนังสือจังหวัดเพชรบุรี ที่ พบ ๐๐๑๖/๖๔๗๗ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๖

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๕๐๒ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ตามที่ได้หารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัว ดังความละเอียด
แจ้งแล้วนั้น กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การหย่าโดยคำพิพากษาของศาล
เมื่อศาลได้พิพากษาให้ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตรหรือการหย่าโดยความยินยอมและคู่หย่า
ได้ตกลงให้ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตรตามนัยมาตรา ๑๕๒๐ และมาตรา ๑๕๖๖ (๖) แล้ว
อำนาจปกครองบุตรย่อมขึ้นอยู่กับฝ่ายตามที่ได้ตกลงกันไว้ดังนั้น เมื่อฝ่ายใดเป็นผู้มีอำนาจ
ปกครองบุตร ฝ่ายนั้นย่อมมีอำนาจแต่เพียงฝ่ายเดียว ในการจะให้ความยินยอมในการจดทะเบียน
สมรส จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม หรือจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม โดยมีต้องให้อีก
ฝ่ายหนึ่งให้ความยินยอมอีก ความเห็นของจังหวัดชอบแล้ว

อนึ่ง กระทรวงมหาดไทย เคยแจ้งแนวทางปฏิบัติกรณีดังกล่าวให้ทราบแล้ว ตามหนังสือ
กระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๕๐๒ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้นายอำเภอเมืองเพชรบุรีทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖-๒๔๒๐๗๗๖

ที่ พบ ๐๐๑๖/๖๔๗๗

ศาลากลางจังหวัดเพชรบุรี
ถนนราชวิถี พบ ๗๖๐๐๐

๑๔ เมษายน ๒๕๓๖

เรื่อง หารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัว

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอเมืองเพชรบุรี ที่ พบ ๐๐๑๖/๗๐๑ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕
จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยจังหวัดเพชรบุรีได้รับข้อหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัวของอำเภอเมืองเพชรบุรี ความว่า กรณีสามี ภริยา หย่ากันโดยความยินยอมและได้ตกลงให้ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตรหรือศาลชี้ขาดให้ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตร หรือสามี ภริยา หย่ากันโดยคำพิพากษาและศาลชี้ขาดให้ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตรหากผู้เยาว์จะทำการสมรสก็ดี หรือจะมีการเลิกรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมก็ดี บิดามารดา ฝ่ายที่มีอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์มีอำนาจให้ความยินยอมในการจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนเลิกรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม ได้แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งให้ความยินยอม หรือต้องให้มารดาหรือ บิดาอีกฝ่ายหนึ่งให้ความยินยอมด้วย รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาพร้อมนี้

จังหวัดเพชรบุรี ได้พิจารณาจากข้อกฎหมายและหนังสือสั่งการแล้ว มีความเห็นว่าการให้ความยินยอมในการจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนเลิกรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม นั้น เป็นการใช้อำนาจทางการปกครอง ประการหนึ่ง เมื่อสามี ภริยาได้หย่ากันแล้วได้ตกลง หรือศาลสั่งให้ฝ่ายใดเป็นผู้ปกครองบุตร ย่อมมีอำนาจแต่เพียงฝ่ายเดียวในการจะให้ความยินยอมในการจดทะเบียนสมรสหรือเลิกรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมได้แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งให้ความยินยอมอีกแล้ว ซึ่งจังหวัดเพชรบุรี ขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดตามกล่าวข้างต้นถูกต้องหรือไม่ผลการพิจารณาเป็นการใดโปรดแจ้งให้จังหวัดเพชรบุรีทราบด้วย เพื่อจะได้แจ้งให้อำเภอเมืองเพชรบุรีทราบถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

สุชาญ พงษ์เหนือ

(นายสุชาญ พงษ์เหนือ)

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๕๑๒

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๓๗

เรื่อง การเก็บรักษาเอกสารทะเบียนครอบครัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารทะเบียนครอบครัวซึ่งได้แก่ทะเบียนการสมรส ทะเบียนการหย่า ทะเบียนการรับรองบุตร ทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนฐานะของภริยา และทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว เป็นเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานแสดงสถานภาพของบุคคล รวมทั้งการใช้สิทธิต่างๆ ตามกฎหมาย หากชำรุดหรือสูญหายไปจะเกิดผลเสียหายต่อทางราชการและกระทบถึงสิทธิต่อผู้มีส่วนได้เสียหรือประชาชนโดยทั่วไป

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เอกสารทะเบียนครอบครัวทุกประเภทเกิดการชำรุดหรือสูญหาย จึงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร กำชับนายทะเบียนและผู้รับผิดชอบได้ตระหนักว่าการจัดเก็บทะเบียนครอบครัวเป็นหน้าที่ของนายทะเบียน จะต้องจัดทำไว้ให้ถูกต้องสมบูรณ์และเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงในภายหลัง โดยให้ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาทะเบียนครอบครัวทุกประเภท โดยให้จัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยมั่นคง ยากแก่การสูญหาย

๒. ในการมอบหมายการทำงานในหน้าที่ของนายทะเบียนหรือผู้ปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัวทุกครั้งให้ผู้มอบและผู้รับมอบ ตรวจตราทะเบียนครอบครัวโดยละเอียดว่าอยู่ในสภาพที่ชำรุดหรือสูญหาย หรือไม่

๓. ก่อนที่จะมอบเอกสารทะเบียนครอบครัว นายทะเบียนควรจะแนะนำราษฎรให้สนใจเก็บรักษาเอกสารที่ได้รับมอบให้ปลอดภัยอย่าให้ชำรุดหรือสูญหายโดยง่าย

๔. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบทะเบียนครอบครัวของอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ มิให้เกิดการชำรุดหรือสูญหายได้โดยให้ตรวจสอบเป็นประจำอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง หากพบข้อบกพร่องหรือเสียหายด้วยประการใด ให้สอบสวนข้อเท็จจริงและพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แล้วรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบภายใน ๓๐ วัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖ - ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๔๕

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ ธันวาคม ๒๕๓๗

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการออกหนังสือรับรองความเป็นโสด
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร
อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๕/ว ๙๔ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

ตามที่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองความเป็นโสด โดยให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ สามารถออกหนังสือรับรองได้ว่า ผู้ร้องมิได้จดทะเบียนการสมรสไว้ ณ สำนักทะเบียนใดสำนักทะเบียนหนึ่ง แต่มิให้ออกหนังสือรับรองความเป็นโสดซึ่งมีลักษณะเป็นการทั่วไป นั้นเนื่องจากปัจจุบันปรากฏว่า มีราษฎรจำนวนมากที่เดินทางไปต่างประเทศต้องการหนังสือรับรองสถานภาพการสมรสยังไม่เคยสมรสกับผู้ใด หรือเคยสมรส และได้หย่าขาดจากกันแล้ว (หนังสือรับรองความเป็นโสด) เพื่อประกอบหลักฐานในการทำงาน หรือจดทะเบียนการสมรสกับชาวต่างประเทศแต่ไม่อาจมายื่นคำร้องขอหนังสือรับรองด้วยตนเองได้

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า การขอหนังสือรับรองสถานภาพการสมรส (หนังสือรับรองความเป็นโสด) มิใช่กิจการเฉพาะตัว เป็นเพียงเรื่องตรวจสอบเอกสารว่ามีอยู่หรือไม่เท่านั้น ในกรณีเจ้าของข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรไม่สามารถยื่นคำร้องขอตรวจสอบทะเบียนและขอหนังสือรับรองสถานภาพการสมรส (หนังสือรับรองความเป็นโสด) ด้วยตนเองได้ อาจมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้บุคคลอื่นมาดำเนินการแทนในฐานะตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการตามมาตรา ๘๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ อำเภอ กิ่งอำเภอ เขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชูวงศ์ ฉายะบุตร

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๒๔๑๒๖๔๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๕๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๔๙๐๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนรัชฎาภิเศก กท ๑๐๒๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

เรื่อง ทหารiorการรับรองความเป็นโสด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

อ้างถึง หนังสือจังหวัดพิษณุโลก ที่ พล ๐๐๑๖/๑๕๓๗๒ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๗

ตามที่ทหารiorการณีนางสาวพนม นุ่มน้อย มอบอำนาจให้นางริ นุ่มน้อย มารดาเป็นผู้ยื่นคำร้องแทนโดยขอให้อำเภอวัดโบสถ์ออกหนังสือรับรองว่า บุตรสาวไม่เคยจดทะเบียนการสมรส ณ สำนักทะเบียนดังกล่าว จะสามารถทำได้หรือไม่ ซึ่งจังหวัดพิษณุโลกมีความเห็นว่า สามารถดำเนินการออกหนังสือรับรองสถานะการสมรสให้บุคคลดังกล่าวได้ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนอำเภอวัดโบสถ์สามารถออกหนังสือรับรองได้ว่า นางสาวพนม นุ่มน้อย มิได้จดทะเบียนการสมรสไว้ ณ สำนักทะเบียนอำเภอวัดโบสถ์ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๒ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙ ส่วนการที่นางสาวพนม นุ่มน้อย มอบอำนาจให้นางริ นุ่มน้อย มารดาเป็นผู้ยื่นคำร้องแทนนั้น ก็สามารถทำได้ เพราะมิใช่กิจการเฉพาะตัว เป็นเพียงเรื่องตรวจสอบเอกสาร ทะเบียนการสมรสว่า มีอยู่หรือไม่เท่านั้น โดยทำเป็นหนังสือมอบอำนาจให้มารดามาดำเนินการแทน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ มาตรา ๔๐๐ ความเห็นของจังหวัดพิษณุโลกถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนอำเภอวัดโบสถ์ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๗๓๓

กรมการปกครอง
ถนนอิษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๓๙

เรื่อง การขอแนวทางแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดขอนแก่น) และปลัดกรุงเทพมหานคร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๖๔๔๑ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๙
๒. สำเนาหนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๖/๓๑๔๕ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๓๙

พร้อมหนังสือนี้ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครองตอบข้อหารือจังหวัดขอนแก่นเรื่อง
การขอแนวทางแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติ
ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาส์น
(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖-๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๖๔๔๑

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๓๙

เรื่อง ทาหรือแนวทางแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๖/๓๑๔๕ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๓๙

ตามที่จังหวัดขอนแก่นได้มีหนังสือที่ ขก ๐๐๑๖/๓๑๔๕ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๓๙ ทาหรือกรณีสำนักทะเบียนเทศบาลเมืองเมืองพลได้แก้ไขรายการค่านำหน้านามและชื่อสกุลจาก “นางสาวเจนจิรา นามจันอับ” เป็น “นางเจนจิรา มิลเบอร์น” ตามหนังสืออำเภอลำลูกกา ที่ ปท ๐๕๑๖/๕๖๕ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๔ และสำเนาทะเบียนการสมรสของสำนักทะเบียนอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ต่อมา นางสาวเจนจิรา นามจันอับ อยู่บ้านเลขที่ ๓๒๒/๑๑ ถนนเสริมสวัสดิ์ ตำบลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ได้ร้องขอให้แก้ไขรายการค่านำหน้านามจาก “นาง” เป็น “นางสาว” และชื่อสกุลจาก “มิลเบอร์น” เป็น “นามจันอับ” ตามเดิม โดยอ้างว่าผู้ร้องยังไม่เคยจดทะเบียนสมรสแต่อย่างใด จึงขอทาหรือว่ากรณีดังกล่าวมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรนั้น กรมการปกครอง พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. ในกรณีสำนักทะเบียนเทศบาลเมืองเมืองพลแก้ไขรายการค่านำหน้านามและชื่อสกุลของนางสาวเจนจิรา นามจันอับ เลขประจำตัวประชาชน ๓-๕๐๙๔-๐๐๐๗๒-๓๗-๕ เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๑ บิดาชื่อนายสำรวย มารดาชื่อ นางแสง โดยใช้หลักฐานการสมรสของนางสาวเจนจิรา นามจันอับ เลขประจำตัวประชาชน ๕-๕๑๔๒-๐๕๓๐๐-๑๔-๐ เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๑ บิดาชื่อ นายสมพร มารดาชื่อ นางยุพิน ซึ่งมีได้เป็นบุคคลเดียวกันจึงเป็นการปฏิบัติที่มีชอบตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๕๒๒/ว ๔๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ดังนั้น เมื่อนางสาวเจนจิรา นามจันอับ (เลขประจำตัวประชาชน ๓-๕๐๙๔-๐๐๐๗๒-๓๗-๕) ร้องขอให้นายทะเบียนแก้ไขรายการค่านำหน้านามและชื่อสกุลของตนเองจาก “นางเจนจิรา มิลเบอร์น” เป็น “นางสาวเจนจิรา นามจันอับ” นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเมืองพลจะต้องดำเนินการแก้ไขรายการ ดังกล่าว ให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๒๓ ทั้งนี้ ก่อนดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเมืองพลควรตรวจสอบหลักฐานและสอบปากคำของผู้ร้องให้ข้อเท็จจริงปรากฏว่านางสาวเจนจิรา นามจันอับ (เลขประจำตัวประชาชน ๓-๕๐๙๔-๐๐๐๗๒-๓๗-๕) ยังไม่เคยสมรสกับบุคคลใดจริง

๒. เนื่องจากหลักฐานใบรับคำขอมิบัตร (บป. ๒) เลขที่ ๑๑๔๖๑๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๓๓ ออกให้ โดยเทศบาลตำบลเมืองพล จังหวัดขอนแก่น โดยระบุเลขประจำตัวประชาชน ของนางสาวเจนจิรา นามจันอับ เป็น ๕-๑๕๘๒-๐๕๓๐๐-๑๘-๐ ซึ่งมีได้อยู่ในระบบการให้ เลขประจำตัวประชาชนแต่อย่างใด ทำให้น่าเชื่อได้ว่าการทุจริตปลอมแปลงใบรับคำขอมิบัตร เพื่อขอจดทะเบียนการสมรส และกรณีดังกล่าวกรมการปกครองได้พิจารณาดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเมืองพล ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประกิต กันยาบาล

(นายประกิต กันยาบาล)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖ ๒๔๒๐๗๖๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖ ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ ขก ๐๐๑๖/๓๑๔๕

ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น
ถนนศูนย์ราชการ ขก ๔๐๐๐๐

๓๑ มกราคม ๒๕๓๙

เรื่อง ทหารือแนวทางการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือคำร้องของนางสาวเจนจิรา นามจันอับ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. สำเนาทะเบียนการสมรส (คร. ๒) จำนวน ๑ ฉบับ
 ๓. สำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน ๑ ฉบับ
 ๔. สำเนาหนังสืออำเภอลำลูกกา ที่ ปท ๐๕๑๖/๕๖๕ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๘
 จำนวน ๑ ฉบับ
 ๕. สำเนาหนังสืออำเภอพล ที่ ขก ๐๓๑๖/๕๑๕๔ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๓๘
 จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยจังหวัดขอนแก่นได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเมืองพลว่าได้รับคำร้องของนางสาวเจนจิรา นามจันอับ อยู่บ้านเลขที่ ๓๒๒/๑๑ ถนนเสริมสาสดี ตำบลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ขอให้แก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน คือ ขอแก้ไขคำนำหน้านามจาก “นาง” เป็น “นางสาว” และนามสกุลจาก “มิลเบอร์น” เป็น “นามจันอับ” โดยผู้ร้องแจ้งว่ามีผู้แอบอ้างใช้ชื่อ ชื่อสกุล และที่อยู่ของตนไปจดทะเบียนสมรสกับนายเอ็ดเวิร์ด มิลเบอร์น ณ ที่ว่าการอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ และอำเภอลำลูกกาได้ส่งสำเนาทะเบียนการสมรสไปให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเมืองพลแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านตามสำเนาหนังสือ ที่ ปท ๐๕๑๖/๕๖๕ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๘ โดยผู้ร้องไม่ทราบว่าผู้แอบอ้างนั้นเป็นใคร ทราบที่อยู่ได้อย่างไร และผู้ร้องยังไม่เคยจดทะเบียนสมรสแต่อย่างใด จึงมาขอให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเมืองพล แก้ไขรายการคำนำหน้านามและนามสกุลกลับมาใช้ของเดิม สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเมืองพลได้มีหนังสือหารือแนวทางการปฏิบัติกับอำเภอพลแล้ว โดยอำเภอพลได้ให้แนวทางปฏิบัติตามสำเนาหนังสืออำเภอพล ที่ ขก ๐๓๑๖/๕๑๕๔ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๓๘ ที่ส่งมาพร้อมนี้และสำนักทะเบียนฯ ได้แนะนำให้ผู้ร้องไปยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลพิพากษาเพิกถอนการสมรสและมีคำสั่งให้แก้ไขคำนำหน้านามและชื่อสกุล แต่ผู้ร้องอ้างว่าเคยยื่นคำร้องต่อศาลแล้ว แต่ศาลแจ้งว่าไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากพิจารณาตุลาการบุคคลแล้วปรากฏว่ามีรายการต่างๆ ไม่ตรงกัน เช่น เลขรหัสประจำตัวประชาชน วัน เดือน ปีเกิด ชื่อบิดา มารดา ฯลฯ จึงเห็นว่าไม่ใช่บุคคลเดียวกัน และให้ผู้ร้องมาดำเนินการทางทะเบียนราษฎรต่อไป

ฉะนั้น จังหวัดขอนแก่นจึงขอเรียนหาหรือว่า ตามที่อำเภอพลและสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเมืองพลได้ให้คำแนะนำผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนการสมรสและมีคำสั่งให้แก้ไขรายการค่านำหน้านามและชื่อสกุลนั้นถูกต้องหรือไม่ หรือมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรขอได้โปรดแจ้งให้จังหวัดขอนแก่นทราบโดยด่วนด้วยเพื่อจักได้แจ้งให้สำนักทะเบียนฯ ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพบุลย์ ทรัพย์ประดิษฐ์

(นายไพบุลย์ ทรัพย์ประดิษฐ์)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น

(ฝ่ายปกครอง)

โทร. (๐๔๓) ๒๓๖๑๔๒ ๒๓๖๕๐๗

โทรสาร (๐๔๓) ๒๓๖๑๔๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๓๔๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีเอกสารทะเบียนครอบครัว ชำรุด สูญหาย อันเนื่องมาจาก
สาธารณภัย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๕๐๒/ว ๑๔๙๐ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๕๓๕๓ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๐๔

ด้วยได้เกิดภาวะอุทกภัยขึ้นในหลายจังหวัดและเป็นเหตุให้เอกสารสำคัญ โดยเฉพาะเอกสาร
ทะเบียนครอบครัวของสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ บางแห่ง เกิดการชำรุด สูญหาย จนไม่สามารถ
ให้บริการแก่ประชาชนได้

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้การบริการประชาชนเกี่ยวกับงานทะเบียน
ครอบครัวภายหลังการเกิดสาธารณภัยต่าง ๆ เช่น อุทกภัย วาดภัย อัคคีภัย เป็นต้น เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ จึงขอชักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีเอกสารทะเบียนครอบครัว ชำรุด สูญหาย
อันเนื่องมาจากสาธารณภัย ดังต่อไปนี้

๑. ให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ที่เกิดสาธารณภัยรีบสำรวจแบบพิมพ์
รวมทั้งเอกสารงานทะเบียนครอบครัว หากพบว่าแบบพิมพ์และเอกสารดังกล่าวเกิดการชำรุดสูญหาย
ให้แจ้งจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร เพื่อขอเบิกแบบพิมพ์และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องให้สามารถ
ใช้ปฏิบัติงานได้ทันทีภายหลังการเกิดสาธารณภัยดังกล่าว

๒. กรณีเอกสารงานทะเบียนครอบครัวทุกประเภทของสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ
และเขต ชำรุดสูญหาย โดยไม่สามารถทราบถึงเลขทะเบียนลำดับสุดท้ายที่ได้รับจดทะเบียนหรือ
บันทึกไว้ และเมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนครอบครัวดังกล่าว ให้นายทะเบียน
ใช้สมุดทะเบียนเล่มใหม่รวมทั้งกำหนดเลขทะเบียนขึ้นเป็นเลขทะเบียนที่ ๑ ใหม่ทุกประเภท
โดยถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๕๓๕๓ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๐๔
โดยอนุโลม

๓. กรณีที่แบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) และใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) เกิดการชำรุดหรือใช้การไม่ได้ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหมายเหตุไว้ที่ต้นฉบับแล้วเก็บส่วนที่ชำรุดหรือใช้การไม่ได้นั้นไว้กับต้นฉบับถ้าเกิดการสูญหายให้แจ้งความต่อเจ้าพนักงานฝ่ายตำรวจแล้วรายงานให้กรมการปกครองเพื่อดำเนินการยกเลิกแบบพิมพ์ดังกล่าวทันที โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๕๐ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

๔. เนื่องจากสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้เก็บรักษาสำเนาทะเบียนครอบครัวของสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต โดยแยกเก็บเป็นแต่ละประเภททะเบียนเรียงตามลำดับที่สำนักทะเบียนต่างๆ จัดส่งไปถึงสำนักทะเบียนกลาง และตามลำดับปีที่รับจดทะเบียนไว้โดยกำหนดวิธีการค้นหาจากชื่อตัว ชื่อสกุล ของผู้ที่จดทะเบียนและปีที่รับจดทะเบียนไว้ ซึ่งมีได้แยกเก็บและกำหนดวิธีการค้นหาเป็นรายจังหวัดหรือสำนักทะเบียนแต่อย่างใด ทำให้ไม่สามารถคัดสำเนาทะเบียนดังกล่าวส่งให้สำนักทะเบียนต่างๆ ได้ทันทีที่เกิดสาธารณภัย ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ร้องขอคัดสำเนาทะเบียนครอบครัวแต่ไม่ปรากฏเอกสารทะเบียนครอบครัวของสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ให้นายทะเบียนดังกล่าวสอบถามไปยังนายทะเบียนกลาง โดยแจ้งชื่อตัว ชื่อสกุล ของผู้ที่จดทะเบียนและปีที่ได้รับจดทะเบียนไว้รวมทั้งเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้ร้องฉบับละสิบบาทตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ฉบับที่ ๒) และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาส์น

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๖๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/๙๓๙๓

กระทรวงมหาดไทย

๖ กรกฎาคม ๒๕๐๔

เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนเมื่อเกิดไฟไหม้ที่ว่าการอำเภอ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ต่วนมาก ที่ ตก. ๑๙/๗๐๗๕ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๐๔

ตามที่จังหวัดรายงานว่าได้เกิดไฟไหม้ที่ว่าการอำเภอดาก จังหวัดตาก เป็นเหตุให้พัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องใช้ แบบพิมพ์ และเอกสารของทางราชการไหม้ไฟจนหมดสิ้น นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เอกสารที่สำคัญส่วนมากเป็นเอกสารของ งานการทะเบียนซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นเวลานานเพราะราษฎรมีส่วนได้เสียอยู่ จึงจำเป็นต้องแก้ไขจัดทำสำเนาเอกสารดังกล่าวที่ถูกเพลิงไหม้ขึ้นใหม่ โดยให้ปฏิบัติดังนี้

๑. ทะเบียนสัตว์พาหนะ

(๑) ตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะเป็นแบบพิมพ์ตัวเงิน จึงให้อำเภอสั่งทำตัวรูปพรรณ สัตว์พาหนะเล่มใด ฉบับใดบ้างที่ถูกไฟไหม้ ให้จัดทำบัญชีและขออนุมัติทำลายระเบียบการ สัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒ ข้อ ๑๔ และแจ้งให้กรมการปกครองทราบ ส่วนตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ เล่มใดยังมีได้ถูกไฟไหม้ให้เก็บรักษาไว้เช่นเดิม

(๒) การจดทะเบียนตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะใหม่หลังจากที่เกิดเพลิงไหม้ถ้าไม่มีต้นขั้ว ตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะเหลืออยู่เลย ไม่สามารถที่จะเขียนเลขฉบับที่ต่อไปได้ ให้ตั้ง ๑ ขึ้นใหม่ทุกๆ ประเภทของสัตว์ตอนหลังเป็นเลขทั่วไปเริ่มตั้งแต่ทำตัวรูปพรรณสัตว์ ประเภทนั้น ตัวแรกที่ลงเลข ๑ เรียงลำดับเรื่อยไปจนครบ ๑ แสน ขึ้น ๑ ใหม่

(๓) การโอนกรรมสิทธิ์สัตว์พาหนะในท้องที่ เมื่อผู้โอนและผู้รับโอนทั้งสองฝ่ายหรือ ผู้แทนนำสัตว์พาหนะและตัวรูปพรรณมาเพื่อขอจดทะเบียนการโอนกรรมสิทธิ์ ให้นายทะเบียน ตรวจพิจารณาว่าตัวรูปพรรณดังกล่าวบริสุทธิ์หรือไม่ ถ้าบริสุทธิ์ ก็ให้นายทะเบียนคัดรายการใน ตัวรูปพรรณลงใน ส.พ. ๑๔, ส.พ. ๑๕, ส.พ. ๑๖, ส.พ. ๑๗ แล้วแต่กรณีก่อน แล้วจึงจดทะเบียน การโอนกรรมสิทธิ์ให้ตามระเบียบการสัตว์พาหนะ พุทธศักราช ๒๔๘๒ ข้อ ๙ กรณีนี้ไม่เป็นการ โอนกรรมสิทธิ์สัตว์พาหนะต่างอำเภอ จึงไม่ต้องเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียม และให้ใช้หมึกสีแดง ขีดฆ่าคำว่า “มาจากต่างอำเภอ” ออก การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสัตว์พาหนะให้เรียกเก็บเฉพาะ ค่าสลักหลังตัวรูปพรรณโอนกรรมสิทธิ์เท่านั้น

๒. ทะเบียนศาลเจ้า ศ.จ. ๓ และบัญชีรายงานทรัพย์สินของศาลเจ้า ได้เก็บรักษาไว้ที่จังหวัดและกระทรวงมหาดไทย ให้อำเภอติดต่อขอคัดทะเบียนศาลเจ้า ศ.จ. ๓ และบัญชีรายการทรัพย์สินที่จังหวัดหรือกระทรวงมหาดไทย (กองการทะเบียน กรมการปกครอง)

๓. ทะเบียนมัสยิด ม.อ. ๒ ได้เก็บรักษาไว้ที่จังหวัดและกระทรวงมหาดไทย ให้อำเภอติดต่อขอคัดทะเบียนดังกล่าวได้ที่จังหวัดหรือกระทรวงมหาดไทย (กองการทะเบียน กรมการปกครอง)

๔. ทะเบียนพินัยกรรม สมุดทะเบียนพินัยกรรมช่องเลขที่ให้ขึ้น ๑ ใหม่

๕. ทะเบียนนิติกรรม ที่คู่กรณีขอให้จดทะเบียนซึ่งทำในรูปหนังสือสัญญานั้น ตามคำสั่งที่ ๑๔๒๒/๒๔๙๗ เรื่อง ระเบียบการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ในหน้าที่อำเภอหรือผู้ทำการแทนและปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๔ (๗) ตั้งแต่ (ก)-(จ) กำหนดให้มอบหนังสือสัญญาให้คู่กรณีฝ่ายละ ๑ ฉบับ จึงไม่มีปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ แต่การจดทะเบียนนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ทุกประเภท ช่องเลขที่ให้ขึ้น ๑ ใหม่

๖. ทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนอำเภอจัดทำทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ขึ้นใหม่ โดยคัดลอกจากสำเนาทะเบียนซึ่งเก็บรักษาอยู่ทางสำนักทะเบียนตำบล หากรายการใดเป็นที่สงสัยก็ให้ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงก่อน แล้วดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

การจัดทำทะเบียนคนเกิด (ท.ร. ๑๔) และทะเบียนคนตาย (ท.ร. ๒๐) ให้นายทะเบียนอำเภอจัดทำทะเบียนคนเกิดและทะเบียนคนตายขึ้นใหม่ โดยคัดจากสถิติบัตรและมรณบัตรตอนที่ ๒ ซึ่งได้เก็บรักษาอยู่ที่สำนักทะเบียนจังหวัด หากมีกรณีเป็นที่สงสัยให้สอบสวนข้อเท็จจริงก่อน แล้วดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๗. ทะเบียนครอบครัว เมื่อมีผู้ขอจดทะเบียนครอบครัวทุกประเภท ให้นายทะเบียนอำเภอใช้ทะเบียนเล่มใหม่และขึ้นทะเบียนเป็นเลขที่ ๑ ใหม่ทุกประเภท เมื่อมีผู้มาร้องขอ คัดสำเนาทะเบียนครอบครัวทุกประเภท ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ให้ผู้ร้องยื่นคำร้องตามแบบ คร. ๒๗ แล้วให้นายทะเบียนอำเภอสอบถามมายังนายทะเบียนกลาง โดยใช้แบบพิมพ์ คร. ๒๔ เป็นหนังสือนำส่งและให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมไว้ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฯ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๐๓

๘. ทะเบียนชื่อสกุล แบบ ข. ๒ หนังสือสำคัญการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่เพื่อเป็นหลักฐานว่าสกุลนั้นได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้อำเภอคัดจากหลักฐานการอนุญาตจากทะเบียนของจังหวัด

๙. ทะเบียนอาวุธปืน การอนุญาตให้บุคคลมีและใช้อาวุธปืน แบบ ป. ๔ หนังสือสำคัญการอนุญาตให้บุคคลมีและใช้อาวุธปืนไว้เพื่อเก็บ ให้อำเภอประกาศให้ผู้ได้รับอนุญาตนำแบบ ป. ๔ มาแสดงต่อนายทะเบียนอำเภอแล้วให้นายทะเบียนอำเภอคัดสำเนาไว้เป็นหลักฐาน สำหรับทะเบียนการจำหน่ายอาวุธปืนแบบ ป. ๕ เพื่ออนุญาตให้ทำ ประกอบซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะหรือจำหน่ายอาวุธปืนให้ดำเนินการเช่นเดียวกันโดยคัดสำเนาจากใบอนุญาตที่ออกไปแล้วไว้เป็นหลักฐาน

๑๐. ทะเบียนผู้เลือกตั้ง

(๑) ให้อำเภอจัดทำทะเบียนผู้เลือกตั้งขึ้นใหม่ โดยจัดทำแยกเป็นรายหน่วย หน่วยเลือกตั้งหนึ่งหน่วย ต่อหนึ่งเล่ม (ตามแบบ ร. ๓๐) แต่เนื่องจากขณะนี้ไม่มีทะเบียนผู้เลือกตั้งที่จะจ่ายให้จึงให้อำเภอจัดทำ โดยใช้สมุดเบอร์ ๒ ไปพลางก่อน

(๒) การคัดลายชื่อผู้เลือกตั้งลงทะเบียนผู้เลือกตั้ง ให้ตรวจสอบและคัดจากหลักฐาน ในทะเบียนราษฎร ถ้าหน่วยเลือกตั้งได้มีการปกครองแบ่งเป็นหมู่บ้านให้คัดเป็นหมู่บ้านเรียงตาม ลำดับเลขที่ของหมู่บ้านและเลขหมายประจำบ้านถ้าหน่วยเลือกตั้งใดมิได้มีการปกครองแบ่งเป็นหมู่บ้าน ให้คัดตามชื่อถนน ตรอก ซอย เรียงตามลำดับอักษร และเรียงตามลำดับหมายเลขประจำบ้าน

(๓) การคัดรายชื่อผู้เลือกตั้ง ซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวรวมกัน ลงในสมุด ทะเบียนผู้เลือกตั้งให้ถือบ้านหลังหนึ่งต่อกระดานหนึ่งหน้า เมื่อเขียนบ้านหลังใหม่ก็ให้เขียน ในหน้าใหม่ต่อไปตามลำดับ เว้นแต่ถ้าบ้านใดมีผู้เลือกตั้งอาศัยอยู่มากคนด้วยกันก็ให้เว้นหน้ากระดาน ไว้หลาย ๆ หน้า ตามแต่จะพิจารณาเห็นสมควรทั้งนี้ เพื่อความสะดวกเรียบร้อยในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงทะเบียนผู้เลือกตั้งในภายหลัง

(๔) เมื่อคัดรายชื่อผู้เลือกตั้งในทะเบียนผู้เลือกตั้งเสร็จแล้วให้ดำเนินการตรวจสอบ แก้ไขและเพิ่มเติมทะเบียนผู้เลือกตั้ง ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตรงกับหลักฐานการทะเบียน ราษฎรอยู่เสมอ แล้วรายงานให้จังหวัดและกระทรวงมหาดไทยทราบเป็นประจำเดือนตามนี้ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิดที่ มท ๐๓๑๔/๑๒๐๖๔ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๗

(๕) ให้สำรวจจำนวนที่บัตรเลือกตั้งของอำเภอกว่ามีจำนวนเท่าใด แล้วรายงาน ให้กระทรวงมหาดไทยทราบโดยด่วน

๑๑. การทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน

(๑) ให้อำเภอจัดทำ บ.ป. ๕ และ บ.ป. ๑๗ ใหม่ เฉพาะที่อำเภอได้รับ บ.ป. ๑ และบัตรภายหลังจากไฟไหม้

(๒) บัตรถูกไฟไหม้ให้อำเภอออกบัตรให้ใหม่ โดยใช้เลขหมายเดิมและไม่เรียกเงิน ค่าธรรมเนียม แต่การออกบัตรให้ใหม่จำเป็นจะต้องรู้เลขหมายบัตร ชื่อ วัน เดือน ปีเกิด อายุ และที่อยู่ของผู้ขอมีบัตร จึงจะค้นฟิล์มรูปถ่ายและหลักฐานจากรูปถ่าย บ.ป. ๑ ในไมโครฟิล์มมา ดำเนินการออกบัตรใหม่ได้จึงให้อำเภอส่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเทศบาลสำหรับท้องที่ในเขต เทศบาลทำการสำรวจให้ทราบว่า ผู้ที่ยื่นคำขอมีบัตร ผู้ใดยังไม่ได้รับบัตรเพราะบัตรถูกไฟไหม้ แล้วเรียกไปรับคำขอมีบัตร บ.ป. ๒ มาจดเลขหมายประจำตัว ชื่อตัว ชื่อสกุล วัน เดือน ปีเกิด อายุ ที่อยู่ และวันยื่นคำขอมีบัตรของผู้นั้นรวบรวมส่งไปยังกรมการปกครองเพื่อออกบัตรใหม่ให้ต่อไป สำหรับคำขอมีบัตร บ.ป. ๑ ของผู้ที่ไม่ได้รับบัตรเพราะถูกไฟไหม้ให้จัดทำใหม่ตามนี้หนังสือ กระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๔/๑๕๔๑๗ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๗ แล้วส่ง บ.ป. ๑ ที่ทำใหม่ไปกรมการปกครองพร้อมกับบัญชีรายชื่อของผู้ขอมีบัตร

๑๒. การคัดสำเนาเอกสารการทะเบียนตามนัดกล่าวข้างต้นหากอำเภอมีความจำเป็น
ต้องจ้างคัดก็ให้แจ้งไปให้ทราบโดยด่วนว่า ต้องใช้เงินเป็นค่าจ้างเท่าใด เพื่อกรรมการปกครอง
จะได้พิจารณาจัดสรรเงินมาตั้งจ่ายให้

๑๓. แบบพิมพ์ที่ต้องใช้มีแบบพิมพ์ใดบ้างและต้องใช้จำนวนเท่าใด ขอให้ดำเนินการ
ติดต่อขอเบิกโดยด่วน

๑๔. ตู้เก็บเอกสาร เช่นตู้เก็บทะเบียนครอบครัว ตู้เก็บทะเบียนบ้าน จะต้องใช้
จำนวนเท่าใด แจ้งไปให้กรรมการปกครองทราบ เพื่อพิจารณาจัดการให้ต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พ่วง สุวรรณรัฐ

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๐๔๔๔

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอักษะรังค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

เรื่อง กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว
พุทธศักราช ๒๕๓๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียน
ครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๓๘

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ อนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวง
ฉบับที่... (พ.ศ. ...) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๓๘
เพื่อปรับปรุงแบบคำร้องขอจดทะเบียนครอบครัวให้มีเพียงแบบเดียวเพื่อความสะดวก
และรวดเร็วในการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้โปรดลงนาม
ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว
พุทธศักราช ๒๕๓๘ แล้ว และขณะนี้อยู่ระหว่างการประกาศในราชกิจจานุเบกษา รายละเอียด
ปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนว่าเมื่อกฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว (พ้นกำหนด
หนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา) จะทำให้แบบพิมพ์คำร้องทะเบียน
ครอบครัวต่างๆ ในส่วนของกระทรวงมหาดไทยที่ใช้บังคับในปัจจุบัน คือ คำร้องขอจดทะเบียนสมรส
(คร. ๑) คำร้องขอจดทะเบียนการหย่า (คร. ๕) คำร้องขอจดทะเบียนการรับรองบุตร (คร. ๙)
คำร้องขอจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๓) และคำร้องขอจดทะเบียนเลิกการรับ
บุตรบุญธรรม (คร. ๑๖) ถูกยกเลิกไปโดยให้ใช้แบบพิมพ์คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึก
ทะเบียนครอบครัว (คร. ๑) ทำกฎกระทรวงดังกล่าวแทน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตทราบต่อไป ทั้งนี้ เมื่อกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จะได้แจ้งให้ทราบและถือปฏิบัติ อีกครั้งหนึ่ง

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุฒ

(นายบรรจง กันตวิรุฒ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖-๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๔๔๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๗๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๕๕๔ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ตามที่ได้ส่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๗๘ มาเพื่อทราบและเมื่อกฎกระทรวงดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จะแจ้งให้ทราบและถือปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง นั้น

กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๗๘ ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๑๐ ก วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ จึงทำให้กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอชักชวนแนวทางปฏิบัติในการรับจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัวทุกประเภทดังต่อไปนี้

๑. ในกรณีมีผู้ร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัวทุกประเภทตั้งแต่วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป ให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต แนะนำผู้ร้องให้ยื่นคำร้องตามแบบ คร. ๑ ท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๗๘

๒. ในการลงรายการตามแบบ คร. ๑ ท้ายกฎกระทรวงดังกล่าว ให้ดำเนินการดังนี้

๒.๑ ช่อง “คำร้องที่.... /.....” ให้ลงรายการเป็นสองตอน ตอนหน้าเป็นเลขที่ตามทะเบียนรับหนังสือของสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ตอนหลังเป็นปี พ.ศ. ที่รับคำร้อง

๒.๒ ช่อง “เขียนที่.... /.....” ให้ลงรายการสถานที่ที่เขียนคำร้อง

๒.๓ ช่อง “วันที่..เดือน...พ.ศ.” ให้ลงรายการ วัน เดือน ปี ที่เขียนคำร้อง

๒.๔ ช่อง “ข้าพเจ้า.....” ให้ลงรายการคำนำนาม ชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้ร้องคนหนึ่งที่รวมทั้งลงรายการเลขประจำตัวประชาชนในช่อง ☐ ที่กำหนด ตามหลักฐานที่ผู้ร้องนำมาแสดง

๒.๕ ช่อง “และ.....” ให้ลงรายการคำนำนาม ชื่อตัว ชื่อสกุล ของผู้ร้องคนที่สอง (ถ้ามี) รวมทั้งลงรายการเลขประจำตัวประชาชนในช่อง ☐ ที่กำหนด ตามหลักฐานที่ผู้ร้องนำมาแสดง

๒.๖ ช่อง ☐ หน้าข้อความ จดทะเบียนสมรส จดทะเบียนการหย่า จดทะเบียนรับรองบุตร จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม บันทึกฐานะของภริยา บันทึกฐานะแห่งครอบครัว อื่นๆ ให้ทำเครื่องหมาย/ในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ผู้ร้องประสงค์จะให้ดำเนินการ สำหรับช่อง “อื่นๆ.....” ให้ระบุข้อความ ไว้ให้ชัดเจน เช่น บันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนคัดสำเนาทะเบียน เป็นต้น

๒.๗ ช่อง “พร้อมเอกสารหรือหลักฐาน (ให้ระบุ).....” ให้ลงรายการเอกสารหรือหลักฐานและจำนวนเอกสารหรือหลักฐาน ที่ผู้ร้องนำมาแสดง เช่น บัตรประจำตัวประชาชน จำนวน ๒ บัตร และสำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน ๑ ฉบับ เป็นต้น

๒.๘ ช่อง “ (ลงชื่อ)....” ให้ผู้ร้องที่มายื่นคำร้องลงลายมือชื่อและลงรายการคำนำหน้านาม ชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้ร้องในวงเล็บได้ลายมือชื่อ

๒.๙ ช่อง “ความเห็น.....” ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบลงรายการความเห็นเพื่อให้นายทะเบียนพิจารณา

๒.๑๐ ช่อง “คำสั่ง.....” ให้นายทะเบียนลงรายการว่ารับจดทะเบียนให้หรือไม่รับจดทะเบียนให้ หรือข้อความอื่นๆ สำหรับกรณีที่ไม่รับจดทะเบียนให้แก่ผู้ร้อง ให้นายทะเบียนบันทึกเหตุผลในการไม่รับจดทะเบียนดังกล่าวไว้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุณ

(นายบรรจง กันตวิรุณ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๙๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕-๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๙๒๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทาหรือการขอคัดสำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๒๓๙๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๑

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๙๘๕๑

ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยตอบข้อหารือกรุงเทพมหานคร เรื่องทาหรือ
การขอคัดสำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ สำนักทะเบียนอำเภอ
และกิ่งอำเภอ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ของแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุฒ

(นายบรรจง กันตวิรุฒ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๕๑ ต่อ ๕๓๐๕-๕๓๐๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๒๓๔๐

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
๔๗๓ ถนนดินสอ กทม. ๑๐๒๐๐

๗ เมษายน ๒๕๔๑

เรื่อง ทหารือการขอคัดสำเนาทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๑๐ ฉบับ

ด้วยสำนักงานเขตบางขุนเทียนให้ทหารือ กรณี ได้รับคำร้องของ นางพรสิริ เหมสกุล (เดิมชื่อ นางสาวสุนทรี เหมสกุล) ขอให้สำนักงานเขตบางขุนเทียนคัดและรับรองสำเนาทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม ระหว่างนางสุนทรี เหมสกุล กับ ด.ญ.นารัตน์ ศรีสมบุรณ์ เลขทะเบียนที่ ๑/๔๖๑ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๑๕ อำเภอบางขุนเทียน เพื่อประกอบการขอจดทะเบียนการเลิกรับบุตรบุญธรรม โดยปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. สำนักงานเขตบางขุนเทียน ได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารการจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมช่วงปี ๒๕๑๕ ปรากฏว่าไม่พบเนื่องจากเอกสารสูญหาย และได้ประสานงานกับสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อขอคัดสำเนาเอกสารดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่าไม่พบเช่นกัน

๒. ผู้ร้องได้แสดงหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านเลขที่ ๒๓/๑ หมู่ที่ ๗ แขวงจอมทอง เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการแก้ไขชื่อสกุลและบันทึกการแก้ไขตามเอกสารทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมเลขทะเบียนที่ ๑/๔๖๑ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๑๕ อำเภอบางขุนเทียน

สำนักงานเขตบางขุนเทียนขอทหารือแนวทางปฏิบัติกรณี มีหลักฐานการจดทะเบียนครอบครัวชำรุดหรือสูญหาย และไม่สามารถตรวจสอบหลักฐานเดิมได้ นายทะเบียนท้องที่สามารถดำเนินการสอบสวนพยานบุคคลและพยานเอกสารที่เชื่อถือได้แล้วดำเนินการออกใบแทนหนังสือสำคัญการจดทะเบียนครอบครัวแก่ผู้ร้องได้หรือไม่

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเอกสารชำรุดหรือสูญหายไม่สามารถตรวจสอบหรือขอคัดจากที่ใดได้ สำนักงานเขตบางขุนเทียนต้องดำเนินการแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจกรณีเอกสารสูญหายเสียก่อน แล้วจึงดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง พยานบุคคล และเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยความรอบคอบพร้อมบันทึกหลักฐานประกอบการพิจารณาดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน เมื่อฟังได้ข้อยุติโดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ร้องเคยจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมจริงก็สามารถออกหนังสือรับรองสถานภาพ หรือเอกสารใบแทนหนังสือสำคัญแก่ผู้ร้องต่อไปได้

โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๐๐๑๗๕ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐ โดยอนุโลม แต่เนื่องจากกรณีดังกล่าวไม่ได้มีระเบียบกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติไว้จึงหาหรือว่าจะมีแนวทางปฏิบัติ อย่างไร และความเห็นของกรุงเทพมหานครดังกล่าวถูกต้องหรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลการพิจารณาเป็นประการใด โปรดแจ้งให้กรุงเทพมหานคร ทราบด้วยเพื่อจะได้แจ้งสำนักงานเขตบางขุนเทียนดำเนินการและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ร้อยตำรวจตรี เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ

(เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ)

รองปลัดกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๔๒๔๔๐

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๔๔๕๑

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทหหรือการขอคัดสำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๒๓๕๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๑

ตามที่ทหหรือกรณีเอกสารทะเบียนรับบุตรบุญธรรมของสำนักทะเบียนเขตบางขุนเทียน เกิดการสูญหายและไม่สามารถตรวจสอบหรือขอคัดจากที่ใดได้โดยกรุงเทพมหานครมีความเห็นว่า สำนักทะเบียนเขตบางขุนเทียนต้องดำเนินการแจ้งความต่อเจ้าพนักงานฝ่ายตำรวจ กรณีเอกสารสูญหายเสียก่อนแล้วจึงดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง พยานบุคคลและเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยความรอบคอบ พร้อมกับบันทึกหลักฐานประกอบการพิจารณาดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน เมื่อฟังได้ข้อยุติโดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ร้องเคยจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมจริง ก็สามารถออกหนังสือรับรองให้แก่ผู้ร้องได้ นั้น

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีเอกสารทะเบียนครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยทะเบียนการสมรส ทะเบียนการหย่า ทะเบียนการรับรองบุตร ทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนฐานะของภริยา และทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ของสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต เกิดการสูญหายและไม่สามารถตรวจสอบหรือขอคัดจากที่ใดได้ นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขตแล้วแต่กรณี ควรแจ้งความต่อเจ้าพนักงานฝ่ายตำรวจกรณีเอกสารสูญหายเสียก่อนแล้วจึงสอบสวนข้อเท็จจริง พยานบุคคลและเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยความรอบคอบ พร้อมกับบันทึกหลักฐานประกอบการพิจารณาดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน เมื่อฟังได้ข้อยุติโดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ร้องเคยจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนครอบครัวประเภทใดประเภทหนึ่งไว้จริง ก็สามารถออกหนังสือรับรองให้แก่ผู้ร้องได้ โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๔ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๔๔ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐ ความเห็นของกรุงเทพมหานครชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสำนักทะเบียนเขตบางขุนเทียนและสำนักทะเบียนเขต
ในกรุงเทพมหานครถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุฒ

(นายบรรจง กันตวิรุฒ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕ - ๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๙๔๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๑

เรื่อง การเปิดใช้ข้อมูลงานทะเบียนทั่วไปด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ON-LINE) ของกรมการปกครอง
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารแนวทางปฏิบัติ จำนวน ๓ ฉบับ

๒. คู่มือการเรียกใช้ข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน ๑ เล่ม

ด้วยกระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง จะเปิดใช้ข้อมูลงานทะเบียนทั่วไป ๓ ประเภท ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (ON-LINE) ให้จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต สามารถเปิดใช้ข้อมูลได้โดยตรงเพื่อสนองตอบนโยบายการบริการประชาชน ตามโครงการรณรงค์ปีแห่งความประทับใจในการของกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ดังนี้

๑. ทะเบียนชื่อบุคคลให้บริการข้อมูลทะเบียนชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้เพื่อตรวจสอบชื่อสกุลในกรณีที่มีผู้ขอตั้งชื่อสกุลใหม่ ขอตรวจชื่อสกุลว่าซ้ำกับชื่อสกุลที่จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ พร้อมทั้งสามารถจองชื่อสกุลนั้นได้ โดยไม่ต้องส่งไปยังส่วนกลาง รายละเอียดแนวทางปฏิบัติตามเอกสารหมายเลข ๑

๒. ทะเบียนอาวู๋ปิน ให้บริการข้อมูลทะเบียนอาวู๋ปินที่นายทะเบียนท้องที่ในส่วนภูมิภาค ได้ออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวู๋ปิน (ป. ๔) ไปแล้วในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อให้นายทะเบียนท้องที่และผู้รับใบอนุญาตสามารถใช้ข้อมูลดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนอาวู๋ปินได้ เช่น ใบอนุญาตชำระหรือสูญหาย รายละเอียดแนวทางปฏิบัติตามเอกสารหมายเลข ๒

๓. ทะเบียนครอบครัว ให้บริการข้อมูลทางทะเบียนการสมรสซึ่งจดทะเบียนไว้ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๓๗ และทะเบียนการหย่าซึ่งจดทะเบียนไว้ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๓๗ ในระยะแรกนอกจากให้บริการแล้ว ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ตรวจสอบข้อมูลในฐานข้อมูลว่ารายการถูกต้องตรงกับทะเบียนครอบครัวของสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอและเขตหรือไม่ หากพบว่ามีการบันทึกข้อมูลไว้ไม่ถูกต้องให้แจ้งสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อดำเนินการแก้ไข สำหรับการรับรองรายการจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ ให้นายทะเบียนประทับหรือเขียน

ข้อความในตอนล่างของรายการดังกล่าวว่า “ขอรับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัว” แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปีที่รับรองกำกับไว้ รายละเอียดแนวทางปฏิบัติตามเอกสารหมายเลข ๓

ขอให้เริ่มดำเนินการให้บริการประชาชนตั้งแต่วันอังคารที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาโดยถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จัดขึ้นเพื่อถวายเป็นราชสักการะและเป็นการเฉลิมพระเกียรติแด่พระองค์ท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชนะศักดิ์ ยุกบุรณ์
(นายชนะศักดิ์ ยุกบุรณ์)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๔๑๐๕๒๙

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๖๖๙๓

แนวทางปฏิบัติการตรวจสอบข้อมูลและจองซื้อสกุลโดยระบบคอมพิวเตอร์

๑. อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ที่เชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับศูนย์ประมวลผลกระทะเบียดภาค

๑.๑ กรณีตรวจสอบข้อมูลโดยไม่ยื่นคำขอ ช. ๑ (ตรวจสอบได้ทุกสำนักทะเบียนออนไลน์โดยไม่ต้องมีชื่อในทะเบียนบ้านในท้องที่ที่ขอตรวจสอบ ดังต่อไปนี้ คือ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต)

- ตรวจสอบข้อมูลที่ต้องการตรวจสอบเข้าหลักเกณฑ์ตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคลา หรือไม่ แล้วตรวจสอบข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ว่า ชำกับข้อมูลที่จะทะเบียนหรือไม่ หากไม่เข้ากับข้อมูลที่จะทะเบียน ให้ตรวจสอบหลักเกณฑ์ ตามข้อ ๓ ถ้าถูกต้องตามหลักเกณฑ์ให้บันทึกการจองซื้อสกุลแบบไม่มีหลักฐาน ช. ๑ ในฐานข้อมูลทะเบียนข้อมูลและออกหนังสือรับรองการตรวจสอบข้อมูลตามแบบที่กำหนดให้แก่ผู้ขอ โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนข้อมูลเหมือนกรณีปกติภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ออกหนังสือรับรอง หากพ้นกำหนด ๓๐ วันแล้ว ผู้ขอไม่ยื่นคำขอจดทะเบียนข้อมูลตามแบบ ช. ๑ เครื่องา จะจำหน่ายข้อมูลที่จะออกจากฐานข้อมูลโดยอัตโนมัติ

๑.๒ กรณียื่นคำขอจดทะเบียนข้อมูลตามแบบ ช. ๑

- ตรวจสอบข้อมูลที่จะขอจดทะเบียน ว่าเข้าหลักเกณฑ์ตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคลา หรือไม่ แล้วตรวจสอบข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ว่าเข้ากับข้อมูลที่จะทะเบียนหรือไม่หากไม่เข้ากับข้อมูลที่จะทะเบียน ให้ตรวจสอบหลักเกณฑ์ตามข้อ ๓ ถ้าถูกต้องตามหลักเกณฑ์ให้บันทึกการจองซื้อสกุลแบบมีหลักฐาน ช. ๑ และออกไปรับรองให้แก่ผู้ขอและบันทึกว่าได้ตรวจสอบข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ลงในช่องหมายเหตุของแบบบัญชีขอจดทะเบียนตั้งข้อมูล รวบรวมคำขอส่งจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร จังหวัดหรือกรุงเทพมหานครตรวจสอบว่าหลักเกณฑ์ถูกต้องตาม พ.ร.บ. ชื่อสกุลา หรือไม่ แล้วตรวจสอบหลักฐานข้อมูลทะเบียนข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ว่าเข้ากับข้อมูลที่จะทะเบียนหรือไม่และดูตามหลักเกณฑ์ข้อ ๓ หากถูกต้องให้เจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อกำกับในแบบบัญชีขอจดทะเบียนตั้งข้อมูลต่อท้ายลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต แล้วส่งสำนักทะเบียนกลางต่อไป

- ในกรณียื่นคำขอแบบมีใบรับรองการตรวจสอบข้อมูลจากสำนักทะเบียน (แบบไม่มีหลักฐาน ช. ๑) ให้ตรวจสอบความถูกต้อง และบันทึกการจองซื้อสกุลแบบมีหลักฐาน ช. ๑ รวบรวมคำขอ ช. ๑ พร้อมแนบใบรับรองที่มาแสดงส่งจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร ให้จังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามข้อ ๓ และไม่เข้ากับข้อมูลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบลงลายมือชื่อ ในช่องหมายเหตุของแบบบัญชีขอจดทะเบียนตั้งข้อมูลแล้วส่งสำนักทะเบียนกลางต่อไป

๒. อำเภอ กิ่งอำเภอ ที่ยังไม่ได้เชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์

ระดับอำเภอ กิ่งอำเภอ ตรวจสอบข้อมูลที่จะจดทะเบียนว่าเข้าหลักเกณฑ์ตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคลฯ หรือไม่ โดยดำเนินการดังเช่นปกติ แล้วรวบรวมคำขอส่งจังหวัด

ระดับจังหวัด ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง หากเป็นข้อมูลที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์และหรือซ้ำกับข้อมูลที่ได้จดทะเบียนซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ข้อ ๓ ให้รีบส่งคำขอลับคืนอำเภอ กิ่งอำเภอ เพื่อแจ้งให้ผู้ขอทราบโดยด่วนเพื่อที่จะได้ยื่นคำขอใหม่ หากตรวจสอบข้อมูลแล้วว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามข้อ ๓ และไม่ซ้ำกับข้อมูลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบลงลายมือชื่อในช่องหมายเหตุของแบบบัญชีขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลแล้วส่งสำนักทะเบียนกลางต่อไป

๓. การตรวจสอบชื่อสกุลที่ขอจัดตั้งใหม่ ว่าซ้ำกับชื่อสกุลที่จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ ขอให้กรุงเทพมหานคร จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ตรวจสอบว่า ชื่อสกุลดังกล่าวถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ด้วยหรือไม่

๓.๑ ต้องไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี เช่น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

๓.๒ ไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายราชทินนาม เว้นแต่ราชทินนามของตน ของผู้บุพการี หรือของผู้สืบสันดาน

๓.๓ ต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลพระราชทาน หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนแล้ว

๓.๔ ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

๓.๕ พยัญชนะไม่เกิน ๑๐ พยัญชนะ เว้นแต่กรณีเป็นราชทินนาม (ไม่นับสระ)

๓.๖ ห้ามไม่ให้เอานามพระมหากษัตริย์และไม่ให้เอาศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธย มาใช้เป็นนามสกุลเช่นอภิ บพิตร อยุธยา

๓.๗ ห้ามใช้คำว่า ณ นำหน้าชื่อสกุล เว้นแต่ได้รับพระราชทาน

(คำห้ามตามข้อ ๓.๑ และ ๓.๖ ให้ดูได้จากคู่มือปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๓๓ กองทะเบียน กรมการปกครอง ซึ่งได้พิมพ์แจกทุกสำนักทะเบียนแล้ว)

แนวทางปฏิบัติการตรวจสอบข้อมูลทะเบียนอาวุธปืนโดยระบบคอมพิวเตอร์

๑. ข้อมูลทะเบียนอาวุธปืนจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ของกรมการปกครอง ขณะนี้เป็นข้อมูลทะเบียนอาวุธปืนที่นายทะเบียนท้องที่ในส่วนภูมิภาคได้ออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน (ป. ๔) ไปแล้ว ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เท่านั้น การตรวจสอบ หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลทะเบียนอาวุธปืน ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมการปกครองกำหนด

๒. ให้นายทะเบียนท้องที่ใช้ข้อมูลทะเบียนอาวุธปืนเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน การออกใบแทนใบอนุญาต การขอคัดสำเนาใบอนุญาต และการขอรับโอนมรดกอาวุธปืนตลอดจนเพื่อประโยชน์ของทางราชการ โดยเฉพาะเพื่อเป็นหลักฐานประกอบในการพิจารณาออกใบอนุญาต ถ้าหากปรากฏว่าผู้ขอรับใบอนุญาตรายใดเป็นผู้ที่เคยได้รับใบอนุญาตมาก่อนและมีอาวุธปืนไว้เกินปกติที่ควรมีได้คือเพียงคนละ ๒ กระบอก (อาวุธปืนและอาวุธปืนยาว) ให้นายทะเบียนท้องที่งดออกใบอนุญาตใหม่ให้แล้วแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตรายนั้นทราบเว้นแต่นายทะเบียนท้องที่ที่จะได้ตรวจสอบแล้วหรือผู้ขอรับใบอนุญาตได้แสดงเอกสารหลักฐานต่อนายทะเบียนท้องที่ว่า อาวุธปืนนั้นๆ ได้โอน แจ้งสูญหาย หรือถูกทำลาย และได้ส่งมอบใบอนุญาตเดิมคืนนายทะเบียนท้องที่ซึ่งนายทะเบียนท้องที่ ได้จำหน่ายทะเบียนและต้นขั้วใบอนุญาตแล้ว

๓. ให้จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ ศูนย์ประมวลผลข้อมูลภาค ๑ ถึงภาค ๔ กรมการปกครอง และอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งได้ติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ (ON-LINE) เรียบร้อยแล้ว เปิดใช้ระบบข้อมูลทะเบียนอาวุธปืนจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ของกรมการปกครอง

๔. การตรวจสอบข้อมูลทะเบียนอาวุธปืนสามารถตรวจสอบได้ ๕ วิธี คือ

๔.๑ เลขประจำตัวประชาชน ให้ระบุรายการเลขประจำตัวประชาชนของผู้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน เป็นระบบการตรวจสอบที่ให้ข้อมูลได้ถูกต้อง แน่นนอน และมีความแม่นยำมากที่สุด เช่น ๓-๑๐๐๖-๐๐๖๒๘-๙๓-๔

๔.๒ ชื่อตัวและชื่อสกุลให้ระบุรายการชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนเป็นระบบการตรวจสอบที่สามารถให้ข้อมูลได้ แต่ผู้ตรวจสอบจะต้องตรวจสอบและใช้ดุลยพินิจด้วยความละเอียดรอบคอบและระมัดระวัง อย่าให้เกิดความเสียหายหรือกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของผู้ใดขึ้นได้ เช่น บุคคลซึ่งอาจมีชื่อตัวและชื่อสกุลพ้องหรือเหมือนกัน หรือข้อมูลผู้รับใบอนุญาตที่ถึงแก่กรรมแล้ว

๔.๓ เลขหมายประจำปิ่น ให้ระบุรายการเลขหมายหรือรหัสจากโรงงานผู้ผลิตที่ประทับไว้ที่ส่วนสำคัญของอาวุธปิ่น เช่น ๙๑๓๕๖ หรือ G ๑๒๑๕๕๖ เป็นต้น เป็นระบบการตรวจสอบที่สามารถให้ข้อมูลได้ แต่ผู้ตรวจสอบจะต้องตรวจสอบด้วยความละเอียดรอบคอบและระมัดระวัง เช่นเดียวกับข้อ ๔.๒ เช่น ๙๑๓๕๖ เป็นเลขหมายประจำปิ่นที่โรงงานผู้ผลิตประทับไว้แต่ไม่มีรหัสกำกับอาจมีเลขหมายประจำปิ่นเหมือนกับโรงงานผู้ผลิตรายอื่นได้

๔.๔ เครื่องหมายทะเบียน ให้ระบุเครื่องหมายทะเบียนที่นายทะเบียนท้องที่ได้จดทะเบียนและทำเครื่องหมายประจำอาวุธปิ่นไว้ตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. ๒๔๙๐ รวมทั้งอาวุธปิ่นที่จดทะเบียนและทำเครื่องหมายประจำอาวุธปิ่นไว้ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๑ พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๑ พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐ และพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๔ เช่น กบ ๑๒๖ กบ ๑/๓๕๕ หรือ กบ ๐๑/๕๑๐๐๐๘๒๖

๔.๕ สถานที่ที่ออกใบอนุญาตและเลขที่ใบอนุญาต ให้ระบุรายการเลขรหัสอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือจังหวัดท้องที่ที่ออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปิ่นโดยอนุโลมใช้เลขรหัส เช่นเดียวกันกับรหัสสำนักทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร พร้อมระบุรายการเลขที่ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปิ่น เช่น ๒๐๐๕ ๑๐๑/๒๕๕๑

๕. ในการตรวจสอบข้อมูลทะเบียนอาวุธปิ่นหากตรวจพบข้อมูลผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริงขอให้นายทะเบียนท้องที่ที่ออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปิ่น (ป. ๔) ตรวจสอบข้อมูลกับต้นซ้ำใบอนุญาตหรือทะเบียนอาวุธปิ่นประจำตำบล หรืออาวุธปิ่นที่ออกใบอนุญาต เมื่อดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือจำหน่ายแล้วให้แจ้งกรมการปกครองเพื่อแก้ไขข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ต่อไป โดยให้ใช้แบบรายงานการออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปิ่นที่รวบรวมส่งประจำเดือนตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๐๑ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๔ โดยอนุโลมและหมายเหตุด้วยตารางมีข้อความว่า “แก้ไขข้อมูล” ประทับไว้ด้านบนของแบบรายงาน

แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบข้อมูลทะเบียนครอบครัวโดยระบบคอมพิวเตอร์

๑. การตรวจสอบข้อมูลทะเบียนครอบครัวโดยระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งสามารถตรวจสอบข้อมูลสำเนาทะเบียนที่สำคัญทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต จัดส่งให้สำนักทะเบียนกลางเก็บรักษาไว้ดังต่อไปนี้

๑.๑ ข้อมูลสำเนาทะเบียนการสมรสซึ่งจดทะเบียนไว้ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๓๗

๑.๒ ข้อมูลสำเนาทะเบียนการหย่าซึ่งจดทะเบียนไว้ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙

๒. เนื่องจากสถานการณ์สมรสเป็นส่วนหนึ่งของ “ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร” ซึ่งต้องถือเป็นความลับตามนัยมาตรา ๔ และ ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ดังนั้น นายทะเบียนตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ จึงมีอำนาจให้ “ผู้มีส่วนได้เสีย” ดูหรือคัดสำเนารายการในทะเบียนได้เฉพาะภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น ทั้งนี้ “ผู้มีส่วนได้เสีย” ดังกล่าว นายทะเบียนควรพิจารณาจาก

๒.๑ คู่กรณีที่มีนิติสัมพันธ์กันในทะเบียนครอบครัว

๒.๒ คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ปกครอง ผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์ บุตรบุญธรรม หรือผู้รับบุตรบุญธรรม ของบุคคลตามข้อ ๒.๑

๒.๓ ผู้ซึ่งนายทะเบียนเห็นว่ามิประโยชน์ได้เสียเกี่ยวกับทะเบียนครอบครัวนั้นไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

๓. เพื่อให้ข้อมูลทะเบียนครอบครัวโดยระบบคอมพิวเตอร์มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจึงขอให้อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ได้ตรวจสอบข้อมูลในฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ว่ามีรายการถูกต้องตรงกับทะเบียนครอบครัวของสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตหรือไม่ หากพบว่ามี การบันทึกข้อมูลไว้ไม่ถูกต้อง เช่น ประเภททะเบียน ตัวสะกดการันต์ เลขที่ทะเบียน วันเดือนปีที่จดทะเบียน เป็นต้น ขอให้อำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต แจ้งให้สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองทราบ พร้อมทั้งส่งสำเนาเอกสารหลักฐานดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขรายการให้ถูกต้องต่อไป

สำหรับการรับรองรายการจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ ให้นายทะเบียนประทับหรือเขียนข้อความในตอนล่างของรายการดังกล่าวว่า “ขอรับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัว” แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปีที่รับรองกำกับไว้

ที่ มท ๐๓๑๐/๑๖๐๒

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การบริการแบบพิมพ์คำร้องงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีแบบพิมพ์คำร้องงานทะเบียนบนอินเทอร์เน็ต

ด้วยกรมการปกครองได้นำแบบพิมพ์คำร้องงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน
เข้าระบบอินเทอร์เน็ต เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการจัดหาและการใช้แบบพิมพ์
โดยประชาชนสามารถเรียกแบบพิมพ์ขึ้นมาปรากฏบนจอคอมพิวเตอร์ ภายใต้ Homepage
WWW.DOLA.GO.TH ซึ่งสามารถพิมพ์แบบคำร้องและกรอกข้อความให้เรียบร้อยที่บ้าน
เสร็จแล้วนำไปยื่นต่อสำนักทะเบียนได้ทันที ทั้งนี้ยังได้บรรจุคำแนะนำหลักเกณฑ์ ขั้นตอน การติดต่อ
และตัวอย่างการกรอกแบบพิมพ์ไว้อีกด้วย โดยกำหนดเริ่มเปิดบริการตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม
๒๕๕๑ เพื่อถวายเป็นราชสักการะและเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกรุณาแจ้งให้อำเภอ กิ่งอำเภอ เขต และเทศบาลทราบ
เพื่อพร้อมบริการประชาชนต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

อนุชา โมกขะเวส

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ฝ่ายบริหารทั่วไป

โทร. ๒๔๑-๔๕๕๒

โทรสาร ๒๔๑-๓๕๑๑

บัญชีแบบพิมพ์คำร้องงานทะเบียนบน Internet

ที่	แบบคำร้อง	หมายเหตุ
๑.	งานทะเบียนราษฎร	
๑.	คำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร. ๓๑)	
๒.	หนังสือมอบหมาย	
๓.	คำขอรับบริการข้อมูลทะเบียนราษฎรจากฐานข้อมูลการทะเบียน	
๑.	งานทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน	
๑.	คำร้องขอตรวจ คัดและรับรองสำเนารายการเกี่ยวกับบัตร	
๑.	งานทะเบียนทั่วไป	
๑.	คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว (แบบ คร. ๑)	
๒.	คำร้องขอทำพินัยกรรม ขอตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก หรือถอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก หรือการสละมรดก (แบบ พ.ก. ๑)	
๓.	คำร้องเกี่ยวกับทะเบียนอาวุธปืน (แบบ ป. ๑)	
๔.	คำร้องเกี่ยวกับวัตถุระเบิด (แบบ ป. ๑๑)	
๕.	คำขอเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล (แบบ ช. ๑)	
๖.	คำขอจดทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุล (แบบ ช. ๕)	
๗.	คำร้องเรื่องราวขออนุญาตจัดตั้งมูลนิธิ (แบบ ม.น. ๑)	
๘.	คำร้องเรื่องราวขออนุญาตจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงมูลนิธิ (แบบ ม.น. ๓)	
๙.	คำขอจดทะเบียนสมาคม (แบบ ส.ค. ๑)	
๑๐.	คำขอจดทะเบียนการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสมาคม (แบบ ส.ค. ๒)	
๑๑.	คำขอจดทะเบียนการเลือกตั้งกรรมการของสมาคมขึ้นใหม่ทั้งชุด (แบบ ส.ค. ๓)	
๑๒.	หนังสือคำร้องขอเช่าที่ดินของศาลเจ้า	
๑๓.	หนังสือคำร้องขอเช่าอาคารของศาลเจ้า	
๑๔.	คำร้องขอใบอนุญาตขายทอดตลาดและคำของเก่า	

หมายเหตุ การพิมพ์จากเครื่องพิมพ์จะเป็นกระดาษ A๔ พิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์สีขาว ดังนั้นแบบพิมพ์ที่มีขนาดยาวกว่า A๔ จะถูกปรับเป็นขนาด A๔ สามารถดูรายละเอียดได้ที่ Homepage ของ กรมการปกครอง ที่ WWW.DOLA.GO.TH

ที่ มท ๐๓๐๕/๑๐๓๔๒

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอักษะภาค กท ๑๐๒๐๐

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทาหรือการออกหนังสือรับรองการอยู่กินฉันท์สามีภรรยา

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดพิจิตร ที่ พจ ๐๐๑๔/๘๓๕๗ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑

ตามที่แจ้งว่า นางสาวณิ อิ่มอุระ สัญชาติไทย อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังตะก อำเภอบางมูลนาก ขอให้อำเภอบางมูลนากออกหนังสือรับรองการอยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับ นายไชนซ์ ครีปโคว์สกี สัญชาติเยอรมัน ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๓๕ โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการขอรับเงินประกัน ชีวิตและมรดกของสามี และอำเภอบางมูลนากเห็นว่าไม่สามารถออกหนังสือรับรองการอยู่กินฉันท์สามีภรรยาให้กับผู้ร้องได้เพราะไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการกำหนดแนวทาง ปฏิบัติไว้ จังหวัดจึงหารือว่าความเห็นของอำเภอบางมูลนากถูกต้องหรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๔๕๗ บัญญัติว่า การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมีได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้ว เท่านั้น จากข้อหารือดังกล่าวนางสาวณิ อิ่มอุระ (ผู้ร้องขอ) สัญชาติไทย กับนายไชนซ์ ครีปโคว์สกี สัญชาติเยอรมัน ไม่ได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศ จึงถือว่าไม่มี การสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย แต่ผู้ร้องประสงค์จะขอให้ออกหนังสือรับรองการอยู่กินฉันท์ สามีภรรยา เพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการขอรับเงินประกันชีวิตและมรดก ของนายไชนซ์ ครีปโคว์สกี จึงเป็นกรณีที่จะให้ออกหนังสือรับรองการสมรสของผู้ร้องกับนายไชนซ์ ครีปโคว์สกี สัญชาติเยอรมันโดยพฤตินัย ซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือหนังสือสั่งการใดวางแนวทางการ ปฏิบัติเพื่อกรณีนี้ไว้ และการอยู่กินฉันท์สามีภรรยาไม่ใช่หลักนิตินัย จึงไม่สามารถตรวจสอบเอกสาร หลักฐานต่างๆ ของทางราชการได้ ส่วนหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๕๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๔ เป็นการวางแนวการปฏิบัติการออกหนังสือรับรองบุคคลเดียวกัน

เนื่องจากหลักฐานต่างๆ ที่ทางราชการออกให้ไม่ตรงกันเท่านั้น ฉะนั้นความเห็นของอำเภอบางมูลนาก
ที่ไม่ออกหนังสือรับรองให้กับผู้ร้องจึงถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุฒ

(นายบรรจง กันตวิรุฒ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการสอบสวนและนิติการ

โทร. (๐๒) ๒๒๕๕๕๑๘-๙

โทรสาร (๐๒) ๒๒๑๔๘๕๐

ที่ พจ ๐๐๑๘/๘๓๔๗

ศาลากลางจังหวัดพิจิตร
ถนนบุษบา พจ ๖๖๐๐๐

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทาหรือการออกหนังสือรับรองการอยู่กินฉันท์สามีภรรยา

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอบางมูลนาก ที่ พจ ๐๓๑๘/๑๕๔๒ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดได้รับข้อหารือจากอำเภอบางมูลนากว่า ได้รับคำร้องจากนางสาวมณี อิ่มอุระ
อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลวังตะกู อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร สัญชาติไทย
ขอให้อำเภอออกหนังสือรับรองการอยู่กินฉันท์สามีภรรยา โดยผู้ร้องอ้างว่าเคยอยู่กินฉันท์สามี
ภรรยากับนายไชนซ์ ครีปโคว์สกี สัญชาติเยอรมัน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๓๙ โดยไม่ได้จด
ทะเบียนสมรสกันตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการ
ขอรับเงินประกันชีวิตมรดกของสามี

อำเภอบางมูลนากพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การอยู่กินฉันท์สามีภรรยาเป็นไปตาม
หลักพินินัยซึ่งการพิสูจน์ให้ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นที่แน่ชัดเป็นไปได้ยาก เพราะเป็นเรื่องการใช้ชีวิต
ร่วมกันในครัวเรือน และปัจจุบันนายไชนซ์ ครีปโคว์สกี ได้ถึงแก่กรรมไปแล้วเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๙
ผู้ร้องไม่สามารถนำหลักฐาน มรณบัตร, ทะเบียนบ้านและหนังสือเดินทางเข้าประเทศไทยมาแสดงได้
ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ว่าด้วยครอบครัว มาตรา ๑๕๔๗ กำหนด
ให้ชายหญิงจะเป็นสามีภรรยากันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น จะต้องจดทะเบียนสมรสกันและ
มาตรา ๑๕๕๒ กำหนดให้ชายมีภริยา หรือหญิงมีสามีได้เพียงคนเดียว จึงมีความเห็นว่าไม่สามารถ
ออกหนังสือรับรองการอยู่กินฉันท์สามีภรรยาให้กับผู้ร้องได้ เพราะไม่มีกฎหมาย ระเบียบ
หรือหนังสือสั่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ความเห็นของอำเภอบางมูลนากถูกต้องหรือไม่
รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จังหวัดได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึงดังกล่าวข้างต้น จึงหารือเรื่องดังกล่าวเพื่อจะได้แจ้งแนวทางปฏิบัติให้อำเภอบางมูลนากทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

โกเมศ แดงทองดี

(นายโกเมศ แดงทองดี)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัด

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร. ๖๑๑๐๗๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๖๗๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เรื่อง การรับรองรายการจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย คำนวณที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๑๕๔ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๑
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๓๐๕๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

ตามที่แจ้งให้ทราบว่ามีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้โปรดลงนามในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นการยกเลิกระเบียบเดิมทั้งฉบับ รวมทั้งหนังสือสั่งการเดิมที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ และให้ใช้ระเบียบนี้แทน โดยจะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่าเมื่อระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวมีผลใช้บังคับจะทำให้ผู้รับผิดชอบในการลงนามรับรองรายการจากฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัวตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๑๕๔ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ ถูกยกเลิกไป และให้นายทะเบียน (นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต) หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามที่อธิบดีกรมการปกครองกำหนด เป็นผู้ลงนามรับรองแทน ดังนั้น เพื่อให้การรับรองรายการจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ (ทะเบียนครอบครัว) เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเหมาะสม จึงขอให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ทราบและถือปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการลงนามรับรองรายการจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ตามนัยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๙ ดังนี้

๑.๑ ส่วนการทะเบียนทั่วไป กรมการปกครอง ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทะเบียน ๑ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทะเบียน ๒ หัวหน้าฝ่ายไมโครฟิล์ม การทะเบียน หัวหน้างานทะเบียนครอบครัวและพินัยกรรม และเจ้าพนักงานปกครองงานทะเบียนครอบครัวและพินัยกรรม

๑.๒ ที่ทำการปกครองจังหวัด ได้แก่ ปลัดจังหวัด จำจังหวัด เจ้าพนักงานปกครองงานปกครองและพัฒนา และเจ้าพนักงานปกครอง งานบริหารและการทะเบียน

๑.๓ สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้อำนวยการกองปกครองและทะเบียน หัวหน้ากลุ่มงานทะเบียนปกครองและราชการส่วนภูมิภาค หัวหน้ากลุ่มงานทะเบียนราษฎร เจ้าพนักงานปกครอง กลุ่มงานทะเบียนปกครองและราชการส่วนภูมิภาค และเจ้าพนักงานปกครอง กลุ่มงานทะเบียนราษฎร

๒. ในกรณีผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้นายทะเบียนหรือบุคคลตามข้อ ๑ รับรองรายการจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมฉบับละสิบบาทตามนัยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ทือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อนุชา โมกขะเวส

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๕๔๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๒๒

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๘ ธันวาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนครอบครัวโดยระบบคอมพิวเตอร์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๐๔๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

ตามที่แจ้งให้ทราบว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้โปรดลงนามในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๓ ซึ่งกำหนดให้นายทะเบียนจัดเก็บข้อมูลการจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ตามแนวทางที่อธิบดีกรมการปกครองกำหนด ประกอบกับปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัวยังไม่ครอบคลุมทุกสำนักทะเบียน จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือปฏิบัติในการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนครอบครัว ดังต่อไปนี้

๑. การรับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอและเขต ส่งสำเนาทะเบียนครอบครัวทุกประเภทให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการรับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียน แล้วให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครส่งสำเนาทะเบียนนั้นไปยังสำนักทะเบียนกลาง (ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง) เพื่อจัดเก็บข้อมูล (ปฏิบัติตามแนวทางเดิม)

๒. การรับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป ให้ปฏิบัติดังนี้

๒.๑ ให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ส่งสำเนาทะเบียนครอบครัวทุกประเภทให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครภายในวันที่ห้าของเดือน

๒.๒ ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครตรวจสอบความถูกต้องของการรับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนที่ได้รับจากสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต เช่น การลงลายมือชื่อของผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอมและนายทะเบียน การลงรายการเลขทะเบียน วัน เดือน ปี การปฏิบัติกรณีอื่น ๆ ตามระเบียบ เป็นต้น เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้รวบรวมสำเนาทะเบียนสมรสและสำเนาทะเบียนการหย่าใส่แฟ้มแยกเป็นแต่ละประเภททะเบียนเรียงตามลำดับเลขทะเบียนแล้วส่งไปยังศูนย์

ประมวลข้อมูลภาคในเซตรับผิดชอบภายในวันที่ยี่สิบของเดือน สำหรับสำเนาทะเบียนรับรองบุตร สำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม สำเนาทะเบียนเล็กรับบุตรบุญธรรม สำเนาทะเบียนฐานะของภริยา และสำเนาทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ให้ส่งไปยังส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียนภายในวันที่ยี่สิบของเดือนเช่นเดียวกัน

๒.๓ ให้ศูนย์ประมวลข้อมูลภาค บันทึกสำเนาทะเบียนสมรสและสำเนาทะเบียนการหย่าที่ได้รับจากจังหวัดและกรุงเทพมหานครโดยระบบคอมพิวเตอร์ แล้วส่งสำเนาทะเบียนดังกล่าวไปยังส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน

๒.๔ ให้ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน จัดเก็บสำเนาทะเบียนครอบครัวทุกประเภทที่ได้รับจากศูนย์ประมวลผลข้อมูลภาค จังหวัดและกรุงเทพมหานครไว้โดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยแสงเลเซอร์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อนุชา โมกขะเวส

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๕๑๙๗

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

อ้างถึง หนังสือจังหวัดภูเก็ต ที่ ภก ๐๐๑๘.๑/๓๑๗๘ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ตามที่ทาหรือกรณีการลงลายมือชื่อของผู้ร้องและนายทะเบียนในช่องบันทึกท้ายทะเบียนสมรส (คร. ๒) และทะเบียนการหย่า (คร. ๖) โดยจังหวัดภูเก็ตมีความเห็นว่าควรให้ผู้ร้องทั้งสองฝ่ายและนายทะเบียนลงลายมือชื่อไว้ท้ายบันทึก นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ในกรณีการจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนการหย่าหากผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือเรื่องอื่นไว้ในทะเบียน เมื่อนายทะเบียนได้บันทึกไว้ในช่องบันทึกแล้ว ผู้ร้องทั้งสองฝ่ายและนายทะเบียนจะต้องลงลายมือชื่อไว้ท้ายข้อความดังกล่าวด้วย ความเห็นของจังหวัดภูเก็ตชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนในพื้นที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อนุชา โมกขะเวส

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๕๑๒๕-๕๑ ต่อ ๕๓๐๕ ๕๓๐๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๖๙๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนครอบครัวโดยระบบคอมพิวเตอร์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ พิชญ์โลก นครราชสีมา อุดรธานี นครปฐม ชลบุรี สงขลา
สุราษฎร์ธานี ปทุมธานี และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๒๒ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

ตามที่ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครตรวจสอบความถูกต้องของการรับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนครอบครัวแล้วส่งสำเนาทะเบียนสมรสและสำเนาทะเบียนการหย่าซึ่งได้รับจดทะเบียนไว้ให้ศูนย์ประมวลข้อมูลภาคในเซตรับผิดชอบทำการบันทึกข้อมูลโดยระบบคอมพิวเตอร์ นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากขณะนี้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ที่เปิดให้บริการด้านการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ สามารถบันทึกข้อมูลทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่าโดยระบบคอมพิวเตอร์ได้และมีความพร้อมที่จะดำเนินการดังกล่าวแล้ว ดังนั้น เพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่าโดยระบบคอมพิวเตอร์เป็นไปด้วยความรวดเร็วรวมทั้งได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน จึงขอยกเลิกการปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๒๒ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ พิชญ์โลก นครราชสีมา อุดรธานี นครปฐม ชลบุรี สงขลา สุราษฎร์ธานี ปทุมธานี (เฉพาะสำนักทะเบียนอำเภอเมืองปทุมธานี) และกรุงเทพมหานคร โดยให้ถือปฏิบัติในการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนครอบครัวดังต่อไปนี้แทน

๑. สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต

๑.๑ เมื่อได้รับจดทะเบียนสมรสหรือทะเบียนการหย่าแล้ว ให้ดำเนินการบันทึกข้อมูลทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่าขึ้นไว้โดยระบบคอมพิวเตอร์ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ได้รับจดทะเบียนโดยเริ่มบันทึกข้อมูลทะเบียนดังกล่าวซึ่งได้รับจดทะเบียนไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

๑.๒ จัดส่งสำเนาทะเบียนครอบครัวทุกประเภท (สำเนาทะเบียนสมรส สำเนาทะเบียนการหย่า สำเนาทะเบียนรับรองบุตร สำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม สำเนาทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม สำเนาทะเบียนฐานะของภริยา และสำเนาทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว) ที่ได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนไว้ในแต่ละเดือนไปยังจังหวัดและกรุงเทพมหานครภายในวันที่ห้าของเดือนถัดไป

๒. จังหวัดและกรุงเทพมหานคร

๒.๑ ตรวจสอบความถูกต้องของการรับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนที่ได้รับจากสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต เช่น การลงลายมือชื่อของผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม และนายทะเบียน การลงรายการเลขทะเบียน วัน เดือน ปี การปฏิบัติกรณีอื่น ๆ ตามระเบียบกฎหมาย เป็นต้น

๒.๒ รวบรวมสำเนาทะเบียนครอบครัวทุกประเภทซึ่งได้ตรวจสอบความถูกต้องแล้วส่งไปยังสำนักทะเบียนกลาง (ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง) ภายในวันที่ยี่สิบของเดือน

๓. สำนักทะเบียนกลาง (ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง) ดำเนินการจัดเก็บสำเนาทะเบียนครอบครัวที่ได้รับจังหวัดและกรุงเทพมหานครไว้โดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยแสงเลเซอร์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนในเขตพื้นที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อนุชา โมกขะเวส

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๔๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๕๖๖

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการบันทึกทะเบียนครอบครัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๕๑๙๗ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒

ด้วยกรมการปกครองได้ตรวจติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานทะเบียนและบัตรตามแผนงานหลักการตรวจการงานทะเบียนและแผนปฏิบัติการ ประจำปี ๒๕๕๒ โดยการตรวจติดตามดังกล่าวพบปัญหาและข้อบกพร่อง เกี่ยวกับการปฏิบัติในการบันทึกทะเบียนครอบครัว เช่น เมื่อมีการบันทึกไว้ท้ายทะเบียน ผู้ร้องและนายทะเบียนไม่ได้ลงลายมือชื่อกำกับไว้ นายทะเบียนบันทึกข้อตกลงการหย่าโดยใช้ข้อความไม่ตรงตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือไม่ เป็นไปตามเจตนาคู่หย่า เป็นต้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า เพื่อให้สำนักทะเบียนต่างๆ ได้อิบัติปฏิบัติในการบันทึกทะเบียนครอบครัวได้ถูกต้อง ชัดเจน ใช้ข้อความตรงตามบทบัญญัติของกฎหมาย และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้ร้องมากยิ่งขึ้น จึงขอชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการบันทึกทะเบียนครอบครัว ดังต่อไปนี้

๑. กรณีมีผู้ร้องขอจดทะเบียนครอบครัวทุกประเภทหากผู้ร้องประสงค์จะบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินหรือเรื่องอื่นไว้ในทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์เมื่อนายทะเบียนได้บันทึกไว้ในช่องบันทึกแล้วผู้ร้องและนายทะเบียนจะต้องลงลายมือชื่อกำกับไว้ท้ายข้อความดังกล่าวโดยถือปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๕๑๙๗ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยอนุโลม

๒. กรณีการบันทึกในทะเบียนการหย่า (คร. ๖) เกี่ยวกับบุตรผู้เยาว์ให้นายทะเบียนสอบถามคู่หย่าทั้งสองฝ่ายถึงข้อตกลงการหย่าตามบทบัญญัติของกฎหมาย แล้วบันทึกไว้ในช่องบันทึกตามความประสงค์ของคู่หย่า ดังนี้

๒.๑ หากคู่หย่าประสงค์จะตกลงเกี่ยวกับอำนาจการปกครองบุตรตามนัยมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้บันทึกข้อความดังกล่าวให้ชัดเจน เช่น “ให้ (ระบุคู่หย่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง) เป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง (ระบุชื่อบุตร)” เป็นต้น

๒.๒ หากคู่หย่าประสงค์จะตกลงเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามนัยมาตรา ๑๕๒๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นการกำหนดภาระหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ มิใช่ข้อตกลงในเรื่องอำนาจปกครองบุตร (คำพิพากษาฎีกา ที่ ๑๘๔๘/๒๕๓๑) ให้บันทึกข้อความดังกล่าวให้ชัดเจน เช่น “ให้...(ระบุสามีภริยาทั้งสองฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง)...เป็นผู้ออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร.(ระบุจำนวนเงิน ระยะเวลา ตามข้อตกลงของคู่หย่า)...” เป็นต้น

๒.๓ สำหรับการบันทึกข้อตกลงอื่นตามกฎหมาย ให้บันทึกโดยใช้ข้อความที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ๆ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อนุชา โมกขะเวส

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๐๘๒๓๗๕๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๒๐๐๔

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง การออกหนังสือรับรองสถานภาพการสมรส

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๐๗๒ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ตามที่หารือแนวทางปฏิบัติกรณี นางมาติ ยู บุคคลสัญชาติไทย ร้องขอให้สำนักงานเขตบางกะปิ ออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับสถานภาพการสมรสว่าก่อนที่ตนเองจะจดทะเบียนสมรสกับ นายยู, เม่า ซิง ณ สำนักทะเบียนเขตวังทองหลาง เลขทะเบียนที่ ๔๖๔/๕๐๐ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๑ นั้น ตนเองไม่เคยจดทะเบียนสมรสกับผู้ใดมาก่อน โดยกรุงเทพมหานครมีความเห็นว่า หากสามารถตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนได้ว่าก่อนที่จะจดทะเบียนสมรสกับบุคคลดังกล่าว ผู้ร้องไม่เคยจดทะเบียนสมรสกับผู้ใดมาก่อน ก็น่าจะสามารถออกหนังสือรับรองให้ได้ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขต อาจออกหนังสือรับรองสถานภาพการสมรสได้ว่าผู้ร้องได้จดทะเบียนสมรสไว้ ณ สำนักทะเบียนใดสำนักทะเบียนหนึ่งเพราะมีหลักฐานของสำนักทะเบียนนั้น ตรวจสอบได้โดยสะดวก แต่มิใช่เป็นการออกหนังสือรับรองความเป็นโสดซึ่งมีลักษณะเป็นการทั่วไป ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๔๔ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙ สำหรับกรณี ที่ผู้ร้องประสงค์จะขอให้ออกหนังสือรับรองสถานภาพการสมรสว่าก่อนที่จะจดทะเบียนสมรสกับ นายยู, เม่า ซิง เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๑ ตนเองไม่เคยจดทะเบียนสมรสกับผู้ใดมาก่อนนั้น สำนักงานเขตบางกะปิควรตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนสมรสของสำนักทะเบียนหากปรากฏว่า ผู้ร้องไม่เคยจดทะเบียนสมรสกับผู้ใดมาก่อนจริง ก็สามารถออกหนังสือรับรองให้แก่ผู้ร้อง โดยระบุช่วงเวลาและสำนักทะเบียนที่ตรวจสอบไว้ให้ชัดเจนได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักงานเขตบางกะปิถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุชาติ โมกะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๒๔๔

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง คำชี้แจงเกี่ยวกับการรับรองเอกสารของต่างประเทศ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๑๓๐๔/๒๐๗๙๔
ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๒

ด้วยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ มีหนังสือขอความร่วมมือกรมการปกครอง ให้ชี้แจงและเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ ณ สำนักงานทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตต่างๆ เกี่ยวกับขั้นตอนวิธีปฏิบัติในการเตรียมเอกสารที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศ เช่น เอกสารการเกิด การสมรส การหย่า ฯลฯ ที่ประสงค์จะให้กระทรวงการต่างประเทศให้การรับรอง

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตทราบ ขั้นตอนวิธีปฏิบัติในการเตรียมเอกสารที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศ เช่น เอกสารการเกิด การสมรส การหย่า ฯลฯ ที่ประสงค์จะให้กระทรวงการต่างประเทศให้การรับรอง เพื่อแนะนำแก่ประชาชนผู้มาติดต่อ จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตทราบขั้นตอนวิธีปฏิบัติดังกล่าวตามแนวทางที่กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ แจ้งมาดังนี้

๑. เอกสารทุกประเภทที่ออกโดยหน่วยงานทางการของต่างประเทศ หากเจ้าของเอกสารต้องการให้กรมการกงสุลรับรอง เอกสารนั้นจะต้องได้รับการรับรองในขั้นต้นจากสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของประเทศนั้นๆ ที่ประจำอยู่ในประเทศไทยเสียก่อน และหากเอกสารนั้นไม่ใช่ภาษาอังกฤษ คำแปลภาษาไทยของเอกสารนั้นจะต้องได้รับการรับรองโดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลด้วย ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลของประเทศนั้นเท่านั้น ที่สามารถยืนยันในความถูกต้องของเอกสารและเข้าใจความหมายที่ถูกต้องของคำแปลภาษาไทยได้

๒. หลังจากที่ได้เอกสารนั้นได้รับการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลที่เกี่ยวข้องแล้ว ต้องแปลเอกสารนั้นเป็นภาษาไทย ซึ่งเจ้าของเอกสารอาจแปลด้วยตนเอง หรือโดยบริษัทใดแปลก็ได้

๓. เมื่อดำเนินการตาม ๑-๒ ข้างต้นแล้ว เจ้าของเอกสารนำเอกสารทั้งที่เป็นต้นฉบับและฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยไปขอรับการรับรองที่กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเจ้าของเอกสารอาจไปยื่นคำร้องด้วยตนเองหรือมีหนังสือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๕๑ ต่อ ๕๓๐๕ ๕๓๐๖ มท. ๕๑๒๓๘

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ กต ๑๓๐๔/๒๐๗๙๔

กรมการกงสุล

๑๒๓ ถ. แจ้งวัฒนะ กทม. ๑๐๒๑๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง คำชี้แจงเกี่ยวกับการรับรองเอกสารของต่างประเทศ

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อมูลการเตรียมเอกสารเพื่อให้กระทรวงการต่างประเทศรับรอง

ด้วยปัจจุบันได้มีประชาชนที่เคยอาศัยและมีครอบครัวอยู่ในต่างประเทศไปติดต่อกรมการกงสุล เพื่อขอให้กรมการกงสุลให้การรับรองคำแปลภาษาไทยของเอกสารที่ออกโดยหน่วยงานทางการของประเทศที่ตนเคยอาศัยอยู่ เช่น เอกสารการเกิด การสมรส การหย่า ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เอกสารนั้น ๆ ประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการเพิ่มชื่อบุตรในทะเบียนบ้าน หรือเพื่อให้บุตรเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนไทย ฯลฯ โดยประชาชนเหล่านั้นอ้างว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตต่างๆ ได้นำมาให้เอกสารไปแปลเป็นภาษาไทย แล้วนำไปให้กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศรับรองได้ทันที

เกี่ยวกับเรื่องนี้ กรมการกงสุลซึ่งมีหน้าที่บริการประชาชนในด้านการรับรองเอกสาร ขอเรียนว่า คำแนะนำดังกล่าวยังคงคลาดเคลื่อน ประกอบกับโดยที่ประชาชนส่วนมากยังไม่ทราบ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขอรับรองเอกสารและการรับรองคำแปลของเอกสาร กรมการกงสุล จึงขอเรียนข้อมูลและขั้นตอนในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

๑. เอกสารทุกประเภทที่ออกโดยหน่วยงานทางการของต่างประเทศ หากเจ้าของเอกสาร ต้องการให้กรมการกงสุลรับรองเอกสารนั้นจะต้องได้รับการรับรองในขั้นต้นจากสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของประเทศนั้น ๆ ที่ประจำอยู่ในประเทศไทยเสียก่อน และหากเอกสารนั้นไม่ใช่ ภาษาอังกฤษ คำแปลภาษาไทยของเอกสารนั้นจะต้องได้รับการรับรองโดยสถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลด้วย ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่าสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลของประเทศนั้นเท่านั้น ที่สามารถยืนยันในความถูกต้องของเอกสาร และเข้าใจความหมายที่ถูกต้องของคำแปลภาษาไทยได้

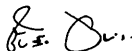
๒. หลังจากที่ได้รับเอกสารนั้นได้รับการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลที่เกี่ยวข้องแล้ว ต้องแปลเอกสารนั้นเป็นภาษาไทย ซึ่งเจ้าของเอกสารอาจแปลด้วยตนเอง หรือโดยบริษัทใดแปลก็ได้

๓. เมื่อดำเนินการตาม ๑-๒ ข้างต้นแล้ว เจ้าของเอกสารนำเอกสารทั้งที่เป็นต้นฉบับ และฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยไปขอรับการรับรองที่กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเจ้าของเอกสารอาจไปยื่นคำร้องด้วยตนเอง หรือมีหนังสือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนก็ได้

กรมการกงสุลจึงใคร่ขอความร่วมมือกรมการปกครองในการชี้แจง และเผยแพร่ข้อมูล ข้างต้นแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ ณ สำนักงานเขต ที่ทำการอำเภอต่างๆ ด้วย จักขอบคุณมาก ทั้งนี้ได้แนบข้อมูลเพื่อการเผยแพร่มา ณ ที่นี้ด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยสิริ อนะมาน)

อธิบดีกรมการกงสุล

กรมการกงสุล

กองสัญชาติและนิติกรณ์

โทร. ๕๗๕-๑๐๕๗

โทรสาร ๕๗๕-๑๐๕๕

ข้อมูล
การเตรียมเอกสารต่างประเทศ
เพื่อให้กระทรวงการต่างประเทศรับรอง

เอกสารที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศ เช่น สุลติบัตร เอกสารสมรส เอกสารหย่า ฯลฯ หากผู้เป็นเจ้าของเอกสารประสงค์จะให้กระทรวงการต่างประเทศให้การรับรอง โปรดดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. นำเอกสารนั้นไปให้สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้น ๆ ที่ประจำอยู่ในประเทศไทยรับรองก่อน หากเอกสารนั้นไม่ใช่ภาษาอังกฤษ แต่เป็นภาษาอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น จีน ฯลฯ คำแปลภาษาไทยของเอกสารนั้นต้องได้รับการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ เพราะสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลของประเทศนั้นเท่านั้น ที่สามารถยืนยันในความถูกต้องของเอกสาร และความหมายที่ถูกต้องเป็นภาษาไทยได้

๒. เมื่อเอกสารได้รับการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลที่เกี่ยวข้องแล้วให้นำเอกสารที่ได้รับการรับรองแล้วแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งอาจจะแปลด้วยตนเอง หรือโดยบริษัทรับแปลเอกสาร ที่มีผลงานแปลเป็นที่เชื่อถือได้ การแปลนั้นจะต้องถูกต้อง และครบถ้วนทั้งหมด

๓. นำเอกสารทั้งที่เป็นต้นฉบับ และฉบับที่แปลเป็นภาษาไทย ไปขอรับการรับรองที่กองสัญชาติและนิติกรณ์ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเจ้าของเอกสารอาจไปยื่นคำร้องด้วยตนเอง หรือมีหนังสือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนก็ได้

๔. กรมการกงสุล ตั้งอยู่เลขที่ ๑๒๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ หมายเลขโทรศัพท์ ๕๗๕-๑๐๕๖-๕๗๕-๑๐๕๙ เวลาทำการ ๐๘.๓๐-๑๕.๓๐ น. และโดยทั่วไป การรับรองเอกสารจะใช้เวลา ๒ วันทำการ (ไม่รวมวันยื่น)

กองสัญชาติและนิติกรณ์
 กรมการกงสุล
 สิงหาคม ๒๕๕๒

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๕๕๐

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การขอกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดเพชรบูรณ์) และปลัดกรุงเทพมหานคร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๙๒๓ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๒
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๓๐๓๖ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๒
๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๔๐๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย และสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องการขอกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประมวล รุจนเสรี)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๙๒๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ทาริอกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ พช ๐๐๑๔.๑/๑๓๕๗๒ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๑

ด้วยจังหวัดเพชรบูรณ์มีหนังสือทาริอกรณีมีผู้ร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัวโดยแสดงหลักฐานคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเมืองออร์เลองส์ ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งตัดสินให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ต รับ น.ส. ทิพย์อาภา สุ่มมาตร บุคคลสัญชาติไทย อายุ ๑๗ ปี เป็นบุตรบุญธรรม รวมทั้งร้องขอแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้านตามหลักฐานการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเห็นว่านายทะเบียนไม่อาจดำเนินการให้กับผู้ร้องได้เนื่องจากการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายไทย รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า

๑. เนื่องจากการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวเป็นเพียงการจดข้อความในทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ ดังนั้น ในกรณีมีผู้มีส่วนได้เสียร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยแสดงหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศซึ่งมีคำรับรองถูกต้อง พร้อมคำแปลภาษาไทย นายทะเบียนก็สามารถดำเนินการให้แก่ผู้ร้องได้ตามนัยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๔

๒. สำหรับการร้องขอแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้านของ น.ส. ทิพย์อาภา สุ่มมาตร เป็น “เรอนาร์ต” ตามนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ต โดยอาศัยหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศนั้นแม้การรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวมิได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามนัยพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่เมื่อพิจารณาจากมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่บัญญัติให้ความสามารถและเงื่อนไขแห่งการรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย แต่ผลแห่งการรับบุตรบุญธรรมระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรม

กับบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของผู้รับบุตรบุญธรรม ประกอบกับการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวเป็นการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล (ประเทศฝรั่งเศส) ที่ให้การรับรองบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์และการใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม ดังนั้นจึงทำให้บุคคลดังกล่าวมีฐานะเป็นบุตรบุญธรรมและผู้รับบุตรบุญธรรมแล้ว และ น.ส. ทิพย์อาภา สุ่มมาตร ก็มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเชราร์ด มาร์เซล เรอนาร์ด ตามนัยมาตรา ๑๕๖๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมาตรา ๓ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดพาเด็กหรือจัดส่งเด็กออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งบัญญัติโทษความผิดไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจึงอาจไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยได้

เนื่องจากข้อหาหรือของจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นปัญหาข้อกฎหมายระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศในเรื่องความสมบูรณ์ของการรับบุตรบุญธรรม จึงขอหารือว่าการรับบุตรธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ และการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่ รวมทั้ง น.ส. ทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเชราร์ด มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรม โดยอาศัยหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรือไม่ ผลการพิจารณาเป็นประการใดกรุณาแจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนะศักดิ์ ชูวบูรณ์)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ พช ๐๐๑๘.๑/๑๓๕๗๒

ศาลากลางจังหวัดเพชรบูรณ์
ถนนเพชรเจริญ พช ๖๗๐๐๐

๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การขอกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอหนองไผ่ ที่ พช ๐๖๑๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๑

ด้วยจังหวัดได้รับหนังสือหารือจากสำนักทะเบียนอำเภอหนองไผ่ ว่าได้รับคำร้องของนางชลาสัย เรณาร์ดี พร้อมหลักฐานคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเมืองออร์เลองส์ ประเทศฝรั่งเศส ที่ได้ตัดสินให้รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร บุคคลสัญชาติไทย อายุ ๑๗ ปี บุตรที่เกิดจากสามีแก้ว เป็นบุตรบุญธรรมของนายเชรัด มาร์เซล เรณาร์ดี สามี เพื่อให้อำเภอหนองไผ่ แก้ไขนามสกุลของนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร เป็นเรณาร์ดี ในรายการทะเบียนบ้านเลขที่ ๔๔๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงหารือว่าสำนักทะเบียนอำเภอหนองไผ่ สามารถแก้ไขรายการในสำเนาทะเบียนบ้านให้กับผู้ร้องได้หรือไม่

จังหวัดพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า

๑. นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร ปัจจุบันอายุ ๑๗ ปี ยังไม่บรรลุนิติภาวะ การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ก่อน ซึ่งมาตรา ๒๐ กำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องที่มีภูมิลำเนาในต่างประเทศยื่นเรื่องต่ออธิบดีกรมประชาสงเคราะห์เพื่อพิจารณาตามขั้นตอน คำสั่งศาลชั้นต้นเมืองออร์เลองส์ ประเทศฝรั่งเศส แม้ว่าจะพิพากษาให้นายเชรัด มาร์เซล เรณาร์ดี รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร เป็นบุตรบุญธรรมได้ ก็ไม่อาจนำมาใช้เป็นเอกสารประกอบการพิจารณารับจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทยได้

๒. การที่นางชลาสัย เรณาร์ดี ขอจดทะเบียนที่ภูมิลำเนาแห่งครอบครัว และขอแก้ไขนามสกุลของนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร เป็น นางสาวทิพย์อาภา เรณาร์ดี ตามคำสั่งศาลชั้นต้นเมืองออร์เลองส์ ประเทศฝรั่งเศสนั้น ไม่อาจจะกระทำได้ เนื่องจากการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไม่ชอบด้วยกฎหมายไทยและพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้บัญญัติไว้เพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ และเป็นการป้องกันการค้าเด็กในรูปการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมด้วย

จึงเรียนหาหรือว่า ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ ผลเป็นประการใดกรุณาแจ้งให้จังหวัดทราบ เพื่อแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอหนองไผ่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

วีระเดช สุรสิทธิ์

(นายวีระเดช สุรสิทธิ์)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์

ที่ทำการปกครองจังหวัด

(ฝ่ายปกครอง/งานทะเบียนและบัตรฯ)

โทร. ๗๑๑๐๐๒

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๓๐๓๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ทาหรือกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ พช ๐๐๑๔.๑/๑๓๕๗๒ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๔๐๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒

ตามที่มีหนังสือทาหรือกรณีผู้ร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัวโดยแสดงหลักฐานคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเมืองออร์เลอองส์ ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งตัดสินให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับ นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร บุคคลสัญชาติไทย อายุ ๑๗ ปี เป็นบุตรบุญธรรม รวมทั้งร้องขอแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้านตามหลักฐานการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเห็นว่านายทะเบียนไม่อาจดำเนินการให้กับผู้ร้องได้เนื่องจากการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายไทย นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือทาหรือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และได้รับแจ้งตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๔๐๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒ ว่าคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. ประเด็นที่ว่า การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า การที่ศาลชั้นต้นของประเทศฝรั่งเศสพิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับ นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม ถือว่าเป็นการกระทำความอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ เข้าลักษณะเป็นการใด ๆ ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๔ ดังนั้น มารดาของนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียจึงสามารถนำหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมที่ได้ทำขึ้นในประเทศฝรั่งเศสมาขอให้นายทะเบียนท้องถิ่นบันทึกเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวเพื่อเป็นหลักฐานทางทะเบียนเพื่อการพิสูจน์ได้

๒. ประเด็นที่ว่า การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่ นั้น เห็นว่า การที่ศาลประเทศฝรั่งเศสมีคำพิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ต รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมโดยมิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย กล่าวคือมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๑๕๔/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และมาตรา ๓๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๕๔๑ ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะว่าการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมจะต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมาตานั้น การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ได้มีการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวฯ ในประเด็นที่ ๑ จึงไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย หรืออยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทย

๓. ประเด็นที่ว่า นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ต ผู้รับบุตรบุญธรรมโดยอาศัยหลักฐานคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร จึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ต ผู้รับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๔/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอหนองไผ่และสำนักทะเบียนในพื้นที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประมวล รุจนเสรี)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๕๕๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ นร ๐๖๐๑/๘๐๓

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
ทำเนียบวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๗ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง การขอความเห็นชอบการในทะเบียนบ้าน

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการการกฤษฎีกา ส่วนที่ ๓๓ ที่ นร ๐๖๐๑/ป. ๕๑๖๕ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๒
สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การแก้ไขทะเบียนบ้าน (กรณีศาลต่างประเทศพิพากษาให้
ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม)

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาขอให้กรมการปกครองจัดตั้ง
ผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงในเรื่องที่กระทรวงมหาดไทยขอให้สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษา
ของศาลชั้นต้น ประเทศฝรั่งเศส ที่มีได้ปฏิบัติตามกฎหมายไทยว่าสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่ง
ครอบครัวได้หรือไม่ และจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่ รวมทั้งบุตรบุญธรรม
กรณีดังกล่าวมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรือไม่

บัดนี้ คณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ได้พิจารณาปัญหา
ดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ประเด็นที่ว่า การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถนำมา
บันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า การที่ศาลชั้นต้นของประเทศฝรั่งเศสพิพากษา
ให้นายเซราต์ มาร์เซล เรนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมถือว่าเป็นการ
กระทำอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศ
ที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ เข้าลักษณะเป็นการใด ๆ ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียน
ครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ดังนั้น มารดาของนางสาวทิพย์อาภา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย
จึงสามารถนำหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมที่ได้ทำขึ้นในประเทศฝรั่งเศสมาขอให้นายทะเบียน
ท้องที่บันทึกเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวเพื่อเป็นหลักฐานทางทะเบียนเพื่อการพิสูจน์ได้

๒. ประเด็นที่ว่า การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศจะมีผล
สมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่ นั้น เห็นว่า การที่ศาลประเทศฝรั่งเศสมีคำพิพากษาให้นายเซราต์
มาร์เซล เรนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมโดยมิได้ปฏิบัติตามบัญญัติ

แห่งกฎหมายไทยกล่าวคือ มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๑๕๙๘/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และมาตรา ๓๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะว่าการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมจะต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมา ดังนั้น การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ได้มีการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวฯ ในประเด็นที่ ๑ จึงไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรืออยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทย

๓. ประเด็นที่ว่า นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเชรัด มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมโดยอาศัยหลักฐานคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาศาลต่างประเทศไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย นางสาวทิพย์อาภา จึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเชรัด มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๖๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล) และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (กรมประชาสัมพันธ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๔ ต่อ ๑๐๗

กลุ่มกฎหมายการศึกษา

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๔ ต่อ ๒๒๔

โทรสาร ๒๒๖๖๒๐๑

WWW.krisdika.go.th

บันทึก

เรื่อง การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน (กรณีศาลต่างประเทศพิพากษา ให้ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม)

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๙๒๓ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับข้อหารือจากจังหวัด เพชรบูรณ์ กรณีศาลชั้นต้นเมืองออร์เลอองส์ ประเทศฝรั่งเศสพิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรนาร์ต รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร อายุ ๑๗ ปีเป็นบุตรบุญธรรม และมารดาของนางสาว ทิพย์อาภา ได้ยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนท้องที่ (อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์) บันทึกเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวลงในทะเบียน และขอแก้ไขชื่อสกุลของนางสาวทิพย์อาภา ในทะเบียนบ้านตามหลักฐานการบันทึกเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัว โดยจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความเห็นว่า นายทะเบียนไม่อาจดำเนินการให้ได้เพราะการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวไม่ชอบด้วย กฎหมายไทย

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้มีส่วนได้เสียขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยแสดงหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศซึ่งมีคำรับรอง ถูกต้องพร้อมคำแปลภาษาไทย นายทะเบียนย่อมสามารถดำเนินการให้ได้ตามมาตรา ๑๗ แห่ง พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ เนื่องจากการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวเป็น เพียงการจดข้อความลงในทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ ส่วนการแก้ไขชื่อสกุลของ นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร เป็น “เรนาร์ต” โดยอาศัยหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตาม คำพิพากษาของศาลต่างประเทศนั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการ ชดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่บัญญัติว่า “ความสามารถและเงื่อนไขแห่งการรับบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาติของคู่กรณีแต่ละฝ่ายแต่ผลแห่งการรับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาติของผู้รับบุตรบุญธรรม” แล้ว มีผลทำให้นางสาวทิพย์อาภา มีฐานะเป็นบุตรบุญธรรมและมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรนาร์ต ตามมาตรา ๑๕๖๑ และมาตรา ๑๕๕๔/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ แต่เนื่องจากมาตรา ๑๔ แห่ง พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดพาเด็กหรือจัดส่ง เด็กออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการรับบุตรบุญธรรมไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม ดังนั้น การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ไม่ผ่านการ พิจารณาของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศใน เรื่องความสมบูรณ์ของการรับบุตรบุญธรรม กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือว่า

๑. การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้ หรือไม่

๒. การรับบุตรบุญธรรมตามกรณีที่หาหรือจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่

๓. นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมโดยอาศัยหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศได้ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าว ประกอบกับรับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล) และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (กรมประชาสัมพันธ์) แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้ หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เห็นว่าเมื่อพิจารณามาตรา ๑๗^{*} แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ที่บัญญัติว่า ถ้าการใด ๆ อันเกี่ยวแก่ฐานะแห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้..... ฯลฯ.....แล้ว เห็นว่าการที่ศาลชั้นต้นเมืองออร์เลอองส์ ประเทศฝรั่งเศส พิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร อายุ ๑๗ ปี ซึ่งเป็นผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม ถือว่าเป็นการรับบุตรบุญธรรมที่สมบูรณ์ตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสซึ่งได้กระทำอันเกี่ยวแก่ฐานะแห่งครอบครัวตามมาตรา ๑๗^{*} แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งยังคงใช้บังคับอยู่ในขณะนี้ ดังนั้น มารดาของนางสาวทิพย์อาภา จึงมีสิทธิขอให้นายทะเบียนท้องที่บันทึกเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวว่านางสาวทิพย์อาภา เป็นบุตรบุญธรรมของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ตามกฎหมายฝรั่งเศสที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศเพื่อเป็นหลักฐานทางทะเบียนเพื่อการพิสูจน์ได้ แต่การบันทึกดังกล่าวจะทำให้มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่จะได้พิจารณาต่อไป

^{*} มาตรา ๑๗ ถ้าการใด ๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องยื่นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการนั้นโดยมีคำรับรองถูกต้องพร้อมกับคำแปลภาษาไทย ซึ่งฝ่ายนั้นต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

ถ้าการดังกล่าวแล้วได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายสยามบัญญัติไว้ให้เจ้าพนักงานทูตหรือกงสุลสยามส่งสำเนาทะเบียนหรือบันทึกซึ่งได้รับรองถูกต้องแล้ว ไปยังกระทรวงการต่างประเทศเพื่อส่งต่อไปยังกระทรวงมหาดไทย

^{*} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

๒. การรับบุตรบุญธรรมตามกรณีหรือจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เห็นว่า มาตรา ๒๒^๑ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ บัญญัติให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนต่อเมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมให้ถ้อยคำว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายเรื่องการรับบุตรบุญธรรม ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว และเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๗^๒ ที่บัญญัติว่าการรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย แต่ถ้าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมนั้นเป็นผู้เยาว์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อน กรณีนายเชรัด มาร์เซล เรอนาร์ด ซอร์บงสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร์ อายุ ๑๗ ปี ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม จึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไว้โดยเฉพาะ เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม โดยผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องยื่นคำขอพร้อมทั้งหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๐^๓ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ เพื่อดำเนินการให้มีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต่อไป

การที่ศาลชั้นต้นเมืองออร์เลอองส์ ประเทศฝรั่งเศส มีคำพิพากษาให้นายเชรัด มาร์เซล เรอนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา เป็นบุตรบุญธรรมโดยมิได้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย กรณีดังกล่าวพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑

^๑ มาตรา ๒๒ การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ให้ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมเป็นผู้ร้องขอให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายให้ถ้อยคำว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายในเรื่องรับบุตรบุญธรรมดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ถ้าปรากฏก่อนนายทะเบียนว่าการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ว่านั้น หรือถ้อยคำที่ได้ให้ไว้ไม่เป็นความจริง ห้ามมิให้รับจดทะเบียน

ฯลา

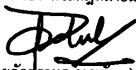
ฯลา

^๒ มาตรา ๑๕๙๘/๒๗ การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย แต่ถ้าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมนั้นเป็นผู้เยาว์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อน

^๓ มาตรา ๒๐ ผู้ใดประสงค์จะขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้ยื่นคำขอพร้อมทั้งหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครหรือต่างประเทศให้ยื่นต่ออธิบดี ส่วนในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา ๓๕^๖วรรคสอง บัญญัติว่าถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมมีสัญชาติแตกต่างกันความสามารถและเงื่อนไขแห่งการรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย..... ฯลฯ..... เมื่อการรับบุตรบุญธรรมรายนี้มีได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแห่งประเทศฝรั่งเศสที่ได้มีการบันทึกดังกล่าวตามข้อ ๑ จึงไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรืออยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทย” แม้จะปรากฏว่านางสาวทิพย์อาภา มีถิ่นพำนักในประเทศฝรั่งเศสก่อนที่ศาลชั้นต้นแห่งประเทศฝรั่งเศสจะมีคำพิพากษาให้เป็นบุตรบุญธรรมดังกล่าวก็ตาม

๓. นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมโดยอาศัยหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เห็นว่า เมื่อการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ประเทศฝรั่งเศส ที่พิพากษาให้นางสาวทิพย์อาภาเป็นบุตรบุญธรรมของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยนางสาวทิพย์อาภา จึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ดผู้รับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๖๑^๗ และมาตรา ๑๕๙๔/๒๔^๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๒

^๖มาตรา ๓๕ ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรม และบุตรบุญธรรมมีสัญชาติอันเดียวกัน การรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของบุคคลนั้นๆ

ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมมีสัญชาติแตกต่างกัน ความสามารถและเงื่อนไขแห่งการรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย แต่ผลแห่งการรับบุตรบุญธรรมระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของผู้รับบุตรบุญธรรม

สิทธิและหน้าที่ระหว่างบุตรบุญธรรมกับครอบครัวของตนตามกำเนิดนั้นให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของบุตรบุญธรรม
^๗บันทึก เรื่อง การจดทะเบียนบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย (มาตรา ๑๕๙๔/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ สร ๐๖๐๑/๑๔๔๔ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๓ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๒๔๔/๒๕๓๓)

^๘มาตรา ๑๕๖๑ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา

ฯลฯ

ฯลฯ

^๙มาตรา ๑๕๙๔/๒๔ บุตรบุญธรรมย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น แต่ไม่สูญเสียสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่ได้กำเนิดมาอันเช่นนี้ให้บิดามารดาโดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองนับแต่เวลาที่เด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๓๓๑

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ชุด

๒. สรุปหลักการที่สำคัญของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียน
ครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ชุด

ด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้โปรดลงนามในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อยกเลิกแบบพิมพ์ คร. ๓ ใบสำคัญการสมรส และ คร. ๗ ใบสำคัญการหย่า ท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้ใช้แบบพิมพ์ คร. ๓ ใบสำคัญการสมรส และ คร. ๗ ใบสำคัญการหย่า ท้ายระเบียบดังกล่าวแทนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม สวยงาม ปรับใช้กับเทคโนโลยี ได้โดยจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป และคาดว่าจะสามารถประกาศฯ ได้ในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ซึ่งจะได้แจ้งให้ทราบโดยด่วนอีกครั้งหนึ่ง

กระทรวงมหาดไทย จึงขอส่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ และเอกสารที่เกี่ยวข้องเรียนมาเพื่อขอให้แจ้งสำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนเขต ทราบและดำเนินการดังนี้

๑. ให้ศึกษาทำความเข้าใจระเบียบและถือปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

๒. ให้ยกเลิกแบบพิมพ์ คร. ๓ ใบสำคัญการสมรส และ คร. ๗ ใบสำคัญการหย่า เดิมท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ยังมีได้ใช้ปฏิบัติงานและให้ใช้แบบพิมพ์ใหม่แทน ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เป็นต้นไป และเพื่อเป็นการลดปริมาณเอกสารที่จะต้องจัดเก็บไว้ในแต่ละสำนักทะเบียน ขอให้จังหวัด กรุงเทพมหานคร

และสำนักทะเบียนในพื้นที่ดำเนินการทำลายเอกสารแบบพิมพ์ คร. ๓ ใบสำคัญการสมรส และ คร. ๗ ใบสำคัญการหย่า เดิมที่ยังมิได้ใช้ปฏิบัติงาน โดยถือปฏิบัติในการทำลายตามนโยบายเทียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ ทั้งนี้ ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครรวบรวมบัญชีหมายเลขแบบพิมพ์พร้อมจำนวนใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) และใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) ของจังหวัด กรุงเทพมหานคร และสำนักทะเบียนในพื้นที่ ซึ่งได้ดำเนินการทำลายแล้วแจ้งกระทรวงมหาดไทย ภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔

๓. สำหรับแบบพิมพ์ คร. ๓ ใบสำคัญการสมรส และ คร. ๗ ใบสำคัญการหย่า แบบใหม่ กระทรวงมหาดไทยจะได้จัดส่งให้โดยด่วนที่สุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบัญญัติ จันทน์เสนะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๖

สื่อสาร มท. ๕๑๒๓๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๘๔๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง การขอจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยและการหย่าตามกฎหมายต่างประเทศ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพิจิตร) และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดพิจิตร ที่ พจ ๐๐๑๔/๑๙๒๓๖ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๗๐๔๖ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๔

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือจังหวัดพิจิตร ที่ พจ ๐๐๑๔/๑๙๒๓๖ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เรื่อง การขอแนวทางปฏิบัติ และสำเนาหนังสือ กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๗๐๔๖ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๔ เรื่อง การขอจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยและการหย่าตามกฎหมายต่างประเทศเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนเขตทุกแห่ง ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร (๐๒) ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทร (๐๒) ๒๔๑๖๘๖

สื่อสาร มท ๕๑๒๓๘

ที่ พจ ๐๐๑๘/๑๙๒๓๖

ศาลากลางจังหวัดพิจิตร
ถนนบุษบา พจ ๖๖๐๐๐

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ทาริอแนวทางปฏิบัติ

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๓ ฉบับ

ด้วยได้รับเรื่องทาริอแนวทางปฏิบัติจากสำนักทะเบียนอำเภอตะพานหินกรณีนางปรารณา เนลสัน (ชื่อสกุลเดิม “วีรัตน์”) อยู่บ้านเลขที่ ๕๓/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ว่า ตนเองได้จดทะเบียนสมรสกับสามีชาวต่างประเทศตามกฎหมายไทย (เอกสารหมายเลข ๑) ต่อมาตนเองได้หย่าขาดจากสามีชาวต่างประเทศ ตามเอกสารหลักฐาน คำอนุญาตให้หย่าร้างซึ่งออกโดยนายทะเบียนผู้มีอำนาจอนุมัติเมืองออสโลและอาร์เคอร์ชัส ประเทศนอร์เวย์ (เอกสารหมายเลข ๒) จึงร้องขอให้ดำเนินการจดทะเบียนสมรสให้ตนเองกับสามีคนใหม่ สำนักทะเบียนอำเภอตะพานหิน ได้ตรวจสอบเอกสารประกอบการยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสของผู้ร้อง ผู้ร้องได้ยื่นเอกสารเป็นคำอนุญาตให้หย่าร้างกับสามีคนเดิมตามกฎหมาย ต่างประเทศซึ่งยังไม่มีแนวทางปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน หากดำเนินการไปย่อมมีผลถึงความสมบูรณ์ของนิติกรรมทั้งในเรื่องนี้และเรื่องอื่น ๆ ที่จะมีขึ้นในโอกาสต่อไปได้ จึงทาริอแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. การจดทะเบียนสมรสให้แก่ผู้ร้องกับสามีคนใหม่ โดยใช้หลักฐานคำอนุญาตให้หย่าร้าง ตามเอกสารหมายเลข ๒ ประกอบการร้องขอ ถือว่ามีผลสมบูรณ์ถูกต้องตามกฎหมายไทยหรือไม่ และถือว่าผู้ร้องขอได้หย่าขาดจากการเป็นสามีภรรยา กับสามีคนเดิมถูกต้องมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยด้วยหรือไม่

๒. หากจะให้หลักฐานคำอนุญาตให้หย่าร้างดังกล่าวประกอบการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว จะสามารถดำเนินการให้แก่ผู้ร้องได้หรือไม่ และมีผลสมบูรณ์ถูกต้องตามกฎหมายไทยหรือไม่

จังหวัดได้พิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๕ ซึ่งกำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีและภริยาได้จดทะเบียนการหย่าแล้ว เห็นว่า การที่นายชายเรอมีน เนลสัน ชาวต่างประเทศได้จดทะเบียนสมรสกับนางปรารณา เนลสัน (ชื่อสกุลเดิม “วีรัตน์”) บุคคลสัญชาติไทยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และต่อมาทั้งสองฝ่ายได้รับการอนุมัติให้หย่าร้างกันโดยนายทะเบียนผู้มีอำนาจอนุมัติเมืองออสโลและอาร์เคอร์ชัสประเทศนอร์เวย์ ดังนั้น เมื่อทั้งสองฝ่ายได้จดทะเบียนสมรส

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์จะต้องจดทะเบียนการหย่าตามประมวลกฎหมายนี้ด้วย การหย่าร้างของผู้ร้องกับสามีชาวต่างประเทศดังกล่าวจึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการจดทะเบียนการหย่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงมีความเห็นตามประเด็นหรือ ดังนี้

๑. หลักฐานคำอนุญาตให้หย่าร้างของผู้ร้องดังกล่าว จึงไม่ถือว่าเป็นการหย่าที่มีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๕ การสมรสจึงยังไม่สิ้นสุดตาม มาตรา ๑๕๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ร้องจึงไม่สามารถนำมาเป็นหลักฐานประกอบในการจดทะเบียนสมรสกับสามีคนใหม่ได้ อันจะเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๕๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒. พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า ถ้าการใด ๆ อันเกี่ยวแก่ฐานะแห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องยื่นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการนั้น โดยมีคำรับรองถูกต้องพร้อมกับคำแปลภาษาไทย ดังนั้น เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานคำอนุญาตให้หย่าร้างจากนายทะเบียนผู้มีอำนาจอนุมัติเมืองออสโล และอาร์เคอร์ชัสประเทศนอร์เวย์ ซึ่งได้มีคำแปลเป็นภาษาไทยจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ แล้วนายทะเบียนอำเภอจึงมีอำนาจที่จะจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามบทบัญญัติกฎหมายข้างต้นได้

อนึ่ง เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมาย มีผลกับความสมบูรณ์ตามกฎหมาย ประกอบกับยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน และเชื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป จึงหาหรือว่าความเห็นของจังหวัดดังกล่าวข้างต้นถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดแจ้งให้จังหวัดทราบด้วยเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวรเกียรติ สมสร้อย)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง โทร. ๖๑๑๐๗๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๗๐๔๖

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง การขอจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยและการหย่าตามกฎหมายต่างประเทศ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร
อ้างถึง หนังสือ จังหวัดพิจิตร ที่ พจ ๐๐๑๘/๑๔๒๓๖ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ตามที่แจ้งว่าสำนักทะเบียนอำเภอตะพานหิน หรือแนวทางปฏิบัติ กรณี นางปรารณา เนลสัน (วีรัตน์) ได้จดทะเบียนสมรสกับนายยายเรอมิน เนลสัน ตามกฎหมายไทยและจดทะเบียนการหย่าตามกฎหมายประเทศนอร์เวย์ ต่อมาฝ่ายหญิงได้มายื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสกับสามีคนใหม่ โดยนำเอกสารการอนุญาตให้หย่าร้างของประเทศนอร์เวย์ มาเป็นหลักฐาน ประกอบคำร้องขอจดทะเบียนสมรสใหม่ จึงหาหรือว่าเอกสารการอนุญาตให้หย่าถือว่าเป็นการหย่าที่สมบูรณ์ตามกฎหมายไทย หรือไม่ และจะใช้เป็นเอกสารในการยื่นขอจดทะเบียนที่ฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ นั้น

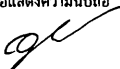
กรมการปกครองพิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๑๔ กำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีและภรรยาได้จดทะเบียนการหย่ากันแล้ว และพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ กำหนดว่าการหย่าโดยความยินยอมย่อมสมบูรณ์ถ้ากฎหมายสัญชาติแห่งสามีและภรรยาทั้งสองฝ่ายยอมให้กระทำได้นั้น การที่นายยายเรอมิน เนลสัน กับ นางปรารณา เนลสัน (วีรัตน์) ได้หย่ากันโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายตามกฎหมายนอร์เวย์ โดยมีเอกสารการแสดงการอนุญาตให้หย่าร้างโดยผู้อำนาจอตามกฎหมายนอร์เวย์ และการหย่าดังกล่าวก็มีได้ขัดกับบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ย่อมถือว่ากรณีดังกล่าวเป็นการจดทะเบียนการหย่าตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๔ แล้ว ซึ่งหากนางปรารณา เนลสัน (วีรัตน์) ประสงค์จะทำการสมรสใหม่ ก็ถือได้ว่าไม่ขัดกับเงื่อนไขการสมรสตามมาตรา ๑๕๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่อย่างใด

๒. นายทะเบียนมีอำนาจบันทึกฐานะแห่งครอบครัวให้แก่ผู้ร้องได้ตามหลักฐานเอกสารแสดงการอนุญาตให้หย่าร้างที่ผู้ร้องนำมาแสดงตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๔ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๗ ความเห็นของจังหวัดในข้อ ๒ ถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอตะพานหิน และสำนักทะเบียนในพื้นที่
ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร (๐๒) ๖๒๙๙๑๒๕-๕๑ ต่อ ๕๓๐๕ ๕๓๐๖

โทร (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

สื่อสาร มท. ๕๑๒๓๘

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๐๕๓

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนทั่วไปและบริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดชลบุรี นครราชสีมา อุตรดิตถ์ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครปฐม สุราษฎร์ธานี และสงขลา)

อ้างอิง ๑. หนังสือกรมการปกครองที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๘๒๖ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๓ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๗๕๖ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕

๒. สำนักทะเบียนที่ให้บริการจดทะเบียนครอบครัวด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ๒๙๐
สำนักทะเบียน

ตามที่กำหนดให้สำนักทะเบียนอำเภอที่เปิดให้บริการด้านการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ในพื้นที่ ๖๗ จังหวัด ๒๙๐ สำนักทะเบียนบันทึกข้อมูลการจดทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่าให้แล้วเสร็จภายในวันที่รับจดทะเบียน และส่งสำเนาทะเบียนไปยังจังหวัดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการรับจดทะเบียนแล้วรวบรวมส่งสำนักทะเบียนกลาง (ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน) ดำเนินการจัดเก็บสำเนาไว้โดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยแสงเลเซอร์ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อขยายการให้บริการประชาชนโดยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์เกี่ยวกับงานทะเบียนทั่วไป (ทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่า) ให้ครอบคลุมถึงสำนักทะเบียนที่เปิดให้บริการด้านการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน โดยระบบคอมพิวเตอร์ ทุกสำนักทะเบียน จำนวน ๑,๐๗๗ แห่ง (ทะเบียนทั่วไป ๙๒๖ แห่ง) จึงกำหนดให้สำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอในพื้นที่ ๖๗ จังหวัด ๒๙๐ สำนักทะเบียน ดำเนินการดังนี้

๑. กำหนดให้เปิดบริการงานทะเบียนครอบครัว (ทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่า) โดยระบบคอมพิวเตอร์ ในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ เป็นต้นไป

๒. ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ สำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ไม่ต้องส่งสำเนาทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่าให้สำนักทะเบียนจังหวัด เพื่อจัดส่งสำนักทะเบียนกลาง (ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน) จัดเก็บสำเนาทะเบียนไว้ในฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์แล้ว ด้วยแสงเลเซอร์ เนื่องจากสำเนาทะเบียนดังกล่าวจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์แล้ว

๓. ให้ดำเนินการจดทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่าด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ตามแนวทางที่กำหนดตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๓ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๕

๔. ให้จัดเตรียมเอกสารแบบพิมพ์คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว (คร.๑) ทะเบียนสมรส (คร.๒) และทะเบียนการหย่า (คร.๖) ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๗๕๖ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่ส่งมาพร้อมนี้

อนึ่งสำหรับสำนักทะเบียนที่กำหนดเปิดให้บริการด้านทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จำนวน ๕๗๒ สำนักทะเบียน (งานทะเบียนทั่วไป ๔๔๗ สำนักทะเบียน) ให้ดำเนินการจดทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่าด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตามแนวทางปฏิบัติ ดังกล่าว ตามวันเวลาที่เปิดให้บริการด้านทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๗๕๖

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕

เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนทั่วไปและบริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี นครปฐม เชียงใหม่ พิจนุโลก อุดรธานี นครราชสีมา สุราษฎร์ธานี
สงขลา ปทุมธานี และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๓ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบพิมพ์คำร้องขอจดทะเบียนครอบครัว ทะเบียนสมรส ทะเบียนการหย่า
จำนวน ๓ ฉบับ

๒. แนวทางปฏิบัติในการใช้แบบพิมพ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่กรมการปกครองได้กำหนดให้มีการดำเนินการตามโครงการปฏิบัติงานทะเบียนทั่วไปและบริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยกำหนดให้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นต้นไป ในสำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทุกแห่งในจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์ประมวลข้อมูลภาค ๔ ภาค คือ จังหวัดชลบุรี นครราชสีมา อุดรธานี เชียงใหม่ พิจนุโลก นครปฐม สุราษฎร์ธานี สงขลา ปทุมธานี (เฉพาะสำนักทะเบียนอำเภอเมืองปทุมธานี) และสำนักทะเบียนเขตทุกเขตในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น ๑๘๔ สำนักทะเบียน โดยมีงานทะเบียนครอบครัว อันได้แก่ ทะเบียนสมรส และทะเบียนการหย่า เป็นทะเบียนนำร่อง ซึ่งได้แจ้งให้ทุกจังหวัดทราบและให้จังหวัดเป้าหมายและกรุงเทพมหานคร แจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนเขตในพื้นที่ทราบ เพื่อเตรียมการและถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอแจ้งจังหวัดและกรุงเทพมหานคร แจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนเขตในพื้นที่ ทราบเพื่อถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นต้นไป สำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนเขตในพื้นที่เป้าหมาย ไม่ต้องส่งสำเนาทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่าหรือบันทึกทะเบียนให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร เพื่อตรวจสอบและส่งส่วนการทะเบียนทั่วไปจัดเก็บสำเนาทะเบียนไว้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์แอสเลเซอร์อีกต่อไป (ตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๒๒ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๑ ข้อ ๒) เนื่องจากสำเนาทะเบียนดังกล่าวจะถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์แล้ว

๒. กรณีที่สำนักทะเบียนใดมีเครื่องพิมพ์แบบเลเซอร์ (LASER) สามารถจัดพิมพ์แบบพิมพ์คำร้องขอจดทะเบียนครอบครัว (คร. ๑) ทะเบียนสมรส (คร. ๒) และทะเบียนการหย่า (คร. ๖) ด้วยกระดาษถ่ายเอกสารเปล่าขนาด เอ ๔ ได้ แต่หากสำนักทะเบียนใดยังไม่มีเครื่องพิมพ์แบบเลเซอร์ ให้ใช้เครื่องพิมพ์ทะเบียนบ้านแบบสมุดพกของงานทะเบียนราษฎรพิมพ์คำร้องขอจดทะเบียนครอบครัว (คร. ๑) ทะเบียนสมรส (คร. ๒) และทะเบียนการหย่า (คร. ๖) ด้วยการใช้อย่างพิมพ์ที่ได้จัดทำขึ้นโดยการโรเนียวหรือถ่ายสำเนาเอกสารตามแบบ (สิ่งที่ส่งมาด้วยข้อ ๑) และแนวทางปฏิบัติในการพิมพ์เอกสารฯ (สิ่งที่ส่งมาด้วยข้อ ๒)

๓. หากมีปัญหาและข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่งานทะเบียนครอบครัว ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๖๘๖ สือสารมทไทย ๕๑๒๓๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๖๘๖

สือสาร มท. ๕๑๒๓๘

คำร้องที่...../.....
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คร. ๑

คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว

เขียนที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....

เลขประจำตัวประชาชน

และ.....

เลขประจำตัวประชาชน ขอยื่นคำร้องเพื่อ

☐ จดทะเบียนสมรส	☐ จดทะเบียนการหย่า
☐ จดทะเบียนรับรองบุตร	☐ จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม
☐ จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม	☐ บันทึกฐานะของภริยา
☐ บันทึกฐานะแห่งครอบครัว	☐ อื่น ๆ

พร้อมเอกสารหรือหลักฐาน (ให้ระบุ).....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง (ลงชื่อ).....ผู้ร้อง
() ()

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ความเห็น

.....

.....

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่
()

คำสั่ง

.....

(ลงชื่อ).....นายทะเบียน
()

ทะเบียนสมรส

สำนักทะเบียน

จังหวัด

คู่สมรสทั้งสองฝ่ายดังต่อไปนี้ มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และยินยอมเป็นสามีภริยากันโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนแล้ว			
รายการ		ชาย	หญิง
๑. ชื่อ			
๒. เลขประจำตัวประชาชน			
๓. เกิดวัน เดือน ปี			
๔. ลายมือชื่อ ผู้ร้องขอจดทะเบียน			
๕. ลายมือชื่อ ผู้ให้ความยินยอม			
๖. ลายมือชื่อพยาน			
๗. การ จดทะเบียน	เลขทะเบียนที่		
	วัน เดือน ปี	เวลา	
	ลายมือชื่อ นายทะเบียน		

เลขทะเบียนที่
สำนักทะเบียน

คร. ๒

จังหวัด

บันทึก

ทะเบียนการหย่า

สำนักทะเบียน

จังหวัด

รายการ		ชาย	หญิง	
๑. ชื่อ				
๒. เลขประจำตัวประชาชน				
๓. เกิดวัน เดือน ปี				
๔. จดทะเบียนสมรส	ณ สำนักทะเบียน			
	เลขทะเบียนที่			
	วัน เดือน ปี			
๕. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน				
๖. ลายมือชื่อพยาน		๑. ๒.		
๗. การจดทะเบียน	เลขทะเบียนที่			
	วัน เดือน ปี		เวลา	
	ลายมือชื่อ			
	นายทะเบียน			

บันทึก

เลขทะเบียนที่
สำนักทะเบียน

จังหวัด

บันทึก

แนวทางปฏิบัติในการพิมพ์เอกสารด้วยระบบคอมพิวเตอร์
ตามโครงการปฏิบัติงานทะเบียนทั่วไปและบริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ที่	ประเภททะเบียน	การพิมพ์เอกสาร		หมายเหตุ
		เครื่องพิมพ์แบบเลเซอร์	เครื่องพิมพ์ทะเบียนบ้าน	
๑	<u>การจดทะเบียนสมรส</u> ๑.๑ คำร้องขอจดทะเบียน และบันทึกทะเบียนครอบครัว (คร. ๑)	ใช้กระดาษถ่ายเอกสาร ขนาด เอ ๔	ใช้แบบพิมพ์คำร้อง คร.๑ เดิม ที่ใช้อยู่เดิม หรือใช้แบบพิมพ์ที่ พิมพ์จากเครื่องพิมพ์เลเซอร์ มาทำสำเนาหรือถ่ายเอกสาร เพื่อใช้เป็นแบบพิมพ์ทะเบียน สมรส (คร.๒)	กรณีที่ สนท. นั้น มีเครื่องพิมพ์ เลเซอร์ สามารถ พิมพ์แบบ ทะเบียนสมรส (คร.๒) หรือ ทะเบียนการหย่า (คร. ๖) ได้จาก เครื่องพิมพ์เลย หากไม่มีเครื่อง พิมพ์เลเซอร์ให้
	๑.๒ ทะเบียนสมรส (คร. ๒)	ใช้กระดาษถ่ายเอกสาร ขนาด เอ ๔	ใช้แบบพิมพ์ทะเบียนสมรสที่ พิมพ์จากเครื่องพิมพ์เลเซอร์ มาทำสำเนาหรือถ่ายเอกสาร	ใช้แบบทะเบียน สมรส (คร.๒) และทะเบียน
	๑.๓ ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓)	ใช้ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) เดิม	ใช้ใบสำคัญการสมรส (คร.๓) เดิม	การหย่า (คร.๖) ที่ส่งมาพร้อมนี้ เป็นต้นฉบับ แล้วนำไปทำ สำเนาหรือถ่าย เอกสาร โดยให้ ขอกระดาช ตรงตามแนวที่ แบบกำหนด
๒	<u>การจดทะเบียนการหย่า</u> ๒.๑ คำร้องขอจดทะเบียน และบันทึกทะเบียนครอบครัว (คร.๑)	ใช้กระดาษถ่ายเอกสาร ขนาด เอ ๔	ใช้แบบพิมพ์คำร้อง คร. ๑ เดิม ที่ใช้อยู่เดิม หรือใช้แบบพิมพ์ที่ พิมพ์จากเครื่องพิมพ์เลเซอร์ มาทำสำเนาหรือถ่ายเอกสาร	
	๒.๒ ทะเบียนการหย่า (คร.๖)	ใช้กระดาษถ่ายเอกสาร ขนาด เอ ๔	ใช้แบบพิมพ์ทะเบียนการหย่า ที่พิมพ์จากเครื่องพิมพ์เลเซอร์ มาทำสำเนาหรือถ่ายเอกสาร	
	๒.๓ ใบสำคัญการหย่า (คร. ๗)	ใช้ใบสำคัญการหย่า (คร.๗) เดิม	ใช้ใบสำคัญการหย่า (คร.๗) เดิม	
๓	<u>การบันทึกเพิ่มเติม</u>	ใช้กระดาษถ่ายเอกสาร ขนาด เอ ๔	ใช้กระดาษถ่ายเอกสาร ขนาด เอ ๔	

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๔๘

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนทั่วไปและบริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๓ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๕

๒. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๐๕๓ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖
 สิ่งที่มาด้วย ๑. แบบพิมพ์คำร้องขอ (คร. ๑) และทะเบียนรับรองบุตร (คร. ๑๑) จำนวน ๑ ชุด

๒. เอกสารแนวทางปฏิบัติงาน จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ กรมการปกครอง ได้เปิดให้บริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ on-line ด้านงานทะเบียนทั่วไป (ทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่า) โดยได้เปิดให้บริการนำร่องในพื้นที่ จังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์บริหารการทะเบียนภาค รวม ๑๔๙ สำนักทะเบียน เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๕ ดังรายละเอียดตามอ้างถึง ๑ และขยายการให้บริการประชาชนเพิ่มเติมในพื้นที่ ๖๗ จังหวัด จำนวน ๒๙๐ สำนักทะเบียนในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖ ดังรายละเอียดตามอ้างถึง ๒ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาเห็นว่าเพื่อเป็นการขยายการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนทั่วไปในการรับจดทะเบียนรับรองบุตรเพิ่มเติมจากการรับจดทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่าที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วและสำนักทะเบียนที่จะเปิดให้บริการงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนในอนาคตต่อไปด้วย จึงขอให้จังหวัด/กรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งเปิดให้บริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ on-line ด้านงานทะเบียนครอบครัวในการรับจดทะเบียนรับรองบุตรในพื้นที่จังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์บริหารการทะเบียนภาคจำนวน ๑๔๙ สำนักทะเบียนและในพื้นที่ ๖๗ จังหวัด ๒๙๐ สำนักทะเบียน ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป โดยให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑. ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๗ สำนักทะเบียนไม่ต้องส่งสำเนาทะเบียนรับรองบุตร ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร เพื่อจัดส่งสำนักทะเบียนกลาง (ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน) จัดเก็บไว้โดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยแสงเลเซอร์ เนื่องจากสำนักทะเบียนดังกล่าวได้บันทึกในฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์แล้ว

๒. ขั้นตอนในการปฏิบัติงานการรับจดทะเบียนรับรองบุตรได้กำหนดไว้เป็น ๒ กรณีคือ

๒.๑ การจดทะเบียนในสำนักทะเบียนตามปกติให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดตามแนวทางปฏิบัติที่ ๑

๒.๒ การจดทะเบียนในกรณีอื่น เช่น การจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนหรือกรณีระบบการสื่อสารขัดข้อง/ไฟฟ้าดับ ให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดตามแนวทางปฏิบัติที่ ๒

๓. หากมีปัญหา/อุปสรรค และข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่งานบริหารการทะเบียนครอบครัว ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๑๔ และศูนย์บริหารการทะเบียนภาค แต่ละภาค

อนี้สำหรับสำนักทะเบียนอื่นที่ขณะนี้ยังมิได้เปิดให้บริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (จำนวน ๔๗๒ สำนักทะเบียน เฉพาะงานทะเบียนทั่วไป ๔๔๗ สำนักทะเบียน) ให้ถือปฏิบัติในการรับจดทะเบียนรับรองบุตรตามระบบเดิมไปก่อน และให้ดำเนินการจดทะเบียนรับรองบุตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตามแนวทางปฏิบัติตามนัยหนังสือดังกล่าวข้างต้น ตามวัน เวลาที่เปิดให้บริการด้านทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๑๔

คำร้องที่...../.....
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คร. ๑

คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว

เขียนที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....

เลขประจำตัวประชาชน

และ.....

เลขประจำตัวประชาชน ขอยื่นคำร้องเพื่อ

☐ จดทะเบียนสมรส	☐ จดทะเบียนการหย่า
☐ จดทะเบียนรับรองบุตร	☐ จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม
☐ จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม	☐ บันทึกฐานะของภริยา
☐ บันทึกฐานะแห่งครอบครัว	☐ อื่น ๆ

พร้อมเอกสารหรือหลักฐาน (ให้ระบุ).....

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง (ลงชื่อ).....ผู้ร้อง
() ()

(สำหรับเจ้าหน้าที่)
ความเห็น.....

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่
()

คำสั่ง.....

(ลงชื่อ).....นายทะเบียน
()

ทะเบียนรับรองบุตร

คร. ๑๑

สำนักทะเบียน

จังหวัด

รายการ		บิดา	มารดา	
๑. ชื่อ				
๒. เลขประจำตัวประชาชน				
๓. เกิดวัน เดือน ปี				
๔. ลายมือชื่อ ผู้ร้องขอจดทะเบียน				
๕. ลายมือชื่อ ผู้ให้ความยินยอม				
๖. ลายมือชื่อพยาน		๑.	๒.	
๗. การ จดทะเบียน	เลขทะเบียนที่			
	วัน เดือน ปี		เวลา	
	ลายมือชื่อ นายทะเบียน			

บันทึก

เลขทะเบียนที่
สำนักทะเบียน

จังหวัด

บันทึก

แนวทางการจดทะเบียนรับรองบุตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์
(แนวทางปฏิบัติที่ ๑ สำหรับการจดทะเบียนในสำนักทะเบียนกรณีปกติ)

ฝั่งแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๑. รับเรื่อง	๑. รับเรื่อง ผู้ร้องแจ้งความประสงค์ต่อนายทะเบียน โดยลงชื่อในคำร้องตามแบบ คร.๑ ที่นายทะเบียน เป็นผู้บันทึกข้อความและจัดพิมพ์ด้วยระบบ คอมพิวเตอร์ให้	กฎกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๗๔ (ข้อ ๓) ระเบียบ มท. ว่าด้วยการ จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖ และ ๘	เจ้าหน้าที่
๒. การตรวจสอบ หลักฐานหรือ เอกสารที่เกี่ยวข้อง	๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒.๑ ตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้สำหรับบุคคล ซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน ๒.๓ เด็กและมารดาเด็กให้ความยินยอมหรือไม่ คัดค้านด้วยตนเอง ๒.๔ หนังสือให้ความยินยอมในการ จดทะเบียน (กรณีเด็กและ/หรือมารดาเด็ก ไม่ได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเอง) ๒.๕ คำพิพากษาของศาล (กรณีศาล มีคำพิพากษา) ๒.๖ พยานอย่างน้อย ๒ คน	ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๔๔ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการ จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๘, ๒๓ (๑), ๒๔(๒) (๓) (๔) และ ๒๕ นส. ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๖๗๔ สว. ๒๒ ก.ค. ๒๕๓๕	เจ้าหน้าที่
๓. การตรวจสอบ คุณสมบัติ	๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ ดังนี้ ๓.๑ ผู้ร้องขอจดทะเบียน เด็กและมารดาเด็ก แสดงความยินยอมไม่คัดค้านในการร้องขอ ทะเบียน ๓.๒ ถ้าเด็กและมารดาเด็กไม่คัดค้านหรือไม่ ให้ความยินยอม ภายใน ๖๐ วัน หรือ ๑๘๐ วัน กรณีเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทย นับแต่วันแจ้ง ต้องมีคำพิพากษาของศาล ๓.๓ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอื่นถึง ที่สุดซึ่งรับรองถูกต้องแล้วนำมาแสดงต่อ นายทะเบียน	ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๔๔ และ ๑๕๔๕ พ.ร.บ. จดทะเบียน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๔ มาตรา ๑๕ และ ๒๐	เจ้าหน้าที่

ฝั่งแสดงชั้นตอน	ชั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
๔. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน	๔. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน - นายทะเบียน (นายอำเภอ/ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/ผู้อำนวยการ เขต/ผู้รักษาราชการแทน)	กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๙) และ ระเบียบ มท. ว่าด้วย การจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔	นายทะเบียน
๕. การลงรายการ	๕. ลงรายการในทะเบียนด้วยวิธีการ ดังนี้ ๕.๑ พิมพ์ข้อความลงในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) ทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ให้ครบถ้วน ๕.๒ ตรวจสอบข้อความที่พิมพ์ลงใน ทะเบียนรับรองบุตร เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้สั่ง พิมพ์ทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) จากเครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้ร้องผู้ให้ความยินยอม และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตร ๕.๓ เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบแล้วครบ ถ้วนถูกต้อง ให้ยื่นยื่นรายการ ซึ่งมีผลทำให้ รายการดังกล่าวสมบูรณ์โดยไม่สามารถทำการ แก้ไขได้อีก(นอกจากการแก้ไขข้อมูล/จำหน่าย จากส่วนกลางเท่านั้น)	พ.ร.บ. จดทะเบียน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๘ มาตรา ๖ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๓ (๒) และ ๔๐ (๖)	นายทะเบียน เจ้าหน้าที่
๖. การจัดเก็บข้อมูล	๖. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้วให้ นายทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็นหลักฐาน ตลอดไป โดยการจัดเก็บเข้าแฟ้มเรียงลำดับ ตามเลขที่ทะเบียนโดยมิให้ทำลาย เพราะเป็น เอกสารสำคัญทางกฎหมายซึ่งใช้รับรองสิทธิ ต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการ จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๒ และ ๔๓	นายทะเบียน เจ้าหน้าที่
๗. การบันทึกการแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียนรับรองบุตร (คร. ๑๑)	๗. กรณีมีการขอแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน รับรองบุตร (คร. ๑๑) ให้นายทะเบียนบันทึก ในช่องบันทึกโดยมีรายละเอียดให้ทราบว่าใคร เป็นผู้ร้อง เรื่องที่ขอให้บันทึกแล้วให้ผู้ร้อง และนายทะเบียนลงชื่อไว้ โดยไม่ต้องแก้ไข รายการเดิม	กฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๔ ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๘	นายทะเบียน เจ้าหน้าที่

ทะเบียนรับรองบุตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์
(แนวทางปฏิบัติที่ ๒ สำหรับการจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียน/ในสำนักทะเบียน
กรณีปกติที่ระบบขัดข้องหรือไฟฟ้าดับ)

ผังแสดงขั้นตอน	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ	ระเบียบกฎหมาย	ผู้รับผิดชอบ
การจดทะเบียนรับรองบุตร กรณีอื่นๆ เช่น - การจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียน - ขณะปฏิบัติงานจดทะเบียนรับรองในสำนักทะเบียน เกิดเหตุการณ์ไฟฟ้าดับหรือระบบการสื่อสารขัดข้อง	ให้ถือปฏิบัติตามระบบเดิม คือ การบันทึกข้อความต่างๆ โดยการเขียนด้วยมือในคำร้อง (คร.๑) และทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) และต้องนำรายการที่รับจดทะเบียนดังกล่าว นั้น มาจัดเก็บข้อมูลไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่งในภายหลัง สำหรับการจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียน ให้กำหนดอักษร หน้าเลขทะเบียนไว้ในแบบทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) ดังนี้ - การจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนโดยระบุว่าให้นายทะเบียนไปจดทะเบียนรับรองบุตรในเวลาใด กำหนดอักษร “ก” นำหน้าเลขทะเบียน - การจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน กำหนดอักษร หน้าเลขทะเบียนเป็น “ข” หรือ “ค” หรือ “ง” หรือ “จ” ไปตามลำดับ - การจดทะเบียนรับรองบุตรในท้องที่ห่างไกลกำหนดตัวอักษร “ท” นำหน้าเลขทะเบียน	ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๖ และ ๒๗	นายทะเบียนเจ้าหน้าที่

ข้อแนะนำ เพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาดในรายการที่รับจดทะเบียน ก่อนที่นายทะเบียนจะทำการยืนยันรายการ ขอให้ตรวจสอบรายการต่างๆ ในทะเบียนให้ถูกต้อง ครบถ้วน และมีผลสมบูรณ์ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย ทุกรายการด้วย เพราะการที่จะยกเลิกหรือแก้ไขรายการที่ผิดพลาดอาจทำให้ประชาชนได้รับความเสียหาย เดือดร้อนเพิ่มขึ้น

ที่ มท ๐๓๐๕.๓/ว ๑๔๒๔

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๔๗

เรื่อง การทำหนังสือมอบอำนาจในต่างประเทศ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารตัวอย่างหนังสือมอบอำนาจ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกรมการปกครองได้รับแจ้งปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำหนังสือมอบอำนาจที่ผู้มอบอาศัยอยู่ในต่างประเทศ โดยมอบให้ญาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยดำเนินการหรือทำการแทนในการใด ๆ ที่มีใช้เป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้อนุมัติ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๐๐ โดยพบว่า การมอบอำนาจซึ่งไม่ได้กระทำต่อหน้าเจ้าพนักงานสถานทูต/สถานกงสุลของไทยในต่างประเทศ (เขียน/ทำขึ้นเองและมีพยานรับรอง) ทำให้นายทะเบียนซึ่งปฏิบัติงาน ณ สำนักงานทะเบียนในประเทศที่ผู้รับมอบนำใบมอบอำนาจมาแสดงมีความยากลำบากอย่างยิ่ง ในการที่จะพิสูจน์ลายมือชื่อของผู้มอบหรือเจตนาของการมอบอำนาจว่าได้ทำขึ้นจริงหรือไม่ อย่างไร ในบางรายจึงจำเป็นต้องสอบสวนให้ปรากฏข้อเท็จจริงในประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติมจากผู้รับมอบ/พยานอื่น ๆ อีกทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว และทำให้การมอบอำนาจที่กระทำในต่างประเทศมีผลบังคับใช้เป็นพยานหลักฐานแสดงในชั้นศาล ได้โดยชอบหากเกิดกรณีพิพาทขึ้น แต่เนื่องจากกรณีดังกล่าวยังไม่มีแนวทางปฏิบัติไว้โดยเฉพาะ จึงควรถือปฏิบัติตามแนวทางนี้ มาตรา ๔๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งกำหนดหลักเกี่ยวกับหนังสือมอบอำนาจที่ได้ทำในเมืองต่างประเทศที่มีกงสุลสยามต้องให้กงสุลนั้นเป็นพยาน แต่ถ้าได้ทำในเมืองต่างประเทศที่ไม่มีกงสุลสยามต้องให้บุคคลเหล่านี้เป็นพยาน คือ เจ้าพนักงานโนตารีปับลิกหรือเมย์สเตอร์หรือบุคคลอื่น ซึ่งกฎหมายแห่งท้องถิ่นตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจเป็นพยานในเอกสารเช่นนั้น และต้องมีใบสำคัญของรัฐบาลต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง แสดงว่าบุคคลที่เป็นพยานนั้นเป็นผู้มีอำนาจกระทำได้โดย อนุโลม

อนึ่ง กรมการปกครองได้แจ้งขอความร่วมมือกระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล) ทราบ เพื่อแจ้งประสานงานสถานทูต/สถานกงสุลไทยในต่างประเทศทราบตามแนวทางดังกล่าวไว้ด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสำนักทะเบียนในพื้นที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

(ตัวอย่าง)
หนังสือมอบอำนาจ (ในต่างประเทศ)

เรื่อง

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

โดยหนังสือนี้ข้าพเจ้า.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... บุตร.....

มีภูมิลำเนาครั้งสุดท้ายในประเทศไทย บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....

แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ..... จังหวัด.....

ได้มอบให้.....อายุ.....ปี เชื้อชาติ.....

สัญชาติ..... บุตร..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....

ถนน..... แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ..... จังหวัด.....

เป็นผู้มีอำนาจจัดการ.....

แทนข้าพเจ้าจนเสร็จการ

เพื่อเป็นหลักฐาน ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานแล้ว

.....ผู้มอบอำนาจ

(.....)

ขอรับรองว่า เป็นลายมือชื่ออันแท้จริงของผู้มอบอำนาจ และผู้มอบอำนาจได้ลงลายมือ
ชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

.....พยาน (พนักงานสถานทูต/สถานกงสุล

(.....) ผู้ได้รับมอบหมาย)

.....พยาน

(.....)

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๙๑๖๖

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๗ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การออกหนังสือรับรองความเป็นโสด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดจันทบุรี) และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดจันทบุรี ที่ จบ ๐๐๑๗.๔/๑๕๑๕๔ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

๒. แบบหนังสือรับรอง

จำนวน ๑ ฉบับ

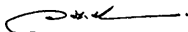
ด้วยกรมการปกครองได้รับแจ้งจากจังหวัดจันทบุรีกรณี น.ส.นิชนันท์ ศรีจันทร์ ที่ยกยื่นคำร้องขอให้อำเภอโป่งน้ำร้อน ออกหนังสือรับรองความเป็นโสดเพื่อนำไปจดทะเบียนสมรสที่ประเทศอิตาลี โดยให้ระบุในหนังสือรับรองว่า “ผู้ร้องเข้าเงื่อนไขแห่งการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ของไทย” มิฉะนั้น ทางสำนักทะเบียนในประเทศอิตาลีจะไม่จดทะเบียนสมรสให้ ซึ่งจังหวัดจันทบุรีมีความเห็นว่าการระบุเงื่อนไขดังกล่าวอาจขัดต่อแนวทางที่กระทรวงมหาดไทย ได้ให้ไว้เพราะจะเป็นการรับรองอยู่ในตัวว่าผู้ร้องเป็นโสด ซึ่งเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทางที่ถูกต้องเป็นแนวทางเดียวกัน จึงขอหารือว่า กรณีดังกล่าวอำเภอสามารถดำเนินการตามคำร้องขอได้หรือไม่

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ลักษณะ ๑ หมวด ๒ กำหนดเงื่อนไขแห่งการสมรสไว้ตามมาตรา ๑๔๔๔ ถึง ๑๔๖๐ ซึ่งเงื่อนไขแห่งการสมรสบางกรณีต้องพิจารณาความสัมพันธ์ของคู่สมรสด้วย เช่น ความเป็นญาติสืบสายโลหิต เป็นต้น ดังนั้น อำเภอจึงไม่สามารถออกหนังสือรับรองว่า “ผู้ร้องเข้าเงื่อนไขแห่งการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ของไทย” ได้ แต่ก็มีเงื่อนไขการสมรสบางกรณีที่สามารรถดำเนินการตรวจสอบฝ่ายเดียวทางเอกสารทะเบียนราษฎร ทะเบียนครอบครัว บัตรประจำตัวประชาชน ใบรับรองแพทย์ หรือเอกสารอื่น และพยานบุคคลได้ ประกอบกับกระทรวงมหาดไทยมีนโยบายการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนด้วยการกำหนดแนวทางให้อำเภอออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล คือ การรับรองสถานะทางครอบครัว รับรองความเป็นโสด รับรองการเกิด และรับรองการตายได้ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๗๘๓ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๒

ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนและเป็นการอำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับประชาชนตามมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๗ อำเภोजึงออกหนังสือรับรองได้ว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติเข้าเงื่อนไขการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ กรณีใดบ้าง โดยการตรวจสอบเอกสารหลักฐานทางทะเบียนเอกสารอื่น และพยานบุคคลต่างๆ ให้ได้ข้อยุติและเชื่อได้ จึงออกหนังสือรับรองให้ ทั้งนี้ได้กำหนดแบบของหนังสือรับรองการเข้าเงื่อนไขแห่งการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย) โดยปฏิบัติตามแบบหนังสือรับรองของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และจัดทำทะเบียนการออกหนังสือรับรองตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)

อธิบดีกรมการปกครอง

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๔

โทรสาร ๐-๒๗๔๑-๗๐๔๓

ที่ จบ ๐๐๑๗.๔/๑๕๑๕๔

ศาลากลางจังหวัดจันทบุรี
ถนนเลียบริมแม่น้ำ จบ ๒๒๐๐๐

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เรื่อง การขอออกหนังสือรับรองความเป็นโสด

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/๑๐๔๒ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้อง

จำนวน ๔ แผ่น

ด้วยจังหวัดจันทบุรีได้รับหนังสือหารือของอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ว่า ได้มีราษฎร ราย น.ส.นิชนันท์ ศรีจันทร์ทีก ยื่นคำร้องขอให้อำเภอออกหนังสือรับรองความเป็นโสด เพื่อนำไปจดทะเบียนสมรสที่ประเทศอิตาลี โดยขอให้อำเภอระบุในหนังสือรับรองว่า ผู้ร้องเข้าเงื่อนไข แห่งการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ ของไทย มิฉะนั้น ทางสำนักงานทะเบียน ในประเทศอิตาลี จะไม่จดทะเบียนสมรสให้

จังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่าการระบุเงื่อนไขดังกล่าวอาจขัดต่อแนวทางที่กระทรวงมหาดไทย ใต้ไว้ เพราะจะเป็นการรับรองอยู่ในตัวว่าผู้ร้องเป็นโสด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทางที่ ถูกต้องและแนวเดียวกัน จึงขอหารือว่ากรณีเช่นนี้อำเภอสามารถดำเนินการตามคำร้องขอได้หรือไม่ หรือกรมการปกครองมีแนวทางการปฏิบัติเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งจังหวัดจันทบุรี เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายพลศักดิ์ ประทุมพรพาล)

ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มงานปกครอง

โทร/โทรสาร ๐-๓๙๓๑-๒๔๔๕

หนังสือรับรอง

เลขที่...../๒๕๕๒

ที่ว่าการอำเภอ.....

ถนน.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่านาย/นาง/นางสาว.....
 เลขประจำตัวประชาชน.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....
 หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
 ได้ยื่นคำร้องขอให้สำนักทะเบียนอำเภอ.....ออกหนังสือรับรองคุณสมบัติการสมรส
 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการ.....

สำนักทะเบียนอำเภอ.....จังหวัด.....ได้ดำเนินการตรวจสอบ
 เอกสารหลักฐาน ได้แก่.....

และสอบสวนผู้ร้องพร้อมพยานบุคคลจำนวน.....คน คือ.....

แล้วปรากฏว่า นาย/นาง/นางสาว.....ผู้ร้องมีคุณสมบัติการสมรส
 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ของไทย มาตรา.....

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อแนะนำ

๑. เจือนโซหรือคุณสมบัติแห่งการสมรสเป็นไปตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๔๔, ๑๔๔๕, ๑๔๕๐, ๑๔๕๑, ๑๔๕๒, ๑๔๕๓
๒. ให้นายทะเบียนรับรองคุณสมบัติเฉพาะมาตราที่มีพยานเอกสารหรือพยานบุคคลอ้างอิงยืนยันได้เท่านั้น โดยระบุเลขมาตราและข้อความโดยสรุปของคุณสมบัติที่รับรองนั้นด้วย

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๙๑๗๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การตรวจสอบเอกสารปลอม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. วิทยุกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๓๒๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๓๖๖๙ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๐๓๐๔/๕๙๔๓

ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒

ตามที่กรมการปกครองกำกับให้สำนักงานทะเบียนอำเภอ/เขต เพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษก่อนที่จะรับจดทะเบียนสมรสให้กับบุคคลต่างด้าว โดยเฉพาะสัญชาติอินเดีย ปากีสถาน และบังคลาเทศ กับคนสัญชาติไทย เพราะมีจำนวนมากที่เชื่อได้ว่าไม่ได้ยู่กินฉันท์สามีภรรยากันจริง แต่มีวัตถุประสงค์ในการนำทะเบียนสมรสไปเป็นเอกสารประกอบการพำนักรักษาในประเทศไทยในระยะยาว ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การปลอมแปลงเอกสาร การค้ายาเสพติด และปัญหาด้านอื่นๆ อีกมาก ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

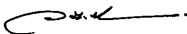
กรมการปกครองได้รับแจ้งจากกระทรวงการต่างประเทศว่า ได้ตรวจสอบและพบว่ามีการปลอมแปลงเอกสารหนังสือรับรองคุณสมบัติการสมรสของบุคคลต่างด้าว และคำแปลภาษาไทย โดยแอบอ้างว่าเป็นเอกสารที่ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศประจำประเทศไทย มีการปลอมแปลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่และตราประทับของสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศ รวมทั้งปลอมลายมือชื่อ แผ่นปะ และตราประทับครุฑของกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อนำไปแสดงต่อหน่วยราชการไทยและสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศในไทยเพิ่มมากขึ้น (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย) ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการปลอมแปลงเอกสารในลักษณะดังกล่าวของบุคคลต่างด้าว ที่อาจเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ต่อไป จึงแจ้งให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ดำเนินการดังนี้

๑. แจ้งกำชับให้สำนักทะเบียนอำเภอและเขต เพิ่มความระมัดระวังและรอบคอบในการตรวจสอบเอกสารหลักฐานหนังสือรับรองต่างๆ และคำแปลภาษาไทย ซึ่งบุคคลต่างตัวนำมาประกอบการยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยหรือการจดทะเบียนครอบครัวอื่นๆ ด้วย

๒. หากมีผู้นำเอกสารปลอมในลักษณะดังกล่าวมาใช้ให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่ต่อผู้กระทำผิดให้ถึงที่สุด และแจ้งผลให้กรมการปกครองทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)

อธิบดีกรมการปกครอง

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๑๔

ที่ กต ๐๓๐๔/๕๕๕๓

กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กทม. ๑๐๕๐๐

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความร่วมมือในการประสานงานเกี่ยวกับการตรวจสอบเอกสารปลอม

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรับรองคุณสมบัติ (ใบรับรองความเป็นไสด) ปลอมของสถานเอกอัครราชทูต
อินเดียประจำประเทศไทย พร้อมด้วยคำแปล
๒. เอกสารคำแปลหนังสือสำคัญการหย่าปลอมของอำเภอเมืองอ่างทอง และเอกสาร
คำแปลใบสำคัญการสมรสปลอมของอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
๓. สำเนาหนังสือรับรองผลการศึกษาปลอมของสถาบันการศึกษาวิทยาลัยเกษตรสุพรรณบุรี

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศได้รับการประสานจากสำนักทะเบียน และสถานเอกอัครราชทูต
ต่างประเทศประจำประเทศไทยหลายแห่ง ขอให้ตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับลายมือชื่อ
ผู้มีอำนาจลงนามรับรองเอกสาร รวมทั้งแผ่นปะ และตราประทับของกระทรวงการต่างประเทศ
ที่ปรากฏในเอกสารที่ผู้ร้องได้นำไปแสดงเพื่อขอให้ดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัวดังนี้

๑. สำนักทะเบียนอำเภอสำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ขอให้ตรวจสอบหนังสือรับรอง
คุณสมบัติของบุคคลสัญชาติอินเดียจำนวน ๓๐ ชุด ที่ระบุว่า มีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะสมรสกับ
บุคคลสัญชาติไทยที่ออกโดยสถานเอกอัครราชทูตอินเดียประจำประเทศไทยพร้อมด้วยคำแปล
ภาษาไทย ซึ่งสำนักทะเบียนอำเภอสำลูกกาได้ตรวจสอบในเบื้องต้นแล้วน่าจะเชื่อว่า มีการปลอม
แปลงลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนาม และตราประทับของกระทรวงการต่างประเทศในเอกสารดังกล่าว
(สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑)

จากการตรวจสอบกับสถานเอกอัครราชทูตอินเดียพบว่า หนังสือรับรองคุณสมบัติ
การสมรสดังกล่าวเป็นเอกสารปลอมที่ทำขึ้นทั้งฉบับมีการปลอมลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจลงนาม
ของสถานเอกอัครราชทูตอินเดีย ปลอมลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจลงนามรับรองเอกสารของ
กระทรวงการต่างประเทศรวมทั้งแผ่นปะ และตราประทับของกระทรวงการต่างประเทศที่ปรากฏ
ในคำแปลภาษาไทย

๒. สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย ขอให้ตรวจสอบคำแปล
หนังสือสำคัญการหย่าที่ออกให้โดยสำนักทะเบียนอำเภอเมืองอ่างทอง และคำแปลใบสำคัญการ
สมรสที่ออกให้โดยสำนักทะเบียนอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ และ ๓)

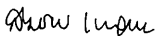
จากการตรวจสอบแล้วพบว่าได้มีการปลอมลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจลงนามรับรองเอกสารของกระทรวงการต่างประเทศ ตราประทับ และแผ่นปะของกระทรวงการต่างประเทศในเอกสารดังกล่าว

ขอเรียนด้วยว่า โดยที่ได้มีการปลอมแปลงเอกสาร โดยแอบอ้างว่าเป็นเอกสารที่ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศประจำประเทศไทย มีการปลอมแปลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่และตราประทับของสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศรวมทั้งปลอมลายมือชื่อ แผ่นปะ และตราประทับครุฑของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อนำไปแสดงต่อหน่วยราชการไทยและสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศในไทยเพิ่มมากขึ้น

ในการนี้กระทรวงการต่างประเทศจึงใคร่ขอความร่วมมือกระทรวงมหาดไทยแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการปลอมแปลงเอกสารราชการดังกล่าวข้างต้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกระทรวงมหาดไทยทราบเพื่อเพิ่มความระมัดระวังและรอบคอบในการตรวจสอบเอกสารที่ผ่านการรับรองจากกระทรวงการต่างประเทศที่ผู้ร้องนำมายื่นต่อสำนักทะเบียนต่างๆ เพื่อประกอบการจดทะเบียนสมรส โดยเฉพาะหนังสือรับรองคุณสมบัติของคนต่างชาติที่จะจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทยและหากสงสัยขอให้ประสานกับกองสัญชาติและนิติกรณ์ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศในโอกาสแรกต่อไปด้วย ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศจะได้แจ้งให้สถานเอกอัครราชทูตสถานกงสุลต่างๆ ในประเทศไทยทราบอีกทางหนึ่งด้วยแล้วเพื่อร่วมมือป้องกันและปราบปรามการปลอมแปลงเอกสารต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชาย เกาเจริญ)

รองอธิบดีฯ ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการกงสุล ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

กรมการกงสุล

กองสัญชาติและนิติกรณ์

โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๑-๗๑๗๑ ต่อ ๓๓๐๔

โทรสาร ๐-๒๕๗๕-๑๐๕๔

ทะเบียนสมรส

ที่ ๑๕๔๔๙/๒๕๐๖

กระทรวงมหาดไทย

๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๖

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสต่างสำนักทะเบียน

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือที่ (๐๒๐๒) ๓๐๓๔๒/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๐๖

ตามที่แจ้งไปว่า น.ส. อีซุนซิล คนสัญชาติเกาหลี ได้ยื่นคำร้องต่อสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเซอูล ประเทศเกาหลี เพื่อขอจดทะเบียนสมรสต่างสำนักทะเบียน กับ ส.อ. ปริญา รมยานนท์ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้พิจารณาเห็นแล้วว่าการจดทะเบียนสมรสต่างสำนักทะเบียนนั้นสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเซอูล ไม่มีอำนาจจะรับจดทะเบียนให้ได้อำนาจจะรับจดทะเบียนการหย่าต่างสำนักทะเบียนแต่อย่างใดเท่านั้น จึงขอทราบว่าการกระทรวงมหาดไทยได้วางระเบียบเรื่องการจดทะเบียนสมรสต่างสำนักทะเบียนไว้อย่างไร หรือไม่

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การจดทะเบียนสมรสต่างสำนักทะเบียนนั้นทั้งในและนอกประเทศไม่มีอำนาจรับจดทะเบียนให้ได้ และกระทรวงมหาดไทยก็ได้วางระเบียบในเรื่องนี้ไว้แต่อย่างใด เพราะกฎหมายมิได้ให้อำนาจไว้ คงมีอำนาจรับจดทะเบียนการหย่าต่างสำนักทะเบียนแต่อย่างใดเท่านั้น ซึ่งกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงการต่างประเทศได้ตกลงวางระเบียบให้สำนักทะเบียนทั้งในและนอกประเทศถือเป็นทางปฏิบัติอยู่แล้ว ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๑๑๐๓๑/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๔ ฉะนั้น ตามที่ น.ส. อีซุนซิล ได้ยื่นคำร้องต่อสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเซอูล เพื่อขอจดทะเบียนสมรสต่างสำนักทะเบียนกับ ส.อ. ปริญา รมยานนท์ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเซอูล จึงขอรับจดทะเบียนให้ไม่ได้ ดังนี้ จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเซอูล ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

หลวงอรรณวิภาคไพศาลย์

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

ที่ มท ๐๓๑๓/๘๙๒

กรมการปกครอง

๑๓ มกราคม ๒๕๐๘

เรื่อง พระภิกษุให้ความยินยอมในการจดทะเบียนสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ อย.๑๙/๒๕๖๖๙ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๐๗

ตามที่แจ้งข้อหาหรือของนายอำเภอบางบาลไปว่า ชายหรือหญิงที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ร้องขอจดทะเบียนสมรสกัน มีทั้งบิดาและมารดา แต่บิดากำลังบวชเป็นพระภิกษุอยู่จึงไม่ได้มาให้ความยินยอม ในกรณีเช่นนี้จะต้องให้บิดาที่กำลังบวชเป็นพระอยู่มาให้ความยินยอมด้วยหรือไม่ หรือถ้าพระภิกษุผู้เป็นบิดามีความประสงค์จะมาให้ความยินยอม จะทำได้หรือไม่ ถ้าทำได้จะลงชื่อว่าพระภิกษุหรือนาย ซึ่งจังหวัดเห็นว่าในกรณีเช่นนี้มีมารดาเป็นผู้ให้ความยินยอมแต่ฝ่ายเดียว โดยให้นายทะเบียนบันทึกเหตุขัดข้องที่บิดาให้ความยินยอมไม่ได้ไว้เป็นหลักฐาน ก็ย่อมเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ส่วนกรณีที่พระภิกษุผู้เป็นบิดาประสงค์จะมาให้ความยินยอมก็อาจทำได้ เพราะไม่มีกฎหมายและระเบียบห้ามไว้ดังนี้ จึงขอหารือว่าตามความเห็นของจังหวัดดังกล่าวนี้ เป็นการถูกต้องหรือไม่ นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้เยาว์จะขอจดทะเบียนสมรสนั้นตามมาตรา ๑๕๓๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และระเบียบการจดทะเบียนครอบครัวของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๔๘๓ ข้อ ๑๗ กำหนดว่าชายหรือหญิงที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะทำการสมรสกัน จะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาก่อน จึงจะจดทะเบียนสมรสให้ได้ ฉะนั้นคู่สมรสดังกล่าวจึงต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาก่อนทั้งสองคน เพราะการที่บิดาไปบวชเป็นพระภิกษุนั้นไม่มีกฎหมายใดบัญญัติไว้ให้ขาดการสมรส จึงยังมีสิทธิและหน้าที่ต้องให้ความยินยอมแก่บุตรอยู่โดยไปลงชื่อด้วยตนเองหรือทำเป็นหนังสือให้ความยินยอมก็ได้ โดยใช้นาม

ตามที่เป็นจริงในขณะนั้น แต่ถ้าบิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันหรือจดทะเบียนสมรสกันไปแล้ว
แต่ได้หย่าขาดจากกัน มารดาขอมให้ความยินยอมได้แต่ฝ่ายเดียว

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อได้ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

สนิท วิไลจิตต์

(นายสนิท วิไลจิตต์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๑๐๘

กรมการปกครอง

๘ ธันวาคม ๒๕๑๕

เรื่อง การรื้อทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพธนบุรี และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๗๔๗๑๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

พร้อมนี้ได้ส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๗๔๗๑๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ เรื่อง การรื้อทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของจังหวัดเชียงราย มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ท. เฉลิมช่วง

(นายเที่ยง เฉลิมช่วง)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/๗๙๗๑๓

กรมการปกครอง

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เรื่อง ทาริอทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรราย

อ้างถึง หนังสือ ชร ๑๙/๑๙๐๐๑ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕

ตามที่ได้ทาริอทางปฏิบัติกรณีนายช่งหมง แซ่อั้ง ราชวรอำเภอเมืองเชียงรราย ได้รับพระบรมราชานุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นไทย และได้เปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุลแล้ว ประสงค์จะขอแก้ชื่อตัวและชื่อสกุลของตนในใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) กับจะขอแก้ชื่อสกุลของ น.ส. แซ่ล้วย แซ่ไคว่ บุคคลสัญชาติจีน ซึ่งเป็นภริยา ในทะเบียนบ้าน ตามชื่อสกุลใหม่ของตน กรณิดังกล่าวจังหวัดเห็นว่าการขอแก้ชื่อตัวและชื่อสกุลในใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ไม่มีระเบียบกำหนดไว้ การขอแก้ชื่อตัวและชื่อสกุลควรจะแก้ไขทะเบียนราษฎรน่าจะถูกต้องมากกว่า และเห็นว่า น.ส.แซ่ล้วย ย่อมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามีได้ แต่สัญชาติยังคงเป็นสัญชาติจีนอยู่ นั้น

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณิขอแก้ไขใบสำคัญการสมรส เมื่อนายทะเบียนได้ออกใบสำคัญให้แก้คูสมรสไปแล้วอาจจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการได้ หากคูสมรสได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุลภายหลังที่ได้จดทะเบียนสมรสไปแล้ว คูสมรสก็อาจจะยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในทะเบียนสมรสไว้เพื่อเป็นหลักฐานได้โดยมิต้องแก้ไขทะเบียนการสมรสเดิม หรือใบสำคัญการสมรสแต่อย่างใด ทั้งนี้ ให้อนุโลมถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๒๘๐๑/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๘๒ สำหรับกรณิขอแก้ชื่อสกุลของภริยาตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ.๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี” ดังนั้น น.ส. แซ่ล้วย ย่อมใช้ชื่อสกุลของสามีได้ แต่สัญชาติยังคงเป็นสัญชาติจีนอยู่ ความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว จึงให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ท. เจริมช่วง

(นายเที่ยง เจริมช่วง)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/ว. ๗๓๕

กระทรวงมหาดไทย

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๐

เรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ สร. ๐๒๐๒/ว. ๗๔ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๐

ด้วยปรากฏว่า ชาวญวนอพยพซึ่งเป็นบุคคลที่เข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองและอาศัยอยู่เพียงชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับประเทศเวียดนาม ตามข้อตกลงระหว่างสหราชอาณาจักรไทย และสหราชอาณาจักรเวียดนามที่กรุงย่างกุ้ง พ.ศ. ๒๕๒๐ และในระหว่างรอส่งกลับอยู่นี้ ชาวญวนอพยพได้มาสมรสกับคนไทย โดยเฉพาะข้าราชการฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร ปาไม โปรมณี และอื่น ๆ น่าจะเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ เพราะบุคคลประเภทนี้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นภัยต่อประเทศ สภาความมั่นคงแห่งชาติจึงได้ประชุมพิจารณาเรื่องนี้ และนำเสนอคณะรัฐมนตรี ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย โดยให้เหตุผลว่า การห้ามดังกล่าวจะเกิดผลดี คือ มีนโยบายแน่นอนสามารถปฏิบัติได้ ป้องกันปัญหาพ่อแม่ลูกพลัดพรากจากกันในกรณีที่ข้าราชการถูกส่งย้ายหรือผู้อพยพและผู้ลี้ภัยถูกส่งกลับประเทศของตนหรือถูกส่งไปประเทศที่สาม ป้องกันการที่ข้าราชการจะถูกผู้อพยพและผู้ลี้ภัยใช้อิทธิพลในฐานะคู่สมรส และจะทำให้ข้าราชการระมัดระวังในการติดต่อและมีความสัมพันธ์กับผู้อพยพและผู้ลี้ภัยอีกด้วย นอกจากนี้สภาความมั่นคงแห่งชาติยังได้อธิบายคำว่า “ข้าราชการ” ครอบคลุมถึงข้าราชการทุกประเภท รวมทั้งพนักงานองค์การของรัฐ คำว่า “ญวนอพยพ” ครอบคลุมถึงผู้อพยพและผู้ลี้ภัยชาติอื่นด้วย มิใช่เลือกปฏิบัติเฉพาะญวนอพยพเท่านั้น เพราะบุคคลประเภทนี้มีสถานะอย่างเดียวกัน คือยังไม่ใช่คนต่างด้าวแต่เป็นผู้ลี้ภัยรอการส่งกลับประเทศของตนหรือประเทศที่สาม และคำว่า “สมรส” ให้รวมถึงการอยู่กินฉันท์สามีภริยาคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีมติห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย และให้ถือเป็นนโยบายของรัฐบาลตามนัยหนังสือ ที่ สร. ๐๒๐๒/ว. ๗๔ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๐

ฉะนั้น เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย และเมื่อมีการร้องขอจดทะเบียนสมรส ให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอและ นายทะเบียนเขต ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. กรณีเมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรส

๑.๑ ให้นายทะเบียนตรวจดูคำร้องขอจดทะเบียนสมรสว่า ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ และให้ขอตรวจบัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรประจำตัวพนักงานองค์การของรัฐ หรือหลักฐานอื่น ๆ แล้วแต่กรณีโดยละเอียด

๑.๒ ในกรณีผู้ร้องขอจดทะเบียนไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ หรือบัตรประจำตัวพนักงานองค์การของรัฐ ให้นายทะเบียนสอบสวนปากคำผู้ร้องขอจดทะเบียนไว้โดยละเอียด โดยใช้แบบ ปค. ๑๔ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องขอจดทะเบียนเป็นใคร สัญชาติอะไร อาชีพอะไร อยู่ที่ใด

๑.๓ เมื่อตรวจพบว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นข้าราชการ หรือพนักงานองค์การของรัฐ และขอจดทะเบียนสมรสกับผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัย ให้นายทะเบียนแจ้งแก่ผู้ร้องขอจดทะเบียนทั้งสองฝ่ายได้ทราบทั่วกันว่า คณะรัฐมนตรีมีมติ ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย โดยให้บันทึกการแจ้งแก่ผู้ร้องขอจดทะเบียนดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานตามแบบ ปค. ๑๔ และให้ผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสลงชื่อรับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย

๑.๔ หากผู้ร้องขอจดทะเบียนตาม ๑.๓ ยืนยันเจตนาขอจดทะเบียนสมรส ให้นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องขอจดทะเบียนทั้งสองฝ่าย ตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๑๙ โดยละเอียดว่า มีเงื่อนไขครบถ้วนตามกฎหมายหรือไม่ คือ

- ชายและหญิงมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์ (ถ้าอายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ต้องมีผู้ให้ความยินยอม)
- ชายหรือหญิงไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- ชายหญิงไม่เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกัน
- ผู้รับบุตรบุญธรรมจะทำการสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้
- ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้
- หญิงที่สามีตายหรือที่การสมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่นจะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อการสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐๐ วัน เว้นแต่คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น หรือสมรสกับคู่สมรสเดิมหรือมีใบรับรองแพทย์ ประกาศนียบัตรหรือปริญญา ซึ่งเป็นผู้ประกอบรักษาโรคได้ ตามกฎหมายว่ามิได้มีครรภ์ หรือมีคำสั่งของศาลให้สมรสได้ หากมีข้อสงสัย เงื่อนไขหรือคุณสมบัติข้อหนึ่งข้อใดของผู้ร้องขอจดทะเบียนดังกล่าว ให้นายทะเบียนสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเงื่อนไขการสมรสจากต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่ควบคุมและรับผิดชอบผู้อพยพและผู้ลี้ภัยนั้น ๆ เมื่อได้ข้อเท็จจริงประการใดจะแจ้งให้นายทะเบียนทราบ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๔ ต่อไป

๑.๕ เมื่อรับจดทะเบียนสมรสให้แก่ผู้ร้องขอตาม ๑.๔ แล้วให้นายทะเบียนรายงานให้จังหวัดทราบและรายงานตรงให้กระทรวงมหาดไทยทราบโดยด่วน เพื่อจะได้แจ้งต้นสังกัดของข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐนั้น ๆ ทราบ และดำเนินการในทางวินัยต่อไป

๒. กรณีข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐร้องขอต่อศาลเพื่อขอจดทะเบียนสมรสกับผู้หยพหและผู้อยักย หากศาลสั่งให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน และเมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรสให้แล้วให้นายทะเบียนรายงานให้จังหวัดทราบ แล้วรายงานตรงให้กระทรวงมหาดไทยทราบโดยด่วน เพื่อจะได้แจ้งให้ต้นสังกัดของข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐนั้น ๆ ทราบและดำเนินการในทางวินัยต่อไป

๓. กรณีที่ทราบแน่ชัดว่า ข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐผู้ใด อยู่กินกันสามภริยา กับผู้หยพหและผู้อยักย ให้นายทะเบียนรายงานให้จังหวัดทราบ แล้วรายงานตรงให้กระทรวงมหาดไทยทราบเพื่อจะได้แจ้งให้ต้นสังกัดของข้าราชการ หรือพนักงานองค์การของรัฐนั้น ๆ ทราบและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ถือปฏิบัติ โดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ชลอ วนะภูติ

(นายชลอ วนะภูติ)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ สร ๐๒๐๒/ว ๗๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า โดยที่ปรากฏว่ามีข้าราชการทำการสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย ซึ่งเป็นบุคคลเข้าเมืองไม่ถูกต้องตามกฎหมายคนเข้าเมืองและเป็นเพียงคนอาศัยอยู่ชั่วคราว อันจะทำให้ข้าราชการนั้นได้รับความเดือดร้อนในภายหน้าได้ คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติให้ถือเป็นนโยบายของรัฐบาล ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อดำเนินปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๒๔๑๒๒๒๐

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๘๔๖

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๑

เรื่อง หรือการจดทะเบียนสมรส

เรียน คุณกิติ ชาติ

อ้างถึง หนังสือลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๑

ตามที่หารือว่า บิดามารดาของทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ได้มายื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสให้แก่บุตรของตน ซึ่งเป็นไปไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ เพียงแต่ลงชื่อได้เท่านั้น นายทะเบียนจึงมิได้รับจดทะเบียนให้เนื่องจากเห็นว่าทั้งสองฝ่ายไม่อาจรับทราบเงื่อนไขแห่งการสมรสได้ จะเป็นการถูกต้องและจะรับจดทะเบียนสมรสให้ได้หรือไม่ นั้น

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อนายทะเบียนจะรับจดทะเบียนสมรสให้ จะต้องมิผู้ร้องขอจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๑๐ ซึ่งผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสได้ต้องเป็นตัวคู่สมรส ตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๘๓ ข้อ ๑๓ และต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๑๙ ดังนั้น การที่บิดามารดาจะมายื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสให้แก่บุตร จึงไม่อาจกระทำได้ สำหรับกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองฝ่ายเป็นไปไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ เพียงแต่ลงชื่อได้เท่านั้นก็มิได้มีกฎหมายหรือระเบียบการใด ห้ามมิให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนให้ถ้าผู้ร้องสามารถทราบหรือเข้าใจข้อซักถามของนายทะเบียน ก็สามารถรับจดทะเบียนสมรสให้ได้ แต่ถ้าผู้ร้องไม่สามารถทราบและเข้าใจข้อความที่นายทะเบียนสอบถามแล้วนายทะเบียนก็ไม่อาจจดทะเบียนสมรสให้ได้ แต่อาจจะแนะนำผู้ร้องให้ไปร้องขอต่อศาลต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

จ. กาญจโนมัย

(นายจรินทร์ กาญจโนมัย)

นายทะเบียนกลาง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๐๕๔๓๘

กรมการปกครอง

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดสงขลา) และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๐๕๓๗ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๐๕๓๗ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่องการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว มาเพื่อแจ้งนายทะเบียนถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ประชุม บุญประกอบ

(นายประชุม บุญประกอบ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร.๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๐๙๓๗

กระทรวงมหาดไทย

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๒

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

อ้างถึง หนังสือด่วน ที่ สข ๑๙/๗๕๔ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๒๒

ตามที่หาถือว่า บุคคลต่างด้าวซึ่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน มีหนังสือสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว และมีบุตรอันเกิดจากภริยาซึ่งเป็นคนสัญชาติไทย ประสงค์จะจดทะเบียนสมรสเพื่อประกอบหลักฐานการขอแปลงสัญชาติเป็นไทย นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนให้ได้หรือไม่ หรือจะต้องดำเนินการตรวจสอบหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทยหรือจากองค์การที่รัฐบาลของประเทศนั้นมอบหมาย ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ นั้น

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าวกับหญิงไทย จะต้องปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ โดยนายทะเบียนจะต้องสอบสวนปากคำและตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้อง และหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทย หรือจากองค์การที่รัฐบาลประเทศนั้นมอบหมาย ว่าเหมาะสมที่จะทำการสมรสกับหญิงไทยหรือไม่ ซึ่งบุคคลต่างด้าวที่จะจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ หมายถึงบุคคลต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว และได้ถือโอกาสจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย เพื่อให้หญิงไทยได้มีสิทธิติดตามสามีไปอยู่ต่างประเทศ แล้วไปประกอบอาชีพในทางเสื่อมเสียศีลธรรม อันเป็นการไม่เหมาะสมกับเกียรติของหญิงไทยตามมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหา การแสวงหาผลประโยชน์จากหญิงไทยที่ประกอบอาชีพในทางเสื่อมเสียศีลธรรม ในต่างประเทศมิได้มุ่งหมายถึงบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน และได้รับหนังสือสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวแล้ว

ดังนั้น บุคคลต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน และได้รับหนังสือสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวแล้ว ประสงค์จะจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย นายทะเบียนย่อมรับจดทะเบียนให้ได้โดยตรวจสอบคุณสมบัติ ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ ข้อ ๑ (๑.๑, ๑.๒ และ ๑.๓) แต่ไม่ต้องตรวจสอบหนังสือรับรองจากสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของผู้ร้อง ในประเทศไทยตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๒ ข้อ ๑ (๑.๔) ความเห็นของจังหวัดชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งนายทะเบียนถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือสูง

จำรูญ ปิยะมุตระ

(นายจำรูญ ปิยะมุตระ)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๙๒

กรมการปกครอง

๑๗ มีนาคม ๒๕๒๔

เรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/ว. ๗๓๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือลับ ที่ สร ๐๒๐๒/ว ๓๑ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือลับ ด่วนมาก ที่ มท ๐๒๐๑/ว. ๓๑ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ แจ้งเรื่องมติของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องห้ามข้าราชการ และพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย โดยได้เน้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

๑. เพื่อประโยชน์ต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ห้ามไม่ให้ข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสหรืออยู่กินอย่างสามีภรรยากับผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัย ซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒. ให้กำชับข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐในสังกัด ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในข้อ ๑ โดยเคร่งครัด หากปรากฏว่าข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐได้ฝ่าฝืนมติดังกล่าว ให้ถือเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดสั่งข้าราชการและพนักงานองค์การรัฐถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พิศาล มูลศาสตรสาทร

(นายพิศาล มูลศาสตรสาทร)

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖

ลับ

ที่ สร ๐๒๐๒/ว ๓๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

เรื่อง ห้ามข้าราชการสำนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อ้างอิง หนังสือ ที่ สร ๐๒๐๒/ว ๗๙ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๐

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย มาเพื่อทราบ นั้น

บัดนี้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอว่า มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวอ้างเหตุผลแต่เพียงว่า ถ้าข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัยแล้ว “จะทำให้ข้าราชการนั้นได้รับความเดือดร้อนในภายหน้า” เท่านั้น แต่ปัจจุบันนี้มีผู้อพยพและผู้ลี้ภัยเป็นจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาในประเทศ การฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวอาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทยได้ จึงเห็นควรทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๐ เน้นให้เห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทย ถ้ามีการฝ่าฝืนจะถือเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และให้ส่วนราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม กำชับให้ข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะส่วนราชการที่ประจำอยู่ตามจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก เป็นต้น ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ ลงมติว่า

๑. เพื่อประโยชน์ต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ห้ามไม่ให้ข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสหรืออยู่กันอย่างสามีภริยากับผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ลับ

๒. ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐทุกกระทรวง ทบวง กรม กำชับข้าราชการ และพนักงานองค์การของรัฐในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในข้อ ๑ โดยเคร่งครัด หากปรากฏว่าข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ให้ถือเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ มท ๐๓๑๓/๖๕๑๑๒

กรมการปกครอง

๑ กรกฎาคม ๒๕๒๕

เรื่อง ทาหรือการร้องขอให้บันทึกรับรองแสดงความยินยอมจดทะเบียนในต่างประเทศ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี

อ้างถึง หนังสือ ที่ สพ ๑๙/๑๐๓๘๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๒๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกคำร้อง จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ได้หารือในเรื่องการให้ความยินยอมในการจดทะเบียนสมรส ซึ่งสำนักทะเบียนอำเภอเดิมบางนางบวชแจ้งว่า บิดามารดาของนางสาวอานวย สารคำ ได้ร้องขอให้อำเภอบันทึกแสดงความยินยอมในฐานะบิดามารดา เพื่อให้บุตรสาวของตนซึ่งมีอายุ ๑๕ ปี ๙ เดือน ทำการสมรสกับนายอ้วนมินท์ ดุย สัญชาติฝรั่งเศส เชื้อชาติเขมร ณ ประเทศฝรั่งเศส ตามแบบกฎหมายฝรั่งเศส และกรณีนี้ จะชอบหรือขัดต่อระเบียบปฏิบัติอย่างไรหรือไม่ ซึ่งจังหวัดมีความเห็นว่าการที่ฝ่ายหญิงยังไม่บรรลุนิติภาวะก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายไทย หากทำการสมรสในประเทศไทย แต่กรณีนี้การสมรสจะมีขึ้นต่างประเทศ ตามกฎหมายของต่างประเทศ การบันทึกความยินยอมดังกล่าวจึงเห็นว่าจะไม่เป็นไปตามกฎหมายไทย จึงขอทราบแนวทางปฏิบัติ นั้น

ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว เห็นว่า

๑. ตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๔๔๔ มาตรา ๑๔๕๔ และมาตรา ๑๔๕๕ ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับเงื่อนไขแห่งการสมรสและการให้ความยินยอมในการทำสมรสไว้อย่างชัดเจน

๒. สำหรับในกรณีนี้ คู่สมรสซึ่งฝ่ายหญิงเป็นผู้เยาว์ และอายุยังไม่ครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ ถ้าการสมรสซึ่งจะมีขึ้นนั้นทำตามกฎหมายไทยแล้วการให้ความยินยอมของบิดาดังกล่าวที่จะให้บุตรสาวของตนทำการสมรสก็จะไม่มีผลตามกฎหมายแต่ประการใด นายทะเบียนจะไม่ทำการจดทะเบียนให้ เนื่องจากคุณสมบัติของฝ่ายหญิงเกี่ยวกับอายุ ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๔๔๔ แห่ง ป.พ.พ. บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ แต่เนื่องจากคู่สมรสจะทำการสมรสตามกฎหมายฝรั่งเศสกรณีนี้อำเภอจะดำเนินการได้เพียงแต่ทำการสอบสวนปากคำบิดามารดา

ของนางสาวอำนวย สารคำ และบันทึกลงใน ปค. ๑๔ เกี่ยวกับการแสดงเจตนายินยอมให้ บุตรสาวของตนทำการสมรสกับบุคคลสัญชาติฝรั่งเศสได้ และให้บิดามารดาของนางสาวอำนวย สารคำ ลงลายมือไว้พร้อมกับนายอำเภอลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน จากนั้นให้อำเภอทำหนังสือ รับรองการแสดงเจตนาของผู้ร้อง ที่จะให้บุตรสาวของตนทำการสมรสได้เพื่อมอบให้แก่ผู้ร้องขอต่อไป ซึ่งผู้ร้องจะได้นำหลักฐานดังกล่าวไปแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส และให้กระทรวงการต่างประเทศ รับรองคำแปลถูกต้อง เพื่อจะได้นำเอกสารดังกล่าวไปดำเนินการต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดสั่งให้นายทะเบียนอำเภอเดิมบางนางบวช ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
 โชดก วีรธรรม พูลสวัสดิ์
 (นายโชดก วีรธรรม พูลสวัสดิ์)
 รองอธิบดี รักษาราชการแทน
 อธิบดีกรมการปกครอง

ปกปิด

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๔๔

กระทรวงมหาดไทย

๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือที่ ๔๔๓/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๓

๒. หนังสือที่ ๖๔๔/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

๓. หนังสือที่ ๑๑๓๖๔/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๐๑

๔. หนังสือที่ ๒๐๖๔๔/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๑

๕. หนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑

ตามที่ได้มีหนังสือสั่งการให้นายทะเบียนอำเภอ และกิ่งอำเภอ ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ในเรื่องการยับยั้งการจดทะเบียนสมรสให้แก่บุคคลสัญชาติไทยกับหญิงต่างด้าวที่ไม่มีใบสำคัญ ประจำตัวคนต่างด้าวและสำมะโนครัว (ทะเบียนบ้าน) เป็นหลักฐานอันเนื่องจากเหตุที่ว่าบุคคลต่างด้าวดังกล่าวพยายามหลีกเลี่ยงกำหนดอัตราคนเข้าเมืองและหลีกเลี่ยงไม่เสียค่าธรรมเนียม ในการเข้าเมืองโดยวิธีการจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย จึงให้นายทะเบียนชะลอการรับ จทะเบียนให้จนกว่าผู้ร้องจะมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเสียก่อน หากมีปัญหาและสงสัยว่า หลักฐานที่ได้มาจะไม่บริสุทธิ์จึงรายงานหาหรือตามล่าดับ และให้นายทะเบียนตรวจสอบหนังสือ รับรองจากสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทยหรือจากองค์การ ที่รัฐบาลประเทศนั้นมอบหมาย กรณีที่บุคคลต่างด้าวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยได้รับ อนุญาตให้อยู่เป็นการชั่วคราว ร้องขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห การแสวงหาประโยชน์จากหญิงไทยที่ไปประกอบอาชีพอันเสื่อมเสียศีลธรรมในต่างประเทศ ความละเอียดเป็นที่ทราบแล้วนั้น

ปกปิด

ปรากฏว่าในปัจจุบันมีบุคคลต่างด้าวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก บุคคลต่างด้าวเหล่านี้มีทั้งที่เข้ามาโดยได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย และที่เข้ามาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ผู้อพยพและผู้ลี้ภัย ซึ่งบุคคลต่างด้าวเหล่านี้ได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย หรือกับบุคคลต่างด้าวด้วยกันเอง ซึ่งมีปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกรณีของผู้อพยพกล่าวคือ เมื่อนายทะเบียนได้ถือปฏิบัติตามหนังสือสั่งการอย่างเคร่งครัด ปรากฏว่าผู้ร้องซึ่งเป็นผู้อพยพได้ยื่นฟ้องต่อศาล และศาลจะมีคำพิพากษาบังคับให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรสให้แก่ผู้ร้องเสมอ ทั้งนี้เพราะนายทะเบียนมักจะสุดดีโดยอ้างคำสั่งกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นเพียงระเบียบในทางปฏิบัติ มิใช่กฎหมายที่จะใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปได้ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความท้อถอย และเสียกำลังใจในการปฏิบัติงาน

เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว ดังได้กล่าวแล้ว เมื่อบุคคลต่างด้าวร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยหรือกับบุคคลต่างด้าวด้วยกันเองให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือนายทะเบียนเขต ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. กรณีเมื่อมีบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย หรือกับบุคคลต่างด้าวด้วยกันเอง

๑.๑ ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้องขอจดทะเบียนสมรสว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ และให้ตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้ร้องนั้น

๑.๒ ให้นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องว่ามีครบถ้วนตามกฎหมายไทยหรือไม่

๑.๓ ให้นายทะเบียนสอบสวนปากคำของผู้ร้องขอจดทะเบียนไว้โดยละเอียดตามแบบ ปค. ๑๔ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนเป็นใคร อยู่ที่ไหน สัญชาติอะไร อาชีพอะไร มีรายได้เท่าใด และเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานเท่าใดแล้ว เมื่อจดทะเบียนสมรสแล้วจะไปอยู่ที่ไหน

๑.๔ ในกรณีที่มิเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสจะขาดคุณสมบัติตามเงื่อนไขแห่งการสมรส ก็ให้นายทะเบียนยับยั้งการจดทะเบียนไว้ก่อน โดยอ้างข้อกฎหมาย เช่น มาตรา ๑๕๕๐, มาตรา ๑๕๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ ว่านายทะเบียนไม่อาจตรวจสอบหลักฐานได้ว่าขณะที่ร้องขอจดทะเบียนสมรสผู้ร้องเป็นญาติสายโลหิตกันหรือไม่ หรือผู้ร้องมีคู่สมรสอยู่หรือไม่ เป็นต้น อย่าได้อ้างคำสั่งกระทรวงมหาดไทยเป็นอันขาด ผู้ร้องจะต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ ให้ปรากฏต่อนายทะเบียนว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งการสมรส นายทะเบียนจึงจะรับจดทะเบียนให้

ปกปิด

๒. กรณีเมื่อมีบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่เพียงชั่วคราว ร้องขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑

๓. เพื่อให้เป็นตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ มาตรา ๑๓ ห้ามมิให้นายทะเบียนจดทะเบียนสมรสเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า การมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งการสมรสตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

อนึ่ง เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับการขอลงทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าวดังกล่าว เป็นปัญหาในข้อกฎหมายและยังเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ จึงขอให้จังหวัดส่งกำชับเจ้าหน้าที่ได้ใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ และขณะนี้กระทรวงมหาดไทยและสภาความมั่นคงแห่งชาติกำลังพิจารณาดำเนินการร่างกฎหมายเกี่ยวกับให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการต่อบุคคลเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว ถ้ากฎหมายฉบับนี้ประกาศใช้แล้ว ปัญหาเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าวก็จะหมดไป

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดส่งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือปฏิบัติ โดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พลเอก สิทธิ จิรโรจน์

(สิทธิ จิรโรจน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

โทร. ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ลับ

ที่ มท ๐๕๐๒/ว ๑๐๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗

เรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้พหุและผู้ลี้ภัย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๓๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๐

๒. หนังสือกรมการปกครอง ลับ ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๕๒ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลับมาก ที่ นร ๐๒๐๒/๕๖๔๐
ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๗

๒. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลับ ที่ นร ๐๒๐๒/ว ๖๔ ลงวันที่
๗ พฤษภาคม ๒๕๒๗

ตามที่แจ้งให้ข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดตามมติของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสหรืออยู่กินอย่างสามีภรรยากับผู้พหุหรือผู้ลี้ภัย ซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนให้ถือเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตรายงานจังหวัดหรือกรุงเทพมหานครและรายงานตรงให้กระทรวงมหาดไทยทราบเพื่อแจ้งให้หน่วยต้นสังกัดของข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐนั้น ๆ ดำเนินการในทางวินัยต่อไป นั้น

เนื่องจากเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ กรณีข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับบุตรของผู้พหุหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จะอยู่ในข่ายต้องห้ามตามมติดังกล่าวของคณะรัฐมนตรีหรือไม่ กระทรวงมหาดไทยจึงมีหนังสือขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาทบทวนมติดังกล่าวของคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ลงมติเห็นชอบด้วยและให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ดังนี้

ลับ

ลับ

๑. ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ เรื่องห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัย นั้น คำว่า “ผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” ให้ความหมายรวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่ยังคงสถานะเป็นผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยด้วย

๒. สำหรับลูกจ้างของส่วนราชการหรือองค์การของรัฐที่สมรสหรืออยู่กินอย่างสามีภรรยา กับผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือบุตรของบุคคลดังกล่าวที่ยังคงมีสถานะเป็นผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัย และอยู่ในตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบที่อาจก่อให้เกิดผลเสียหาด้านความมั่นคง ให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐเจ้าสังกัดดำเนินการประสานกับหน่วยข่าวเพื่อพิจารณาด้านความไว้วางใจและอาจพิจารณาโยกย้ายไปในตำแหน่งอื่นตามความเหมาะสมต่อไป
จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้ข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

พิศาล มูลศาสตรสาทร
(นายพิศาล มูลศาสตรสาทร)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ลับ

ลับมาก

ที่ นร ๐๒๐๒/๕๖๘๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๒๗

เรื่อง มติคณะรัฐมนตรีเรื่องห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้พหุและผู้ลี้ภัย
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อ้างอิง หนังสือที่ นร ๐๒๐๒/๑๗๕๔๑ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายหนังสือที่ นร ๐๕๐๕/๖๔๘ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๗

ตามที่แจ้งไปว่า ได้ขอให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับ
ลูกจ้างประจำของรัฐและคนพยานอพยพขอจดทะเบียนสมรสเพื่อประกอบการพิจารณาของ
คณะรัฐมนตรีต่อไปแล้ว ผลการพิจารณาเป็นประการใดจะได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป นั้น

บัดนี้ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้มา
เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีแล้ว ความละเอียดปรากฏตามภาพถ่ายหนังสือของ
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ลงมติเห็นชอบด้วย
และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ดำเนินการตามความเห็นชอบของสำนักงานสภาความมั่นคง
แห่งชาติต่อไป

จึงเรียนขึ้นมายัง

ขอแสดงความนับถือ

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๒๔๑๒๒๒๐

ลับมาก

ลับ

ที่ นร ๐๒๐๒/ว ๖๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๒๗

เรื่อง มติคณะรัฐมนตรีเรื่องห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้พหุและผู้ลี้ภัย
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือที่ สร ๐๒๐๒/ว ๓๑ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

ตามที่ได้ยื่นยันมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการห้ามไม่ให้ข้าราชการและพนักงานขององค์การ
ของรัฐสมรสหรืออยู่กินอย่างสามีภรรยากับผู้พหุหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
มาเพื่อทราบ นั้น

บัดนี้ ได้มีส่วนราชการบางแห่งหรือมาว่า ข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับ
บุตรของผู้พหุหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เกิดในประเทศไทยจะอยู่ในข่าย
ต้องห้ามตามมติ คณะรัฐมนตรีดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว
ขอเรียนว่า

๑. ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เรื่องห้ามข้าราชการและพนักงาน
องค์การของรัฐสมรสกับผู้พหุหรือผู้ลี้ภัยนั้น คำว่า “ผู้พหุหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบ
ด้วยกฎหมาย” ให้ความหมายรวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่ยังคงมีสถานะเป็นผู้พหุ
หรือผู้ลี้ภัยด้วย

๒. สำหรับลูกจ้างของส่วนราชการหรือองค์การของรัฐที่สมรสหรืออยู่กินอย่างสามีภรรยา
กับผู้พหุหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบุตรของบุคคลดังกล่าวที่ยัง

ลับ

ลับ

คงมีสถานะเป็นผู้พยายหรือผู้ลี้ภัยและอยู่ในตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบที่อาจจะก่อให้เกิดผลเสียหายด้านความมั่นคงให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐเจ้าสังกัดดำเนินการประสานกับหน่วยข่าวเพื่อพิจารณาด้านความไว้วางใจและอาจพิจารณาโยกย้ายไปในตำแหน่งอื่นตามความเหมาะสมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๒๔๑๒๒๒๐

ลับ

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๘๑๕

กรมการปกครอง
ถนนอังสวาล์ กท ๑๐๒๐๐

๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การพิจารณาสัญชาติของบุตรคนต่างด้าวที่จดทะเบียนสมรส ณ สถานทูตต่างประเทศประจำ
ประเทศไทย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาปัญหา เรื่องการจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าว
ที่ได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวโดยถูกต้องตามกฎหมายกับภรรยาซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมือง
โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยจดทะเบียนสมรสกันที่สถานทูตของประเทศตนประจำประเทศไทย
คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าการจดทะเบียนสมรสในกรณีดังกล่าวไม่มีผลสมบูรณ์
และไม่ชอบด้วยกฎหมายไทย ซึ่งมีผลทำให้บุตรของคู่สมรสในกรณีที่เกิดในประเทศไทย ไม่ถือว่าเป็น
บุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดา และถูกถอนหรือไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๓๓๗ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือเป็นแนวทาง
ปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ยัวร์ตัน กมลเวชช

(นายยัวร์ตัน กมลเวชช)

รองอธิบดี รักษาการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ลับ

ที่ นร ๐๕๐๑/๑๐๔๓

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
ทำข้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๙

เรื่อง การพิจารณาสัญญาติของบุตรคนต่างด้าวที่จดทะเบียนสมรส ณ สถานทูตต่างประเทศประจำประเทศไทย

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับ ที่ มท ๐๒๐๒/๒๔๒ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๙
๒. หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ลับ ส่วนมาก ที่ นร ๐๕๐๑/๓๒๗๑ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าวตามกฎหมายของคนต่างด้าว ณ สถานทูตของประเทศตนประจำประเทศไทย โดยมีได้มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย จะมีผลสมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมายไทยหรือไม่

ตามหนังสือของกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาให้ความเห็นในข้อหาหรือว่า การจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าวตามกฎหมายของคนต่างด้าว ณ สถานทูตของประเทศตนประจำประเทศไทยโดยมิได้มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย จะมีผลสมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมายไทยหรือไม่ และสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้มีหนังสือขอให้จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นว่า การพิจารณาว่าการจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าว ณ สถานทูตของประเทศตนประจำประเทศไทยมีผลสมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมายไทยหรือไม่ จะต้องพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของการสมรสตามกฎหมายไทย ซึ่งมาตรา ๑๔๕๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้อยู่ขณะนี้มีการสมรสบัญญัติว่าการสมรสจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียน และการ

ลับ

ลับ

จดทะเบียนสมรสนั้นจะต้องเป็นการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ดังนั้น การจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าวตามกฎหมายของคนต่างด้าว ณ สถานทูตของประเทศของตนประจำประเทศไทย โดยมีได้มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยย่อมไม่ผิดสมบูรณ์และไม่ขัดด้วยกฎหมายไทย

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนึ่งสัปดาห์ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

อย่างไรก็ตาม เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกามีข้อสังเกตว่า ในการพิจารณา “ปัญหากฎหมาย” ของกรรมการร่างกฎหมายในกรณีนี้ มิได้มีการแยกพิจารณา “ปัญหาที่แท้จริง” ออกมาให้ชัดเจนอันที่จริงการยอมรับผลของการสมรสในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดา-มารดา-บุตรด้วยกันเอง (เช่น การเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู ฯลฯ) กับปัญหาเรื่องการได้สัญชาติไทยของบุตรน่าจะแยกพิจารณาให้เห็นข้อแตกต่างได้ กล่าวคือความสัมพันธ์ระหว่างบิดา-มารดา-บุตรเป็นเรื่องของกฎหมายแพ่งเอกชน ปัญหาเรื่องการได้สัญชาติหรือไม่ เป็นเรื่องของกฎหมายมหาชนและเกี่ยวพันกับความมั่นคงของชาติ ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบิดา-มารดา-บุตรนั้น ย่อมมีการยอมรับ “ความสมบูรณ์ของการสมรส” โดยมีความหมายอย่างกว้าง (หรือถือหลักต่างตอบแทนได้) แต่ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเรียกร้องสัญชาติ จำจะต้องตีความโดยจำกัด ฉะนั้นเลขาธิการจึงเห็นว่า วิธีการแก้ปัญหาเรื่องสัญชาตินั้น ไม่น่าที่จะปล่อยไว้โดยอาศัยการตีความในประเด็นเรื่อง “ความสมบูรณ์ของการสมรส” เช่นนี้ แต่ควรแก้ไขปัญหาให้แน่ชัดในระยะยาว ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติเป็นปัญหาของประเทศไทยโดยเฉพาะและแตกต่างกับปัญหาของประเทศอื่น ข้อเท็จจริงที่จะเป็นปัญหาประเด็นนี้ในอนาคต อาจมีได้จำกัดอยู่เพียงว่า คนต่างชาติชายหญิง (ที่มีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ) จะไปทำการสมรส ณ สถานทูตของประเทศของตนเท่านั้น แต่ยังมีปัญหา ในกรณีคนต่างชาติชายหญิงจะยินยอมให้นายทะเบียน (นายอำเภอ) ทำการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยให้ (และถ้านายทะเบียนไม่ยอมจดทะเบียนให้ ก็อาจไปฟ้องศาล) อีกด้วย ดังนั้นทางราชการจึงน่าจะพิจารณาแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ลับ

ลับ

ให้ชัดเจน เช่น บัญญัติจำกัดผลของการสมรสระหว่างบุคคลที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกับ
บุคคลสัญชาติไทย ให้มีผลเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเท่านั้น แต่ไม่ให้มี
ผลในเรื่องการได้สัญชาติไทย (เว้นแต่จะมีการแปลงสัญชาติ หรือ ฯลฯ) เป็นต้น
จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙

ลับ

ลับ

บันทึก

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าวตามกฎหมายของคนต่างด้าว ณ สถานทูตของประเทศตนประจำประเทศไทย โดยมีได้มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย จะมีผลสมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมายไทยหรือไม่

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ลับ ที่ มท ๐๒๐๒/๒๔๒ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับคำร้องของ นายเดือก เหงียนวัน คนญวนต่างด้าวร้องขอสัญชาติไทยให้บุตร จำนวน ๔ คน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายเดือก เหงียนวัน ถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว เลขที่ ๕/๒๔๙๒ ออกให้ ณ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๙๒ มีภรรยาเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คนญวนอพยพ) ชื่อ นางเอียน เตรีณติ โดยจดทะเบียนสมรสกันที่สถานทูตเวียดนามประจำประเทศไทยตามกฎหมายของประเทศเวียดนาม มีบุตรจำนวน ๔ คน บุตรเกิดในราชอาณาจักรไทย หลังจากบิดาได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว และหลังจากบิดามารดาได้สมรสกันแล้ว กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่า การพิจารณาในเรื่องนี้มีประเด็นสำคัญอยู่ที่การจดทะเบียนสมรส จึงได้หารือไปยังที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งได้รับแจ้งผลการพิจารณาดังนี้

๑. ที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงมหาดไทยมีความเห็นว่า การสมรสระหว่างคนต่างประเทศซึ่งทำในต่างประเทศนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติถึง แต่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐^(๑)วรรคหนึ่ง ว่า “การสมรสซึ่งได้ทำถูกต้องตามแบบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแห่งประเทศที่ทำการสมรสนั้นย่อมเป็นอันสมบูรณ์” กล่าวคือ ถ้าคู่สมรสเป็นชาวต่างประเทศด้วยกันและกฎหมายแห่งประเทศที่คู่สมรสมีสัญชาติกำหนดแบบการสมรสโดยให้มีการจดทะเบียนสมรสซึ่งจะทำ ณ สถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้นได้ (กฎหมายของทุกประเทศจะบัญญัติรับรองดังกล่าว) กรณีการจดทะเบียนสมรสระหว่าง นายเดือกฯ และนางเอียนฯ ข้างต้น ย่อมสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย และบุตรของบุคคลดังกล่าวย่อมเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาด้วย

^(๑) มาตรา ๒๐ การสมรสซึ่งได้ทำถูกต้องตามแบบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแห่งประเทศที่ทำการสมรสนั้นย่อมเป็นอันสมบูรณ์

การสมรสระหว่างคนในบังคับสยาม หรือคนในบังคับสยามกับคนต่างด้าว ซึ่งได้ทำในต่างประเทศโดยถูกต้องตามแบบที่กฎหมายสยามกำหนดไว้ ย่อมเป็นอันสมบูรณ์

ลับ

ลับ

๒. กระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่า

๒.๑ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ หากจะพิจารณาถึงเงื่อนไขแห่งการสมรสก็จะต้องใช้กฎหมายสัญชาติของคู่สมรสหรือหากจะพิจารณาถึงแบบแห่งการสมรสก็จะต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของประเทศที่ทำการสมรส ดังนั้น หากอาศัยหลักการดังกล่าวการสมรส ซึ่งทำในประเทศไทย ณ สถานทูตต่างประเทศตามกฎหมายต่างประเทศ จึงไม่มีผลตามกฎหมายไทย ถือไม่ได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นสามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย บุตรจึงไม่เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาตามกฎหมายไทย

๒.๒ อย่างไรก็ดี เป็นเรื่องที่ควรคำนึงด้วยว่า ตามมาตรา ๑๔๔๙^(๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดว่าการสมรสในต่างประเทศระหว่างคนไทยด้วยกันหรือฝ่ายหนึ่งเป็นคนไทย จะทำตามแบบกฎหมายไทย คือจดทะเบียนสมรสกันในสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยก็ได้ ดังนั้น ในทางกลับกันหากประเทศนั้นยอมรับความสมบูรณ์ของการสมรสดังกล่าว ประเทศไทยก็น่าที่จะยอมรับความสมบูรณ์ของการสมรสที่ได้ทำ ณ สถานทูตของประเทศนั้นตามแบบที่กฎหมายของประเทศนั้นกำหนดด้วย ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกันอย่างไรก็ตาม เพื่อความรอบคอบ กระทรวงมหาดไทยน่าจะได้หารือไปยังหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องอีกทางหนึ่งด้วย

กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือว่า การจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าว ณ สถานทูตของประเทศตนประจำประเทศไทยตามกรณีข้างต้น มีผลสมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมายไทยหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวพร้อมทั้งฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) แล้ว ผู้แทนกระทรวงมหาดไทยต้องการให้วินิจฉัยเพียงประเด็นว่า การจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าวตามกฎหมายของคนต่างด้าว ณ สถานทูตของประเทศตนประจำประเทศไทย โดยมีได้มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย จะมีผลสมบูรณ์ให้นำข้อความในหน้าถัดไปมาพิมพ์ต่อกันไป

^(๒) มาตรา ๑๔๔๙ การสมรสในต่างประเทศระหว่างคนที่มีสัญชาติไทยด้วยกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทยจะทำได้ตามแบบที่กำหนดไว้ตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายแห่งประเทศนั้นก็ได้

ในกรณีที่คู่สมรสประสงค์จะจดทะเบียนตามกฎหมายไทย ให้พนักงานทูตหรือกงสุลไทยเป็นผู้รับจดทะเบียน

ลับ

ลัป

และชอบด้วยกฎหมายไทยหรือไม่ตามที่หาหรือมาเท่านั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เห็นว่าการพิจารณาว่าการจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าว ณ สถานทูตของประเทศตนประจำประเทศไทยมีผลสมบูรณ์และชอบด้วยกฎหมายไทยหรือไม่จะต้องพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของการสมรสตามกฎหมายไทย ซึ่งตามมาตรา ๑๔๕๗^(๓) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้อยู่ในขณะที่มีการสมรส (พ.ศ. ๒๔๙๒) บัญญัติว่า การสมรสจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียน และการจดทะเบียนสมรสนั้นตามมาตรา ๕^(๔) และมาตรา ๑๐^(๕) แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๔ ประกอบกับข้อ ๒^(๖) แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๙๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า บัญญัติให้จดทะเบียนต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ดังนั้น การจดทะเบียนสมรสที่สถานทูตเวียดนามประจำประเทศไทยตามกฎหมายเวียดนาม แต่มิได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมายไทย จึงไม่มีผลให้การสมรสนั้นเป็นการสมรสที่สมบูรณ์ตามกฎหมายไทย สำหรับความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงมหาดไทยที่ว่า ถ้าคู่สมรสเป็นชาวต่างประเทศด้วยกัน และกฎหมายแห่งประเทศที่คู่สมรสมีสัญชาติกำหนดแบบการสมรสโดยให้มีการจดทะเบียนสมรส ซึ่งจะทำให้สถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้นได้ การสมรสดังกล่าวย่อมสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เห็นว่าการนี้จะต้องนำพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ มาพิจารณาประกอบด้วยซึ่งมาตรา ๒๐^(๗) วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า บัญญัติให้การสมรสต้องกระทำตามแบบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแห่งประเทศที่ทำการสมรส เมื่อการสมรสของคู่สมรสกรณีนี้ได้กระทำในประเทศไทย

^(๓) มาตรา ๑๔๕๗ การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนแล้ว

^(๔) มาตรา ๕ การจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้จะทำที่สำนักทะเบียนแห่งใด ๆ ดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงก็ได้ ในกรณีที่มีการจดทะเบียนที่เกี่ยวข้อถึงกันมากกว่าแห่งหนึ่ง ให้หมายเหตุในทะเบียนต่าง ๆ ถึงการเกี่ยวข้อนั้น ๆ ดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ให้ใช้บทบัญญัติในวรรคก่อนนี้บังคับตลอดถึงการบันทึกด้วย

^(๕) มาตรา ๑๐ เมื่อมีการร้องขอให้จดทะเบียนสมรสแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรสให้ การจดทะเบียนสมรสนั้น จะขอให้นายทะเบียนไปทำนอกสำนักทะเบียนก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

^(๖) ข้อ ๒ ให้ผู้อำนวยการกองทะเบียน หรือหัวหน้ากองทะเบียน กรมมหาดไทย เป็นนายทะเบียนกลาง

ให้นายอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ

ให้ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ

ในกรณีที่นายทะเบียนไม่อาจไปจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนได้ ให้ปลัดอำเภอเป็นนายทะเบียน และไปดำเนินการจดทะเบียนได้

^(๗) โปรดดูเชิงอรรถ (๑) หน้า ๒

ลัป

ลับ

แต่มิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบของกฎหมายไทย กล่าวคือ มิได้จดทะเบียนต่อนายอำเภอหรือ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอซึ่งเป็นนายทะเบียนการสมรสดังกล่าวจึงไม่มีผลสมบูรณ์ และไม่ชอบด้วยกฎหมายไทย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) จึงเห็นว่าการจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าวตามกฎหมายของคนต่างด้าว ณ สถานที่ของประเทศตนประจำประเทศไทย โดยมีได้มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย ย่อมไม่มีผลสมบูรณ์และไม่ชอบด้วยกฎหมายไทย

อมร จันทรสมบูรณ์
(นายอมร จันทรสมบูรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๒๙

ลับ

ที่ มท ๐๔๐๒/๒๖๖๙๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอิษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๐ เมษายน ๒๕๓๐

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือที่ กต ๐๒๑๑/๔๔๕๒๑ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๒๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑

๒. หนังสือ ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕

ตามที่หาหรือว่า กรณีชายหญิงซึ่งเป็นบุคคลต่างด้าวเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทย เป็นการชั่วคราว ประสงค์จะยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อเจ้าหน้าที่ของทางราชการไทย เจ้าหน้าที่จะรับจดทะเบียนให้ได้หรือไม่ และมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า กรณีบุคคลต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น นายทะเบียนสามารถจดทะเบียนสมรสให้กับบุคคลดังกล่าวได้ โดยบุคคลที่จะจดทะเบียนสมรสกันนั้นต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ และเมื่อได้จดทะเบียนสมรสกันแล้ว การสมรสนั้นย่อมสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับเรื่องนี้ กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือสั่งการให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ทิอปฏิบัติกรณีเมื่อมีบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาเพียงชั่วคราว ร้องขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย ตามหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร.๒๔๑๒๖๔๖

ที่ กต ๐๒๑๑/๙๔๕๒๑

วังสราญรมย์ กทม ๑๐๒๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๒๙

เรื่อง การขอจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ด้วยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน ได้มีหนังสือหารือว่า ชายหญิงซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติต่างด้าวและเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว หากประสงค์จะยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อเจ้าหน้าที่ของทางราชการไทย ในกรณีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ของทางราชการไทยจะรับจดทะเบียนให้ได้หรือไม่ หากรับจดทะเบียนให้ การสมรสจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่เพียงใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

สากล วรรณพฤกษ์

(นายสากล วรรณพฤกษ์)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ฝ่ายสัญญาและนิติกรณ์

โทร. ๒๒๑๒๘๕๙

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๑๑

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๓๐

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างอิง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑

ตามที่ได้สั่งการให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือปฏิบัติกรณีคนต่างด้าวร้องขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้องสอบสวนปากคำคุณสมบัติ เจื่อนไขการสมรส หนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทย และถ้าเป็นหนังสือรับรองโดยองค์การที่รัฐบาลต่างประเทศมอบหมาย แต่สถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศนั้นยังมิได้รับรองก็ให้ส่งสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อส่งให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการ นั้น

ปรากฏว่า สำนักทะเบียนหลายแห่ง มิได้ปฏิบัติตามที่กระทรวงต่างประเทศสั่งการ นายทะเบียนมิได้ควบคุมโดยใกล้ชิด คงปล่อยให้เจ้าหน้าที่ระดับรองดำเนินการ ทำให้คนต่างด้าวอาศัยการจดทะเบียนสมรสกับคนไทยไปหาประโยชน์ในทางมิชอบ อันเป็นการเสื่อมเสียต่อสังคมไทย และกระทบกระเทือนต่อความปลอดภัยของประเทศ

เพื่อให้การดำเนินการจดทะเบียนสมรสของคนต่างด้าว เป็นไปโดยรัดกุม และได้ผลจริงจัง ตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการไป และสามารถตรวจสอบควบคุมดูแลได้จึงให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอและนายทะเบียนเขต ถือปฏิบัติดังนี้

๑. การปฏิบัติหน้าที่ฐานะนายทะเบียน ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอและผู้อำนวยการเขต ปฏิบัติหน้าที่ฐานะนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือนายทะเบียนเขต ด้วยตนเองหากจะไปราชการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ทำคำสั่งมอบหมายให้ข้าราชการอื่นเป็นนายทะเบียน มีกำหนดระยะเวลาแน่นอน แล้วปิดคำสั่งไว้ในสมุดคำสั่งของอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือสำนักงานเขต

๒. การรายงานการจดทะเบียนสมรส เมื่อนายทะเบียนจดทะเบียนสมรสให้คนต่างด้าวแล้ว ให้คัดสำเนาหรือถ่ายภาพทะเบียนสมรส และหนังสือรับรองของสถานทูต หรือสถานกงสุล ส่งสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ทันทีหลังจากได้จดทะเบียนสมรสแล้ว

การรายงานและการส่งสำเนาทะเบียนสมรส (คร. ๔) ภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไป คงให้ปฏิบัติเช่นเดิม

จึงเรียนมาเพื่อส่งนายทะเบียนถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

สมพร กลิ่นพงษา

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖

ทะเบียนครอบครัว ๔/๒๕๓๐

ที่ มท ๐๔๐๒/๘๐๐๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ มกราคม ๒๕๓๑

เรื่อง ทาริอกรณการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรสและการทำสัญญาก่อนสมรส

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๔๖๙๗ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๐

ตามที่ทาริอกรณการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส และการทำสัญญาก่อนสมรส
ดังรายละเอียดเป็นที่ทราบแล้ว นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. การบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรสเรื่องทรัพย์สินของคู่สมรส สามารถกระทำได้ตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖๗ กล่าวคือ เรื่องที่จะให้บันทึกนั้นต้องเป็นเรื่องที่เป็นไปตามกฎหมาย ถ้าสามต้องการยกเว้นส่วนตัวให้แก่ภรรยาโดยให้มีผลบังคับตามกฎหมายทันที ก็ให้สามปฏิบัติตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๗๓ และมาตรา ๔๒๕ ด้วยการทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

๒. ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๖๕ มาตรา ๑๔๖๖ และมาตรา ๑๔๗๖ ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสสามารถทำสัญญาในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรสได้ ๒ วิธี คือ ขอให้นายทะเบียนจดทะเบียนข้อตกลงสัญญาก่อนสมรสนั้นในทะเบียนสมรส พร้อมกับการจดทะเบียนสมรสหรือทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สมรสและพยานอย่างน้อย ๒ คน แนบไว้ท้ายทะเบียนสมรสและให้นายทะเบียนบันทึกในทะเบียนสมรสว่ามีสัญญานั้นแนบไว้ด้วย สัญญาก่อนสมรสต้องมีข้อความที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือระบุให้ใช้กฎหมายประเทศอื่นบังคับเรื่องทรัพย์สินนั้น นอกจากนี้ ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๖๔ ยังกำหนดไว้อีกว่า ข้อความในสัญญาก่อนสมรสไม่มีผลกระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้กระทำโดยสุจริตไม่ว่าจะได้เปลี่ยนแปลงเพิกถอนโดยคำสั่งของศาลหรือไม่ก็ตาม ฉะนั้น ผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรส

จึงสามารถทำสัญญาก่อนสมรส ในเรื่องทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้นหรือได้มาในระหว่างสมรส โดยฝ่ายชาย
ยกให้ฝ่ายหญิงเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์และมีอำนาจจัดการแต่ผู้เดียวได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนเขตบางขุนเทียนถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

ยุวรัตน์ กมลเวช

(นายยุวรัตน์ กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ กท ๐๓๐๗/๑๔๖๔๗

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
ถนนดินสอ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๐

เรื่อง การขอรับการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรสและการทำสัญญาก่อนสมรส
เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

ด้วยกรุงเทพมหานครได้รับหนังสือหรือวิธีปฏิบัติจากสำนักงานเขตบางขุนเทียน รวม ๒ กรณี โดยมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

๑. กรณีการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๐ คู่สมรสได้ร้องขอจดทะเบียน โดยมีการบันทึกในทะเบียนสมรสไว้ว่า “คู่สมรสทั้งสองฝ่ายไม่ประสงค์จะบันทึกเรื่องทรัพย์สิน” ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ฝ่ายชายได้ร้องขอให้บันทึกเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) ในทะเบียนสมรส (คร. ๒) เรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินว่าทรัพย์สินประกอบด้วยบ้านพร้อมที่ดิน (บ้านเลขที่ ๑๔/๑๓ ม. ๗ แขวงบางมด เขตบางขุนเทียน ที่ดินโฉนด เลขที่ ๔๔๕๔๔ เนื้อที่ ๖๕ ตารางวา) ยกเป็นสินสมรสให้ภรรยาที่จดทะเบียนสมรสด้วย มีสิทธิในทรัพย์สินนี้ครึ่งหนึ่ง หรือส่วนหนึ่งด้วย” (ฝ่ายชายได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินก่อนการจดทะเบียนสมรส)

กรณีข้างต้น สำนักงานเขตฯ ได้เสนอความเห็นและข้อหารือรวม ๓ ประการ คือ

(๑) การบันทึกเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) ในเรื่องทรัพย์สินจะกระทำได้อย่างไร

(๒) การจดทะเบียนสมรสได้บันทึก (ครั้งแรก) ไว้ว่า “ไม่ประสงค์จะบันทึกเรื่องทรัพย์สิน”

ต่อมาผู้ร้องประสงค์จะให้บันทึกเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) ในเรื่องสินส่วนตัว นายทะเบียนจะดำเนินการให้ได้อย่างไร

(๓) ตามข้อเท็จจริงข้างต้น สำนักงานเขตฯ มีความเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นต้องบันทึกเพิ่มเติมตามที่ได้มีการร้องขอ โดยเหตุทรัพย์สินที่จะให้บันทึกเป็นสินส่วนตัว ได้แนะนำให้ผู้ร้องดำเนินการตาม ป.พ.พ. มาตรา ๕๒๔ ความเห็นของสำนักงานเขตถูกต้องหรือไม่ เพียงใด

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาข้อหารือตาม (๑) และ (๒) แล้วเห็นว่า แม้ว่าการจดทะเบียนสมรสได้บันทึก (ครั้งแรก) ไว้ว่าไม่ประสงค์จะบันทึกเรื่องทรัพย์สินไว้ก็ตาม แต่ต่อมาประสงค์จะบันทึกเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒, ๓.....) เรื่องทรัพย์สินหรือเรื่องสินส่วนตัวก็มาที่จะกระทำได้ ถ้าเรื่องที่จะให้บันทึกนั้นเป็นไปตามกฎหมายหรือเป็นเรื่องที่สมควรบันทึกให้เพื่อมิให้เกิดปัญหาข้อสงสัยได้ และมีหลักฐานชัดเจน ทั้งนี้ ตามนัยข้อ ๖๗ แห่งระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๔๓ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ถ้อยคำที่ผู้ร้องประสงค์จะให้บันทึกนั้นเป็นเรื่องที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายคือขัดกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๗๓ การบันทึกถ้อยคำดังกล่าวจึงมีอาจะกระทำได้

ส่วนความเห็นของสำนักงานเขตตาม (๓) เห็นว่าน่าจะเป็นการถูกต้องแล้ว

๒. กรณีการทำสัญญาก่อนสมรส

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า คู่สมรสได้ร้องขอจดทะเบียนและแสดงความจำนงให้บันทึกสัญญา ก่อนสมรสเกี่ยวกับทรัพย์สินลงในทะเบียนสมรสว่า “ข้า.....(ฝ่ายชาย) ขอทำสัญญาว่า ทรัพย์สินใดๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งหามิทรัพย์สินหรือสิ่งหามิทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้นหรือได้มาในระหว่างสมรส ข้า ขอยกให้.....(ฝ่ายหญิง) เป็นผู้มึกรรมสิทธิ์และมึอำนาจจัดการแต่ผู้เดียว”

สำนักงานเขตฯ มีความเห็นว่า (๑) การทำสัญญาก่อนสมรส ควรเป็นหนังสือแนบท้ายทะเบียนการสมรส (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๖๖ ซึ่งกำหนดวิธีปฏิบัติไว้ ๒ ทาง) น่าจะเป็นการเหมาะสมกว่า จึงได้แนะนำผู้ร้องดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานเขต แต่ผู้ร้องประสงค์ให้บันทึกลงในทะเบียนการสมรส

(๒) ข้อความในสัญญาก่อนสมรส น่าจะขัดกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนจะมีผลให้สัญญาก่อนการสมรสเป็นโมฆะตามความใน ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๖๕ และน่าจะขัดกับหลักการทำนิติกรรมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๓

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ความประสงค์ของผู้ร้องสามารถดำเนินการให้ได้ และควรที่จะต้องดำเนินการ ส่วนข้อความในสัญญาก่อนสมรสนั้น มิได้ก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมของสังคมเสื่อมเสียไปแต่ประการใด จึงไม่ขัดกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามนัย ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๖๘ และมาตรา ๑๕๗๖

โดยที่ข้อเท็จจริงทั้งสองกรณีมิได้มีวิธีปฏิบัติกำหนดไว้ชัดเจน ฉะนั้น จึงเรียนหาหรือมา

ขอแสดงความนับถือ

ศรีสิทธิ์ วาสลิกศิริ

(นายศรีสิทธิ์ วาสลิกศิริ)

รักษาการในตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๕๒๕๔๐

ที่ มท ๐๔๐๒/๓๗๐๖๗

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๒ เมษายน ๒๕๓๑

เรื่อง การจดทะเบียนสมรส

เรียน อธิบดีกรมบัญชีกลาง

อ้างถึง หนังสือ ที่ กค ๐๔๑๔/๔๖๕๔ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๐

ตามที่หารือการจดทะเบียนสมรสของ น.ส.จิตราพร จารุการ ว่า นายทะเบียนสามารถจดทะเบียนให้ได้หรือไม่ และถ้าดำเนินการจดทะเบียนให้แล้วผลจะเป็นประการใด นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๖๐ มาตรา ๑๔๕๕ มาตรา ๑๔๕๗ ประกอบกับระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๔๓ แล้วเห็นว่า กรณีที่คู่สมรสประสงค์จะจดทะเบียนสมรสแต่ไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อ นายทะเบียนได้ เพราะชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย ถ้าชายและหญิงนั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้น และบุคคลดังกล่าวได้จัดแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของชายและหญิงนั้น และต่อมาชายหญิง ได้แสดงหลักฐานดังกล่าวเพื่อจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่สามารถทำการจดทะเบียนได้ และเมื่อนายทะเบียนได้จัดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรส และพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ในทะเบียนสมรสแล้ว ผลการสมรสย่อมสมบูรณ์นับตั้งแต่วันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าว เป็นวันจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียน

สำหรับกรณีที่หารือ นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในวันที่ จ.ส.ต. สอง สมาน คู่สมรสฝ่ายชาย ซึ่งตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย ได้แสดงเจตนาจะสมรสกับ น.ส. จิตราพร จารุการ คู่สมรสฝ่ายหญิงต่อหน้าพยานเพียงฝ่ายเดียว และ จ.ส.ต. สอง สมาน ได้ถึงแก่กรรมในวันดังกล่าว และต่อมา น.ส. จิตราพร จารุการ พร้อมด้วยพยาน ได้ไปแจ้งขอจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียน อำเภวารินชำราบเพียงฝ่ายเดียว เช่นกัน และนายทะเบียนอำเภวารินชำราบได้จดทะเบียนให้ นั่นคือได้ว่านายทะเบียนปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพราะการจดทะเบียนไม่เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย นายทะเบียนไม่สามารถจดทะเบียนให้กับคู่สมรสรายนี้ได้ แต่เมื่อนายทะเบียนได้จดทะเบียนให้แล้ว

หากปรากฏภายหลังว่าการจดทะเบียนนั้นไม่ถูกต้องจะด้วยประการใดก็ตาม นายทะเบียนไม่มีอำนาจที่จะเพิกถอนทะเบียนนั้น เว้นแต่จะได้รับคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ฉะนั้น การจดทะเบียนสมรสรายนี้จึงยังมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายอยู่ จนกว่าผู้มีส่วนได้เสียได้นำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุด และได้รับรองถูกต้องแล้วมาแสดง และเมื่อนายทะเบียนได้บันทึกลงในทะเบียนว่าศาลได้พิพากษาหรือสั่งเพิกถอนการสมรสนั้นแล้ว จึงจะไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ยัวร์ตัน กมลเวช

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ กค ๐๕๑๔/๔๖๕๔

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม ๖ กท ๑๐๔๐๐

๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๐

เรื่อง การจดทะเบียนสมรส

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายทะเบียนสมรส ระหว่าง จ.ส.ต. สนอง สมาน กับ น.ส. จิตราพร จารูการ

ด้วยกระทรวงกลาโหมขอให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายบำนาญพิเศษและบำเหน็จตกทอดให้แก่ บิดา มารดา ภริยา และบุตร ของ จ.ส.ต.สนอง สมาน ซึ่งถึงแก่กรรมเพราะปฏิบัติราชการตามแผนป้องกันประเทศ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงว่า จ.ส.ต. สนองฯ แต่งงานกับ น.ส.จิตราพร จารูการตามประเพณีเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๔ จน น.ส. จิตราพรฯ ตั้งครรภ์ได้ ๓ เดือน แต่ก็ยังไม่ได้จดทะเบียนสมรส ต่อมาวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๕ จ.ส.ต. สนองฯ ออกปฏิบัติภารกิจตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาและได้ถูกกระสุนของฝ่ายตรงข้าม อาการสาหัส จึงถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. จ.ส.ต. สนองฯ ได้แสดงเจตนาจะจดทะเบียนสมรสกับ น.ส. จิตราพรฯ ต่อ จ.ส.ต. อนงค์ บุญกาญจน์ และ จ.ส.ต. สมหมาย ทองสาย เพื่อแจ้งต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนสมรสให้ และ จ.ส.ต. สนองฯ ก็เสียชีวิต เวลา ๑๑.๐๐ น. ในวันเดียวกันนั้นเองและต่อมา น.ส. จิตราพรฯ ได้ไปแจ้งขอจดทะเบียนสมรสที่อำเภอวารินชำราบ และนายอำเภอวารินชำราบ ได้จดทะเบียนสมรสให้ น.ส. จิตราพรฯ ในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ปรากฏตามภาพถ่ายทะเบียนสมรสที่แนบ กรมบัญชีกลางจึงใคร่ขอหารือ ดังนี้

๑. จากข้อเท็จจริงข้างต้น นายทะเบียนสามารถดำเนินการจดทะเบียนให้แก่ น.ส. จิตราพรฯ ได้หรือไม่

๒. ถ้าดำเนินการจดทะเบียนให้แล้ว ผลจะเป็นประการใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และแจ้งให้กรมบัญชีกลางทราบด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ประพันธ์ ศิริรัตน์ธำรง

(นายประพันธ์ ศิริรัตน์ธำรง)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

กองกฎหมายและระเบียบการคลัง

โทร. ๒๗๑๐๒๑๒ ต่อ ๔๔๔๑

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๔๙๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๑

เรื่อง การร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร เว้นจังหวัดสมุทรปราการ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดสมุทรปราการ ที่ สป ๐๐๑๖/๔๔๑ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๐
๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๔๔๒๓๔ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๐

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือจังหวัดสมุทรปราการ
เรื่องการร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะ เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียน
อำเภอ กิ่งอำเภอและนายทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ยัวร์ตัน กมลเวช

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร.(๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ทะเบียนครอบครัว ๖/๒๕๓๑

ที่ สป ๐๐๑๖/๔๔๑

ศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการ
ถนนสุขอิทธิรมย์ สป ๑๐๒๗๐

๑๕ มกราคม ๒๕๓๑

เรื่อง การร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะ

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาทะเบียนบ้านเลขที่ ๗๕๐/๘๓๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลลำโรงเหนือ
 ๒. ทะเบียนสมรสเลขที่ ๑๐๗๙/๓๔๘๘๙ อำเภอเมืองสมุทรปราการ
 ๓. หนังสือด่วนมาก ที่ สป ๐๑๑๖/๘๓๕๔ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๐
 ๔. หนังสือที่ สป ๐๐๒๗๑/๑๑๐๓๗ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๐
 ๕. บันทึก ปค.๑๔ สอบปากคำ น.ส.ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ (ตัวจริง)
 ๖. ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนของ น.ส.ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์
 (ตัวจริงและตัวปลอม)
 ๗. หนังสือที่ สป ๐๐๑๖/๗๔๗๗ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๐
 ๘. รายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

ด้วยจังหวัดได้รับรายงานจากอำเภอเมืองสมุทรปราการว่า ได้จดทะเบียนสมรสระหว่าง นายจิรการ แซ่ลิ่ม กับ น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ ตามทะเบียนสมรสเลขที่ ๑๐๗๙/๓๔๘๘๙ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ต่อมาภายหลังปรากฏว่า น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ มิใช่ น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ ตัวจริง แต่เป็น น.ส. ชนิษฐา สุวรรณวงษ์ น้องสาวของ น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ ตัวจริง ได้ออกอ้างชื่อพี่สาวมาแจ้งความว่าบัตรประจำตัวประชาชนหายขอทำบัตรใหม่ เจ้าหน้าที่หลงเชื่อ ได้ทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ให้ และได้นำบัตรดังกล่าวมาจดทะเบียนสมรส และยื่นคำร้อง ขอแก่นามสกุลตามสามี อำเภอเมืองสมุทรปราการได้ทราบข้อเท็จจริงจาก น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ ซึ่งได้มาขอแก่นามสกุลจาก “แซ่ลิ่ม” เป็น “สุวรรณวงษ์” ตามเดิมเนื่องจากชื่อในทะเบียนบ้านไม่ตรงกับบัตรประจำตัวประชาชนที่ตนถืออยู่โดย น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ (ตัวจริง) แจ้งว่ามีได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดของ น.ส. ชนิษฐา สุวรรณวงษ์ น้องสาวแต่อย่างใด

อำเภอเมืองสมุทรปราการได้ทำหนังสือถึงอัยการจังหวัดสมุทรปราการ ให้อัยการจังหวัดสมุทรปราการร้องขอต่อศาลมีคำสั่งว่าการสมรสาหร่ายนี้เป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ แต่อัยการจังหวัดสมุทรปราการมีหนังสือแจ้งอำเภอเมืองสมุทรปราการว่าไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากกรณีไม่เข้าตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๔ และ ๑๔๙๖ เพราะการจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสาหร่ายใดเป็นโมฆะนั้นกรณีต้องเข้าเหตุข้อใดข้อหนึ่งตามมาตราดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามสำเนาภาพถ่ายเอกสารหลักฐานที่ได้แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จังหวัดได้พิจารณาจากการรายงานข้อเท็จจริงจากกรณีดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่า น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ จะต้องเป็นผู้ร้องขอต่อศาล เพราะเป็นผู้ได้รับความเสียหาย อย่างไรก็ตามสำหรับกรณีนี้มิได้มีหนังสือสั่งการกำหนดแนวทางให้ปฏิบัติ จังหวัดจึงขอทราบแนวทางปฏิบัติเพื่อจะได้แจ้งให้อเภอเมืองสมุทรปราการทราบและถือปฏิบัติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดแจ้งให้จังหวัดทราบเพื่อจักได้ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ภักศุก กำนู

(ม.ล. ภักศุก กำนู)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร. ๓๙๔๐๑๑๔

ที่ มท ๐๔๐๒/๔๔๒๓๙

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ มิถุนายน ๒๕๓๑

เรื่อง การร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสมุทรปราการ ที่ สป ๐๐๑๖/๙๔๑ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๑

ตามที่หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาว่า การสมรสเป็นโมฆะดังรายละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า น.ส. ชนิษฐา สุวรรณวงษ์ ได้แอบอ้างชื่อพี่สาว น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ แจ้งความว่า บัตรประจำตัวประชาชนสูญหายขอทำบัตรใหม่ เจ้าหน้าที่หลงเชื่อได้ทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ให้ และได้นำบัตรดังกล่าวมาขอจดทะเบียนสมรสกับ นายจิรการ แซ่ลิ้ม นายทะเบียนอำเภอเมืองสมุทรปราการรับจดทะเบียนสมรสให้ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ โดยไม่ทราบข้อเท็จจริง ถึงแม้อต่อมาได้ทราบข้อเท็จจริงจาก น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ แล้วก็ตาม นายทะเบียนอำเภอเมืองสมุทรปราการ ก็ไม่มีอำนาจที่จะยกเลิกหรือเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสนั้น เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๕ บัญญัติว่า คำพิพากษาศาลเท่านั้นจะแสดงว่าการสมรสใดเป็นโมฆะ ดังนั้น จึงให้นายทะเบียนอำเภอเมืองสมุทรปราการ แนะนำ น.ส. ไพรัตน์ สุวรรณวงษ์ ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้สั่งห้าม น.ส. ชนิษฐา สุวรรณวงษ์ ใช้ชื่อของตนอีกต่อไป และเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔ เมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้เพิกถอนทะเบียนสมรสแล้วผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในทะเบียนสมรสนั้นก็ได้ ตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖๖

อนึ่ง สำหรับพฤติกรรมดังกล่าวของ น.ส. ชนิษฐา สุวรรณวงษ์ นี้ถือว่าเป็นการกระทำ
ความผิดทางอาญา ให้นายทะเบียนอำเภอเมืองสมุทรปราการ แจ้งความดำเนินคดีต่อ น.ส. ชนิษฐา
สุวรรณวงษ์ ฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานจัดซื้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชนหรือเอกสาร
ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งนายทะเบียนอำเภอเมืองสมุทรปราการดำเนินการ แล้วรายงาน
ผลการดำเนินการให้กรมการปกครองทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ยัวร์ตัน กมลเวช

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๒๐๗๖, ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๕๖๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๓ มิถุนายน ๒๕๓๑

เรื่อง ทาริวิธีปฏิบัติกรณีจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด เว้นกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๔๘๑๓ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๓๑

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๕๑๗๑๔ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๑

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือกรุงเทพมหานคร
เรื่อง ทาริวิธีปฏิบัติกรณีจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้
นายทะเบียนอำเภอ และกิ่งอำเภอ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ยวรัตน์ กมลเวชช

(นายยวรัตน์ กมลเวชช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๒๐๗๗๖, ๒๔๑๒๖๘๖

ทะเบียนครอบครัว ๑๐/๒๕๓๑

ที่ กท ๐๓๐๗/๔๔๑๓

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
ถนนดินสอ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๔ เมษายน ๒๕๓๑

เรื่อง หารือวิธีปฏิบัติกรณีจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน
เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

ด้วยสำนักงานเขตดุสิตได้หารือวิธีปฏิบัติกรณีจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน
รวม ๒ ประเด็นคือ

๑. การใช้ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) แบบใหม่ที่มีเลขรหัส ๘ หลักกำกับไว้
สำนักงานเขตจะแยกเล่มไว้ต่างหาก และเมื่อใช้หมดเล่มแล้วจะใช้เล่มอื่นที่เลขรหัสไม่เรียงลำดับ
ต่อจากเล่มเดิม จะได้หรือไม่ประการใด

๒. นายทะเบียนจะต้องไปจดทะเบียนสมรสพระราชทานทุกปี ณ พระราชวังสวนจิตรลด
พระที่นั่งอัมพรสถาน และกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ซึ่งตามหมายกำหนด
การพิธีสมรสอาจจะทรงโปรดเกล้าฯ ในวัน เวลา ใกล้เคียงหรือวันเวลาเดียวกันของแต่ละแห่ง
สำนักงานเขตจึงจำเป็นต้องแยกเล่มใบสำคัญการสมรสและสมุดทะเบียนสมรสไว้เฉพาะแห่ง แห่งละ
๑ เล่ม และสำหรับการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนแก่บุคคลทั่วไปอีก ๑ เล่ม รวม ๔ เล่ม
จึงหารือจะถือปฏิบัติอย่างไรต่อไป

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อหารือประเด็นแรก สำนักงานเขตน่าจะ
ดำเนินการได้ตามที่ได้ทำความเข้าใจแล้ว ทั้งนี้เพราะการกำหนดเลขรหัส (๘ หลัก) กำกับไว้ใน
ใบสำคัญ มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการใช้แบบพิมพ์ เพื่อพิสูจน์ทราบได้ว่า
สำนักทะเบียนแห่งใดเป็นเจ้าของใบสำคัญดังกล่าว การใช้จึงไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับ
(เลขรหัส ๘ หลัก) ต่อจากเล่มเดิม สำหรับประเด็นที่ ๒ หารือว่า จะแยกสมุดทะเบียน (คร. ๒)
และเล่มใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) ไว้ใช้เฉพาะสถานที่จะได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยข้อกฎหมาย
ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติไว้แต่ประการใดว่าแต่ละสำนักทะเบียนจะต้องใช้สมุดทะเบียนสมรส
(คร. ๒) สำหรับจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนได้เพียงเล่มเดียวประกอบกับเหตุผลความจำเป็น
ด้านสถาบันพระมหากษัตริย์ การแยกสมุดทะเบียนไว้ใช้เฉพาะแห่งจึงน่าจะกระทำได้

โดยที่เรื่องนี้ไม่มีระเบียบและหนังสือสั่งการกำหนดวิธีปฏิบัติไว้ จึงเรียนหาหรือมา
ผลเป็นประการใดกรุณาแจ้งไปให้ทราบโดยด่วนด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ศรีสิทธิ์ วาสิกศิริ

(นายศรีสิทธิ์ วาสิกศิริ)

รักษาการในตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๔๒๔๔๐

ที่ มท ๐๔๐๒/๕๑๗๑๙

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๑

เรื่อง ทารีวิธีปฏิบัติกรณีจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๕๔๑๓ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๑

ตามที่ทารีวิธีปฏิบัติกรณีจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนดังรายละเอียดแจ้งแล้วนั้น กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า หนังสือกระทรวงมหาดไทย ส่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๒๕๕ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ และวิถุกรรมกรมการปกครอง ส่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๗๘๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๐ ข้อ ๒.๓ กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้แบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร.๓) กรณีการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ให้นายทะเบียนใช้ใบสำคัญการสมรส (คร.๓) แบบใหม่อีกเล่มต่างหากโดยมิได้กำหนดว่า จะต้องใช้แบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร.๓) แบบใหม่เรียงเล่มตามลำดับเลขรหัส (๔ หลัก) หรือให้ใช้เพียงเล่มเดียว จึงให้นายทะเบียนเขตดุสิตถือปฏิบัติดังนี้

๑. ใช้แบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) แบบใหม่ เล่มใดก็ได้ โดยไม่ต้องเรียงตามลำดับเลขรหัส (๔ หลัก) แต่ต้องใช้ให้หมดเล่มเสียก่อนจึงเริ่มใช้เล่มใหม่

๒. กรณีที่จะต้องไปจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนในเวลาเดียวกันหลายแห่ง พร้อมกัน จะแยกใช้แบบพิมพ์ใบสำคัญการสมรส (คร.๓) แบบใหม่หลายเล่มก็ได้โดยให้ใช้คู่กับทะเบียนสมรส (คร. ๒) นั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนเขตดุสิต ถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

ยวรัตน์ กมลเวชช

(นายยวรัตน์ กมลเวชช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๒๐๗๗๖, ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๘๗๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๓ มิถุนายน ๒๕๓๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕

ตามที่ให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ถือปฏิบัติในเรื่องการจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายและมีชอบด้วยกฎหมายกับบุคคลสัญชาติไทยหรือบุคคลต่างด้าวด้วยกันเอง ปรากฏว่าสำนักทะเบียนหลายแห่งยังปฏิบัติไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะกรณีที่คู่สมรสไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕ เช่น กรณีบุคคลต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายมีหนังสือสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและมีหนังสือสำคัญถิ่น ที่อยู่ขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยหรือบุคคลต่างด้าวด้วยกันเอง หรือกรณีหญิงต่างด้าวที่เข้าเมืองชั่วคราวโดยชอบด้วยกฎหมายขอจดทะเบียนสมรสกับชายไทย เป็นต้น จึงขอชักซ้อมความเข้าใจและวางแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติม ดังนี้

๑. กรณีเมื่อมีบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยได้อนุญาตให้เข้ามาอยู่เพียงชั่วคราวร้องขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ เรื่องการจดทะเบียนสมรสและการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมของบุคคลต่างด้าว

๒. กรณีเมื่อมีบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยมีชอบด้วยกฎหมายร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยหรือกับบุคคลต่างด้าวด้วยกันเอง ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทย

๓. กรณีที่คู่สมรสไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕ ให้นายทะเบียนพิจารณาว่าคู่สมรส มีคุณสมบัติครบถ้วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ หรือไม่หาก ปรากฏว่ามีคุณสมบัติครบถ้วน ให้นายทะเบียนจดทะเบียนสมรสให้

จึงเรียนมาเพื่อส่งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมพร กลิ่นพงษา

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ทะเบียนครอบครัว ๙/๒๕๓๑

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๗๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๑

เรื่อง การตรวจสอบเงื่อนไขการสมรสก่อนจดทะเบียน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๒๕๕ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐
๒. วิทยุกรรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๗๔๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๐
๓. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑
๔. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕

ตามที่ได้ให้นายทะเบียนใช้ความละเอียดรอบคอบในการรับจดทะเบียนสมรสด้วยการพิจารณาจากพยานหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ว่า ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งการสมรสที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ ถ้าผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนถูกต้อง ก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรสให้ นั้น

ปัจจุบันปรากฏว่า มีคนไทยและคนต่างด้าวทุจริตใช้ชื่อบุคคลอื่นจดทะเบียนสมรสแม้ปรากฏต่อนายทะเบียนภายหลังว่าเป็นการเท็จ นายทะเบียนก็ไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนทะเบียนสมรสนั้น และบุตรของคู่สมรสย่อมได้สัญชาติไทยด้วย ซึ่งเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ นอกจากนี้คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็มักจะขอจดทะเบียนสมรสเพื่อให้บุตรได้สัญชาติไทยและเมื่อนายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนสมรสก็ฟ้องร้องต่อศาล เพื่อมีคำสั่งให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน

เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของชาติ จึงให้นายทะเบียนที่ได้รับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องว่าถูกต้องตามเงื่อนไขการสมรสที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว จึงจะรับจดทะเบียนให้โดยการดำเนินการดังนี้

๑. เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรส ให้นายทะเบียนรับคำร้องไว้

๒. กรณีคนไทยร้องขอจดทะเบียนสมรส ให้นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องว่าถูกต้องตามเงื่อนไขแห่งการสมรสที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ โดยตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของคู่สมรส ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๒๕๕ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ และวิทยุกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๗๘๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๐ หากกรณีเป็นที่สงสัย ก็ให้ตรวจสอบหลักฐานทะเบียนบ้าน (ทร. ๑๔) หรือหลักฐานทางราชการอื่นๆ ตลอดจนสอบสวนพยานบุคคลได้ตามความจำเป็นแต่พึงระมัดระวังมิให้เป็นการห่วงเหินหรือกลั่นแกล้งผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรส

๓. กรณีคนต่างด้าวร้องขอจดทะเบียน ก็ให้นายทะเบียนดำเนินการตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕ หากหลักฐานยังไม่ปรากฏแน่ชัด ก็ให้ตรวจสอบหลักฐานราชการอื่นๆ และสอบสวนพยานบุคคลด้วย

จึงเรียนมาเพื่อสั่งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

สมพร กลิ่นพงษา

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๒๐๗๗๖

ทะเบียนครอบครัว ๑๒/๒๕๓๑

ที่ มท ๐๕๐๒/๖๗๑

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๕ มกราคม ๒๕๓๓

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๖๕๑๒ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๐

ตามที่ได้ทาหรือแนวทางปฏิบัติการกรณีการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ดังรายละเอียดเป็นที่ทราบแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. กรณีนี้ไม่มีกฎหมายฉบับใดบัญญัติให้เจ้าพนักงานปกครองของกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดอำเภอ ดังนั้น ตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครองของกรุงเทพมหานครมิใช่ตำแหน่งเดียวกันหรือเทียบเท่าตำแหน่งปลัดอำเภอ จึงไม่อาจปฏิบัติหน้าที่เป็นนายทะเบียนและไปดำเนินการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนได้ ตามข้อ ๒ วรรคท้าย แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๙) ออกตามความใน พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๘

๒. การปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนของผู้อำนวยการเขต ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๙) ออกตามความใน พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๘ มิใช่กิจการที่ต้องปฏิบัติเป็นการเฉพาะตัว ผู้อำนวยการเขตจึงควรพิจารณามอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตหรือหัวหน้าส่วนราชการของสำนักงานเขต (ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครอง) ปฏิบัติหน้าที่เป็นนายทะเบียนแทนผู้อำนวยการเขตตามมาตรา ๘๔ วรรคท้าย แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งนายทะเบียนเขตห้วยขวางถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ กท ๐๓๐๗/๒๕๑๒

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
ถนนดินสอ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๔ เมษายน ๒๕๓๐

เรื่อง หารือการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย
อ้างถึง กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว
 พ.ศ. ๒๕๗๘

ด้วยกรุงเทพมหานครได้รับข้อหารือจากสำนักงานเขตห้วยขวาง กรณีการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนว่า เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ผู้อำนวยการเขตในฐานะนายทะเบียนจะไปดำเนินการจดทะเบียนให้ตามที่ร้องขอ หรือหากผู้อำนวยการเขตติดราขการก็จะมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตไปดำเนินการจดทะเบียนแทนในฐานะผู้รักษาราชการแทน แต่ในบางวันมีผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนในวันและเวลาเดียวกันหลายราย จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก เนื่องจากบุคคลผู้มีอำนาจในการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนในแต่ละสำนักงานเขตมีจำนวนจำกัด เนื่องจากกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ ข้อ ๒ วรรคสาม กำหนดว่า “ในกรณีที่นายทะเบียนไม่อาจไปจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนได้ให้ปลัดอำเภอเป็นนายทะเบียนและไปดำเนินการจดทะเบียนได้” จึงเห็นว่าเจตนารมณ์ของกฎกระทรวงฯ ฉบับนี้กำหนดบุคคลผู้เป็นนายทะเบียนไว้คือ

๑. นายอำเภอ, ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ
๒. ปลัดอำเภอ

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาจากกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ ข้อ ๒ วรรคสาม แล้วเห็นว่า เจตนารมณ์ของกฎกระทรวง ฯ ดังกล่าว ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่ากรณีผู้อำนวยการเขต (นายอำเภอ) ไม่สามารถออกไปจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนได้บุคคลผู้จะไปดำเนินการจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนแทนผู้อำนวยการเขต (นายอำเภอ) ได้นั้น จะต้องเป็นตำแหน่งปลัดอำเภอเท่านั้น และไปดำเนินการในฐานะเป็นนายทะเบียนเองด้วย ซึ่งในอำเภอต่างๆ ปัญหาดังกล่าวย่อมไม่เกิดขึ้น เนื่องจากแต่ละอำเภอมีผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอและมีปลัดอำเภอหลายคน

แต่ในกรุงเทพมหานครไม่มีข้าราชการตำแหน่งปลัดอำเภอ มีแต่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต หัวหน้างานปกครอง และตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครองเท่านั้น ซึ่งจากปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว ก่อให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติราชการเป็นอย่างมาก เพราะบุคคลผู้มีอำนาจออกไปจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนในแต่ละสำนักงานเขตมีจำนวนจำกัดเพียง ๓ คน คือ ผู้อำนวยการเขต และผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตอีก ๒ คนเท่านั้น ทำให้การปฏิบัติราชการไม่คล่องตัวเท่าที่ควร กรุงเทพมหานครจึงขอหารือว่า ตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครองในเขตกรุงเทพมหานครเป็นตำแหน่งเดียวกันหรือเทียบเท่าตำแหน่งปลัดอำเภอตามความในข้อ ๒ วรรคสามแห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๙๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือไม่และหากตำแหน่งดังกล่าวมิได้เป็นตำแหน่งเดียวกันหรือมีฐานะเทียบเท่าตำแหน่งปลัดอำเภอ ตามนัยกฎกระทรวงดังกล่าวแล้ว กรุงเทพมหานครใคร่ขอทราบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวว่าจะดำเนินการอย่างไร จึงจะชอบด้วยระเบียบกฎหมายและเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติราชการและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลการพิจารณาเป็นประการใด โปรดแจ้งให้กรุงเทพมหานครทราบด้วย เพื่อจะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ศรีลลิตา วาสิกศิริ

(นายศรีลลิตา วาสิกศิริ)

รองปลัดกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๔๒๙๔๐

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๕๘

กระทรวงมหาดไทย

ถนนรัชฎาภิเศก กท ๑๐๒๐๐

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

เรื่อง การพิจารณาหนังสือรับรองของสถานทูตหรือสถานกงสุล ที่ใช้ประกอบการจดทะเบียนสมรส
ของบุคคลต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/๑๓๔๒ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๓

๒. สำเนาหนังสือจังหวัดเชียงใหม่ ที่ ชม ๐๐๑๖/๔๒๓๔๔ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๒

ด้วยปรากฏว่าหนังสือรับรองเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจดทะเบียนสมรส ซึ่งออกให้
โดยสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยบางแห่ง ไม่สอดคล้องครบถ้วน
ถูกต้องตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย คำนวณมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑
ข้อ ๑.๕ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด คำนวณมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๔๔ ลงวันที่ ๓๐
มิถุนายน ๒๕๒๕ ข้อ ๒

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า สำนักทะเบียนต่างๆ ยังมีได้ยึดถือปฏิบัติ
เป็นแนวทางเดียวกัน เป็นเหตุให้เกิดความสับสน เข้าใจคลาดเคลื่อนจากหลักการตามนัยหนังสือ
สั่งการดังกล่าวข้างต้น จึงให้นายทะเบียนปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/๑๓๔๒
ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๓ ที่ได้ส่งมาพร้อมนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

สมพร กลิ่นพงษา

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๒๐๗๗๖, ๒๘๑๒๖๘๖

ทะเบียนครอบครัวที่ ๓/๒๕๓๓

ที่ มท ๐๔๐๒/๑๓๙๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๔ มกราคม ๒๕๓๓

เรื่อง หารือหนังสือรับรองของสถานทูตที่ใช้ประกอบการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

- อ้างถึง ๑. หนังสือจังหวัดเชียงใหม่ ที่ ชม ๐๐๑๖/๔๒๓๔๔ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๒
๒. หนังสืออำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่ ชม ๐๑๑๖/๔๐๖๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๓๒
๓. หนังสืออำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่ ชม ๐๑๑๖/๑๐๖๓๐ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๒

ตามที่ได้หาหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับหนังสือรับรองของสถานทูตที่ใช้ประกอบการ
จดทะเบียนสมรสดังรายละเอียดเป็นที่ทราบแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก
ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ ข้อ ๑.๔ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด
ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕ ข้อ ๒ หนังสือสำนักทะเบียนกลาง
กรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๙๐๔ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ และหนังสือกรมการปกครอง
ที่ มท ๐๔๐๒/๑๐๗๑๕๗ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๒ กำหนดให้สถานทูตหรือสถานกงสุลเป็น
ผู้ออกหนังสือรับรองโดยให้เจ้าพนักงานทูตหรือกงสุลนั้นเป็นผู้ลงนามรับรองซึ่งหนังสือรับรองจะต้อง
ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายไทย และเหมาะสมที่จะทำการสมรสกับ
หญิงไทยหรือไม่

๒. ผู้ร้องประกอบอาชีพอะไร และมีรายได้เท่าใด

๓. ภาวะทางการสมรสของผู้ร้อง เป็นโสดหรือสมรสแล้ว หากสมรสแล้วมีภาระผูกพัน
ที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องอะไรบ้าง

๔. ระบุชื่อบุคคลที่ทางราชการสามารถติดต่อ และขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ จำนวน ๒ คน
ซึ่งมีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาเดียวกันกับผู้ร้อง

อนึ่ง หากหนังสือรับรองเป็นภาษาต่างประเทศ จะต้องแปลเป็นภาษาไทย และให้สถานทูตหรือสถานกงสุลนั้น ๆ หรือกระทรวงการต่างประเทศรับรองคำแปลที่ถูกต้องด้วย
 ดังนั้น ความเห็นชอบของจังหวัดเชียงใหม่จึงเป็นการถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งนายทะเบียนอำเภอสารภี และนายทะเบียนอำเภอเมืองเชียงใหม่ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมพร กลิ่นพงษา

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ ชม ๐๐๑๖/๔๒๓๔๔

ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่
ถนนโชตนานาม ๗ ชม ๕๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๒

เรื่อง หรือหนังสือรับรองของสถานทูตที่ใช้ประกอบการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย คำนวณมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด คำนวณมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒
๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๕๐๔ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐
สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ประจำประเทศไทย
ที่ อาร์.เค. ๕ อี/ชिरา ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๓๒ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยอำเภอสาร์ภักได้ส่งหนังสือของสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน
ประจำประเทศไทยรับรอง นายไฮน์ช อดอล์ฟ ชिरา เพื่อใช้ประกอบการจดทะเบียนสมรส มาหารือ
จังหวัดว่าถูกต้องหรือไม่โดยมีความเห็นว่า หนังสือรับรองดังกล่าวมิใช่หนังสือรับรองตามนัย
หนังสือกระทรวงมหาดไทย คำนวณมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ และ
อำเภอก็ได้แจ้งให้สถานเอกอัครราชทูต ฯ ทราบว่าหนังสือรับรองยังขาดรายละเอียดที่จะพิจารณาว่า
นายชिरา มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕
พ.ศ. ๒๕๑๙ และแนวปฏิบัติหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ปกปิด คำนวณมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว
๕๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสของบุคคล
ต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทย ซึ่งต่อมาสถานเอกอัครราชทูต ฯ แจ้งอำเภอกว่า หนังสือรับรอง
ที่ออกโดยสถานทูต ฯ เพื่อประกอบการจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยในรูปแบบนี้ ไม่เคย
ได้รับการปฏิเสธจากอำเภอดังกล่าว แต่อย่างใด และมีความเห็นว่า โดยทั่วไปแล้ว ถ้ามีหนังสือ
รับรองที่ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูต ฯ ในประเทศไทยไปแสดงก็สามารถที่จะจดทะเบียน
สมรสได้ สถานเอกอัครราชทูต ฯ จึงจะเคยได้ยินเรื่องราวทำนองนี้จากอำเภอสาร์ภักเป็นครั้งแรก
และคิดว่าคงจะเป็นแห่งเดียว

จังหวัดได้ตรวจสอบหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทยในกรณีดังกล่าวแล้ว เห็นว่า หนังสือรับรองดังกล่าวเป็นเพียงการรับรองว่า นายไฮน์ช อดอล์ฟ ชिरา ได้นำเอกสารมาแสดงต่อสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทยเท่านั้น ซึ่งไม่เป็นไปตามหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย คำวนมากที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ และหนังสือสำนักทะเบียนกลางกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๙๐๔ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ จึงมีความเห็นเช่นเดียวกับอำเภอสารภี ว่าหนังสือรับรองที่สถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทยออกให้แก่ นายไฮน์ช อดอล์ฟ ชिरา ยังไม่สามารถรับรองคุณสมบัติของ นายไฮน์ช อดอล์ฟ ชिरาว่าเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้

จึงเรียนหารือมาว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่และขอได้โปรดแจ้งจังหวัดเชียงใหม่ทราบด้วย เพื่อจะได้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ร้อยเอก อริยะ อุปารมย์

(อริยะ อุปารมย์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

ที่ทำการปกครองจังหวัด

(ฝ่ายปกครอง/งานทะเบียนฯ)

โทร. ขม. (๐๕๓) ๒๒๑๐๔๗

ที่ มท ๐๔๐๒/๒๔๔๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

เรื่อง ขอความร่วมมือให้ประสานการปฏิบัติกับสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศที่ตั้งอยู่ใน
ประเทศไทยเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการสมรส

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๔๔ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

ด้วยปรากฏว่าหนังสือรับรองเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจดทะเบียนสมรส
ซึ่งออกให้โดยสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยบางแห่ง ไม่สอดคล้อง
ครบถ้วนถูกต้องตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔
กรกฎาคม ๒๕๒๑ ข้อ ๑.๔ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙
ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕ ข้อ ๒

กระทรวงมหาดไทย จึงขอความร่วมมือให้ประสานการปฏิบัติกับสถานทูตหรือสถานกงสุล
ต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการสมรส ให้แก่ชายสังกัด
สัญชาติดินทำการสมรสกับหญิงสัญชาติไทย ให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย
ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๔๔ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ หากขัดข้องประการใด ขอได้โปรดแจ้ง
ให้กระทรวงมหาดไทยทราบ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สมพร กลิ่นพงษา

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๔๐๒/๕๕๒๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๙ เมษายน ๒๕๓๔

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสซ้อน
เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศอ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๐๒๑๑/๑๐๕๖๗ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๓
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมอัยการ ที่ มท ๑๒๐๒/๔๑๐๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๑

ตามที่ได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสซ้อน ดังความละเอียดเป็นที่ทราบแล้วนั้นกระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้ กรณีนายทะเบียนสถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส ได้จดทะเบียนสมรสให้แก่ นายสมชัย บุญนาค กับ นางคะนิงนิจ อุทัย โดยมีได้จดทะเบียนหย่ากับ นางจินดามัย บุญนาค (มูลเทพ) การสมรสดังกล่าวจึงเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๕๔๕ (แก้ไขโดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๒๐) แต่อย่างไรก็ดี มาตรา ๑๕๔๖ และ ๑๕๔๗ (แก้ไขโดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๒๐) ได้กำหนดไว้ว่า คำพิพากษาของศาลเท่านั้นที่จะแสดงว่าการสมรสดังกล่าวเป็นโมฆะ คู่สมรส บิดา หรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส อาจร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะได้ ถ้าไม่มีบุคคลดังกล่าวผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้ยุติการเป็นผู้ร้องขอต่อศาลก็ได้

๒. การกระทำของนายสมชัย บุญนาค ถือว่าเป็นความผิดอาญานอกราชอาณาจักรที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลไทยจะพิพากษาได้ ส่วนนายทะเบียนสถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส จะดำเนินคดีดังกล่าวในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เพียงใด ย่อมเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกาตามนัยหนังสือกรมอัยการ ที่ มท ๑๒๐๒/๔๑๐๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

นิวัฒน์ พิบูลย์

(นายนิวัฒน์ พิบูลย์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรรมการปกครอง

กองทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๑๒๐๒/๔๑๐๕

กรมอัยการ

ถนนหน้าทับเผย กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๑

เรื่อง ทาริอวิธีการดำเนินคดีอาญา

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๔๘๖๒๐ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า นางสาวอร่ามศรี แจ้งสว่าง ได้ขอจดทะเบียนสมรสกับ นายอาเตมิว เกวริส บุคคลสัญชาติไซปรัส ที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเอเธนส์ ประเทศกรีซ โดยนางสาวอร่ามศรี ได้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าตนชื่อ นางสาวกระจ่างจิตร์ แจ้งสว่าง และได้แสดงหนังสือเดินทาง (Passport) ของตนซึ่งระบุชื่อเป็น นางสาวกระจ่างจิตร์ แจ้งสว่าง ซึ่งความจริงนางสาวกระจ่างจิตร์ แจ้งสว่าง เป็นพี่สาวนางสาวอร่ามศรี ขณะนี้นางสาวอร่ามศรีอาศัยอยู่ที่ประเทศไซปรัส กรมการปกครองมีความเห็นว่าพฤติการณ์ของนางสาวอร่ามศรีเป็นความผิดอาญาฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความเท็จในเอกสารมหาชนหรือเอกสารราชการ ซึ่งนายทะเบียนสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเอเธนส์ สามารถแจ้งความดำเนินคดีได้ แต่เนื่องจากนางสาวอร่ามศรีอาศัยอยู่ในต่างประเทศ จึงขอหารือว่าควรแนะนำให้นายทะเบียนสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเอเธนส์ ดำเนินการอย่างไร ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรมอัยการพิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า พฤติการณ์ของนางสาวอร่ามศรี แจ้งสว่าง ที่ได้แจ้งนายทะเบียนสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเอเธนส์ ว่าตนชื่อนางสาวกระจ่างจิตร์ แจ้งสว่าง เพื่อให้ นายทะเบียนจดทะเบียนสมรสให้นั้น เป็นการกระทำนอกราชอาณาจักร แม้หากจะเป็นความผิดก็ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลไทย จะพิจารณาพิพากษาได้ส่วนปัญหาว່ายนายทะเบียนสถานเอกอัครราชทูตจะดำเนินคดีดังกล่าวในประเทศกรีซหรือประเทศไซปรัสได้เพียงใดนั้น ย่อมเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของกรีซ หรือไซปรัส ซึ่งเป็นกฎหมายต่างประเทศ กรมอัยการไม่อาจให้ความเห็นได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

โกเมน ภัทรภิรมย์
(นายโกเมน ภัทรภิรมย์)

อธิบดีกรมอัยการ

กองที่ปรึกษา

โทร. ๒๒๔๑๕๕๕

ที่ กต ๐๒๑๑/๑๐๕๖๗๖

กระทรวงต่างประเทศ
วังสราญรมย์ กทม ๑๐๒๐๐

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสซ้อน

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส ที่ ๖๙๕/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๓ พร้อมด้วยเอกสารประกอบ

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศได้รับรายงานจากสถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิสว่า สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้จดทะเบียนสมรสให้แก่ชายสมชัย บุณนาค กับนางคณิงนิจ อุทัย บุคคลสัญชาติไทย อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๓ ต่อมาปรากฏหลักฐานว่า นายสมชัยฯ ซึ่งขณะจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนสถานกงสุลใหญ่ฯ นั้น มิได้มีสถานะเป็นโสด แต่ได้จดทะเบียนสมรสกับนางสาวจินตามัย มูลเทพ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๒๖ ไว้ที่อำเภอเมืองเชียงราย ดังความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือสถานกงสุลใหญ่ฯ และเอกสารประกอบแนบมา ณ ที่นี้

กรณีดังกล่าว กระทรวงการต่างประเทศจึงใคร่ขอทราบ ว่า กระทรวงมหาดไทยมีวิธีการดำเนินการทางด้านกฎหมายและวิธีการในด้านปฏิบัติการอย่างไรหรือไม่ และเมื่อเหตุการณ์เกิดในต่างประเทศ เช่น กรณีของนายสมชัยฯ นี้ สถานทูตและสถานกงสุลไทยที่รับจดทะเบียนดังกล่าว จะมีวิธีการดำเนินการทางด้านกฎหมายต่อผู้ให้ข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้หรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและแจ้งผลให้กระทรวงการต่างประเทศทราบในโอกาสแรกด้วย จะขอขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

สินธุ์ ศรสงคราม

(นายสินธุ์ ศรสงคราม)

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ฝ่ายชาติและนิติกรณ์

โทร. ๒๕๖๔๕๐๑-๑๔ ต่อ ๒๑๔๗

ที่ มท ๐๔๐๒/๔๑๘๖๙

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๔

เรื่อง การสมรสโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ลับ ที่ กท ๐๓๐๗/๒๕๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๓

ตามที่หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการสมรสโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ดังรายละเอียด
แจ้งแล้ว นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า นายเรียน ชิมจันทร์ ได้ปลอมแปลงเอกสาร
ในคำขอเปลี่ยนบัตรประจำตัวประชาชน บป.๒ และสำเนาทะเบียนบ้าน จากเพศชายเป็นหญิง
และได้แสดงพฤติการณ์โดยการแต่งกายเป็นหญิง เพื่อให้สถานทูตอิสราเอลออกหนังสือรับรองให้
และนายเรียนฯ ได้นำหนังสือรับรองนั้นไปยื่นขอจดทะเบียนสมรสกับนายเปาโล เอโดอาร์โด โบเอริส
ต่อนายทะเบียนเขตบางรัก แม้นายทะเบียนฯจะได้จดทะเบียนสมรสให้ก็ไม่ถือว่าเป็นการสมรส
ตามกฎหมาย เนื่องจากการสมรสระหว่างเพศชายเดียวกันและกรณีนี้ กรมการปกครอง
ได้หารือสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว ได้รับแจ้งว่า นายเปาโล เอโดอาร์โด โบเอริส (ผู้ร้อง)
ได้ร้องขอให้ศาลสั่งการสมรสเป็นโมฆะ และศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๔
ว่าไม่มีผลเป็นการสมรสตามกฎหมาย ตามคดีหมายเลขดำ ที่ ๒๔๔๔/๒๕๓๔ คดีหมายเลขแดง
ที่ ๔๐๒๗/๒๕๓๔ ดังนั้น จึงให้นายทะเบียนเขตบางรักนำสำเนาคำพิพากษาศาลที่เจ้าหน้าที่ของศาล
ลงลายมือชื่อรับรองว่าถูกต้องบันทึกในทะเบียนการสมรส (คร. ๒) แล้วแจ้งให้นายทะเบียนกลาง
ทราบตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๘๓ ข้อ ๘๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนเขตบางรักทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๒๐๗๗๖, ๒๔๑๒๖๘๖

ลับ

ที่ กท ๐๓๐๗/๒๕๓

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
ถนนดินสอ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๓

เรื่อง การสมรสโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักฐาน จำนวน ๒๕ ฉบับ

ด้วยสำนักงานเขตบางรักรายงานมา เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๓ ได้มีบุคคลต่างตัวยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย เจ้าหน้าที่ทะเบียนเขตได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานพบว่าฝ่ายชายชื่อนายเปาโล เอโดอาร์โด โบเวิส บุคคลสัญชาติอิตาลี ถือหนังสือเดินทางประเทศอิตาลี เลขที่ ๑๑๘๒๐๔ จี ออกให้โดยกองบังคับการตำรวจจังหวัดอัสตี ประเทศอิตาลี และมีหนังสือรับรองจากฝ่ายกงสุลของสถานเอกอัครราชทูตอิตาลีประจำกรุงเทพมหานคร ระบุว่าขอจดทะเบียนสมรสกับ น.ส. เรียม ชิมจันทร์ ส่วนฝ่ายหญิงมีเอกสารหลักฐานเป็นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน (บ.ป. ๒) ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๓ ออกโดยสำนักทะเบียนร้องกว้างจังหวัดแพร่ และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน บ้านเลขที่ ๔๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลน้ำเลา อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พร้อมสำเนาภาพถ่ายมาแสดง เจ้าหน้าที่ทะเบียนเขตฯ ได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและดูบุคลิกภาพของบุคคลทั้งสองแล้วเห็นว่าเป็นเพศชายและเพศหญิง จึงได้ดำเนินการจดทะเบียนสมรสให้แก่คู่สมรสทั้งสอง พร้อมกับมีหนังสือถึงนายทะเบียนอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ เพื่อขอแก้ไขชื่อสกุลหญิงตามสามี ต่อมาได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนอำเภอร้องกวางว่า น.ส. เรียม ชิมจันทร์ ที่แท้จริงเป็นเพศชาย ชื่อเหลี่ยม ชิมจันทร์ ซึ่งได้ขอเปลี่ยนชื่อจากนายเหลี่ยมเป็นนายเรียม ตามหลักฐานแบบ ข.๓ ฉบับที่ ๕๖๕/๒๕๒๖ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๖ และยื่นคำร้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชน (บ.ป.๒) ตามหมายเลขคำขอมีบัตรเลขที่ ๕๔๐๒-๑-๐๒๐๐๘๖ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๓ จึงไม่สามารถแก้ไขรายการชื่อสกุลหญิงตามสามีให้บุคคลดังกล่าวได้

ลับ

ลับ

กรุงเทพมหานครจึงได้ให้สำนักงานเขตบางรักไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลบางรัก เพื่อดำเนินคดีกับคู่สมรสทั้งสองแล้ว อนึ่ง กรณีการจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลเพศชายกับเพศชายด้วยกัน ไม่เคยมีปรากฏการณ์เช่นนี้มาก่อน

ฉะนั้น จึงเรียนหาหรือว่า กรณีดังกล่าวสามารถเพิกถอนทะเบียนการสมรสได้หรือไม่ หากได้ผู้ใดจะเป็นผู้ดำเนินการ และดำเนินการโดยวิธีใด เพื่อกรุงเทพมหานครจะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประเสริฐ สมะลาภา

(นายประเสริฐ สมะลาภา)

รองปลัดกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๕๒๙๔๐

ลับ

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๘๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๔

เรื่อง ข้อมความเข้าใจการออกหนังสือรับรอง กรณีบุคคลต่างด้าวจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๕๘ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง ให้สำนักทะเบียนต่างๆ ถือปฏิบัติ กรณีการพิจารณาหนังสือรับรองของสถานทูตหรือสถานกงสุล ที่ออกให้แก่บุคคลสัญชาติของตนประสงค์ที่จะสมรสกับหญิงไทย กำหนดให้สถานทูตหรือสถานกงสุลเป็นผู้ออกหนังสือรับรอง โดยให้เจ้าพนักงานทูตหรือกงสุลนั้น เป็นผู้ลงนามรับรองรายละเอียดเป็นที่ทราบแล้ว นั้น

เนื่องจากสถานทูตและสถานกงสุลบางแห่ง มีปัญหาในทางปฏิบัติ กรณีการออกหนังสือรับรองให้กับบุคคลในบังคับของประเทศที่ประสงค์จะจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย โดยเฉพาะการที่จะต้องระบุในหนังสือรับรองว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายไทย ซึ่งข้อความดังกล่าวสถานทูตหรือสถานกงสุล อาจจะไม่สามารถระบุในหนังสือรับรองได้

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงให้นายทะเบียนพิจารณาหนังสือรับรองที่สถานทูตหรือสถานกงสุลรับรองคำสาบานหรือรับรองเอกสารที่ผู้ร่อนนำมาแสดงได้แม้ว่าหนังสือรับรองนั้นไม่ได้ระบุว่ “ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายไทย” ก็ตาม แต่ต้องระบุว่ผู้ร้องมีความเหมาะสมที่จะสมรสกับหญิงไทย และมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขการสมรสแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๑๔ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ร้องมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์ (ถ้าอายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ต้องมีผู้ให้ความยินยอม)
๒. ผู้ร้องไม่เป็นคนวิกลจริต หรือเป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ
๓. ผู้ร้องไม่เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป หรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา
๔. ผู้ร้องไม่เป็นบุตรบุญธรรมและเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมแก่กันและกัน
๕. ผู้ร้องไม่มีคู่สมรสอยู่ขณะทำการสมรส

๖. ผู้ร้องประกอบอาชีพอะไร และมีรายได้เท่าใด

๗. ภาวะทางการเงินการสมรสของผู้ร้อง เป็นโสด สมรสแล้ว หากสมรสแล้วมีภาระผูกพันที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องอะไรบ้าง

๘. ระบุชื่อบุคคลที่ทางการสามารถติดต่อ และขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ จำนวน ๒ คน ซึ่งมีถิ่นที่อยู่และภูมิลำเนาเดียวกันกับผู้ร้อง

ในกรณีที่หนังสือรับรองโดยองค์การที่รัฐบาลต่างประเทศมอบหมาย หนังสือรับรองนั้นจะต้องผ่านการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นรับรองว่าเป็นเอกสารที่ถูกต้อง หากมิได้ผ่านการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นให้นายทะเบียนส่งหนังสือรับรองฉบับนั้นไปสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อจะได้ส่งให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก อิศระพงษ์ หนูนกัฏฐิ

(อิสระพงษ์ หนูนกัฏฐิ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๒๐๗๗๖, ๒๔๑๒๖๔๖

ทะเบียนครอบครัว ๑/๒๕๓๔

ที่ มท ๐๓๐๒/๗๐๓๙

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ข้อความเข้าใจเรื่องหนังสือรับรอง กรณีบุคคลต่างด้าวจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย
เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศที่ กต ๐๒๑๑/๘๐๖๓๒ ลงวันที่ - ธันวาคม ๒๕๓๕

ตามหนังสือที่อ้าง กระทรวงการต่างประเทศมีข้อสังเกตเบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสือ
กระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๘๘๔ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ว่ามีบางประเด็นที่ยัง
คลุมเครือไม่ชัดเจน ซึ่งอาจก่อปัญหาในทางปฏิบัติได้ นั้น

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๙ หาใช้บทบัญญัติ
ที่นายทะเบียนจะนำมาใช้ในชั้นพิจารณาคำร้องขอจดทะเบียนสมรสไม่ เมื่อปรากฏว่าผู้ร้องทั้งสอง
มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งการสมรสที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๑๙
กำหนดไว้ นายทะเบียนจะปฏิเสธการจดทะเบียนสมรสให้แก่ผู้ร้องมิได้ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ ๔๓๐๒/๒๕๒๘ และ ๑๙๕๐/๒๕๒๙ ประกอบกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิให้คำปรึกษา
กฎหมายกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบกับความเห็นดังกล่าวด้วยแล้ว

๒. ข้อความในข้อ ๗ ของหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๘๘๔ ลงวันที่ ๑๔
พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เกี่ยวกับภาวะทางการสมรสของผู้ร้องว่าเป็นโสดหรือสมรสแล้ว กระทรวง
การต่างประเทศ เห็นว่าตามกฎหมายไทยผู้ที่มิคู่สมรสอยู่แล้วอาจสมรสได้อีกนั้น เป็นความเข้าใจ
ที่คลาดเคลื่อนจากเจตนารมณ์ของหนังสือฉบับนี้ การที่ให้ระบุภาวะทางการสมรสของผู้ร้องว่าเป็นโสด
หรือสมรสแล้วก็เพื่อเป็นข้อมูลให้นายทะเบียนพิจารณาว่า ผู้ร้องมีคุณสมบัติฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งบัญญัติว่า “ชายหรือหญิงจะทำการสมรส

ในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้” หรือไม่ประการใดข้อความในข้อ ๗ ของหนังสือดังกล่าว
จึงมีความจำเป็นและควรคงไว้ตามเดิม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร.๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ กต ๐๒๑๑/๘๐๖๓๒

กระทรวงการต่างประเทศ
วังสราญรมย์ กทม. ๑๐๒๐๐

ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ข้อความเข้าใจเรื่องหนังสือรับรอง กรณีบุคคลต่างด้าวจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/๑๔๕๕๕ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๕
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๑๐๔๘๓ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่ากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือสั่งการให้นายทะเบียนอำเภอและกิ่งอำเภอกับนายทะเบียนเขตต่างๆ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสให้แก่ชาวต่างชาติว่าให้ขอความร่วมมือจากสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและออกหนังสือรับรองคุณสมบัติคนชาติของตนที่จะสมรสกับหญิงไทย โดยระบุว่าบุคคลดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะสมรสกับหญิงไทย และมีคุณสมบัติครบถ้วน ๘ ประการตามที่กำหนดไว้ในหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๘๔ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และขอความร่วมมือกระทรวงการต่างประเทศแจ้งสถานทูตสถานกงสุลไทยในต่างประเทศและสถานทูตสถานกงสุลต่างประเทศในประเทศไทยทุกแห่งทราบแล้วแจ้งผลให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วยความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ขอเรียนว่า เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศกำลังประสานเป็นการภายในกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของกระทรวงมหาดไทยเพื่อขอความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบดังกล่าวในบางประเด็นที่ยังคลุมเครือไม่ชัดเจน ซึ่งอาจก่อปัญหาในทางปฏิบัติได้ ก่อนที่จะแจ้งสถานทูตสถานกงสุลไทยในต่างประเทศและสถานทูตสถานกงสุลต่างประเทศในประเทศไทยทราบและถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป โดยกระทรวงการต่างประเทศมีข้อสังเกตเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวดังต่อไปนี้

๑. มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ บัญญัติไว้โดยชัดเจนว่า “เงื่อนไขแห่งการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย” การที่ระเบียบฯ กำหนดให้ชาวต่างชาติที่จะสมรสกับหญิงไทยต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขการสมรสแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น จึงอาจจะขัดแย้งกับข้อบทดังกล่าว

กระทรวงการต่างประเทศเห็นว่าหากทางราชการมีนโยบายที่จะควบคุมมิให้ชาต่างชาติสมรสกับหญิงไทย โดยมีเจตนาแฝง เช่น เพื่อนำหญิงไทยไปค้าประเวณี ก็น่าจะกำหนดระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายข้างต้น โดยกำหนดให้ชาวต่างชาติที่จะสมรสกับคนไทยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการสมรสตามกฎหมายสัญชาติของผู้นั้นด้วย ซึ่งนอกจากจะเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ยังจะสมประโยชน์ตามนโยบายของทางราชการในการป้องกันมิให้มีการจดทะเบียนสมรสโดยเจตนาแฝงอีกด้วย

๒. ระเบียบบางข้อไม่ชัดเจนพอ เช่น ในข้อ ๕ กำหนดให้สถานทูตและสถานกงสุลรับรองว่าผู้จะสมรสไม่มีคู่สมรสอยู่แล้วขณะทำการสมรส ซึ่งสอดคล้องกับเงื่อนไขแห่งการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๔๕๒ แต่ ข้อ ๗ กลับกำหนดให้รับรองข้อมูลเกี่ยวกับ “ภาวะทางการสมรสของผู้ร้องเป็นโสดหรือสมรสแล้ว หากสมรสแล้วมีการผูกพันที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องอะไรบ้าง” อาจจะทำให้เข้าใจสับสนได้ว่าตามกฎหมายไทยผู้ที่มีคู่สมรสอยู่แล้วอาจสมรสอีกได้ ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวกระทรวงการต่างประเทศเห็นว่าระเบียบข้อ ๗ นี้ น่าจะบุเฉพาะในกรณีที่เคยสมรสมาแล้วว่า ผู้ร้องมีการผูกพันที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องอะไรบ้าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

สุจินดา ยงสุนทร

(นายสุจินดา ยงสุนทร)

เอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม

รักษาราชการแทนรองปลัดกระทรวงฯ

ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ฝ่ายสัญญาติและนิติกรณ์

โทร. ๒๔๕-๔๕๐๗

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๓๐๕๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนรัชฎาภิเศก กท ๑๐๒๐๐

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของหญิงต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทย
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดชลบุรี) และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๕๒๐๖๕ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๓๖
๒. สำเนาหนังสือจังหวัดชลบุรี ที่ ขบ ๐๐๑๖/๒๔๕๔๔ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๖

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจดทะเบียนสมรส
ของหญิงต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทย เรียนมาเพื่อแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ
และนายทะเบียนเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๒๐๗๗๖, ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๐๒/๕๒๐๖๕

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๕ ตุลาคม ๒๕๓๖

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของหญิงต่างด้าว กับ บุคคลสัญชาติไทย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดชลบุรี ที่ ชบ ๐๐๑๖/๒๕๕๕๕ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง หรือแนวทางปฏิบัติ กรณีจดทะเบียนสมรส ระหว่างหญิงต่างด้าวกับ บุคคลสัญชาติไทย ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า แนวทางปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๕๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เรื่อง ให้กวดขันการจดทะเบียนสมรสของหญิงต่างด้าว กับคนไทย เพื่อหลีกเลี่ยงในการเข้าเมืองนั้น ยังคงถือปฏิบัติอยู่ แต่กรณีการยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสระหว่าง นายอุดร เมธิกุล บุคคลสัญชาติไทย กับนางสาวแอนนา คามิลล่า ออสคาร์สัน บุคคลสัญชาติสวีเดนมิได้อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องถือปฏิบัติตามหนังสือดังกล่าวและนางสาวแอนนา คามิลล่า ออสคาร์สัน ไม่สามารถแสดงหลักฐานใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและสำมะโนครัว เพราะเป็นบุคคลที่เข้าเมืองเป็นการชั่วคราว จึงให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๘๔๔ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ โดยอนุโลม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรีถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เฉลิม พรหมเลิศ

(นายเฉลิม พรหมเลิศ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๒๐๗๗๖, ๒๔๑๒๖๔๖

ที่ ขบ ๐๐๑๖/๒๔๕๔๕

ศาลากลางจังหวัดชลบุรี
ถนนมณตเสวี ขบ ๒๐๐๐๐

๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๖

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของหญิงต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทย

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๕๙/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๖
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๙ ฉบับ

ด้วยอำเภอเมืองชลบุรี ขอหารือกรณี นายอุดร เมธิกุล อยู่บ้านเลขที่ ๗๔๒/๔ ถนนโพธิ์ทอง ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และนางสาวแอนนา คามิลล่า ออสการ์สัน อยู่บ้านเลขที่ ๒๔ เบียชูลเลน เอนบี ๑๑๖ ๖๓ สตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งอำเภอได้ตรวจสอบหลักฐานแล้ว ปรากฏว่า ฝ่ายหญิงมีหนังสือเดินทางเลขที่ ๕๓-๒๘๖๗๗๒ ออกให้ ณ ประเทศสวีเดน นอกจากนี้ ยังมีหนังสือรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตสวีเดน ประจำประเทศไทย รับรองสถานภาพบุคคลเพื่อการจดทะเบียนสมรส แต่ไม่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและสำมะโนครัว ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการไว้ อำเภอเมืองชลบุรี จึงขยับยั้งการจดทะเบียนสมรสและหารือแนวทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าว

จังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่อำเภอเมืองชลบุรียับยั้งการจดทะเบียนสมรสของบุคคลดังกล่าวเป็นการปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๕๙/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ จังหวัดจึงขอหารือว่า แนวทางปฏิบัติดังกล่าว ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่หรือไม่ประการใด และหากจะไม่ปฏิบัติตามที่กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการไว้ แต่จะดำเนินการในแนวทางเดียวกันกับการจดทะเบียนสมรสของชายต่างด้าวกับหญิงไทย จะเป็นการถูกต้องหรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ธงชัย อนันตกุล

(นายธงชัย อนันตกุล)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร.(๐๓๘) ๒๔๒๕๔๕

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๕

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอักษะ ๑๐๒๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๓๗

เรื่อง หรือทางปฏิบัติในการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสซ้อน ตามมาตรา ๑๔๙๗
 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕
 เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดหนองคาย) และปลัดกรุงเทพมหานคร
 สิ่งที่มาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๕๔๗๐๒
 ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖
 ๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๔๓๕
 ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๗
 ๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๔๔๑
 ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๖

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย และสำเนาหนังสือสำนักงาน
 คณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องหรือทางปฏิบัติในการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสซ้อน
 ตามมาตรา ๑๔๙๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้
 นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร.(๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๐๒/๔๔๗๐๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

เรื่อง ทหารีทางปฏิบัติในการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสซ้อน ตามมาตรา ๑๔๔๗ แห่ง ป.พ.พ.
บรรพ ๕

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

ด้วยอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย ได้ทหารีทางปฏิบัติในการใช้สิทธิกล่าวอ้างกรณีการจดทะเบียนสมรสซ้อน (ตามมาตรา ๑๔๔๗) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๓) ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ (จดทะเบียนซ้อน) บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้น หรือร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะก็ได้ ทางปฏิบัติผู้มีส่วนได้เสียจะยกขึ้นกล่าวอ้างอย่างไรจึงจะหลุดพ้นห้วงกรรมกระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

๑. การกล่าวอ้างความเป็นโมฆะของทะเบียนการสมรสที่จดทะเบียนซ้อนมาตรา ๑๔๕๒ แห่ง ป.พ.พ. บรรพ ๕ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๓) ผู้มีส่วนได้เสียสามารถกล่าวอ้างได้ทุกกรณี แต่ไม่สามารถทำให้ทะเบียนการสมรสที่จดทะเบียนซ้อนดังกล่าวหมดความสมบูรณ์ได้ ตราบใดที่ยังไม่มีคำสั่งศาลว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๔๔๗ เสียก่อน สำหรับกรณีที่เกิดกล่าวอ้างต่อนายทะเบียน นายทะเบียนไม่สามารถจดทะเบียนเพิกถอนได้ หากยังไม่มีคำสั่งศาลว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะ ตามมาตรา ๑๔๔๗ และศาลได้แจ้งคำพิพากษาถึงที่สุดให้นายทะเบียนบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนสมรสที่จดทะเบียนซ้อนตามนัย มาตรา ๑๔๔๗/๑

๒. การกล่าวอ้างความเป็นโมฆะของทะเบียนการสมรสที่จดทะเบียนซ้อนตามมาตรา ๑๔๕๒ แห่ง ป.พ.พ. บรรพ ๕ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๓) ผู้มีส่วนได้เสียสามารถกล่าวอ้างได้ทุกกรณี และทุกเวลาตามหลักทั่วไปของโมฆะกรรม โดยเฉพาะหากเป็นการกล่าวอ้างต่อนายทะเบียนตามกฎหมายจดทะเบียนครอบครัว นายทะเบียนมีหน้าที่ต้องดำเนินการสอบสวน หากปรากฏเป็นจริงให้จดทะเบียนเพิกถอนการสมรสซ้อนนั้นทันทีโดยไม่ต้องรอคำพิพากษา ทั้งนี้ การสอบสวนชอบที่จะให้ผู้จดทะเบียนสมรสซ้อนมีโอกาสโต้แย้งการสอบสวนเพื่อเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสซ้อนด้วย

จึงเรียนหาหรือว่าความเห็นใดถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย ผลการพิจารณาเป็นประการใด
กรุณาแจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๔๓๕

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอักษะ ๑๐๒๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๓๗

เรื่อง ทาริอทางปฏิบัติในการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสซ้อน ตามมาตรา ๑๔๙๗
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

ด้วยอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย ได้มีหนังสือสอบถามปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสซ้อนตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๔๙๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีปัญหาว่าการกล่าวอ้างของบุคคลผู้มีส่วนได้เสียจะทำให้การสมรสตกเป็นโมฆะหรือไม่ และหากมีการกล่าวอ้างการสมรสซ้อนต่อนายทะเบียน นายทะเบียนจะสอบสวนแล้วเพิกถอนการจดทะเบียนการสมรสที่จดทะเบียนซ้อนหรือไม่

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือหารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและได้รับแจ้งตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๔๔๑ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่าคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาข้างต้นแล้วเห็นว่าการกล่าวอ้างว่าการสมรสเป็นโมฆะของผู้มีส่วนได้เสีย ตามมาตรา ๑๔๙๗ มิได้ทำให้การสมรสนั้นตกเป็นโมฆะทันที การสมรสจะเป็นโมฆะตามกฎหมายหรือไม่นั้น เป็นปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพของบุคคล จึงต้องให้ศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษา และเมื่อศาลพิพากษาให้การสมรสเป็นโมฆะแล้ว นายทะเบียนจึงบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนสมรสได้ต่อไป และในเรื่องนี้ไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจนายทะเบียน มีอำนาจการสอบสวนและอำนาจการจดทะเบียนเพิกถอนการสมรสซ้อน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้อำเภอพรเจริญถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร.(๐๒)๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๕๓

ที่ นร ๐๖๐๑/๑๔๘๑

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ทำเนียบ วังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ทหารหรือทางปฏิบัติในการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสซ้อน ตามมาตรา ๑๔๙๗
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๔๔๗๐๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖
(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๑๑๒๔๒
ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง ทางปฏิบัติในการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสซ้อน ตามมาตรา ๑๔๙๗
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้ กระทรวงมหาดไทย
ขอให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการกล่าวอ้าง
การจดทะเบียนสมรสซ้อนตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๔๙๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
โดยมีปัญหาการกล่าวอ้าง ของบุคคลผู้มีส่วนได้เสีย จะทำให้การสมรสตกเป็นโมฆะหรือไม่และ
หากการกล่าวอ้างการสมรสซ้อนต่อนายทะเบียน นายทะเบียนจะสอบสวนแล้วเพิกถอนการ
จดทะเบียนการสมรสที่จดทะเบียนซ้อนได้หรือไม่

บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหา
ข้างต้นแล้ว เห็นว่า การกล่าวอ้างการสมรสเป็นโมฆะของผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๑๔๙๗ มิได้ทำให้
การสมรสนั้นตกเป็นโมฆะทันที การสมรสใดจะเป็นโมฆะตามกฎหมายหรือไม่เป็นปัญหา
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพของบุคคล จึงต้องให้ศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษา และเมื่อศาล
พิพากษาให้การสมรสเป็นโมฆะแล้ว นายทะเบียนจึงบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนสมรส
ได้ต่อไป และในเรื่องนี้ไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจนายทะเบียนมีอำนาจการสอบสวนและอำนาจ
การจดทะเบียนเพิกถอนการสมรสซ้อน

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๔

โทรสาร ๒๒๔๑๔๐๑, ๒๒๖๓๖๑๑ - ๒

บันทึก

เรื่อง ทางปฏิบัติในการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสย้อนตาม มาตรา ๑๔๔๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๒/๔๔๗๐๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย มีปัญหาทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกล่าวอ้างการจดทะเบียนสมรสย้อนตามมาตรา ๑๔๔๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่า “การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้น หรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะก็ได้” ตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

๑. การกล่าวอ้างความเป็นโมฆะของทะเบียนการสมรสที่จดทะเบียนย้อนตามมาตรา ๑๔๕๒ ผู้มีส่วนได้เสียสามารถกล่าวอ้างได้ทุกกรณี แต่ไม่สามารถทำให้ทะเบียนการสมรสที่จดทะเบียนย้อนดังกล่าวหมดความสมบูรณ์ได้ตราบใดที่ยังไม่มีคำสั่งศาลว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๔๔๗ เสียก่อน สำหรับกรณีที่กล่าวอ้างต่อนายทะเบียน นายทะเบียนไม่สามารถจดทะเบียนเพิกถอนได้ หากยังไม่มีคำสั่งศาลว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๔๔๗ และศาลได้แจ้งคำพิพากษาถึงที่สุดให้นายทะเบียนบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนสมรสที่จดทะเบียนย้อนตามนัยมาตรา ๑๔๔๗/๑

๒. การกล่าวอ้างความเป็นโมฆะของทะเบียนการสมรสที่จดทะเบียนย้อนตามมาตรา ๑๔๕๒ ผู้มีส่วนได้เสียสามารถกล่าวอ้างได้ทุกกรณีและทุกเวลาตามหลักทั่วไปของโมฆะกรรม โดยเฉพาะหากเป็นการกล่าวอ้างต่อนายทะเบียนตามกฎหมายจดทะเบียนครอบครัว นายทะเบียนมีหน้าที่ต้องดำเนินการสอบสวน หากปรากฏเป็นจริง ให้จดทะเบียนเพิกถอนการสมรสย้อนนั้นทันที โดยไม่ต้องรอคำพิพากษา ทั้งนี้การสอบสวนชอบที่จะให้ผู้จดทะเบียนสมรสย้อนมีโอกาสดำเนินการสอบสวนเพื่อเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสย้อนด้วย

กระทรวงมหาดไทย จึงหาหรือว่าความเห็นใดเป็นความเห็นที่ถูกต้อง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวประกอบกับได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) แล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๔๗ บัญญัติว่า “การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒(*) บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้น หรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะก็ได้” ดังนั้น การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ หรือเรียกว่าการสมรสย้อนนั้น ผู้มีส่วนได้เสียจึงมีสิทธิสองประการด้วยกันคือ (๑) กล่าวอ้างว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะ หรือ (๒) ร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะการกล่าวอ้างว่าการสมรสเป็นโมฆะนั้นเป็นเพียงการอ้างต่อบุคคลอื่นว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะเท่านั้น

(*) มาตรา ๑๔๕๒ ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้

หาได้หมายความว่า การสมรสนั้นจะเป็นโมฆะไปทันที เพราะการกล่าวอ้างนั้นอาจมีผลทำให้ชายหรือหญิงอีกฝ่ายหนึ่งรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะอันจะมีผลต่อไปตามมาตรา ๑๔๙๙^(๓) วรรคสอง และวรรคสี่ หรือหากมีการผิดที่จะต้องดำเนินการบางอย่างโดยอ้างถึงการสมรสนั้นอาจเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องปฏิเสธที่จะดำเนินการให้ได้แต่การสมรสจะเป็นโมฆะตามกฎหมายหรือไม่นั้นเป็นปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพของบุคคล จึงต้องให้ศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาเมื่อศาลพิพากษาให้การสมรสเป็นโมฆะแล้ว นายทะเบียนจึงมีอำนาจบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนสมรสได้ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๙๗/๑^(๔) และพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๑๖^(๕) ส่วนความเห็นที่ว่า หากเป็นการกล่าวอ้างต่อนายทะเบียนตามกฎหมาย จดทะเบียนครอบครัว นายทะเบียนมีหน้าที่ต้องดำเนินการสอบสวนหากปรากฏเป็นความจริง ให้จดทะเบียนเพิกถอนการสมรสย้อนได้ทันทีนั้น ไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจนายทะเบียนที่จะกระทำเช่นนั้นได้ ทั้งในเรื่องอำนาจการสอบสวนและอำนาจการจดทะเบียนเพิกถอนการสมรสย้อน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) จึงเห็นว่าความเห็นในแนวทางที่หนึ่งของกระทรวงมหาดไทยเป็นความเห็นที่ถูกต้อง

อักษรารท จุฬารัตน

(นายอักษรารท จุฬารัตน)

รองเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

วันวาคม ๒๕๓๖

^(๓) มาตรา ๑๔๙๙ การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๙๙ มาตรา ๑๔๙๐ หรือมาตรา ๑๔๙๔ ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นโมฆะ

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๙๒ ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนที่ชายหรือหญิงนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าว ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๙๙ มาตรา ๑๔๙๐ หรือมาตรา ๑๔๙๔ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๙๒ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดได้สมรสโดยสุจริตฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าทดแทนได้และถ้าการสมรสที่เป็นโมฆะนั้นทำให้ฝ่ายที่ได้สมรสโดยสุจริตต้องยากจนลงเพราะไม่มีรายได้พอจากทรัพย์สิน หรือจากการงานที่เคยทำอยู่ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือก่อนที่จะได้รู้ว่าการสมรสของตนเป็นโมฆะ แล้วแต่กรณี ฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพได้ด้วย สิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพ ในกรณีนี้ให้นับว่ามาตรา ๑๔๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๔๒๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สิทธิเรียกร้องค่าทดแทน หรือค่าเลี้ยงชีพตามวรรคสาม มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๙๙ มาตรา ๑๔๙๐ หรือมาตรา ๑๔๙๔ หรือนับแต่วันที่รู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๙๒

^(๔) มาตรา ๑๔๙๗/๑ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าการสมรสใดเป็นโมฆะ ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนสมรส

^(๕) มาตรา ๑๖ เมื่อศาลได้พิพากษาให้เพิกถอนการสมรสหรือให้หย่ากันแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในทะเบียนก็ได้ แต่ต้องยื่นสำเนาคำพิพากษานั้นถึงที่รับรองว่าถูกต้องแล้วต่อนายทะเบียน

ที่ มท ๐๓๐๑.๒/ว ๒๒๕๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๗

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสของผู้นอพยพ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕
 สิ่งที่มาด้วย แผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลาการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้อง (ผู้นอพยพ)
 จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ได้มีหนังสือสั่งการให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ตรวจสอบ
 คุณสมบัติของผู้ร้อง (ผู้นอพยพ) ว่ามีครบถ้วนตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องการสมรสหรือไม่
 รวมทั้งการตรวจสอบสถานภาพการสมรสก่อนการรับจดทะเบียนสมรสให้แก่ผู้นอพยพนั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้ นายทะเบียนมีขั้นตอนและระยะเวลาการ
 ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้อง (ผู้นอพยพ) ก่อนการรับจดทะเบียนสมรสที่แน่นอนและเป็นไป
 ในแนวทางเดียวกัน จึงได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีผู้ร้อง (ผู้นอพยพ) ได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อ นายทะเบียนอำเภอ
 กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตให้นายทะเบียนตรวจสอบว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตาม
 กฎหมายว่าด้วยเรื่องการสมรสหรือไม่ ถ้าเป็นที่น่าสงสัยว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนให้
 นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานและพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง และในกรณีจำเป็นต้องตรวจสอบ
 สถานภาพการสมรสไปยังสำนักทะเบียนกลางกรมการปกครองจะต้องดำเนินการสอบถามไป
 ภายใน ๗ วัน นับแต่วันได้รับคำร้อง

๒. เมื่อนายทะเบียนกลางได้รับเรื่องราวขอตรวจสอบสถานภาพการสมรสจากสำนักทะเบียน
 รับคำร้องแล้ว ต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการในการตรวจสอบว่าผู้ร้องเคยจดทะเบียนสมรสมาก่อน
 หรือไม่จากฐานข้อมูลปัจจุบันของเครื่องคอมพิวเตอร์ และแจ้งกลับไปยังสำนักทะเบียนนั้น
 ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับหนังสือสอบถามจากสำนักทะเบียนรับคำร้อง

๓. เมื่อได้รับแจ้งการตรวจสอบสถานภาพการสมรสเรียบร้อยแล้ว ให้นายทะเบียนรับคำร้องแจ้งผู้ร้องทราบว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ แล้วดำเนินการรับจดทะเบียนสมรส ภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งผลการตรวจสอบสถานภาพการสมรส

๔. นอกจากสอบถามไปที่สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองแล้วนายทะเบียนรับคำร้องอาจสอบถามข้อมูลการจดทะเบียนสมรสไปยังสำนักทะเบียนอื่น ๆ อีกก็ได้ แต่สำนักทะเบียนต้นทางและปลายทางจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายในกำหนด ๗ วัน และ ๑๔ วัน ตามลำดับ พร้อมทั้งดำเนินการจดทะเบียนสมรสภายในกำหนด ๗ วัน รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๒๔ วัน นับแต่วันได้รับคำร้องจากผู้ขอ

๕. ตั้งแต่นายทะเบียนรับคำร้องจนกระทั่งรับจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนสมรสให้แก่คนญวนอพยพ จะต้องใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น ๒๔ วัน ดังรายละเอียดปรากฏตามแผนภูมิที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

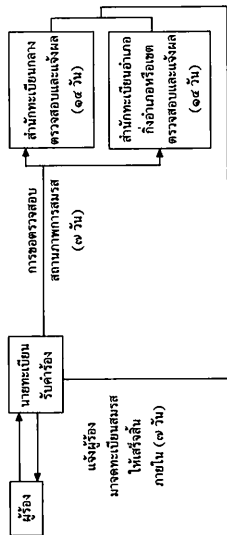
กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร.(๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๓

แผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลาการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้อง (นวนอพยพ)

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๓๓๒๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการบริการจดทะเบียนการสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๔๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายงานผลการดำเนินการบริการจดทะเบียนสมรส จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ให้สำนักทะเบียนให้ความสำคัญแก่งานบริการจดทะเบียนการสมรส โดยเฉพาะในส่วนที่ให้นายอำเภอหรือผู้แทนพบปะอำมาตยาและแนะนำวิธีปฏิบัติในหน้าที่สามัญรยาที่จะปฏิบัติต่อกันตลอดจนการจัดสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการอำมาตยาพรคู่สมรสตามประเพณีนิยมทางศาสนาในท้องที่ นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการเพื่อให้คู่สมรสได้เห็นความสำคัญของช่วงชีวิตที่มาจดทะเบียนการสมรส และตระหนักถึงความสำคัญของการสมรส ตลอดจนวิธีปฏิบัติในหน้าที่ระหว่างสามัญรยาที่จะพึงมีต่อกันทั้งยังเป็นพื้นฐานด้านมวลชนที่จะทำให้ข้าราชการฝ่ายปกครองได้รับความรักความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชนอีกทางหนึ่ง ประกอบกับสำนักทะเบียนจำนวนมากยังมิได้ถือปฏิบัติอย่างจริงจัง ดังนั้นเพื่อให้งานบริการจดทะเบียนการสมรสบรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปตามแนวนโยบาย จึงชักซ้อมความเข้าใจและวางแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร กำชับนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต และผู้รับผิดชอบ ได้ให้ความสำคัญแก่งานบริการจดทะเบียนการสมรสและถือเป็นนโยบายสำคัญในการให้บริการประชาชน โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๔๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๖ เรื่อง แนวทางการบริการจดทะเบียนการสมรส โดยเคร่งครัด

๒. ในการจดทะเบียนสมรส ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต หรือผู้รักษาราชการแทน พิจารณามอบใบสำคัญการสมรส กล่าวอำนวยพร และให้ข้อแนะนำในการปฏิบัติตนต่อกันแก่คู่สมรส ณ ห้องปฏิบัติการของนายอำเภอหรือสถานที่ที่จัดไว้ทุกคู่เพื่อให้คู่สมรสได้เห็นความสำคัญของการจดทะเบียนสมรสมากยิ่งขึ้น สำหรับกรณีที่มีราษฎรมาติดต่อขอจดทะเบียนสมรสพร้อมกันเป็นจำนวนมาก อาจดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว คราวละ ๓ - ๕ คู่ ตามความเหมาะสมก็ได้

๓. ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบว่ามีอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขตใดได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวหรือไม่อย่างไร แล้วรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ ตามแบบรายงานท้ายหนังสือสั่งการนี้ภายในเดือนมิถุนายนและเดือนธันวาคม ของทุกปี โดยให้รายงานครั้งแรกตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๓๗ เป็นต้นไป เพื่อจะได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุดะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุดะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง รักษาการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร. ๒๔๑๒๖๕๓

* ยกเลิกการรายงานข้อ ๓ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๙๐๔ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๑ แต่เนื่องจากหนังสือดังกล่าวไม่มีความจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน จึงมิได้จัดพิมพ์ไว้

ที่ มท ๐๓๑๐.๒ / ๖๐๐๕๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนรัชฎาภิเศก กท ๑๐๒๐๐

๗ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีประชาชนร้องขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนการสมรส
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดตรัง) และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำหนังสือจังหวัดตรัง ที่ ตง ๐๐๑๖/๑๗๒๕๔ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๓๙
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๗๔ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๐

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนานหนังสือกระทรวงมหาดไทยตอบข้อหารือจังหวัดตรัง เรื่อง หารือแนวทาง
ปฏิบัติกรณีประชาชนร้องขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนการสมรส เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้อำเภอ
กิ่งอำเภอและเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ ตง ๐๐๑๖/๑๗๒๔๔

ศาลากลางจังหวัดต่ง
ถนนพหลุ่ ตง ๕๒๐๐๐

๓ กันยายน ๒๕๓๕

เรื่อง ทหาริแนวทางปฏิบัติกรณีประชาชนขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนการสมรส แต่ไม่ปรากฏหลักฐานของสำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนกลาง
เรียน อธิบดีกรมการปกครอง
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ สำนักทะเบียนกลาง จำนวน ๗ ฉบับ

ด้วยสำนักทะเบียนอำเภอทั้งดั่ง ได้ทหาริแนวทางปฏิบัติกรณีประชาชนยื่นคำร้องขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนการสมรสเพื่อประกอบเรื่องราวขอทำนิติกรรมที่ดินแต่ไม่ปรากฏหลักฐานทางทะเบียนการสมรสของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนกลางทำให้ไม่สามารถบริการแก่ประชาชนได้ซึ่งสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน

เพื่อแก้ไขปัญหาคณดังกล่าว สำนักทะเบียนจังหวัดมีความเห็น ดังนี้

๑. ให้สำนักทะเบียนอำเภอตรวจสอบหลักฐานในการแก้ไขคำนำหน้านามและชื่อสกุลของฝ่ายหญิงในทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่ามีการบันทึกแก้ไขหรือไม่

๒. ให้สอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องและรู้เห็นเหตุการณ์การจดทะเบียนการสมรสตามผู้ร้องกล่าวอ้างหรือแจ้งไว้

๓. เมื่อดำเนินการตามข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้วฟังได้ว่าผู้ร้องจดทะเบียนการสมรส ณ สำนักทะเบียนอำเภอทั้งดั่งจริง ให้สำนักทะเบียนอำเภอออกหนังสือรับรองการจดทะเบียนสมรสให้แก่ผู้ร้องต่อไป

จึงเรียนทหาริว่า ความเห็นของสำนักทะเบียนจังหวัดต่งถูกต้องหรือไม่ เพื่อจะได้ดำเนินการและถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประดิษฐ์ คุณสนอง

(นายประดิษฐ์ คุณสนอง)

นายอำเภอเมืองต่ง

รักษาราชการแทนปลัดจังหวัด

ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดต่ง

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร. (๐๗๔) ๒๑๔๐๔๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๐๐๑๗๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ มกราคม ๒๕๔๐

เรื่อง ทหาริอแนวทางปฏิบัติกรณีประชาชนร้องขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนการสมรส
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง
อ้างถึง หนังสือจังหวัดตรัง ที่ ตง ๐๐๑๖/๑๗๒๔๔ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๓๙

ตามที่ทหาริอแนวทางปฏิบัติกรณีประชาชนร้องขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนการสมรส แต่ไม่ปรากฏหลักฐานทางทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนกลาง ทำให้ไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ และจังหวัดตรังมีความเห็นว่เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรให้สำนักทะเบียนอำเภอตรวจสอบหลักฐาน เช่น การแก้ไขคำนำนามและชื่อสกุลของฝ่ายหญิงในทะเบียนบ้าน สอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง หากเชื่อได้ว่ามีการจดทะเบียนการสมรสจริงให้สำนักทะเบียนอำเภอออกหนังสือรับรองการจดทะเบียนการสมรสให้ผู้ร้อง นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นว่ กรณีเอกสารทะเบียนการสมรสสูญหาย ไม่สามารถขอคัดจากที่ใดได้เป็นปัญหาซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งแต่ยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน จึงควรมำมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ มาเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตแล้วแต่กรณี สอบสวนข้อเท็จจริง พยานบุคคล และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ด้วยความรอบคอบ พร้อมกับบันทึกหลักฐานประกอบการพิจารณาดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน เมื่อฟังได้ข้อยุติโดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ร้องเคยจดทะเบียนการสมรสจริง ก็สามารถออกหนังสือรับรองสถานภาพการสมรสแก่ผู้ร้องได้โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๔ โดยอนุโลม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งอำเภอกันดงถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ ๗๑๐

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๓๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง การสิ้นสุดแห่งการสมรส

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสถานเอกอัครราชทูตสหพันธสาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทย
ที่ RK ๕๒๐.๕๒/ไปษณานนท์ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๐

ด้วยสถานเอกอัครราชทูตสหพันธสาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทยหรือกรณีศาล
มีคำพิพากษาให้คู่สมรสฝ่ายชายเป็นบุคคลสาบสูญ จะถือว่าสถานภาพการสมรสของคู่สมรส
ดังกล่าวได้สิ้นสุดหรือไม่หรือว่าคู่สมรสฝ่ายหญิงจะต้องยื่นฟ้องหย่าต่อศาลโดยอ้างเหตุเป็นบุคคล
สาบสูญ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า การสิ้นสุดแห่งการสมรสด้วยเหตุแห่งความตาย
ตามมาตรา ๑๕๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ จะต้องเป็นการตายโดย
ธรรมชาติเท่านั้น สำหรับกรณีศาลมีคำพิพากษาให้สามีหรือภริยาเป็นบุคคลสาบสูญ มิได้ทำให้การ
สมรสสิ้นสุดลงแต่อย่างใด ดังนั้น ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายที่ยังอยู่ประสงค์จะให้การสมรสสิ้นสุดลง
จึงต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำพิพากษาให้หย่าขาดจากกันตามมาตรา ๑๕๑๖ (๕) แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ อีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสถานเอกอัครราชทูตสหพันธสาธารณรัฐเยอรมัน
ประจำประเทศไทย เพื่อทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายถาวร พรหมมีชัย)

ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป

นายทะเบียนกลาง

ฝ่ายบริหารงานทะเบียน ๑

งานทะเบียนครอบครัวและพินัยกรรม

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๗๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ สิงหาคม ๒๕๕๐

เรื่อง หารือการจดทะเบียนการสมรสของบุคคลสัญชาติไทยกับบุคคลต่างด้าว
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดกาญจนบุรี) และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดกาญจนบุรี ที่ กจ ๐๐๑๔.๑/๘๓๕๑ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๐
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๑๔๒๔ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยตอบข้อหารือจังหวัดกาญจนบุรี
เรื่อง หารือการจดทะเบียนการสมรสของบุคคลสัญชาติไทยกับบุคคลต่างด้าว เรียนมาเพื่อโปรดแจ้ง
ให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สวัสดี ส่งสัมพันธ์

(นายสวัสดิ์ ส่งสัมพันธ์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร.(๐๒) ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕, ๔๓๐๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ กจ ๐๐๑๘.๑/๘๓๕๑

ศาลากลางจังหวัดกาญจนบุรี
ถนนแสงชูโต กจ ๗๑๐๐๐

๕ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง การขอจดทะเบียนสมรสของบุคคลสัญชาติไทยกับบุคคลต่างด้าว
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ด้วยอำเภอสังขละบุรี ขอหารือกรณี พ.จ.อ. มนตรี พันชะตา ลาออกจากราชการแล้ว อายุ ๓๙ ปี เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย อยู่บ้านเลขที่ ๒๑/๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี กับนางมิมุ้ ไม่มีชื่อสกุล อายุ ๒๘ ปี เชื้อชาติมอญ สัญชาติพม่า ถือบัตรประจำตัวผู้พลบหนี เข้าเมืองจากพม่า อยู่บ้านเลขที่ ๗๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนอำเภอสังขละบุรี เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ และขณะนี้อำเภอสังขละบุรี ได้ขอลงการจดทะเบียนสมรสของบุคคลดังกล่าวอยู่

จังหวัดกาญจนบุรี จึงขอหารือว่า พ.จ.อ. มนตรี พันชะตา กับนางมิมุ้ ไม่มีชื่อสกุล จะจดทะเบียนสมรสกันได้หรือไม่ หากจดทะเบียนไม่ได้จะมีแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้อย่างไร เพื่อจังหวัดจะได้แจ้งให้อำเภอทราบ และถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เทอดศักดิ์ วรรณสุต

(นายเทอดศักดิ์ วรรณสุต)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร. (๐๓๔) ๕๑๑๓๒๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๑๔๒๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ สิงหาคม ๒๕๔๐

เรื่อง หรือการจดทะเบียนการสมรสของบุคคลสัญชาติไทยกับบุคคลต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดกาญจนบุรี ที่ กจ ๐๐๑๘.๑/๘๓๕๑ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๐

ตามที่หารือแนวทางปฏิบัติกรณี พ.จ.อ. มนต์รี พันชะดา (ลาออกจากราชการแล้ว) ร้องขอจดทะเบียนสมรสกับนางมิมุ ไม่มีชื่อสกุล สัญชาติพม่า ถือบัตรประจำตัวผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า ว่าสามารถจดทะเบียนการสมรสกันได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่าในกรณีบุคคลต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือบัตรประจำตัวชนกลุ่มน้อยต่างๆ เช่น บัตรประจำตัวผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า บัตรประจำตัวบุคคลในพื้นที่สูง บัตรประจำตัวผู้นอพบพ เป็นต้น ร้องขอจดทะเบียนการสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยหรือกับบุคคลต่างด้าวกันเอง นายทะเบียนจะต้องตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องหรือให้ผู้ร้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งการสมรสที่กฎหมายกำหนด โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๗๗ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ หากข้อเท็จจริงที่ได้ปรากฏว่า ผู้ร้องมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งการสมรสนายทะเบียนก็ชอบที่จะปฏิเสธการจดทะเบียนการสมรสกับผู้ร้องได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอสังขละบุรีถือปฏิบัติ พร้อมทั้งแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ ภายในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สวัสดี ส่งสัมพันธ์

(นายสวัสดิ์ ส่งสัมพันธ์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕, ๔๓๐๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๗๗๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๙ เมษายน ๒๕๔๑

เรื่อง ทหารือกรณีหนังสือรับรองการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดชลบุรี) และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดชลบุรี ที่ ขบ ๐๐๑๔/๓๑๒๒๓ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐
๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๗๔๔๕ ลงวันที่
๙ เมษายน ๒๕๔๑

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครองตอบข้อหารือจังหวัดชลบุรี เรื่อง
ทหารือกรณีหนังสือรับรองการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้
สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาสน์

(นายไพโรจน์ พรหมสาสน์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๖๒๕๔๑๒๕-๕๑ ต่อ ๕๓๐๕ ๕๓๐๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ ขบ ๐๐๑๘/๓๑๒๒๓

ศาลากลางจังหวัดชลบุรี

ถนนมณเฑียร ขบ ๒๐๐๐๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

เรื่อง ทาริกรณหนังสือรับรองการจดทะเบียนสมรสคนต่างชาติ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๕๘ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดชลบุรี ได้รับแจ้งจากอำเภอเมืองชลบุรีว่า ได้รับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสระหว่าง นายอู๋ หลุน คุณ (บุคคลสัญชาติจีนไต้หวัน) กับ น.ส. เบญจวรรณ ปราบทอง (บุคคลสัญชาติไทย) โดยผู้ร้องได้นำเอกสารหนังสือสาบานตนจากสำนักงานเศรษฐกิจและการค้าไทเป เลขที่อ้างอิง ๘๖/๑๔๑๐ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๐ พร้อมหนังสือเดินทางของฝ่ายชาย และฝ่ายหญิงได้นำสำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดง ซึ่งในการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติตามหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ ข้อ ๑.๔ ให้นายทะเบียนตรวจสอบหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทย หรือจากสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นรับรองว่าเป็นเอกสารที่ถูกต้อง หากมิได้ผ่านการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น ให้นายทะเบียนส่งหนังสือรับรองฉบับนั้นไปสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อจะได้ส่งให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการต่อไป และตามหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๒/๑๐๗๑๕๗ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๒ กำหนดให้สถานทูตหรือสถานกงสุลเป็นผู้ออกหนังสือรับรอง เพื่อนำไปจดทะเบียนสมรสกับคนต่างด้าว โดยให้เจ้าพนักงานทูตหรือกงสุลนั้นเป็นผู้ลงนามรับรองเอกสารดังกล่าว

สำหรับกรณีของผู้ร้องรายนี้ ได้นำหนังสือสาบานตนต่อหน้าเลขาธิการกองการเอกสาร
 เดินทางของสำนักงานเศรษฐกิจและการค้าไทเปในกรุงเทพฯ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐
 รับรองคำแปลภาษาไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศมาแสดง ซึ่งมีใช้เป็นหนังสือรับรองที่ออก
 จากสถานทูตหรือสถานกงสุลในประเทศไทยแต่อย่างใด จังหวัดชลบุรี จึงขอหารือว่า เอกสารดังกล่าว
 ที่ผู้ร้องนำมาแสดง (หนังสือสาบานตนของฝ่ายชาย) ตามที่แนบมานี้ อำเภอเมืองชลบุรีสามารถ
 ดำเนินการรับจดทะเบียนสมรสให้ผู้ร้องได้หรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาผลเป็นประการใดแจ้งจังหวัดทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ปรีชา กมลบุตร

(นายปรีชา กมลบุตร)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

สำนักทะเบียนจังหวัด

โทร. (๐๓๘) ๒๘๒๕๔๕

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๗๔๘๕

กรมการปกครอง
ณ อัยการ กท ๑๐๒๐๐

๙ เมษายน ๒๕๔๑

เรื่อง หรือกรณีหนังสือรับรองการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดชลบุรี ที่ ชบ ๐๐๑๔/๓๑๒๒๓ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๐๒๑๑/๒๑๙๒ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๑

ตามที่จังหวัดชลบุรี มีหนังสือหรือกรณีสำนักทะเบียนอำเภอชลบุรี ได้รับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสระหว่าง นายอุ หลุน คุณ บุคคลสัญชาติไต้หวัน กับ น.ส. เบญจวรรณ ปราบทอง บุคคลสัญชาติไทยโดยผู้ร้องฝ่ายชายได้นำหลักฐานหนังสือสาบานตนจากสำนักงานเศรษฐกิจและการค้าไทเป รับรองคำแปลภาษาไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศ พร้อมหนังสือเดินทางว่ากรณีดังกล่าวสำนักทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรีจะสามารถจดทะเบียนสมรสให้กับผู้ร้องได้หรือไม่

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า ในกรณีบุคคลต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย นายทะเบียนจะต้องถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๕๔ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๔๘๔ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ โดยตรวจสอบหลักฐาน คุณสมบัติของผู้ร้อง รวมทั้งหนังสือรับรองของสถานทูตหรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทย หรือจากองค์การที่รัฐบาลประเทศนั้นมอบหมาย สำหรับในกรณีที่ผู้ร้องเป็นบุคคลต่างด้าวได้นำหนังสือรับรองคำสาบานจากสำนักงานเศรษฐกิจและการค้าไทเปมาแสดงเพื่อร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยนั้น แม้ในด้านกฎหมายสำนักงานเศรษฐกิจและการค้าไทเปจะไม่มีลักษณะเป็นสถานทูตหรือสถานกงสุล แต่ในทางปฏิบัติทั้งประเทศไทยและประเทศไต้หวันต่างอนุโลมให้สำนักงานเศรษฐกิจและการค้าของทั้งสองฝ่ายทำหน้าที่เช่นเดียวกับสถานทูตหรือสถานกงสุล ประกอบกับการดำเนินการเกี่ยวกับสถานะบุคคลไม่เป็นการยอมรับฐานะทางการ อันเป็นผลนำไปสู่การกระทำระหว่างรัฐ ดังนั้น การที่สำนักงาน

เศรษฐกิจและการค้าไทเปรับรองคำสาบานเกี่ยวกับสถานภาพการสมรสซึ่งเป็นการรับรองสถานะของบุคคล ไม่มีนัยทางการเมือง นายทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรี จึงสามารถพิจารณารับหนังสือรับรองดังกล่าวเพื่อประกอบการจดทะเบียนสมรสได้ โดยถือว่าสำนักงานเศรษฐกิจและการค้าไทเปทำหน้าที่เช่นเดียวกับสถานทูตหรือสถานกงสุลโดยอนุโลม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรีทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาส์น

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร.(๐๒) ๖๒๙๔๑๒๕ - ๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ ๑๔๑๒๙

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๑

เรื่อง หนังสือรับรองการแต่งงานซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

เรียน ปลัดกระทรวงต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนมาก ที่ กต ๐๒๑๑/๒๙๙๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๑
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

ที่ กกอ.๔๖๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑

ตามที่หารือกรณีคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม นำหนังสือรับรองการแต่งงานที่ออกโดยคณะกรรมการอิสลามให้กระทรวงต่างประเทศรับรองเพื่อนำไปเป็นหลักฐานแสดงสถานภาพของตนในต่างประเทศโดยหาถือว่า หนังสือรับรองการแต่งงานหรือการหย่าที่ออกโดยคณะกรรมการอิสลามประจำ ๔ จังหวัดภาคใต้ แตกต่างจากหนังสือรับรองฯ ของจังหวัดอื่นอย่างไร หนังสือรับรองดังกล่าวมีผลตามกฎหมายไทยหรือไม่ และกระทรวงการต่างประเทศสามารถรับรองความถูกต้องในเอกสารดังกล่าวได้หรือไม่ รวมทั้งคนไทยมุสลิมที่แต่งงานตามหลักศาสนาอิสลามจะต้องยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการสมรส ณ สำนักทะเบียนอีกครั้งหรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วขอเรียนว่า

๑. ได้หารือไปยัง สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและทราบว่า หนังสือรับรองการแต่งงาน หรือการหย่า ที่ออกโดยคณะกรรมการอิสลามประจำ ๔ จังหวัดภาคใต้ หรือออกโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดอื่น ๆ ทุกจังหวัด มีรูปแบบและสาระสำคัญในหนังสือรับรองดังกล่าวเหมือนกันทุกประการ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

๒. การสมรสและการหย่าตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๔ อันเป็นวันที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ประกาศใช้เป็นต้นมา คู่กรณีต้องร้องขอจดทะเบียนการสมรสหรือการหย่าต่อนายทะเบียน (นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ) หรือฟ้องต่อศาลเพื่อมีคำพิพากษาให้หย่า เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการสมรสหรือการหย่า หรือศาลมีคำพิพากษาให้หย่าแล้ว การสมรสหรือการหย่าดังกล่าวจึงจะมีผลสมบูรณ์ตามมาตรา ๑๔๕๗ ๑๔๑๔ ๑๔๑๕ และ ๑๕๓๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕

ดังนั้น การแต่งงานหรือการหย่าตามบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม โดยนายทะเบียน (นายอำเภอ หรือ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ) มิได้รับจดทะเบียนสมรสหรือการหย่าให้ หรือไม่มีคำพิพากษาของศาลให้หย่า จึงไม่มีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ อย่างไรก็ตาม ในคดีแพ่งเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดกในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล ระหว่างผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามด้วยกัน หรือคดีไม่มีข้อพิพาทซึ่งผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นผู้ร้องขอ บุคคลดังกล่าวสามารถอ้างหลักฐานการแต่งงานหรือการหย่าตามบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม ซึ่งออกโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เป็นหลักฐานประกอบการวินิจฉัยชี้ขาดศาลชั้นต้นได้ตามนัยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. ๒๕๔๙

สำหรับกรณีที่กระทรวงการต่างประเทศจะประทับรับรองความถูกต้องของหนังสือรับรองการแต่งงานหรือการหย่าที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนั้น เนื่องจากเอกสารดังกล่าวมิใช่เอกสารที่จัดทำขึ้นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ กระทรวงการต่างประเทศ จึงอาจรับรองค่าแปลถูกต้องได้ แต่ไม่ควรรับรองว่าเอกสารดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕

๓. ในกรณีการแต่งงานตามหลักศาสนาอิสลามซึ่งมิได้มีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ หากคู่สมรสประสงค์จะให้การสมรสนั้นมีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ บุคคลดังกล่าวควรยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการสมรสต่อนายทะเบียน (นายอำเภอ หรือ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ) อีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุฒ

(นายบรรจง กันตวิรุฒ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๐๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๐๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๔๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนรัชฎาภิเศก กท ๑๐๒๐๐

๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๑

เรื่อง ทหารเรือแนวทางการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนการสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๕๑๒๐ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๑

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๔๖๓๖ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๑

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยตอบข้อหารือกรุงเทพมหานคร เรื่อง ทหารเรือแนวทางการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนการสมรส เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักงานทะเบียนอำเภอ และกิ่งอำเภอ ถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุฒ

(นายบรรจง กันตวิรุฒ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๕๑๒๐

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
๑๗๓ ถนนดินสอ กทม. ๑๐๒๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทารือแนวทางการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนการสมรส
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ด้วยสำนักงานเขตบางขุนเทียนได้ทารือ กรณีได้รับคำร้องของ นางนราวัลย์ ชมภูปิโก อยู่บ้านเลขที่ ๒๗/๑๕๒ หมู่ที่ ๓ ถนนเอกชัย ตำบลคอกกระบือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร และนายอุดม วนิชธนสาร อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๑-๑๖๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลศาลเจ้าโรงทอง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ขอบันทึกเพิ่มเติม ครั้งที่ ๒ ในทะเบียนการสมรส (คร.๒) ตามหลักฐานการเปลี่ยนชื่อสกุลของฝ่ายชาย เพื่อนำไปแก้ไขชื่อสกุลของฝ่ายหญิงในทะเบียนบ้าน สำนักงานเขตบางขุนเทียน ได้ชี้แจงผู้ร้องว่า กรณีดังกล่าวสามารถดำเนินการยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านได้ โดยแสดงเอกสารการเปลี่ยนชื่อสกุลของฝ่ายชายประกอบใบสำคัญการสมรส ตามนัยระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ (๑) กล่าวคือ กรณีผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารทะเบียนราษฎรนำเอกสารราชการมาแสดง ไม่ว่าเอกสารดังกล่าวจะจัดทำก่อนหรือหลังการจัดทำทะเบียนราษฎร ให้ผู้ยื่นคำร้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าเอกสารดังกล่าวเชื่อถือได้ ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารทะเบียนราษฎรให้ และไม่ต้องบันทึกเพิ่มเติมครั้งที่ ๒ ในทะเบียนการสมรส (คร. ๒) แต่ผู้ร้องได้แจ้งว่านายทะเบียนที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ได้ยืนยันให้มาดำเนินการบันทึกเพิ่มเติม ครั้งที่ ๒ ในทะเบียนการสมรส (คร. ๒) ก่อนจึงจะสามารถแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านได้

สำนักงานเขตบางขุนเทียนมีความเห็นว่า กรณีคู่สมรสได้จดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมาภายหลังฝ่ายชายได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล ฝ่ายหญิงสามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕(๑) โดยแสดงหลักฐานการจดทะเบียนชื่อตัวหรือชื่อสกุลประกอบหลักฐานพร้อมใบสำคัญการสมรส มิต้องมาบันทึกเพิ่มเติมครั้งที่ ๒ ในทะเบียนการสมรส (คร.๒) แต่อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการ สำนักงานเขตบางขุนเทียนจะพิจารณาดำเนินการให้ผู้ร้อง โดยถือปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๗๙๗๑๓

ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ เรื่องหาหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุล ซึ่งระบุว่าคู่สมรสอาจยื่นคำร้องขอให้หายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง ในทะเบียนการสมรสไว้เป็นหลักฐานได้ ความเห็นของสำนักงานเขตบางขุนเทียนถูกต้อง หรือไม่

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาและตรวจสอบจากระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า

๑. การบันทึกเพิ่มเติมครั้งที่ ๒ ในทะเบียนการสมรส (คร.๒) เขตบางขุนเทียนสามารถดำเนินการให้กับผู้ร้องได้ ทั้งนี้โดยถือปฏิบัติตามนัยระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๘๓ ข้อ ๖๗, ข้อ ๖๘ (๓) และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๕๔๓๒ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมรายการในทะเบียนครอบครัว

๒. การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านของผู้ร้องฝ่ายหญิง ผู้ร้องฝ่ายหญิงสามารถนำหลักฐานการเปลี่ยนชื่อสกุลของฝ่ายชายประกอบใบสำคัญการสมรสไปแสดง ขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านได้ เนื่องจากเป็นการใช้ชื่อสกุลของสามีตามสิทธิโดยนัย พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ กล่าวคือ “หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี” ดังนั้น ความเห็นของสำนักงานเขตบางขุนเทียน น่าจะถูกต้องแล้ว เนื่องจากกรณีตามข้อหาหรือได้มีความเห็นแย้งระหว่างสำนักทะเบียน โดยสำนักทะเบียนที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่เห็นว่าต้องดำเนินการบันทึกเพิ่มเติม ครั้งที่ ๒ ในทะเบียนการสมรส (คร.๒) ก่อน จึงจะสามารถแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านได้ แต่สำนักงานเขตบางขุนเทียนซึ่งเป็นสำนักทะเบียนที่ผู้ร้องจดทะเบียนการสมรสไว้ เห็นว่าไม่จำเป็นต้องบันทึกเพิ่มเติม ครั้งที่ ๒ ในทะเบียนการสมรส (คร.๒) ก็สามารถดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านได้ โดยนำหลักฐานเอกสารเปลี่ยนชื่อสกุลของฝ่ายชายประกอบใบสำคัญการสมรสไปแสดงตามนัยระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ (๑)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกรณีดังกล่าวไม่มีหนังสือสั่งการวางแนวปฏิบัติไว้เฉพาะ จึงหาหรือว่าความเห็นของกรุงเทพมหานครดังกล่าวถูกต้อง หรือไม่ ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้กรุงเทพมหานครทราบด้วย เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ร้อยตำรวจตรี เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ

(เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ)

รองปลัดกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๕๒๕๔๐

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๔๖๓๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทหาริอแนวทางการบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนการสมรส

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๕๑๒๐ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑

ตามที่ทหาริอกรณีผู้ร้องได้จดทะเบียนการสมรสแล้ว และต่อมาคู่สมรสฝ่ายชายได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรในการแก้ไขรายการชื่อสกุลของคู่สมรสฝ่ายหญิงในทะเบียนบ้าน นั้น

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการสมรส และต่อมาคู่สมรสฝ่ายชายได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล บุคคลดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนการสมรสได้โดยถือปฏิบัติตามนัยระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖๗ และข้อ ๖๘ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๕๕๓๒ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ สำหรับการแก้ไขรายการชื่อสกุลของคู่สมรสฝ่ายหญิงในทะเบียนบ้าน เพื่อให้ถูกต้องตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ นั้น ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนโดยแสดงหลักฐานการจดทะเบียนการสมรสและหลักฐานการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลของฝ่ายชายได้ตามนัยระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕(๑) โดยจะร้องขอบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนการสมรสหรือไม่ก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสำนักทะเบียนเขตบางขุนเทียนและสำนักทะเบียนเขตในกรุงเทพมหานคร ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุฒ

(นายบรรจง กันตวิรุฒ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๓

กรมการปกครอง
ถนนอิษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๕ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๔๘๒๒ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๐

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๓๐๙๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

ตามที่ให้บันทึกรายการในทะเบียนสมรสตามตัวอย่างที่กำหนดรวมทั้งแจ้งว่าแบบพิมพ์ทะเบียนสมรส (คร.๒) ทำระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้พิมพ์ข้อความสำคัญซึ่งจะต้องบันทึกไว้ในทะเบียนสมรสแล้ว นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า เนื่องจากแบบพิมพ์ทะเบียนสมรส (คร.๒) ทำระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้พิมพ์ข้อความสำคัญซึ่งจะต้อง บันทึกไว้ตามกฎหมายแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องบันทึกข้อความดังกล่าวอีก ดังนั้น เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของระเบียบนี้ที่ต้องให้บริการแก่ประชาชนด้วยความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น จึงขอชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรส โดยยกเลิกการบันทึกรายการในทะเบียนสมรส (คร.๒) ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๔๘๒๒ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๐ และให้นายทะเบียนบันทึกรายการในช่องบันทึกเฉพาะข้อความที่ผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึกไว้เท่านั้น เช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือเรื่องอื่น ๆ เป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อนุชา โมกขะเวส

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕ -๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๗๖๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐

๑๙ มีนาคม ๒๕๔๒

เรื่อง การส่งสำเนาทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๑๑ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๐

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๒๒ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

ตามที่ให้นายทะเบียนคัดสำเนาทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว รวมทั้งส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ทันที่หลังจากได้จดทะเบียนสมรสแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากการส่งสำเนาทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าวรวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว หมดความจำเป็นแล้ว ประกอบกับสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ต้องจัดส่งสำเนาทะเบียนครอบครัวทุกประเภทให้จังหวัด และกรุงเทพมหานครตรวจสอบความถูกต้องภายในวันที่ห้าของเดือนตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๒๒ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นการส่งสำเนาทะเบียนที่ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการลดภาระในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยจะทำให้มีเวลาในการปฏิบัติภารกิจตามนโยบายสำคัญเพิ่มมากขึ้นจึงให้ยกเลิกการส่งสำเนาทะเบียนเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ตามนัยข้อ ๒ ของหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๑๑ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๐ ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๔๒ เป็นต้นไป สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะนายทะเบียนตามข้อ ๑ ยังคงให้ถือปฏิบัติเช่นเดิม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุณ

(นายบรรจง กันตวิรุณ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๕๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

ด่วนมาก

วิทยาการปกครอง

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๓๒๓

วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่า ปัจจุบันมีบุคคลต่างด้าวขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย ณ สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต เป็นจำนวนมากผิดปกติ แต่จากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่นำมาขึ้นต่อนายทะเบียนพบว่าบางรายการไม่เป็นไปตามระเบียบกฎหมายกำหนด เช่นหนังสือรับรองของสถานทูตหรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทย บางรายมีการขาด ลบ ตก เต็ม หรือ แก้ไขเปลี่ยนแปลง จึงน่าจะเป็นเอกสารที่มีการปลอมแปลงขึ้นมาใหม่ หากนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ใช้ความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบและรับจดทะเบียนให้ จะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ทางราชการได้

ดังนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดกำชับสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตทุกแห่ง ใช้ความระมัดระวัง และรอบคอบในการรับจดทะเบียนให้แก่บุคคลต่างด้าวที่ขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย โดยหากมีข้อสงสัยขอให้ส่งหนังสือรับรองดังกล่าวไปยังสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง แต่เบื้องต้นจะต้องรับคำร้องไว้ก่อนทุกราย และชี้แจงผู้ร้องให้เข้าใจ และอย่าปฏิบัติในลักษณะเป็นการกลั่นแกล้ง หน่วงเหนี่ยว หรือเรียกร้องผลประโยชน์เป็นอันขาด สำหรับรายละเอียดในเรื่องนี้ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ หนังสือ ปกปิด ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๕ และ ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๗๗ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ โดยเคร่งครัด

(นายประมวล รุ่งเสรี)

อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๗๐๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง หารือกรณีการจัดทะเบียนสมรสซ้ำ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๔๓๖ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๔๗๑๔ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒
๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๖๖๒ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๒

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย และสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องหารือกรณีการจัดทะเบียนสมรสซ้ำ เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนะศักดิ์ ชูบุรณ์)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๖๒๔๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖ มท. ๕๑๒๓๘

โทรสาร (๐๒) ๒๘๒๓๗๕๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๔๓๖

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

เรื่อง ทหารอกรณิการจดทะเบียนสมรสซ้ำ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ มท ๐๓๐๗/ป ๔๔๔๑ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ด้วยกรุงเทพมหานครมีหนังสือทหารอกรณิการมีผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสสองครั้งกับคู่สมรสเดิมโดยการสมรสครั้งแรกมิได้จดทะเบียนการหย่าแต่อย่างใด ต่อมาคู่สมรสดังกล่าวได้จดทะเบียนการหย่าโดยนำหลักฐานการจดทะเบียนสมรสครั้งที่สองมาแสดง โดยขอทหารว่า

๑. สำนักทะเบียนเขตจะดำเนินการจดทะเบียนการหย่าให้กับคู่สมรสดังกล่าวหรือไม่

๒. การจดทะเบียนการหย่า โดยผู้ร้องนำหลักฐานการสมรสครั้งที่สองมาแสดง จะทำให้การสมรสครั้งแรกสิ้นสุดลงด้วยหรือไม่

๓. การบันทึกการหย่าไว้ในทะเบียนสมรสจะมีวิธีปฏิบัติอย่างไร

๔. การจดทะเบียนสมรสซ้ำดังกล่าวจะถือว่าผู้ร้องเป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย นับตั้งแต่เมื่อใด

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วมีความเห็นว่ากรณีคู่สมรสซึ่งได้จดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสเดิมสองครั้ง โดยการสมรสครั้งแรกยังมิได้สิ้นสุดลงตามนัยมาตรา ๑๕๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้น ผลของการสมรสจะเกิดขึ้นนับตั้งแต่ได้มีการจดทะเบียนสมรสครั้งแรกเท่านั้น ตามนัยมาตรา ๑๔๕๗ โดยการสมรสครั้งหลังจะไม่มีผลเกี่ยวกับการสมรสตามกฎหมายแต่อย่างใด สำหรับกรณีที่คู่สมรสดังกล่าวได้ร้องขอจดทะเบียนการหย่า แม้ผู้ร้องจะนำหลักฐานของการสมรสครั้งที่สองมาแสดงก็เป็นเพียงหลักฐานเพื่อยืนยันว่าได้มีการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ดังนั้น เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการหย่าแล้ว จึงทำให้การสมรสสิ้นสุดลงตามนัยมาตรา ๑๕๐๑ โดยไม่ต้องจดทะเบียนการหย่าสำหรับการสมรสครั้งแรกอีกตามนัย มาตรา ๑๔๑๕

อนึ่ง เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๔๗๘ ข้อ ๖ ซึ่งกำหนดให้นายทะเบียนบันทึกการหย่าไว้ในทะเบียนสมรส นายทะเบียนที่รับจดทะเบียนการหย่าจึงควรแจ้งให้นายทะเบียนที่รับจดทะเบียนสมรสทั้งสองแห่งบันทึกข้อเท็จจริงลงในทะเบียนสมรสให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับการจดทะเบียนการหย่าไว้ โดยถือปฏิบัติตามนัยข้อ ๓๙ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๔๑

เนื่องจากข้อหารือของกรุงเทพมหานครดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมาย ดังนั้น เพื่อความรอบคอบในการตอบข้อหารือ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า กรณีคู่สมรสได้จดทะเบียนสมรสสองครั้งกับคู่สมรสเดิมโดยการสมรสครั้งแรกยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะถือว่าการสมรสครั้งหลังมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ และในกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้นำหลักฐานการสมรสครั้งหลังมายื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนการหย่า ซึ่งนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการหย่าแล้ว จะทำให้การสมรสครั้งแรกสิ้นสุดลงด้วยหรือไม่ และในกรณีนี้ นายทะเบียนจะสามารถดำเนินคดีกับบุคคลทั้งสองดังกล่าวฐานแจ้งความเท็จและแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ได้หรือไม่ ผลการพิจารณาเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนะศักดิ์ ยวบูรณ์)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๙๙๑๒-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๔๔๔๑

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร

๑๗๓ ถนนดินสอ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๑

เรื่อง ทาริการณิการจดทะเบียนครอบครัว

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๖ ฉบับ

ด้วยสำนักงานเขตหนองแขมได้ทาริการณิได้รับคำร้องของ นายไพโรจน์ รอดแป้น กับนางอัมพร รอดแป้น (แสงไชยา) ร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยผู้ร้องได้จดทะเบียนสมรสไว้ ณ สำนักงานเขตหนองแขม เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๗ ซึ่งสำนักงานเขตหนองแขมได้ตรวจสอบหลักฐานของผู้ร้องแล้ว ปากฎารายละเอียดและข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. ผู้ร้องได้จดทะเบียนสมรสที่สำนักทะเบียนเขตหนองแขม เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๗ ตามหลักฐานสำเนาทะเบียนการสมรส เลขที่ ๒๗๔/๔๗๖๑ แต่ผู้ร้องฝ่ายหญิงไม่ดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน และเปลี่ยนบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่จดทะเบียนสมรสต่อมาได้ร้องขอจดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสเดิมอีกที่สำนักทะเบียนเขตภาษีเจริญ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ ตามหลักฐานสำเนาทะเบียนการสมรส เลขทะเบียนที่ ๑๐๓๐/๒๕๐๔๒ และได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนหย่าที่สำนักทะเบียนอำเภอปากเกร็ด เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕ โดยการจดทะเบียนหย่าดังกล่าวผู้ร้องนำหลักฐานการจดทะเบียนสมรส เลขทะเบียนที่ ๑๐๓๐/๒๕๐๔๒ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ (ครั้งที่ ๒) เป็นหลักฐานในการหย่า

๒. ผู้ร้องฝ่ายหญิงได้ยื่นคำร้องขอให้สำนักงานเขตภาษีเจริญออกหนังสือรับรองความเป็นโสด แต่สำนักงานเขตภาษีเจริญแนะนำให้ผู้ร้องไปตรวจสอบทะเบียนครอบครัวที่สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง จากการตรวจสอบพบว่าผู้ร้องยังมีรายการจดทะเบียนสมรสที่สำนักงานเขตหนองแขม เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๗ ปากฎอยู่ จึงไม่สามารถออกหนังสือรับรองความเป็นโสดให้แก่ผู้ร้องได้

๓. สำนักงานเขตหนองแขมได้พิจารณาแล้ว กรณีดังกล่าวไม่มีกฎหมาย ระเบียบ กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติไว้ จึงขอหารือว่า

๓.๑ สำนักงานเขตหนองแขม หรือสำนักงานเขตอื่นจะดำเนินการจดทะเบียนหย่าให้ผู้ร้องตามประสงค์ได้หรือไม่ ถ้าดำเนินการได้ควรพิจารณาจากหลักฐานอะไรบ้าง

๓.๒ การจดทะเบียนหย่า เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕ จะทำให้การสมรสครั้งแรก เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๒๗ สิ้นสุดด้วยหรือไม่

๓.๓ การบันทึกครั้งที่ ๒ ทางทะเบียนทั้งสองแห่งคือ สำนักทะเบียนเขตหนองแขม กับสำนักทะเบียนเขตภาษีเจริญ จะปฏิบัติอย่างไร

๓.๔ การที่ผู้ร้องจดทะเบียนสมรสซ้ำกัน กล่าวคือ ผู้ร้องจดทะเบียนการสมรสครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๒๗ ยังไม่หย่าขาดจากกัน และร้องขอจดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสเดิมครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๓๐ กรณีนี้ถือว่าคู่สมรสเป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย นับแต่ครั้งใด

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีที่หารือมาเป็นการจดทะเบียนสมรสซ้ำระหว่างคู่สมรสคู่เดิม ๒ ครั้ง ทั้งมิได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการทำให้เกิดปัญหาในการใช้เอกสารของผู้ร้องและแนวทางปฏิบัติของราชการ ซึ่งกรณีนี้กรุงเทพมหานครได้ตรวจสอบจากกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่าไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการวางแนวทางปฏิบัติ กรณีดังกล่าวไว้ ประกอบกับประเด็นข้อหารือของสำนักงานเขตหนองแขมนำจะเป็นประเด็นที่ควรได้รับการวินิจฉัยให้ชัดเจน กรุงเทพมหานครจึงขอส่งประเด็นข้อหารือของสำนักงานเขตหนองแขมมาเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลการพิจารณาเป็นประการใด โปรดแจ้งให้กรุงเทพมหานครทราบ เพื่อจะได้แจ้งสำนักงานเขตหนองแขมถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ร้อยตำรวจตรี

(เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ)

รองปลัดกรุงเทพมหานคร

ปฏิบัติราชการแทนปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๔๒๔๔๐

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๑๗๑๔

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง ทหารiorกรณีการจดทะเบียนสมรสซ้ำ

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๔๔๔๑ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๖๖๒ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๒

ตามที่มีหนังสือทหารiorกรณีมีผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสสองครั้งกับคู่สมรสเดิม โดยการสมรสครั้งแรกมิได้จดทะเบียนการหย่าแต่อย่างใด ต่อมาคู่สมรสดังกล่าวได้จดทะเบียนการหย่าโดยนำหลักฐานการจดทะเบียนสมรสครั้งที่สองมาแสดง โดยขอทหารiorว่า

๑. สำนักทะเบียนเขตจะดำเนินการการจดทะเบียนการหย่าให้กับคู่สมรสดังกล่าวได้หรือไม่
๒. การจดทะเบียนการหย่า โดยผู้ร้องนำหลักฐานสมรสครั้งที่สองมาแสดง จะทำให้การสมรสครั้งแรกสิ้นสุดลงด้วยหรือไม่
๓. การบันทึกการหย่าไว้ในทะเบียนสมรสจะมีวิธีปฏิบัติอย่างไร
๔. การจดทะเบียนสมรสซ้ำดังกล่าวจะถือว่าผู้ร้องเป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมายนับตั้งแต่เมื่อใด นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือทหารiorไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และได้รับแจ้งตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๖๖๒ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๒ ว่าคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาข้างต้นแล้ว มีความเห็นว่า เมื่อชายและหญิงได้จดทะเบียนสมรสตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ โดยถูกต้องแล้ว ย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายนับแต่วันจดทะเบียนสมรส ดังนั้น ในกรณีที่มีการสมรสยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑ แม้ต่อมากคู่สมรสเดิมจะจดทะเบียนสมรสซ้ำเป็นครั้งที่สองก็ตามไม่ทำให้การสมรสครั้งแรกสิ้นสุดลงไปได้ การสมรสครั้งที่สองนี้ไม่มีผลตามกฎหมาย สำหรับกรณีที่มีคู่สมรสดังกล่าวได้ร้องขอจดทะเบียนการหย่าตามมาตรา ๑๕๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว การสมรสย่อมสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑

แม้ว่าในการจดทะเบียนการหย่าจะได้นำไปสำคัญการสมรสครั้งที่สองที่ไม่มีผลตามกฎหมายมาแสดงก็ตาม เนื่องจากการแสดงเอกสารดังกล่าวเป็นเพียงหลักฐานเพื่อแสดงว่าได้มีการจดทะเบียนสมรสอยู่ก่อนอันเป็นวิธีปฏิบัติหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยเท่านั้น

อนึ่ง เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ข้อ ๖ ซึ่งกำหนดให้นายทะเบียนบันทึกการหย่าไว้ในทะเบียนสมรส นายทะเบียนที่รับจดทะเบียนการหย่าจึงควรแจ้งให้นายทะเบียนที่รับจดทะเบียนสมรสทั้งสองแห่งบันทึกข้อเท็จจริงลงในทะเบียนสมรสให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับการจดทะเบียนการหย่าไว้ โดยถือปฏิบัติตามนัยข้อ ๓๙ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนเขตหนองแขมและสำนักทะเบียนในพื้นที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนะศักดิ์ ยวบูรณ์)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๘๒๓๗๔๑

ที่ นร ๐๖๐๑/๖๖๒

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ทำเนียบวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ทาหรือกรณิการจดทะเบียนสมรสซ้ำ

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๕๓๖ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด่วนที่สุดที่ นร ๐๖๐๑/ป ๓๕๒๓

ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การจดทะเบียนสมรสซ้ำ

ตามหนังสือที่อ้างถึง (๑) กระทรวงมหาดไทยได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีคู่สมรสได้จดทะเบียนสมรสสองครั้งกับคู่สมรสเดิม โดยการสมรสครั้งแรกยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะถือว่าการสมรสครั้งหลังมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่

ประเด็นที่สอง กรณีที่บุคคลดังกล่าวได้นำหลักฐานการสมรสครั้งหลังมายื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนการหย่า ซึ่งนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการหย่าแล้ว จะทำให้การสมรสครั้งแรกสิ้นสุดหรือไม่ และ

ประเด็นที่สาม นายทะเบียนจะสามารถดำเนินคดีกับบุคคลทั้งสองดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ได้หรือไม่ และตามหนังสือที่อ้างถึง (๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ความละเอียดทราบอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อชายและหญิงได้จดทะเบียนสมรสตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ โดยถูกต้องแล้วการสมรสย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายนับแต่วันจดทะเบียนสมรส ดังนั้น ในกรณีที่มีการสมรสยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑ แม้ต่อมาคู่สมรสเดิมจะจดทะเบียนสมรสซ้ำเป็นครั้งที่สองก็ตามไม่ทำให้การสมรสครั้งแรกสิ้นสุดลงไปได้ การสมรสครั้งที่สองนี้ไม่มีผลตามกฎหมาย

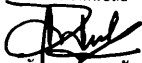
ประเด็นที่สอง เมื่อคู่สมรสได้จดทะเบียนหย่าตามมาตรา ๑๕๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว การสมรสย่อมสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑ แม้ว่าในการจดทะเบียนหย่าจะได้นำใบสำคัญการสมรสครั้งที่สองที่ไม่มีผลตามกฎหมายมาแสดงก็ตาม เนื่องจากการแสดงเอกสารดังกล่าวเป็นเพียงหลักฐานเพื่อแสดงว่าได้มีการจดทะเบียนสมรสอยู่ก่อนอันเป็นวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยเท่านั้น

ประเด็นที่สาม เห็นว่า การกระทำจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบความผิดของฐานความผิดให้ครบทุกประการ ทั้งองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน แต่จากข้อหาหรือไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนว่ามี การกระทำที่เข้าองค์ประกอบความผิดดังกล่าว จึงไม่อาจจะวินิจฉัยในประเด็นนี้ได้

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงเบื้องต้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๐๗

กองขกร่างกฎหมาย

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๑๙, ๔๒๓

โทรสาร ๒๒๔๑๓๓๕

WWW.krisdika.go.th

บันทึก

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสซ้ำ

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๔๓๖ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรณีคู่สมรสได้จดทะเบียนสมรสสองครั้งกับคู่สมรสเดิมโดยการสมรสครั้งแรกยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต่อมาคู่สมรสดังกล่าวได้ร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยนำใบสำคัญการสมรสครั้งที่สองมาแสดงต่อนายทะเบียน กระทรวงมหาดไทยจึงมีปัญหาคอฎหมายขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็น ดังนี้

๑. กรณีคู่สมรสได้จดทะเบียนสมรสสองครั้งกับคู่สมรสเดิม โดยการสมรสครั้งแรกยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะถือว่าการสมรสครั้งหลังมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่

๒. ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้นำหลักฐานการสมรสครั้งหลังมาขึ้นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนการหย่า ซึ่งนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการหย่าแล้วจะทำให้การสมรสครั้งแรกสิ้นสุดด้วยหรือไม่

๓. นายทะเบียนจะสามารถดำเนินคดีกับบุคคลทั้งสองดังกล่าวฐานแจ้งความเท็จและแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชนหรือเอกสารราชการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาที่หารือดังกล่าว และได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย(กรมการปกครอง) แล้วมีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า เมื่อชายและหญิงได้จดทะเบียนสมรสตามมาตรา ๑๐^{*} แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ โดยถูกต้องแล้วการสมรสย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายนับแต่วันจดทะเบียนสมรส รวมทั้งทำให้ชายและหญิงดังกล่าวมีสถานะเป็นสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๕๗^๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ในกรณีที่มีการสมรสยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑^๓ แม้ต่อมากู่สมรสเดิมจะจดทะเบียนสมรสซ้ำอีกครั้งก็ตามไม่ทำให้การสมรสครั้งแรกสิ้นสุดลงไปได้ การจดทะเบียนสมรสครั้งที่สองนี้ไม่มีผลตามกฎหมาย

* มาตรา ๑๐ เมื่อมีการร้องขอให้จดทะเบียนสมรสแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรสให้การจดทะเบียนสมรสนั้น จะขอให้นายทะเบียนไปทำนอกสำนักทะเบียนก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

^๒ มาตรา ๑๕๕๗ การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมีได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

^๓ มาตรา ๑๕๐๑ การสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อคู่สมรสได้ดำเนินการจดทะเบียนหย่าตามมาตรา ๑๕๑๕^๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว การสมรสย้อนหลังลงตามมาตรา ๑๕๐๑ แม้ว่า การจดทะเบียนหย่าจะได้นำไปสู่การสมรสครั้งที่สองที่ไม่มีผลตามกฎหมายมาแสดงก็ตาม เนื่องจากการแสดงเอกสารดังกล่าวเป็นเพียงหลักฐานเพื่อแสดงว่าได้มีการจดทะเบียนสมรสอยู่ ก่อนอันเป็นวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวเท่านั้น

ประเด็นที่สาม เห็นว่า การกระทำจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบความผิดของฐานความผิดให้ครบทุกประการทั้งองค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายใน กรณีมาตรา ๑๓๗^๕ องค์ประกอบความผิด คือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ประกอบกับเจตนาในการกระทำความผิด และกรณีมาตรา ๒๖๗^๖ องค์ประกอบความผิด คือแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชนหรือเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็น พยานหลักฐานโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ประกอบกับเจตนา ในการกระทำความผิด

จากข้อหรือไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนว่าการจดทะเบียนครั้งที่สองดังกล่าวคู่สมรส ได้ยืนยันหรือยอมรับโดยชัดแจ้งว่าตนไม่เคยจดทะเบียนสมรสกันมาก่อนแล้วอันเป็นความเท็จ ดังนั้น จึงไม่อาจจะวินิจฉัยในประเด็นข้อนี้ได้

อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๕๒

^๔มาตรา ๑๕๑๕ เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามี และภริยาได้จดทะเบียนการหย่ากันแล้ว

^๕มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๖มาตรา ๒๖๗ ผู้ใดแจ้งให้เจ้าพนักงาน ผู้กระทำการตามหน้าที่ จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชนหรือเอกสาร ราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้พยานหลักฐานโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๑๗๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบเงื่อนไขและการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร
อ้างอิง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๕
๓. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๗๗ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๑
๔. วิทยุกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๓๒๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๒

ตามที่ให้นายทะเบียนใช้ความระมัดระวังและรอบคอบในการตรวจสอบเงื่อนไขและจดทะเบียนสมรสให้แก่บุคคลต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทยหรือกับบุคคลต่างด้าวด้วยกันเอง เพื่อป้องกันปัญหาและความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น นั้น

ปัจจุบันปรากฏว่ามีสำนักทะเบียนบางแห่งปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งดังกล่าวคลาดเคลื่อน ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบเงื่อนไขและการจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทย หรือกับบุคคลต่างด้าวด้วยกันเองของสำนักทะเบียนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมการปกครองจึงขอชักซ้อมความเข้าใจ ดังนี้

๑. กรณีบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมายหรือได้รับอนุญาตให้มาอยู่เพียงชั่วคราวร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย

๑.๑ ให้ตรวจสอบคำร้องขอจดทะเบียนสมรสว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ และให้ตรวจสอบบัตรประจำตัวผู้ร้องนั้นด้วย

๑.๒ ให้สอบสวนปากคำผู้ร้องขอจดทะเบียนไว้โดยละเอียดตาม แบบ ปค.๑๔ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนเป็นใคร อยู่ที่ไหน สัญชาติอะไร อาชีพอะไร มีรายได้เท่าใด และเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานเท่าใดแล้ว เมื่อจดทะเบียนแล้วจะไปอยู่ที่ไหน

๑.๓ ให้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องขอจดทะเบียนทั้งสองฝ่ายว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ หรือไม่

๑.๔ ให้ตรวจสอบหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทย หรือจากองค์การที่รัฐบาลประเทศนั้นมอบหมาย ซึ่งหนังสือรับรองนั้นต้องระบุในเรื่องต่อไปนี้

- ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายไทย และเหมาะสมที่จะทำการสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย หรือไม่

- ผู้ร้องประกอบอาชีพอะไร และมีรายได้เท่าใด
- ภาวะทางการเงินของผู้ร้อง เป็นโสด หรือสมรสแล้ว หากสมรสแล้วมีการผูกพันที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องอะไรบ้าง

- ระบุชื่อบุคคลที่ราชการสามารถติดต่อและขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้จำนวน ๒ คน ซึ่งมีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาเดียวกับผู้ร้อง

ในกรณีที่ป็นหนังสือรับรองโดยองค์การที่รัฐบาลต่างประเทศมอบหมายหนังสือรับรองนั้นจะต้องผ่านการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นรับรองว่าเป็นเอกสารที่ถูกต้อง หากมิได้ผ่านการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นให้นายทะเบียนส่งหนังสือรับรองฉบับนั้นไปสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองเพื่อจะได้ส่งให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการต่อไป

๒. กรณีบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยหรือกับบุคคลต่างด้าวด้วยกันเอง

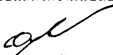
๒.๑ ให้ดำเนินการเหมือนกับข้อ ๑.๑-๑.๓

๒.๒ ในกรณีที่มิเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสจะขาดคุณสมบัติตามเงื่อนไขแห่งการสมรส ก็ให้นายทะเบียนยับยั้งการจดทะเบียนไว้ก่อนโดยอ้างข้อกฎหมาย เช่น มาตรา ๑๔๕๐ มาตรา ๑๔๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ ว่านายทะเบียนไม่อาจตรวจสอบหลักฐานได้ว่าขณะที่ผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสผู้ร้องเป็นญาติสืบสายโลหิตกันหรือไม่ หรือมีคู่สมรสอยู่หรือไม่ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ร้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้ปรากฏต่อนายทะเบียนว่ามีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งการสมรส

๓. การดำเนินการตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้รีบคำร้องไว้ก่อนทุกครั้ง และในการตรวจสอบเงื่อนไขการสมรสก่อนจดทะเบียนหรือตรวจสอบหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องให้ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ร้องเช่นกันและพึงระมัดระวังมิให้เป็นการหน่วงเหนี่ยวหรือกลั่นแกล้งหรือเรียกผลประโยชน์จากผู้ร้องเป็นอันขาด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๕๒๘

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การขอการเพิกถอนทะเบียนสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดอุดรธานี) และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดอุดรธานี ที่ อด ๐๐๑๘/๒๕๑๘๓ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๒๒๓๕ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครองตอบข้อหารือจังหวัดอุดรธานี เรื่อง การขอการเพิกถอนทะเบียนสมรส เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๕๕๑๒๕-๕๑ ต่อ ๕๓๐๕ - ๕๓๐๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๒๒๓๔

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ทาหรือการเพิกถอนทะเบียนสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดอุดรธานี ที่ อต ๐๐๑๘/๒๕๑๔๓ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ตามที่จังหวัดอุดรธานี มีหนังสือทาหรือกรณี นางพนารักษ์ เรณะสุระ สวมตัว นางสาวกาญจนา แจ่มใสดี ทำบัตรประจำตัวประชาชนและจดทะเบียนสมรสกับนายระพิน สุขเขียว ณ สำนักทะเบียนอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งกรณีดังกล่าวทำให้ผู้ถูกสวมตัวได้รับความเสียหาย และเกิดความไม่ถูกต้องทางสถานะภาพโดยจังหวัดอุดรธานี มีความเห็นว่เพื่อให้ข้อมูลทางการทะเบียนมีความถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง หากมีผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวเพิ่มเติมหรือแก้ไขรายการต่างๆ ในทะเบียนสมรส (คร. ๒) นายทะเบียนน่าจะดำเนินการให้ได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๔ จึงขอทาหรือว่าความเห็นของจังหวัดอุดรธานี ถูกต้องหรือไม่ นั้น

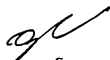
กรมการปกครองพิจารณาแล้วมีความเห็นว่ากรณีมีผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส เนื่องจากพบว่ามีการแอบอ้างสวมตัวบุคคลอื่นแล้วนำหลักฐานมาร้องขอจดทะเบียนสมรส ทำให้ผู้ที่ถูกสวมตัวได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิและรายการที่ปรากฏในทะเบียนสมรสไม่ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง (ผู้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนมิใช่ผู้มีชื่อและรายการในทะเบียนสมรส) และจังหวัดอุดรธานีมีความเห็นว่า นายทะเบียนน่าจะดำเนินการให้ได้โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๔ ซึ่งกรมการปกครองพิจารณาแล้วมีความเห็นว่าเนื่องจากระเบียบดังกล่าว กำหนดให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายซึ่งหมายถึงคู่สมรสฝ่ายหญิงฝ่ายชายหรือทั้งสองฝ่าย เป็นผู้ยื่นคำร้อง แต่กรณีตามข้อทาหรือผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งอาจหมายถึงบุคคลอื่นที่มีคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายเท่านั้น ตามนัยข้อ ๕ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น นายทะเบียน จึงไม่สามารถดำเนินการให้กับผู้ร้องตามนัยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๘ ได้ แต่เมื่อพิจารณาจากมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ที่ได้กำหนดให้การบันทึก หมายถึงการจดข้อความลงในทะเบียน เพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ จึงเห็นว่านายทะเบียนสามารถดำเนินการบันทึกข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในทะเบียนสมรสเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ให้กับผู้มีส่วนได้เสียที่มาร้องขอได้ แต่เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกำหนดแนวทางปฏิบัติกรณีดังกล่าวไว้จึงกำหนดทางปฏิบัติดังนี้คือ เมื่อนายทะเบียนได้สอบข้อเท็จจริงพยานบุคคลและเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยความรอบคอบแล้ว และพึงได้ข้อยุติโดยปราศจากข้อสงสัยว่ามีกรณีละเมิดสิทธิทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายจริง นายทะเบียนสามารถบันทึกข้อเท็จจริง ดังกล่าวลงในทะเบียนสมรสให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ขอบันทึก เรื่องที่ขอบันทึกและเอกสารหลักฐาน รวมทั้งให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็นสำคัญโดยไม่ต้องแก้ไขรายการเดิมแต่อย่างใด

นอกจากนี้ กรมการปกครองได้พิจารณากรณีดังกล่าวแล้วมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากนายทะเบียนทราบข้อเท็จจริงอย่างชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยว่ามีผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิจริง ถึงแม้ไม่มีผู้ใดมาร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกข้อเท็จจริง นายทะเบียนก็สามารถบันทึกข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวไว้ในทะเบียนสมรส ตามนัยมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ได้ เพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ โดยการบันทึกข้อเท็จจริงนั้นมิได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการสมบูรณ์ของการสมรสของคู่กรณีแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอเพ็ญ และสำนักทะเบียนในพื้นที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๔๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ , ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๖

ที่ อต ๐๐๑๘/๒๕๑๘๓

ศาลากลางจังหวัดอุดรธานี
ถนนอิทธิติ อต ๕๑๐๐

๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง การขอการเพิกถอนทะเบียนสมรส
เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

ด้วยจังหวัดได้รับรายงานจากอำเภอเพ็ญว่า นางพนารักษ์ เรณะสุระ อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๔ หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ได้กระทำการทุจริต สวมตัวนางสาวกาญจนา แจ่มใสดี ราษฎรบ้านเลขที่ ๑๕๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านเหล่า อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ทำบัตรประจำตัวประชาชน ต่อมาผู้สวมตัวทำบัตรได้นำหลักฐานที่ขอทำขึ้นโดยทุจริต ไปดำเนินการขอจดทะเบียนสมรสกับ นายระพิน สุขเขียว ณ สำนักทะเบียนอำเภอเพ็ญ

จากกรณีดังกล่าว ก่อให้เกิดความไม่ถูกต้องทางสถานภาพ และหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ในฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ อันทำให้ นางสาวกาญจนา แจ่มใสดี ผู้ถูกสวมตัวได้รับความเสียหายซึ่งในการขอแก้ไขสถานภาพ และหรือขอแก้ไขหลักฐานทางการทะเบียนในข้อมูล อันเกิดจากการทุจริตสวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชน นำไปจดทะเบียนสมรสดังกล่าว ยังไม่มีแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขในเรื่องนี้ เพื่อให้ข้อมูลทางการทะเบียนมีความถูกต้อง ประกอบให้ตรงตามข้อเท็จจริง จังหวัดพิจารณาเห็นว่าทะเบียนสมรสฉบับที่สวมตัวทำบัตรขอทำขึ้น นายทะเบียนน่าจะดำเนินการแก้ไขโดยบันทึกเพิ่มเติมหรือแก้ไขรายการต่างๆ ในทะเบียนสมรส (คร.๒) ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ตามที่ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๔ ได้ จึงขอหารือว่า ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อหารือแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญรงค์ นิลวงศ์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

ที่ทำการปกครองจังหวัด

(ฝ่ายปกครอง)

โทร. ๐๔๒-๒๕๔๒๕๕, ๒๒๖๖๘๐

โทรสาร ๐๔๒-๒๕๔๒๕๕

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๕๒๙

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ทาหรือการยกเลิกทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และทะเบียนสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดร้อยเอ็ด) และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดร้อยเอ็ดปกปิดที่ รอ ๐๐๑๔/๘๒๒ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๒๒๓๘

ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครองตอบข้อหารือจังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง ทาหรือการยกเลิกทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และทะเบียนสมรส เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕-๕๑ ต่อ ๕๓๐๕ ๕๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ปกปิด

ที่ รอ ๐๐๑๘/๘๒๒

ศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด
ถนนเทวาภิบาล รอ. ๔๕๐๐๐

๙ ธันวาคม ๒๕๔๑

เรื่อง ทาหรือการยกเลิกทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และทะเบียนการสมรส

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอศรีสมเด็จ ที่ รอ ๑๖๑๘/๒๓๓๙ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๑
จำนวน ๕ แผ่น

ด้วยอำเภอศรีสมเด็จรายงานมาว่า นางเดือน (ชื่อเดิม) เป็นคนสัญชาติลาว ได้แอบอ้างสวมตัว น.ส. สวย กะตะโท ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลน้ำอ้อม อำเภอเกษตรวิสัย ทำบัตรประจำตัวประชาชน ณ ที่ว่าการอำเภอเกษตรวิสัย เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๙ และเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๓๙ ได้แจ้งย้ายที่อยู่เข้าบ้านเลขที่ ๖๐ หมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านบาก อำเภอศรีสมเด็จ ต่อมาวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ ได้เปลี่ยนชื่อตัวจาก “สวย” เป็น “เดือน” พร้อมทั้งจดทะเบียนสมรส กับนายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล และเปลี่ยนชื่อสกุลจาก “กะตะโท” เป็น “สวัสดิ์ผล” ตามสามี จากนั้นได้ยื่นคำขอเปลี่ยนบัตรประจำตัวประชาชน ณ ที่ว่าการอำเภอศรีสมเด็จในวันเดียวกัน อำเภอศรีสมเด็จได้ตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริง ซึ่งนางเดือน รับสารภาพว่าตนเป็นคนสัญชาติลาว เกิดที่บ้านปากมี เมืองสารคาม แขวงเวียงจันทร์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเข้ามาอยู่ประเทศไทย ที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๐ อำเภอศรีสมเด็จจึงจำหน่ายชื่อนางเดือน สวัสดิ์ผล ออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๖๐ หมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านบาก อำเภอศรีสมเด็จ ตาม ท.ร. ๙๗ ก. เลขที่ ๘๙๖/๒๕๔๑ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๑ แล้วแต่ทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง (แบบ ข. ๓) เล่มที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๒๕๐/๓๙ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ และทะเบียนการสมรส เลขทะเบียนที่ ๑๕๖/๒๕๑๙ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ ยังไม่ได้ยกเลิก จังหวัดเห็นว่า กรณียกเลิกการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล

ปกปิด

ปกปิด

สามารถกระทำได้ เนื่องจากนางเดือน เป็นคนสัญชาติลาว ได้แอบอ้างชื่อ น.ส. สวย กะตะโท ซึ่งไม่มีตัวตน มายื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อจาก “สวย” เป็น “เดือน” เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของ พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ม. ๕ ที่ระบุว่า “ผู้มีสัญชาติไทยต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุล และจะมีชื่อรองก็ได้” ฉะนั้นบุคคลสัญชาติอื่น จึงไม่อาจขอเปลี่ยนชื่อตัวได้ เว้นแต่กรณีเพื่อใช้ประกอบหลักฐานในการแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นสัญชาติไทยเท่านั้น โดยนายทะเบียนจะส่งอนุญาตไว้ในคำขอและมีเงื่อนไขว่าอนุญาตเมื่อได้รับสัญชาติเป็นสัญชาติหรือคืนสัญชาติไทยแล้ว ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ ส่วนกรณีการจดทะเบียนสมรสระหว่างนางเดือน ซึ่งสวมตัวโดยใช้ชื่อ น.ส. สวย กะตะโท) กับนายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล ไม่ปรากฏว่ามีข้อกฎหมายหรือระเบียบกำหนดแนวทางปฏิบัติว่าจะสามารถเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสได้หรือไม่ อย่างไร จังหวัดจึงขอหารือเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลการพิจารณาเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้จังหวัดทราบโดยด่วนด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายอัศรพงศ์ พยัคฆมิตร)

ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร./โทรสาร (๐๔๓) ๕๑๑๗๑๑/มท ๒๓๕๓๑

ปกปิด

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๒๒๓๘

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๓

เรื่อง การขอการยกเลิกระเบียบชื่อตัว ชื่อรอง และทะเบียนการสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

อ้างถึง หนังสือจังหวัดร้อยเอ็ด ปกปิด ที่ รอ ๐๐๑๘/๘๒๒ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ ๙๔/๒๕๓๑ เรื่อง จดทะเบียนสมรส
ให้บุคคลต่างด้าว

ตามที่แจ้งว่าอำเภอศรีสมเด็จ ได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีบุคคลสัญชาติลาว แอบอ้างสวมตัว น.ส. สวย กะตะโท บุคคลสัญชาติไทยและขอเปลี่ยนชื่อตัวจาก “สวย” เป็น “เดือน” รวมทั้งจดทะเบียนสมรสกับนายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล ที่อำเภอศรีสมเด็จ ว่ามีแนวทางปฏิบัติในการที่จะยกเลิกหรือเพิกถอนทะเบียนดังกล่าวได้หรือไม่อย่างไร โดยจังหวัดมีความเห็นว่ากรณีการยกเลิกการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล สามารถกระทำได้ เนื่องจากนางเดือนเป็นคนสัญชาติลาวได้แอบอ้างชื่อ น.ส. สวย กะตะโท ซึ่งไม่มีตัวตน มายื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อจาก “สวย” เป็น “เดือน” เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๕ ที่ระบุว่า “ผู้มีสัญชาติไทยต้องมีชื่อตัว และชื่อสกุล และจะมีชื่อรองก็ได้” ฉะนั้น บุคคลสัญชาติอื่นจึงไม่อาจขอเปลี่ยนชื่อตัวได้ เว้นแต่กรณีเพื่อใช้ประกอบหลักฐานในการแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นสัญชาติไทยเท่านั้น โดยนายทะเบียนจะสั่งอนุญาตไว้ในคำขอ และมีเงื่อนไขว่าอนุญาตเมื่อได้รับการแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นไทยแล้ว จึงขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ ส่วนกรณีการจดทะเบียนสมรสระหว่างนางเดือน (ซึ่งสวมตัวโดยใช้ชื่อ น.ส. สวย กะตะโท) กับนายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล ไม่ปรากฏว่ามีข้อกฎหมายหรือระเบียบกำหนดแนวทางปฏิบัติว่าจะสามารถเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสได้หรือไม่อย่างไร จึงขอหารือเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. กรณียกเลิกการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้แอบอ้างสวมตัวนั้น นายทะเบียนท้องที่ผู้ออกหนังสือสำคัญมีอำนาจยกเลิกและเรียกหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัว (แบบ ข. ๓) คืนได้ รวมทั้งหมายเหตุการจำหน่ายไว้ในหนังสือสำคัญทั้งสองตอนว่า “ยกเลิกเพราะผู้ได้รับอนุญาตไม่มีสัญชาติไทย ขัดต่อมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕” ความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว

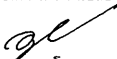
๒. กรณีการจดทะเบียนสมรสระหว่างนางเดือน (ซึ่งสวมตัวใช้ชื่อ น.ส.สวย กะตะโท) กับนายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล จะเพิกถอนได้หรือไม่ นั้น เมื่อพิจารณาจากคำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุดแล้วเห็นว่า การที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนสมรสให้กับบุคคลสัญชาติไทยกับบุคคลต่างด้าวที่แอบอ้างสวมตัวใช้ชื่อตัว ชื่อสกุลของบุคคลอื่น มาแสดงต่อนายทะเบียนโดยที่นายทะเบียนไม่ทราบข้อเท็จจริง ไม่เป็นเหตุที่นายทะเบียนจะไม่ทำการจดทะเบียนสมรสให้และก็ไม่เป็นเหตุต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แต่อย่างใด การจดทะเบียนสมรสดังกล่าวย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย และนายทะเบียนไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนการจดทะเบียนสมรสได้ (แม้การสมรสนั้นเป็นโมฆะ) ดังนั้น การที่นายทะเบียนอำเภอศรีสมเด็จได้จดทะเบียนสมรสให้แก่นายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล กับนางเดือน (คนต่างด้าว) ซึ่งสวมตัวโดยใช้ชื่อ น.ส. สวย กะตะโท จึงมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย และนายทะเบียนอำเภอศรีสมเด็จมิใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนการจดทะเบียนสมรสดังกล่าวได้

๓. หากนายทะเบียนทราบข้อเท็จจริงโดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ร้องที่สวมตัวบุคคลอื่นจดทะเบียนสมรส มิใช่บุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนสมรส ทำให้มีผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิดังกล่าวจริง ถึงแม้ไม่มีผู้ใดมาร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกข้อเท็จจริง นายทะเบียนก็สามารถบันทึกไว้ในทะเบียนสมรสเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ตามนัยมาตรา ๓(๓) แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้ โดยการบันทึกนั้นมิได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของการสมรสของคู่กรณีแต่อย่างใด

๔. นายทะเบียนสามารถแจ้งความดำเนินคดีกับบุคคลที่แอบอ้างสวมตัวฐานแจ้งความเท็จ และแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จัดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการหรือเอกสารมหาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอศรีสมเด็จ และสำนักทะเบียนในพื้นที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๖๒๔๔๑๒๕ - ๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

คำวินิจฉัยที่ ๙๔/๒๕๓๑^๑

เรื่อง จดทะเบียนสมรสให้แก่บุคคลต่างด้าว

กฎหมาย ระเบียบ พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘

ปว. ฉบับที่ ๓๓๗

ปพพ. มาตรา ๑๔๙๗

คู่สมรสฝ่ายหญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวขอจดทะเบียนสมรสโดยใช้ชื่อตัว ชื่อสกุลของบุคคลอื่นมาแสดงต่อนายทะเบียนไม่เป็นเหตุที่นายทะเบียนจะไม่ทำการจดทะเบียนให้ และไม่เป็นที่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การจดทะเบียนสมรสย่อมสมบูรณ์ตามกฎหมายบุตรของคู่สมรสฝ่ายหญิงที่เกิดก่อนการจดทะเบียนสมรสย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามสัญชาติของคู่สมรสฝ่ายชาย เพราะขณะเด็กเกิดบิดา มารดา ยังไม่ได้สมรสกัน

ข้อเท็จจริงและปัญหา กระทรวงมหาดไทยแจ้งว่า คณะกรรมการอำนวยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำตัวประชาชน การทำเอกสารราชการและเอกสารสิทธิให้บุคคลต่างด้าวมียุทธา ข้อกฎหมายเกี่ยวกับกรณีที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนสมรสให้แก่บุคคลต่างด้าว ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่านางสาวแสงเดือน คนต่างด้าว สัญชาติลาว ได้หลบหนีเข้ามาอยู่ในประเทศไทย แล้วอ้างตัวเป็นคนไทยชื่อนางสาวกาญจนา ไปขอเปลี่ยนชื่อตัวจากนางสาวกาญจนา เป็นนางสาวแสงเดือนที่สำนักทะเบียนอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม นายทะเบียนหลงเชื่อ จึงเปลี่ยนชื่อตัวให้แล้วต่อมาได้ขอทำบัตรประจำตัวประชาชนที่สำนักทะเบียนเดียวกัน หลังจากนั้นได้นำบัตรประจำตัวประชาชนไปแสดงต่อนายทะเบียนท้องถิ่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ขอจดทะเบียนสมรสกับนายคำพันธ์ คนสัญชาติไทย แล้วขอแก้ไขชื่อสกุลตามสามี ในการจดทะเบียนสมรสได้มีบันทึกไว้ว่าคู่สมรสอยู่กันเป็นสามีภรรยากันมาก่อน มีบุตรชายหญิงด้วยกัน ๓ คน และต่อมาวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๒๙ คู่สมรสดังกล่าวได้ขอจดทะเบียนการหย่าที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทยจึงหารือว่า

๑. การที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนสมรสให้แก่คำพันธ์ กับนางสาวแสงเดือน โดยที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้นำชื่อตัว และชื่อสกุลบุคคลอื่นมาใช้ในการจดทะเบียนสมรส จะถือว่าการจดทะเบียนสมรสมีผลสมบูรณ์ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

^๑สำนักงานอัยการสูงสุด, คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด ข้อหาหรือปัญหากฎหมายและสัญญาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เล่มที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๖ (กรุงเทพฯ : สำนักงานที่ปรึกษากฎหมายสำนักงานอัยการสูงสุด, ๒๕๓๖) น. ๓๑๗-๓๑๙.

๒. หากการจดทะเบียนสมรสมีผลสมบูรณ์ถูกต้องตามกฎหมาย จะเป็นผลให้บุตรทั้งสามที่เกิดก่อนการสมรส เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายนับแต่วันจดทะเบียนสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๔๗ บุตรทั้งสามคนจะอยู่ในเงื่อนไขตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ที่จะต้องถูกถอนสัญชาติหรือไม่

๓. หากการจดทะเบียนสมรสไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ใดมีอำนาจในการเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสดังกล่าว นายทะเบียนจะร้องขอให้พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลให้เพิกถอนการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๗ ได้หรือไม่

คำวินิจฉัย ตามข้อหารือข้อ ๑ การที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนสมรสให้แก่ นายคำพันธ์ กับนางแสงเดือน โดยที่คู่สมรสฝ่ายหญิงได้ใช้ชื่อตัว ชื่อสกุลของบุคคลอื่นมาแสดงต่อนายทะเบียน ไม่เป็นเหตุให้นายทะเบียนจะไม่ทำการจดทะเบียนให้ และก็ไม่เป็นเหตุต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แต่อย่างใด การจดทะเบียนสมรสดังกล่าวย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

ตามข้อหารือข้อ ๒ บุตรทั้งสามของนางสาวแสงเดือน ซึ่งเกิดจากนายคำพันธ์นั้น เกิดก่อนการจดทะเบียนสมรส ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามสัญชาติของนายคำพันธ์ เพราะขณะเด็กทั้งสามเกิด บิดา มารดา ยังไม่ได้สมรสกัน แม้บิดามารดาจะสมรสกันในภายหลัง การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายก็มีผลนับแต่วันสมรส (คือวันจดทะเบียนสมรส) และก็ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๒

การถอนสัญชาติจะกระทำได้ต่อเมื่อบุคคลนี้ “ได้สัญชาติไทย” มาก่อนแล้ว กรณีตามข้อหารือบุตรทั้งสามคนของนางสาวแสงเดือน ไม่ได้สัญชาติไทยจึงไม่ต้องถอนสัญชาติแต่อย่างใด

ตามข้อหารือข้อ ๓ ตามคำตอบในข้อ ๑ การจดทะเบียนสมรสนั้นมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ไม่เป็นโมฆะหรือโมฆียะ อันจะเป็นเหตุให้ร้องศาลขอให้เพิกถอนได้

อย่างไรก็ดี “ผู้มีส่วนได้เสีย” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๔๗ หมายถึง บุคคลที่กล่าวอ้างคนใดซึ่งจะเป็นผู้ต้องเสียถ้าการสมรสนั้นมีผลและเป็นผู้ที่จะได้ถ้าการสมรสนั้นเสียเปล่า (โมฆะ) ดังนั้น นายทะเบียนจึงไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอให้อัยการเป็นผู้ร้องขอต่อศาลได้ (แม้การสมรสนั้นเป็นโมฆะ)

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๙๔๔๗

กรมการปกครอง

ถนนอิษฎาจารย์ กท ๑๐๒๐๐

๒ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง การลงบันทึกสัญญาก่อนสมรส

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสถานเอกอัครราชทูตเบลเยียมประจำประเทศไทย ที่ N ๑๑๗/GVH/
RVH/vs. ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓

ด้วยสถานเอกอัครราชทูตเบลเยียมประจำประเทศไทยหาหรือกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กรณี นายมาร์ค อังเดร ดีคอสเตอร์ (Mr.Marc Andre'Decoster) กับ น.ส. กิรินี รักษาภักดี ได้ทำสัญญาก่อนสมรส เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ และจดทะเบียนสมรส ในวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยไม่มีการบันทึกสัญญาดังกล่าวไว้ในทะเบียนสมรส ต่อมาภายหลัง ทั้งคู่ได้ร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อตกลงในเรื่องทรัพย์สินแต่นายทะเบียนแจ้งว่า ไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากผิดกฎหมายคุ้มครองสิทธิสตรีไทย และเป็นการบันทึกหลังการสมรส และการทำสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นการกระทำที่แสดงว่า คู่สมรสฝ่ายชายขาดความไว้วางใจ คู่สมรสฝ่ายหญิง สถานเอกอัครราชทูตเบลเยียมฯ จึงขอให้กรมการปกครองพิจารณาหาข้อยุติ เกี่ยวกับการทำสัญญาก่อนสมรสว่าด้วยทรัพย์สินและขอทราบขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำ สัญญาก่อนสมรส และการจดทะเบียนสมรส

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๖๖ แล้วเห็นว่า การทำสัญญาก่อนสมรสสามารถทำได้โดยการจดทะเบียนข้อตกลง สัญญานั้นในทะเบียนสมรส พร้อมกับการจดทะเบียนสมรส หรือทำเป็นหนังสือแบบการ จดทะเบียนสมรส โดยหนังสือที่แนบนั้นจะต้องลงลายมือชื่อของคู่สมรสและมีพยานอย่างน้อย ๒ คน และต้องจดไว้ในทะเบียนสมรสว่ามีสัญญาก่อนสมรสแนบไว้ด้วย ดังนั้น กรณีที่ น.ส.กิรินี รักษาภักดี กับ นายมาร์ค อังเดร ดีคอสเตอร์ ได้ยื่นขอให้นายทะเบียนบันทึกสัญญาก่อนสมรสภายหลังจาก

ที่ได้มีการจดทะเบียนสมรสแล้ว นายทะเบียนจึงไม่สามารถบันทึกข้อสัญญาดังกล่าวไว้ในทะเบียนสมรสได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสถานเอกอัครราชทูตเบลเยียมประจำประเทศไทยต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๔๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕-๔๓๐๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๑๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอักษะ ๑๐๒๐๐

๑๑ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของบุคคลสัญชาติพม่ากับคนไทย

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๑๓๐๔/๒๑๒๔๓ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๓

ตามที่แจ้งว่า ทางกรมสหภาพพม่ามีคำสั่งห้ามเจ้าหน้าที่ของพม่าจดทะเบียนสมรสให้แก่ชาวพม่าที่ประสงค์จะแต่งงานกับชาวต่างชาติ จึงเกรงว่ากระทรวงการต่างประเทศของพม่าจะไม่รับรองสถานภาพความเป็นโสดให้แก่คนพม่าที่ประสงค์จะแต่งงานกับคนไทย และเพื่อป้องกันปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้ จึงขอทราบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสว่า สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง จะสามารถจดทะเบียนสมรสให้แก่คนไทยและคนพม่าได้ เช่นเดิม หรือไม่ หรือจะมีแนวทางผ่อนผันการใช้ใบรับรองสถานภาพบุคคลได้หรือไม่ อย่างไร นั้น

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วเห็นว่า นอกจากการตรวจสอบคุณสมบัติตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว นายทะเบียนจะต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๑ ด้วย โดยให้คู่สมรสผู้เป็นชาวพม่าจะต้องนำหนังสือรับรองมาแสดงต่อนายทะเบียน หากผู้ร้องไม่มีหนังสือรับรอง นายทะเบียนก็ไม่สามารถรับจดทะเบียนให้ได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งขอศาล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายบัญญัติ จันทนเสนะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖-๖๒๕๕๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๗๐๔๖

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง การขอจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยและการหย่าตามกฎหมายต่างประเทศ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร
อ้างถึง หนังสือ จังหวัดพิจิตร ที่ พจ ๐๐๑๘/๑๙๒๓๖ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ตามที่แจ้งว่าสำนักทะเบียนอำเภอตะพานหิน หรือแนวทางปฏิบัติ กรณี นางปารณนา เนลสัน (วิรัตน์) ได้จดทะเบียนสมรสกับนายยายเรอมีน เนลสัน ตามกฎหมายไทยและจดทะเบียนการหย่าตามกฎหมายประเทศนอร์เวย์ ต่อมาฝ่ายหญิงได้มายื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสกับสามีคนใหม่ โดยนำเอกสารการอนุญาตให้หย่าร้างของประเทศนอร์เวย์ มาเป็นหลักฐานประกอบคำร้องขอจดทะเบียนสมรสใหม่ จึงหารือว่าเอกสารการอนุญาตให้หย่าถือว่าเป็นการหย่าที่สมบูรณ์ตามกฎหมายไทย หรือไม่ และจะใช้เป็นเอกสารในการยื่นขอจดทะเบียนที่ฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๕ กำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีและภรรยาได้จดทะเบียนการหย่ากันแล้ว และพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ กำหนดว่าการหย่าโดยความยินยอมย่อมสมบูรณ์ถ้ากฎหมายสัญชาติแห่งสามีและภรรยาทั้งสองฝ่ายยอมให้กระทำได้ ดังนั้น การที่นายยายเรอมีน เนลสัน กับนางปารณนา เนลสัน (วิรัตน์) ได้หย่ากันโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายตามกฎหมายนอร์เวย์ โดยมีเอกสารการแสดงอนุญาตให้หย่าร้างโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมายนอร์เวย์ และการหย่าดังกล่าวก็มีได้ขัดกับบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ย่อมถือว่า กรณีดังกล่าวเป็นการจดทะเบียนการหย่าตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๕ แล้ว ซึ่งหากนางปารณนา เนลสัน (วิรัตน์) ประสงค์จะทำการสมรสใหม่ ก็ถือได้ว่าไม่ขัดกับเงื่อนไขการสมรสตามมาตรา ๑๕๔๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่อย่างใด

๒. นายทะเบียนมีอำนาจบันทึกฐานะแห่งครอบครัวให้แก่ผู้ร้องได้ตามหลักฐานเอกสารแสดงการอนุญาตให้หย่าร้างที่ผู้ร้องนำมาแสดงตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๗ ความเห็นของจังหวัดในข้อ ๒ ถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอตะพานหิน และสำนักทะเบียนในพื้นที่
ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๖๒๕๕๑๒๕-๕๑ ต่อ ๕๓๐๕, ๕๓๐๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๖

สื่อสาร มท ๕๑๒๓๘

ด่วน

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๕๖๒

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๘ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบเงื่อนไขและการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร
อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๑๗๐ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ด้วยได้ปรากฏข้อเท็จจริงทางสื่อมวลชนว่า นายทะเบียนหลายแห่งปฏิเสธการรับจดทะเบียนสมรสให้แก่กลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูงในประเทศไทยและบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมือง โดยมีข้อขัดแย้งกฎหมาย เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่มีสถานภาพเป็นบุคคลสัญชาติไทย

กรมการปกครอง จึงขอเรียนว่านายทะเบียนสามารถดำเนินการรับจดทะเบียนสมรสให้แก่กลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูงในประเทศไทย หรือกลุ่มบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยมีข้อขัดแย้งกฎหมายได้ โดยถือปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครองที่อ้างถึงดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดกำชับให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยระมัดระวังมิให้เป็นการหน่วงเหนี่ยว หรือกลั่นแกล้ง หรือเรียกร้องผลประโยชน์จากผู้ร้องเป็นอันขาด

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร.๐-๒๒๘๑-๒๖๘๖

สื่อสารมทไทย ๕๑๒๓๔

ด่วน

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๙๔๑๗

สำนักบริหารการทะเบียน

ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๘ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของกลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูงและบุคคลต่างด้าว
เรียน ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

ตามที่สถานีโทรทัศน์ไอทีวี ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสถานการณ์ของกลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูงในประเทศไทยในรายการ “ถอดรหัส” โดยมีบางตอนได้กล่าวถึงนายทะเบียนอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ไม่รับจดทะเบียนสมรสให้แก่กลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่ปรากฏสถานภาพตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ซึ่งรายการดังกล่าวได้เผยแพร่ออกอากาศเมื่อวันจันทร์ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔ เวลา ๒๐.๓๐ น. และวันอังคารที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๔ เวลา ๑๑.๐๐ น. นั้น

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ขอเรียนชี้แจงว่า นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตทุกแห่ง สามารถรับจดทะเบียนสมรสให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูงและกลุ่มบุคคลต่างด้าวได้ เนื่องจากมิได้มีกฎหมายห้ามไว้ โดยนายทะเบียนจะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ตรวจสอบคำร้องขอจดทะเบียนสมรสและบัตรประจำตัวของผู้ร้องว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

๒. สอบสวนปากคำผู้ร้องขอจดทะเบียนไว้โดยละเอียดตามแบบ ปค.๑๕ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนเป็นใคร อยู่ที่ไหน สัญชาติอะไร อาชีพอะไร มีรายได้เท่าใด และเข้ามาอยู่ประเทศไทยนานเท่าใดแล้ว เมื่อจดทะเบียนแล้วจะไปอยู่ที่ไหน

๓. ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องขอจดทะเบียนทั้งสองฝ่ายว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ หรือไม่ โดย

๓.๑ กรณีผู้ร้องเป็นบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมายหรือได้รับอนุญาตให้มาอยู่เพียงชั่วคราว ร้องขอจดทะเบียนสมรสผู้ร้องจะต้องนำหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทย หรือจากองค์การที่รัฐบาลประเทศนั้นมอบหมาย ซึ่งหนังสือรับรองนั้นต้องระบุในเรื่องต่อไปนี้

๑) ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายไทย และเหมาะสมที่จะทำการสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย หรือไม่

๒) ผู้ร้องประกอบอาชีพอะไร และมีรายได้เท่าใด

๓) ภาวะทางการเงินของผู้ร้องเป็นปกติหรือเคยสมรสแล้ว หากเคยสมรสแล้ว มีภาระผูกพันที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องอะไรบ้าง

๔) ระบุชื่อบุคคลที่ทางราชการสามารถติดต่อและขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ จำนวน ๒ คน ซึ่งมีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาเดียวกับผู้ร้อง

๓.๒ กรณีผู้ร้องเป็นบุคคลบนพื้นที่สูงหรือบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายร้องขอจดทะเบียนสมรส หากนายทะเบียนมีเหตุอันควรสงสัยว่า ผู้ร้องขอจะขาดคุณสมบัติตามเงื่อนไขแห่งการสมรส เช่น มีคู่สมรสอยู่แล้ว หรือผู้ร้องเป็นญาติสืบสายโลหิตกัน เป็นต้น นายทะเบียนสามารถยับยั้งการจดทะเบียนไว้ก่อน โดยให้ผู้ร้องไปหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้ปรากฏต่อนายทะเบียนว่ามีคุณสมบัติครบถ้วน ถูกต้องตามเงื่อนไขแห่งการสมรส

แต่อย่างไรก็ตาม ในการตรวจสอบเงื่อนไขการสมรสก่อนจดทะเบียนหรือตรวจสอบหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง กรมการปกครองได้กำชับให้นายทะเบียนทุกแห่งชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ร้อง และระมัดระวังมิให้เป็นการหวังเหินหว่อหรือกลั่นแกล้ง หรือเรียกร้องผลประโยชน์จากผู้ร้องเป็นอันขาด

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยตรี

(โอภาส แก้วขาว)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. ๐-๒๒๔๑-๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๑๔๔๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือ ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๕๒๕๓ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ เรื่อง การจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว

ตามที่กรุงเทพมหานครได้หารือเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าว ระหว่างนายปอง ชิง เซ็ง บุคคลสัญชาติจีน (ฮ่องกง) กับ น.ส. สุทิสภา มิติมาศ บุคคลสัญชาติไทย รายละเอียดปรากฏตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

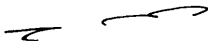
ประเด็นที่หนึ่ง กรณีบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมายหรือได้รับอนุญาตให้มาอยู่เพียงชั่วคราวร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย กรมการปกครองได้เคยแจ้งแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบเงื่อนไขและการจดทะเบียนสมรสของบุคคลต่างด้าวไว้แล้วตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๑๗๐ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ โดยให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง และสอบสวนปากคำผู้ร้องขอจดทะเบียนไว้โดยละเอียดตามแบบ ปค.๑๕ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนเป็นใคร อยู่ที่ไหน สัญชาติอะไร เป็นต้น สำหรับกรณีหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุล จะต้องระบุประเด็นให้ครบถ้วนเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ขอ

ประเด็นที่สอง เอกสารที่ออกโดยหน่วยงานทางการของต่างประเทศ จะต้องได้รับการรับรองโดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลของประเทศนั้น เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของเอกสารส่วนการแปลเอกสารจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นเจ้าของอาจแปลได้ด้วยตนเอง หรือโดยบริษัทใดแปลก็ได้สำหรับการรับรองความถูกต้องของคำแปลเป็นภาษาไทยของเอกสารนั้น ตามกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๕๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดไว้ว่า สามารถกระทำได้โดยคนไทยที่จบการศึกษาในระดับที่ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และภาษาไทยในเอกสารนั้น เป็นภาษาเดียวกัน

กับที่ใช้ในการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาตรีดังกล่าว หรือรับรอง โดยสถานทูต สถานกงสุล
ต่างประเทศ ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย และประเทศนั้นใช้ภาษาที่ปรากฏในเอกสารที่ต้องการแปล
เป็นภาษาราชการ ความเห็นของกรุงเทพมหานครในประเด็นนี้ถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพโรจน์ พรหมสาสน์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๒๘๑-๖๕๒๙-๔๑ ต่อ ๔๓๐๖

โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๑๗

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสซ้อน

เรียน ผู้อำนวยการกองสัญชาติและนิติกรณ์

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๑๓๐๔/๕๑๓๖ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๕

ตามที่ได้หารือกรณีการจดทะเบียนสมรสซ้อนของนางอ่าน เอ้า บุคคลสัญชาติไทย ซึ่งได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยกับ นายโก ฟิน เอ้า ชาวฮ่องกง ที่สำนักทะเบียนเขตคลองสานกรุงเทพมหานครและบุคคลทั้งสองได้ไปจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายฮ่องกงอีกครั้ง ซึ่งต่อมาทางการฮ่องกงได้ตรวจสอบพบว่าการจดทะเบียนสมรสระหว่างนายโก ฟิน เอ้า กับภรรยาชาวจีนยังคงมีผลอยู่ ทำให้การสมรสระหว่างนายโก ฟิน กับนางอ่าน เอ้า เป็นการจดทะเบียนสมรสซ้อน จึงได้ประกาศเพิกถอนการสมรสตามกฎหมายฮ่องกง ในการนี้ได้ขอหารือว่าการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยของนางอ่าน เอ้า จะต้องดำเนินการในลักษณะเดียวกับทะเบียนสมรสฮ่องกงหรือไม่ และนางอ่าน เอ้า ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการจดทะเบียนสมรสซ้อนจะเป็นผู้บอกกล่าวการสมรสได้หรือไม่ อย่างไร รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึงนั้น

ส่วนการทะเบียนทั่วไป ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. การที่นางอ่าน เอ้า ได้จดทะเบียนสมรสตามมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ ณ สำนักทะเบียนเขตคลองสาน กทม. โดยถูกต้องแล้วการสมรสย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายนับแต่วันจดทะเบียนสมรส รวมทั้งทำให้บุคคลทั้งสองมีสถานะเป็นสามีและภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๗ แห่ง ป.พ.พ. เมื่อการสมรสดังกล่าวยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๑ แม้ต่อมาบุคคลทั้งสองจะได้ไปจดทะเบียนสมรสซ้ำเป็นครั้งที่สองตามกฎหมายฮ่องกง เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๓๑ ก็ไม่ทำให้การสมรสครั้งแรกสิ้นสุดลงและการสมรสครั้งที่สองนี้ไม่มีผลตามกฎหมาย

๒. เมื่อปรากฏว่าการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยระหว่างนายโก ฟิน เอ้า กับนางอ่าน เอ้า เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ ณ สำนักทะเบียนเขตคลองสาน เป็นการสมรสที่ฝ่าฝืนตามมาตรา ๑๕๔๒ แห่ง ป.พ.พ. กล่าวคือ ขณะสมรสนายโก ฟิน เอ้า มีคู่สมรสชาวจีนที่ชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว จึงทำให้การสมรสระหว่างนายโก ฟิน เอ้า กับ นางอ่าน เอ้า เป็นโมฆะ

ตามมาตรา ๑๔๔๕ ดังนั้น นางอ่าน เอ้า ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียจึงสามารถกล่าวอ้างขึ้นหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะก็ได้ แต่การกล่าวอ้างนี้เป็นเพียงการอ้างต่อบุคคลอื่นซึ่งมิได้ทำให้การสมรสเป็นโมฆะไปทันที ซึ่งหากประสงค์จะให้การสมรสมีผลเป็นโมฆะจะต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำพิพากษาเท่านั้น สำหรับการบอกกล่าวการสมรสตามที่หาเรียนมานั้นไม่มีกฎหมายใดให้อ่านจะกระทำได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายรัชชัย ธรรมรักษ์)

ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายบริหารงานทะเบียน ๑

งานทะเบียนครอบครัว

โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๔๑๘

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัด ทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

ด้วยได้รับแจ้งจากกระทรวงการต่างประเทศเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสของบุคคลสัญชาติคูเวตว่า บุคคลสัญชาติคูเวตทุกคนที่ประสงค์จะจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยจะต้องได้รับความยินยอมจากสถานเอกอัครราชทูตคูเวตประจำประเทศไทยก่อนเสมอ

ในการนี้ จึงขอให้แจ้งที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ และสำนักงานเขต แล้วแต่กรณีทราบถึงนัยดังกล่าวและขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบเอกสารการยินยอมที่สถานเอกอัครราชทูตคูเวตประจำประเทศไทยออกให้แก่บุคคลสัญชาติคูเวต ก่อนที่จะจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทยทุกครั้งรายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือสถานเอกอัครราชทูตคูเวต ที่ ๑๐๒/๒๐๐๓ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ค.ศ. ๒๐๐๓ ที่แนบมาพร้อมนี้

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๘

โทรสาร ๐-๒๗๔๑-๗๐๔๓

*Embassy of The State of Kuwait
The Kingdom of Thailand*

سفارة دولة الكويت
مملكة تايلند

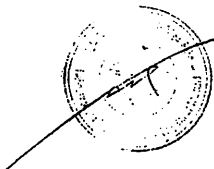
Note No. ๑๐๒/๒๐๐๓

The Embassy of the State of Kuwait presents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs and has the honour to request the esteem Ministry to inform to the Thai authorities concerned if any Kuwaiti wish to marry with Thai Citizen, the permission from the Embassy is requested.

The Embassy of the State of Kuwait avails itself of this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs the assurance of its highest consideration.

Bangkok ๑๕th May ๒๐๐๓

Department of Consular Affairs,
Ministry of Foreign Affairs,
Chaengwattana Road,
Bangkok.

ลับ

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๓๖๖๙

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง การจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลสัญชาติไทยกับชาวต่างชาติ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๑๗๐ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศ แจ้งกรณีที่ได้รับรายงานจากสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่หลายแห่งว่า ในระยะที่ผ่านมามีบุคคลต่างด้าวจากภูมิภาคเอเชียใต้ โดยเฉพาะ สันธาดินเดีย ปากีสถาน และบังคลาเทศ ได้เดินทางเข้ามาประเทศไทยและยื่นขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำทะเบียนสมรสไปเป็นเอกสารประกอบในการยื่นขอรับการตรวจลงตราเพื่อกลับเข้ามาพักในประเทศไทยระยะยาว จากการสัมภาษณ์ และตรวจสอบเอกสารของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ สรุปข้อมูลได้ ดังนี้

๑. มีจำนวนมากที่ไม่น่าเชื่อได้ว่าใช้ชีวิตร่วมกันกับหญิงไทยที่จดทะเบียนสมรสด้วยฉันทสามิภริยาและเชื่อว่าการขอรับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวมีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงคือไปพำนักรับในประเทศไทยเป็นเวลานานเพื่อลักลอบทำงาน

๒. กลุ่มบุคคลดังกล่าวมักจะไม่ใช้ผู้มีฐานะดีพอที่จะสามารถเลี้ยงดูภริยาชาวไทยได้ ส่วนใหญ่เข้าใจภาษาไทยเพียงเล็กน้อย ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ ไม่สามารถตอบคำถามต่างๆ ได้อย่างชัดเจน และในบางกรณีก็ยอมรับว่าเคยไปทำงานในประเทศไทยโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน

๓. จากการตรวจสอบเอกสารของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่พบว่า ไม่ว่าหญิงไทยจะมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด ส่วนใหญ่ก็จะไปจดทะเบียนสมรสที่เขตพระโขนง เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร หรือที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ที่น่าสังเกตคือ หญิงไทยไม่ได้เปลี่ยนนามสกุล และแก้ไขคำนำหน้านามภายหลังการสมรส แต่อย่างใด

ลับ

ลับ

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่าจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลต่างด้าวดังกล่าว เป็นการกระทำที่อาจเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การปลอมและแปลงเอกสาร การค้ายาเสพติด การลักลอบทำงานโดยผิดกฎหมาย และด้านอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันเหตุต่าง ๆ อันอาจเกิดขึ้นได้ จึงขอให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร แจ้งกำชับอำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต ได้เพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษก่อนที่จะรับจดทะเบียนสมรส กรณีที่เป็นบุคคลต่างด้าวกลุ่มดังกล่าวยื่นขอจดทะเบียนสมรสกับหญิงสัญชาติไทย หากพบมีพฤติกรรมน่าสงสัยว่าเป็นการขอจดทะเบียนสมรสเพื่อการตามทีกล่าวข้างต้น ขอให้โปรดแจ้งเตือนฝ่ายหญิงให้ทราบไว้ด้วยว่าอาจถูกหลอกลวง และอาจเกิดผลเสียหายต่อตนเอง/ส่วนรวมและประเทศชาติในภายหน้าอีกด้วย ทั้งนี้ในการปฏิบัติก็ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๑๗๐ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ โดยเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๕๑-๗๐๑๗-๑๕

ลับ

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ ๑๕๐๙๖

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง ทาหรือแนวทางปฏิบัติกรณีการจดทะเบียนสมรสของนางสาวพัชรินทร์ เหล่าคำ หรือแสงไสว
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย
อ้างถึง หนังสือจังหวัดหนองคาย ที่ นค ๐๐๑๗.๑/๑๖๓๗๕ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๑๒ แผ่น

ตามที่รายงานข้อเท็จจริง และขอทาหรือแนวทางปฏิบัติกรณีการจดทะเบียนสมรสของนางสาวพัชรินทร์ เหล่าคำ หรือแสงไสว กับนาวาอากาศเอกพินัส ประดับมุข ที่สำนักทะเบียนอำเภอเซกา เลขทะเบียนที่ ๒๕๓/๑๕๐๔๓ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๕ โดยคู่สมรสทั้งสองยืนยันว่าไม่เคยจดทะเบียนกันตามเลขทะเบียนดังกล่าว จังหวัดจึงขอทราบแนวทางปฏิบัติใน ๒ ประเด็น ดังนี้

๑. กรณีคู่สมรสทั้งสองฝ่าย มิได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนด้วยตนเองต่อหน้านายทะเบียน จะถือว่าการสมรสนั้นสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่

๒. ในกรณีดังกล่าวผู้ใดจะเป็นคนยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการสมรสรายละเอียดปรากฏตามอ้างถึง นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า จากข้อเท็จจริงดังกล่าวพบว่าคู่สมรสตามที่ระบุชื่อในทะเบียนสมรสเลขทะเบียนที่ ๒๕๓/๑๕๐๔๓ ยืนยันว่าทั้งคู่ไม่เคยจดทะเบียนสมรสกันไม่เคยเห็นหน้ากันและไม่เคยเดินทางไปอำเภอเซกาแต่อย่างใด โดยแยกพิจารณาตามประเด็นหาหรือดังนี้

๑. กรณีคู่สมรสทั้งสองฝ่ายมิได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนด้วยตนเองต่อหน้านายทะเบียน จะถือว่าการสมรสนั้นสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๗ กำหนดว่าการสมรสตามกฎหมายนี้จะมีได้แต่เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น และมาตรา ๑๕๕๘ กำหนดว่า การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากัน และต้องแสดงความยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย จากกรณีดังกล่าว การจดทะเบียนสมรสที่สำนักทะเบียนอำเภอเซกา เลขทะเบียนที่ ๒๕๓/๑๕๐๔๓ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๕ ถ้าคู่สมรส (ผู้แอบอ้าง) มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ การสมรสดังกล่าว ย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย แม้จะเป็นการแอบอ้างชื่อและรายการของบุคคลอื่นขอจดทะเบียนก็ตาม แต่หาผลทำให้ผู้ถูกแอบอ้างชื่อและรายการ (ตัวจริง) ได้จดทะเบียนสมรสกันตามมาตรา ๑๕๕๗ และมาตรา ๑๕๕๘ ด้วยไม่

๒. ผู้ใดจะเป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการสมรส ซึ่งตามหลักกฎหมายการที่จะขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการสมรสต้องเป็นกรณีการจดทะเบียนอันเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๔๔๕ หรือเป็นโมฆียะตามมาตรา ๑๔๐๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น สำหรับการจดทะเบียนสมรส เลขทะเบียนที่ ๒๔๓/๑๔๐๔๓ ดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งไม่อาจขอให้ศาลสั่งเพิกถอนได้ แต่บุคคลผู้เป็นเจ้าของนามนั้น อาจร้องขอต่อศาลให้สั่งห้ามการใช้ตามมาตรา ๑๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ นอกจากนี้นายทะเบียนก็มีอำนาจที่จะบันทึกข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวไว้ในทะเบียนสมรส เลขทะเบียนดังกล่าว ตามนัยมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๔ เพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์และอาจแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ด้วย ทั้งนี้โดยถือปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครองที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๕๒๘ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และหนังสือกรมการปกครองที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๕๒๙ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๗๑-๑๙

ที่ นค ๐๐๑๗.๑/ ๑๖๓๗๔

ศาลากลางจังหวัดหนองคาย

ถนนมิตรภาพ นค ๔๓๐๐๐

๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง รายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริง และขอหารือแนวทางปฏิบัติการจดทะเบียนสมรส
ของนางสาวพัชรินทร์ เหล่าคำ หรือแสงไสว

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอเซกา ที่ นค ๐๖๑๗/๒๐๒๔ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๖

ด้วยจังหวัดได้รับแจ้งจากอำเภอเซกาว่า ได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง
กรณีการจดทะเบียนสมรสของนางสาวพัชรินทร์ เหล่าคำ หรือแสงไสว กับนาวาอากาศเอกพนัส ประดับมุข
เลขทะเบียนอำเภอเซกา ที่ ๒๔๓/๑๔๐๘๓ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๔ โดยคู่สมรสทั้งสองยืนยัน
ว่าไม่เคยจดทะเบียนตามเลขทะเบียนข้างต้น ไม่เคยเห็นหน้ากันและไม่เคยเดินทางมาอำเภอเซกา
แต่อย่างใด และจากการตรวจสอบฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัวปรากฏว่านางสาวพัชรินทร์ เหล่าคำ
เคยจดทะเบียนสมรส ๓ ครั้ง ดังนี้

๑. จดทะเบียนสมรสกับ ร.ท. กุ๊เกียรติ พ่วงผลฉาย ที่สำนักทะเบียนเขตราชเทวี
กรุงเทพมหานคร เลขทะเบียนที่ ๓๒๒/๙๐๔ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔

๒. จดทะเบียนสมรสกับ นาวาอากาศเอกพนัส ประดับมุข ที่สำนักทะเบียนอำเภอเซกา
จังหวัดหนองคาย เลขทะเบียนที่ ๒๔๓/๑๔๐๘๓ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๔

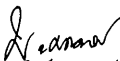
๓. จดทะเบียนสมรส กับ นายบุญพร้อม แสงไสว ที่สำนักทะเบียนอำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต
เลขทะเบียนที่ ๑๘๔/๓๔๗๔ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๔

นางสาวพัชรินทร์ เหล่าคำ ให้ถ้อยคำยืนยันว่าที่ผ่านมาได้จดทะเบียนสมรสเพียงครั้งเดียว
ตามข้อ ๓ เท่านั้น รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จังหวัดจึงขอหารือแนวทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าวข้างต้นดังนี้

๑. กรณีคู่สมรสทั้งสองฝ่าย มิได้มาขึ้นคำร้องขอจดทะเบียนด้วยตนเองต่อนำนายทะเบียน จะถือว่าการสมรสนั้นสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่
 ๒. ในกรณีดังกล่าวผู้ใดจะเป็นคนยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการสมรส
- จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายมานิตย์ มกรพงศ์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มปกครองและอำนวยความสะดวก

โทร. ๐๔๒-๔๑๑-๗๑๓

ที่ มท ๐๓๐๔.๓/๔๐

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
ถนนล่าลูกกา-นครนายก อำเภอล่าลูกกา
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๑๒ มกราคม ๒๕๔๗

เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาที่ถูกหลอกให้จดทะเบียนสมรส

เรียน นางวันดี เศษเลิศ

อ้างถึง หนังสือร้องเรียนลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๖

ตามที่ท่านแจ้งว่าได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องจากการจดทะเบียนสมรสกับคนแขก (นายปราโมทย์ กุมาร ยาดอร์) เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๕ โดยได้รับเงินตอบแทนและภายหลังจากวันนั้น ก็ได้พบกันอีกเลย จึงขอทราบแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องทำอะไร นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่าตามข้อเท็จจริงที่ท่านได้กล่าวอ้างเชื่อว่าการจดทะเบียนสมรสของท่านกับนายปราโมทย์ กุมาร ยาดอร์ เป็นไปในลักษณะที่ทั้งคู่ไม่ได้มีความประสงค์หรือยินยอมที่จะอยู่กินฉันสามีภริยากันจริงๆ ไม่ว่าในทางธรรมชาติและกฎหมาย โดยทั้งคู่มีเจตนาจดทะเบียนกันหลอกๆ เพื่อมุ่งหวังประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นจากหลักกฎหมายแล้วการที่ชายหรือหญิง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีเจตนาที่จะสมรสกันอย่างแท้จริงเพียงแต่แสดงความยินยอมให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน เพื่อลวงให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมและจดทะเบียนให้ตามกฎหมายถือว่าเป็นการฝ่าฝืนเงื่อนไขการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ ที่บัญญัติว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย” ซึ่งคู่สมรส บิดา มารดาหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลพิพากษาให้การสมรสครั้งนี้ตกเป็นโมฆะอันมีผลทำให้การสมรสดังกล่าวไม่มีผลมาตั้งแต่ต้น แล้วนำเสนอคำพิพากษานั้นถึงที่สุดที่รับรองว่าถูกต้องไปยื่นต่อนายทะเบียนเพื่อบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรสต่อไป

ดังนั้น ท่านต้องไปยื่นคำร้องต่อศาลที่อยู่ในเขตอำนาจ เพื่อขอให้ศาลพิพากษาคำสั่งให้การสมรสครั้งนี้ตกเป็นโมฆะ แล้วจึงนำเสนอคำพิพากษาคำสั่งศาลอันถึงที่สุด ที่รับรองว่าถูกต้องแล้วนั้นไปยื่นแสดงต่อนายทะเบียนเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เพื่อบันทึกเพิ่มเติมไว้ในทะเบียนสมรส

๕๐๘

เลขที่ ๑๐๒๒/๑๘๖๒๔๔ และสำเนาทะเบียนสมรสที่ได้บันทึกเพิ่มเติมแล้วไปขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง
รายการชื่อสกุลของท่านในทะเบียนบ้าน ณ สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหนองเม็ก ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวัชชัย ธรรมรักษ์)

นายทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานภาพบุคคล

โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๔

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๘๘๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีขอคืนสถานะการสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดขอนแก่น) และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๗/๒๗๗๒๓ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๖๒๑๓ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือจังหวัดขอนแก่น เรื่อง การขอคืนสถานะการสมรส เรียนมาเพื่อแจ้งอำเภอ/กิ่งอำเภอและเขตทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

ที่ ขก ๐๐๑๗/๒๗๗๒๓

ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น
ถนนศูนย์ราชการ ขก ๔๐๐๐๐

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอรื้อขอคืนสถานะการสมรส

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๑ ชุด

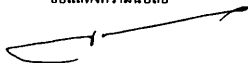
ด้วยจังหวัดขอนแก่น ได้รับหนังสือจากอำเภอบ้านไผ่ ขอรื้อขอคืนสถานะการปฏิบัติกรณีสำนักทะเบียนอำเภอบ้านไผ่ ได้จดทะเบียนหย่าตามสำเนา คร.๖ เลขที่ ๓๘/๓๐๕๔ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ให้กับฝ่ายชาย (นายอุทัย อินพวง) ที่นำสำเนาคำพิพากษาศาลชั้นต้นคดีหมายเลขดำที่ ๑๓/๒๕๕๓ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ (โดยไม่มีหนังสือรับรองคดีถึงที่สุดของศาล) มาแสดงซึ่งในเวลาต่อมาฝ่ายหญิง (นางพัทธิรา อินพวง) ได้นำยื่นคำร้องขอคืนสถานะการสมรส โดยนำสำเนาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๖/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ และหนังสือรับรองคดีถึงที่สุดของศาล ที่ ๔๘/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๖ ซึ่งได้พิพากษากลับให้ยกฟ้อง มาเป็นหลักฐานประกอบ

ในการนี้ อำเภอบ้านไผ่มีความเห็นว่า การจดทะเบียนหย่าของนายอุทัย อินพวง และนางพัทธิรา อินพวง น่าจะสิ้นสุดตามคำพิพากษาศาลฎีกา ตั้งแต่ศาลฎีกามีคำพิพากษา แต่จังหวัดขอนแก่นพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๓๑ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๒ แล้วเห็นว่า การจดทะเบียนหย่าของนายอุทัย อินพวง และนางพัทธิรา อินพวง ตามสำเนา คร.๖ เลขที่ ๓๘/๓๐๕๔ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ออก ณ สำนักทะเบียนอำเภอบ้านไผ่ เป็นการหย่าที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นการจดทะเบียนหย่าในขณะที่ยังไม่มีคำพิพากษาคำสั่งถึงที่สุด การจดทะเบียนหย่ากรณีดังกล่าว จึงไม่มีผลตามกฎหมายมาตั้งแต่วันจดทะเบียนหย่า ณ สำนักทะเบียนอำเภอบ้านไผ่ (วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔) แต่เนื่องจากกรณีดังกล่าวยังไม่มีการมีระเบียบ หนังสือสั่งการให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติมาก่อน จังหวัดขอนแก่น จึงขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่พร้อมทั้งขอทราบแนวทาง

ปฏิบัติกรณีสำนักทะเบียนอำเภอบ้านไผ่ได้จดทะเบียนหย่าตามคำพิพากษาขั้นต้นไปแล้วการยกเลิกเพิกถอนทะเบียนดังกล่าว สำนักทะเบียนอำเภอบ้านไผ่จะดำเนินการได้เลยหรือต้องดำเนินการประการใดอีก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลการพิจารณาเป็นเช่นไรกรุณาแจ้งให้จังหวัดขอนแก่นทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุนทร สิริภักดิ์)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มปกครองและอำนวยความสะดวก

โทร. ๐-๔๓๒๓-๔๗๗๐ สป.มท. ๔๐๕๓๑

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๖๒๑๓

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ทหารiorกรณีขอคืนสถานะการสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๗/๒๗๗๒๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ตามที่จังหวัดทหารiorกรณีอำเภอบ้านไผ่ได้จดทะเบียนการหย่าตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น และต่อมาศาลฎีกา ได้พิพากษากลับให้ยกฟ้อง ว่ามีผลตามกฎหมายอย่างไร และมีแนวทางปฏิบัติ ในการณดังกล่าวอย่างไร ทั้งนี้ อำเภอบ้านไผ่และจังหวัดให้ความเห็นในเบื้องต้นรายละเอียดตามที่ อ้างถึง นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาจากข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่าสำนักทะเบียนอำเภอบ้านไผ่ ได้จดทะเบียนการหย่าระหว่างนายอุทัย อินพวง กับนางพัทธิรา อินพวง เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ โดยอาศัยคำพิพากษาของศาลชั้นต้น เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเมื่อนับระยะเวลาห่างกัน เพียง ๖ วัน และอยู่ในระหว่างเวลาหนึ่งเดือนที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะอุทธรณ์คำสั่งศาลได้ จึงถือว่า คดีดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุดตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๗ ที่บัญญัติว่า “คำพิพากษาหรือคำสั่งใด ซึ่งตามกฎหมายจะอุทธรณ์หรือฎีกาหรือมีคำขอให้ พิจารณาใหม่ไม่ได้นั้น ให้ถือว่าเป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านเป็นต้นไป” แต่เรื่องดังกล่าวไม่ได้ห้าม อุทธรณ์ ดังนั้น การจดทะเบียนการหย่าจะมีผลสมบูรณ์ได้จะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๑ ที่บัญญัติว่า “การหย่าโดยคำพิพากษามีผลแต่เวลาที่คำพิพากษาลงถึงที่สุด”

ดังนั้น การจดทะเบียนการหย่าดังกล่าว จึงไม่มีผลตามกฎหมาย โดยเป็นการจดทะเบียน การหย่าที่มีชอบด้วยกฎหมาย เพราะว่าคำพิพากษาของศาลชั้นต้นยังไม่ถึงที่สุด และเนื่องจากการ จทะเบียนการหย่าเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อคำสั่งทางปกครองออกโดยมีชอบด้วยกฎหมาย นายทะเบียนมีอำนาจ ที่จะทำการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นได้ ตามมาตรา ๔๔ และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

อนึ่ง เพื่อมิให้เกิดกรณีดังกล่าวข้างต้นขึ้นอีก ขอให้จังหวัดได้แจ้งกำชับอำเภอ/กิ่งอำเภอ
ถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนหรือการบันทึกในทะเบียนครอบครัว โดยถือตาม
คำพิพากษาอันถึงที่สุด หากไม่ใช้กรณีนี้ที่ผู้ร้องแสดงสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกา
หรือสำเนาคำพิพากษามาขอมอาจต้องขอใบสำคัญเพื่อแสดงว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ถึงที่สุดแล้ว
เพื่อรับรองว่าคดีได้ถึงที่สุดแล้วและเป็นการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๓๐

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
ถนนล้าลูกกา-นครนายก อำเภอล้าลูกกา
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การสมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๕๒

เรียน เลขาธิการตรี ฝ่ายกงสุล สถานเอกอัครราชทูตสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี

อ้างถึง หนังสือสถานเอกอัครราชทูตสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี ที่ ๕๒๑.๓๔/ราชเมือง ลงวันที่
๒๔ เมษายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๑ ชุด

ตามที่สถานทูตฯ เยอรมนี ขอคำชี้แนะและขอทราบความเห็นกรณีการจดทะเบียนสมรสซ้อน
ตามมาตรา ๑๕๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของนางสิริทรัพย์ ราชเมือง กับนายโสวัฒน์
พิมพ์ศรี ว่ามีผลตามกฎหมายไทยอย่างไร รายละเอียดปรากฏตามอ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง พิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่าจากหลักกฎหมาย
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๒ กำหนดเงื่อนไขห้ามชายหรือหญิงทำการ
สมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ เพราะหากฝ่าฝืนจะมีผลทำให้การสมรสนั้นตกเป็นโมฆะ
ตามมาตรา ๑๕๔๕ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียอาจจะกล่าวอ้างว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะหรือจะนำคดี
มาฟ้องศาลขอให้มีการพิพากษาแสดงว่าการสมรสซ้อนนั้นเป็นโมฆะก็ได้ ตามมาตรา ๑๕๔๗
เมื่อมีการกล่าวอ้างหรือเมื่อมีการพิพากษาแล้วการสมรสซ้อนครั้งหลังนี้ย่อมเสียเปล่ามาแต่ต้น
แต่ถ้ายังไม่มีการกล่าวอ้างหรือมีการพิพากษาดังกล่าวก็ต้องถือว่าชายหรือหญิงที่ได้สมรสครั้งหลังนั้นยัง
เป็นสามีภริยากันตามกฎหมาย ส่วนการหย่าของคู่สมรสเดิมที่สมรสชอบด้วยกฎหมายหาได้มีผล
ทำให้การสมรสซ้อนที่มีขึ้นในระหว่างนั้นเกิดผลสมบูรณ์ตามกฎหมายด้วยไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายธวัชชัย ธรรมรักษ์)

นายทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานะภาพบุคคล

โทร. ๐-๒๒๙๑-๗๐๑๗-๔

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๓๙

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
ถนนล้าลูกกา อำเภอล้าลูกกา
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ขอจำหน่ายทะเบียนสมรส

เรียน นายทะเบียนจังหวัดสระแก้ว

อ้างถึง หนังสืออำเภอรัฐประเทศ ที่ สก ๐๒๑๗.๓/๙๖๒ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๙๒/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๕๒๙ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

ตามที่สำนักทะเบียนอำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว แจ้งการขอจำหน่ายทะเบียนสมรสระหว่างนายจีระพงษ์ จิตรพล กับนางสาวเจนจิรา พิทักษ์วงษ์ ได้สวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชนที่เทศบาลเมืองสระบุรี เลขทะเบียนที่ ๒๓๔/๑๗๕๐๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ณ สำนักทะเบียนอำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากผู้จดทะเบียนสมรสฝ่ายหญิงได้สวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชนที่สระบุรี นั้น

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาการจดทะเบียนสมรสราย นายจีระพงษ์ จิตรพลกับนางสาวเจนจิรา พิทักษ์วงษ์ ได้สวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชนจดทะเบียนสมรสแล้วเห็นว่า

๑. การจดทะเบียนสมรสดังกล่าวถูกต้องตามกฎหมายเพิกถอนไม่ได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงมิใช่บุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนสมรส นายทะเบียนก็สามารถบันทึกไว้ในทะเบียนสมรสเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ตามนัยมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๔ ไว้โดยการบันทึกนั้นไม่กระทบต่อความสมบูรณ์ของการสมรสของคู่กรณี

๒. หากนายทะเบียนทราบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวแล้วให้แจ้งความดำเนินคดีกับบุคคลที่แอบอ้างสวมตัวฐานแจ้งความเท็จและแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการหรือเอกสารมหาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗

อนึ่ง ตามหนังสือที่อ้างถึง มีนายศานต์ สมควร ตำแหน่งปลัดอำเภอ (จพง.ปค.๗) รักษาการแทนนายอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ได้ขอให้เจ้าหน้าที่ทะเบียนสมรสดังกล่าวข้างต้นเป็นการกระทำที่จะทำให้ทางสำนักทะเบียนกลางปฏิบัติผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ และหนังสือที่ ๙๒/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้ศึกษาระเบียบกฎหมายให้ชัดเจนดีพอ โดยสามารถศึกษาได้ตามคู่มือที่แจกจ่ายให้ทุกอำเภออีกทั้งสามารถโทรศัพท์หาหรือนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกลางก็สามารถกระทำได้และจากการขอเจ้าหน้าที่ทะเบียนสมรสดังกล่าวเป็นการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องและสร้างความเสียหายให้กับทางราชการที่อาจจะถูกฟ้องร้องต่อศาลได้ จึงควรกำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดังกล่าวศึกษาระเบียบกฎหมายให้ถูกต้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งนายทะเบียนอำเภออรัญประเทศทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธวัชชัย ธรรมรักษ์)

นายทะเบียนกลาง

ฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานภาพบุคคล

งานบริหารการทะเบียนครอบครัว

โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๑๔

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๔๕๙

กรมการปกครอง
ถนนอักษะวาศ์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๒ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ข้อกฎหมายว่าด้วยเรื่องการสมรส

เรียน กงสุล สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอังกี

อ้างถึง หนังสือสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอังกี ที่ ๖-๙๗/๒๐๐๘ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

ตามที่สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอังกี แจ้งความประสงค์ขอข้อมูลเกี่ยวกับ
ข้อกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องการสมรสว่านอกจากการจดทะเบียนสมรสที่ถูกต้อง
ตามกฎหมายไทยแล้ว ทางไทยมีการรับรองการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณีหรือไม่ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่าประเทศไทยใช้ระบบประมวลกฎหมายหรือกฎหมาย
ลายลักษณ์อักษร และการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ บรรพ ๕ ว่าด้วยครอบครัว ประกอบพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘
และกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ คือ
การสมรสจะสมบูรณ์ ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๘๗
และการจดทะเบียนสมรสนั้นตามมาตรา ๕ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว
พ.ศ. ๒๔๗๘ ประกอบกับข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติ
จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ บัญญัติให้จดทะเบียนต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า
ประจำกิ่งอำเภอ ดังนั้นการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย จึงไม่เป็นการสมรสตามกฎหมาย
จารีตประเพณี และประเทศไทยไม่มีกฎหมายให้ออกหนังสือรับรองการสมรสตามกฎหมายจารีต
ประเพณีได้

สำหรับกรณีประเทศไทยยอมรับการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณีจากต่างประเทศ
หรือไม่นั้น หากเป็นการสมรสที่เป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการ
ขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ แล้ว ประเทศไทยถือว่าสมบูรณ์ โดยพิจารณาได้เป็น ๒ กรณี คือ

๑. การสมรสในต่างประเทศซึ่งคนสัญชาติไทยเป็นคู่สมรสด้วยกันเอง หรือระหว่าง
คนไทยกับคนต่างชาติ จะทำตามแบบที่กฎหมายไทยกำหนดไว้หรือทำตามแบบกฎหมายของ
ประเทศที่ทำการสมรสก็ได้ การสมรสดังกล่าวย่อมสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๙ ประกอบพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย
พ.ศ. ๒๔๘๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง

๒. การสมรสระหว่างคนต่างชาติด้วยกันเองในต่างประเทศ หากได้ทำถูกต้องตามแบบ
กฎหมายของประเทศที่ทำการสมรสแล้วการสมรสดังกล่าวย่อมเป็นอันสมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ วรรคแรก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรินทร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๓

EMBASSY OF THE
REPUBLIC OF HUNGARY

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เลขที่หนังสือ ๖-๙๗/๒๐๐๘

เรื่อง ข้อกฎหมายว่าด้วยเรื่องการสมรส

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐฮังการี กรุงเทพฯ มีความประสงค์ในการขอข้อมูลเกี่ยวกับข้อกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องการสมรสดังนี้

๑. นอกเหนือจากการจดทะเบียนสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายไทยแล้ว ทางของไทยมีการรับรองการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณีหรือไม่ (common-law marriage) หากทางไทยรับรองการสมรสดังกล่าวบุคคลประเภทใดบ้างที่สามารถยื่นขอการรับรองการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณี

๒. มีความแตกต่างประการใดบ้างระหว่างการจดทะเบียนสมรสและการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณี

๓. มีหน่วยงานใดบ้างที่รับลงทะเบียนการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณี

๔. มีหน่วยงานใดบ้างที่เก็บข้อมูลของการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณี

๕. ทางของไทยมีการออกหนังสือรับรองการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณีหรือไม่

๖. ทางของไทยยอมรับหนังสือรับรองของการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณีจากต่างประเทศหรือไม่ (รวมทั้งหนังสือรับรองการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณีของผู้รักร่วมเพศ) หากทางไทยยอมรับ ทางสถานทูตฯ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการส่งตัวหนังสือรับรองดังกล่าวมายังสถานทูต

๗. มีผลสืบเนื่องทางกฎหมายประการใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการสมรสตามกฎหมายจารีตประเพณี

ในการนี้สถานทูตฯ ใคร่ขอความอนุเคราะห์กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยในการทำหนังสือชี้แจงส่งให้ทางสถานทูตฯ เพื่อจัดเก็บเป็นข้อมูล หากมีข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อแผนกกงสุล หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒-๖๖๑-๑๑๕๕ ต่อ ๑๒๐๙

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย

President Park Condominium, ๒๐th Fl., Oak Tower, ๙๙ Sukhumvit Soi ๒๔, Klongtoey, Bangkok
๑๐๑๑๐, THAILAND

Tel.: +๖๖ (๐) ๒๖๖๑-๑๑๕๐-๒, Fax: +๖๖ (๐) ๒๖๖๑-๑๑๕๓, E-mail: huembgk@mozart.inet.co.th

ทะเบียนการหย่า

ที่ มท ๐๓๑๓/๒๒๓๖

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การจดทะเบียนหย่า

เรียน คุณเสกสันต์ ชาติ

อ้างถึง หนังสือลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

ตามที่หาเรียนนาย ก. กับนาง ข. จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย แต่นาย ก. ต้องขาดตัวอาญาอยู่ระหว่างการสอบสวนและถูกควบคุมตัวอยู่ที่เรือนจำแห่งหนึ่งมาประมาณปีเศษ ประสงค์จะหย่าขาดจากการเป็นสามีภริยากับนาง ข. จึงเขียนคำร้องให้นาง ข. ไปยื่นต่อนายทะเบียนที่นาง ข. มีภูมิลำเนาอยู่ แต่นายทะเบียนไม่สามารถจดทะเบียนการหย่าให้ได้ เพราะนาย ก. ไม่ได้ไปให้ถ้อยคำต่อนายทะเบียนด้วยตนเอง กรณีเช่นนี้จะดำเนินการ

๑. จดทะเบียนการหย่านอกสำนักทะเบียน

๒. นายทะเบียนรับคำร้องและหนังสือยินยอมหย่าของนาย ก. และนาง ข. แล้วส่งคำร้องและหนังสือยินยอมการหย่าไปยังผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อให้ นาย ก. ลงชื่อในคำร้องเสร็จแล้วส่งคืนอำเภอดำเนินการจดทะเบียนให้จะได้หรือไม่

ขอเรียนว่าการจดทะเบียนการหย่า นั้น สามีและภรรยาจะต้องไปร้องขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนแห่งหนึ่งแห่งใดก็ได้ โดยนำหนังสือสัญญาการหย่า ซึ่งมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคนไปแสดงตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๑๘ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๕๑๕ ดังนั้น การที่นาย ก. ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ ซึ่งไม่อาจที่จะไปร้องขอจดทะเบียนการหย่าได้ นายทะเบียนจึงรับจดทะเบียนให้ไม่ได้ เว้นแต่นาย ก. จะได้ขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำที่ควบคุมตัวไว้ เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำอนุญาตแล้ว จึงไปดำเนินการร้องขอจดทะเบียนการหย่าได้ สำหรับการจดทะเบียนการหย่านอกสำนักทะเบียนนั้นไม่อาจทำได้ เพราะไม่มีกฎหมายหรือระเบียบการระบุไว้ให้กระทำได้

ขอแสดงความนับถือ

จ. กาญจโนมัย

(นายจรินทร์ กาญจโนมัย)

นายทะเบียนกลาง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๔๖

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๔๘๑

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง

๗ สิงหาคม ๒๕๒๒

เรื่อง การขอจดทะเบียนหย่ากับพระภิกษุ

เรียน นายทะเบียนอำเภอสติตพิ

อ้างถึง หนังสือ ที่ ขบ. ๕๗/๓๑๒๑ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๒

ตามที่หาหรือว่า นางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ ได้จดทะเบียนสมรสกับ จ.อ.วสันต์ ดอกพฤกษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ ต่อมา จ.อ. วสันต์ ดอกพฤกษ์ ถูกสั่งให้ออกราชการ เมื่อ ๕ เมษายน ๒๕๑๔ และได้ไปบวชเป็นพระภิกษุอยู่ที่จังหวัดราชบุรี โดยไม่ได้กลับไปอยู่กินฉันสามีภรรยา กับนางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ และนางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ ได้เขียนจดหมายไปขออนุญาตทำการสมรสใหม่ซึ่งพระภิกษุสันต์ ก้อนุญาต นางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ จึงได้อยู่กินกับสามีใหม่จนตั้งครรภ์ และมีความประสงค์ จะจดทะเบียนสมรสกับสามีใหม่ แต่ไม่อาจทำได้เพราะพระภิกษุสันต์ไม่ยินยอมจดทะเบียนหย่า อ้างว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ หากจะแนะนำให้นางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ ไปร้องขอให้ศาลพิพากษาให้หย่าขาดจากพระภิกษุสันต์ก็เห็นว่าไม่สมควร เพราะคู่กรณีเป็นพระภิกษุ กรณีนี้สมควรปฏิบัติอย่างไรนั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ จ.อ. วสันต์ ดอกพฤกษ์ ซึ่งได้จดทะเบียนสมรสกับนางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ ได้ไปบวชเป็นพระภิกษุไม่ได้อยู่กินฉันสามีภรรยา กับนางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ การไปบวชเป็นพระภิกษุไม่เป็นเหตุให้ขาดจากการสมรส จะขาดจากการสมรส ก็โดยความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๔๑๐ เท่านั้น ดังนั้น นางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ จึงยังคงมีฐานะเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของ พระภิกษุสันต์ อยู่ แต่เมื่อนางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ มีความประสงค์จะหย่ากับพระภิกษุสันต์ ก็อาจกระทำได้ ๒ วิธีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๔๔๑ คือ

๑. หย่าโดยความยินยอมทั้งสองฝ่าย

๒. หย่าโดยคำพิพากษาของศาล

การหย่าโดยความยินยอม จะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีภริยาได้จดทะเบียนการหย่าแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตราชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๕๑๕ การที่นางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ จะจดทะเบียนสมรสกับสามีใหม่ได้ จะต้องจดทะเบียนการหย่ากับ พระภิกษุสันต์เสียก่อน ทั้งนี้ มิได้มีกฎหมายหรือข้อบัญญัติทางศาสนาห้ามมิให้พระภิกษุจดทะเบียนการหย่า เมื่อพระภิกษุสันต์ไม่ยินยอมไปจดทะเบียนการหย่า การหย่าโดยความยินยอมจึงไม่อาจกระทำได้ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องไปร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ขาดจากการเป็นสามีภริยากับพระภิกษุสันต์เสียก่อน จึงจะจดทะเบียนสมรสให้ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดถือปฏิบัติ และแจ้งให้นางวัลลีย์ ดอกพฤกษ์ ทราบ

ขอแสดงความนับถือ

จ. กาญจนนัมัย
(นายจรินทร์ กาญจนนัมัย)
นายทะเบียนกลาง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๕๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๔ เมษายน ๒๕๓๐

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนหย่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดอุดรธานี) และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดอุดรธานี ที่ อต ๐๐๑๖/๒๖๔ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๓๐

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๒๕๓๑๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๐

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือจังหวัดอุดรธานี
เกี่ยวกับการจดทะเบียนหย่ามา เพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนเขต
ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ยัวร์ตัน กมลเวช

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี รัชการราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ทะเบียนครอบครัว ๒/๒๕๓๐

ที่ อต ๐๐๑๖/๒๖๔

ศาลากลางจังหวัดอุดรธานี
ถนนอิทธิปัตย์ อต ๔๑๐๐๐

๕ มกราคม ๒๕๓๐

เรื่อง ทหหรือการจดทะเบียนการค้า

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสาร จำนวน ๑ แผ่น

ด้วยอำเภอบ้านดุง รายงานว่า นายโรเบิร์ต เอส. แมคคอลเนลล์ สัญชาติอเมริกัน และนางวิภา โสดา สัญชาติไทย ได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการค้าต่อนายทะเบียนอำเภอบ้านดุง โดยมีหลักฐานทะเบียนสมรสของบุคคลทั้งสอง ซึ่งจดทะเบียนกันที่รัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๖

จังหวัดได้ตรวจหลักฐานแล้ว ปรากฏว่า บุคคลทั้งสองจดทะเบียนสมรสกันในประเทศตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ณ สถานทูตหรือสถานกงสุลสยาม ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ แต่อย่างใด ซึ่งจังหวัดเห็นว่า นายทะเบียนตามกฎหมายไทย จะจดทะเบียนการค้าให้แก่บุคคลทั้งสองมิได้ เพราะบุคคลทั้งสองมิได้จดทะเบียนสมรสกันโดยถูกต้องตามกฎหมายไทย จังหวัดจึงขอเรียนหาหรือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่อย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาตอบข้อหารือให้จังหวัดได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

โกวิท วารัฐเทศ

(นายโกวิท วารัฐเทศ)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

ที่ทำการปกครองจังหวัด

(ฝ่ายปกครอง)

โทร. ๒๒๓๓๗๖

ที่ มท ๐๔๐๒/๒๕๓๑๔

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๓ เมษายน ๒๕๓๐

เรื่อง ทารือการจดทะเบียนหย่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

อ้างถึง หนังสือ ที่ อด ๐๐๑๖/๒๖๔ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๓๐

ตามที่จังหวัดอุดรธานีหารือแนวทางปฏิบัติการจดทะเบียนหย่ากรณีนายโรเบิร์ต เอส แมคคอลเนลล์ สัญชาติอเมริกัน กับนางวิภา โสดา สัญชาติไทย ซึ่งจดทะเบียนสมรส ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าต่อ นายทะเบียนอำเภอบ้านดุง และจังหวัดมีความเห็นว่านายทะเบียนอำเภอบ้านดุงจะรับจดทะเบียนการหย่าไม่ได้ เพราะคู่สมรสรายนี้ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ณ สถานทูตหรือสถานกงสุลสยาม ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘

กรมการปกครอง ได้พิจารณาตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ ประกอบกับมาตรา ๑๕๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ แล้ว เห็นว่า การที่นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนการหย่าให้กับผู้ร้องนั้น ผู้ร้องที่เป็นคู่สมรสกันต้องได้จดทะเบียนสมรสกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวเท่านั้น แม้ว่ากฎหมายไทยจะยอมรับการจดทะเบียนสมรสระหว่างคนไทยกับคนต่างประเทศตามแบบกฎหมายของต่างประเทศ ตามมาตรา ๑๕๕๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ ก็ตามหาใช่เป็นการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ ฉะนั้น กรณีนายโรเบิร์ต เอส แมคคอลเนลล์ สัญชาติอเมริกัน กับนางวิภา โสดา สัญชาติไทย ซึ่งจดทะเบียนสมรสกัน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาตามกฎหมายของประเทศอเมริกา จึงไม่ถือว่าเป็นการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น นายทะเบียนอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี จึงไม่อาจที่จะรับจดทะเบียนการหย่าให้กับผู้ร้องรายนี้ได้

อนึ่ง กรณีท่านเองเดียวกันนี้ ได้มีคำพิพากษาฎีกา ที่ ๖๑๐/๒๕๔๖ พิพากษาไว้ว่า การสมรสซึ่งจดทะเบียน ณ ต่างประเทศ โดยมีได้จดทะเบียนสมรสต่อพนักงานทูตหรือกงสุลไทย ไม่เรียกว่าจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉะนั้น การหย่าโดยความยินยอมจึงสมบูรณ์โดยไม่ต้องจดทะเบียนการหย่า

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอบ้านดุงทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ยัวร์ตัน กมลเวช

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๔๐๒/๙๔

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๗ มีนาคม ๒๕๓๑

เรื่อง หารือนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัว

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๘๘๒๕ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๒๕

ตามที่แจ้งว่าสำนักงานเขตบางกะปิ ได้หารือนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนการหย่าว่ากรณีที่สามารถทำได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าต่อนายทะเบียน หากฝ่ายหญิงได้แสดงหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนที่ยังไม่ได้มีการแก้ไขรายการคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” และเปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุลตามสามีให้เป็นการถูกต้องก่อนแล้ว นายทะเบียนจะไม่รับจดทะเบียนการหย่าให้ ซึ่งกรุงเทพมหานครพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มิได้มีบัญญัติในเรื่องการแก้ไขรายการดังกล่าวแต่อย่างใด แต่ได้มีบัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๔๖๐ ข้อ ๑ (ข) มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๓๑ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๕ เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีและหญิงม่าย ฉะนั้น ผู้ร้องฝ่ายหญิงจะต้องดำเนินการแก้ไขคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” และเปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุลตามสามีในบัตรประจำตัวประชาชน ให้เป็นการถูกต้องตามกฎหมายดังกล่าวเสียก่อน นายทะเบียนจึงจะรับจดทะเบียนการหย่าให้ จึงขอหารือว่า ความเห็นของกรุงเทพมหานครชอบหรือไม่ นั้น

สำนักทะเบียนกลางขอเรียนว่า ให้นายทะเบียนรับคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าแล้ว แนะนำให้ผู้ร้องฝ่ายหญิงแก้ไขคำนำหน้านามในเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้อง หรือนายทะเบียนจะดำเนินการแก้ไขเองได้ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๔๘๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐ แล้วจึงจดทะเบียนการหย่าให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ร้อยตรี สมนึก ชูวิเชียร

(สมนึก ชูวิเชียร)

นายทะเบียนกลาง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ กท ๐๓๐๗/๑๘๘๒๕

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
ถนนดินสอ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๒๙

เรื่อง ทหารเรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัว

เรียน นายทะเบียนกลาง

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘

๒. ระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๘๓

ด้วยสำนักงานเขตบางกะปิได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนครอบครัว กรณีการจดทะเบียนหย่าว่า ขณะนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประสบปัญหาบางประการเกี่ยวกับการจดทะเบียนหย่า ซึ่งมักปรากฏอยู่เสมอว่า ขณะที่ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนหย่านั้น ฝ่ายหญิงจะแสดงหลักฐานบัตรประจำตัวที่ยังไม่ได้มีการแก้ไขคำนำหน้านามจาก น.ส. เป็น นาง และเปลี่ยนชื่อสกุล ตามสามีให้ถูกต้องเรียบร้อยเสียก่อนแต่ได้แสดงเจตนาที่จะหย่าขาดจากกันทั้งที่หลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนเป็นนางสาว และใช้นามสกุลเดิมโดยไม่ยอมแก้ไขหลักฐานต่าง ๆ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่แต่ประการใด ทำให้เกิดปัญหาและข้อโต้แย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกับประชาชนผู้ร้องอยู่เสมอ

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาจากกฎหมายและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องแล้ว คือ

๑. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๔๖๐ ข้อ ๑
(ข) ระบุว่าถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่มียศบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำหน้านามแล้วเอานามสกุลสามีเข้าประกอบ

๒. พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ ระบุว่า หญิงมีสามีให้ใช้นามสกุลของสามี

๓. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๓๑ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๕ เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีและหญิงม่าย ซึ่งที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยมีมติและตีความตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ไว้ว่า คำว่า “ให้ใช้” เท่ากับเป็นการบังคับให้ปฏิบัติ ฉะนั้น หญิงมีสามีจึงต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเสมอไป โดยจะขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านหรือยื่นคำขอตั้งชื่อสกุลใหม่ให้ต่างไปจากชื่อสกุลของสามีไม่ได้

ซึ่งจากข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเท่านั้นมิได้มีบัญญัติไว้ชัดแจ้งในพระราชบัญญัติการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ แต่ประการใด ทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวก็มิได้มีบทกำหนดโทษบัญญัติไว้เพื่อลงโทษผู้ฝ่าฝืนอีกด้วย จึงทำให้เกิดปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกับประชาชนผู้ร้องขอจดทะเบียนหย่าอยู่เสมอว่า ในพระราชบัญญัติการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ มิได้มีมาตราใดบัญญัติให้ผู้ร้องขอจดทะเบียนหย่าต้องแก้ไขคำนำหน้านามจากนางสาวเป็นนาง และใช้นามสกุลสามีให้ถูกต้องเสียก่อน ในบัตรประจำตัวประชาชน นายทะเบียนจึงจะดำเนินการจดทะเบียนหย่าให้

กรุงเทพมหานครจึงขอเรียนหรือว่ากรณีมีการร้องขอจดทะเบียนหย่าหากฝ่ายหญิงแสดงหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนที่ยังมิได้แก้ไขคำนำหน้านามจากนางสาวเป็นนางและเปลี่ยนชื่อสกุลตามสามี นายทะเบียนจะไม่จดทะเบียนหย่าให้จนกว่าฝ่ายหญิงจะแก้ไขคำนำหน้านามและชื่อสกุลในบัตรประจำตัวประชาชนให้ถูกต้องเรียบร้อยเสียก่อน จึงจะจดทะเบียนหย่าให้จะได้หรือไม่ และหากนายทะเบียนได้แนะนำให้ผู้ร้องไปแก้ไขแล้ว แต่ผู้ร้องยังปฏิเสธไม่ยินยอมแก้ไขหลักฐานดังกล่าว นายทะเบียนจะมีอำนาจยับยั้งหรือปฏิเสธการจดทะเบียนหย่าดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด เพราะหากนายทะเบียนยินยอมจดทะเบียนการหย่าให้โดยที่ฝ่ายหญิงยังมิได้มีการแก้ไขหลักฐานให้ถูกต้องเสียก่อนนั้น อาจก่อให้เกิดผลเสียติดตามมาในภายหลังกล่าวคือ หากต่อมาหญิงนั้นได้ไปจดทะเบียนสมรสกับชายอื่นโดยไม่แจ้งให้ทราบว่าจะตนเองเคยสมรสมาแล้วและฝ่ายชายได้ทราบความจริงในภายหลัง อาจฟ้องเรียกค่าเสียหายโดยกล่าวหาว่านายทะเบียนละเลยการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายมิได้ดำเนินการแก้ไขคำนำหน้านามและชื่อสกุลของฝ่ายหญิงให้ถูกต้องก่อนที่จะจดทะเบียนหย่าให้ ผลการพิจารณาเป็นประการใดโปรดแจ้งให้กรุงเทพมหานครทราบด้วยจักขอบคุนยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สุรินทร์ ชัवाल

(นายสุรินทร์ ชัवाल)

รองปลัดกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๔๒๕๔๐

ที่ มท ๐๔๐๒/๑๗๖๘๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ทาริหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการหย่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

อ้างถึง หนังสือจังหวัดภูเก็ต ค่วนมาก ที่ ภก ๐๐๑๖/๘๕๑๐ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ตามที่แจ้งว่า อำเภอเมืองภูเก็ต ได้ทาริหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนการหย่ากรณีนางสาวอำพร ละมุล อยู่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๔ อำเภอคำเชื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ได้จดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนอำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต กับนายกำหริ่ม ปะสะหมัน ตามทะเบียนสมรส เลขทะเบียนที่ ๓๖๕/๑๖๓๑๙ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ต่อมา นางสาวอำพร ละมุล ได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าต่อนายทะเบียนอำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต โดยไม่ขอเปลี่ยนคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” และ เปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุลตามสามี ให้ถูกต้องก่อน ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่ชอบตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑ (ข) พระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๘๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐ และจังหวัดภูเก็ต พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามนัยมาตรา ๑๕๑๔ มาตรา ๑๕๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ ประกอบกับระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๒๔ ข้อ ๒๙ มิได้บัญญัติในเรื่องการแก้ไขรายการดังกล่าวแต่อย่างใด แต่ก็เป็นการจัดกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๘๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐ จึงทาริหรือแนวทางปฏิบัติ ๒ ประการ คือ

๑. ให้อำเภอเมืองภูเก็ต ดำเนินการแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอคำเชื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ดำเนินการแก้คำนำนามและชื้อสกุลของนางสาวอำพร ละมุล ก่อน แล้วจึงดำเนินการจดทะเบียนการหย่าให้ถูกต้องหรือไม่

๒. ถ้าหากอำเภอเมืองภูเก็ต จะดำเนินการจดทะเบียนการหย่าให้นางสาวอำพร ละมุล ตามนัยมาตรา ๑๕๑๔ มาตรา ๑๕๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ จะให้อำเภอเมืองภูเก็ตลงรายการคำนำนามและชื้อสกุลของนางสาวอำพร ละมุล ในทะเบียนการหย่าอย่างไร นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาตามนัยมาตรา ๑๕๑๔ วรรค ๒ มาตรา ๑๕๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๘ ระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑ (ข) มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๓๑ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๕ เรื่องการใช้ชื่อสกุลของหญิงม่าย แล้วเห็นว่าการจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมนั้น เมื่อสามีและภรรยาร้องขอและได้นำหนังสือสัญญาการหย่าหรือข้อตกลงการหย่าซึ่งมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคนมาแสดงต่อนายทะเบียนแล้ว แต่หากปรากฏหลักฐานของผู้ร้องฝ่ายหญิงยังไม่ได้แก้ไขรายการคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” และเปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุลตามสามีให้ถูกต้อง นายทะเบียนจะยังไม่จดทะเบียนการหย่าให้ ดังนั้น กรณีนางสาวอำพร ละมุล ได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าตามที่หารือไป แต่ปรากฏหลักฐานของผู้ร้องฝ่ายหญิงยังไม่ได้แก้ไขรายการคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” และเปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุลตามสามีให้ถูกต้อง นายทะเบียนจะยังไม่จดทะเบียนการหย่าให้ หากผู้ร้องประสงค์จะจดทะเบียนการหย่า ผู้ร้องฝ่ายหญิงจะต้องดำเนินการแก้ไขหลักฐานดังกล่าวให้ถูกต้องตามกฎหมายเสียก่อน ซึ่งผู้ร้องจะไปดำเนินการยื่นคำร้องขอแก้ไขด้วยตนเอง หรือให้นายทะเบียนดำเนินการแก้ไขก็ได้ หากนายทะเบียนเป็นผู้ดำเนินการแก้ไข นายทะเบียนสามารถดำเนินการได้ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๔๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐ โดยอนุโลม กล่าวคือให้นายทะเบียนรับคำร้องขอจดทะเบียนการหย่า แล้วสำเนาทะเบียนการสมรสหรือใบสำคัญการสมรสซึ่งผู้ร้องนำมาเป็นหลักฐานประกอบการร้องขอหย่าส่งให้นายทะเบียนที่ผู้ร้องฝ่ายหญิงมีภูมิลำเนาอยู่ เพื่อให้นายทะเบียนแก้ไขรายการคำนำหน้านามและชื่อสกุลตามสามีในหลักฐานทะเบียนบ้าน เมื่อสำนักทะเบียนที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าได้รับหนังสือแจ้งตอบจากสำนักทะเบียนที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ว่าได้แก้ไขหลักฐานดังกล่าวแล้ว นายทะเบียนจึงจะจดทะเบียนการหย่าให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอเมืองภูเก็ตทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

ด่วนมาก

ที่ ภก ๐๑๑๖/๔๕๑๐

ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต

ถนนริศร ภก ๔๓๐๐๐

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๒

เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการหย่า

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือด่วนมาก ที่ ภก ๐๑๑๖/๓๖๒๔ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๓๒

จำนวน ๘ ฉบับ

ด้วยจังหวัดได้รับรายงานจากอำเภอเมืองภูเก็ตว่า นางสาวอำพร ละมุล อายุ ๒๕ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๔ อำเภอคำเชื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ได้จดทะเบียนสมรสกับนายกำหรีม ปะสะหมัน ตามทะเบียนสมรสเลขที่ ๓๖๕/๑๖๓๑๙ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๑ ณ สำนักทะเบียนอำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ต่อมา นางสาวอำพร ละมุล ได้ยื่นความประสงค์เพื่อขอจดทะเบียนการหย่ากับนายกำหรีม ปะสะหมัน โดยไม่ขอเปลี่ยนคำนำนามและชื่อสกุลตามสามี (ณ สำนักทะเบียนอำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต) ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ข้อ ๑ (ข) พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ และหนังสือสั่งการ ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๔๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ถึงแม้ว่านายทะเบียนอำเภอเมืองภูเก็ต ได้ให้คำแนะนำแล้วก็ตาม แต่นางสาวอำพร ละมุล ก็ไม่ยินยอมปฏิบัติตามและยืนยันที่จะขอจดทะเบียนการหย่าโดยไม่ขอเปลี่ยนคำนำนามและชื่อสกุลตามสามี

จังหวัดภูเก็ตได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ถึงแม้ว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ และมาตรา ๑๕๑๔ พระราชบัญญัติการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๑๔ และระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๒๔ และ ๒๕ ไม่ได้กำหนดให้คู่หย่าฝ่ายหญิงจะต้องเปลี่ยนคำนำนามและชื่อสกุลตามสามีก็ตาม แต่ก็เป็นการใช้บังคับหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๔๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐ จึงมีความเห็นดังนี้

๑. ให้อำเภอเมืองภูเก็ตดำเนินการแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอคำเชื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ดำเนินการแก้ไขคำนำนามและชื่อสกุลของนางสาวอำพร ละมุล ก่อน แล้วจึงจะดำเนินการจดทะเบียนการหย่าให้ (ทั้งนี้อำเภอเมืองภูเก็ต ได้แจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอคำเชื่อนแก้ว ดำเนินการครั้งหนึ่งแล้วตามหนังสือที่ ภก ๐๑๑๖/๔๕๓๒ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๑ โดยนางสาวอำพร ละมุล แจ้งว่า จะเป็นผู้ขอรับไปดำเนินการเองแต่กลับเปลี่ยนใจไม่ได้ดำเนินการ)

๒. ถ้าหากอำเภอเมืองภูเก็ตจะต้องจดทะเบียนการหย่าให้นางสาวอำพร ละมุล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๙ มาตรา ๑๕๑๔ และ ๑๕๑๕ จะให้อำเภอเมืองภูเก็ตลงรายการค่านำนามและชื่อสกุลของนางสาวอำพร ละมุล ในเอกสารทะเบียนการหย่าว่าอย่างไร

จึงเรียนหาหรือมาเพื่อโปรดพิจารณาว่า ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ ผลเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้จังหวัดทราบ เพื่อจะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประยูร พรหมพันธุ์

(นายประยูร พรหมพันธุ์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร. (๐๗๖) ๒๑๑๑๐๒

ที่ มท ๐๕๐๒/๑๗๓

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๓๔

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนหย่าโดยความยินยอม

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนมาก ที่ กต ๐๒๑๑/๘๘๒๕๙ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๓๓

ตามที่แจ้งว่า สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม ได้ทาหรือเรื่องการจดทะเบียนหย่าโดยความยินยอม ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ กรณีสามีภรรยาได้ทาหนังสือหย่าตามนัยมาตรา ๑๕๑๔ แต่ยังตกลงกันไม่ได้หรือมิได้ระบุข้อตกลงเรื่องการปกครองบุตร การออกเงินค่าเลี้ยงดูบุตร หรือการจัดแบ่งทรัพย์สินตามนัยมาตรา ๑๕๒๐ มาตรา ๑๕๒๒ และมาตรา ๑๕๓๒ (ก) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนการหย่าให้ได้หรือไม่ นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้ว ขอเรียน ดังนี้

๑. การจดทะเบียนการหย่า นั้น จะทำได้ต่อเมื่อคู่หย่าแสดงความยินยอมที่จะหย่าขาดจากกันโดยความยินยอมนั้นต้องทาเป็นหนังสือ ระบุเจตนาของความยินยอมที่จะหย่าขาดจากกัน และลงชื่อคู่หย่าพร้อมพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน ตามนัยมาตรา ๑๕๑๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙

๒. สำหรับข้อตกลงในหนังสือหย่า หนังสือสัญญาหย่า หนังสือยินยอมการหย่า หรือบันทึกข้อตกลงการหย่า ซึ่งแล้วแต่จะเรียกชื่อกันนั้น หากคู่หย่ามีบุตรให้คู่หย่าทาความตกลงกันว่าฝ่ายใดจะปกครองบุตรคนใดและคู่หย่าทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงินเท่าใด ควรระบุไว้ในหนังสือหย่า นั้นด้วย แต่หากคู่หย่ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้เรื่องการปกครองบุตร หรือมิได้กำหนดเรื่องเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร หรือมิได้กำหนดเรื่องการจัดแบ่งทรัพย์สินกันไว้ในหนังสือหย่าดังกล่าว กรณีนี้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาดหรือเป็นผู้กำหนด ตามนัยมาตรา ๑๕๒๐ (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๓๓) มาตรา ๑๕๒๒ และมาตรา ๑๕๓๒ (ก) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ ดังนั้น เมื่อคู่หย่ามายื่นคำร้องพร้อมแสดงหนังสือหย่าตามนัยมาตรา ๑๕๑๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ แล้ว

แม้ความตกลงเรื่องการปกครองบุตร เรื่องเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร หรือเรื่องการจัดแบ่งทรัพย์สิน
จะไม่ได้กำหนดไว้ในหนังสือหย่า นายทะเบียนก็สามารถจดทะเบียนการหย่าให้ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ดำริ วัฒนสิงหะ

(นายดำริ วัฒนสิงหะ)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ด่วนมาก

ที่ กต ๐๒๑๑/๘๘๒๕๙

กระทรวงการต่างประเทศ
วังสราญรมย์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๓๓

เรื่อง การขอการจดทะเบียนหย่าโดยความยินยอม

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม ที่ ๓๓๖/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๓

ด้วยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม ได้หารือเรื่องการจดทะเบียนหย่าโดยความยินยอมตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ มาว่า

๑. ในกรณีที่สามีภริยายังตกลงกันไม่ได้ในเรื่องบุตร หรือทรัพย์สิน หรือต้องการให้ศาลเป็นผู้ตัดสินหรือกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล การที่สามีและภริยามีเพียงหนังสือยินยอมหย่า โดยไม่มีหนังสือความตกลงในเรื่องการปกครองบุตรตามมาตรา ๑๕๒๐ ความตกลงในเรื่องออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ตามมาตรา ๑๕๒๒ และการจัดแบ่งทรัพย์สินตามมาตรา ๑๕๓๒ (ก) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ หรือมิได้ระบุข้อตกลงดังกล่าวไว้ในหนังสือยินยอมหย่าตามมาตรา ๑๕๑๔ วรรค ๒ นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนให้ได้หรือไม่ อย่างไร

๒. หนังสือข้อตกลงการหย่าตามมาตรา ๑๕๒๐ สัญญาหย่าตามมาตรา ๑๕๒๒ จะถือเป็นหนังสือยินยอมการหย่าตามมาตรา ๑๕๑๔ วรรค ๒ ด้วยหรือไม่ ดังความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือสถานเอกอัครราชทูตฯ ที่แนบมา ณ ที่นี้

จึงเรียนหารือมาเพื่อโปรดพิจารณาและแจ้งผลให้กระทรวงการต่างประเทศทราบในโอกาสแรก
ด้วยจะขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

สินธุ ศรสงคราม

(นายสินธุ ศรสงคราม)

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ฝ่ายสัญญาและนิติกรณ

โทร. ๒๕๖๘๕๐๑-๑๔ ต่อ ๒๑๘๗

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๙๐๗

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอักษะวงศ์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๓๖

เรื่อง ทาหรือการหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมัน-บุคคลสัญชาติไทย
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยกระทรวงมหาดไทยได้หารือปัญหาข้อกฎหมายไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรณีสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ประจำประเทศไทยสอบถามว่า การที่นายทะเบียน
อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต รับจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมตามคำร้องของบุคคลสัญชาติ
เยอรมันกับบุคคลสัญชาติไทย ซึ่งได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยนั้น ทะเบียนการหย่า
ดังกล่าวมีผลบังคับตามกฎหมายไทยหรือไม่ ทั้งนี้ เนื่องจากกระทรวงยุติธรรมแห่งรัฐบาลนา
พิจารณาจากกฎหมายแพ่งของเยอรมัน มาตรา ๑๔๖๔ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่ง
กฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ ภาค ๕ มาตรา ๒๖ แล้ว เห็นว่าไม่สามารถที่จะหย่าขาดกันโดยความยินยอมได้

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๓) ได้ให้ความเห็นใน
ปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของกระทรวงมหาดไทย โดยสรุปว่า แม้ว่า
คู่สมรสฝ่ายหนึ่งจะมีสัญชาติเยอรมัน แต่กรณีนี้ มิใช่ปัญหาการโต้แย้งสิทธิระหว่างคู่สมรส
ที่มีสัญชาติต่างกันที่จะต้องไปพิจารณาหลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย
แต่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นสุดของการสมรสที่คู่สมรสได้ดำเนินการตามกฎหมายไทยว่าจะมีผลบังคับ
และสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่จึงต้องพิจารณาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘
ซึ่งเป็นกฎหมายภายในของไทยเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ตามหลักการใช้อย่างบังคับกฎหมายภายใน
กับทุกคนที่อยู่ภายในราชอาณาจักร และกรณีนี้ก็เป็นการใช้อำนาจของนายทะเบียน
ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารที่จะต้องใช้กฎหมายไทยในการพิจารณาคำร้องขอจดทะเบียน โดยไม่จำเป็นต้อง
จะตื่อนำกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายหรือกฎหมายของต่างประเทศมาพิจารณาด้วย

ดังนั้น เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมัน
กับบุคคลสัญชาติไทยให้แล้วตามกฎหมายไทยการหย่าย่อมมีผลบังคับและสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ นร ๐๖๐๑/๒๕๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ทำเนียบ วังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๑ มีนาคม ๒๕๓๖

เรื่อง การขอการหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมันกับบุคคลสัญชาติไทย
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๑๒๓๑๗ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๓๕

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๗๓๕๓

ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่องการหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมันกับบุคคล
สัญชาติไทย

ตามหนังสือที่อ้างถึง (๑) ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหา
ข้อกฎหมายกรณีการหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมันกับบุคคลสัญชาติไทย
และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (๒) ขอให้จัดตั้งผู้แทนไปชี้แจง
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวถึงความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหา
ดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นว่า แม้ว่าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งจะมีสัญชาติเยอรมัน แต่กรณีนี้
มิใช่ปัญหาการโต้แย้งสิทธิระหว่างคู่สมรสที่มีสัญชาติต่างกันที่จะต้องไปพิจารณาหลักเกณฑ์
ของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายแต่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นสุดของการสมรส
ที่คู่สมรสได้ดำเนินการตามกฎหมายไทยว่าจะมีผลบังคับและสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่
จึงต้องพิจารณาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบ
กับพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งเป็นกฎหมายภายในของไทย
เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตามหลักการใช้บังคับกฎหมายภายในกับทุกคนที่อยู่ภายในราชอาณาจักร
และกรณีนี้ก็เป็นการใช้อำนาจของนายทะเบียนซึ่งเป็นฝ่ายบริหารที่จะต้องใช้กฎหมายไทย
ในการพิจารณาคำร้องขอจดทะเบียนโดยไม่จำเป็นจะต้องนำกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่ง
กฎหมายหรือกฎหมายของต่างประเทศมาพิจารณาด้วย ดังนั้น เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียน
การหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมันกับบุคคลสัญชาติไทยให้แล้วตาม
กฎหมายไทย การหย่าย่อมมีผลบังคับและสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย จึงเห็นว่า แนวความคิดของ
กระทรวงมหาดไทยตามข้อ ๓ นั้น ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

รายละเอียดของความเห็นดังกล่าวปรากฏตามบันทึกที่เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการปกครอง) และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ไมตรี ตันเต็มทรัพย์
(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๔

โทรสาร ๒๒๔๑๔๐๑, ๒๒๖๓๖๑๑-๒

บันทึก

เรื่อง การหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมันกับบุคคลสัญชาติไทย

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๒/๑๒๓๑๗ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่า สถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทย ได้หารือปัญหาข้อกฎหมายต่อสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กรณีการหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมัน-บุคคลสัญชาติไทย โดยบุคคลทั้งสองฝ่ายซึ่งจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมต่อนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต และนายทะเบียนได้จดทะเบียนหย่าให้ นั้น เป็นการดำเนินการที่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและมีผลบังคับตามกฎหมายไทยหรือไม่ ทั้งนี้ เนื่องจากสถานทูตฯ ได้รับการทักท้วงจากกระทรวงยุติธรรมแห่งรัฐบาลเดนมาร์ก ว่า ได้พิจารณาจากกฎหมายแพ่งของเยอรมันมาตรา ๑๕๖๔ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ ภาค ๕ มาตรา ๒๖ แล้วเห็นว่า ไม่สามารถที่จะหย่าขาดกันโดยความยินยอมได้

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นเป็น ๓ ทาง จึงขอหารือว่าความเห็นใดถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๑. การขอจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมัน-บุคคลสัญชาติไทยสามารถดำเนินการได้ และมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว โดยพิจารณาจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔

๒. การที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการหย่า โดยความยินยอมให้คู่สมรสดังกล่าวนี้ ไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายทั้งไทยและเยอรมัน ตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงควรแนะนำคู่สมรสไปดำเนินการใช้สิทธิทางศาล

๓. การหย่าโดยความยินยอมสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยตราบใดที่ยังไม่มีเหตุที่จะนำกฎหมายขัดกันมาใช้ การหย่าโดยความยินยอมตามกฎหมายไทยดังกล่าวย่อมน่าขึ้นกล่าวอ้างได้ทุกกรณี

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวประกอบกับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการปกครอง) และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวง) แล้ว ขอให้จริงปรากฏว่าคู่สมรสที่เป็นบุคคลสัญชาติเยอรมันกับบุคคลสัญชาติไทยซึ่งได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย ได้แสดงเจตนาหย่าตามกฎหมายไทย โดยการไปยื่นคำขอจดทะเบียนหย่าโดยความยินยอมต่อนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต และนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการหย่า สถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทยมีหนังสือสอบถามกระทรวงมหาดไทยว่า การหย่าโดยความยินยอมของคู่สมรสดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและมีผลบังคับตามกฎหมายไทยหรือไม่โดยอ้างมาตรา ๒๖^(๑)

^(๑) มาตรา ๒๖ การหย่าโดยความยินยอมสมบูรณ์ ถ้ากฎหมายสัญชาติแห่งสามีและภริยาทั้งสองฝ่ายยอมให้กระทำได้

แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ และมาตรา ๑๕๖๔^(๒) แห่งกฎหมายแพ่งของเยอรมัน กระทรวงมหาดไทยจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) เห็นว่า แม้ว่าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งจะมีสัญชาติเยอรมันแต่กรณีที่กระทรวงมหาดไทยหาโรมานีมีใช้ปัญหาการโต้แย้งสิทธิระหว่างคู่สมรสที่มีสัญชาติต่างกันที่จะต้องไปพิจารณาหลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย เพื่อค้นหากฎหมายที่เหมาะสมมาวินิจฉัยให้เป็นธรรมแก่คู่กรณี แต่เป็นการสอบถามของสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทย ในปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นสุดของการสมรสที่คู่สมรสได้ดำเนินการตามกฎหมายไทยว่าจะมีผลบังคับและสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่ ดังนั้น ในกรณีนี้จึงต้องพิจารณาลักษณะและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประกอบกับพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งเป็นกฎหมายภายในของไทยที่บัญญัติเกี่ยวกับฐานะทางครอบครัว และวิธีการในการจดทะเบียนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตามหลักของการใช้กฎหมายภายในประเทศ กฎหมายไทยย่อมใช้บังคับแก่บุคคลที่อยู่ภายในราชอาณาจักรไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างด้าว ประกอบกับกรณีนี้เป็นเรื่องการใช้อำนาจของนายทะเบียนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องใช้กฎหมายไทยในการพิจารณาคำร้องขอจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายไทยโดยไม่จำเป็นจะต้องนำกฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย หรือกฎหมายของต่างประเทศมาพิจารณาด้วย และการจะนำกฎหมายต่างประเทศมาเป็นข้อพิจารณาในที่นี้ได้หรือไม่นั้น เห็นว่า การที่สถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทยแจ้งมายังกระทรวงมหาดไทยว่า มีกฎหมายแพ่งของเยอรมันบัญญัติไว้เท่านั้น หาเพียงพอที่จะรับฟังได้ไม่เพราะปัญหาว่ากฎหมายต่างประเทศมีอยู่อย่างไรเป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่จะต้องนำสืบ ซึ่งจะรับกับมาตรา ๘^(๓) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่จะต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับ ถ้ามิได้พิสูจน์กฎหมายนั้นให้เป็นที่ยอมรับแก่ศาล ให้ใช้กฎหมายภายในแห่งประเทศสยาม”

^(๒) มาตรา ๑๕๖๔ การสมรสจะสิ้นสุดลงได้ด้วยการหย่าโดยคำพิพากษาของศาลเท่านั้น ซึ่งคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายเป็นผู้ยื่นคำร้องขอหย่า การสมรสถือเป็นอันสิ้นสุดเมื่อคำพิพากษามีผลบังคับตามกฎหมาย ทั้งนี้ การยื่นคำร้องขอหย่าจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

๑๓๑

๑๓๑

(หมายเหตุ :- คำแปลดังกล่าวข้างต้น สถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประจำประเทศไทยรับรองแล้วว่า เป็นคำแปลที่ถูกต้อง มีเนื้อหาใจความตรงกับต้นฉบับภาษาเยอรมัน)

^(๓) มาตรา ๘ ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับ ถ้ามิได้พิสูจน์กฎหมายนั้นให้เป็นที่ยอมรับแก่ศาล ให้ใช้กฎหมายภายในแห่งประเทศสยาม

และตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๐๒/๒๕๒๔^(๙) ที่วินิจฉัยไว้ในกรณีนายทะเบียนอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ไม่ยอมรับจดทะเบียนสมรสให้แก่ผู้ร้องว่า “.....การคัดค้านฎีกาเป็นประการสุดท้าย ว่าผู้ร้องมีได้นำสืบให้เห็นว่าผู้ร้องและนางเตียนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และเงื่อนไขแห่งการสมรสตามกฎหมายของประเทศเวียดนามอันเป็นประเทศที่นางเตียน มีสัญชาติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมายพุทธศักราช ๒๕๔๑ มาตรา ๑๙ พึงได้ว่า ผู้ร้องและนางเตียน มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ส่วนพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๕๔๑ มาตรา ๑๙ ซึ่งบัญญัติว่า “เงื่อนไขแห่งการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย” นั้น หาใช่บทกฎหมายที่ผู้คัดค้าน จะนำมาใช้ในชั้นพิจารณาคำร้องขอจดทะเบียนสมรสไม่.....”

อนึ่งพึงสังเกตว่าหากจะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยอมรับข้อเสนอของสถานทูตต่างประเทศต่าง ๆ เข้ามาใช้บังคับแล้ว กรณีจะเกิดปัญหาหลายประการ เช่น เจ้าหน้าที่ไทยไม่สามารถจะรับรู้กฎหมายของประเทศต่าง ๆ ว่ามีอยู่อย่างไรและได้มีการแก้ไขอย่างไรบ้างหรือไม่ และจะกลายเป็นการรับรองสิทธินอกอาณาเขตของต่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้ใช้ความพยายามมาเป็นเวลานาน จึงหลุดพ้นไปได้ และอีกประการหนึ่ง ในการใช้กฎหมายภายในของแต่ละประเทศ สถานทูตต่างประเทศภายในประเทศนั้นย่อมไม่มีสิทธิทักท้วงหรือแนะนำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำบทกฎหมายแห่งประเทศของตนมาใช้ภายในประเทศไทยได้

^๙ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๐๒/๒๕๒๔ (ฎีกาย่อ) เมื่อนายทะเบียนเห็นว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนสมรสมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แล้ว แต่กลับยับยั้งการจดทะเบียนสมรสไว้ โดยหาหรือไปยังจังหวัดก่อนนั้น ย่อมถือได้ว่าเป็นการไม่ยอมรับจดทะเบียนสมรส อันผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำร้องต่อศาลตามที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ ววรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ แล้ว

ในชั้นนี้คำคัดค้านผู้คัดค้านอ้างเหตุที่ทำให้คำร้องเคลือบคลุมอย่างหนึ่ง แต่เหตุที่ผู้คัดค้านยกขึ้นอ้างในฎีกาว่าคำร้องเคลือบคลุมเป็นอีกอย่างหนึ่งต่างกัน ดังนั้น ฎีกาของผู้คัดค้านข้อนี้จึงเป็นข้อที่มีโดยกั้นว่ากันมานานแล้วในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๕๔๑ มาตรา ๑๙ ซึ่งบัญญัติว่า “เงื่อนไขแห่งการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย” นั้น หาใช่บทกฎหมายที่ผู้คัดค้านจะนำมาใช้ในชั้นพิจารณาคำร้องขอจดทะเบียนสมรสไม่

ดังนั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๑๕๑๔^(๔) มาตรา ๑๕๑๕^(๖) และมาตรา ๑๕๓๑^(๗) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประกอบกับมาตรา ๑๔^(๕) แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๔ แล้ว จะเห็นได้ว่า คู่สมรสที่ได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถหย่าโดยความยินยอมได้ โดยการทำเป็นหนังสือ และมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน แล้วนำไปแสดงต่อนายทะเบียนพร้อมทั้งยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่า โดยความยินยอมนั้นต่อนายทะเบียน เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนการหย่านั้น การหย่าโดยความยินยอมดังกล่าวย่อมมีผลสมบูรณ์นับแต่เวลาจดทะเบียนการหย่าเป็นต้นไป ดังนั้นในกรณีที่หาหรือมานี้เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมระหว่างบุคคลสัญชาติเยอรมันกับบุคคลสัญชาติไทยให้แล้วตามกฎหมายไทย การหย่าย่อมมีผลบังคับและสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) จึงเห็นว่า แนวความเห็นของกระทรวงมหาดไทยตามข้อ ๓ นั้นถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

ไมตรี ดันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ดันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๓๖

^๔ มาตรา ๑๕๑๔ การหย่านั้นจะทำได้โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายหรือโดยคำพิพากษาของศาล การหย่าโดยความยินยอมต้องทำเป็นหนังสือ และมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน

^๖ มาตรา ๑๕๑๕ เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีและภริยาได้จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว

^๗ มาตรา ๑๕๓๑ การสมรสที่จดทะเบียนตามกฎหมายนั้น การหย่าโดยความยินยอมของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายมีผลนับแต่เวลาจดทะเบียนการหย่าเป็นต้นไป

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ มาตรา ๑๔ การจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมนั้น ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนเมื่อสามีและภริยาร้องขอและได้นำหนังสือคำขอที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕๔๔ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาแสดงต่อนายทะเบียนด้วย (หมายเหตุ :- มาตรา ๑๕๔๔ ในปัจจุบันคือ มาตรา ๑๕๑๔)

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๗๖๘

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ทาหรือเกี่ยวกับการขออุปการะเลี้ยงดูบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดบุรีรัมย์) และปัดัดกรุงเทพมหานคร

ลิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ บร ๐๐๑๖/๒๒๓๒๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๕

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๑๘๗๖๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๖

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง เรื่อง ทาหรือเกี่ยวกับการขออุปการะ
เลี้ยงดูบุตร เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต
ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๕๓

ที่ พร ๐๐๑๖/๒๒๓๒๓

ศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์
ถนนจระบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การหารือเกี่ยวกับการขออุปการะเลี้ยงดูบุตร

เรียน นายทะเบียนกลาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนานบันทึกการหย่า (คร ๖) จำนวน ๑ ฉบับ

๒. สำเนามรณบัตร (ทร ๔) จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยจังหวัดได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ว่า นายประเสริฐ สุธิวรรณ ราษฎรตำบลลิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้มายื่นคำร้องขอรับบุตรซึ่งเกิดจากนางยุพิน (เชียมจุ) สุธิวรรณ อดีตภรรยา เนื่องจากนางยุพิน (เชียมจุ) ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ซึ่งเรื่องเดิมมีอยู่ว่านายประเสริฐ สุธิวรรณ ได้แต่งงานจดทะเบียนสมรสกับนางยุพิน (เชียมจุ) แซ่ตั้ง เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๗ และได้จดทะเบียนหย่าเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๗ มีบุตรด้วยกันจำนวน ๑ คน คือ ด.ญ. โสพิน สุธิวรรณ และในบันทึกการหย่าโดยยกให้นางยุพิน (เชียมจุ) ๑ เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดู ต่อมานางยุพิน (เชียมจุ) ๑ ได้ถึงแก่กรรมดังกล่าว นายประเสริฐ สุธิวรรณ จึงได้ยื่นคำร้องขอเลี้ยงดูอุปการะ ด.ญ. โสพิน สุธิวรรณ

เรื่องนี้ จังหวัดบุรีรัมย์ได้แนะนำให้นายประเสริฐ สุธิวรรณ ร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งให้เป็นผู้ปกครองเลี้ยงดู ด.ญ.โสพิน สุธิวรรณ เนื่องจากมารดาได้ถึงแก่กรรมไม่สามารถมาลงนามอนุญาตให้ ด.ญ. โสพินฯ อยู่ในความปกครองเลี้ยงดูของนายประเสริฐฯ ได้ ไม่ทราบว่าจะชอบด้วยระเบียบกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดแจ้งให้จังหวัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สันติ เกรียงไกรสุข
(นายสันติ เกรียงไกรสุข)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร. ๖๑๑๒๖๗

ที่ มท ๐๓๐๒/๑๔๗๖๐

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ทหารเกี่ยวกับการขออุปการะเลี้ยงดูบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ บร ๐๐๑๖/๒๒๓๒๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๕

ตามที่ขอหารือกรณีแนะนำให้นายประเสริฐ สุทธิวรรณ ร้องขอให้ศาลสั่งให้เป็นผู้ปกครองเลี้ยงดู ด.ญ.โสพิน สุทธิวรรณ แทนมารดาซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วว่าจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ นั้น

กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนายประเสริฐ กับ นางยุพิน สุทธิวรรณ ได้ตกลงกันให้ผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรอยู่ในความอุปการะของผู้ตาย ตามบันทึกหลังทะเบียนการหย่าข้อตกลงนี้เป็นแต่เพียงการกำหนดภาระหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๒๒ มิใช่ข้อตกลงในเรื่องอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ ตามมาตรา ๑๕๒๐ ดังนั้น อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ภายหลังการหย่ายังอยู่กับบิดามารดา เมื่อมารดาตาย อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ย่อมตกอยู่กับบิดา ตามมาตรา ๑๕๖๖ นายประเสริฐ สุทธิวรรณ จึงไม่ต้องร้องขอให้ศาลสั่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง ด.ญ.โสพิน สุทธิวรรณ แทนนางยุพิน สุทธิวรรณ ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอเมืองบุรีรัมย์ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๖๘๖, ๒๔๒๐๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๖๕๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๙๖

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๗

เรื่อง ขอแก้ไขรายการใน คร.๒ ที่ลงรายการผิดพลาด

เรียน นายทะเบียนอำเภอลับแล

อ้างถึง หนังสืออำเภอลับแล ที่ อต ๐๔๑๖/๑๐๘๓ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๗

ตามที่ได้หารือทางปฏิบัติกรณีการขอแก้ไขรายการใน คร.๒ ที่ลงรายการผิดพลาดว่าจะแก้ไขรายการดังกล่าว โดยการขีดฆ่าบันทึกที่ผิดพลาดดังกล่าว และบันทึกการหย่า (บันทึกครั้งที่ ๒) ใหม่ลงในทะเบียนการสมรส (คร. ๒) ฉบับที่มีการจดทะเบียนการหย่าไว้จริง ถูกต้องหรือไม่ นั้น

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาเห็นว่า กรณีดังกล่าวจะต้องให้นายทะเบียนอำเภอลับแลบันทึกหรือหมายเหตุแก้ไขทะเบียนสมรสที่บันทึกผิดพลาด โดยบันทึกครั้งที่ ๓ ว่า “ยกเลิกการหมายเหตุหรือบันทึกครั้งที่ ๒ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๓๐ เนื่องจากคู่สมรสได้มีการจดทะเบียนการหย่ากันไว้” แล้วให้นายทะเบียนลงชื่อและวันเดือนปีที่บันทึกกำกับไว้เป็นสำคัญตามนัยระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖๗ จากนั้นให้นายทะเบียนฯ ทำการหมายเหตุหรือบันทึกการหย่า (บันทึกครั้งที่ ๒) ลงในทะเบียนสมรสฉบับที่คู่สมรสได้จดทะเบียนการหย่าไว้จริง ตามหนังสือแจ้งการหย่าของอำเภอศรีสัชนาลัย โดยใช้ข้อความเดียวกับการหมายเหตุหรือบันทึกครั้งที่ ๒ ที่บันทึกผิดพลาดดังกล่าว แล้วลงชื่อและวันเดือนปีที่บันทึกกำกับไว้เป็นสำคัญ แล้วส่งรายการแก้ไขรายการพร้อมส่งสำเนาทะเบียนที่แก้ไขและบันทึกเพิ่มเติมดังกล่าวให้นายทะเบียนกลางทราบเพื่อปรับปรุงสำเนาทะเบียนสมรส (คร. ๔) ที่จัดเก็บไว้ ณ สำนักทะเบียนกลางให้ถูกต้องดังนัยปฏิบัติตามกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๗๘ ข้อ ๖, ๘ และระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ ข้อ ๗, ๓๑

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ขวัญจิตต์ อินทรสุขศรี
(นางขวัญจิตต์ อินทรสุขศรี)
นายทะเบียนกลาง

ฝ่ายบริหารงานทะเบียน ๑

งานทะเบียนครอบครัวและพันธุกรรม

โทร. ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ อต ๐๔๑๖/๑๐๘๓

ที่ว่าการอำเภอลับแล
ถนนศรีพนมมาศ อ.ลับแล
จ. อุตรดิตถ์ อต ๕๓๑๓๐

๒๓ มีนาคม ๒๕๓๗

เรื่อง การขอแก้ไขรายการใน คร. ๒ กรณีที่ลงรายการผิดพลาด
เรียน นายทะเบียนกลาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนา คร. ๒ จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วย สำนักทะเบียนอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้รับคำร้องขอคัดสำเนา คร. ๒ ของนายอำนาย เป็นจั่ว เลขทะเบียน ที่ ๔๘๙/๔๕๔๔ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ซึ่งปรากฏว่า รายการบันทึกครั้งที่ ๒ ได้บันทึกไว้ว่า “คู่สมรสทั้งสองฝ่ายได้จดทะเบียนหย่ากันไว้ ณ สำนักทะเบียนอำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เลขทะเบียน ที่ ๒๘/๓๒๔ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๐” โดยคู่สมรสยืนยันว่าไม่เคยไปจดทะเบียนหย่าดังกล่าวแต่อย่างใด เมื่อได้รับการยืนยันจากสำนักทะเบียนอำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย แล้วเห็นว่าสำนักทะเบียนอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้บันทึกครั้งที่ ๒ คลาดเคลื่อนไปโดยบันทึกผิดพลาด

สำนักทะเบียนอำเภอลับแล ใคร่ขอทราบว่าการแก้ไขรายการในสำเนา คร. ๒ เลขทะเบียน ที่ ๔๘๙/๔๕๔๔ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๕ โดยขีดฆ่าบันทึกครั้งที่ ๒ ออก และบันทึกครั้งที่ ๒ ใหม่ลงในเลขทะเบียนที่ ๔๙๐/๔๖๐๐ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๕ โดยใช้ข้อความบันทึกครั้งที่ ๒ เหมือนกับบันทึกครั้งที่ ๒ ในเลขทะเบียน ที่ ๔๘๙/๔๕๔๔ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๕ แทน จะถูกต้องหรือไม่ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ไพยม คล้ายทับทิม

(นายไพยม คล้ายทับทิม)

นายทะเบียนอำเภอลับแล

สำนักทะเบียนอำเภอลับแล

โทร. ๕๓๑๐๘๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๗๖๖

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง หรือแนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนการหย่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

อ้างถึง หนังสือจังหวัดภูเก็ต ที่ ภก ๐๐๑๔.๑/๒๐๗๐๗ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๑

ตามที่หารือกรณี นางมาดาสิน อันตากาน บุคคลสัญชาติฟิลิปปินส์ ได้จดทะเบียนการหย่ากับสามีเดิม ณ สำนักทะเบียนอำเภอเมืองภูเก็ต ต่อมาในวันเดียวกันบุคคลดังกล่าวได้ร้องขอจดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสใหม่ โดยหารือว่ากรณีเช่นนี้คู่สมรสฝ่ายหญิงจะต้องมีหนังสือรับรองสถานภาพการสมรสจากสถานทูตฟิลิปปินส์ในประเทศไทยหรือไม่ประการใด นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า การจดทะเบียนสมรสของหญิงต่างด้าวกับบุคคลสัญชาติไทย นายทะเบียนจะต้องตรวจสอบหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลของผู้ร้องฝ่ายหญิงในประเทศไทยตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทยด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑ และหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๓๐๒/ว ๓๐๕๐ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ สำหรับกรณีข้อหารือ แม้ นางมาดาสินฯ จะร้องขอจดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสใหม่ภายในวันเดียวกันกับที่จดทะเบียนการหย่ากับสามีเดิม แต่ก็อาจขาดคุณสมบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายประการใดประการหนึ่งได้ ดังนั้น นายทะเบียนจึงต้องตรวจสอบหนังสือรับรองของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลของผู้ร้องในประเทศไทย รวมทั้งตรวจสอบว่า นางมาดาสินฯ มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขของกฎหมายหรือไม่ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอเมืองภูเก็ตทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ถาวร พรหมมีชัย

(นายถาวร พรหมมีชัย)

ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป

นายทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๕๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

ที่ ภก ๐๐๑๔.๑/๒๐๗๐๗

ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต

ถนนริศร ภก ๘๓๐๐๐

๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๑

เรื่อง ทารือแนวทางปฏิบัติจดทะเบียนการหย่า

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาใบสำคัญการสมรส จำนวน ๑ ฉบับ

๒. สำเนาทะเบียนการหย่า จำนวน ๑ ฉบับ

๓. สำเนาหนังสือเดินทาง ของ นางมาดาสิน อันดากาน จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายคณากร สาคริก บุคคลสัญชาติไทย ซึ่งได้ทำการจดทะเบียนสมรสกับนางสาว มาดาสิน อันดากาน บุคคลสัญชาติฟิลิปปินส์ ตามทะเบียนสมรสเลขที่ ๕๔๔/๑๔๓๖๖ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๓ ณ สำนักทะเบียนอำเภอเมืองภูเก็ต ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ คู่สมรสทั้งสอง ได้มาแสดงความจำนขอหย่าขาดจากการเป็นสามี-ภรรยา กันโดยเปิดเผยต่อหน้า นายทะเบียนโดยอ้างเหตุผลว่า คู่หย่าทั้งสองไม่มีบุตรด้วยกัน และคู่หย่าฝ่ายหญิงต้องการกลับไป อยู่บ้านเดิม คือประเทศฟิลิปปินส์ แต่เนื่องจากคู่หย่าฝ่ายหญิงไม่ได้เปลี่ยนค่านำหนันาม ชื่อสกุล ไปใช้ของสามี เพราะไม่ได้ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) จึงทำให้ไม่สามารถแก้ชื่อสกุล ตามสามีได้ นายทะเบียนจึงหย่าให้ ตามทะเบียนหย่าเลขที่ ๒๒๔/๒๕๗๐ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ และได้ลงชื่อคู่หย่าฝ่ายหญิงในทะเบียนการหย่าว่า “นางมาดาสิน อันดากาน” รายละเอียด ตามสำเนาเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้ ต่อมาในวันเดียวกันช่วงบ่ายนางมาดาสิน อันดากาน ได้มาขอ จดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสคนใหม่เป็นชายไทยเช่นกันโดยไม่มีหนังสือรับรองแพทย์ว่ามีได้ตั้งครรภ์ นายทะเบียนจึงมีอาจจดทะเบียนสมรสให้ได้ กรณีเช่นนี้ คู่สมรสฝ่ายหญิงซึ่งเป็นชาวฟิลิปปินส์ จะต้องมืหนังสือรับรองสถานภาพการสมรสจากสถานทูตฟิลิปปินส์ในประเทศไทย ตามหนังสือ กระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๔๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ หรือไม่ ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดพิจารณา ว่าการปฏิบัติดังกล่าวของนายทะเบียนถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้อง จะต้องปฏิบัติอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวีระเดช สุรสิทธิ์)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร (๐๗๖) ๒๑๑๑๐๒

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๒๖๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๘ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง การขอการจดทะเบียนการหย่าของบุคคลต่างด้าว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๘๕๕๒ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓

พร้อมนี้ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๘๕๕๒ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง การขอการจดทะเบียนการหย่าของบุคคลต่างด้าว เรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ ทุกแห่งถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

สื่อสาร มท ๕๑๒๓๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๔๕๕๒

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๘ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนการหย่าของบุคคลต่างด้าว

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/ป ๒๗๓๐ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๓

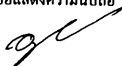
ตามที่ขอทาหรือกรณีนางดินิส เอสเลินวอลซ หรือ ดินิล มิลวาร์ด บุคคลสัญชาติอเมริกัน และนายไซมอน เจฟฟรี มิลวาร์ด บุคคลสัญชาติอังกฤษ ซึ่งจดทะเบียนสมรสตามแบบกฎหมายต่างประเทศ ได้นำสำเนาคำพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ที่พิพากษาให้ไปจดทะเบียนการหย่าที่สำนักทะเบียนเขตวัฒนา ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่คำพิพากษา มาร้องขอจดทะเบียนการหย่า ซึ่งกรุงเทพมหานครได้พิจารณาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและหนังสือที่ มท ๐๔๐๒/๒๕๓๑๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๐ แล้วมีความเห็นว่า นายทะเบียนไม่สามารถรับจดทะเบียนการหย่าให้กับผู้ร้องได้เนื่องจากคู่หย่าไม่ได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงหาหรือว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้หย่าขาดจากกันแล้วในระหว่างคู่หย่ากันเองต้องถือว่าได้ขาดจากการเป็นสามีภริยากันนับแต่วันที่คำพิพากษาลงถึงที่สุด แต่หากยังมิได้ไปจดทะเบียนการหย่า นั้น แล้วจะนำการหย่าไปอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ ตามนัยมาตรา ๑๕๓๑ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๑๖ ซึ่งกรณีตามข้อหาหรือเป็นการร้องขอจดทะเบียนการหย่าตามคำพิพากษาของศาล เพื่อนำไปอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตตามกฎหมายดังกล่าว และมีใช่เป็นการจดทะเบียนการหย่าตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๒๕๓๑๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นกรณีของการจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอม ดังนั้น นายทะเบียนจึงสามารถรับจดทะเบียนการหย่า

ให้กับผู้ร้องได้โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว
พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนเขตวัฒนา และสำนักทะเบียนเขต ทุกเขตถือเป็น
แนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดีปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๑๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตรวจสอบการหย่าตามคำพิพากษาของศาล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมการกงสุล ที่ กต๑๓๐๔/๓ ๑๒๑๑ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๔๖ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๔๖ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง ขอความร่วมมือในการตรวจสอบการหย่าตามคำพิพากษาของศาลเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดีปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
ฝ่ายบริหารงานทะเบียน ๑
โทร./โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๘๖

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตรวจสอบการหย่าตามคำพิพากษาของศาล

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือกรมการกงสุล ที่ กต ๑๓๐๔/๓๑๒๑๑ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ตามที่หารือในกรณีของ นายโยเซฟ คลิงเยอร์ บุคคลสัญชาติเยอรมัน ได้จดทะเบียนสมรสกับนางสายเย็น ราชสุวรรณ บุคคลสัญชาติไทย ณ สำนักทะเบียนคาร์ลส์ ประเทศเยอรมัน และต่อมาได้หย่ากันตามคำพิพากษาดมยยอมของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๗๖/๒๕๕๑ และคดีหมายเลขแดงที่ ๖๒/๒๕๕๒ รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้นายโยเซฟ คลิงเยอร์ และนางสายเย็น ราชสุวรรณ หย่าขาดจากกันแล้ว ถือว่าการสมรสระหว่างบุคคลทั้งสองสิ้นสุดลงนับแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๑ สำหรับการจดทะเบียนการหย่า คู่หย่าสามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยคำพิพากษาต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ และเขตแห่งใดก็ได้ โดยนำสำเนาคำพิพากษาที่ได้รับรองถูกต้องไปยื่นแสดงต่อนายทะเบียนด้วย เมื่อนายทะเบียนพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นไปตามเงื่อนไขการจดทะเบียนการหย่าก็จะดำเนินการจดทะเบียนการหย่าให้ โดยนายทะเบียนจะลงบันทึกรายละเอียดลงในทะเบียนการหย่า (คร.๖) ซึ่งจะเก็บต้นฉบับไว้ที่สำนักทะเบียนอำเภอที่รับจดทะเบียนและออกใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ให้แก่ผู้ร้องฝ่ายละ ๑ ฉบับ หากผู้ร้องมายื่นฝ่ายเดียวให้สำนักทะเบียนเก็บรักษาใบสำคัญ การหย่าฉบับที่เหลือไว้แล้วแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งมารับไป

๒. การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๖ ระบุว่า การใด ๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้กระทำในต่างประเทศ ผู้มีส่วนได้เสียขอให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวไว้เป็นหลักฐานก็ได้ แต่ในขณะที่ยังมีข้อข้องใจกรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย สำหรับกรณีของ นายโยเซฟ คลิงเยอร์ กับ นางสายเย็น ราชสุวรรณ ที่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย

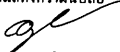
ประเทศเยอรมัน เฉพาะนางสายเย็น ราชสุวรรณ์ เท่านั้นมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอบันทึกต่อนายทะเบียน
 ณ สำนักทะเบียนตามข้อ ๑ แห่งโคกได้ โดยนำหลักฐานการสมรสซึ่งแปลเป็นภาษาไทยซึ่งสถานทูต
 หรือสถานกงสุลหรือกระทรวงการต่างประเทศของไทย ได้รับรองคำแปลถูกต้องแล้วไปแสดงต่อ
 นายทะเบียน โดยจะยื่นขอบันทึกก่อนหรือหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้หย่าแล้วก็ได้ เพราะการ
 บันทึกฐานะแห่งครอบครัวเป็นเพียงการนำหลักฐานเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้ทำขึ้นใน
 ต่างประเทศตามแบบ ซึ่งกฎหมายแห่งประเทศนั้นบัญญัติไว้มาบันทึกในทะเบียนให้ปรากฏเป็นหลักฐาน
 ภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์เท่านั้น มิได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือทำให้เกิดสิทธิหรือ
 หน้าที่ใด ๆ เพิ่มขึ้นอีก และกรณีหากเป็นการยื่นขอบันทึกภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้หย่าไปแล้ว
 ต้องบันทึกเพิ่มเติมในบันทึกฐานะแห่งครอบครัวว่าได้มีการหย่าโดยคำพิพากษาแล้วในคราวเดียวกัน
 ด้วย ทั้งนี้ เป็นไปตาม พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๔ มาตรา ๓ (๓)
 มาตรา ๑๗ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๔๑ ข้อ ๓๖
 ข้อ ๓๗ และข้อ ๔๑

๓. ประเด็นคำถามข้อ ๓ จะเป็นประเด็นที่ได้ตอบคำถามในข้อ ๑ และข้อ ๒

๔. ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๓๔ ได้บัญญัติโดยสรุปว่า
 ในคดีที่คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันในประเด็นแห่งคดีโดยมิได้มีการถอนฟ้อง
 ข้อตกลง หรือการประนีประนอมยอมความนั้น ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ให้ศาลจดยางาน
 แสดงข้อความแห่งข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความนั้นไว้ แล้วพิพากษาไปตามนั้น
 ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาเช่นนั้น เว้นแต่มีข้อกล่าวอ้างว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฉ้อฉล หรือเมื่อ
 คำพิพากษานั้น ถูกกล่าวอ้างว่า เป็นการละเมิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือเมื่อคำพิพากษานั้น
 ถูกกล่าวอ้างว่ามิได้เป็นไปตามข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความ ประเด็นปัญหาข้อ ๔
 ถือว่าการที่ศาลได้มีคำพิพากษา ตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒
 และได้มีคำพิพากษตามยอม ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ถือว่าคดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตาม
 สัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ฉะนั้น คู่หย่าจึงไม่ต้องแสดงหนังสือรับรองว่าคดีถึงที่สุดแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งให้สถานเอกอัครราชทูตเยอรมันประจำประเทศไทย
 ทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร./โทรสาร ๒๔๑๒๖๔๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๗๗๓

กรมการปกครอง
ถนนอิษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๙ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง ทาหรือแนวทางการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในบันทึกการหย่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดนราธิวาส) และปลัดกรุงเทพมหานคร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๕๐๗๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒
๒. สำเนาหนังสือคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๐๒๖๐ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔
๓. บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องการขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในเรื่องการใช้อำนาจปกครองบุตรในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าในกรณีการหย่าโดยความยินยอม

พร้อมนี้ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย และสำเนาหนังสือคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องแนวทางการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในบันทึกการหย่า มาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนเขต ทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี รักษาการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๖

โทรสาร. ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๕๐๗๐

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

เรื่อง หารือแนวทางการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในบันทึกการหย่า

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือจังหวัดนราธิวาส ที่ นธ ๐๐๑๔.๑/๑๑๕๔๒ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๒

จังหวัดนราธิวาส มีหนังสือหารือกรณีนายสุพิทย์ นางแยม (บิดา) และนางซูพร พ่วงจาด (มารดา) ร้องต่อสำนักทะเบียนอำเภอตากใบ ขอบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในเรื่องอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์จากมารดาเป็นของบิดาในทะเบียนการหย่าเพื่อใช้สิทธิเบิกเงินค่าเล่าเรียนและค่าช่วยเหลือบุตร โดยสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส มีหนังสือแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอตากใบ ว่ามาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีหย่าโดยความยินยอมให้สามีภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด โดยกฎหมายมิได้กำหนดว่าหนังสือตกลงดังกล่าวจะต้องกระทำต่อนายทะเบียนหรือนายทะเบียนจะต้องเป็นพยานรู้เห็นด้วยการที่สามีภริยาทำความตกลงกันแล้วจะทำความตกลงใหม่เปลี่ยนแปลงอย่างใดก็ได้ หากไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและคู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมแต่ต้องทำเป็นหนังสือโดยมิต้องอาศัยอำนาจศาลสั่งแต่อย่างใด จึงขอหารือว่าสำนักทะเบียนอำเภอตากใบสามารถดำเนินการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในทะเบียนการหย่าให้กับผู้ร้องตามความเห็นของสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส ได้หรือไม่

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีคู่สมรสได้ตกลงหย่าขาดจากกัน โดยความยินยอมและได้ทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ตามนัยมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว กรณีนี้อำนาจปกครองบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะจะอยู่กับบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง ตามที่ได้ตกลงกันไว้ตามนัยมาตรา ๑๕๖๖ (๖) ซึ่งต่อมาภายหลังหากบิดามารดาประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรดังกล่าว โดยการทำความตกลงกันเป็นหนังสือนั้นไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากไม่มีข้อกำหนดใดกำหนดให้บิดามารดาสามารถทำความตกลงกันใหม่เพื่อเปลี่ยนแปลงอำนาจปกครองบุตรได้ แต่อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๑ ได้บัญญัติทางแก้ไขกรณีดังกล่าวไว้โดยการ

อาศัยอำนาจศาล ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองได้ โดยศาลจะคำนึงถึงความสะดวกและประโยชน์ของบุตรเป็นสำคัญ ดังนั้น นายทะเบียนอำเภอตากใบ จึงไม่สามารถดำเนินการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในการบันทึกการหย่าตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๘ ให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ร้องโดยทันทีได้ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้เปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะเสียก่อน

เนื่องจากข้อหาหรือของจังหวัดนราธิวาสดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการตีความตามมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และอัยการจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นนักกฎหมายและเป็นผู้ใช้กฎหมายมีความเห็นต่อข้อหาหรือแตกต่างจากความเห็นของกระทรวงมหาดไทยจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่าการนิยามกรียาหย่าโดยความยินยอมและได้ทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใดตามนัยมาตรา ๑๕๒๐ ต่อมาภายหลังจะทำความตกลงใหม่ เพื่อเปลี่ยนแปลงอำนาจปกครองบุตร ซึ่งคู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงยินยอมโดยมิต้องอาศัยอำนาจศาล แต่ทำเป็นหนังสือแสดงความตกลงยินยอมจะกระทำหรือไม่ ถ้ากระทำได้จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจปกครองบุตรซึ่งไม่บรรลุนิติภาวะตามที่ได้ตกลงกันใหม่หรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประมวล รุจนเสรี)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ นร ๐๖๐๑/๐๒๖๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เลขที่ ๑ ถนนพระอาทิตย์
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง การขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในเรื่องการใช้อำนาจปกครองบุตรในบันทึกหลังทะเบียน
การหย่าในกรณีการหย่าโดยความยินยอม

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างอิง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๕๖๐๐
ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในเรื่อง
การใช้อำนาจปกครองบุตรในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าในกรณีการหย่าโดยความ
ยินยอม

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอให้กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง)
กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และสำนักงานอัยการสูงสุด จัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง
เพื่อประกอบการพิจารณาข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลง
ในเรื่องการใช้อำนาจปกครองบุตรในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าในกรณีการหย่าโดยความยินยอม
ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว และมีความเห็น
ปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้ส่งมาด้วยแล้ว อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศักดิ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๔

กลุ่มกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

โทร. ๖๒๓๖๓๗๔

โทรสาร ๒๒๖๖๒๐๑

www.krisdika.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

เรื่อง การขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในเรื่องการใช้อำนาจปกครองบุตร ในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าในกรณีการหย่าโดยความยินยอม

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๑.๒/๑๕๐๗๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า นายสุพิทย์ นางแหม่ม (บิดา) และนางซูพร พ่วงจาด (มารดา) ได้จดทะเบียนการหย่า เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๓ ณ สำนักทะเบียนอำเภอตากใบ โดยทำความตกลงเป็นบันทึกต่อนายทะเบียนว่า นางซูพร พ่วงจาด (มารดา) จะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ซึ่งเกิดระหว่างสมรสทั้งสามคน และภายหลังการจดทะเบียนการหย่าแล้ว นายสุพิทย์ นางแหม่ม (บิดา) ซึ่งรับราชการอยู่กรมชลประทานได้เป็นผู้ขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร และเงินช่วยเหลือบุตรตลอดมา ตามข้อ ๔ วรรคสาม* แห่งระเบียบการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๐ และมาตรา ๕* แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๒๑ ประกอบกับมาตรา ๔* แห่งพระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๓๕ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้มีการออกระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร

ข้อ ๔ ๑.๒๓

๑.๒๓

ในกรณีที่คู่สมรสเพียงฝ่ายเดียวเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ได้รับบำนาญเบี้ยหวัดได้หย่าขาดจากกัน หรือแยกกันอยู่โดยมิได้หย่ากันตามกฎหมาย ให้คู่สมรสฝ่ายที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ใช้สิทธิขอรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้เพียงสำหรับบุตรที่อยู่ในอำนาจปกครองหรืออยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของตน แล้วแต่กรณี

*มาตรา ๔ ข้าราชการหรือลูกจ้างประจำที่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตรเป็นรายเดือนสำหรับบุตรคนที่หนึ่งถึงที่สาม โดยให้ได้รับเดือนละห้าสิบบาทต่อบุตรหนึ่งคน แต่ไม่รวมถึงบุตรซึ่งเป็น

(๑) บุตรบุญธรรม

(๒) บุตรซึ่งมิได้อยู่ในอำนาจปกครองของตน

(๓) บุตรซึ่งมีอายุเกินสิบแปดปีบริบูรณ์หรือไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์แต่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส

(๔) บุตรซึ่งข้าราชการมีสิทธิได้รับเงินเพิ่มสำหรับบุตรคนนั้นอยู่แล้วตามระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินพิเศษสำหรับข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ

*มาตรา ๔ ข้าราชการและลูกจ้างประจำซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือบุตรหรือมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตรตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๒ สำหรับบุตรที่เกิดก่อนวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ อยู่แล้วในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้ยังคงมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตรดังกล่าวต่อไปจนกว่าบุตรนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ หรือมีอายุยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์แต่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส หรือตายลงก่อนมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๖๐๑/๐๒๕๔ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

พ.ศ. ๒๕๓๔ ใช้บังคับแทนระเบียบการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของ บุตร พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งข้อ ๕ วรรคหก^๕ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังฉบับใหม่นี้มิได้ให้สิทธิแก่คู่สมรสซึ่งหย่าขาดจากกันแต่มิได้เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรที่จะเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้จึงเป็นเหตุให้นายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) ไม่มีสิทธิเบิกเงินดังกล่าว ดังนั้น นายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) และนางซูพร พ่วงวาด (มารดา) จึงได้ร้องต่อสำนักทะเบียนอำเภอตากใบ ขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในเรื่องอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์จากมารดาเป็นของบิดา เพื่อให้บิดาใช้สิทธิเบิกเงินค่าเล่าเรียนและเงินช่วยเหลือบุตรได้

สำนักทะเบียนอำเภอตากใบได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อ ๓๔^๖ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท. ๐๔๐๒/ว ๑๔๐ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๐ กำหนดห้ามมิให้นายทะเบียนรับบันทึกเพิ่มเติมหรือแก้ไขรายการต่างๆ ที่อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ดังนั้น จึงได้แนะนำให้ทั้งสองไปติดต่อที่ศาลจังหวัดนราธิวาส

ต่อมาทั้งสองได้ร้องขอความช่วยเหลือต่อสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส (แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) ซึ่งสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส (แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) ได้มีหนังสือที่ อส (กท) นธ ๐๐๓๔/๒๔๓ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๒ แจ้งต่อสำนักทะเบียนอำเภอตากใบว่า พนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาสได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๑๕๒๐^๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดว่า กรณีหย่าโดยความยินยอมนั้น ให้สามีภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใด เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด โดยกฎหมายมิได้กำหนดว่าหนังสือ

ข้อ ๕

วลยา

วลยา

ในกรณีที่คู่สมรสเพียงฝ่ายเดียวเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ได้รับบำนาญเบี้ยหวัดได้หย่าขาดจากกันหรือแยกกันอยู่โดยมิได้หย่ากันตามกฎหมาย ให้คู่สมรสฝ่ายที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรใช้สิทธิขอรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้เพียงสำหรับบุตรที่อยู่ในอำนาจปกครองหรืออยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของตน แล้วแต่กรณี

วลยา

วลยา

ข้อ ๓๔ เมื่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอบันทึกเพิ่มเติมหรือแก้ไขรายการต่าง ๆ ในทะเบียนที่ได้ลงรายการไว้แล้วให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมในช่องบันทึกให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร้อง เรื่องที่ขอให้บันทึก และเอกสารหลักฐาน แล้วให้ผู้ร้องและนายทะเบียนลงลายมือชื่อกำกับไว้โดยไม่ต้องแก้ไขรายการเดิม ทั้งนี้ การบันทึกเพิ่มเติมที่อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ห้ามมิให้นายทะเบียนรับบันทึกไว้ เว้นแต่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลตามข้อ ๔๑

มาตรา ๑๕๒๐ ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้สามีภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด

ในกรณีหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ให้ศาลสั่งพิจารณาดีพิองหย่านั้นชี้ขาดด้วยว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ในการพิจารณาชี้ขาดนี้ศาลเห็นว่ามิใช่เหตุที่จะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสนั้นได้ตามมาตรา ๑๕๔๒ ศาลจะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสและสั่งให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ปกครองก็ได้ ทั้งนี้ให้ศาลคำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์ของบุตรนั้นเป็นสำคัญ

ตกลงดังกล่าวจะต้องกระทำต่อนายทะเบียนหรือนายทะเบียนจะต้องเป็นพยานรู้เห็นด้วย การที่สามิภรรยาทำความตกลงดังกล่าวต่อนายทะเบียนจึงมีผลเพียงแต่ให้นายทะเบียนรับทราบข้อตกลงเพื่อเป็นพยานเท่านั้น ความตกลงระหว่างสามิภริยาดังกล่าวเป็นความตกลงทางแพ่งและเป็นสิทธิเฉพาะตัวของสามิและภริยา ซึ่งภายหลังทำความตกลงกันแล้วจะทำความตกลงใหม่เปลี่ยนแปลงอย่างใดก็ได้ หากไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและคู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมแต่ต้องทำเป็นหนังสือโดยมีต่องอาศัยอำนาจศาลสั่งแต่อย่างใด ดังนั้น จึงขอให้สำนักทะเบียนอำเภอตากใบจัดทำบันทึกข้อตกลงฉบับใหม่ให้เป็นไปตามความประสงค์ของทั้งสองด้วย

เมื่อสำนักทะเบียนอำเภอตากใบได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว เห็นว่าข้อพิจารณาของสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส (แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) ไม่ตรงกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยและหนังสือกรมการปกครอง จึงได้ขอหารือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดตามหนังสือ ที่ นธ ๐๖๑๔/๑๕๑๕ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๒ และผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาสก็ได้มีหนังสือที่ นธ ๐๐๑๔.๑/๑๑๕๔๒ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ขอหารือปัญหาดังกล่าวไปยังกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยต่อไป

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่คู่สมรสได้ตกลงหย่าขาดจากกันโดยความยินยอมและได้ทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใดตามนัยมาตรา ๑๕๒๐* แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วนั้น กรณีนี้อำนาจปกครองบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะจะอยู่กับบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งตามที่ได้ตกลงกันไว้ตามนัยมาตรา ๑๕๖๖ (๖) ซึ่งต่อมาภายหลังหากบิดามารดาประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรโดยการทำความตกลงกันเป็นหนังสือนั้นไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากไม่มีข้อกฎหมายใดกำหนดให้บิดามารดาสามารถทำความตกลงกันใหม่เพื่อเปลี่ยนแปลงอำนาจปกครองบุตรได้ แต่อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๑ ได้บัญญัติทางแก้ไขกรณีดังกล่าวไว้โดยการอาศัยอำนาจศาลซึ่งศาลมีอำนาจสั่งเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองได้โดยศาลจะคำนึงถึงความสุขและประโยชน์ของบุตรเป็นสำคัญ ดังนั้น นายทะเบียนอำเภอตากใบจึงไม่สามารถดำเนินการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าตามข้อ ๓๔ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ร้องโดยทันทีได้ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้เปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะเสียก่อน

ดังนั้น เมื่อข้อหารือของจังหวัดนราธิวาสดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการตีความตามมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และอัยการจังหวัดนราธิวาส (แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) ได้มีความเห็นต่อข้อหารือดังกล่าวแตกต่างจากความเห็นของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า กรณีสามิภริยาหย่า

โดยความยินยอมและได้ทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ตามนิยามตรา ๑๕๒๐ แล้วนั้น ต่อมาภายหลังจะทำความตกลงใหม่เพื่อเปลี่ยนแปลงอำนาจปกครอง บุตรซึ่งกรณีทั้งสองฝ่ายตกลงยินยอมโดยมิต้องอาศัยอำนาจศาล แต่ทำเป็นหนังสือแสดงความ ตกลงยินยอมจะกระทำได้หรือไม่ ถ้ากระทำได้จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจปกครองบุตร ซึ่งไม่บรรลุนิติภาวะตามที่ได้ตกลงกันใหม่หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยโดย รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า สิทธิในการ ขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรตามข้อ ๕ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการ เบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และตาม ข้อ ๔ วรรคสาม^๑ แห่งระเบียบการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งได้ถูกยกเลิกไปแล้ว ต่างก็มีหลักการเช่นเดียวกัน คือ ในกรณีที่หย่าขาดจากกัน บิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำที่บุตรอยู่ในอำนาจปกครองของตนเท่านั้นจึงจะมีสิทธิเบิกจ่ายเงิน สวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้ ส่วนสิทธิในการขอเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร นั้น แม้ว่าจะได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๓๕ ขึ้นใช้บังคับแทนพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๒๑ แต่มาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกา ดังกล่าวยังกำหนดให้ข้าราชการและลูกจ้างประจำซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือบุตร ยังคงมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตร สำหรับบุตรที่เกิดก่อนวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ เช่นเดียวกับ ที่เคยได้รับตามพระราชกฤษฎีกาฉบับเดิม ดังนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่านายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) ซึ่งรับราชการอยู่ที่กรมชลประทานยังเป็นผู้มีอำนาจปกครองบุตรอยู่ ก็ย่อมมีสิทธิที่จะเบิกเงิน สวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรและเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตรได้ ซึ่งในทาง ปฏิบัติแล้ว กรมบัญชีกลางจะดำเนินการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการดังกล่าวให้แก่ผู้ขอเบิกเงินสวัสดิการ ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเสนอมา โดยกรมบัญชีกลางจะถือว่าผู้ขอเบิกเงินสวัสดิการผู้นั้นเป็นผู้ มีสิทธิเบิกเงินสวัสดิการดังกล่าว ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดรับรองมาโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏจากข้อ ๒ ของข้อตกลงในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าว่า

“๒. คู่หย่าได้จดทะเบียนสมรส และอยู่กินฉันสามี ภรรยาจนมาประมาณ ๑๐ ปี โดยมีบุตร จำนวน ๓ คน คือ ด.ญ. กันยารัตน์ นางแย้ม, ด.ญ. พิจิตรา นางแย้ม, ด.ญ. กิ่งกาญจน์ นางแย้ม ฝ่ายชายจะจ่ายค่าเลี้ยงดูให้ครึ่งหนึ่งของเงินเดือนทุก ๆ เดือนจนกว่าบุตรจะบรรลุนิติภาวะ โดยบุตร อยู่ในความดูแลของฝ่ายหญิง”

^๑โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๒โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาความว่า “โดยบุตรอยู่ในความดูแลของฝ่ายหญิง” แล้วมีความเห็นว่า ข้อตกลงดังกล่าวมิได้มีข้อความโดยชัดแจ้งว่าทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันให้มารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรจึงยังไม่อาจถือได้ว่าบิดามารดาได้ทำความตกลงกันให้ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรแต่ผู้เดียวตามมาตรา ๑๕๒๐ วรรคหนึ่ง^{๓๓} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่อย่างใด ดังนั้น บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะทั้งสามคนจึงยังคงอยู่ใต้อำนาจปกครองของทั้งบิดาและมารดาตลอดมาตามมาตรา ๑๕๖๖ วรรคหนึ่ง^{๓๔} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^{๓๕} ด้วยเหตุผลดังกล่าว นายสุพิทย์ นางแย้ม (บิดา) จึงยังคงยังมีอำนาจปกครองบุตรทั้งสามคนร่วมกับนางซูพร พ่วงจาด (มารดา) และนายสุพิทย์ฯ ย่อมมีสิทธิที่จะขอรับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรตามข้อ ๕ วรรคหก^{๓๖} แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๓๘ และเงินช่วยเหลือบุตรตามมาตรา ๔๖^{๓๗} แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๒๑ ประกอบกับมาตรา ๔๖^{๓๘} แห่งพระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ทั้งนี้ โดยไม่มีความจำเป็นต้องขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าแต่อย่างใด เว้นแต่ต่อมา

^{๓๓} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

^{๓๔} มาตรา ๑๕๖๖ บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดาอำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) มารดาหรือบิดาตาย
- (๒) ไม่แน่นอนว่ามารดาหรือบิดามีชีวิตอยู่หรือตาย
- (๓) มารดาหรือบิดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) มารดาหรือบิดาต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลเพราะจิตฟั่นเฟือน
- (๕) ศาลสั่งให้อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดา
- (๖) บิดาและมารดาตกลงกันตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้

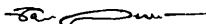
^{๓๕} เทียบตามบัญชีคำพิพากษากฎที่ ๑๔๔๔/๒๕๓๑ เมื่อผู้ตายหย่ากับผู้คัดค้านได้ตกลงกันให้ผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรอยู่ในความอุปการะของผู้ตายตามบันทึกหลังทะเบียนการหย่า ข้อตกลงนี้ เป็นแต่เพียงการกำหนดภาระหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ระหว่างผู้ตายกับผู้คัดค้านตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๒๒ มิใช่ข้อตกลงในเรื่องอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ตามมาตรา ๑๕๒๐ อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ภายหลังการหย่ายังอยู่กับผู้ตายและผู้คัดค้านซึ่งเป็นบิดามารดา เมื่อบิดาตายอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ย่อมตกอยู่กับมารดาตามมาตรา ๑๕๖๖ ผู้คัดค้านจึงเป็นผู้นำแทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์และมีอำนาจยื่นคำร้องคัดค้านการขอตั้งผู้จัดการมรดกแทนผู้เยาว์ได้

^{๓๖} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๓๗} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๓๘} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

ภายหลังหากบิดามารดาประสงค์จะให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรแต่เพียงผู้เดียว ก็ย่อมกระทำได้แต่ต้องให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๒๐ วรรคหนึ่ง^{๙๙} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะกรณีนี้บิดามารดาไม่อาจที่จะทำความตกลงกันเองเพื่อบันทึกไว้ในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าได้อีกแล้ว เนื่องจากมิใช่เป็นการทำความตกลงของสามีภริยา ในขณะที่จดทะเบียนการหย่า

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

^{๙๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๔๒

กรมการปกครอง
ถนนอิสรภาพ ๑๐๒๐๐

๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การขอการจดทะเบียนการหย่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดลำปาง) และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดลำปาง ที่ ลป ๐๐๑๗.๑/๒๐๕๑๗ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๖

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๕๕๗๑ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

พร้อมนี้ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือจังหวัดลำปาง เรื่อง การขอการจดทะเบียนการหย่า เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตทราบ และถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๕๑-๗๐๑๗-๕

ที่ ลป ๐๐๑๗.๑/๒๐๙๑๗

ศาลากลางจังหวัดลำปาง
ถนนลำปาง-เด่นชัย ลป ๕๒๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง หารือกรณีการจดทะเบียนการหย่า

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๒๕๓๑๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๐
๒. คำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ ๕๔๘๗/๒๕๓๓

ด้วยอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ขอหารือการจดทะเบียนการหย่าของ นายหลุยส์ พอล คัมพล์ สัญชาติสเปน ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร กับ นางทุเรียน คัมพล์ สัญชาติไทย ซึ่งจดทะเบียนสมรสที่เมืองเอทวิล อัน แดร์ ลิมมัท ตามกฎหมายสเปน ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๗ ว่า จะขอจดทะเบียนการหย่า ณ สำนักงานทะเบียนอำเภอแม่เมาะได้หรือไม่

จังหวัดลำปาง พิจารณาแล้วเห็นว่า ในเรื่องนี้ กรมการปกครอง เคยตอบข้อหารือของ จังหวัดอุดรธานีว่า การที่นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนการหย่าให้กับผู้ร้องนั้น ผู้ร้องที่เป็นคู่สมรสกัน ต้องได้จดทะเบียนสมรสกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น แต่ต่อมาได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาพิพากษาว่า แม้โจทก์กับจำเลยจะจดทะเบียนสมรสกันในประเทศตามกฎหมายของต่างประเทศหากโจทก์ จำเลย ประสงค์จะจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ก็สามารถจดทะเบียนการหย่าในประเทศไทย ตามขั้นตอนของ พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว เมื่อได้ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว การหย่าโดยความยินยอมของโจทก์และจำเลย ย่อมสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๕ และสามารถใช้นับบุคคลภายนอกได้

ดังนั้น เพื่อการปฏิบัติเป็นไปโดยถูกต้อง จังหวัดลำปางจึงขอหารือว่า จังหวัดจะถือปฏิบัติตามแนวทางคำพิพากษาศาลฎีกาที่อ้างถึง จะเป็นการถูกต้องหรือไม่ ผลการพิจารณาเป็นประการใด โปรดแจ้งให้จังหวัดทราบด้วย เพื่อจะได้ดำเนินการให้แก่ผู้ร้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายเกษม เข้มข้อย)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มปกครองและอำนวยความสะดวก

โทร. ๐ ๕๔๒๖ ๕๐๑๑, ๐ ๕๔๒๖ ๕๑๕๒

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๙๙๗๑

กรมการปกครอง
ถนนอักษะ ๑๐๒๐๐

๙ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง การขอจดทะเบียนการหย่า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดลำปาง ที่ ลป ๐๐๑๗.๑/๒๐๙๑๗ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๔๒ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗

ตามที่จังหวัดได้หารือกรณี อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง จะรับจดทะเบียนการหย่า ให้นายหลุยส์ พอล คัมพล กับ นางทุเรียน คัมพล ซึ่งได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมาย สมพันธ์รัฐวิสที่เมืองเอทิวล อันแดร์ ลิมมัท ได้หรือไม่ นั้น

กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า นายหลุยส์ พอล คัมพล กับ นางทุเรียน คัมพล ได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมายสมพันธ์รัฐวิส จะขอจดทะเบียนการหย่าในประเทศไทยได้หรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การหย่าโดยความยินยอมย่อมสมบูรณ์ ถ้ากฎหมายสัญชาติแห่งสามีและภริยาทั้งสองฝ่าย ยอมให้กระทำได้” บทบัญญัติดังกล่าว ได้รับรองกฎหมายของประเทศที่อนุญาตให้มีการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ซึ่งกฎหมายของประเทศไทยให้สามารถกระทำได้ จึงเป็นหน้าที่ของ คู่สมรสฝ่ายต่างประเทศที่จะต้องนำข้อเท็จจริงมาแสดงให้ปรากฏต่อนายทะเบียนว่ากฎหมายของตน ให้หย่าโดยความยินยอมได้ นอกจากนี้ต้องพิจารณาด้วยว่าการสมรสตามกฎหมายต่างประเทศนั้น ยังไม่ปรากฏหลักฐานทางทะเบียนครอบครัวในประเทศไทย คู่สมรสจึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๘ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าการใด ๆ อันเกี่ยวแก่ฐานะ แห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วน ได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องยื่นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการนั้น โดยมีคำรับรองถูกต้องพร้อมทั้งคำแปลภาษาไทย ซึ่งฝ่ายนั้นต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย” และมาตรา ๑๘ บัญญัติว่า “การจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมนั้นให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนให้ต่อเมื่อ สามีและภริยาร้องขอและได้นำหนังสือที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕๑๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมาย แห่งและพาณิชย์มาแสดงต่อนายทะเบียนด้วย” เมื่อคู่สมรสได้นำหลักฐานเอกสารการจดทะเบียน สมรสในต่างประเทศที่ได้แปลและรับรองถูกต้องให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวไว้แล้ว

และนำบันทึกดังกล่าวพร้อมหนังสือยินยอมหายื่นต่อนายทะเบียนในประเทศไทยเพื่อขอจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมตามนัยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๐ เมื่อนายทะเบียนจดทะเบียนการหย่าให้กับผู้ร้องโดยชอบแล้ว การหย่าโดยความยินยอมของผู้ร้องก็จะมีผลสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๕ และสามารถใช้นับบุคคลภายนอกทั่วไปได้ (เทียบเคียงแนวคำวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๘๗/๒๕๓๓)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๔๒ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ให้สำนักทะเบียนในเขตพื้นที่ทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๔

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๓๓๓

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๔๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การขอจดทะเบียนการหย่าโดยไม่มีหลักฐานการจดทะเบียนสมรส

เรียน นายทะเบียนอำเภอบางใหญ่

อ้างถึง หนังสืออำเภอบางใหญ่ ที่ นบ ๐๓๑๗/๓๓๖๗ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาภาพถ่ายทะเบียนบ้าน เลขที่ ๒๒๖ ม.๒ ตำบลบ้านน้อยชุมชี่เหล็ก
อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่สำนักทะเบียนอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี หรือกรณีนางละมัย ยศปัญญา ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่ากับสามี คือ นายวัฒนศักดิ์ ยศปัญญา โดยไม่มีหลักฐานทะเบียนสมรสว่าสามารถจดทะเบียนการหย่าให้กับผู้ร้องได้หรือไม่ นั้น

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ร้องได้มีหนังสือรับรองจากอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้รับรองนำเชื่อว่านางละมัย ยศปัญญา ได้จดทะเบียนสมรสกับนายวัฒนศักดิ์ ยศปัญญา จริง ประกอบกับการตรวจสอบภาพถ่ายไมโครฟิล์มทะเบียนบ้าน เลขที่ ๒๒๖ หมู่ ๒ ตำบลบ้านน้อยชุมชี่เหล็ก อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งลงรายการแก้ไขค่านำหน้านาม และชื่อสกุลของนางละมัย ยศปัญญา ตามเอกสารใบสำคัญการสมรส (คร.๓) เลขที่ ๓๒๖/๒๗๒๐ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๖ น่าจะเพียงพอที่จะเป็นเอกสารประกอบการพิจารณาจดทะเบียนการหย่าให้กับผู้ร้องได้ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๑๔ และมาตรา ๑๕๑๕ กำหนดไว้ว่า “การหย่าทำได้แต่โดยการยินยอมทั้งสองฝ่าย โดยต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีภรรยา ได้จดทะเบียนการหย่าแล้ว” ดังนั้น กรณีการขอจดทะเบียนการหย่าของผู้ร้อง เป็นการยินยอมทั้งสองฝ่าย นายทะเบียนสามารถดำเนินการรับจดทะเบียนการหย่าให้ผู้ร้องได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๔ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๐ (๑) โดยบันทึกรายละเอียดตามข้อเท็จจริงในทะเบียนหย่า (คร.๖) ให้ครบถ้วนไว้เป็นหลักฐานด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอวัชชัย ธรรมรักษ์)
นายทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๙

ทะเบียนรับรองบุตร

ที่ ๓๙๐/๒๕๐๔

สำนักทะเบียนกลาง กรมมหาดไทย

๒๑ มีนาคม ๒๕๐๔

เรื่อง ขอส่งสำเนาเรื่องการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดอ่างทอง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ ๑๓๔๙๐/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๐๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้ส่งสำเนาหนังสือขอหารือเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนมาพร้อมหนังสือนี้ เพื่อขอได้โปรดสั่งให้นายทะเบียนในจังหวัดนี้
ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

จ. อ่ำพันธุ์

(นายเจือ อ่ำพันธุ์)

นายทะเบียนกลาง

ที่ ๑๓๔๙๐/๒๕๐๔

กรมมหาดไทย

๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๔

เรื่อง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๗๗๐๙/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง หรือการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๓ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายละเอียดว่า “ราย” หมายถึงผู้ร้องมิใช่หมายถึงบุตร เมื่อมีผู้ร้องรายเดียวก็เรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายเดียวโดยไม่คำนึงถึงว่าจะจดทะเบียนรับรองบุตรกี่คน ตามความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว เว้นแต่จะยื่นคำร้องไม่พร้อมกัน จึงให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมเป็นหลายรายตามครั้งที่ขอจดทะเบียน

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดสั่งนายทะเบียนทุกแห่งในจังหวัดนี้ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พ. สุวรรณรัฐ

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๐๐๔๗๗

กรมการปกครอง

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

เรื่อง พระภิกษุขอจดทะเบียนรับรองบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก

อ้างถึง ๑. หนังสือ ที่ นย ๑๙/๑๗๐๕ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

๒. หนังสือ ที่ นย ๑๙/๑๑๔๐๖ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๒๕

ตามที่ได้หารือไปเพื่อขอทราบทางปฏิบัติเกี่ยวกับพระภิกษุขอจดทะเบียนรับรองบุตรว่าจะขัดกับพระธรรมวินัยหรือไม่ เพราะในทางกฎหมายและระเบียบมิได้ห้ามไว้ ความละเอียดเป็นที่ทราบแล้วนั้น

ในเรื่องนี้กรมการปกครองได้หารือไปยังกรมการศาสนา เพื่อขอให้มหาเถรสมาคมได้พิจารณาแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ซึ่งที่ประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๕/๒๕๒๕ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๕ ได้ลงมติว่า ข้อห้ามและขออนุญาตในทำนองนี้ ไม่ปรากฏในพระวินัย ดังนั้น ในกรณีที่ได้หารือไปนั้น นายทะเบียนจึงสามารถรับจดทะเบียนให้ได้ ไม่เป็นการผิดพระธรรมวินัย

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งการให้สำนักทะเบียนอำเภอองค์กรักษ์ดำเนินการรับจดทะเบียนการรับรองบุตรให้แก่ผู้ร้องต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

โชคก วรรณม พูลสวัสดิ์
(นายโชคก วรรณม พูลสวัสดิ์)
รองอธิบดี รักษาการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๖๗๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การจดทะเบียนรับรองบุตรตามมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ถ้าเด็กเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสาไม่อาจให้ความยินยอมได้ และมารดาเด็กมาให้ความยินยอมแทนเด็ก หรือในกรณีที่มารดาเด็กตายไปแล้ว หรือเป็นบุคคลวิกลจริตไม่อาจให้ความยินยอมได้ และบิดาเด็กจะนำหลักฐานการตายหรือคำสั่งศาลที่สั่งให้มารดาเด็กเป็นบุคคลไร้ความสามารถมาแสดงแทนการให้ความยินยอม นายทะเบียนจะจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรให้ ได้หรือไม่

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรไว้ว่า เด็กและมารดาเด็กต้องให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรด้วยกันทั้งสองคน จึงจะมีการจดทะเบียนต่อไปได้ ถ้าบุคคลดังกล่าวคนใดคนหนึ่งไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรจะต้องมีคำพิพากษาของศาลให้จดทะเบียนรับรองบุตรได้เสียก่อนตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๕๔๔ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่ได้กำหนดให้นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรได้ก็ต่อเมื่อเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะให้ความยินยอมและได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเอง ฉะนั้น เจตนารมณ์ของมาตรา ๑๕๔๔ ดังกล่าวจึงต้องการให้มีการยืนยันที่แน่ชัดจากเด็กและมารดาเด็กว่ายินยอมให้มีการรับจดทะเบียนได้ ถ้าคนใดคนหนึ่งไม่อาจให้ความยินยอมได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด จะต้องให้ศาลเป็นผู้พิจารณากลับกรอง

เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองแก่เด็กเสมอทุกกรณี เมื่อบทบัญญัติในมาตรา ๑๕๔๘ ได้บัญญัติโดยชัดแจ้งไว้เช่นนี้แล้ว ถ้าเด็กเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสาหรือมารดาเด็กถึงแก่ความตายหรือไร้ความสามารถ ทำให้ไม่อาจให้ความยินยอมได้ด้วยตนเอง การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรในกรณีดังกล่าวจึงต้องมีคำพิพากษาของศาลเสียก่อน นายทะเบียนจึงจะจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรให้ได้

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ ทราบ และถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ร้อยตรี เบญจกุล มะกระระฮัซ

(เบญจกุล มะกระระฮัซ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ นร ๐๖๐๑/๘๓๘

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
ทำเนียบวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๕

เรื่อง การจดทะเบียนรับรองบุตรตามมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/๑๗๙๑๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๔
(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๒๕๔๖ ลงวันที่
๒๐ มีนาคม ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเรื่องการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๔
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามหนังสือของกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง (๑) ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา
๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ถ้าเด็กเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสาไม่อาจให้ความ
ยินยอมได้ และมารดาเด็กมาให้ความยินยอมแทนเด็กหรือในกรณีที่มีการดาเด็กตายไปแล้วหรือ
เป็นบุคคลวิกลจริตไม่อาจให้ความยินยอมได้และบิดาเด็กจะนำหลักฐานการตายหรือคำสั่งศาลที่สั่ง
ให้มารดาเด็กเป็นบุคคลไร้ความสามารถมาแสดงแทนการให้ความยินยอม นายทะเบียนจะจดทะเบียน
รับเด็กเป็นบุตรให้ได้หรือไม่ และสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (๒)
ขอให้จัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหา
ดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐)
พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรไว้ว่า เด็กและมารดาเด็กต้อง
ให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรด้วยกันทั้งสองคน จึงจะมีการจดทะเบียนต่อไปได้
ถ้าบุคคลดังกล่าวคนใดคนหนึ่งไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรจะต้องมี
คำพิพากษาของศาลให้จดทะเบียนรับรองบุตรได้เสียก่อนตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๕๔๔ วรรคสาม
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติ
จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

(ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่ได้กำหนดให้นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรได้ก็ต่อเมื่อเด็กและมารดาอยู่ในฐานะให้ความยินยอมและได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเอง ฉะนั้น เจตนาารมณ์ของมาตรา ๑๕๔๔ ดังกล่าวจึงต้องการให้มีการยืนยันที่แน่ชัดจากเด็กและมารดาเด็กว่ายินยอมให้มีการรับจดทะเบียนได้ ถ้าคนใดคนหนึ่งไม่อาจให้ความยินยอมได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด จะต้องให้ศาลเป็นผู้พิจารณากลับกรองเพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองแก่เด็กเสมอทุกกรณี เมื่อบทบัญญัติในมาตรา ๑๕๔๔ ได้บัญญัติโดยชัดแจ้งไว้เช่นนี้แล้ว ถ้าเด็กเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสา หรือมารดาเด็กถึงแก่ความตายหรือไร้ความสามารถ ทำให้ไม่อาจให้ความยินยอมได้ด้วยตนเอง การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรในกรณีดังกล่าวจึงต้องมีคำพิพากษาของศาลเสียก่อน นายทะเบียนจึงจะจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรให้ได้

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครองและกรุงเทพมหานคร) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙

โทรสาร ๒๒๔๑๔๐๑, ๒๒๖๓๖๑๑-๒

บันทึก

เรื่อง การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตาม มาตรา ๑๕๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๒/๑๗๙๑๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรุงเทพมหานครได้หารือการจดทะเบียนรับรองบุตร กรณี นายพล โดกำแหง ได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตร ณ สำนักงานเขตตลิ่งชัน แต่สำนักงานเขตฯ ไม่อาจจดทะเบียนรับรองบุตรให้ได้ เพราะขัดกับมาตรา ๑๕๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ จึงขอหารือว่า

๑. กรณีเด็กเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสา ไม่อาจให้ความยินยอมได้ มารดาเด็กได้มาให้ความยินยอม และให้ความยินยอมแทนเด็กต่อนายทะเบียน นายทะเบียนจะจดทะเบียนรับรองบุตรให้ได้หรือไม่ อย่างไร หรือจะต้องมีคำสั่งศาลหรือคำพิพากษาของศาลสั่งให้จดทะเบียนก่อน จึงจะจดทะเบียนรับรองบุตรได้

๒. กรณีมารดาเด็กตายไปแล้ว หรือเป็นบุคคลวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไม่อาจให้ความยินยอมได้ บิดาเด็กได้นำหลักฐานการตาย หรือคำสั่งศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถมาแสดง พร้อมทั้งเด็กได้มาให้ความยินยอมต่อนายทะเบียน นายทะเบียนจะจดทะเบียนรับรองบุตรให้ได้หรือไม่ อย่างไร หรือต้องมีคำสั่งศาลหรือคำพิพากษาของศาลสั่งให้จดทะเบียนก่อนจึงจะจดทะเบียนรับรองบุตรได้

กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. กรณีเด็กเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสา ไม่อาจให้ความยินยอมได้ บุตรต้องอยู่ใต้อำนาจบิดามารดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ เมื่อมารดาเด็กได้มาให้ความยินยอม มารดาเด็กก็น่าจะให้ความยินยอมแทนเด็กต่อนายทะเบียนได้ โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาของศาลสั่งให้จดทะเบียน

๒. กรณีมารดาเด็กตายไปแล้ว หรือเป็นบุคคลวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไม่อาจให้ความยินยอมได้ บิดาเด็กได้นำหลักฐานการตาย หรือคำสั่งศาลให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถมาแสดง พร้อมทั้งเด็กได้มาให้ความยินยอมต่อนายทะเบียน นายทะเบียนก็น่าจะจดทะเบียนรับรองบุตรให้ได้ เพราะการที่บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรนั้นเป็นเรื่องที่ให้ประโยชน์แก่เด็กมาก

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕๔๘* แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ นั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรให้เคร่งครัดขึ้น โดยให้เด็กและมารดาเด็กต้องแสดงความยินยอมในการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรด้วยกันทั้งสองคน จึงจะมีการจดทะเบียนต่อไปได้ ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กคนใดคนหนึ่งไม่อาจให้ความยินยอมได้ มาตรา ๑๕๔๘ วรรคสาม ดังกล่าวได้บัญญัติให้การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรจะต้องมีคำพิพากษาของศาล ให้จดทะเบียนได้เสียก่อน ซึ่งตามมาตรา ๑๔* แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๓ ก็ได้บัญญัติวิธีดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรของนายทะเบียนโดยสอดคล้องกับ มาตรา ๑๕๔๘ ด้วยว่า ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนเมื่อเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะให้ความยินยอมได้และได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเอง ฉะนั้น เจตนารมณ์ของมาตรา ๑๕๔๘ ดังกล่าวจึงต้องการให้มีการยืนยันที่แน่ชัดจากเด็กและมารดาเด็กว่า ยินยอมให้มีการรับจดทะเบียนได้ โดยแต่ละคนจะต้องแสดงความยินยอมด้วยตนเองถ้าคนใดคนหนึ่งไม่อาจยินยอมได้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด จะต้องให้ศาลเป็นผู้พิจารณาลั่นกรองการขอจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรแทนเพื่อเป็นการให้ความ

* มาตรา ๑๕๖๔๔ บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก

ในกรณีที่เด็กและมารดาเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมคือนายทะเบียน ให้นายทะเบียนแจ้งการขอจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็กและมารดา ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวัน นับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กหรือมารดาเด็ก ให้สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอม ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทย ให้ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้จดทะเบียนไม่ใช่บิดาหรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล

เมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนคือนายทะเบียนให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนได้

* มาตรา ๑๔ ในกรณีที่บิดามารดาขอจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ถ้าเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะให้ความยินยอมได้และได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้วก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน

ถ้าเด็กและมารดาเด็กคนใดคนหนึ่งคนใดหรือทั้งสองคนไม่มาให้ความยินยอมด้วยตนเอง ให้นายทะเบียนมีหนังสือสอบถามไปยังผู้ที่ไม่มาว่าจะให้ความยินยอมหรือไม่ เมื่อนายทะเบียนได้รับหนังสือแจ้งความยินยอมจากบุคคลดังกล่าวหรือบุคคลดังกล่าวได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้ว ก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนแต่ถ้านายทะเบียนไม่ได้รับแจ้งความยินยอมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้จดทะเบียนทราบถึงเหตุที่ไม่อาจรับจดทะเบียนได้โดยไม่ชักช้า

บิดาจะร้องขอให้นายทะเบียนไปจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

คุ้มครองแก่เด็กเสมอทุกกรณี เมื่อทบัญญัติมาตรา ๑๕๔๔ ที่แก้ไขใหม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ปฏิบัติโดยชัดแจ้ง ไว้แล้วเช่นนี้ กรณีตามปัญหาที่หาหรือว่า ถ้าเด็กเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสาหรือมารดาเด็กถึงแก่ความตายหรือไร้ความสามารถ ทำให้ไม่อาจให้ความยินยอมได้ด้วยตนเอง การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรในกรณีเช่นนี้จึงจะต้องมีคำพิพากษาของศาลเสียก่อนตามมาตรา ๑๕๔๔ วรรคสามแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

อักษราทร จุฬารัตน
(นายอักษราทร จุฬารัตน)
รองเลขาธิการฯ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๗๒๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๔ มีนาคม ๒๕๓๖

เรื่อง หรือการจดทะเบียนการรับรองบุตรตามมาตรา ๑๕๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดเชียงใหม่) และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดเชียงใหม่ ที่ ชม ๐๐๑๖/๔๗๗๘๘ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๕
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๔๒๒๗ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๖

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย เรื่อง หรือการจดทะเบียน
การรับรองบุตรตามมาตรา ๑๕๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียนมาเพื่อแจ้งให้
นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอและนายทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ ชม ๐๐๑๖/๔๗๗๔๔

ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่
ถนนโชตนา กม.๗ ชม ๕๐๐๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ทาริการจดทะเบียนรับรองบุตร ตามมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๖๗๔ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕
สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสืออำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่ ชม ๐๑๑๖/๗๒๒๔ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๓๕
จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยอำเภอเมืองเชียงใหม่ ได้ทาริการณิตตามทีกระทรวงมหาดไทย แจ้งว่า คณะกรรมการ
กฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๖) มีความเห็นว่ บทบัญญัติ มาตรา ๑๕๔๔ แห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ เทียบกับการจดทะเบียนรับรองบุตร ถ้าเด็ก
เป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสา ต้องมีคำพิพากษาของศาลเสียก่อนนายทะเบียนจึงจะจดทะเบียนรับเด็กเป็น
บุตรให้ได้ นั้น อำเภอเมืองเชียงใหม่มีความเห็นว่ เด็กจะพ้นวัยไร้เดียงสาและอยู่ในฐานะจะให้
ความยินยอมในการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรด้วยตนเองได้ เมื่อเด็กนั้นอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์
โดยถือเกณฑ์ตามอายุเด็กทีจะต้องขอมิบัตรประจำตัวประชาชน เกณฑ์อายุเด็กตามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕ ทีกำหนดให้ผู้เยาว์อาจทำพันธกรรมได้เมื่ออายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ รวมทั้ง
การกำหนดให้เปลี่ยนคำนำหน้านามจากเด็กหญิง เป็น นางสาว หรือ เด็กชาย เป็น นายเมื่ออายุ ๑๕ ปี
บริบูรณ์

จังหวัดพิจารณาแล้ว เห็นว่ บุตรจะสามารถให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตร
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ ได้เมื่อพ้นภาวะผู้เยาว์ คือ เมื่ออายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์
หรือเมื่อได้สมรสแล้วตามนัยมาตรา ๑๙ หรือ มาตรา ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
แต่หากอายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ หรือยังไม่ได้สมรสโดยถูกต้อง การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตร
ต้องมีคำพิพากษาของศาล สำหรับคำว่ผู้เยาว์ไร้เดียงสาตามหนังสือของกระทรวงมหาดไทย
ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๖๗๔ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ซึ่งอำเภอเมืองเชียงใหม่มีความเห็นว่

เด็กจะพ้นวัยผู้เยาว์ไร้เดียงสาเมื่ออายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ นั้น จึงน่าจะไม่ต้อง ทั้งนี้ อำเภอเมืองเชียงใหม่
 มุ่งที่จะตีความและหาเกณฑ์อายุมากำหนดคำว่า “ผู้เยาว์ไร้เดียงสา” ซึ่งเป็นเพียงคำอธิบายตาม
 หนังสือดังกล่าวที่หมายความว่าถึงผู้เยาว์ นั่นเอง

ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ โปรดแจ้งให้จังหวัดทราบด้วย เพื่อจะได้แจ้งให้
 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สิทธิพร เกียรติศิริโรจน์
 (นายสิทธิพร เกียรติศิริโรจน์)
 ปลัดจังหวัด รักษาการแทน
 ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

ที่ทำการปกครองจังหวัด
 (ฝ่ายปกครอง/งานทะเบียนฯ)
 โทร. ชม (๐๕๓) ๒๒๑๐๔๗

ที่ มท ๐๓๐๒/๔๒๒๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๐ มีนาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนการรับรองบุตรตามมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

อ้างถึง หนังสือจังหวัดเชียงใหม่ ที่ ชม ๐๐๑๖/๔๗๗๘๘ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๕

ตามที่ทาหรือการณ้บุตรจะสามารถให้ความยินยอมในการจดทะเบียนการรับรองบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ ได้เมื่อพ้นภาวะผู้เยาว์คือ เมื่ออายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์หรือเมื่อได้สมรสแล้วตามนัยมาตรา ๑๙, ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่หาก อายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ หรือ ยังไม่ได้สมรสโดยถูกต้อง การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาลความเห็นจังหวัดเชียงใหม่ถูกต้องหรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การจดทะเบียนการรับรองบุตรจะต้องได้รับความยินยอมจากเด็ก ซึ่งเด็กที่ให้ความยินยอมได้ต้องไม่เป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสา โดยกฎหมายมิได้บัญญัติว่า “ผู้เยาว์ไร้เดียงสา” หมายถึงผู้ใด แต่เมื่อพิจารณาจากมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ คำว่า “ผู้เยาว์” หมายถึง ผู้ซึ่งไม่บรรลุนิติภาวะ และคำว่า “เดียงสา” หมายถึงรู้ผิดชอบตามปกติสามัญ ฉะนั้น คำว่า “ผู้เยาว์ไร้เดียงสา” น่าจะหมายถึงเด็กซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะและไม่รู้ผิดชอบตามปกติสามัญ

ดังนั้น การจดทะเบียนการรับรองบุตร ตามมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นายทะเบียนจะต้องพิจารณาถึงความสามารถของเด็กในการสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันระหว่างนายทะเบียนกับเด็ก และเด็กนั้นควรรู้ผิดชอบตามปกติสามัญ หากเป็นกรณีดังกล่าวเด็กก็สามารถให้ความยินยอมได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงของเด็กแต่ละราย โดยไม่ต้องคำนึงว่าเด็กจะมีอายุเท่าใด

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

กรมการปกครอง
กองการทะเบียนรองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๖๒๒

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖

เรื่อง หารือข้อปฏิบัติงานการทะเบียน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย เลขที่ แอลซี ๐๑๖/๐๕
ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๕๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๑๔๕๒๔ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน
๒๕๓๖

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง เรื่อง หารือข้อปฏิบัติงานการทะเบียน
เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ทราบและถือเป็น
แนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรธนะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรธนะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๓

สถานทูตญี่ปุ่น

กรุงเทพ

เลขที่ แอลซี ๐๑๖/๐๕

วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง สอบถามข้อปฏิบัติงานทะเบียน

เรียน ท่านอธิบดีกรมการปกครอง

เนื่องด้วยทางสถานทูตญี่ปุ่นมีปัญหาใคร่ขอปรึกษาเกี่ยวกับงานทะเบียนชาวญี่ปุ่นซึ่งเกี่ยวพันกับชาวไทยและงานการทะเบียนของไทย ดังนี้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๓๖ ความว่า “เด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชายหรือภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ของชายผู้เป็นสามี หรือเคยเป็นสามี แล้วแต่กรณี” แต่ทว่า ได้เกิดกรณี ที่หญิงไทย ได้อยู่กับชายชาวญี่ปุ่นและให้กำเนิดบุตรในประเทศไทยโดยที่ยังอยู่ในระหว่างการสมรสตามกฎหมายกับชายไทยหรือการสมรสสิ้นสุดลงยังไม่ถึงสามร้อยวัน และเมื่อไปแจ้งเกิดที่อำเภอของไทย ทางนายทะเบียนได้ใส่ชื่อบิดาชาวญี่ปุ่นและหรือไม่ใส่ชื่อบิดาในช่องบิดาในสูติบัตร ซึ่งเป็นการขัดต่อกฎหมายมาตรา ๑๕๓๖ ดังกล่าว ซึ่งตามกฎหมายดังกล่าวควรจะมีใส่ชื่อบิดาตามกฎหมายคือ ชายไทย ที่อยู่ในระหว่างการสมรส หรือการสมรสสิ้นสุดลงยังไม่ถึงสามร้อยสิบวันกับมารดาของเด็ก

ทางสถานทูตญี่ปุ่นจึงใคร่ขอเรียนถามว่า มีระเบียบปฏิบัติหรือข้อกฎหมายใดในการที่ใส่ชื่อบิดาชาวญี่ปุ่น และหรือไม่ใส่ชื่อบิดา อันขัดต่อกฎหมายมาตรา ๑๕๓๖ ดังกล่าว และในกรณี ที่บิดาชาวญี่ปุ่น จะขอรับรองบุตรเพื่อประโยชน์ของบุตรในการที่จะได้สัญชาติญี่ปุ่น จะสามารถกระทำได้หรือไม่ อย่างไร และจะเป็นการขัดต่อกฎหมายมาตรา ๑๕๓๖ หรือไม่ อย่างไร

ทางสถานทูตญี่ปุ่นใคร่ขอให้ท่านพิจารณาและกรุณาตอบเป็นลายลักษณ์อักษรมายังแผนกกงสุลสถานทูตญี่ปุ่นด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

มาซาโตะ อาเบ่

(นายมาซาโตะ อาเบ่)

เลขานุการโท และกงสุล สถานทูตญี่ปุ่น

ที่ มท ๐๓๐๒/๑๔๕๒๙

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๓๖

เรื่อง ทาหรือข้อปฏิบัติงานการทะเบียน

เรียน เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย

อ้างถึง หนังสือสถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย เลขที่ แอลซี ๐๑๖/๐๕ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๕

ตามที่หาหรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับงานการทะเบียน กรณีหญิงไทยซึ่งอยู่ในระหว่างสมรสกับชายไทยไปอยู่กินฉันท์สามีภรรยากับชาวญี่ปุ่น ให้กำเนิดบุตรในประเทศไทยโดยที่ยังมิได้จดทะเบียนการหย่ากับสามีชาวไทยและได้ไปแจ้งเกิด ณ สำนักทะเบียนอำเภอในประเทศไทย นายทะเบียน ได้ลงรายการบิดาของเด็กในสูติบัตร เป็นชาวญี่ปุ่น หรือไม่ลงรายการบิดาในสูติบัตร จึงหาหรือว่ามีระเบียบปฏิบัติ หรือข้อกฎหมายใดในการที่ใส่ชื่อบิดาชาวญี่ปุ่น และหาหรือมิใช่ชื่อบิดา อันขัดต่อกฎหมายมาตรา ๑๕๓๖ และในกรณีนี้ บิดาชาวญี่ปุ่นจะขอรับรองบุตรได้หรือไม่ และจะเป็นการขัดต่อกฎหมายมาตรา ๑๕๓๖ หรือไม่ นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า

๑. แนวทางปฏิบัติในการลงรายการบิดาของเด็กในสูติบัตร กรมการปกครอง ได้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (ออกตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕) ข้อ ๓, ๕๑ และ ๕๒ โดยระเบียบฯ ดังกล่าวได้กำหนดขอบเขตให้นายทะเบียนพิจารณาโดยถือเอาบิดาตามความเป็นจริงเป็นหลักในการลงรายการบิดาเด็กในสูติบัตร ซึ่งนายทะเบียนจะลงชื่อผู้ใดเป็นบิดานั้น ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ผู้แจ้งเกิดได้แสดงหลักฐาน หรือให้ปากคำต่อนายทะเบียนว่าเด็กคนนั้นเป็นบุตรของใคร

๒. บิดาชาวญี่ปุ่นสามารถจดทะเบียนรับรองบุตรได้โดยปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕

๓. การจดทะเบียนรับรองบุตรของบิดาชาวญี่ปุ่นตามข้อ ๒ ไม่ขัดต่อกฎหมายมาตรา ๑๕๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เพราะบทบัญญัติตามมาตรา ๑๕๓๖ เป็นบทบัญญัติ

ให้สันนิษฐานว่า ผู้ใดเป็นบิดาเมื่อกรณียังไม่รู้ว่าเด็กเป็นบุตรของผู้ใด กรณีตามที่หารือข้างต้นนี้ผู้ใดเป็นผู้ใดเป็นบิดาของบุตรก็สามารถจดทะเบียนรับรองบุตรได้ ซึ่งในทางปฏิบัติก่อนที่นายทะเบียนจะจดทะเบียนรับรองบุตร จะต้องแจ้งให้สามีชาวไทยทราบเพื่อเปิดโอกาสให้คัดค้านหรือไม่คัดค้าน หากไม่สามารถติดต่อได้ก็ต้องประกาศหรือแจ้งความทางหนังสือพิมพ์ โดยให้ ผู้จดทะเบียนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๒๘๒

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัดทุกจังหวัด และสำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยนายเกริก ระวังภัย กับพวกรวม ๓ คน เป็นโจทก์ฟ้อง นายพิระพงษ์ มีชั้นทอง ปลัดอำเภอ เมืองนครปฐม ที่ ๑ นายอารีย์ วงศ์อารยะ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒ กรมการปกครองที่ ๓ กระทรวงมหาดไทย ที่ ๔ เป็นจำเลยในคดีแพ่ง กรณีจำเลยที่ ๑ ไม่ยอมรับจดทะเบียนการรับรอง บุตรให้โจทก์ เนื่องจากบุตรของโจทก์เป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสาไม่สามารถให้ความยินยอมได้ ศาลจังหวัด นครปฐมพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์และฎีกา ศาลฎีกามีคำพิพากษาที่ ๑๑๗๗/๒๕๕๐ พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ คดีถึงที่สุดจำเลยเป็นฝ่ายชนะคดี และไม่ต้องรับผิดชอบหรือปฏิบัติตามฟ้องโจทก์แต่อย่างใด

กรมการปกครอง จึงขอส่งสำเนาคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๑๗๗/๒๕๕๐ ดังกล่าว เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขตทราบต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๕๔๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

(๓๑ ทวิ)

คำพิพากษา

สำหรับศาลใช้

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๑๑๗๗/๒๕๕๐

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๑ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐
ความแพ่ง

ระหว่าง	{	นายเกริก	ระวิงภัย ที่ ๑	โจทก์
		นางพัชรา	บุญประเสริฐ ที่ ๒	
		เด็กชายกล้า	ระวิงภัย โดยนางพัชรา บุญประเสริฐ	
		ผู้แทนโดยชอบธรรม ที่ ๓		
	{	นายพิระพงษ์	มีชันทอง ที่ ๑	จำเลย
		นายอารีย์	วงศ์อารยะ ที่ ๒	
		กรรมการปกครอง ที่ ๓		
		กระทรวงมหาดไทย ที่ ๔		

เรื่อง ครอบครัว ละเมิด

(๓๑ ทวิ)

สำหรับศาลไซ

- ๒ -

โจทก์ทั้งสาม ฎีกาคัดค้าน คำพิพากษา
ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ลงวันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙
ศาลฎีกา รับวันที่ ๑๖ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๙

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ อยู่กินฉันสามีภรรยา มีบุตรด้วยกัน ๒ คนคือเด็กหญิงกิริติพร ระวังภัย กับโจทก์ที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ โจทก์ทั้งสามไปว่าการอำเภอเมืองนครปฐม เพื่อขอจดทะเบียนโจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ที่ ๑ แต่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นปลัดอำเภอ รักษาราชการแทนนายอำเภอเมืองนครปฐมไม่ยอมจดทะเบียนให้ อ้างว่าโจทก์ที่ ๓ ไม่สามารถให้ความยินยอมได้ทั้งนี้โดยมีคำสั่งของจำเลยที่ ๒ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๓๐๒/๔๒๒๗ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๖ กำหนดไว้ อันเป็นการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และเป็นการขัดต่อกฎหมาย ทำให้โจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหาย ไม่อาจได้รับสิทธิอันพึงมีต่อกันตามกฎหมาย จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อโจทก์ทั้งสาม จำเลยที่ ๑ เป็นข้าราชการสังกัดจำเลยที่ ๓ ส่วนจำเลยที่ ๒ เป็นข้าราชการสังกัดจำเลยที่ ๔ ฉะนั้น จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ จึงต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในฐานะนายจ้างหรือผู้บังคับบัญชาด้วย โจทก์ทั้งสามคิดค่าเสียหายเป็นเงิน ๑ บาท นอกจากนี้การที่จำเลยที่ ๒ ออกหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๓๐๒/๔๒๒๗ ดังกล่าว เป็นการขัดต่อกฎหมายขอให้พิพากษาว่าโจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ที่ ๑ หรือให้จำเลยทั้งสี่ร่วมกันหรือแทนกันจดทะเบียนโจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ที่ ๑ เพิกถอนหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๓๐๒/๔๒๒๗ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๖ และให้จำเลยทั้งสี่ร่วมกันใช้ค่าทดแทนความเสียหายจำนวน ๑ บาท แก่โจทก์ทั้งสามด้วย

จำเลยทั้งสี่ให้การทำนองเดียวกันว่า จำเลยที่ ๑ เป็นปลัดอำเภอเมืองนครปฐมอยู่ในสังกัดของจำเลยที่ ๓ จำเลยที่ ๒ เป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย จำเลยที่ ๔ เป็นผู้บังคับบัญชาจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ วันเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ รักษาราชการแทนนายอำเภอเมืองนครปฐม นายทะเบียนโจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ พาโจทก์ที่ ๓ ซึ่งเกิดเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๓๗ (อายุ ๕ เดือนเศษ)

(๓๑ ทวิ)

สำหรับศาลใช้

- ๓ -

ยังเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสาสามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนโจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ที่ ๑ แต่จำเลยที่ ๑ ไม่อาจจดทะเบียนให้ได้เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ กำหนดให้เด็กและมารดาเด็กต้องให้ความยินยอมในการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายถ้าเด็กหรือมารดาเด็กไม่อาจให้ความยินยอมได้ จะต้องมีคำพิพากษาของศาลให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้เสียก่อน โจทก์ที่ ๓ ยังเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสา ไม่อาจให้ความยินยอมได้ด้วยตนเอง โจทก์ทั้งสามต้องไปใช้สิทธิทางศาลก่อน จำเลยที่ ๑ จึงจะดำเนินการให้ได้ จำเลยที่ ๑ ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย และโจทก์ทั้งสามมิได้เสียหายแต่อย่างใด จำเลยทั้งสี่จึงมิได้กระทำการละเมิดและไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ทั้งสาม หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๓๐๒/๔๒๒๗ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๖ มิได้เป็นหนังสือเวียนหรือหนังสือสั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดสั่งการให้นายทะเบียนทราบและถือปฏิบัติ แต่เป็นเพียงหนังสือตอบข้อหารือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่เป็นการเฉพาะราย การที่จำเลยที่ ๑ ไม่จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายให้ โจทก์ทั้งสามนั้น จำเลยที่ ๑ มิได้ปฏิบัติตามหนังสือดังกล่าว แต่เป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย โจทก์ทั้งสามจึงไม่อาจขอให้เพิกถอนหนังสือดังกล่าวได้ โจทก์ทั้งสามไม่มีอำนาจฟ้องขอให้ยกฟ้อง

ระหว่างพิจารณา คู่ความแถลงรับข้อเท็จจริงว่า โจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรนอกกฎหมายของโจทก์ที่ ๑ ที่โจทก์ที่ ๑ ยอมรับแล้วขณะที่โจทก์ที่ ๑ ยื่นคำขอจดทะเบียนโจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายนั้น โจทก์ที่ ๓ อายุประมาณ ๕ เดือน คู่ความตกลงกันให้ศาลวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายเพียงประเด็นเดียวว่า โจทก์ที่ ๒ ซึ่งเป็นมารดาและเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองโจทก์ที่ ๓ มีอำนาจให้ความยินยอมแทนโจทก์ที่ ๓ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ วรรคแรก หรือไม่

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า การแสดงเจตนาให้ความยินยอมของเด็กในการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ วรรคแรก เด็กต้องให้ความยินยอมด้วยตนเองอันเป็นการเฉพาะตัว มารดาไม่อาจแสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนได้ โจทก์ที่ ๒ จึงไม่อาจให้ความยินยอมแทนโจทก์ที่ ๓ ได้ พิพากษายกฟ้อง คำอุทธรณ์นิยมนให้เป็นพับ

(๓๑ ทวิ)

สำหรับศาลไซ

- ๕ -

โจทก์ทั้งสามอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษายืน คำอุทธรณ์เดิม ชันอุทธรณ์ให้เป็นพับ

โจทก์ทั้งสามฎีกา

ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ในเบื้องต้นว่า โจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรนอกกฎหมายของโจทก์ที่ ๑ ที่โจทก์ที่ ๑ ยอมรับแล้ว และขณะที่โจทก์ที่ ๑ ยื่นคำขอจดทะเบียนโจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายนั้น โจทก์ที่ ๓ มีอายุประมาณ ๕ เดือน คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ทั้งสามว่าการให้ความยินยอมของโจทก์ที่ ๓ ที่จะเป็นผลให้โจทก์ที่ ๑ จดทะเบียนโจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ วรรคแรก เป็นกรณีที่โจทก์ที่ ๓ จะต้องกระทำให้ด้วยตนเองหรือไม่ เห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ วรรคแรก บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายไว้ว่าบิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมชั้นใหม่ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๓๒ โดยข้อความเดิมได้บัญญัติถึงการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายจะกระทำต่อเมื่อเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านว่าผู้จดทะเบียนมิใช่บิดาเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมชั้นใหม่ประสงค์วางหลักเกณฑ์ไว้เข้มงวดกว่าเดิมว่าการที่บิดาจะจดทะเบียนบุตรนอกกฎหมายให้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย จะกระทำต่อเมื่อทั้งเด็กและมารดาเด็กให้ความยินยอม มิใช่เพียงแต่เด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านว่าผู้จดทะเบียนมิใช่บิดาตั้งบัญญัติไว้เดิม นอกจากนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ ได้บัญญัติถึงทางแก้ไขกรณีที่เด็กไม่อาจให้ความยินยอมได้ไว้ในวรรคสามและวรรคสี่ โดยวรรคสามว่า “ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้จดทะเบียนมิใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอม หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล” และวรรคสี่ว่า “เมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้”

(๓๑ ทวิ)

สำหรับศาลใช้

- ๕ -

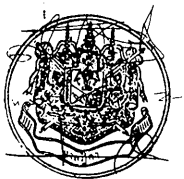
อันเป็นข้อสนับสนุนให้เห็นชัดเจนว่า ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ วรรคแรก ประสงค์ให้เด็กเป็นผู้ให้ความยินยอม เป็นการเฉพาะตัว จึงได้บัญญัติทางแก้ไขในกรณี เด็กไม่อาจให้ความยินยอมได้ดังกล่าวมาแล้ว ที่โจทก์ทั้งสามฎีกาอ้างว่า โจทก์ที่ ๒ เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองโจทก์ที่ ๓ โจทก์ที่ ๒ จึงให้ความยินยอมแทนโจทก์ที่ ๓ ได้นั้นฟังไม่ขึ้น เพราะไม่มีกฎหมาย บทใดบัญญัติให้โจทก์ที่ ๒ ทำการแทนโจทก์ที่ ๓ ในกรณีดังกล่าวได้ ดังนั้น กรณีโจทก์ที่ ๓ ต้องให้ความยินยอมในการที่โจทก์ที่ ๑ จะจดทะเบียนโจทก์ที่ ๓ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๔ วรรคแรก เป็นกรณีที่โจทก์ที่ ๓ ต้องกระทำด้วยตนเอง ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิจารณาชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ทั้งสามฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

นายดำรงพงศ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา

นายทวีชัย เจริญบัณฑิต

นายพิชัย เตโชพิทยาอุล

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๓

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม ๑๐๒๐๐

๕ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง การฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เคยเป็นสามีของมารดา
เรียน เลขาธิการตรีฝ่ายกงสุลและกฎหมาย สถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
อ้างถึง หนังสือสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่ ๕๔๐.๔๕/เมอร์รี่ ลงวันที่ ๒๗
สิงหาคม ๒๕๔๗

ตามที่ได้แจ้งขอหารือกรณีบุคคลสัญชาติไทยคือ นางดรุวรรณ ยิ้มแสง ได้จดทะเบียนหย่า
กับนายเอก ภากรณ์ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๖ นางดรุวรรณ
ยิ้มแสง ให้กำเนิดบุตรสาวชื่อ ด.ญ. ณัชนันท์ เมอร์รี่ โดยแจ้งให้นายทะเบียนลงรายการในสูติบัตร
ชื่อบิดาชื่อนายเอสก้า เมอร์รี่ สัญชาติเยอรมัน และเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายเอสก้า เมอร์รี่
ได้ไปจดทะเบียนรับ ด.ญ. ณัชนันท์ เมอร์รี่ เป็นบุตรตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งสถานทูตฯ มีความเห็นว่าจะถึงนายเอสก้า เมอร์รี่ จะดำเนินการ
ต่าง ๆ ตามขั้นตอนของกฎหมายไทยจนเห็นได้ว่า ด.ญ. ณัชนันท์ เมอร์รี่ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย
แล้วก็ตาม แต่ตามข้อสันนิษฐานของมาตรา ๑๕๓๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ว่าเด็กเกิด
แต่หญิงภายในสามร้อยสิบวัน นับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตร
ชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เคยเป็นสามี ซึ่งอาจเป็นปัญหาต่อไปได้ ในข้อกฎหมายประเด็นต่าง ๆ
ตามที่หารือมา นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามหลักฐานเอกสารสูติบัตร (ทร.๑) ออกโดย
สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๖
และทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) ออกโดยสำนักทะเบียนกิ่งอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ แสดงว่านายเอสก้า เมอร์รี่ เป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายของ
ด.ญ. ณัชนันท์ เมอร์รี่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๗ แล้ว สำหรับ
บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๖ นั้น เป็นบทบัญญัติให้สันนิษฐาน
ว่าผู้ใดเป็นบิดา เมื่อกรณียังไม่รู้ว่าเด็กเป็นบุตรของผู้ใด ซึ่งหากรู้แน่ชัดว่าผู้ใดเป็นบิดาของเด็ก
นายทะเบียน จะลงชื่อผู้นั้นเป็นบิดา โดยถือเอาบิดาตามความเป็นจริงที่ผู้แจ้งเกิดได้แสดง
หลักฐานและให้ปากคำต่อนายทะเบียนว่าเด็กคนนั้นเป็นบุตรของใคร หรือจะขอจดทะเบียน
รับรองเด็กเป็นบุตรก็ได้ตามกฎหมายดังกล่าว และมีความเห็นตามข้อหารือ ดังนี้

๑. กรณีหาหรือว่ามีความจำเป็นหรือไม่ที่มารดาของบุตร จะฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตร ชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เคยเป็นสามี และในกรณีที่มารดาของบุตรไม่สามารถฟ้องคดีปฏิเสธ ความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ จะร้องขอให้ยุติการฟ้องร้องคดีแทนเด็กได้หรือไม่นั้น มีความเห็นว่าการฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๕ ให้สิทธิเฉพาะเด็กเท่านั้นที่จะร้องขอต่ออัยการให้ฟ้องคดีได้ ดังนั้น มารดาของเด็ก จึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้และไม่มีกฎหมายบัญญัติ ให้มารดาร้องขอให้ยุติการฟ้องร้องคดีแทนเด็กได้เช่นกัน

๒. กรณีหาหรือว่า การไม่ได้ดำเนินการฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย จะยังคงสันนิษฐานต่อไปได้อีก หรือไม่ว่าเด็ก (ด.ญ. ณัชนันท์ เมอร์รี่) เป็นบุตรและเป็นทายาท ชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เคยเป็นสามีของมารดา (นายเอก ภากรณ์) ที่เสียชีวิตไปแล้ว และการ ไม่ได้ดำเนินการฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตร จะมีผลทำให้การจดทะเบียนรับรองบุตรของนายเอสก้า เมอร์รี่ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วเป็นโมฆะหรือไม่ มีความเห็นว่าจะไม่สามารถตอบข้อหารือทั้งสองกรณี ดังกล่าวได้เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่จะปรากฏขึ้นในอนาคตซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ได้ อาจเป็นไปได้ หรือเป็นไปได้ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นเป็นกรณี ๆ ไป ทั้งนี้อายุความการฟ้องคดีแต่ละกรณี แตกต่างกัน โดยเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นเรื่อง ๆ ไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๓

ทะเลเบียนรับบุตรบุญธรรม

ที่ ๑๕๖๘/๒๕๕๖

กรมมหาดไทย

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง พระภิกษุขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดนครศรีธรรมราช)

ขอส่งสำเนาหนังสือที่ ๑๖๕๒๑/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เรื่องพระภิกษุ
ขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมาพร้อมหนังสือนี้ เพื่อกำชับให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ช. วนะภูติ

(นายชลอ วนะภูติ)

หัวหน้ากองทะเบียน ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมมหาดไทย

ที่ ๑๖๕๒๑/๒๕๕๖

กรมมหาดไทย

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง พระภิกษุขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

หนังสือที่ ๑๓๒๕๘/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๖ ว่าพระภิกษุคงธรรมสโร ร้องขอจดทะเบียนรับนายจำลอง เป็นบุตรบุญธรรมต่อนายทะเบียนอำเภอปากพนัง จิงหรีอไปว่าพระภิกษุในพระพุทธศาสนาจะทำการจดทะเบียนครอบครัวได้เพียงใดหรือไม่

กรมมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าการที่พระภิกษุในพระพุทธศาสนาจะจดทะเบียนครอบครัวประเภทรับบุตรบุญธรรมนั้น น่าจะขัดกับพระธรรมวินัยและจารีตประเพณีทางฝ่ายสงฆ์ จึงได้หารือไปยังกรมการศาสนา บัดนี้ กรมการศาสนาได้ชี้แจงมาว่า คณะสงฆ์มนตรีได้พิจารณาเรื่องนี้แล้ว ที่ประชุมมีมติว่าไม่ควรเพราะขัดกับพระธรรมวินัย และขณะนี้ทางคณะสงฆ์กำลังทำประกาศห้ามอยู่แล้ว ดังนั้นจึงมาเพื่อทราบ ให้ท่านและนายทะเบียนอำเภอถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ช. วนะภูติ

(นายชลอ วนะภูติ)

หัวหน้ากองทะเบียน ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมมหาดไทย

ที่ ท.ล. ๒๒๗๙/๒๕๐๓

กรมมหาดไทย

๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ขรรษาสร้างขอจดทะเบียนรับพระภิกษุเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพระนคร)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๔๘๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๐๓

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยตอบข้อหารือจังหวัดพระนคร เรื่องขรรษาสร้างขอจดทะเบียนพระภิกษุเป็นบุตรบุญธรรม มาเพื่อให้จังหวัดส่งนายทะเบียนอำเภอและกิ่งอำเภอถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ส. วิไลจิตต์

ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนและเลือกตั้ง

กรมมหาดไทย

ที่ ๑๑๘๘๐/๒๕๐๓

กระทรวงมหาดไทย

๙ สิงหาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ขรวาสร้องขอจดทะเบียนรับพระภิกษุเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนคร

อ้างถึง หนังสือที่ ๑๑๗๔๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๐๓

หนังสือที่อ้างถึงแจ้งไปว่า นางชิต ฉุนฉลาด ได้ยื่นเรื่องราวต่อนายทะเบียนอำเภอปทุมวัน ขอจดทะเบียนรับพระภิกษุอุทัย พานิชเจริญ เป็นบุตรบุญธรรม และจังหวัดเห็นว่าแม้จะไม่มีกฎหมายระเบียบการห้ามไว้ แต่ก็น่าจะเป็นการขัดกับพระธรรมวินัยและจารีตประเพณีทางฝ่ายสงฆ์ จึงขอหารือทางปฏิบัติไป

กระทรวงมหาดไทย ได้หารือไปยังกรมการศาสนาแล้วและได้รับแจ้งมาว่า การที่ขรวาส ร้องขอจดทะเบียนรับพระภิกษุเป็นบุตรบุญธรรมไม่เป็นการขัดกับพระธรรมวินัยและจารีต ประเพณีทางฝ่ายสงฆ์แต่ประการใด ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อสั่งนายทะเบียนอำเภอถือเป็นแนวทาง ปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พ.ต.อ. นครรัฐเชตต์

(ขุนนครรัฐเชตต์)

รองปลัดกระทรวง ลงนามแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/๕๙๓๗

กระทรวงมหาดไทย

๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

เรื่อง ทาหรือการจัดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างอิง หนังสือ ที่ กต. ๐๒๐๒/๑๕๓๙๒ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๑๓

ตามที่ทราบว่า นางประชิด เกษมพงศ์ ได้จดทะเบียนรับ ด.ญ. ศจี แก่นจันทร์ เป็นบุตรบุญธรรมไว้แล้ว ต่อมานางประชิด เกษมพงศ์ ได้จดทะเบียนสมรส กับ นายวิคเตอร์ เจมส์ คลีแลนด์ กรณีเช่นนี้จะถือว่า ด.ญ. ศจี แก่นจันทร์ ตกเป็นบุตรบุญธรรมของ นายวิคเตอร์ เจมส์ คลีแลนด์ ด้วยหรือไม่ นั้น

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า นางประชิด เกษมพงศ์ ได้จดทะเบียนรับ ด.ญ. ศจี แก่นจันทร์ เป็นบุตรบุญธรรมไว้แต่ผู้เดียว ส่วนนายวิคเตอร์ เจมส์ คลีแลนด์ มิได้จดทะเบียนรับ ด.ญ. ศจี แก่นจันทร์ เป็นบุตรบุญธรรมด้วย ด.ญ. ศจี แก่นจันทร์ จึงเป็นบุตรบุญธรรมโดยชอบด้วยกฎหมายของนางประชิด เกษมพงศ์ แต่ผู้เดียวไม่มีสิทธิรับมรดกของ นายวิคเตอร์ เจมส์ คลีแลนด์ แต่อย่างใด

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

วิฑูร จักกะพาก

(นายวิฑูร จักกะพาก)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/๒๕๐๙

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง

๓๐ กันยายน ๒๕๒๐

เรื่อง มูลนิธิจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน นายทะเบียนเขตยานนาวา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายสำเนาทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม จำนวน ๒ ฉบับ

ตามที่ได้ส่งสำเนาทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม เลขทะเบียนที่ ๑๐๕/๒๔๔๖ และเลขทะเบียนที่ ๑๐๖/๒๔๔๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๙ ไปสำนักทะเบียนกลาง นั้น

ได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าผู้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม คือ “มูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้าสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย” โดยนางแสงดาว สยามวาลา ลงนามเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมแทนมูลนิธิเป็นการไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๑๕๔๒ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลผู้มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีจะรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ แต่ผู้นั้นต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี” และในปัจจุบันได้ตรวจชำระประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ ตามมาตรา ๑๕๔๔/๑๙ บัญญัติว่า “บุคคลอื่นที่มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีจะรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ แต่ผู้นั้นต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี” ซึ่งทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๘ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ มีเจตนาดตรงกัน คือ ผู้ที่จะจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต้องเป็นบุคคลธรรมดาที่มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปี ดังนั้น การที่มูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้าสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย จดทะเบียนรับเด็กหญิงชไมพร และเด็กหญิงภาพร ทองใบ เป็นบุตรบุญธรรม โดยนางแสงดาว สยามวาลา ลงนามเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมแทนมูลนิธิ จึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องเสียใหม่ และขออย่าได้มีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นอีกเป็นอันขาด

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

จ. กาญจโนมัย

(นายจรินทร์ กาญจโนมัย)

นายทะเบียนกลาง

กองทะเบียนกลาง

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๖๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๓๑ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๖๓๙ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๑/๑๗๖๓ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๗

๒. สำเนาหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๑/๑๓๑๔ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครถือปฏิบัติในการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

บัดนี้ กระทรวงมหาดไทยได้รับคำตอบข้อหารือจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรณีคำสั่งของศาล ตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕๙๘/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังรายละเอียดที่ส่งมาพร้อมนี้ จึงให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ถือปฏิบัติเพิ่มเติม ดังนี้

๑. กรณีศาลมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ วรรคสองแล้ว สำนักทะเบียนจะดำเนินการจดทะเบียนได้ต่อเมื่อผู้ร้องได้ดำเนินการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๕ และ มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ กล่าวคือ

๑.๑ ต้องมีการทดลองเลี้ยงดูเด็ก และ

๑.๒ ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตามมาตรา ๒๗ แล้ว หรือได้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมของศาล

๒. กรณีผู้เลี้ยงดูเด็กที่ถูกทอดทิ้งเกิน ๑ ปี สำนักทะเบียนจะดำเนินการจดทะเบียนได้ต่อเมื่อ

๒.๑ มีคำสั่งศาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๔ และ

๒.๒ ผู้ร้องขอรับบุตรบุญธรรมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ทุกขั้นตอนที่ได้สั่งการมาแล้ว

๓. กรณีให้ความยินยอม

๓.๑ ผู้ปกครองตามกฎหมายของเด็กตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะให้ความยินยอมมอบเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นไม่ได้ ไม่ว่ากรณีใด

* ๓.๒ กรณีที่สามีภรรยาหย่ากัน โดยความยินยอมซึ่งได้ทำความตกลงเป็นหนังสือให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตรหรือศาลชี้ขาดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งปกครองบุตรก็ดี กับกรณีที่สามีภรรยาหย่ากันโดยคำพิพากษาของศาล ผู้ชนะคดีย่อมเป็นผู้ปกครองบุตรหรือศาลอาจชี้ขาดให้บุคคลใดเป็นผู้ปกครองเด็กตามความในมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ดี ฝ่ายที่เป็นผู้ปกครองซึ่งเป็นบิดา มารดา หรือบุคคลภายนอกตามที่ศาลสั่งจะให้ความยินยอมมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นฝ่ายเดียวไม่ได้ ต้องได้รับความยินยอมจากบิดา หรือมารดาฝ่ายที่มีได้เป็นผู้ปกครองด้วย หรือในกรณีที่ผู้ปกครองเป็นบุคคลภายนอกจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดาและมารดาของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ยุวรัตน์ กมลเวชช

(นายยุวรัตน์ กมลเวชช)

รองอธิบดี รักษาการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ นร ๐๕๐๑/๑๗๖๓

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑ ๑๐๒๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๒๗

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๙/๙๖๙๑ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่องปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และ
ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง ได้ขอให้คณะกรรมการการกฤษฎีกาให้ความเห็นปัญหา
ของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ว่า

๑. กรณีที่ผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดาที่จะให้ความยินยอมให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่น ๑ ๓ ๓
ซึ่งจะต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑
วรรคสอง นั้น ถ้าศาลได้มีคำสั่งตามที่ร้องขอ คำสั่งดังกล่าวจะเป็นคำสั่งแสดงเจตนาให้ความ
ยินยอมแทนบิดามารดาฯ ของเด็ก หรือเป็นคำสั่งให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย
โดยไม่ต้องนำเรื่องเสนอ คณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอนุมัติตามมาตรา ๒๐ แห่ง
พระราชบัญญัติ การรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

๒. ผู้ที่เลี้ยงดูเด็กที่ถูกทอดทิ้งเกิน ๑ ปี หากจะขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จะต้องขอให้
ศาลสั่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๔ หรือไม่ หรือจะดำเนินการ
ยื่นคำขอทำการทดลองเลี้ยงดู และได้รับอนุมัติให้จดทะเบียนจากคณะกรรมการการรับเด็ก
เป็นบุตรบุญธรรม ตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

๓. ตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ผู้ปกครองตาม
กฎหมายของเด็กมีอำนาจให้ความยินยอมมอบเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นได้หรือไม่

๔. กรณีที่สามีภรรยาหย่ากันโดยความยินยอม ซึ่งได้ทำความตกลงกันเป็นหนังสือให้ฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตรหรือศาลชี้ขาดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งปกครองบุตรก็ได้ กับกรณีที่สามีภรรยา
หย่ากันโดยคำพิพากษาของศาล ผู้ชนะคดีย่อมเป็นผู้ปกครองบุตร หรือศาลอาจชี้ขาดให้บุคคลใด
เป็นผู้ปกครองเด็กตามความในมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้ ฝ่ายที่เป็น
ผู้ปกครองจะให้ความยินยอมมอบเด็กนั้นเป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นแต่ฝ่ายเดียวได้หรือไม่เพียงใด
นั้น และสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้มีหนังสือขอให้กรมประชาสงเคราะห์จัดส่งผู้แทนไปชี้แจง
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้วมีความเห็นดังนี้

๑๑. สำหรับปัญหาประการแรก คำสั่งของศาลที่อนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง มิใช่เป็นคำสั่งแสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็ก หากเป็น คำสั่งให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย โดยไม่ต้องนำเรื่องเสนอคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอนุมัติ ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อีก

๑๒. สำหรับปัญหาประการที่สอง บุคคลดังกล่าวต้องขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ และเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ อีกด้วยเหตุผลเท่านั้นเองเกี่ยวกับปัญหาประการแรก

๑๓. สำหรับปัญหาประการที่สาม ตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ ผู้ปกครองตามกฎหมายของเด็กจะให้ความยินยอมมอบเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นไม่ได้ไม่ว่าในกรณีใด

๑๔. สำหรับปัญหาประการที่สี่ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในกรณีดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมของบิดา และมารดาของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมตามหลักมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคหนึ่ง ในการพิจารณาเรื่องนี้ ได้มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมประชาสงเคราะห์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ อนึ่งสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้แจ้งผล การพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้พิจารณาปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่ “ คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ” และกรมประชาสงเคราะห์ได้ ขอให้กระทรวงมหาดไทยหรือมายังคณะกรรมการกฤษฎีกา รวม ๔ ประการแล้ว เลขาธิการฯ มีความเห็นแตกต่างกับคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ในบางประการปัญหาที่เลขาธิการฯ มีความเห็นแตกต่างกับกรรมการร่างกฎหมายฯ ได้แก่ ปัญหาที่ ๑ และปัญหาที่ ๒ ซึ่งอาจรวมกันพิจารณาได้เป็นประเด็นเดียว คือ มีประเด็นว่าในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ แล้วจะถือว่า คำสั่งของศาลนั้นเป็น คำสั่งที่ให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย หรือจะถือว่าคำสั่งของศาลดังกล่าว เป็นเพียง คำสั่งของศาลที่แสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็กเท่านั้น โดยผู้ร้องจะต้องไปดำเนินการรับบุตรบุญธรรม ตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อีกคือ ต้องมีการทดลองเลี้ยงดูเด็ก และเมื่อได้รับอนุมัติจาก “คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม” แล้วจึงจะดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้

๑-๒ ข้อความตามข้อ ๑ และ ๒ ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย ได้พิจารณาทบทวนและมีความเห็นใหม่แล้วตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นว ๐๕๐๑/๐๓๑๔ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔

กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ มีความเห็นว่า ตามบทบัญญัติทั้ง ๒ มาตรา คือ มาตรา ๑๕๔๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ เป็นคำสั่งที่สามารถนำไปจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย โดยให้เหตุผลสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นบทบัญญัติที่ใช้สำหรับกรณีที่ผู้ร้องขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมโดยที่มี “หนังสือแสดงความยินยอมของบิดามารดา” ฯลฯ เท่านั้น แต่สำหรับกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ร้องขอต้องมาร้องขอต่อ “ศาล” อยู่แล้ว ศาลย่อมต้องพิจารณาความเหมาะสมอยู่แล้ว หากจะให้ศาลดำเนินการพิจารณาตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ อีก ก็จะเป็นการซ้ำซ้อนกัน

เลขาธิการฯ เห็นว่า คำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ นั้น เป็นเพียงคำสั่งที่แสดงเจตนาแทนบิดามารดา เพื่อให้ผู้ร้องฯ ไปดำเนินการรับบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ ต่อไปด้วยเหตุผลดังนี้

ในเบื้องต้นจะต้องพึงระลึกก่อนว่า มาตรา ๑๕๔๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ แห่ง ป.พ.พ. เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับมาก่อนการตรากฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กล่าวคือ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวแห่ง ป.พ.พ. ได้แก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. ๒๔๑๙ แต่กฎหมายว่าด้วยการรับบุตรบุญธรรมได้ประกาศใช้บังคับในปี พ.ศ. ๒๔๒๒ ประเด็นต่อมาที่จะต้องพิจารณาก็คือ พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ มีเจตนาเพียงใด กล่าวคือ จะมีเจตนาให้มิใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงผลบังคับของมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ แห่ง ป.พ.พ. หรือไม่ หรือพระราชบัญญัติดังกล่าวยังมีเจตนาที่จะให้คำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ เป็นคำสั่งที่ไม่มีทางจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามความหมายเดิมต่อไป ซึ่งในประเด็นนี้มีข้อพิจารณาอยู่ ๓ ประการ คือ

(๑) ประการแรก พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้มีบทบัญญัติมาตรา ๓ และมาตรา ๕ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน” และ “มาตรา ๕ เพื่อคุ้มครองเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งมาตราเหล่านี้กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ มิได้กล่าวถึงในบันทึกความเห็นของกรรมการฯ

(๒) ประกาศที่ ๒ เมื่อพิจารณาถึง “สาระ” ของพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ไว้ในสาระสำคัญอย่างน้อยก็ ๓ ประการ คือ (ก) กำหนดให้ต้องมีการ “ทดลองเลี้ยงเด็ก” ก่อน (มาตรา ๒๒) (ข) เมื่อทดลองเลี้ยงดูเด็กครบตามกำหนดแล้ว ก็ให้มี “คณะกรรมการ” ที่จัดตั้งไว้เป็นพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง ๗ คน ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน ๔ คน ซึ่งต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรได้ (มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔) และ (ค) ผู้ที่ขอรับเด็กเป็นบุตร อาจอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการดังกล่าวต่อศาลได้ และคำสั่งของศาลชั้นต้นเป็นที่สุด

บทบัญญัติเหล่านี้ เห็นได้ชัดว่าพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนด “หลักเกณฑ์และวิธีการ” ไว้โดยรอบคอบและมีลักษณะเฉพาะเจาะจงแน่นอน โดยบัญญัติให้ต้องมีการทดลองเลี้ยงดูเด็กมีการตรวจสอบผลของการทดลองเลี้ยงดู โดยมี “องค์กร” ผู้พิจารณาวินิจฉัยในระดับคณะกรรมการและศาลตามลำดับ “หลักเกณฑ์และวิธีการ” ดังกล่าวนี้นี้แตกต่างกับ “วิธีการ” การใช้อำนาจของศาลตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ หรือถ้าหากจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือหากจะดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ แล้ว ก็จะมีผลเป็นการตัด “ดุลพินิจ” ของศาลในการใช้วิธีการตามกระบวนการวิธีพิจารณาความโดยปกติ และกำหนดให้ศาลมีหน้าที่และบทบาทในเรื่องการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามที่พระราชบัญญัติฯ บัญญัติไว้เท่านั้น

(๓) ประการที่ ๓ ถ้าหากว่าผู้ร่างพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ นี้ เห็นว่า “วิธีพิจารณาของศาล” ตามที่เคยใช้อยู่มีความเหมาะสมและรอบคอบดีแล้ว และไม่ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงวิธีการเดิมที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ ผู้ร่างกฎหมายก็ควรจะตราพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้วิธีการทาง “ศาล” สำหรับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในทุก ๆ กรณีโดยไม่กำหนด “หลักเกณฑ์และวิธีการ” ขึ้นใหม่ หรืออย่างน้อยที่สุด ผู้ร่างกฎหมายก็ควรจะบัญญัติกฎหมาย โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่จะขอรับบุตรบุญธรรมมี “สิทธิเลือก” ที่จะร้องขอความเห็นชอบจาก “คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม” ก็ได้หรือจะร้องขอต่อ “ศาล” ตามวิธีการที่เคยใช้อยู่ก็ได้ แต่กรณีมิได้เป็นเช่นนั้น ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนตามบทบัญญัติในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติฯ

ด้วยเหตุผลทั้ง ๓ ประการข้างต้น เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ ไม่เปิดโอกาสให้ศาลมีอำนาจสั่งให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ทันที (โดยไม่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ) และแม้โดยทางปฏิบัติข้อเท็จจริงจะปรากฏว่า ศาลจะได้เคยใช้อำนาจพิพากษาตามความเห็นของกรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๖ มาแล้ว และทางนายทะเบียนได้เคยยอมรับจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้แล้วก็ตาม แต่ในระยะหลังนี้ก็ได้นำคำพิพากษาของศาล (ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ที่ ๔๗๖/๒๕๒๗) ที่สั่งในเรื่องนี้โดยศาลได้มีคำสั่งให้ “ความยินยอม” แทนมารดาที่วักจลจิต เพื่อให้มีการดำเนินการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ดังนั้น การตีความของศาลในครั้งนี้นี้น่าจะถูกต้องและอยู่ในแนวทางที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

อมร จันทรสุมบุรณ์

(นายอมร จันทรสุมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๔

ที่ นร ๐๕๐๑/๑๓๑๕

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๙/๑๐๖๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๒๔

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๑/๑๑๓๗

ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (เมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๔/๒๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕๙๔/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว จะถือว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งที่ให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย หรือเป็นเพียงคำสั่งที่แสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็กโดยจะต้องไปดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อีก)

ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง (๑) ความว่า สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ในปัญหาข้อกฎหมาย ๔ ประการของกระทรวงมหาดไทย โดยปัญหาที่ ๑ และปัญหาที่ ๒ นั้น คณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) มีความเห็นว่า ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๔/๒๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕๙๔/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว คำสั่งของศาลนั้นเป็นคำสั่งที่ให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย ส่วนเลขานุการคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้มีความเห็นแย้งว่า คำสั่งของศาลดังกล่าวเป็นคำสั่งของศาลที่แสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็กเท่านั้น โดยผู้ร้องจะต้องไปดำเนินการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อีก ความเห็นของทั้งสองฝ่ายดังกล่าว คณะกรรมการการกฤษฎีกาการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นพ้องกับความเห็นของเลขานุการคณะกรรมการการกฤษฎีกา กระทรวงมหาดไทย จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกานำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาทบทวนของที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย และสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ได้มีหนังสือที่อ้างถึง (๒) ขอให้กระทรวงมหาดไทยจัดส่งผู้แทน ไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาบทวนปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นพ้องกับความเห็นของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า คำสั่งของศาล มาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง หรือ มาตรา ๑๕๔๘/๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้น เป็นเพียงคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาตัดสินคดีที่แสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็กเท่านั้น โดยผู้ร้องจะต้องไปดำเนินการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๕ และมาตรา 19 ถึงมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อีกคือต้องมีการทดลองเลี้ยงดูเด็ก และเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๒๗ แล้ว หรือในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการฯ ตามมาตรา ๒๔ ศาลคดีเด็กและเยาวชน ฯลฯ ได้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมแล้ว จึงจะดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครองและกรมประชาสงเคราะห์) และผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาใคร่ขอขอบคุณกระทรวงมหาดไทยที่ได้ทบทวนความเห็นของกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ กลับไปสู่ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายด้วย เนื่องจากการทบทวนความเห็น (พร้อมด้วยเหตุผลชัดเจน) ในแต่ละครั้ง ย่อมจะทำให้ “หลักกฎหมายปกครอง” สามารถพัฒนาต่อไปได้เพราะหลักกฎหมายนั้นมีข้ออยู่ที่ยืดหยุ่นของสถาบันใดสถาบันหนึ่ง เท่านั้น แต่อยู่ที่ “การให้เหตุผลในการชี้ขาด” ด้วยว่าจะต้องเป็นเหตุผลที่มีความสมบูรณ์พอเพียงและสามารถเป็นที่ยอมรับได้ ดังนั้นการที่กระทรวงมหาดไทย (และส่วนราชการอื่น) ได้ให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในการใช้ประโยชน์จาก “กลไก” ในระบบสถาบันฝ่ายกฎหมายปกครอง (คณะกรรมการกฤษฎีกา) ตามแนวทางที่กฎหมายและระเบียบของทางราชการกำหนดแล้ว ก็จะเป็นการช่วยให้คำวินิจฉัยของสถาบันฝ่ายกฎหมายปกครอง (คณะกรรมการกฤษฎีกา) สามารถสร้าง “บรรทัดฐาน” ที่อยู่บนพื้นฐานของการให้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยา และตรงไปสู่เจตนารมณ์ของบทกฎหมายได้โดยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และด้วยความร่วมมือของกระทรวงมหาดไทยในการทบทวนครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็เชื่อว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับคำวินิจฉัยจากที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายด้วยการตีความที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว

โดยที่ขณะนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในฐานะที่เป็น “หน่วยบริหาร” ของคณะกรรมการกฤษฎีกากำลังรวบรวมข้อมูลและศึกษาวิเคราะห์งานของสถาบันฝ่ายกฎหมายปกครอง (คณะกรรมการกฤษฎีกา) เพื่อใช้ประโยชน์ปรับปรุงงานของสำนักงานฯ และเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิชาการกฎหมายปกครอง ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงใคร่ขอแจ้งข้อสังเกตในเรื่องนี้เพื่อให้กระทรวงมหาดไทย (และส่วนราชการต่าง ๆ) ได้ทราบแนวทางของสำนักงานฯ ในการพัฒนาสถาบันฝ่ายกฎหมายปกครองไว้ดังต่อไปนี้

(๑) คำวินิจฉัยของกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ ในครั้งแรกนั้นจะเห็นได้ว่ากรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ ได้ให้คำวินิจฉัยโดยมิได้กล่าวถึง บทบัญญัติมาตรา ๓ และมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเลขานุการฯ เห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรงกับปัญหาที่ตีความ ดังนั้น จึงเป็นประเด็นที่สมควรมีการทบทวนโดยที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย

(๒) ในการตีความของกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ กรรมการร่างกฎหมายได้ตีความในทางที่ยอมรับอำนาจ (ดุลพินิจ) ของศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับอยู่ก่อนการตราพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ (หมายเหตุ ส่วนบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ นั้น ได้วางกลไกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมขึ้นใหม่ โดยจัดให้มีระบบคณะกรรมการ (tribunal) ขึ้น ฯลฯ) ดังนั้น จึงมีข้อที่น่าจะต้องติดตามและวิเคราะห์ต่อไปว่าคำวินิจฉัยของกรรมการร่างกฎหมาย (สถาบันฝ่ายกฎหมายปกครอง) จะอยู่ภายใต้ “แนวความคิด” ของข้าราชการตุลาการในระบบศาลยุติธรรมมากน้อยเพียงใด

(๓) แม้ว่า “ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย” จะได้กลับคำวินิจฉัยของกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ ในครั้งนี้ แต่ก็เป็นการกลับคำวินิจฉัยโดยมติที่มีจำนวนคะแนนเสียงใกล้เคียงกันมาก (๑๕-๑๔ เสียง และงดออกเสียง ๓ เสียง) ดังนั้น จึงมีข้อที่น่าจะต้องศึกษาวิเคราะห์เชิงพฤติกรรมตามหลักสังคมวิทยา (sociology) อีกด้วยว่า กรรมการร่างกฎหมายในที่ประชุมใหญ่มี “แนวโน้ม” ที่จะยอมรับให้ “การเปลี่ยนแปลง” ความเห็นเดิมของกรรมการร่างกฎหมายด้วยตนเอง (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) มากน้อยเพียงใด

อันที่จริง การวิเคราะห์เชิงพฤติกรรมฯ นี้ เป็นการวิเคราะห์ที่ค่อนข้างจะปรากฏออกโดยชัดเจนได้ยาก เพราะนอกจากจะต้องมี “การติดตามการให้ความเห็นของคณะกรรมการร่างกฎหมายอย่างต่อเนื่อง” แล้วการวิเคราะห์ยังขึ้นอยู่กับความเห็นส่วนบุคคลของผู้วิเคราะห์ (subjective) อีกด้วย วิธีทางที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์เชิงพฤติกรรม ก็คือ การนำ “กรณีตัวอย่าง” เหล่านี้เข้าสู่วงการศึกษาด้านนิติศาสตร์ และทบทวนโดยนักวิชาการอิสระในวงการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้นักวิชาการพิจารณาเปรียบเทียบเอาเอง ซึ่งนักวิชาการเหล่านั้นอาจเปรียบเทียบ “ความหนักแน่นของเหตุผล” ของการวินิจฉัยในแต่ละครั้งว่า เหตุผลของกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ กับ “เหตุผล” ของที่ประชุมใหญ่ เหตุผลฝ่ายใดมีน้ำหนักและมีความน่ารับฟังแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และเมื่อได้ทำการพิจารณาเปรียบเทียบ “น้ำหนักของเหตุผล” ในแต่ละประเด็นกับ “จำนวน” ของกรรมการร่างกฎหมายที่ได้ให้ความเห็นในประเด็นนั้นๆ ในการอภิปรายในที่ประชุมใหญ่ ก็คงจะพอมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างกันเชิงพฤติกรรมของกรรมการร่างกฎหมายได้

(๔) เป็นข้อที่ควรสังเกตว่า การกลับคำวินิจฉัยของกรรมการร่างกฎหมายที่กรรมการฯ มีความเห็นเป็นเอกฉันท์มาแล้วในคณะของตนเอง โดยที่ประชุมกรรมการร่างกฎหมายวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น (เมื่อมีการทบทวนโดยส่วนราชการ) นั้น เป็นกรณีที่เกิดขึ้นน้อยมาก ดังนั้น กรณีนี้ จึงถือว่าเป็น “กรณีตัวอย่าง” ที่หาได้ยากและเป็นสิ่งที่สังเกตว่า การกลับคำวินิจฉัยของกรรมการร่างกฎหมายครั้งนี้ ได้เกิดขึ้นภายหลังจากการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาฉบับใหม่ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ซึ่งได้มีการปรับกลไกและระบบการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว

ตามกฎหมายฉบับใหม่ หน่วยงานบริหาร (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา) จะมีหน้าที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ประการแรก ในกรณีที่สำนักงานฯ ยังมีข้อสงสัยในความเห็นของกรรมการร่างกฎหมาย สำนักงานฯ จะเสนอข้อสังเกต (วิจารณ์) ของสำนักงานฯ ให้แก่ส่วนราชการทราบ เพื่อให้ส่วนราชการนั้น ๆ ได้นำไปพิจารณาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติราชการต่อไป ถ้าหากส่วนราชการเห็นว่า งานในหน้าที่ของตนจะประสบอุปสรรค หรือมีข้อขัดข้องจากการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของกรรมการร่างกฎหมาย ส่วนราชการนั้น ๆ ก็มีโอกาสทบทวนคำวินิจฉัยนั้นต่อที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย หรือต่อคณะรัฐมนตรี ตามระเบียบแบบแผนฯ ต่อไป (โดยอาศัย “การให้เหตุผล” จากข้อสังเกต-วิจารณ์ ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบการพิจารณา) และประการที่สอง สำนักงานฯ ยังมีหน้าที่ ในการนำคำวินิจฉัยที่เป็น “บรรทัดฐานและเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ ฯลฯ ออกเปิดเผยได้ตามสมควร ซึ่งในเรื่องนี้ ขณะนี้ ส่วนราชการอาจติดตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จาก “วารสารกฎหมายปกครอง” ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่ ระบบการจัดสถาบันฝ่ายกฎหมายปกครอง ในรูปแบบดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ การมีหน่วยบริหาร (สำนักงานฯ) ที่สามารถเสนอข้อสังเกต วิจารณ์คำวินิจฉัยของกรรมการฯ ต่อส่วนราชการได้ และสามารถเปิดเผยคำวินิจฉัยและข้อสังเกตฯ ต่อบุคคลภายนอกจะเป็นสภาพบังคับทางอ้อม (inbirect sengting) ที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับ สถาบันฝ่ายกฎหมายปกครอง เพราะสภาพบังคับนี้จะทำให้การแสดงความเห็นหรือการให้ความเห็น โดยอิสระของนักกฎหมาย (กรรมการหรือผู้พิพากษา) อยู่ในสภาพที่ต้องพัฒนาหลักกฎหมายต่อไป ภายในกรอบของ “การให้เหตุผลในคำวินิจฉัยของตนเองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น” ตามลำดับ (หมายเหตุ-เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยเรียนให้ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายทราบ เกี่ยวกับ “บทบาทของการให้ข้อสังเกต-วิจารณ์ โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อส่วนราชการต่าง ๆ ” มาแล้วในการประชุมที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ โดยเลขาธิการฯ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมใหญ่ว่า ข้อสังเกตฯ ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่แตกต่างไปจากความเห็นของกรรมการร่างกฎหมายนั้น สมควรและมีความจำเป็นที่จะต้องให้ส่วนราชการ ที่ทำหน้าที่รักษาการตามกฎหมาย ทำการพิจารณาและทบทวน (ข้อสังเกตของสำนักงานฯ) เสียก่อน

เพราะส่วนราชการที่รักษาการฯ เท่านั้น ที่จะสามารถยืนยันผลดีหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามการตีความหรือตามการวินิจฉัยปัญหากฎหมายของกรรมการร่างกฎหมายได้ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการนั้นๆ ที่จะพิจารณาและตัดสินใจเอาเองว่าจะทบทวน ความเห็นของกรรมการร่างกฎหมายต่อที่ประชุมฯ หรือต่อคณะรัฐมนตรี ฯลฯ หรือไม่ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ดีหรือเลขาธิการฯ ก็ดีไม่อยู่ในฐานะที่จะกล่าวได้ว่า ข้อสังเกตของตนเองเป็นความเห็นที่เหมาะสมและไม่มิอุปสรรคในการปฏิบัติหรือไม่)

จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะขอถือเรื่องนี้เป็น “กรณีตัวอย่างสำหรับอ้างอิง” เพื่อประโยชน์ในการศึกษาปรับปรุงงานของสำนักงานฯ ต่อไป สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ในการแก้ไขปัญหาในทางบริหาร มีความจำเป็นที่จะต้องทำให้คำวินิจฉัยของสถาบันฝ่ายกฎหมายปกครอง อยู่บนพื้นฐานของปรัชญาของกฎหมายมหาชน และคำนึงถึงการใช้อย่างคับกฎหมายให้เป็นผลในทางบริหารที่ตรงต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายให้มากที่สุด คำวินิจฉัยเหล่านี้จึงจะถือเป็นบรรทัดฐานได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (เมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๔/๒๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕๙๔/๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว จะถือว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งที่ให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย หรือเป็นเพียงคำสั่งที่แสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็ก โดยจะต้องไปดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อีก

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๙/๙๖๙๑ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงมหาดไทย ได้รับรายงานจากกรมประชาสงเคราะห์ว่าคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้มีมติในการประชุม เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๒๗ ให้หาหรือปัญหาข้อกฎหมายมายังคณะกรรมการ กฤษฎีกา ๓ ประการ และกรมประชาสงเคราะห์ขอให้หาหรือปัญหาเพิ่มเติมอีกประการหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวยังไม่มียุติรวมเป็นปัญหา ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. กรณีที่ผู้เยาว์ที่จะเป็นบุญธรรมไม่มีบิดามารดาที่จะให้ความยินยอมมอบให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๔/๑๒ วรรคหนึ่ง^(๑) หรือมีแต่ไม่สามารถแสดงเจตนาให้ความยินยอมได้หรือไม่ให้ความยินยอมจะต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรม ตามมาตรา ๑๕๙๔/๒๑ วรรคสอง นั้น ถ้าศาลได้มีคำสั่ง ตามที่ร้องขอคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งแสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็กใช่หรือไม่ หรือเป็นคำสั่งให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย โดยไม่ต้องนำเรื่องเสนอคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอนุมัติตามมาตรา ๒๐^(๒) แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

^(๑) มาตรา ๑๕๙๔/๒๑ การรับบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นบุตรบุญธรรมจะทำได้เมื่อได้รับความยินยอมของบิดาและมารดาของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีที่บิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งตาย หรือถูกถอนอำนาจปกครอง ต้องได้รับความยินยอมของบิดาหรือมารดาผู้มีอำนาจปกครองที่ยังมีชีวิตอยู่

ถ้าไม่มีบุคคลผู้ให้ความยินยอมดังกล่าวในวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่สามารถแสดงเจตนาให้ความยินยอมได้ หรือไม่ให้ความยินยอม และการปฏิเสธไม่ให้ความยินยอมนั้นเป็นโดยไร้เหตุผล และเป็นปฏิปักษ์อย่างร้ายแรงต่อสุขภาพความเจริญหรือสวัสดิภาพของผู้เยาว์ ผู้แทนโดยชอบธรรม หรืออัยการจะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมก็ได้

^(๒) มาตรา ๒๐ ผู้ใดประสงค์จะขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้ยื่นคำขอพร้อมทั้งหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครหรือต่างประเทศ ให้ยื่นต่ออธิบดีส่วนในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

๒. ผู้ที่เลี้ยงดูเด็กที่ถูกทอดทิ้งเกิน ๑ ปี หากจะขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเอง จะต้องขอให้ศาลสั่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๔^(๑) หรือไม่ หรือจะดำเนินการ ยื่นคำขอทำการทดลองเลี้ยงดู และได้รับอนุมัติให้จดทะเบียนจากคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับภายหลัง

๓. เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๘๓ วรรคหนึ่ง^(๒) ต่างกับมาตรา ๑๕๙๘/๒๑^(๓) (ที่ได้ตรวซ้ำระใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙) จึงมีปัญหาว่าผู้ปกครองตามกฎหมายของเด็กจะมีอำนาจตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ ให้ความยินยอมมอบเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรม ของผู้อื่นหรือไม่

๔. กรณีที่สามิภรรยาหย่ากัน ให้ความยินยอมซึ่งได้ทำความตกลงกันเป็นหนังสือให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตรหรือศาลชี้ขาดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งปกครองบุตรก็ตีกับกรณีที่สามารถหย่ากันโดยคำพิพากษาของศาลซึ่งผู้ชนะคดีย่อมเป็นผู้ปกครองบุตรหรือศาลอาจชี้ขาดให้บุคคลใดเป็นผู้ปกครองเด็กตามความในมาตรา ๑๕๒๐^(๔) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตี ฝ่ายที่เป็นผู้ปกครองจะให้ความยินยอมมอบเด็กนั้นเป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นฝ่ายเดียวได้หรือไม่เพียงใด

กระทรวงมหาดไทยจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมประชาสงเคราะห์) แล้วมีความเห็นดังนี้

๑. สำหรับปัญหาประการแรก เห็นว่า คำสั่งของศาลที่อนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ วรรคสอง^(๕) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิใช่เป็นคำสั่งเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็ก หากเป็นคำสั่งให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่บัญญัติให้มีการทดลองเลี้ยงดูและต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อน นั้น เป็นบทบังคับสำหรับกรณีที่มีผู้ร้องขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมโดยมีหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจ ให้ความยินยอม ในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ยื่นมาพร้อมกับคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม อันเป็นกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๑ วรรคหนึ่ง ส่วนกรณีตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ วรรคสองนั้น เป็นกรณีที่ไม่มี ความยินยอมของผู้มีอำนาจให้ความยินยอมตามวรรคหนึ่ง จึงให้ผู้แทนโดยชอบธรรมหรืออัยการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมได้

(๑) มาตรา ๑๕๙๘/๒๔ บุคคลผู้อาจให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๒ จะรับผู้เยาว์ที่ถูกทอดทิ้งตามมาตรานี้เป็นบุตรบุญธรรมของตนก็ได้ ในเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอของบุคคลดังกล่าว

(๒) มาตรา ๑๕๘๓ ถ้าผู้ที่เป็นบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ การรับผู้นั้นเป็นบุตรบุญธรรมจะทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของบิดามารดา ถ้าไม่มีบิดามารดา ผู้แทนโดยชอบธรรมจะให้ความยินยอมก็ได้

ถ้าผู้ที่เป็นบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปี ผู้นั้นต้องให้ความยินยอมด้วย

(๓) โปรดดูเชิงอรรถ (๑) หน้า ๑

(๔) มาตรา ๑๕๒๐ ถ้าสามิภรรยาหย่าโดยความยินยอม ให้ทำความตกลงว่าฝ่ายใดจะปกครองบุตรคนใดเป็นหนังสือ ถ้ามีตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด

ถ้าหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ให้ฝ่ายชนะคดีเป็นผู้ปกครอง เว้นแต่ศาลจะชี้ขาดให้อีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้ปกครอง

(๕) โปรดดูเชิงอรรถ (๑) หน้า ๑

ในกรณีที่มีความยินยอมของผู้ให้ความยินยอมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรคหนึ่งนั้น ก็ต้องมีการทดลองเลี้ยงดูก่อนตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมาแล้วคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจึงพิจารณาว่าจะอนุมัติให้รับเป็นบุตรบุญธรรมได้หรือไม่พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มาตรา ๒๔^(๔) บัญญัติให้ผู้ขอรับบุตรบุญธรรมอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการฯ ที่ไม่อนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อศาลได้ ซึ่งศาลจะได้พิจารณาและมีคำสั่งต่อไป คำสั่งของศาลชั้นต้นนี้กฎหมายบัญญัติให้เป็นที่สุด การพิจารณาของศาลในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของคณะกรรมการฯ ก็เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของผู้ที่จะขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งคณะกรรมการฯ เห็นว่าไม่เหมาะสมตามมาตรา ๒๔ วรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ สำหรับความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมนี้ ศาลย่อมต้องพิจารณาอย่างเดียวกับกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรคสอง^(๕) ที่ศาลได้พิจารณาและมีคำสั่งในชั้นที่ผู้แทนโดยชอบธรรม หรืออัยการได้ร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรม โดยศาลต้องพิจารณาว่า การที่ผู้มีอำนาจให้ความยินยอมไม่ให้ความยินยอมนั้น เป็นไปโดยไร้เหตุผลและปฏิบัติอย่างร้ายแรง ต่อสุขภาพ ความเจริญ หรือสวัสดิภาพของผู้เยาว์ หรือไม่ ด้วยเหตุนี้ กรณีมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อศาลได้พิจารณาและมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้วจึงไม่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๒๔ อันจะเป็นการซ้ำซ้อนกันอีก

๒. สำหรับปัญหาประการที่สอง เห็นว่า บุคคลผู้อาจให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๒^(๖) หากจะรับผู้เยาว์ที่ถูกทอดทิ้งตามมาตราดังกล่าวนั้นซึ่งตนได้เลี้ยงดูเกิน

^(๔)มาตรา ๒๔ เมื่อได้มีการทดลองเลี้ยงดูครบกำหนดแล้ว ปรากฏว่าผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่เหมาะสมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และคณะกรรมการสั่งไม่อนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้อธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีสั่งให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มอบเด็กนั้นคืนแก่บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บิดามารดา ผู้ปกครองหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องมอบเด็กคืน และให้ำความในมาตรา ๒๔ วรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ในระหว่างการพิจารณาของศาลผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจร้องต่อศาลให้เด็กอยู่ในความเลี้ยงดูของผู้ร้องก็ได้ คำสั่งของศาลชั้นต้นตามวรรคสองและวรรคสามให้เป็นที่สุด

^(๕)โปรดดูเชิงอรรถ (๑) หน้า ๑

^(๖)มาตรา ๑๕๔๘/๒๒ ในกรณีที่ผู้เยาว์ถูกทอดทิ้งและอยู่ในความดูแลของสถานพยาบาลหรือสถาบันซึ่งทางราชการหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรับรองในการจัดเลี้ยง เพื่อรับเลี้ยงดูเด็กหรืออยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบุคคลใดมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี การรับบุตรบุญธรรมให้กระทำได้โดยได้รับความยินยอมของผู้รับผิดชอบในกิจการสถานพยาบาลหรือสถาบัน หรือของบุคคลดังกล่าวและมีให้นำมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ มาใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการปฏิเสธให้ความยินยอมโดยไร้เหตุผลและการปฏิเสธนั้นเป็นปฏิบัติอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ความเจริญ หรือสวัสดิภาพของผู้เยาว์ อัยการจะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมก็ได้

๑ ปีแล้ว ต้องขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๔^(๑๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตแล้ว ก็ไม่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๒๔ ด้วยเหตุทำนองเดียวกับปัญหาประการแรก

๓. สำหรับปัญหาประการที่สาม เห็นว่า ตามมาตรา ๑๕๔๓ วรรคหนึ่ง^(๑๒) (เดิม) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถ้าไม่มีบิดามารดาผู้ปกครองตามกฎหมายของเด็กก็มีอำนาจให้ความยินยอมมอบเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่น แต่ตามกฎหมายปัจจุบัน คือ มาตรา ๑๕๔๘/๒๔^(๑๓) ผู้ปกครองจะให้ความยินยอมไม่ได้ไม่ว่าในกรณีใด แต่อาจยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ วรรคสองได้

๔. สำหรับปัญหาประการที่สี่ เห็นว่า มาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า การรับบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นบุตรบุญธรรมจะทำได้เมื่อได้รับความยินยอมของบิดามารดา อย่างไรก็ดี มีข้อยกเว้นว่า “ในกรณีที่บิดามารดาคนใดคนหนึ่งตายหรือถูกถอนอำนาจปกครอง ต้องได้รับความยินยอมของบิดาหรือมารดาผู้มีอำนาจปกครองที่ยังมีชีวิตอยู่” แต่ตามปัญหาที่หารือมานั้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่สามีภรรยาหย่าโดยความยินยอมซึ่งได้ทำความตกลงกันเป็นหนังสือให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ปกครองบุตรหรือศาลชี้ขาดให้ฝ่ายหนึ่งปกครองบุตร (ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้หรือมิได้ตกลงกัน) ตามมาตรา ๑๕๒๐ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ดี หรือเป็นกรณีที่สามีภรรยาหย่ากันโดยคำพิพากษาของศาล ซึ่งผู้ชนะคดีย่อมเป็นผู้ปกครองบุตรหรือศาลอาจชี้ขาดให้บุคคลใดเป็นผู้ปกครองเด็ก ตามความในมาตรา ๑๕๒๐ วรรคสอง ก็ดี มิใช่เป็นเรื่องที่บิดา หรือมารดาคนใดคนหนึ่งถูกถอนอำนาจปกครองแต่เป็นการตกลงหรือชี้ขาดให้เด็กอยู่ในความปกครองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในฐานะผู้ปกครองเท่านั้น ดังนั้น การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมของบิดาและมารดาของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมตามหลักในมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ไปยังกระทรวงมหาดไทย ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๕๐๑/๑๗๖๓ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๒๗ โดยเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ในหนังสือดังกล่าวด้วย ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า เลขาธิการฯ มีความเห็นแตกต่างกับคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ในปัญหาที่ ๑ และปัญหาที่ ๒ ซึ่งอาจ จะร่วมกันพิจารณาได้เป็นประเด็นเดียว คือ มีประเด็นว่า ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตาม

(๑๑) โปรดดูเชิงอรรถ (๓) หน้า ๒

(๑๒) โปรดดูเชิงอรรถ (๔) หน้า ๒

(๑๓) โปรดดูเชิงอรรถ (๑) หน้า ๑

มาตรา ๑๕๙๘/๒๑^(๑๑) และมาตรา ๑๕๙๘/๒๔^(๑๒) แล้ว จะถือว่าคำสั่งของศาลนั้น เป็นคำสั่งที่ห้ามการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลยหรือจะถือว่าคำสั่งของศาลดังกล่าวเป็นเพียงคำสั่งของศาลที่แสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็กเท่านั้น โดยผู้ร้องจะต้องไปดำเนินการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อีกคือ ต้องมีการทดลองเลี้ยงดูเด็กและเมื่อได้รับอนุมัติจาก “คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม” แล้วจึงจะดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ ประเด็นข้อกฎหมายดังกล่าวนี้ เลขาธิการฯ เห็นว่า คำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๔ นั้น เป็นเพียง คำสั่งที่แสดงเจตนาแทนบิดามารดา เพื่อให้ผู้ร้องฯ ไปดำเนินการรับบุตรบุญธรรม ตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ ต่อไปด้วยเหตุผลดังนี้ คือ ในเบื้องต้นจะต้องพึงรำลึกก่อนว่า มาตรา ๑๕๙๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับมาก่อนการตรากฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กล่าวคือ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ แต่กฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ประกาศใช้บังคับในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ประเด็นต่อมาที่จะต้องพิจารณาคือ พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ มีเจตนาเพียงใด กล่าวคือ จะมีเจตนาให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงผลบังคับของมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ หรือพระราชบัญญัติดังกล่าวยังมีเจตนาที่จะให้คำสั่งของศาล ตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๔ เป็นคำสั่งที่ห้ามการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ตามความหมายเดิมต่อไป ซึ่งในประเด็นนี้มีข้อพิจารณาอยู่ ๓ ประการ คือ

(๑) ประการแรก พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้มีบทบัญญัติมาตรา ๓^(๑๓) และมาตรา ๕^(๑๔) บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “มาตรา ๓ บรรดากฎหมายกฎและข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน” และ “มาตรา ๕ เพื่อคุ้มครองเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งมาตราเหล่านี้กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ มิได้กล่าวถึงในบันทึกความเห็นของกรรมการฯ

(๒) ประการที่สอง เมื่อพิจารณาถึง “สาระ” ของพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ จะเห็นได้ว่า กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไว้ใน

(๑๑) โปรดดูเชิงอรรถ (๑) หน้า ๑

(๑๒) โปรดดูเชิงอรรถ (๓) หน้า ๒

(๑๓) มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

(๑๔) มาตรา ๕ เพื่อคุ้มครองเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญอย่างน้อยก็ ๓ ประการ คือ (ก) กำหนดให้ต้องมีการ “ทดลองเลี้ยงดูเด็ก” ก่อน (มาตรา ๒๒)^(๙๔) (ข) เมื่อทดลองเลี้ยงดูเด็กครบตามกำหนดแล้ว ก็ให้มี “คณะกรรมการ” ที่จัดตั้งไว้เป็นพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง ๗ คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน ๔ คน ซึ่งต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ (มาตรา ๒๗^(๙๕) และมาตรา ๙^(๙๖)) และ (ค) ผู้ที่ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการดังกล่าวต่อศาลได้และคำสั่งของศาลชั้นต้นเป็นที่สุด

บทบัญญัติเหล่านี้ เห็นได้ชัดว่า พระราชบัญญัติ ได้กำหนด “หลักเกณฑ์และวิธีการ” ไว้โดยรอบคอบมีลักษณะเฉพาะเจาะจงแน่นอน โดยบทบัญญัติให้ต้องมีการทดลองเลี้ยงดู มีการตรวจสอบผลของการทดลองเลี้ยงดู โดยมี “องค์การ” ผู้พิจารณาวินิจฉัยในระดับคณะกรรมการและศาลตามลำดับ “หลักเกณฑ์และวิธีการ” ดังกล่าวนี้นี้แตกต่างกับ “วิธีการ” การใช้อำนาจของศาล ตามมาตรา ๑๕๔๔/๒๐ และมาตรา ๑๕๔๔/๒๕ หรือถ้าหากจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ หากจะดำเนินการ ตามบทบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมา แล้ว ก็จะมีผลเป็นการตัด “ดุลพินิจ” ของศาลในการใช้วิธีการตามกระบวนการวิพิจารณาความโดยปกติ และกำหนดให้ศาลมีหน้าที่และบทบาทในเรื่อง การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามที่พระราชบัญญัติฯ บัญญัติไว้เท่านั้น

(๓) ประการที่สาม ถ้าหากว่าผู้ร่างพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ นี้เห็นว่า “วิธีพิจารณาของศาล” ตามที่เคยใช้อยู่มีความเหมาะสมและรอบคอบดีแล้ว และไม่ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงวิธีการเดิมที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๔๔/๒๑ และมาตรา ๑๕๔๔/๒๕ ผู้ร่างกฎหมายก็ควรจะตราพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้วิธีการทาง “ศาล” สำหรับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในทุกๆ กรณีโดยไม่กำหนด “หลักเกณฑ์และวิธีการ” ขึ้นใหม่หรืออย่างน้อยที่สุดผู้ร่างกฎหมายก็ควรจะบัญญัติกฎหมายโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่จะขอรับบุตรบุญธรรมมี “สิทธิเลือก” ที่จะร้องขอความเห็นชอบจาก

^(๙๔)มาตรา ๒๒ เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ได้พิจารณารายงานการสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงหรือเอกสารแสดงข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แล้ว ให้พิจารณาว่าจะควรให้ผู้อยู่รับเด็กไปทดลองเลี้ยงดูต่อไปหรือไม่

ถ้าอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งว่าไม่ควรให้นำเด็กไปทดลองเลี้ยงดู ผู้อยู่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลภายในหกสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งของศาลชั้นต้นให้เป็นที่สุด

^(๙๕)มาตรา ๒๗ เมื่อได้มีการทดลองเลี้ยงดูครบกำหนดแล้ว ปรากฏว่าผู้อยู่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเหมาะสมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และคณะกรรมการส่งอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้ดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ตามกฎหมายว่าด้วยการนี้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้ถือว่าความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่ยื่นตามมาตรา ๒๐ เป็นความยินยอมในการจดทะเบียน

^(๙๖)มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม” ประกอบด้วยอธิบดีเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมตำรวจ ผู้แทนกรมอัยการ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินแปดคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ

“คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ก็ได้ หรือจะร้องขอต่อ “ศาล” ตามวิธีการที่เคยใช้อยู่ก็ได้ แต่กรณีได้เป็นเช่นนั้น ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนตามบทบัญญัติในมาตรา^(๖๖) ๕ แห่งพระราชบัญญัติฯ

ด้วยเหตุผลทั้ง ๓ ประการข้างต้น เลขาธิการฯ จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ ไม่เปิดโอกาสให้ศาลมีอำนาจสั่งให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ทันที (โดยไม่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ) และแม้โดยทางปฏิบัติข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าศาลจะได้เคยใช้อำนาจพิพากษาตามความเห็นของคณะกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖ มาแล้ว และทางนายทะเบียนได้เคยยอมรับจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้แล้วก็ตาม แต่ในระยะหลังนี้ก็ได้มีคำพิพากษาของศาล (ศาลจังหวัดเชียงใหม่ที่ ๔๗๖/๒๕๒๗) ที่สั่งในเรื่องนี้ โดยศาลได้มีคำสั่งให้ “ความยินยอม” แทนมารดาที่วิกลจริตเพื่อให้มีการดำเนินการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ดังนั้น การตีความของศาลในครั้งนี้ จึงน่าจะถูกต้องและอยู่ในแนวทางที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว

ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๙/๑๐๖๕ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๒๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานจากกรมประชาสงเคราะห์ว่ากรมประชาสงเคราะห์ได้นำความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) และความเห็นแย้งของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาในปัญหาที่ ๑ และปัญหาที่ ๒ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเสนอต่อคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในการประชุมครั้งที่ ๒๑/๒๕๒๗ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเห็นพ้องกับความเห็นของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวและในประเด็นนี้ กรมประชาสงเคราะห์ มีความเห็นเพิ่มเติมว่า พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมทุกคน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ (ตามเหตุผลท้ายพระราชบัญญัติฯ)^(๖๗) ดังนั้น วิธีการ ขั้นตอนและเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงน่าจะต้องนำไปใช้กับเด็กทั้งที่มีและไม่มีบิดามารดาเป็นผู้ให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมโดยเฉพาอย่างยิ่งเด็กที่ไม่มีบิดามารดาเป็นผู้ให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรมยิ่งน่าจะได้รับการคุ้มครองและตีความว่าคำสั่งศาลตามมาตรา ๑๕๔๔/๒๑ วรรคสอง และมาตรา ๑๕๔๔/๒๔ เป็นคำสั่งแสดงเจตนาแทนบิดามารดาของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมจึงน่าจะเป็นวิธีการให้การคุ้มครองแก่เด็ก

(๖๖) โปรดดูเชิงอรรถ (๑๗) หน้า ๗

(๖๗) หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมซึ่งแต่เดิมเคยจำกัดอยู่เฉพาะในระหว่างเครือญาติและผู้รู้จักคุ้นเคยกันนั้น บัดนี้ ได้แพร่ขยายออกไปสู่บุคคลภายนอกอื่น ๆ ทั้งคนไทยและคนต่างด้าว สมควรกำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไว้เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและป้องกันการค้าเด็กในรูปของการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของบิดามารดาที่แท้จริงของเด็ก ตลอดจนประโยชน์ของผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติขึ้น

ที่ไม่มีบิดามารดาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นกระทรวงมหาดไทย จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานำปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง และมาตรา ๑๕๔๘/๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ปัญหาที่ ๑ และปัญหาที่ ๒) เข้าสู่การพิจารณาทบทวนของที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย

เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยได้ขอให้มีการทบทวนปัญหาในเรื่องนี้ (เฉพาะปัญหาที่ ๑ และปัญหาที่ ๒) โดยที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงอาศัยอำนาจตามข้อ ๑๔ (๒) ^(๓๓) แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเพื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมประชาสัมพันธ์และกรมการปกครอง) และผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ) แล้ว มีความเห็นว่าปัญหาทั้ง ๒ ประการ ที่กระทรวงมหาดไทยขอให้มีการทบทวน โดยที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายนั้น อาจรวมพิจารณาได้ประเด็นเดียว คือ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕๔๘/๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว จะถือว่าคำสั่งของศาลดังกล่าวเป็นเพียงคำสั่งที่ให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย หรือจะถือว่าคำสั่งของศาลนั้นเป็นเพียงคำสั่งของศาลที่แสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็กเท่านั้น โดยผู้ร้องจะต้องไปดำเนินการรับบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อีก ในประเด็นนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) มีความเห็นพ้องกับความเห็นของเลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา กล่าวคือ คำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง ^(๓๔) หรือมาตรา ๑๕๔๘/๒๕ ^(๓๕) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น เป็นเพียงคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาที่แสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็กเท่านั้น เพราะมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสองบัญญัติแต่เพียง “อนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมก็ได้” และมาตรา ๑๕๔๘/๒๕ บัญญัติแต่เพียง “ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอของบุคคลดังกล่าว” เท่านั้น มิได้ระบุว่าเป็นคำสั่งให้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(๓๓) ข้อ ๑๔ เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจพิจารณาจัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

๑)ลา ๑)ลา

(๒) เมื่อส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ขอให้ทบทวนปัญหาที่กรรมการร่างกฎหมายคณะใดคณะหนึ่งได้นำขึ้นพิจารณาแล้ว

๒)ลา ๒)ลา

(๓๔) โปรดดูเชิงอรรถ (๑) หน้า ๑

(๓๕) โปรดดูเชิงอรรถ (๓) หน้า ๒

ได้เลยเพราะเหตุว่าถ้าให้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้เลย หากเป็นกรณีที่จะรับบุตรบุญธรรม มีคู่สมรสอยู่ ก็จะขาดความยินยอมของคู่สมรสนั้น ตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๕^(๒๖)

อย่างไรก็ดีบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุตรบุญธรรมเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดเงื่อนไขการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เฉพาะเรื่องความยินยอมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๐^(๒๗) มาตรา ๑๕๔๘/๒๑^(๒๘) มาตรา ๑๕๔๘/๒๔^(๒๙) และมาตรา ๑๕๔๘/๒๕^(๓๐) และการจดทะเบียนตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๗^(๓๑) เท่านั้น มิได้บัญญัติเป็นเงื่อนไขในการจดทะเบียนไว้ด้วยว่า จะต้องมีการทดลองเลี้ยงดูและได้รับอนุมัติให้รับเป็นบุตรบุญธรรมโดยคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อนการจดทะเบียน ฉะนั้น ก่อนพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ใช้บังคับนายทะเบียนจึงสามารถจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้โดยไม่ต้องมีการทดลองเลี้ยงดู แต่เมื่อพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีผลใช้บังคับในภายหลังแล้ว (วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๒) มาตรา ๕^(๓๒) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติไว้ชัดเจนว่าเพื่อคุ้มครองเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และมาตรา ๑๙^(๓๓) บัญญัติว่าการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องมีการทดลองเลี้ยงดูและได้รับอนุมัติให้รับเป็นบุตรบุญธรรมตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือ เมื่อได้มีการทดลองเลี้ยงดูครบกำหนดแล้ว ถ้าปรากฏว่าผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(๒๖) มาตรา ๑๕๔๘/๒๕ ผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม หรือผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสอยู่ต้องได้รับความยินยอมของคู่สมรสก่อน เว้นแต่คู่สมรสนั้นไม่สามารถแสดงเจตนาให้ความยินยอมได้ หรือไปเสียจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และไม่มีการได้รับข่าวคราวประการใดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๒๗) มาตรา ๑๕๔๘/๒๐ การรับบุตรบุญธรรม ถ้าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปี ผู้ยื่นต้องได้รับความยินยอมด้วย

(๒๘) โปรดดูเชิงอรรถ (๑) หน้า ๑

(๒๙) โปรดดูเชิงอรรถ (๓) หน้า ๒

(๓๐) โปรดดูเชิงอรรถ (๒๖)

(๓๑) มาตรา ๑๕๔๘/๒๗ การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย

(๓๒) โปรดดูเชิงอรรถ ๑๗ หน้า ๗

(๓๓) มาตรา ๑๙ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องมีการทดลองเลี้ยงดูและได้รับอนุมัติให้รับเป็นบุตรบุญธรรม ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

การทดลองเลี้ยงดูตามวรรคหนึ่ง มีให้ใช้บังคับแก่กรณีและผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นทั้งรวมบิดามารดา พี่ร่วมบิดาหรือมารดา หวด ปู่ ย่า ตา ยาย หล ป้า อา หรือผู้ปกครองตามกฎหมายของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม

เหมาะสมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมส่งอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มาตรา ๒๗^(๑๔) บัญญัติให้ดำเนินการขอจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แต่ถ้าปรากฏว่าผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่เหมาะสมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และคณะกรรมการฯ ส่งไม่อนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มาตรา ๒๘^(๑๕) บัญญัติให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการฯ โดยทำคำร้องยื่นต่อศาลคดีเด็กและเยาวชนตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนหรือศาลจังหวัดในท้องที่ที่ไม่มีศาลคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งมีวิธีพิจารณาแตกต่างจากศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ส่วนศาลตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น คือศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ซึ่งมีวิธีพิจารณาไม่เหมือนกับศาลคดีเด็กและเยาวชน ฉะนั้นเมื่อพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ มีบทบัญญัติต่าง ๆ กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขสำหรับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและการจดทะเบียนรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรมไว้แตกต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เช่นนี้ จึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขดังกล่าวก่อนการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เพราะหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มี เจตนารมณ์ตามบทที่กเหตุผลท้ายพระราชบัญญัติในอันที่ จะคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมทุกคน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ^(๑๖) และมาตรา ๓^(๑๗) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ก็ได้บัญญัติรองรับหลักการนี้ไว้ชัดเจนว่า บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกาฯ (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) จึงมีความเห็นพ้องกับความเห็นของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าคำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นเป็นเพียงคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาที่แสดงเจตนาให้ความยินยอมแทนบิดามารดาของเด็กเท่านั้นโดยผู้ร้องจะต้องไปดำเนินการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๕ และมาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อีกคือ

(๑๔) ปรดศุเชิงอรอด (๑๙) หน้า ๔

(๑๕) ปรดศุเชิงอรอด (๔) หน้า ๔

(๑๖) ปรดศุเชิงอรอด (๒๒) หน้า ๑๐

(๑๗) ปรดศุเชิงอรอด (๑๖) หน้า ๗

ต้องมีการทดลองเลี้ยงดูเด็ก และเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
ตามมาตรา ๒๗ แล้ว หรือในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการฯ ตามมาตรา ๒๘
ศาลคดีเด็กและเยาวชน ฯลฯ ได้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมแล้ว จึงจะดำเนินการ
จดทะเบียน รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้

อมร จันทรสุมบูรณ์
(นายอมร จันทรสุมบูรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๕๙๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๙

เรื่อง การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๖๓๙ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๖

ตามที่ได้สั่งการสำนักทะเบียนต่าง ๆ ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องขอจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมว่า กรณีผู้ที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ปฏิบัติตามขั้นตอนก่อนการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ได้นำหลักฐานการอนุมัติของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมาแสดงหากผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นเด็ก ซึ่งไม่สามารถร้องขอด้วยตนเองได้ เพราะเหตุเป็นผู้เยาว์ไม่เพียงสาให้บิดาและมารดา หรือบิดาหรือมารดา (กรณีที่คนใดคนหนึ่งตายหรือถูกถอนอำนาจปกครอง) หรือผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้ยื่นคำร้องขอแทนเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ นั้น

เนื่องจากกรณีการร้องขอจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๒) สรุปได้ว่า ตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ เมื่อผู้ให้ความยินยอมให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว ผู้ให้ความยินยอมแทนบุตรบุญธรรมที่เป็นผู้เยาว์ไม่อาจเข้าเกี่ยวข้องกับการจดทะเบียน และโดยผลแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวในมาตรา ๓ ทำให้เท่ากับเป็นการยกเลิกมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และในการนี้นายกรัฐมนตรีมีบัญชาให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการกำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องการจดทะเบียนนี้เสียใหม่ แทนหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๖๓๙ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๖

ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในกรณีดังกล่าวถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตามข้อวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้น จึงให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ยกเลิกการปฏิบัติตามหนังสือสั่งการ ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๖๓๙ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๖

๒. ให้ผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมยื่นคำร้องขอจดทะเบียน โดยไม่ต้องให้บิดามารดาหรือบิดาหรือมารดา (กรณีที่คนใดคนหนึ่งตาย หรือถูกถอนอำนาจปกครอง) หรือผู้แทนโดยชอบธรรมมาให้ความยินยอมหรือยื่นคำร้องในฐานะผู้แทนของผู้เยาว์

๓. ทำการบันทึกในทะเบียนให้ปรากฏข้อความดังนี้

๓.๑ เลขที่ และ วัน เดือน ปี ของหนังสือที่อนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ของ คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ แล้วแต่กรณี

๓.๒ ในช่องลงลายมือชื่อของจดทะเบียนในทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๔) ของ ผู้เป็นบุตรบุญธรรมในกรณีซึ่งผู้เป็นบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปีขึ้นไป ให้เป็นบุตรบุญธรรม ลงลายมือชื่อ ตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๘/๒๐

อนึ่ง ในช่องลงลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียนในคำร้องขอจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๓) ก็ให้ถือปฏิบัติดังเช่นวรรคแรกดังกล่าวแล้ว

ส่วนหนังสือแสดงความยินยอมของบิดามารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้ที่จะเป็น บุตรบุญธรรมท้ายคำร้อง แบบ คร. ๑๓ ไม่ต้องมีการกรอกข้อความแต่ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขตถือเป็น แนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมพร กลิ่นพงษา

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๓๔๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๙ มีนาคม ๒๕๓๑

เรื่อง การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยปัจจุบันปรากฏว่า มีคนต่างด้าวขอรับเด็กในประเทศไทยเป็นบุตรบุญธรรมมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อยู่ในความอุปการะของกรมประชาสงเคราะห์ มูลนิธิ หรือสถานอุปการะเด็กอื่นๆ และส่วนมากไม่มีสูติบัตร ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน และบางรายไม่ทราบชื่อบิดา มารดา และสัญชาติของเด็ก เนื่องจากเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้ง หรือเด็กอนาถา

เมื่อผู้จ้ะรับบุตรบุญธรรมได้ทดลองเลี้ยงดูเด็กครบ ๖ เดือนแล้ว และคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมพิจารณาเห็นสมควร นายทะเบียนจะต้องจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม โดยที่เด็กนั้นไม่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นคนสัญชาติไทย และไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน เมื่อเวลาล่วงเลยไป พยานหลักฐานต่างๆ สูญหายไป ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นคนมีสัญชาติไทย ทำให้เด็กที่เป็นบุตรบุญธรรมไม่มีสัญชาติ จึงเสียสิทธิที่ควรพึงได้รับ และจะเป็นปัญหาเรื่องในทะเบียนบ้านไม่ถูกต้อง ตรงกับความจริง และในกรณีที่ได้รับบุตรบุญธรรมทอดทิ้งหรือเลิกเลี้ยงบุตรบุญธรรม เด็กก็จะได้รับความลำบาก

ในทางตรงกันข้าม ก็มีคนไทยขอรับเด็กที่เป็นบุตรของคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือเด็กที่ไม่ปรากฏสัญชาติเป็นบุตรบุญธรรมก็เป็นช่องทางให้คนเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย สร้างเงื่อนไขที่จะไม่ให้ถูกส่งตัวออกนอกประเทศได้

ฉะนั้น เพื่อให้เด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมมีหลักฐานทางทะเบียนและการได้สัญชาติไทยก่อนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม และเป็นการป้องกันมิให้นำบุตรของคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายมาทดลองเลี้ยงและจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม จึงให้จังหวัดดำเนินการ ดังนี้

๑. เมื่อมีการยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งต่อนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตเพื่อดำเนินการสอบสวนประวัติความเป็นมาของเด็กที่ไม่มีสัญชาติในทะเบียนบ้าน หรือไม่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นคนสัญชาติไทยโดยละเอียด เพื่อกรรอการในทะเบียนบ้านให้ครบถ้วน ในกรณีที่ไม่สามารถกรรอการได้ครบถ้วน ก็ให้กรรอการที่เป็นจริงเท่าที่จะกระทำได้

๒. ในการประชุมคณะอนุกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เพื่อพิจารณาอนุมัติให้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าหน้าที่อำเภอหรือปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณี มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาของเด็กด้วย

๓. ในการนี้ได้ส่งสำเนานบันทึก ที่ มท ๐๔๐๒/๗๓๗ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๓๑ จำนวน ๑ ฉบับ มาเพื่อเป็นการประสานงาน

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ฉลอง กัลยานมิตร

(นายฉลอง กัลยานมิตร)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง โทร. ๒๕๑๒๕๖, ๒๕๒๐๗๖

ที่ มท ๐๔๐๒/๗๓๗

วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๓๑

เรื่อง การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

ด้วยปัจจุบันปรากฏว่า มีคนต่างด้าวขอรับเด็กในประเทศไทยเป็นบุตรบุญธรรมมาก ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นเด็กที่อยู่ในความอุปการะของกรมประชาสงเคราะห์ มูลนิธิ หรือสถานอุปการะเด็กอื่นๆ และส่วนมากไม่มีสูติบัตร ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน และบางรายไม่ทราบชื่อบิดา มารดา และสัญชาติของเด็ก เนื่องจากเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้ง หรือเด็กอนาถา

เมื่อผู้จะรับบุตรบุญธรรมได้ทดลองเลี้ยงดูเด็กครบ ๖ เดือนแล้ว และคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมพิจารณาเห็นสมควร นายทะเบียนจะต้องจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมโดยที่เด็กนั้นไม่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นคนสัญชาติไทย และไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน เมื่อเวลาว่างเลยไปพยานหลักฐานต่างๆ สูญหายไปไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นคนสัญชาติไทยทำให้เด็กที่เป็นบุตรบุญธรรมไม่มีสัญชาติ จึงเสียสิทธิที่พึงควรได้รับและจะเป็นปัญหาเรื่องในเรื่องทะเบียนบ้านไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และกรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรมทอดทิ้งหรือเลิกเลี้ยงดูบุตรบุญธรรมจะได้รับความลำบากมาก

ในทางตรงกันข้าม ก็มีคนไทยขอรับเด็กที่เป็นบุตรของคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หรือเด็กที่ไม่ปรากฏสัญชาติ ก็เป็นช่องทางให้คนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายสร้างเงื่อนไขไม่ให้ออกนอกประเทศ

ฉะนั้น เพื่อให้เด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมมีหลักฐานทางทะเบียนและการได้สัญชาติไทย ก่อนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม และเป็นการป้องกันมิให้นำบุตรของคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมาทดลองเลี้ยงและจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม จึงให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการ ดังนี้

๑. เมื่อมีการยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งต่อนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตเพื่อดำเนินการสอบสวนประวัติความเป็นมาของเด็กที่ไม่มีสัญชาติในทะเบียนบ้าน หรือไม่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นคนสัญชาติไทยโดยละเอียดเพื่อลงรายการในทะเบียนบ้านให้ครบถ้วน กรณีไม่สามารถลงรายการได้ครบถ้วน ก็ให้ลงรายการที่เป็นจริงเท่าที่กระทำได้

๒. ในการประชุมคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หรือคณะอนุกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เพื่อพิจารณาอนุมัติให้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์แจ้งผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณีมาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาของเด็กด้วย

๓. ในการนี้ได้ส่งสำเนาหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๓๔๘ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๓๑ จำนวน ๑ ฉบับ มาเพื่อเป็นการประสานงาน

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ฉลอง กัลยานมิตร

(นายฉลอง กัลยานมิตร)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๐๒/๓๐๓๕๑

กรมการปกครอง
ถนนอิสรภาพ กท ๑๐๒๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การขอการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือ ที่ กท ๐๓๐๒/๓๐๔๔ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๕
ตามที่ได้หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม กรณีของนายบึง วิชัยโย
ดังความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อนายบึง วิชัยโย และนายสัญญา มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา ๑๕๔๘/๑๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ นายทะเบียนที่สามารถจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมให้ได้ สำหรับกรณีที่นายสัญญา มีรายการประวัติในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ไม่ครบถ้วน และขัดแย้งกับหลักฐานแสดงผลการเรียนที่นำมาประกอบการพิจารณา นายทะเบียนก็ควรสอบสวนให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นประการใดเสียก่อน แล้วเพิ่มเติมรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนเขตจตุจักรทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๗๑๙/ว ๖๒๕๑๔

กรมประชาสัมพันธ์

ถนนกรุงเกษม กท ๑๐๑๐๐

๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร ๐๖๐๑/๔๔๔
ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๕ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมประชาสัมพันธ์ ได้หารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจการให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรณีที่บิดามารดาของเด็กหย่ากัน โดยมีข้อตกลงการหย่าให้บุตรอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๕๖๖ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับที่แก้ไขใหม่เมื่อจะมีการมอบเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรมจำเป็นจะต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งให้ความยินยอมอยู่อีกหรือไม่ และจะมีผลย้อนหลังสำหรับกรณีที่ข้อตกลงการหย่าได้กระทำขึ้นก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ หรือไม่

บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว สรุปได้ว่าการนิยามมาตรา ๑๕๖๖ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นการถอนอำนาจปกครองของอีกฝ่ายหนึ่งโดยผลของกฎหมาย ดังนั้น หากจะมีการมอบเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรม มารดาหรือบิดาผู้ใช้อำนาจปกครองจึงเป็นผู้เดียวที่จะมีอำนาจให้ความยินยอมไม่จำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งให้ความยินยอมด้วย และยังผลแม้ว่าความตกลงขณะหย่าได้กระทำขึ้นก่อนที่จะมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ ก็ตาม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติตามแนวเดียวกับที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัย
ไว้ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พิโตร อังศุสิงห์

(นายพิโตร อังศุสิงห์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

โทร. ๒๕๖๘๖๕๑, ๒๕๗๙๕๘๑

ด่วนมาก

ที่ นร ๐๖๐๑/๙๔๔

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
ทำข้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๔

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๗๑๙/๔๑๕๐ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔
(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๙๔๔๗ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง ผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในกรณีที่บิดาและมารดาได้ทำความตกลงในขณะที่หย่าให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง

กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (๑) ขอให้สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า

(๑) กรณีที่บิดามารดาได้ทำความตกลงกันไว้ในขณะหย่าให้ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรบิดาหรือมารดาฝ่ายนั้นจะเป็นผู้มีอำนาจปกครองบุตรแต่ผู้เดียวตามนัยมาตรา ๑๕๖๖ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือไม่ และเมื่อจะมีการมอบเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นจำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งให้ความยินยอมตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ วรรคสอง หรือไม่

(๒) มาตรา ๑๕๖๖ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ จะมีผลย้อนหลังไปบังคับสำหรับผู้ที่ทำข้อตกลงการหย่าก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ หรือไม่ และสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (๒) ขอให้กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า การที่มาตรา ๑๕๖๖ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้บัญญัติให้อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีที่มีการทำความตกลงกันนั้น เป็นการถอน

อำนาจปกครอง ของอีกฝ่ายหนึ่งโดยผลของกฎหมาย เมื่อมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติให้บิดามารดาทำความตกลงในเรื่องบุตรได้ การพิจารณาผลของการ
ทำความตกลงดังกล่าวในขณะนี้จึงต้องเป็นไปตามมาตรา ๑๕๖๖ (๖) ที่แก้ไขใหม่ ไม่ว่าจะได้ทำความ
ตกลง เมื่อใดก็ตาม ฉะนั้น ในเรื่องที่เป็นปัญหานี้ถ้าจะมีการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมต่อไป
มารดาผู้ใช้อำนาจปกครองนั้นจึงเป็นผู้เดียวที่จะมีอำนาจให้ความยินยอมการรับบุตรบุญธรรมได้ตาม
มาตรา ๑๕๔๘/๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยไม่จำเป็นต้องให้บิดาให้ความ
ยินยอมด้วย แต่อย่างใด

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ และในการพิจารณา
เรื่องนี้มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมประชาสงเคราะห์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ
ตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๔

โทรสาร ๒๒๔๑๔๐๑ ๒๒๖๓๖๑๑-๒

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๕๐๒

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอักษะ ๑๐๒๐๐

๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่มท ๐๔๐๒/ว ๖๔ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๙

ตามที่ได้สั่งการให้สำนักงานทะเบียนต่าง ๆ ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ข้อ ๓.๒ กรณีที่สามีภรรยาหย่ากันโดยความยินยอม ซึ่งได้ทำความตกลงเป็นหนังสือให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตร หรือศาลชี้ขาดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งปกครองบุตรก็ติดกับกรณีที่สามีภรรยาหย่ากัน โดยคำพิพากษาของศาล ผู้ชนะคดีย่อมเป็นผู้ปกครองบุตร หรือศาลอาจชี้ขาดให้บุคคลใดเป็นผู้ปกครองเด็ก ตามความในมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ดี ฝ่ายที่เป็นผู้ปกครองซึ่งเป็นบิดา มารดา หรือบุคคลภายนอกตามที่ศาลสั่ง จะให้ความยินยอมมอบเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นฝ่ายเดียวไม่ได้ ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดา ฝ่ายที่มีได้เป็นผู้ปกครองด้วย หรือในกรณีที่ผู้ปกครองเป็นบุคคลภายนอกจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดาและมารดาของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม นั้น

เนื่องจากปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาแล้ว ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร ๐๖๐๑/๔๔๔ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๕ มีความเห็นไม่สอดคล้องกับความในข้อ ๓.๒ ของหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๖๔ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๙ ที่ได้สั่งการตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๕๐๑/๑๗๖๓ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๒๗

ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ยกเลิกการปฏิบัติตามความในข้อ ๓.๒ ของหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๖๔ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๙

๒. กรณีที่บิดามารดาของเด็กได้หย่าขาดจากกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ (๖) ประกอบกับมาตรา ๑๕๒๐ อำนาจปกครองจึงอยู่กับบิดาหรือมารดา ตามที่ได้ตกลงกันไว้ ฉะนั้น ถ้าจะมีการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม บิดาหรือมารดาฝ่ายที่มีอำนาจปกครองอยู่จึงสามารถให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรมนั้นได้แต่เพียงผู้เดียวตาม มาตรา ๑๕๙๘/๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ทราบปฏิบัติ โดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๙๓

ลับ

ที่ มท ๐๓๐๒/๔๐๗๑

กรมการปกครอง
ถนนอิสรภาพ กท ๑๐๒๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

เรื่อง ทุจริตสวมตัวใช้ชื่อ นางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล
เรียน ผู้ว่าราชการทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดอุดรดิตถ์) และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๔๐๗๐ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง เรื่อง ทุจริตสวมตัวใช้ชื่อ นางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชวงค์ ฉายะบุตร

(นายชวงค์ ฉายะบุตร)

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๕๓

สืบ

ที่ มท ๐๓๐๒/๔๐๗๐

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ทุจริตสวมตัวใช้ชื่อ นางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตต์

ด้วย นางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล ได้ร้องเรียนต่อผู้อำนวยการทะเบียนกลาง กรมการปกครอง อ้างชื่อนางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล (ตัวปลอม) สวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชน แล้วได้รับการจดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมที่สำนักทะเบียนอำเภอเมืองอุดรดิตต์ และเปลี่ยนชื่อสกุลเป็น “เมืองไสย”

กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖๕ และ ๖๖ บัญญัติว่า เมื่อได้รับจดทะเบียนแล้ว หากปรากฏภายหลังว่า การจดทะเบียนนั้นไม่ถูกต้อง เนื่องจากรายการที่จัดไว้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็ดี หรือด้วยประการอื่นใดก็ดี นายทะเบียนไม่มีอำนาจที่จะเพิกถอนทะเบียนนั้น เว้นแต่จะได้รับคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล และเมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้เพิกถอนทะเบียนดังกล่าวไว้ในข้อ ๖๕ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียน บันทึกไว้ในทะเบียนก็ได้

ดังนั้น กรมการปกครองที่อ้างชื่อว่า นางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล (ตัวปลอม) สวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชนแล้วได้รับการจดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมที่สำนักทะเบียนอำเภอเมืองอุดรดิตต์ เลขทะเบียนที่ ๑๐/๙๓๔ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๓๐ นายทะเบียนอำเภอเมืองอุดรดิตต์ไม่มีอำนาจที่จะเพิกถอนทะเบียนนั้น เว้นแต่จะได้รับคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้เพิกถอนทะเบียนดังกล่าว ซึ่งการยื่นคำร้องขอให้ยุติการเป็นผู้ร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนทะเบียนนั้นผู้มีส่วนได้เสียจะต้องเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง ส่วนนายทะเบียนไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอต่อศาลได้ตามหนังสือกรมอัยการ ที่ มท ๑๒๐๒/๙๑๑๐ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๓๑ จึงขอให้นายทะเบียนอำเภอเมืองอุดรดิตต์ แนะนำนางสุภาภรณ์ มานะกุล (ตัวจริง) ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าว เมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้เพิกถอนทะเบียนนั้นแล้วยอมทำให้นางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล (ตัวปลอม) ไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุล “เมืองไสย” ของนายสำราญ เมืองไสย ผู้รับบุตรบุญธรรม ตามนัยมาตรา ๑๕๔๘/๒๔ ประกอบกับมาตรา ๑๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ และผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในทะเบียนรับบุตรบุญธรรมก็ได้

อนึ่ง สำหรับพฤติการณ์ดังกล่าวของ นางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล (ตัวปลอม) นี้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญา จึงขอให้นายทะเบียนอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ แจ้งความดำเนินคดีต่อ นางสาวสุภาภรณ์ มานะกุล (ตัวปลอม) ฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชนหรือเอกสารราชการ ตามมาตรา ๒๖๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งนายทะเบียนอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ดำเนินการ แล้วรายงานผลการดำเนินการให้กรมการปกครองทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ชวงศ์ ฉายะบุตร

(นายชวงศ์ ฉายะบุตร)

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๓

ที่ มท ๐๓๐๒/๒๕๐๑

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดกาญจนบุรี ที่ กจ ๐๐๑๖/๖๒๕๑ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๖

ตามที่ขอหาหรือกรณี อำเภอลำไทรโยค ดำเนินการจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมให้กับนางสุพิน บุญเลี้ยง ผู้รับบุตรบุญธรรม ป้าของ เด็กหญิงสรวาลิ เจริญจิตต์ ผู้เป็นบุตรบุญธรรม โดยไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ แล้ว ถ้านางสุพิน บุญเลี้ยง ผู้รับบุตรบุญธรรมจะไปยื่นเรื่องขอรับเด็กหญิงสรวาลิ เจริญจิตต์ เป็นบุตรบุญธรรม ต่อประชาสัมพันธ์จังหวัดเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ไปจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และนำเอา หนังสืออนุมัติมาบันทึกในทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๔) จะทำได้หรือไม่ นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมกรณีผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นญาติกับเด็ก ตามมาตรา ๓ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องทดลองเลี้ยงดูให้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติในหลักการก่อนเสนอคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประจำจังหวัดพิจารณาอนุมัติให้ไปจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ ตามแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และถ้าสำนักทะเบียนรับจดทะเบียนให้แล้วต่อมาปรากฏว่าการจดทะเบียนนั้นไม่ถูกต้อง เนื่องจากรายการที่จัดไว้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็ดีหรือด้วยประการอื่นใดก็ดี นายทะเบียนไม่มีอำนาจที่จะเพิกถอนทะเบียนนั้น เว้นแต่จะได้รับคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลและเมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ให้เพิกถอนทะเบียนดังกล่าว ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในทะเบียนก็ได้ ตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖๔ และ ๖๖

ดังนั้น การที่นางสุพิน บุญเลี้ยง ผู้รับบุตรบุญธรรม จะไปยื่นเรื่องขอรับเด็กหญิงสรวลี เจริญจิตต์ เป็นบุตรบุญธรรม ต่อประชาสงเคราะห์จังหวัดเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ไปจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและนำเอาหนังสืออนุมัติมาบันทึกในทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม ย่อมไม่สามารถทำได้ เพราะการจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าว มิได้ดำเนินการตามขั้นตอนของแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอไทรโยคถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางขวัญจิตต์ อินทรสุขศรี)

นายทะเบียนกลาง

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

งานทะเบียนครอบครัวและพินัยกรรม

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ ๓๑๒๐๖

กรมการปกครอง
ถนนอังสฤงศ์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ กันยายน ๒๕๓๙

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการเป็นบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ
เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๐๒๑๑/๖๓๙๙ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๙

ตามที่ขอให้พิจารณากรณี น.ส. สิริพร ผลาเลิศ บุคคลสัญชาติไทย ร้องขอให้หมายเหตุ
ในหนังสือรับรองการเกิด หรือออกหนังสือรับรองว่านาย Daniel Camille RYMARCZYK
รับตน เป็นบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นของฝรั่งเศส โดยหาว่า ในกรณีที่ผู้ร้องสามารถ
ยื่นคำร้องโดยตรงต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
ผู้ร้องจะต้องปฏิบัติอย่างไร นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า เนื่องจากปัจจุบันมิได้มีระเบียบหรือกฎหมายใด
ให้อำนาจนายอำเภอในการบันทึกเพิ่มเติมหนังสือรับรองการเกิด หรือออกหนังสือรับรองการเป็น
บุตรบุญธรรมแต่อย่างใด ดังนั้น นายอำเภอจึงไม่อาจบันทึกเพิ่มเติมในหนังสือรับรองการเกิด
หรือออกหนังสือรับรองการเป็นบุตรบุญธรรมให้แก่ผู้ร้องได้ อนึ่ง ในกรณี น.ส. สิริพร ผลาเลิศ
ประสงค์จะให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว (การรับบุตรบุญธรรม) ตามคำพิพากษา
ของศาลต่างประเทศ เพื่อให้ปรากฏเป็นหลักฐานภาษาไทย สามารถดำเนินการได้โดยแสดงเอกสาร
คำพิพากษาดังกล่าว ที่มีคำรับรองว่าถูกต้อง พร้อมคำแปลเป็นภาษาไทยต่อนายทะเบียน ตามนัยระเบียบ
การจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๘๓ ข้อ ๖๒, ๖๓ และข้อ ๖๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๔๖ ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๗๓๑

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การขอการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดสุโขทัย) และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดสุโขทัย ที่ สท ๐๐๑๘/๑๒๒๕๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๘๐๐๖ ลงวันที่ ๓๐
พฤษภาคม ๒๕๕๐

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ตอบข้อหารือจังหวัดสุโขทัย เรื่อง
การขอการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ สำนักทะเบียนอำเภอ
กิ่งอำเภอ และเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สวัสดี ส่งสัมพันธ
(นายสวัสดิ์ ส่งสัมพันธ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖ ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ สท ๐๐๑๘/๑๒๒๕๐

ศาลากลางจังหวัดสุโขทัย
ถนนนิกรเกษม สท ๖๕๐๐๐

๓ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง การขอการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ สท ๐๙๑๘/๑๑๕๕ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยจังหวัดได้รับคำหาหรือจากสำนักทะเบียนอำเภอศรีนคร กรณีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมว่า ได้รับคำร้องจาก นางบุญธรรม แแบร์ท บุคคลสัญชาติอเมริกัน อายุ ๔๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๗๓๒ อำเภอออลแลนโด รัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้วกับ นายนิกรราช แแบร์ท บุคคลสัญชาติอังกฤษ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาขอจดทะเบียนรับนายสมหมาย แก้วจวนตา บุคคลสัญชาติไทย อายุ ๒๒ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๑/๗ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย เป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งสำนักทะเบียนอำเภอศรีนคร มีความเห็นว่า นางบุญธรรม แแบร์ท สามารถจดทะเบียนรับ นายสมหมาย แก้วจวนตา เป็นบุตรบุญธรรม ณ สำนักทะเบียนอำเภอศรีนคร ได้แต่ต้องได้รับความยินยอมจาก นายนิกรราช แแบร์ท ซึ่งเป็นคู่สมรสก่อน ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๑๙ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๕ ตามลำดับ

จังหวัดสุโขทัย พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แล้ว นายทะเบียนย่อมรับจดทะเบียนให้ได้ ความเห็นของอำเภอศรีนคร ถูกต้องแล้ว แต่เพื่อวางแผนทางปฏิบัติให้ชัดเจน จึงเรียนหาหรือมาเพื่อโปรดพิจารณาว่า ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ ผลเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้จังหวัดทราบ เพื่อจะได้ถือเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สุกิจ เจริญรัตนกุล

(นายสุกิจ เจริญรัตนกุล)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง/งานบริหารและการทะเบียน

โทร. (๐๕๕) ๖๑๑๐๙๖ ๖๑๒๓๓๒

โทรสาร (๐๕๕) ๖๑๒๓๓๒

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๘๐๐๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ทาหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสุโขทัย ที่ สท ๐๐๑๘/๑๒๒๕๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐

ตามที่ทาหรือแนวทางปฏิบัติกรณี นางบุญธรรม แบร์ท บุคคลสัญชาติอเมริกัน อายุ ๕๖ ปี ร้องขอจดทะเบียนรับ นายสมหมาย แก้วจวนตา บุคคลสัญชาติไทย อายุ ๒๒ ปี เป็นบุตรบุญธรรม โดยจังหวัดสุโขทัย มีความเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมและผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมมีคุณสมบัติครบถ้วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ นายทะเบียนย่อมรับจดทะเบียนให้ได้ นั้น

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ในกรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรมและผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว มีคุณสมบัติครบถ้วนตลอดจนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย ในเรื่องการรับบุตรบุญธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี และอายุแก่กว่าผู้เป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมมีคู่สมรสอยู่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน เป็นต้น นายทะเบียนก็สามารถจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมให้ได้ ตามนัยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๘ ความเห็นของจังหวัดสุโขทัยชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีนครถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สวัสดี ส่งสัมพันธ์

(นายสวัสดิ์ ส่งสัมพันธ์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๑๒๖๕๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๑๗๓

ถึง สำนักปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ตามที่กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือ ที่ กต ๑๓๐๔/๓๕๐๓๔ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๒ แจ้งว่าสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันประจำกรุงเทพฯ ขอหารือกรณีดังต่อไปนี้

๑. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรณี นางสาวน้อย อินทวงษ์ จดทะเบียนรับ เด็กชายมงคล สีภูทอง เป็นบุตรบุญธรรม เลขทะเบียนที่ ๘๐/๑๐๖๕ สำนักทะเบียน อำเภอเมืองอุดรธานี ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๒ เป็นการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายไทยหรือไม่

๒. กรณีผู้ขอรับบุตรบุญธรรมแจ้งต่อนายทะเบียนว่าไม่เคยมีคู่สมรสมาก่อนแต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ขอรับบุตรบุญธรรมเคยจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติเยอรมันในระหว่างวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๓๑ ถึงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๙ กรณีนี้การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสหรือไม่

๓. ขอทราบว่าการให้ความยินยอมของผู้มีอำนาจให้ความยินยอมกรณีจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทย มีรูปแบบใด นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง พิจารณาแล้วขอเรียนให้ทราบดังนี้

๑. เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม โดยผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ นายทะเบียนจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๙ โดยนายทะเบียนมีหน้าที่ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานของผู้ร้องและหนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม รวมทั้งตรวจสอบว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายหรือไม่ และตรวจสอบว่าผู้ร้องมีคู่สมรสหรือไม่ ถ้าผู้ร้องมีคู่สมรสอยู่จะต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสด้วย เมื่อเห็นว่าถูกต้องครบถ้วนจึงดำเนินการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมให้ ซึ่งมีผลให้การรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวสมบูรณ์นับแต่บัดนี้เป็นต้นไปตามนัยมาตรา ๑๕๔๔/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การที่นายทะเบียนอำเภอเมืองอุดรธานี ได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมให้กับ นางสาวน้อย อินทวงษ์ ซึ่งรับเด็กชายมงคล สีภูทอง เป็นบุตรบุญธรรม เลขทะเบียนที่ ๘๐/๑๐๖๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๑ จึงเป็นการจดทะเบียนที่ถูกต้องตามกฎหมายไทย

๒. กรณีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ขณะที่ผู้รับบุตรบุญธรรมมาร้องขอจดทะเบียน ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมมีคู่สมรสต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสด้วยตามนัยมาตรา ๑๕๙๘/๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมดังกล่าว ขณะที่นางสาวน้อย ฯ มาร้องขอจดทะเบียนรับ เด็กชายมงคล ฯ เป็นบุตรบุญธรรม นั้น นางสาวน้อย ฯ ไม่มีคู่สมรส จึงไม่ต้องได้รับความยินยอม จากคู่สมรสแต่อย่างใด ถึงแม้ว่า นางสาวน้อย ฯ จะเคยมีคู่สมรสมาก่อนก็ตาม

๓. รูปแบบของการให้ความยินยอมของผู้มีอำนาจให้ความยินยอมกรณีจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมีดังนี้

๓.๑ กรณีผู้จะเป็นบุตรเป็นผู้เยาว์ ผู้มีอำนาจให้ความยินยอม (เช่น บิดามารดา หรือผู้ปกครองสถานสงเคราะห์หรือคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม) ต้องให้ความยินยอมเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามแบบ บธ. ๔, บธ. ๕ (พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๐ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ฯ ข้อ ๒) เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว ผู้มีอำนาจให้ความยินยอมไม่จำเป็นต้องลงนามให้ความยินยอมในขณะจดทะเบียนอีก (พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ฯ มาตรา ๒๗ วรรคสอง)

๓.๒ กรณีผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว ผู้มีอำนาจให้ความยินยอม (เช่น คู่สมรสของผู้ขอรับหรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม) ต้องลงนามให้ความยินยอมในทะเบียน (คร.๑๔) ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๒๘ (๔)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๕๑๒๖๖

ที่ กต ๑๓๐๔/๓๕๐๓๘

ถึง สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศได้รับหนังสือสถานเอกอัครราชทูตสหพันธสาธารณรัฐเยอรมันประจำกรุงเทพฯ ที่ ๔๗๓/๑๙๙๙ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๙๙ ขอความร่วมมือในการนำส่งหนังสือของสถานเอกอัครราชทูต ฯ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๒ ให้สำนักทะเบียนกลาง ฯ เพื่อตรวจสอบการจดทะเบียนสมรสและการรับบุตรบุญธรรมของนางสาวน้อย อินทวงษ์ เกี่ยวกับการให้คำยินยอมของบิดามารดาผู้ให้กำเนิดบุตรบุญธรรมของนางสาวน้อย อินทวงษ์ เกี่ยวกับการให้คำยินยอมของบิดามารดาผู้ให้กำเนิดบุตรบุญธรรม ดังรายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือเอกอัครราชทูตสหพันธสาธารณรัฐเยอรมัน ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

กรมการกงสุล

กองสัญชาติและนิติกรณ์

โทร. ๕๗๕-๑๐๕๕

โทรสาร ๕๗๕-๑๐๕๕

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๕๖

๑๑ มกราคม ๒๕๔๓

เรื่อง การขอรับเด็กชาวกัมพูชาเป็นบุตรบุญธรรม และการสมรสระหว่างชาวกัมพูชากับชาวต่างชาติ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๑๓๐๕/๓๔๔๒๐
ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๒

ด้วยการมกการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ แจ้งให้กรมการปกครองทราบวา สดานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ ได้รายงานวา ได้รับหนังสือจากกระทรวงการต่างประเทศ กัมพูชา แจ้งว่ารัฐบาลกัมพูชาได้มีมติเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ ว่าเพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต และ ควบคุมผลประโยชน์ของบุคคลที่สามในการขอรับเด็กชาวกัมพูชาเป็นบุตรบุญธรรม และการสมรส ระหว่างชาวกัมพูชากับชาวต่างชาติ การร้องขอเพื่อดำเนินการทั้งสองกรณีดังกล่าว ผู้ร้องจะต้อง แสดงตนต่อองรัฐมนตรีช่วยว่าการ ฯพณฯ รอง วมิสโร หรืออธิบดีกรมกงสุล กระทรวง การต่างประเทศกัมพูชา

กรรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอและเขต ทราบถึงเงื่อนไขในการขอรับเด็กชาวกัมพูชาเป็นบุตรบุญธรรม และการสมรสระหว่างชาวกัมพูชากับชาวต่างชาติดังกล่าว จึงขอได้โปรดแจ้งทูลสำนักทะเบียนในความรับผิดชอบทราบโดยทั่วกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

[Signature]

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ໂກຣ. ໒໒໕໕໑໒໕-໔໑ ຕໍ່ໆ ເດືອນ໕ ເດືອນ໒

ត្រួតពិនិត្យ ២៤០២២៤៦

ที่ กต ๑๓๐๔/๓๘๔๘๐

ถึง กรมการปกครอง

ด้วยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ ได้รายงานว่า ได้รับหนังสือจากกระทรวงการต่างประเทศกัมพูชา แจ้งว่า รัฐบาลกัมพูชาได้มีมติเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๑๙๙๙ ว่า เพื่อเป็นการป้องกัน การทุจริต และหาผลประโยชน์ของบุคคลที่สามในการขอรับเด็กชาวกัมพูชาเป็นบุตรบุญธรรม และการสมรสระหว่างชาวกัมพูชากับชาวต่างชาติ การร้องขอดังกล่าว ผู้ร้องจะต้องแสดงตนต่อоргันรัฐมนตรีว่าการ านพนา ลอง วิสโล หรืออธิบดีกรมกงสุล กระทรวงการต่างประเทศกัมพูชา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

กรมการกงสุล

กองสัญชาติและนิติกรณ์

โทร. ๕๗๕-๑๐๕๗

โทรสาร ๕๗๕-๑๐๕๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๗๕๗

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๕ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง การขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดอุดรธานี) และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดอุดรธานี ที่ อด ๐๐๑๘/๒๒๑๖ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๔

๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๖๕๒๕ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครองตอบข้อหารือของจังหวัดอุดรธานี เรื่อง การขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ และสำนักทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี รักษาการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ อต ๐๐๑๘/๒๒๑๖

ศาลากลางจังหวัดอุดรธานี

ถนนอธิปัตย์ อต ๔๑๐๐๐

๓๑ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ทารือการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอหนองวัวซอ ที่ อต ๐๙๑๘/๔๕๐๘ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๓
จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยจังหวัดอุดรธานี ได้รับข้อหารือจากอำเภอหนองวัวซอ กรณีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมว่า ได้รับคำร้องจาก นายบุญถม มาสุข อายุ ๖๐ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๓ ตำบลกุดหมากไฟ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ขอจดทะเบียนรับ นายพุฒิพงศ์ เหมันตรา อายุ ๔๑ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลกุดหมากไฟ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งอำเภอหนองวัวซอ ได้ตรวจสอบพบว่า นายพุฒิพงศ์ เหมันตรา ต้องการใช้ชื่อสกุลของผู้จะรับบุตรบุญธรรมในการขอเดินทางไปทำงานที่ประเทศไต้หวันอีก ตามคำแนะนำของบริษัทจัดหางาน กรณีดังกล่าวอำเภอหนองวัวซอ มีความเห็นว่า การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมของบุคคลดังกล่าว มีเจตนาในลักษณะอำพรางหรือผิดข้อเท็จจริง นายทะเบียนจึงชอบที่จะไม่รับจดทะเบียนให้ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จังหวัดอุดรธานี พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้จะรับบุตรบุญธรรมและผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แม้จะมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่หากข้อเท็จจริงได้ปรากฏต่อนายทะเบียนว่า ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมมีเจตนาให้ถ้อยคำในลักษณะอำพรางหรือผิดจากความเป็นจริง นายทะเบียนชอบที่จะไม่รับจดทะเบียนให้ ตามนัยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ และหากผู้ร้องยังประสงค์จะจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมกับบุคคลดังกล่าวอีก ก็สามารรถที่จะไปยื่นคำร้องต่อศาลได้ ความเห็นของอำเภอหนองวัวซอ ถูกต้องแล้ว แต่เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานของ

สำนักทะเบียนในการจดทะเบียน รับบุตรบุญธรรมให้ชัดเจน จึงเรียนหาหรือว่าความเห็นของ
จังหวัดถูกต้องหรือไม่ ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้จังหวัดอุดรธานีทราบด้วย เพื่อจะได้ถือเป็น
แนวทางปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายเนติจ โสมจะบก)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร. ๐๔๒-๒๔๔๒๕๕, ๒๒๑๖๘๐

โทรสาร ๐๔๒-๒๔๔๒๕๕

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๖๕๒๕

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๕ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดอุดรธานี ที่ อต ๐๐๑๘/๒๒๑๖ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๔

ตามที่แจ้งว่าอำเภอหนองวัวซอ ได้ทาหรือกรณีที่นายบุญถม มาสุข อายุ ๖๐ ปี ของจดทะเบียนรับนายพุฒิพงศ์ เหมันตรา อายุ ๔๑ ปี เป็นบุตรบุญธรรม โดยข้อเท็จจริงอำเภอตรวจสอบพบว่า นายพุฒิพงศ์ เหมันตรา ต้องการใช้ชื่อสกุลของผู้จะรับบุตรบุญธรรม ในการขอเดินทางไปทำงาน ที่ประเทศไต้หวันอีกตามคำแนะนำของบริษัทจัดหางาน และอำเภอมีความเห็นว่า การขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมของบุคคลดังกล่าว มีเจตนาในลักษณะอำพราง หรือผิดข้อเท็จจริงนายทะเบียนจึงชอบที่จะไม่รับจดทะเบียนให้ และจังหวัดพิจารณาตามนัยแห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๘ มาตรา ๒๒ แล้ว มีความเห็นสอดคล้องกับอำเภอ แต่เพื่อให้เกิด ความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติ จึงขอหารือว่า ความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่

กรมการปกครองพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม กรณีผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะ ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๑๙ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๕ คือ ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีและแก่กว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี ถ้าผู้จะรับบุตรบุญธรรมหรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมมีคู่สมรสอยู่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรส และต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๘ มาตรา ๒๒ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๘ และข้อ ๓๐ คือ ให้ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม เป็นผู้ร้องขอ เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติแล้วเห็นว่าเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็รับจดทะเบียนให้ แต่ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏต่อนายทะเบียนว่าการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย หรือถ้อยคำที่ได้ให้ไว้ไม่เป็นความจริง ห้ามมิให้รับจดทะเบียน ดังนั้น กรณีตามข้อหารือหากข้อเท็จจริงปรากฏต่อนายทะเบียนโดยปราศจากข้อสงสัยว่า การยื่นขอจดทะเบียน รับบุตรบุญธรรม ระหว่าง นายบุญถม มาสุข กับ นายพุฒิพงศ์ เหมันตรา

เป็นการกระทำที่มีเจตนาหลงเพื่ออำพรางหรือผิดจากความเป็นจริง แม้ผู้ร้องจะมีคุณสมบัติครบถ้วน
ถูกต้องตามเงื่อนไข แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นายทะเบียนชอบที่จะใช้ดุลยพินิจไม่รับ
จดทะเบียนให้ตามนัยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ และ
ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๘ และข้อ ๓๐ ได้
แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องที่ยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งรับจดทะเบียนได้ ความเห็นของจังหวัดอุดรธานี
ชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอหนองวัวซอถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๑๒๐๒

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๑๕๔๓ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

๒. บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

ด้วยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในการประชุมครั้งที่ ๔๒/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕ และครั้งที่ ๖/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ได้พิจารณาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และคณะกรรมการฯ มีมติให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ดำเนินการหารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อขอให้วินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย ๒ ประเด็น คือ

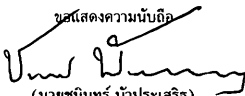
๑. กรณีบิดา มารดาเด็ก หย่าร้างกัน โดยมีข้อตกลงการหย่าระบุว่า ให้บุตรอยู่ในความปกครองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นการถอนอำนาจปกครองของอีกฝ่ายหรือไม่

๒. กรณี นางสาวจินตนา ลาบุญ หรือ ลาภู บุคคลต่างด้าวสัญชาติพม่า ได้สมรสตัวทำบัตรประจำตัวประชาชน ชื่อ นางสาวอังสนา สมครอง และจดทะเบียนสมรสกับ นายธนันชัย แซ่ลี ที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก และได้ยื่นเรื่องขอรับ เด็กชายณรงค์ฤทธิ์ จิตตานุปกรณ์ เป็นบุตรบุญธรรม โดยคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประจำจังหวัดตาก ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๕ อนุมัติให้ผู้ขอรับเด็กทั้งสองจดทะเบียนรับเด็กดังกล่าวเป็นบุตรบุญธรรม และผู้ขอรับเด็กได้ดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๕ ต่อมาภายหลังตรวจสอบพบว่าผู้ขอรับเด็กฝ่ายหญิง ได้ปลอมแปลงเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน กรณีดังกล่าว ผู้ขอรับเด็ก จะยังคงรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อไปได้หรือไม่และหากไม่สามารถรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อไปได้ จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณา
ปัญหาดังกล่าว และมีความเห็นปรากฏตามสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ที่ นร ๐๙๐๑/๑๔๔๓ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ ที่ส่งมาด้วยนี้ จึงขอให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร
แจ้งอำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต ทราบและถือปฏิบัติตามหนังสือดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนันท์ บัวประเสริฐ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๑๔

ที่ นร ๐๙๐๑/๑๔๔๓

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง หารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

เรียน อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

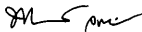
อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑.๑๑/ป ๓๔๕ ลงวันที่
๙ ธันวาคม ๒๕๕๖สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็ก
เป็นบุตรบุญธรรม

ตามที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้ขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็ก
เป็นบุตรบุญธรรม และสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้ขอให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าว และมีความเห็น
ปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาที่ส่งมาด้วยนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการ
การกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร ๐-๒๒๒๒-๐๒๐๖-๙

ฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง

โทร. ๐-๒๒๒๒-๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๐๐, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๒๒๖-๖๒๐๑

www.krisdika.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้มีหนังสือ ที่ พม ๐๓๐๓/๔๑๓๕ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า คณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้พิจารณาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและมีมติให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการดำเนินการหารือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อขอให้นิิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย ๒ ประการ คือ

(๑) กรณีบิดามารดาหย่าร้างกัน โดยมีข้อตกลงการหย่าระบุให้บุตรอยู่ในความปกครองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นการถอนอำนาจปกครองของอีกฝ่าย หรือไม

ประเด็นดังกล่าวคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้พิจารณาเอกสารประกอบ ดังนี้

(๑.๑) ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖)* เรื่อง ผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในกรณีที่บิดามารดาได้ทำความตกลงในขณะหย่าให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง (เรื่องเสรีที่ ๕๐๖/๒๕๓๕) ที่ตอบข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยตามหนังสือที่ นร ๐๖๐๑/๕๙๓ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ ว่าการที่มารดา ๑๕๖๖ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติให้อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีที่มีการทำความตกลงกันไว้ในขณะหย่าให้ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรนั้น เป็นการถอนอำนาจปกครองของอีกฝ่ายหนึ่งโดยผลของกฎหมาย ดังนั้นถ้าจะมีการรับบุตรบุญธรรม ผู้ใช้อำนาจปกครองจึงเป็นผู้เดียวที่จะมีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ โดยไม่ต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งให้ความยินยอมแต่อย่างใด

(๑.๒) ศาลฎีกาที่ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๖* ว่ากรณีบิดามารดาหย่าขาดกันโดยตกลงให้บุตรอยู่ในอำนาจปกครองของมารดา ผู้เป็นบิดาย่อมไม่มีอำนาจปกครองเด็กมาตรา ๑๕๒๐ และมาตรา ๑๕๖๖ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นผลให้อำนาจปกครองตกอยู่แก่มารดาเพียงผู้เดียว และมาตรา ๑๕๔๘/๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้การรับบุตรบุญธรรมในกรณีที่บิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งถูกถอน

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๙๐๑/๑๕๔๒ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

*บันทึก เรื่อง ผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในกรณีที่บิดาและมารดาได้ทำความตกลงในขณะหย่าให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๖๐๑/๕๙๓ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

*คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐๑/๒๕๓๖

อำนาจปกครองต้องได้รับความยินยอมจากบิดาหรือมารดาซึ่งมีอำนาจปกครองอยู่มารดา ผู้มีอำนาจปกครองเด็กอยู่แต่เพียงผู้เดียวจึงมีอำนาจให้ความยินยอมได้โดยไม่ต้องให้บิดาซึ่งหมดอำนาจปกครองไปแล้วให้ความยินยอมด้วย

(๑.๓) ในการประชุมของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้พิจารณาข้อกฎหมาย กรณีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยบิดามารดาจดทะเบียนหย่ากันและข้อตกลงการหย่าระบุให้เด็กอยู่ในความอุปการะและความปกครองดูแลของมารดา และเนื่องจากมารดาเด็กถึงแก่กรรม บิดาเด็กจึงยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ซึ่งศาลเห็นว่า แม้ข้อตกลงการหย่าจะตกลง ให้เด็กอยู่ในอำนาจปกครองของมารดาที่ตามก็เป็นเพียงตกลงให้มารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง เด็กเพียงผู้เดียวเท่านั้น บิดาไม่ได้ถูกถอนอำนาจปกครองที่มีต่อเด็กแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อมารดา เด็กถึงแก่กรรม อำนาจปกครองจึงตกแก่บิดาตามมาตรา ๑๕๖๖ (๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ผู้ร้อง (บิดาเด็ก) จึงมีสิทธิใช้อำนาจปกครองเด็กตามกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องใช้สิทธิ ทางศาลอีกตามมาตรา ๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งคณะกรรมการฯ มีความเห็น ตามคำพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่า เมื่อมารดาเด็กซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง ถึงแก่กรรม อำนาจปกครองจึงตกแก่บิดาโดยผลของกฎหมาย บิดาเด็กจึงมีอำนาจให้ความยินยอม ในการรับบุตรบุญธรรมได้

(๑.๔) ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑)^{*} เรื่อง การขอเปลี่ยนแปลง ข้อตกลงในเรื่องการใช้อำนาจปกครองบุตรในบันทึกหลังทะเบียนการหย่าในการณีการหย่าโดยความ ยินยอม (เรื่องเสร็จที่ ๘๓/๒๕๕๔) โดยได้พิจารณาข้อความในบันทึกท้ายการหย่าซึ่งไม่ได้เขียนตาม ตัวบทกฎหมายแล้วมีความเห็นว่า ถ้าระบุว่าบุตรอยู่ในความดูแลของฝ่ายหญิงเท่านั้น มิได้มีข้อความ โดยชัดแจ้งว่าทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันให้ใครเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตร จึงยังไม่อาจถือได้ว่าบิดา มารดาได้ให้ความตกลงกันให้ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรแต่ผู้เดียว ดังนั้น ให้ถือว่าอำนาจ ปกครองยังอยู่กับทั้งสองฝ่าย

(๒) กรณีนางสาวจินตนา ลาบุญ หรือ ลาว บุคคลต่างด้าว สัญชาติพม่าได้สวมตัวทำบัตร ประจำตัวประชาชนชื่อนางสาวอังสนา สมครอง และจดทะเบียนสมรสกับอนันชัย แซ่สี ที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก และได้ยื่นเรื่องขอรับเด็กชายณรงศ์ฤทธิ์ จิตตานุปกรณ์ เป็นบุตรบุญธรรม โดยคณะ อนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประจำจังหวัดตากได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๔ อนุมัติให้ผู้ขอทั้งสองจดทะเบียนรับเด็กดังกล่าวเป็นบุตรบุญธรรม และผู้ขอได้ดำเนินการ จดทะเบียนรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรมเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ต่อมาภายหลังตรวจสอบ พบว่าผู้ขอฝ่ายหญิงได้

*คำพิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางที่ ๑๐๐๓/๒๕๕๐

^{*}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในเรื่องการใช้อำนาจปกครองบุตรในบันทึก หลังทะเบียนการหย่าในการณีการหย่าโดยความยินยอม ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๖๐๑/๐๒๕๔ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ปลอมแปลงเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจึงหารือว่า กรณีดังกล่าวผู้ขอจะยังคงรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อไปได้หรือไม่ และหากไม่สามารถรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อไปได้จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

ข้อหารือดังกล่าว คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ มีความเห็นว่า กรณีคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประจำจังหวัดตากมีมติอนุมัติให้นายธนันชัย และนางอังสนา แซ่ลี จดทะเบียนรับเด็กชายณรงค์ฤทธิ์ จิตตานุปกรณ์ เป็นบุตรบุญธรรม เป็นการอนุมัติตามเอกสารหลักฐานจากข้อเท็จจริงในขณะนั้นว่า ผู้ขอทั้งสองเป็นบุคคลสัญชาติไทยและมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดตาก แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังว่า ผู้ขอฝ่ายหญิงเป็นบุคคลต่างด้าวและได้ปลอมแปลงเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน คณะอนุกรรมการฯ จึงไม่มีอำนาจอนุมัติการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เพราะคณะอนุกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและมีมติเฉพาะคนสัญชาติไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย แต่การที่คณะอนุกรรมการฯ อนุมัติให้ผู้ขอทั้งสองจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังกล่าว เป็นการสำคัญผิดในสาระสำคัญว่าผู้ขอทั้งสองเป็นคนสัญชาติไทย เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ขอฝ่ายหญิงไม่ใช่บุคคลสัญชาติไทย คณะอนุกรรมการฯ สามารถยกเลิกการรับบุตรบุญธรรมของผู้ขอฝ่ายหญิงได้ แต่เนื่องจากกรณีนี้ผู้ขอได้ดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเรียบร้อยแล้ว และนายทะเบียนไม่มีอำนาจที่จะเพิกถอนทะเบียนนั้นเว้นแต่จะได้รับคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้เพิกถอนทะเบียนดังกล่าว ซึ่งการยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการเพิกถอนทะเบียนนั้นผู้มีส่วนได้เสียจะต้องเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง ดังนั้น การเพิกถอนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมของนางอังสนา จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๕๙๘/๓๑ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ที่ว่ากรณีบิดามารดาเด็กหย่าร้างโดยมีข้อตกลงการหย่าระบุให้บุตรอยู่ในความปกครองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นการถอนอำนาจปกครองของอีกฝ่ายหนึ่งหรือไม่เห็นว่าการนิยามารดาเด็กหย่าโดยความยินยอมนั้น ตามมาตรา ๑๕๒๐^๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง

^๔ มาตรา ๑๕๒๐ ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้สามีภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด

ในการนิยามาโดยคำพิพากษาของศาล ให้ศาลซึ่งพิจารณาคดีฟ้องหย่านั้นชี้ขาดด้วยว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ในการพิจารณาชี้ขาดศาลเห็นว่ามิใช่เหตุที่จะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสนั้นได้ตามมาตรา ๑๕๔๒ ศาลจะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสและส่งให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ปกครองก็ได้ ทั้งนี้ ให้ศาลคำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์ของบุตรนั้นเป็นสำคัญ

และพาณิชย์ กำหนดให้สามีกิรียาสามารถทำความตกลงเป็นหนังสือว่าให้ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรได้ ซึ่งการที่จะถือว่าความตกลงนั้นมีผลเป็นการถอนอำนาจปกครองของอีกฝ่ายหนึ่งตามมาตรา ๑๕๖๖ (๖)^๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องเป็นกรณีที่ได้มีการทำข้อตกลงการหย่าซึ่งมีข้อความโดยชัดแจ้งว่าทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันให้ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตร กรณีการทำบันทึกข้อตกลงไว้โดยระบุแต่เพียงว่าให้บุตรอยู่ในความปกครองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น ซึ่งไม่มีข้อความโดยชัดแจ้งว่าทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันให้ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรจึงยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการทำความตกลงกันให้ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรแต่ผู้เดียวตามมาตรา ๑๕๖๐ วรรคหนึ่ง” แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังที่คณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้เคยวินิจฉัยว่า ถ้าระบุว่าบุตรอยู่ในความดูแลของฝ่ายใดเท่านั้น ยังไม่อาจถือว่าบิดามารดาได้ทำความตกลงให้ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรแต่ผู้เดียว (เรื่องเสร็จที่ ๘๓/๒๕๔๔)^๗ ดังนั้น กรณีตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวยังไม่ได้ว่าเป็นการถอนอำนาจปกครองของอีกฝ่ายหนึ่ง

สำหรับในกรณีที่มีการบันทึกข้อตกลงการหย่าไว้ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งมีผลเป็นการถอนอำนาจปกครองของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น หากต่อมาฝ่ายที่มีอำนาจปกครองบุตรตามบันทึกข้อตกลงการหย่าถึงแก่กรรม อำนาจปกครองบุตรจะตกแก่อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ คณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) เห็นว่า กรณีสามีกิรียาหย่าโดยความยินยอมโดยมีการทำความตกลงกันให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรซึ่งมีผลเป็นการถอนอำนาจปกครองของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น เป็นการถอนอำนาจปกครองเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่อำนาจปกครองบุตรอยู่กับฝ่ายที่กำหนดไว้ในบันทึกข้อตกลงการหย่าตามมาตรา ๑๕๖๖ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะเหตุว่าบันทึกข้อตกลงดังกล่าวเป็นเรื่องเฉพาะตัวของบิดามารดาในช่วงระยะเวลาที่ทั้งสองฝ่ายยังมีชีวิตอยู่ ฉะนั้น เมื่อบิดาหรือมารดาฝ่ายที่มีอำนาจปกครองบุตรแต่เพียงฝ่ายเดียวตามบันทึกข้อตกลงการหย่าถึงแก่กรรม จึงมีผลให้อำนาจปกครองบุตรนั้นกลับไปเป็นของบิดาหรือมารดาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งยังมีชีวิตอยู่

^๖ มาตรา ๑๕๖๖ บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้ อำนาจปกครองของบิดามารดา อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) มารดาหรือบิดาตาย
- (๒) ไม่นั่นนอนว่ามารดาหรือบิดามีชีวิตอยู่หรือตาย
- (๓) มารดาหรือบิดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) มารดาหรือบิดาต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเพราะจิตฟั่นเฟือน
- (๕) ศาลสั่งให้อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดา
- (๖) บิดาและมารดาตกลงกันตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

ประเด็นที่สอง ที่ว่ากรณีบุคคลต่างด้าวได้สวมทำบัตรประจำตัวประชาชนและจดทะเบียนสมรสกับชายผู้มีสัญชาติไทยได้ยื่นเรื่องขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้มีมติอนุมัติให้ผู้ขอทั้งสองจดทะเบียนรับเด็กดังกล่าวเป็นบุตรบุญธรรม และผู้ขอได้ดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว ต่อมาตรวจสอบพบว่าผู้ขอฝ่ายหญิงเป็นบุคคลต่างด้าวผู้ขอจะยังคงรับบุตรบุญธรรมต่อไปได้หรือไม่ และหากไม่สามารถรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต่อไปได้จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

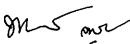
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่าข้อหารือในประเด็นนี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าคำสั่งของคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประจำจังหวัดตากที่สั่งให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้นั้นเป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่ เพราะหากเป็นคำสั่งทางปกครองการเปลี่ยนแปลงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองด้วย ดังนั้น เพื่อให้การตอบข้อหารือเป็นไปอย่างรอบคอบจึงมีคำสั่งให้เสนอประเด็นดังกล่าวให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพิจารณา

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในกรณีนี้ ผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ขอเด็กจากบิดามารดามาเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเด็กอายุ ๑๑ ปี จึงได้มายื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่แล้วได้รับการอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และได้เลี้ยงดูเด็กต่อมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่หารือมานี้ คณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประจำจังหวัดตากมีอำนาจพิจารณาอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเฉพาะผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่มีสัญชาติไทยและมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ซึ่งในการอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้พิจารณาแล้วว่าบิดามารดาของเด็กให้ความยินยอม และได้ผ่านการทดลองเลี้ยงดูเด็กแล้วเห็นว่าความเหมาะสมที่จะให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ข้อเท็จจริงในคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมว่า คู่สมรสฝ่ายชายซึ่งมีสัญชาติไทยเป็นผู้ยื่นคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม แต่คู่สมรสฝ่ายหญิงที่เป็นคนต่างด้าวซึ่งปลอมแปลงบัตรประจำตัวประชาชนนั้นได้ลงนามในคำขอด้วย โดยไม่ได้รับฐานะว่าเป็นผู้ยื่นคำขอร่วมด้วยหรือเป็นผู้ให้ความยินยอม จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การลงนามในคำขอดังกล่าวนั้นเป็นการลงนามในฐานะใด เนื่องจากถ้าเป็นการลงนามในฐานะผู้ยื่นคำขอร่วม ย่อมทำให้การอนุมัติของคณะอนุกรรมการฯ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าคู่สมรสฝ่ายหญิงเป็นคนต่างด้าวในขณะที่ทำคำสั่งทางปกครองแล้ว คณะอนุกรรมการฯ คงจะไม่อนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม แต่ถ้าหากการลงนามในฐานะผู้ให้ความยินยอมแล้ว การอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมย่อมสมบูรณ์ ในกรณีนี้

คณะกรรมการฯ ได้อนุมัติให้คู่สมรสทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จึงต้องตีความในทางที่เป็นคุณเพื่อประโยชน์ของเด็กผู้เป็นบุตรบุญธรรม โดยถือว่าคู่สมรสฝ่ายหญิงลงนามในคำขอในฐานะผู้ให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และการอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมย่อมสมบูรณ์ในส่วนของคุณสมรสฝ่ายชาย ดังนั้น จึงไม่ต้องเพิกถอนการอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีนี้

อนึ่ง คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีข้อสังเกตว่า ในเรื่องการเพิกถอนการอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และสั่งให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมอบเด็กนั้นคืนแก่บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น มิใช่จะพิจารณาเพียงเรื่องความไม่ชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองแล้วทำการเพิกถอนการอนุมัติ แต่ต้องพิจารณาเรื่องอื่นประกอบด้วย เช่น ความสัมพันธ์ของบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรบุญธรรมว่ามีความผูกพันระหว่างกันเพียงใด สภาพความเป็นอยู่ของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมเป็นเช่นใด สุขภาพพลานามัย ความเจริญหรือสวัสดิภาพของบุตรบุญธรรมเป็นอย่างไร ถ้าไม่เพิกถอนการอนุมัติแล้วจะกระทบกระเทือนต่อประโยชน์สาธารณะ ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือสวัสดิภาพของบุตรบุญธรรมหรือไม่ ซึ่งถ้าพิจารณาแล้วไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะเพิกถอน เพราะการเพิกถอนจะไม่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ความเจริญ หรือสวัสดิภาพของบุตรบุญธรรม หรือเพราะเหตุอื่นใดตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเพิกถอนการอนุมัติให้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๗

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว.๑๘๑๔๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม ๑๐๒๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เรื่อง การกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการลดระยะเวลาการปฏิบัติราชการ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการลดระยะเวลาการปฏิบัติราชการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ระหว่างกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กับกรมการปกครอง และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ โดยในส่วนของกรมการทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ณ สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนเขต กำหนดระยะเวลาการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม แต่ละรายให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๓๐ นาที รายละเอียดปรากฏตามบันทึกข้อตกลงที่ส่งมาพร้อมนี้

ดังนั้น เพื่อให้การบริการประชาชนเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตามนโยบายของรัฐบาล จึงให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนเขต ทุกแห่งทราบและถือปฏิบัติในการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ภายในระยะเวลาที่กำหนดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายณัฏฐ์ กล้วยานมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๕
โทรสาร ๐-๒๗๔๑-๗๐๔๓

**บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการกำหนด
 วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการลดระยะเวลา การปฏิบัติราชการ
 การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
 ระหว่าง
 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
 กับ
 หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
 พ.ศ. ๒๕๕๑**

เพื่อให้การปฏิบัติงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มีการกำหนดขั้นตอน ระยะเวลาและหลักเกณฑ์การพิจารณาอย่างชัดเจน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้จัดทำบันทึกข้อตกลงฉบับนี้เพื่อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติราชการในการลดระยะเวลาการปฏิบัติราชการ เพื่อให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ ๑ ขอบเขตข้อตกลงนี้ให้ใช้กับกระบวนการลดระยะเวลาขั้นตอน งานการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่มีลักษณะการปฏิบัติงานที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการปกครอง กองบัญชาการตำรวจสันติบาล กรมการกงสุลและกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๒ การลดระยะเวลา ขั้นตอนการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสอบสภาพความเป็นอยู่ของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ที่มีภูมิลำเนาหรือมีถิ่นที่อยู่ในส่วนภูมิภาคแล้วแต่กรณี หรือขอข้อมูลเพิ่มเติมและรายงานผลการทดลองเลี้ยงดู

๒) กรมการปกครอง ตรวจสอบทะเบียนสมรส / การหย่า และจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

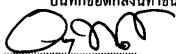
๓) กองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตรวจสอบพฤติการณ์บุคคลทางด้านความมั่นคงของผู้ขอรับเด็กชาวต่างประเทศ กรณีมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

๔) กรมการกงสุล รับคำขอดำเนินการออกหนังสือเดินทางให้กับเด็กในความอุปการะของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และองค์การสวัสดิภาพเด็ก ๔ แห่ง

๕) กรุงเทพมหานคร จัดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

ขั้นตอนดำเนินการ	ระยะเวลา/วันทำการ
๑. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
- รายงานการเยี่ยมบ้าน / ข้อมูลเพิ่มเติม	๕๐ วัน
- ส่งรายงานผลการทดลองเลี้ยงดูเด็กหลังจากครบกำหนด	๓๐ วัน
๒. กรมการปกครอง	
- ตรวจสอบทะเบียนสมรส / ทะเบียนหย่า	๑๔ วัน
- จัดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	๓๐ นาที
๓. กองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	
- ตรวจสอบพฤติการณ์บุคคลทางด้านความมั่นคง	๓๐ วัน
๔. กรมการกงสุล	
- รับคำขอและออกหนังสือเดินทางให้กับเด็ก	๔ วัน
๕. กรุงเทพมหานคร	
- จัดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	๓๐ นาที

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(นายวัลลภ พลอยทับทิม)

ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์
ผู้แทนกรุงเทพมหานคร

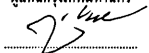
(นางพนิดา กัญญา ณ อยู่ธาดา)

อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

(นายรัฐพล มีธนาถาวร)

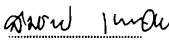
รองปลัดกรุงเทพมหานคร

(นายอวยชัย อินทร์นาค)

ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป

ผู้แทนอธิบดีกรมการปกครอง

(นายสมชาย เกาเจริญ)

รองอธิบดีกรมการกงสุล

ผู้แทนอธิบดีกรมการกงสุล

(พลตำรวจตรี พิเชษฐ พลแจ่มใส)

ผู้บังคับการ กองบังคับการอำนาจการ

กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

ผู้แทนผู้บัญชาการ

กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

ทะเลเปลี่ยนเล็กรับบุตรบุญธรรม

ที่ มท ๐๓๑๓/๒๖๗๔๔

กรมการปกครอง

๗ กันยายน ๒๕๐๘

เรื่อง การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม

เรียน อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

อ้างถึง หนังสือ ที่ มท ๐๗๐๖/๒๐๙๔๕ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๐๘

ตามที่แจ้งไว้ว่า นายพิมล กับนางแสงจันทร์ กาฬสืห์ ได้จดทะเบียนรับเด็กชายตั้ง สหรัตน์ ซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไทไว้เป็นบุตรบุญธรรม ที่สำนักทะเบียนอำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๐๔ โดยมีนายศิริ สุขจรัส นักสังคมสงเคราะห์โท ผู้ปกครองตามคำสั่งของศาลเป็นผู้ให้ความยินยอม บัดนี้ผู้รับทั้งสองคนไม่ประสงค์จะอุปการะเลี้ยงดูเด็กชายตั้ง สหรัตน์ เป็นบุตรบุญธรรมอีกต่อไป กรมประชาสงเคราะห์ จึงเห็นควรจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมแต่โดยที่ในขณะนี้ นายพิมล กาฬสืห์ ได้ถูกศาลพิพากษาให้จำคุกอยู่ในเรือนจำคลองเปรม อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร มีกำหนด ๕ ปี ไม่สามารถจะออกไปดำเนินการจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมที่สำนักทะเบียน อำเภอได้ จึงขอให้กรมการปกครองสั่งนายทะเบียนอำเภอให้ไปดำเนินการจดทะเบียนเลิกรับ บุตรบุญธรรมนอกสำนักทะเบียนให้กรณีพิเศษ นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอมีอำนาจและหน้าที่ไปดำเนินการจดทะเบียน ครอบครัวนอกสำนักทะเบียนได้เพียง ๒ ประเภทเท่านั้น คือ การจดทะเบียนสมรสและการ จดทะเบียนรับรองบุตร ส่วนการจดทะเบียนประเภทอื่น นายทะเบียนอำเภอไม่มีอำนาจหน้าที่ไป ดำเนินการจดนอกสำนักทะเบียนได้ แต่ถ้ากรมประชาสงเคราะห์จะขอให้กรมราชทัณฑ์สั่ง เจ้าหน้าเรือนจำคลองเปรมควบคุมตัวนายพิมล กาฬสืห์ ให้ไปยื่นคำร้องขอจดทะเบียนเลิกรับ บุตรบุญธรรมที่สำนักทะเบียนอำเภอ หรือถ้าขัดข้องในทางปฏิบัติก็จำเป็นต้องฟ้องศาลเพื่อขอให้สั่ง

เลือกรับบุตรบุญธรรมตามนัยมาตรา ๑๕๙๘ (๒) และ (๔) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
บรรพ ๕ ก็จะเป็นการจัดข้อขัดข้องดังกล่าวได้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ส. วิไลจิต

(นายสนิท วิไลจิต)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ มท ๐๔๐๒/๗๘๙๓๒

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๔

เรื่อง การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดอุดรธานี ที่ อต ๐๐๑๖/๙๑๔๐ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๓๔

ตามที่ได้หารือแนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม กรณีของนางสาวเจียมรัตน์ วิชัยวงศ์ ดังความละเอียดเป็นที่ทราบแล้ว นั้น

กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีบุตรบุญธรรมจะขอจดทะเบียนยกเลิกฐานะความเป็นบุตรบุญธรรม จะกระทำได้เฉพาะแต่การตกลงกันในระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมทั้งสองฝ่ายหรืออีกนัยหนึ่งก็โดยอำนาจศาล ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๔๘/๓๑ หรือ ๑๕๔๘/๓๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น กรณีตามข้อเท็จจริงนี้ ผู้รับบุตรบุญธรรมเสียชีวิตแล้ว บุตรบุญธรรมจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการตามมาตรา ๑๕๔๘/๓๑ ได้ ส่วนในประเด็นที่สอง การระงับบิดามารดาของบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) มีความมุ่งหวังเกี่ยวพันกับการแสดงสัญชาติของบุคคลผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านชื่อของบิดามารดาของบุคคลในทะเบียนบ้าน จึงต้องเป็นชื่อบิดามารดาผู้ให้กำเนิดตามความเป็นจริงของบุคคลผู้มีชื่อในทะเบียนบ้าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนอำเภอเมืองอุดรธานีถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ อต ๐๐๑๖/๙๑๔๐

ศาลากลางจังหวัดอุดรธานี

ถนนอธิปัตย์ อต ๔๑๐๐๐

๒๐ มีนาคม ๒๕๓๔

เรื่อง การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอเมืองอุดรธานี ที่ อต ๐๑๑๖/๑๑๔๑ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

ด้วยจังหวัดได้รับแจ้งจากอำเภอเมืองอุดรธานีว่า อำเภอได้หารือกรณี น.ส. เจียมรัตน์ วิชัยวงศ์ บุตรบุญธรรมของ นายโทน วิชัยวงศ์ ยื่นขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๕๔๘/๓๑ กำหนดการเลิกรับบุตรบุญธรรมว่า ถ้าบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว จะเลิกโดยความตกลงกันในระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมเมื่อใดก็ได้ แต่นายโทน วิชัยวงศ์ ผู้รับบุตรบุญธรรม ได้เสียชีวิตไปแล้ว อำเภอจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร ซึ่งในกรณีดังกล่าว จังหวัดเห็นว่าเมื่อบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว บุตรบุญธรรมจึงมีสิทธิเฉพาะตัวที่จะจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมได้ ฉะนั้น หากผู้รับบุตรบุญธรรมถึงแก่กรรม บุตรบุญธรรมก็มีสิทธิจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมได้ โดยเป็นการทำนิติกรรมฝ่ายเดียว นอกจากนั้นตามประมวลกฎหมายดังกล่าว มาตรา ๑๕๔๘/๒๔ ก็ระบุว่า บุตรบุญธรรมย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรม แต่ไม่สูญเสียสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่กำเนิดมา ในกรณีเช่นนี้ให้บิดา มารดา โดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองนับแต่วันเวลาที่เด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้วและตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร สำหรับสำนักทะเบียนในเขตปฏิบัติการตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๔ ข้อ ๒๑๖ (๑๑) ระบุ รายการมารดา บิดา ผู้ให้กำเนิด ฉะนั้น กรณีที่ผู้ร้องอ้างว่าตามสำเนาทะเบียนบ้านในช่องความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว มีข้อความระบุฐานะของตนเป็นบุตรบุญธรรม และผู้ร้องยังอ้างอีกว่าเจ้าหน้าที่ของสถานทูตสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย ไม่ออกหนังสือเข้าเมืองให้โดยอ้างเหตุขัดข้องว่า ผู้ร้องมีชื่อบิดา

๒ คน จะต้องมีหลักฐานการจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม จึงไม่น่าจะถูกต้อง บิดาของ
 น.ส. เจียมรัตน์ วิชัยวงศ์ ตามหลักฐานเอกสารของทางราชการต้องเป็นบิดา ผู้ให้กำเนิดมิใช่
 บิดา ที่เป็นผู้รับบุตรบุญธรรม จังหวัดจึงขอหารือว่า ความเห็นของจังหวัดดังกล่าวจะถูกต้องหรือไม่
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

มนไท ประมูลจักโก
 (นายมนไท ประมูลจักโก)
 ปลัดจังหวัด ทำการแทน
 ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

ทะเบียนฐานะของภริยา

ที่ ๔๖/๒๕๔๒

กรมมหาดไทย

๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๒

เรื่อง ซ้อมความเข้าใจการบันทึกฐานะภริยา

จาก อธิบดีกรมมหาดไทย

ถึง คณะกรรมการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่า การจดทะเบียนบันทึกฐานะภริยาและบันทึกฐานะแห่งครอบครัวของชนชาวต่างประเทศ ตามที่สำนักทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอต่างๆ ได้จัดทำไปแล้วนั้น ยังไม่ชอบด้วยความประสงค์ของกฎหมาย การจดทะเบียนบันทึกฐานะและบันทึกฐานะแห่งครอบครัวให้พึงเข้าใจว่า นายทะเบียนรับดำเนินการได้เฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องแก่คนในบังคับไทย อันอยู่ภายในขอบเขตของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ฉะนั้นให้ท่านสั่งคณะกรรมการอำเภอถือเป็นระเบียบปฏิบัติสืบไป

ขอแสดงความนับถือ

ปทุมเทวาภิบาล

(รอ. พระปทุมเทวาภิบาล)

ผู้รักษาการในตำแหน่ง

ทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๔๓๒

กรมการปกครอง
ถนนอิฐางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๑

เรื่อง การขอการแก้ไขรายการชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด เว้นปัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๒๗๗ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๑

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๓๖๐๒๐ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๓๑

พร้อมนี้ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๓๖๐๒๐ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๓๑ ตอบหนังสือขอการแก้ไขรายการชื่อสกุลของกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๒๗๗ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๑ มาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนอำเภอ และกิ่งอำเภอถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ยุวรัตน์ กมลเวชช

(นายยุวรัตน์ กมลเวชช)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร.(๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

ทะเบียนครอบครัว ๕/๒๕๓๑

ที่ กท ๐๓๐๗/๑๒๗๗

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
ถนนดินสอ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๔ มกราคม ๒๕๓๑

เรื่อง การขอการแก้ไขรายการชื่อสกุล

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๕ ฉบับ

ด้วยสำนักงานเขตพระโขนงรายงานว่าได้รับคำร้องจากนางปัทมาวดี รือบั่น (อุตตะมะโยธิน) ขอแก้ ชื่อสกุลจาก “รือบั่น” เป็น “อุตตะมะโยธิน” โดยได้นำสำเนาคำพิพากษาคดีหย่าร้างระหว่าง นางปัทมาวดี รือบั่น โจทย์ นายอาร์โนลด์ ที รือบั่น จำเลย ของศาล ณ มลรัฐชวยอแกน รัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกา มาแสดงเป็นหลักฐาน สำนักงานเขตพระโขนง ได้ทำการตรวจสอบหลักฐานแล้วปรากฏว่า เดิมผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่บ้าน เลขที่ ๑๔ ซอยไชยยศ แขวงคลองเตย เขตพระโขนง ใช้ชื่อและสกุลว่า น.ส.ปัทมาวดี อุตตะมะโยธิน ได้แจ้งย้ายออกไปอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๒๑ ต่อมาผู้ร้องได้แจ้งย้ายเข้าในทะเบียนบ้าน เลขที่ ๒๕๙/๗๕ แขวงพระโขนง เขตพระโขนง โดยใช้ชื่อและสกุลว่า “นางปัทมาวดี รือบั่น” ตามหลักฐานหนังสือเดินทางเลขที่ พี ๓๔๗๖๙ ออกให้ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงวอชิงตัน ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าผู้ร้องมิได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย แต่ได้สมรสและหย่าร้างตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา สำนักงานเขตฯ จึงหาถือว่า นายทะเบียนเขตจะแก้ไขชื่อสกุลผู้ร้องในทะเบียนบ้านดังกล่าว โดยอาศัยหลักฐานคำพิพากษาคดีหย่าร้าง ซึ่งผู้ร้อง นำมาแสดงจะชอบด้วยระเบียบวิธีปฏิบัติหรือไม่ ประการใด

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีผู้ร้องขอกลับใช้ชื่อสกุลเดิมนั้นเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (พ.ร.บ.ชื่อนุคคล) แต่โดยเหตุที่ผู้ร้องนำคำพิพากษาต่างประเทศเป็นหลักฐานประกอบการแก้ไขกลับใช้ชื่อสกุลเดิม จึงมีประเด็นที่จะพิจารณา ๒ ประการ คือ

๑. นายทะเบียนจะใช้คำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ซึ่งได้แปลเป็นภาษาไทย แล้วเป็นหลักฐานประกอบการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน (ชื่อสกุล) จะได้หรือไม่

เห็นว่าไม่มีการสั่งการกำหนดวิธีปฏิบัติไว้แต่อย่างใด จึงเห็นสมควรที่กระทรวงมหาดไทยจะได้สั่งการต่อไป

๒. หากผลการพิจารณาตามข้อ ๑ ปรากฏว่าไม่สามารถใช้คำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เป็นหลักฐานในการแก้ไขรายการได้

เห็นว่า อาจจะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ บันทึกฐานะแห่งครอบครัว ระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๘๓ ข้อ ๖๒ ข้อ ๖๔ เพื่อให้ได้หลักฐานที่ชอบด้วยระเบียบกฎหมายไทย

ขั้นตอนที่ ๒ แก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน โดยใช้สำเนาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวเป็น พยานหลักฐาน

ฉะนั้น จึงเรียนหาหรือมาว่า ความเห็นของกรุงเทพมหานครทั้ง ๒ ประเด็นถูกต้องหรือไม่ ประการใด

กรุณาแจ้งไปให้ทราบโดยด่วนด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ศรีสิทธิ์ วาลิกศิริ

(นายศรีสิทธิ์ วาลิกศิริ)

รักษาการในตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร.๒๒๔๒๔๔๐

ที่ มท ๐๔๐๒/๓๖๐๒๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๙ เมษายน ๒๕๓๑

เรื่อง ทาหรือการแก้ไขรายการชื่อสกุล

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๒๗๗ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๑

ตามที่ได้แจ้งว่านางปัทมาวดี รือบั่น ร้องขอต่อสำนักงานเขตพระโขนง ขอแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้านจาก “รือบั่น” ชื่อสกุลของสามี เป็น “อุตตมะโยธิน” ชื่อสกุลเดิม โดยนำเสนอคำพิพากษายำร้างของศาล ณ มลรัฐชบอยแก่น รัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกา มาแสดงเป็นหลักฐาน จึงหาถือว่า นายทะเบียนจะใช้คำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ซึ่งได้แปลเป็นภาษาไทยแล้ว เป็นหลักฐานประกอบการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านได้หรือไม่ หากดำเนินการดังกล่าวไม่ได้ จะใช้วิธีการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖๒ และข้อ ๖๔ แล้วใช้บันทึกฐานะแห่งครอบครัวเป็นหลักฐานแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านได้หรือไม่ นั้น

กรมการปกครองขอเรียนว่า กรณีนางปัทมาวดี รือบั่น ขอแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน โดยมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศมาแสดงนี้ ให้นายทะเบียนแนะนำนางปัทมาวดี รือบั่น ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนพร้อมแนบสำเนาคำพิพากษายำร้างของศาลแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีคำรับรองถูกต้อง กับมีคำแปลภาษาไทยซึ่งผู้ร้องจัดทำมาพร้อมเสร็จ แล้วให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ตามนัยระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖๒-๖๔ แล้วใช้หลักฐานการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน จากชื่อสกุล “รือบั่น” ไปใช้ชื่อสกุล “อุตตมะโยธิน” ซึ่งเป็นชื่อสกุลเดิมของตน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งสำนักงานเขตพระโขนงถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

ยุวรัตน์ กมลเวชช

(นายยุวรัตน์ กมลเวชช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร.๒๔๑๒๖๘๖ ๒๔๒๐๗๓๖

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๙๓๓

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ มิถุนายน ๒๕๓๖

เรื่อง การจดทะเบียนการสมรสในต่างประเทศ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยกองตำรวจสันติบาล ๒ ได้มีหนังสือหรือสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กรณีการจดทะเบียนการสมรสในต่างประเทศของนางสุจินต์ คำด้วง บุคคลสัญชาติไทยจดทะเบียนการสมรสกับสามีสัญชาติจีน (ไต้หวัน) ตามกฎหมายประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) นั้น จะถือว่าเป็นการถูกต้องตามกฎหมายของไทยหรือไม่ และจะนำมาใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการรับคำขอสละสัญชาติไทยหรืออื่นๆ ตามที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ. สัญชาติไทยได้หรือไม่เพียงใด หากไม่เป็นการถูกต้องจะปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร จึงจะเป็นการถูกต้องตามกฎหมายไทย

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๔๕๙ บัญญัติไว้ว่า การสมรสในต่างประเทศระหว่างคนที่มีสัญชาติไทยด้วยกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทย จะทำตามแบบที่กำหนดไว้ตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายแห่งประเทศนั้นก็ได้ ดังนั้น กรณีของนางสุจินต์ คำด้วง บุคคลสัญชาติไทย จดทะเบียนการสมรสกับสามีสัญชาติจีน (ไต้หวัน) ตามกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) นายทะเบียนของไทยไม่สามารถตรวจสอบความสมบูรณ์ของการสมรสในต่างประเทศแบบที่กฎหมายประเทศนั้นๆ กำหนดได้ เนื่องจากการสมรสดังกล่าวจะต้องสมบูรณ์หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับสมรสนั้นว่าได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายของประเทศนั้นกำหนดไว้หรือไม่หากการสมรสมีความถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎหมายต่างประเทศแล้ว คู่สมรสก็ไม่ต้องจดทะเบียนการสมรสตามกฎหมายไทยอีก

อย่างไรก็ตาม หากต้องการจะนำหลักฐานการสมรสซึ่งอ้างว่าได้จดทะเบียนการสมรสกันตามกฎหมายสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ไปใช้ประกอบในการยื่นคำขอสละสัญชาติไทยหรืออื่นๆ นางสุจินต์ ควรจะต้องนำหลักฐานการสมรสซึ่งแปลเป็นภาษาไทย และมีคำรับรองคำแปลโดยสถานทูตไทยหรือกระทรวงการต่างประเทศไทย พร้อมบัตรประจำตัวประชาชนของตนเอง

ไปยื่นคำร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัวต่อนายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ เขต สถานทูต หรือสถานกงสุลไทยแห่งใดก็ได้ แล้วขอสำเนาหลักฐานการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวดังกล่าว นำไปใช้เป็นหลักฐานประกอบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร.(๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๐๒/๔๓๖๐๐

กรมการปกครอง

ถนนอิสรภาพ กท ๑๐๒๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

เรื่อง การขอแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสระบุรี ที่ สป ๐๐๑๖/๑๔๐๓๐ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๓๖

ตามที่ขอหารือกรณีนางพนิดา ขอสบาค ได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการชื่อสกุลจาก “ขอสบาค” เป็น “พะลึง” ซึ่งเป็นชื่อสกุลเดิมก่อนการสมรส โดยอ้างว่าได้จดทะเบียนสมรสกับ นายโครส เวอร์เนอร์ ขอสบาค ชาวเยอรมันที่ประเทศเดนมาร์ก และได้นำหลักฐานดังกล่าวมาขอแก้ไขชื่อสกุลจาก “พะลึง” เป็น “ขอสบาค” โดยมีได้บันทึกฐานะแห่งครอบครัว ตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๘๓ ข้อ ๖๒ และ ๖๔ ว่า จะดำเนินการอย่างไร นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ บัญญัติว่าหญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี ดังนั้น การที่นางพนิดา ขอสบาค ได้รับอนุญาตให้แก้ไขชื่อสกุลจาก “พะลึง” เป็น “ขอสบาค” ตามหลักฐานการจดทะเบียนการสมรสตามกฎหมายต่างประเทศ ย่อมสามารถทำได้ แม้จะมีได้บันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๘๓ ข้อ ๖๒ และ ๖๔ ก็ไม่ทำให้ความสมบูรณ์ของการสมรสสิ้นสุดลงหากการสมรสนั้นมีความถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎหมายต่างประเทศแล้ว ซึ่งการที่ระเบียบกำหนดไว้บันทึกฐานะแห่งครอบครัวก็เพื่อให้ปรากฏหลักฐานในการพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีที่เป็นคนสัญชาติไทยกับคนต่างประเทศเท่านั้น

ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่าหญิงหม้ายโดยการหย่าให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ดังนั้นหากนางพนิดา ขอสบาค ต้องการกลับมาใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ก็จะต้องหย่าขาดจากสามีแล้ว จึงดำเนินการยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน ต่อนายทะเบียน ซึ่งหลักฐานเอกสารที่จะยื่นประกอบนั้น ถ้าเป็นเอกสารของต่างประเทศ ควรแนะนำ

ให้นางพนิดา ขอสวาค ยื่นคำร้องขอขึ้นทูลฐานะแห่งครอบครัว ตามระเบียบการจดทะเบียน
ครอบครัว พ.ศ. ๒๔๘๓ ข้อ ๖๒-๖๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอวิหารแดงถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการ

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๙๓

ที่ สป ๐๐๑๖/๑๔๐๓๐

ศาลากลางจังหวัดสระบุรี

ถนนพชัยณรงค์สงคราม สป ๑๔๐๐๐

๒๔ กันยายน ๒๕๓๖

เรื่อง การขอการแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔ แผ่น

ด้วยอำเภอวิหารแดงได้หารือกรณีนางพนิดา ขอสบาค ได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการชื่อสกุลจาก “ขอสบาค” เป็น “พะลั่ง” ซึ่งเป็นชื่อสกุลเดิมก่อนสมรส โดยอ้างว่าได้จดทะเบียนสมรสกับนายโครส เวอร์เนอร์ ขอสบาค ชาวเยอรมันที่ประเทศเดนมาร์ก และได้นำหลักฐานการจดทะเบียนสมรสดังกล่าวมาขอแก้ไขรายการชื่อสกุลของตนเองจาก “พะลั่ง” เป็น “ขอสบาค” โดยมีได้จดทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ตามระเบียบข้อ ๖๒ และ ๖๔ แห่งระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๘๓ แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันทั้งคู่มิได้อยู่กินฉันท์สามีภริยามาเป็นเวลา ๕ ปี ทางอำเภอได้หารือว่าการดำเนินการแก้ไขโดย

๑. นางพนิดา ขอสบาค ได้รับอนุญาตให้แก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้านจาก “พะลั่ง” เป็น “ขอสบาค” ตามหลักฐานการจดทะเบียนสมรสต่างประเทศแล้ว การที่จะขอแก้ไขรายการชื่อสกุลจาก “ขอสบาค” เป็น “พะลั่ง” ชื่อสกุลเดิม ก็ควรที่จะขอหย่าขาดจากนายโครส เวอร์เนอร์ ขอสบาค ตามกฎหมายต่างประเทศแล้วนำหลักฐานการหย่ามาขอจดทะเบียนฐานะแห่งครอบครัวเพื่อขอแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน

๒. การที่นางพนิดา ขอสบาค ได้รับอนุญาตให้แก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้านจาก “พะลั่ง” เป็น “ขอสบาค” ตามหลักฐานการจดทะเบียนสมรสต่างประเทศโดยที่ไม่ได้จดทะเบียนฐานะแห่งครอบครัวตามระเบียบข้อ ๖๒ และข้อ ๖๔ ซึ่งเป็นการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายไทย นายทะเบียนจะพิจารณาให้นางพนิดา ขอสบาค แก้ไขรายการชื่อสกุลจาก “ขอสบาค” เป็น “พะลั่ง” โดยที่ไม่ต้องหย่าขาดจากนายโครส เวอร์เนอร์ ขอสบาค จะได้หรือไม่

จังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ในกรณีดังกล่าวจังหวัดมีความเห็นว่าการแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้านเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทะเบียนครอบครัว น่าที่จะให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการหย่าขาดจากสามีเดิมตามกฎหมายประเทศเดนมาร์กก่อน แล้วนำหลักฐานมาจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวเพื่อแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านต่อไป เพื่อมิให้เกิดปัญหากับผู้ร้องในกรณีที่จะดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทะเบียนครอบครัว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดกรุณาแจ้งให้จังหวัดทราบเพื่อดำเนินการต่อไปด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ทวีศักดิ์ เวียงวิเศษ

(นายทวีศักดิ์ เวียงวิเศษ)

ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

ที่ทำการปกครองจังหวัดสระบุรี

ฝ่ายปกครอง

โทร. (๐๓๖) ๒๑๑๐๒๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๙๔๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๘

เรื่อง การขอบันทึกเพิ่มเติมรายการในทะเบียนสมรส
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดนครสวรรค์) และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดนครสวรรค์ ด่วนมาก ที่ นว ๐๐๑๖/๑๒๑๔
ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๘

๒. สำเนาหนังสือ กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๑๖๐๒ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๘
พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครองตอบข้อหารือจังหวัดนครสวรรค์ เรื่อง
การขอบันทึกเพิ่มเติมรายการในทะเบียนสมรส เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ
กิ่งอำเภอและเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประกิต กันยาบาล

(นายประกิต กันยาบาล)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๔๑๒๖๔๖ ๒๔๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๕๓ ๒๔๑๒๖๔๖

ด่วนมาก

ที่ นว ๐๐๑๖/๑๒๑๕

ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์
ถนนสวรรควิถี นว ๖๐๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๓๘

เรื่อง การขอจดทะเบียนหย่าโดยคำพิพากษาของศาล

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาทะเบียนการสมรส จำนวน ๑ ฉบับ

๒. สำเนาการจดทะเบียนหย่าตามคำพิพากษาของศาล จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดได้รับแจ้งจากอำเภอท่าตะโกว่าได้รับคำร้องของนางจำเนียร โนติ ขอแก่นามสกุล จาก “ โนติ” เป็น “ แก้วเนตร” โดยผู้ร้องได้ยื่นหลักฐานสำเนาการหย่าโดยคำพิพากษา ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาไทยแล้วของศาลสูงสุดของแคลิฟอร์เนีย แคนตี้ ของลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา และสำเนาทะเบียนการสมรส ซึ่งนายทะเบียนอำเภอท่าตะโกได้จัดให้เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๒๔ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

สำนักทะเบียนท่าตะโกได้หาหรือว่าในการหย่าโดยคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ตามกรณีของนางจำเนียร โนติ นี้ จะใช้คำพิพากษาของศาลดังกล่าวเป็นหลักฐานในการจัดบันทึก ครั้งที่ ๒ ลงในทะเบียนการสมรส (คร.๒) ว่า การสมรสสิ้นสุดลงแล้วได้หรือไม่ และควรจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต้อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เรืองวิทย์ จารุจาริต

(นายเรืองวิทย์ จารุจาริต)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง โทร.(๐๕๖) ๒๒๖๘๗๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๑๖๐๒

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ เมษายน ๒๕๓๔

เรื่อง ทหาหรือการขอบันทึกเพิ่มเติมรายการในทะเบียนการสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครสวรรค์ ตัวนมาก ที่ นว ๐๐๑๖/๑๒๑๕ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๔๓๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๑

ตามที่สำนักทะเบียนอำเภอท่าตะโก ได้รับคำร้องของนางจำเนียร โนติ ขอแก้ไขนามสกุล จาก “โนติ” เป็น “แก้วเนตร” โดยนำหลักฐานการหย่าโดยคำพิพากษาของศาลสูงสุดของแคลิฟอร์เนีย เคานตี ของ ลอสแอนเจลีส สหรัฐอเมริกา มาแสดง และทหาหรือว่ากรณีนี้จะใช้คำพิพากษาของศาลดังกล่าวเป็นหลักฐานในการจดบันทึกครั้งที่ ๒ ในทะเบียนการสมรส (คร.๒) ว่าการสมรสสิ้นสุดลงได้หรือไม่ และควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต่อง นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า การหย่าโดยคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ถือได้ว่าการสมรสสิ้นสุดลงแล้วตามมาตรา ๑๕๐๑ และมาตรา ๑๕๑๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้บันทึกการหย่านั้นไว้ในทะเบียนการสมรส นายทะเบียนจะต้องดำเนินการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวเสียก่อน ตามความในข้อ ๖๒ และข้อ ๖๔ แห่งระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๔๓๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๑ ว่าได้มีการหย่าโดยคำพิพากษาของศาลประเทศใด วัน เดือน ปี แล้วจึงบันทึกการหย่าลงในหน้าบันทึกของนายทะเบียนการสมรสเดิมโดยอ้างอิงรายละเอียดที่บันทึกฐานะแห่งครอบครัวเอาไว้ ต่อจากนั้นจึงนำหลักฐานการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวและบันทึกครั้งที่ ๒ ทหาทะเบียนการสมรสดังกล่าวประกอบการแก้ไขชื่อสกุลของ นางจำเนียร โนติ จากนามสกุล “โนติ” เป็น “แก้วเนตร” ต่อไปตามระเบียบการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๓๒-๓๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอท่าตะโกทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประกิต กันยาบาล

(นายประกิต กันยาบาล)

สำนักบริหารการทะเบียน

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

อธิบดีกรมการปกครอง

โทร. ๒๔๒๒๖๔๖ ๒๔๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๓๓๐๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงต่างประเทศ ด่วนมาก ที่ กต ๐๒๐๗/๗๑๓๖ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๑

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๖๑๙๒ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยตอบข้อหารือกระทรวงการต่างประเทศ เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอและเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุฒ

(นายบรรจง กันตวิรุฒ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕ - ๕๑ ต่อ ๕๓๐๕ ๕๓๐๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๖

ด่วนมาก

ที่ กต ๐๒๐๗/๗๑๓๖

กระทรวงต่างประเทศ
เมืองทองธานี แจ้งวัฒนะ
ปากเกร็ด นนทบุรี ๑๑๑๒๐

๙ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง การขอจดทะเบียนบันทึกสถานะแห่งครอบครัว

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

ด้วยกระทรวงต่างประเทศได้รับรายงานจากสถานทูต สถานกงสุลบางแห่งว่า มีบุคคลสัญชาติไทยซึ่งได้รับการจดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมของชาวต่างชาติตามกฎหมายของประเทศนั้น ยื่นคำร้องขอแก้ไขชื่อสกุลในหนังสือเดินทางตามบิดามารดาบุญธรรมเพื่อให้ตรงกับเอกสารของทางการประเทศนั้น สำหรับใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอมีใบถิ่นที่อยู่

โดยที่กระทรวงต่างประเทศทำนิติกรณแก้ไขหนังสือเดินทางโดยยึดถือทะเบียนราษฎรเป็นหลัก ผู้ร้องจึงต้องเดินทางกลับมาจดทะเบียนบันทึกสถานะแห่งครอบครัวและแก้ไขทะเบียนราษฎรที่สำนักทะเบียนในประเทศไทยก่อน แต่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศ บางรายไม่สามารถเดินทางกลับมาดำเนินการดังกล่าวข้างต้นด้วยตนเองในประเทศไทยได้ จึงได้ยื่นคำร้องขอทำหนังสือมอบอำนาจต่อเจ้าหน้าที่กงสุลของสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล เพื่อมอบหมายให้บุคคลอื่นมาดำเนินการแทน

กระทรวงต่างประเทศจึงใคร่ขอหารือกรมการปกครองว่าในกรณีที่บุคคลสัญชาติไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศต้องการขอจดทะเบียนบันทึกสถานะแห่งครอบครัว แต่มีความจำเป็นไม่สามารถเดินทางกลับมาติดต่อสำนักทะเบียนท้องถิ่นด้วยตนเองได้ จะสามารถเขียนหนังสือมอบอำนาจต่อหน้าเจ้าหน้าที่กงสุลของสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล เพื่อมอบอำนาจให้ผู้อื่นมาดำเนินการแทนได้หรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และกรุณาแจ้งให้กระทรวงต่างประเทศทราบในโอกาสแรกด้วย จะขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

เฉลิม อาจารย์

(นายเฉลิม อาจารย์)

เอกอัครราชทูตประจำกระทรวง

ปฏิบัติราชการแทน ปลัดกระทรวงต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวง

กองหนังสือเดินทาง

โทร. ๕๐๓๔๑๐๐

โทรสาร ๕๐๓๓๙๒๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๖๑๙๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอักษะ ๑๐๒๐๐

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เรื่อง บันทึกฐานะแห่งครอบครัว

เรียน ปลัดกระทรวงต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงต่างประเทศด่วนมาก ที่ กต ๐๒๐๗/๗๑๓๖ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๑

ตามที่หารือกรณีบุคคลสัญชาติไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศประสงค์จะร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว แต่มีความจำเป็นไม่สามารถเดินทางกลับมาดำเนินการด้วยตนเองได้ จะสามารถทำหนังสือมอบอำนาจต่อหน้าเจ้าหน้าที่กงสุลของสถานเอกอัครราชทูตสถานกงสุลเพื่อมอบอำนาจให้ผู้อื่นมาดำเนินการแทนได้หรือไม่

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วขอเรียนว่า การบันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามนัย มาตรา ๓ (๓) และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ เป็นเพียงการนำหลักฐานเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้มาบันทึกในทะเบียนให้ปรากฏเป็นหลักฐานภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์เท่านั้น มิได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือทำให้เกิดสิทธิหรือหน้าที่ใด ๆ เพิ่มขึ้นอีก ซึ่งเป็นกรณีที่แตกต่างกันจากการจดทะเบียน เช่น การจดทะเบียนการสมรส การจดทะเบียนการหย่า เป็นต้น ดังนั้น ในการร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ และไม่มีเหตุบกพร่องในความสามารถที่จะกระทำการนิติกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองจึงอาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นไปดำเนินการแทนตนเองได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

บรรจง กันตวิรุณ

(นายบรรจง กันตวิรุณ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๖๖

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๕ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ทาหรือการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/ป.๗๔๗๘ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๑

ตามที่ทาหรือกรณีบุคคลสัญชาติไทยได้ทาการสมรสตามแบบกฎหมายของประเทศใดวันต่อมาคู่สมรสฝ่ายชายได้แปลงสัญชาติมาเป็นสัญชาติไทย โดยทาหรือว่าบุคคลดังกล่าวสามารถนำหลักฐานการสมรสมาร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ หากไม่สามารถบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้ ผู้ร้องจะร้องขอจดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสเดิมกฎหมายไทยได้หรือไม่

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีบุคคลต่างด้าวซึ่งได้ทาการสมรสตามแบบกฎหมายของประเทศที่ทาขึ้นบัญญัติไว้วันนั้น หากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายได้แปลงสัญชาติเป็นไทยแล้ว และต่อมาประสงค์จะขอให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวโดยนำเอกสารหลักฐานการสมรสแบบกฎหมายของต่างประเทศดังกล่าวพร้อมคำแปลภาษาไทยและมีคำรับรองถูกต้องมาแสดง นายทะเบียนก็สามารถบันทึกฐานะแห่งครอบครัวให้แก่ผู้ร้องได้ตามนัยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๖ และ ข้อ ๓๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนเขตจอมทองถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕ - ๕๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๔๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๑๗

กรมการปกครอง
ถนนอักษะวงศ์ กท ๑๐๒๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นปลัดกรุงเทพมหานคร)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๘๕ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔

พร้อมนี้ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๘๕ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว เรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ ทุกแห่ง ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๖๒๕๔๑๒๕ -๕๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร (๐๒) ๒๔๑๒๖๘๖

สื่อสาร มท ๔๑๒๓๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๘๕

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือที่ กท ๐๓๐๗/ป ๔๖๕๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓

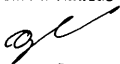
ตามที่หารือ กรณี น.ส. ชินฟ้า ตระการนิติธรรม มอบอำนาจให้ นายระพีพรรณ สุชาติล้ำพงศ์ มายื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยนำใบทะเบียนครอบครัวญี่ปุ่น พร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งมีรายการจดทะเบียนสมรสและการจดทะเบียนการหย่า ระหว่าง นายโนโบฮิสะ ยามาซากิ กับ น.ส. ชินฟ้า ตระการนิติธรรม ณ ที่ว่าการเขตนาคาฮาร่า อำเภอกาวาซากิ จังหวัดคานางาวา ประเทศญี่ปุ่น ว่าเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารตามนัยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ สามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ได้หรือไม่ และหากเป็นเอกสารตามนัยมาตราดังกล่าว จะมีแนวทางปฏิบัติในการบันทึกอย่างไร นั้น กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนให้ทราบดังนี้

๑. กรณีใบทะเบียนครอบครัวญี่ปุ่นเป็นเอกสารการจดทะเบียนสมรสหรือหย่าหรือไม่ นั้น กรมการปกครองได้หารือไปยังกระทรวงการต่างประเทศแล้ว ได้รับแจ้งว่าการขอจดทะเบียนสมรสหรือหย่าในประเทศญี่ปุ่น สามารถยื่น ณ อำเภอ/เขตใดก็ได้ ซึ่งจะมีผลตามกฎหมายนับแต่วันยื่นคำร้องนั้น และไม่มีมีการออกใบสำคัญทะเบียนสมรสและทะเบียนการหย่า ถือว่าคำร้องขอจดทะเบียนนั้นเป็นต้นฉบับที่ทางอำเภอ/เขต เก็บไว้ แต่หากมีผู้ร้องขอให้คัดสำเนาการจดทะเบียนดังกล่าว ทางอำเภอ/เขต จะดำเนินการออกใบทะเบียนครอบครัวญี่ปุ่นให้พร้อมประทับตราอำเภอ/เขต และมีชื่อนายทะเบียนกำกับ ดังนั้น ใบทะเบียนครอบครัวญี่ปุ่นถือเป็นเอกสารที่แสดงการสมรสหรือหย่า จึงสามารถนำมาเป็นเอกสารเพื่อขอให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้ตามนัยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘

๒. สำหรับการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยใช้เอกสารตามข้อ ๑ ให้บันทึกตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามเอกสารที่ผู้ร้องนำมาแสดงต่อนายทะเบียน เอกสารดังกล่าวต้องแปลเป็นภาษาไทย และให้สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทย ประจำประเทศญี่ปุ่น หรือกระทรวงการต่างประเทศรับรองคำแปลที่ถูกต้อง ก่อนนำมายื่นขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว การบันทึกให้บันทึกรวมในเลขทะเบียนที่เดียวกัน หากไม่สามารถลงรายการในช่องบันทึกได้ทั้งหมด ให้บันทึกรายละเอียดต่อท้ายในหน้าบันทึกถัดไป เมื่อบันทึกฐานะแห่งครอบครัวเรียบร้อยแล้ว หากผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในสำนักทะเบียนเดียวกันกับที่ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ให้แก้ไขคำนำนามในทะเบียนบ้านจาก “นางสาว” เป็น “นาง” เสียก่อน แต่หากผู้ยื่นคำร้องมีชื่อในทะเบียนบ้าน ณ สำนักทะเบียนแห่งอื่น ก็ให้แจ้งสำนักทะเบียนนั้น ๆ ดำเนินการแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง โดยถือปฏิบัติตามหนังสือที่ มท ๐๔๒๒/ว ๘๖๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนเขตประเวศถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๖๑๙๙๑๒๕- ๔๑ ต่อ ๔๓๐๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๘๔๙

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนมาก ที่ กต ๐๓๐๔/๘๔๗๑ ลงวันที่ ๒๕
มิถุนายน ๒๕๕๖

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๑๓๑๗ ลงวันที่ ๒๙
กันยายน ๒๕๕๖

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยตอบข้อหารือกระทรวงการต่างประเทศ
เรื่องการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ/
สำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ/สำนักทะเบียนเขต ถือปฏิบัติต่อไปและอำนวยความสะดวกให้แก่
ประชาชนด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร.๐-๒๗๙๔๑-๗๐๑๗-๑๙

ด่วนมาก

ที่ กต ๐๓๐๔/๘๔๗๑

ถึง กระทรวงมหาดไทย

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศได้รับรายงานจากสถานกงสุลใหญ่ ณ นครแฟรงก์เฟิร์ต แจ้งว่า ได้รับหนังสือร้องเรียนจากนางสุรินทร์ เซ็นซูลัส นามสกุลเดิม มานพ ซึ่งมีถิ่นพำนักอยู่ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ว่าเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๔๔ นางสุรินทร์ฯ และครอบครัวได้เดินทางกลับประเทศไทย และได้นำทะเบียนสมรสที่แปลภาษาไทยและได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว เพื่อนำไปขอจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว และแก้ไขนามสกุลในทะเบียนบ้านตามนามสกุลของสามีและขอทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ แต่เมื่อนำเอกสารไปติดต่อขอจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวกับเจ้าหน้าที่ที่อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี นางสุรินทร์ฯ ได้รับแจ้งว่า ต้องแสดงหลักฐานอื่นประกอบด้วยคือ หนังสือรับรองหลักทรัพย์ของสามี ซึ่งนางสุรินทร์ฯ และสามีไม่ได้นำมาประเทศไทยด้วย ดังนั้น นางสุรินทร์ฯ จึงไม่สามารถขอจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวและแก้ไขนามสกุลในทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนตามนามสกุลได้ ทำให้นางสุรินทร์ฯ ต้องเสียเวลาและอาจจำเป็นต้องมอบหมายให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนอีก ซึ่งสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วย

ทั้งนี้ กระทรวงฯ เคยได้รับหนังสือจากกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๔๔๔๔ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) แจ้งเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการขอจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ซึ่งในหนังสือดังกล่าวมีได้แจ้งว่า ต้องใช้หนังสือรับรองหลักทรัพย์ของสามีประกอบด้วย

ดังนั้น กระทรวงการต่างประเทศ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์กระทรวงมหาดไทยยืนยันถึงแนวทางการปฏิบัติในเรื่องข้างต้นว่า ยังคงเป็นไปตามที่ระบุไว้ในหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๔๔๔๔ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ หรือไม่ หรือได้มีการเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติในเรื่องนี้ ทั้งนี้เพื่อจะได้แจ้งเวียนไปยังสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ เพื่อชี้แจงต่อคนไทยทั่วโลกต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและแจ้งให้กระทรวงฯ ทราบในโอกาสแรกด้วย
จักขอบคุณมาก

กรมการกงสุล

กองสัญชาติและนิติกรณ์

โทร. ๐๒-๕๔๑ ๗๑๗๑ ต่อ ๓๓๐๖

โทรสาร ๐๒-๕๗๕ ๑๐๕๕

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๔.๓/๑๑๓๑๗

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๙ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนมาก ที่ กต ๐๓๐๔/๔๔๗๑ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๖
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๕ แผ่น

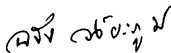
ตามที่กระทรวงการต่างประเทศได้แจ้งข้อหาหรือแนวทางปฏิบัติในการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๔๔๔๙ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ซึ่งในหนังสือดังกล่าวมิได้แจ้งไว้ว่า ต้องใช้หนังสือรับรองหลักทรัพย์ของสามีแสดงเป็นหลักฐานประกอบในการยื่นคำร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยขอให้กระทรวงมหาดไทยยืนยันแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวข้างต้นว่ายังเป็นไปตามเดิมอยู่หรือไม่ รายละเอียดตามอ้างถึง นั้น

กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนว่า ในการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามนัยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๑๗ ได้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๖ และข้อ ๓๗ ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติในการขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัวสรุปความได้ว่า ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวนั้นไว้เป็นหลักฐานได้ในขณะที่มีผู้ร้องขอฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย โดยแสดงหลักฐานอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวพร้อมคำแปลเอกสารดังกล่าวเป็นภาษาไทย ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศหรือสถานทูตหรือสถานกงสุลของไทย สถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้นหรือองค์กรที่รัฐบาลประเทศนั้นมอบหมาย รับรองคำแปลถูกต้องแล้ว พร้อมแสดงหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้สำหรับบุคคลอื่น ซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายและสำเนาทะเบียนบ้าน ซึ่งก็เป็นหลักฐานตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๔๔๔๙ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ โดยมีได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด

อนึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ให้กรมการปกครองกำชับอำเภอศรีมหาโพธิ์ถือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ต่อไปด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรัช วัจนะภูมิ)

หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวง รักษาการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๐-๒๗๕๑-๗๐๑๗-๕

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๙๐๓๙

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนครอบครัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครราชสีมา ด่วนที่สุด ที่ นม ๐๐๑๗.๑/๐๔๐๘๔ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๑

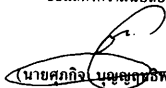
ตามที่จังหวัดนครราชสีมา ได้รับแจ้งจากอำเภอวังน้ำเขียวว่าได้รับคำร้องจาก นายอภิชาติ ทองโสภณ ซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจจาก นางสาววิไลพรรณ ทองโสภณ ให้ยื่นคำร้องขอให้ดำเนินการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวและแก้ไขนามสกุล โดยที่นางสาววิไลพรรณ ฯ ได้จดทะเบียนสมรสกับนางฮันส์ โยอัคคิม ยานโด และต่อมานายฮันส์ฯ ได้เสียชีวิต อำเภอจะจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวและแก้ไขนามสกุลให้กับผู้ร้องได้หรือไม่ นั้น

กรมการปกครอง ขอเรียนว่าการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ บัญญัติว่าถ้าการใด ๆ อันเกี่ยวแก่ฐานะแห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบ ซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องยื่นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการนั้น โดยมีคำรับรองถูกต้องพร้อมกับคำแปลภาษาไทย และในข้อ ๓๖ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดว่าการใด ๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้กระทำไว้ ณ ต่างประเทศตามแบบกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้น บัญญัติไว้ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวนั้นไว้เป็นหลักฐานก็ได้ แต่ในขณะร้องขอคู่มือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย กรณีนางสาววิไลพรรณ ทองโสภณ ได้ทำหนังสือมอบอำนาจให้นายอภิชาติ ทองโสภณ มาดำเนินการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวแก้ไขนามสกุลในทะเบียนบ้าน อำเภอสามารถดำเนินการให้ได้ตามระเบียบ กฎหมาย ถึงแม้ว่านายฮันส์ ฯ คู่สมรสได้เสียชีวิตแล้ว ก็ไม่มีผลต่อการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศแต่อย่างใดและสามารถใช้อ้างอิงของสามีต่อไปได้ตาม พ.ร.บ. ชื่อสกุล พ.ศ. ๒๕๐๕ รวมแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๑๓ วรรคสอง

ที่บัญญัติว่า เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตายให้ฝ่ายที่มีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง
มีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศุภกิจ นวนนุญทองพงษ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร.๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๔

โทรสาร ๐-๒๗๔๑๗๐๑๔

คำนำหน้านามหญิง

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๖๕๗

ถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ตาม หนังสือที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๖๔๒ ลว ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑ กรมการปกครอง ได้ส่งร่างพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ.....มาเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานนั้น

บัดนี้ พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังกล่าว ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๔ ก วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เรียบร้อยแล้ว โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป สำหรับรายละเอียดสามารถดูได้ทางเว็บไซต์ของกรมการปกครอง www.dopa.go.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ สำนักทะเบียนอำเภอ/เขต ทุกแห่งทราบ และถือปฏิบัติตามกฎหมายต่อไป

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐-๒๗๕๑-๗๐๑๗-๑๙

โทรสาร ๐-๒๗๕๑-๗๐๔๓

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๗๖๗๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๖๕๗ ลว ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ตัวอย่างการบันทึก คร. ๑, คร. ๒, คร. ๖ และ คร. ๒๒

๒. ตัวอย่างหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิง

๓. สรุปขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

ตามที่กรมการปกครอง ได้แจ้งให้สำนักทะเบียนทุกแห่งทราบ และถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ และมาตรา ๖ บัญญัติให้หญิง ซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว และกรณีซึ่งการสมรสสิ้นสุดลง ให้ฝ่ายหญิงสามารถใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง จึงได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้หญิงสามารถใช้คำนำหน้านามของตนได้ตามความสมัครใจ ดังนี้

๑. ขณะจดทะเบียนสมรส หรือสิ้นสุดการสมรส หรือการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

๑.๑ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ณ สำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่ามีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร. ๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” พร้อมกับบันทึกในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) แล้วแต่กรณีว่า ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” และให้ฝ่ายหญิงนำเอกสารดังกล่าวไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน

๑.๒ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านคนละแห่งกับสำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่า มีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร. ๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” พร้อมกับบันทึกในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) แล้วแต่กรณีว่า ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” และออกหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิง เพื่อนำไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้านที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่

กรณีที่ฝ่ายหญิงประสงค์จะคัดและรับรองสำเนา ทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) ให้นายทะเบียนดำเนินการให้โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียม และให้นายทะเบียนจัดส่งเอกสารดังกล่าวไปให้นายทะเบียนซึ่งฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเพื่อแก้ไขรายการของฝ่ายหญิง

๒. ภายหลังการจดทะเบียนสมรส หรือสิ้นสุดการสมรส หรือการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

๒.๑ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนซึ่งได้จดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) ไว้ และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ณ สำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัวไว้ ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่า มีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร. ๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” พร้อมกับบันทึกในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) แล้วแต่กรณีว่า ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” เพื่อให้ฝ่ายหญิงนำเอกสารดังกล่าวไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน

๒.๒ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนซึ่งได้จดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) ไว้ และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านคนละแห่งกับสำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัวไว้ ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่า มีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร.๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” พร้อมกับบันทึกในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร.๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) แล้วแต่กรณีว่า ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” และออกหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิงเพื่อให้นำไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้านที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่

กรณีที่ฝ่ายหญิงประสงค์จะคัดและรับรองสำเนา ทะเบียนสมรส (คร.๒) หรือทะเบียนหย่า (คร.๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) ให้นายทะเบียนดำเนินการให้โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและให้นายทะเบียนจัดส่งเอกสารดังกล่าวไปให้นายทะเบียนซึ่งฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเพื่อแก้ไขรายการของฝ่ายหญิง

๒.๓ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) ไว้ และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ณ สำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัวไว้ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่า มีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนสมรส หรือทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร.๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” แล้วให้ฝ่ายหญิงไปแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนจัดส่งสำเนาทะเบียนคำร้อง (คร.๑) ไปให้สำนักทะเบียนที่ได้จดทะเบียนสมรส (คร.๒) หรือทะเบียนหย่า (คร.๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) เพื่อบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส (คร.๒) หรือทะเบียนหย่า (คร.๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) แล้วแต่กรณี

๒.๔ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) ไว้ และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านคณะแห่งกับสำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัวไว้ ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่ามีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนสมรส หรือทะเบียนหย่า หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนบันทึกคำร้อง (คร. ๑) ว่าฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” และออกหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิงเพื่อให้ฝ่ายหญิงนำไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้านที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ และให้นายทะเบียนจัดส่งเอกสารสำเนาทะเบียนคำร้อง (คร. ๑) ไปให้สำนักทะเบียน

ที่ได้จดทะเบียนสมรส (คร.๒) หรือทะเบียนหย่า (คร.๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) เพื่อบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส (คร.๒) หรือทะเบียนหย่า (คร.๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) แล้วแต่กรณี

๒.๕ การดำเนินการกรณีจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าในต่างประเทศ

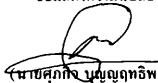
กรณีจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่า ณ สถานทูตไทยในต่างประเทศ ให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๒.๑ หรือ ๒.๒ หรือ ๒.๓ หรือ ๒.๔ แล้วแต่กรณี และจัดส่งสำเนาทะเบียนสมรส (คร.๒) ทะเบียนหย่า (คร.๖) ทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) หรือหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิงให้สำนักทะเบียนกลางเพื่อส่งต่อไปกระทรวงการต่างประเทศ แจ้งสถานทูตซึ่งจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่าไว้ บันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส หรือทะเบียนหย่าต่อไป

๓. เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนทุกครั้งให้นายทะเบียนจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๓

๔. การขอคัดสำเนาทะเบียนให้จัดเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงสำหรับการออกหนังสือรับรองไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งนายทะเบียนทุกแห่งถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป และหากพบว่าแนวทางปฏิบัติดังกล่าวข้างกรณีไม่เหมาะสมหรืออาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ หรือมีข้อเสนอแนะประการใดโปรดแจ้งสำนักทะเบียนกลางด้วยจักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุกกิจ บุญญฤทธิ์พงษ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙

ตัวอย่าง

(กรณีจดทะเบียนสมรส/หย่า)

คำร้องที่ ๑/๒๕๕๑
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คร. ๑

คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว

เขียนที่...อำเภอ...จังหวัด...ปทุมธานี...
วันที่...๑...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.๒๕๕๐...
ข้าพเจ้า...นายรักธรรม สมมุติ...

เลขประจำตัวประชาชน ๑-๐-๐-๑-๑-๐-๑-๑-๑-๐-๐-๐-๑

และ...นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง...

เลขประจำตัวประชาชน ๑-๐-๑-๒-๓-๔-๕-๖-๗-๘-๙-๐-๑ ขอยื่นคำร้องเพื่อ

- ☒ จดทะเบียนสมรส
☐ จดทะเบียนรับรองบุตร
☐ จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม
☐ บันทึกฐานะแห่งครอบครัว

- ☒ จดทะเบียนการหย่า
☐ จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม
☐ บันทึกฐานะของภริยา
☒ อื่น ๆ มีความประสงค์ใช้
คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

พร้อมเอกสารหรือหลักฐาน (ให้ระบุ)...บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน...

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง
(นายรักธรรม สมมุติ)

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง
(นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ความเห็น

- ๑. ตรวจสอบเอกสารแล้วถูกต้อง.....
.....๒. คู่สมรสมีคุณสมบัติครบถ้วนตาม ป.พ.พ. บรรพ ๕.....
.....๓. ฝ่ายหญิงสามารถใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” ได้ ตาม พ.ร.บ. คำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑.....
เห็นสมควรบันทึกไว้เป็นหลักฐาน.....

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่
(นายปกครอง รุ่งโรจน์)

คำสั่ง

.....ดำเนินการได้.....

(ลงชื่อ).....นายทะเบียน
(นายบริหาร จัดการดี)

ตัวอย่าง

(กรณีขอใช้คำนำหน้านาม หลังจากจดทะเบียนสมรส/หย่า แล้ว)

คำร้องที่ ๑/๒๕๔๑

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คร. ๑

คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว

เขียนที่.....อำเภอ.....จังหวัด.....ปทุมธานี.....

วันที่.....๑.....เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ.....๒๕๔๐.....

ข้าพเจ้า.....นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง.....

เลขประจำตัวประชาชน

๑ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ ๑

และ.....

เลขประจำตัวประชาชน

[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

ขอยื่นคำร้องเพื่อ

- ☒ จดทะเบียนสมรส
☐ จดทะเบียนรับรองบุตร
☐ จดทะเบียนเลิกรับรองบุตรบุญธรรม
☐ บันทึกฐานะแห่งครอบครัว

- ☒ จดทะเบียนการหย่า
☐ จดทะเบียนรับรองบุตรบุญธรรม
☐ บันทึกฐานะของภริยา
☒ อื่นๆ มีความประสงค์ใช้
 คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

พร้อมเอกสารหรือหลักฐาน (ให้ระบุ).....บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน.....

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง

(นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง)

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ความเห็น

ตรวจสอบเอกสารแล้วถูกต้อง ฝ่ายหญิงสามารถใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” ได้ ตาม พ.ร.บ. คำนำหน้านามหญิง

พ.ศ. ๒๕๔๑ เห็นสมควร

๑. บันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส/ทะเบียนหย่า.....ไว้เป็นหลักฐาน

๒. ออกหนังสือรับรองไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่

(นายปกครอง รุ่งโรจน์)

คำสั่ง

ดำเนินการได้.....

(ลงชื่อ).....นายทะเบียน

(นายบริหาร จัดการดี)

ตัวอย่าง

คร. ๒

ทะเบียนสมรส

สำนักทะเบียน.....อำเภอเมือง.....จังหวัด.....ปทุมธานี.....

คู่สมรสทั้งสองฝ่ายดังต่อไปนี้ มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และยินยอมเป็นสามีภริยากันโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนแล้ว					
รายการ		ชาย		หญิง	
๑. ชื่อ		นายรักธรรม สมมุติ		นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง	
๒. เลขประจำตัวประชาชน		๑-๐๐๑๑-๐๑๑๑๐-๐๐-๑		๑-๐๑๒๓-๔๕๖๗๘-๙๐-๑	
๓. เกิดวัน เดือน ปี		๑ ม.ค. ๒๕๒๕		๑ ก.พ. ๒๕๓๐	
๔. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน					
๕. ลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอม					
๖. ลายมือชื่อพยาน		๑. ๒. (นายหนึ่ง ฐิเห็นจริง) (นางสอง บรรลุนิติภาวะ)			
๗. การจดทะเบียน	เลขทะเบียนที่	๑/๒๕๕๐			
	วัน เดือน ปี	๑ พ.ค. ๒๕๕๐	เวลา	๐๙.๐๐ น.	
	ลายมือชื่อ นายทะเบียน	(นายบริหาร จัดการดี)			

บันทึก

วันที่ ๑ พ.ค. ๒๕๕๐ เวลา ๐๙.๐๐ น. นายทะเบียนสอบถามคู่สมรสทั้งสองฝ่ายแล้วได้ความว่า ๑. คู่สมรสทั้งสองฝ่ายไม่เป็นคู่สมรสของบุคคลอื่น และไม่เคยจดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนใดมาก่อน ๒. ก่อนจดทะเบียนสมรสทั้งสองฝ่ายได้อยู่กินกันมาก่อน ๒ ปี ไม่มีบุตรด้วยกัน ๓. เกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งสองฝ่ายไม่ประสงค์ให้มีการบันทึก ๔. หลังจากจดทะเบียนสมรสแล้ว คู่สมรสฝ่ายชายขอใช้นามสกุลของภรรยา “ตัวอย่าง” ๕. คู่สมรสฝ่ายหญิงประสงค์ขอใช้ค่าน้ำหนักนามว่า “นางสาว” ต่อ

ตัวอย่าง

คร. ๒

เลขทะเบียนที่ ๑/๒๕๕๐
สำนักทะเบียน อำเภอเมือง

จังหวัด ปทุมธานี

บันทึก		
ข้าพเจ้า นายรักธรรม สมมุติ กับ นางกุลสตรี ตัวอย่าง ขอให้ถ้อยคำว่า ตามที่นายทะเบียนบันทึกไว้ นายทะเบียนเป็นผู้อ่านข้อความให้ข้าฯ ทั้งสองฟัง ขอรับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ จึงลงลายมือชื่อไว้ ต่อหน้านายทะเบียนและพยานเป็นสำคัญ		
ลงชื่อ	(นายรักธรรม สมมุติ)	คู่สมรสฝ่ายชาย
ลงชื่อ	(นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง)	คู่สมรสฝ่ายหญิง
ลงชื่อ	(นายหนึ่ง รู้เห็นจริง)	พยาน
ลงชื่อ	(นางสอง บรรลุนิติภาวะ)	พยาน
ลงชื่อ	(นายบริหาร จัดการดี)	นายทะเบียน

ตัวอย่าง ทะเบียนหย่า

คร. ๖

สำนักทะเบียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....ปทุมธานี.....

รายการ		ชาย	หญิง	
๑. ชื่อ		นายรักธรรม ตัวอย่าง (สมมุติ)	นางกุลสตรี ตัวอย่าง	
๒. เลขประจำตัวประชาชน		๑-๐๐๑๑-๐๑๑๐-๐๐-๑	๑-๐๑๒๓-๔๕๖๗๘-๙๐-๑	
๓. เกิดวัน เดือน ปี		๑ ม.ค. ๒๕๒๕	๑ ก.พ. ๒๕๓๐	
๔. จดทะเบียนสมรส	ณ สำนักทะเบียน	อำเภอ.....		
	เลขทะเบียนที่	๑/๒๕๕๐		
	วัน เดือน ปี	๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐		
๕. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน		(นายรักธรรม ตัวอย่าง)	(นางกุลสตรี ตัวอย่าง)	
๖. ลายมือชื่อพยาน		๑. (นายหนึ่ง ู้เห็นจริง) ๒. (นางสอง บรรณนิติภาวะ)		
๗. การจดทะเบียน	เลขทะเบียนที่	๑/๒๕๕๐		
	วัน เดือน ปี	๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑	เวลา	๐๙.๐๐ น.
	ลายมือชื่อ นายทะเบียน	(นายบริหาร จัดการดี)		

บันทึก

- วันที่ ๑ พ.ค. ๒๕๕๑ เวลา ๐๙.๐๐ น. นายทะเบียนสอบถามคู่หย่าแล้วได้ความว่า
๑. ทั้งคู่หย่ากันด้วยความสมัครใจ ตั้งแต่วันนี้ถือสัญญาการหย่ามาแสดงพร้อมหลักฐานการจดทะเบียนสมรส คร. ๓ ที่ ๑/๒๕๕๐ ลง ๑ พ.ค. ๒๕๕๐ สำนักทะเบียนอำเภอ.....จังหวัดปทุมธานี
 ๒. คู่หย่าได้สมรสและอยู่กินกันเป็นเวลา ๑ ปี ไม่มีบุตรด้วยกัน
 ๓. เรื่องทรัพย์สิน หนี้สิน และเรื่องอื่นๆ คู่หย่าทั้งสองไม่ประสงค์ให้มีการบันทึก
 ๔. หลังจดทะเบียนหย่า คู่หย่าฝ่ายชายกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน "สมมุติ"

ต่อ

ตัวอย่าง

คร. ๖

เลขทะเบียนที่ ๑/๒๕๕๑

สำนักทะเบียน อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี

บันทึก

ข้าพเจ้า นายริกธรรม ตัวอย่าง (สมมุติ) กับ นางกุลสตรี ตัวอย่าง ขอให้ด้วยคำว่าข้อความตามที่นายทะเบียนบันทึกไว้ นายทะเบียนเป็นผู้อ่านข้อความให้ข้าฯ ทั้งสองฟัง ขอรับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้านายทะเบียนและพยานเป็นสำคัญ

សង្ខេប

(นายรักธรรม สมมุติ)

คู่สมรสฝ่ายชาย

ลงชื่อ

(นางกุลสตรี ตัวอย่าง)

คู่สมรสฝ่ายหญิง

लग्ना

(นายหนึ่ง รู้เห็นจริง)

WEITW

ลงชื่อ

(นางสอง บรรลุนิติภาวะ)

WETIN

ลงชื่อ

(นายบริหาร จัดการดี)

นายทะเบียน

บันทึกเพิ่มเติม นางกุลสตรี ตัวอย่าง ประสงค์ขอใช้นามว่า “นางสาว” ตามคำร้องที่ ๑๑๑/๒๕๔๑

၈၅ ၈၀ W. ဖ. ၁၄၄၄

लग्ने

(นางกุลสตรี ตัวอย่าง)

ผู้ร้องขอให้บันทึก

ลงชื่อ

(นายบริหาร จัดการดี)

นายทะเบียน

ตัวอย่าง
ทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว

คร. ๖

สำนักทะเบียน อำเภอลำลูกกา จังหวัด ปทุมธานี

๑. ผู้ขอให้บันทึก	ชื่อ	นางสาวสมศรี ตัวอย่าง		
	เลขประจำตัวประชาชน	๑-๑๐๐๑-๒๓๔๕๖-๗๘-๙		
	เกี่ยวข้องกับ	ตนเอง		
๒. รายการที่ขอให้บันทึก	ฐานะแห่งครอบครัว	การจดทะเบียนสมรส		
	ชื่อคู่สมพันธ์	นายโทมัส เทส		
	หน่วยงานที่ออกเอกสาร	สำนักทะเบียนเมืองลักเซมเบิร์ก ประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมันนี		
	เลขทะเบียนที่	๑๑๑/๒๕๐๘		
	วัน เดือน ปี	๑ มกราคม ๒๕๔๑		
	เอกสารอันเป็นหลักฐาน	ทะเบียนสมรสเลขที่ ๑๑๑/๒๕๐๘ หนังสือรับรอง การแปล กรมการกงสุล เลขที่ ๑๑๒๒		
๓. ลายมือชื่อผู้ร้อง ขอบันทึก	(นางสาวสมศรี ตัวอย่าง)			
๔. ลายมือชื่อพยาน	๑.	(นายหนึ่ง วัชรินทร์)		
	๒.	(นางสอง บรรลุนิภาว)		
๕. การบันทึก ทะเบียน	เลขทะเบียนที่	๑/๒๕๐๘		
	วัน เดือน ปี	๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑	เวลา	๐๙.๐๐ น.
	ลายมือชื่อนายทะเบียน			

บันทึก

วันที่ ๑ พ.ค. ๒๕๔๑ เวลา ๐๙.๐๐ น. นายทะเบียนได้สอบถามผู้ร้องได้ความว่า ผู้ร้องนางสาวสมศรี
ตัวอย่าง ได้จดทะเบียนสมรส กับ นายโทมัส เทส สัญชาติเยอรมัน โดยนำเอกสารการจดทะเบียนสมรส
เลขทะเบียนที่ ๑๑๑/๒๕๐๘ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๑ ออกโดย สำนักทะเบียนเมืองลักเซมเบิร์ก

ต่อ

ตัวอย่าง

คร. ๒๒

บันทึก

ประเทศสหพันธรัฐเยอรมันนีและหนังสือรับรองการแปล กรมการกงสุล เลขที่ ๑๑๒๒ มาขอให้บันทึก
ทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว

และนางสาวสมศรี ตัวอย่าง ประสงค์ขอใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว”

ข้าพเจ้า นางสมศรี ตัวอย่าง ขอรับรองว่าข้อความที่นายทะเบียนได้จดบันทึกและอ่านให้ฟังแล้ว
ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้านายทะเบียนและพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ

(นางสมศรี ตัวอย่าง)

ผู้ร้องให้บันทึก

ลงชื่อ

(นายหนึ่ง รุ่งเห็นจริง)

พยาน

ลงชื่อ

(นางสอง บรรลุนิติภาวะ)

พยาน

ลงชื่อ

(นายบริหาร จัดการดี)

นายทะเบียน

เลขที่...../.....

(สถานที่ออกหนังสือรับรอง)

หนังสือรับรอง

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า (นาง/นางสาว).....
 เลขประจำตัวประชาชน ____-____-____-____ อยู่บ้านเลขที่.....

ได้นำหลักฐาน (การสมรส/การสิ้นสุดการสมรส).....
 เลขที่...../.....ลงวันที่.....ออกให้ ณ สำนักงานทะเบียน.....
 มาแสดงต่อหน้านายทะเบียน

และมีความประสงค์จะใช้ค่านำนำนามว่า (นาง/นางสาว).....
 นายทะเบียนตรวจสอบแล้วถูกต้อง จึงออกหนังสือรับรองไว้เป็นหลักฐาน

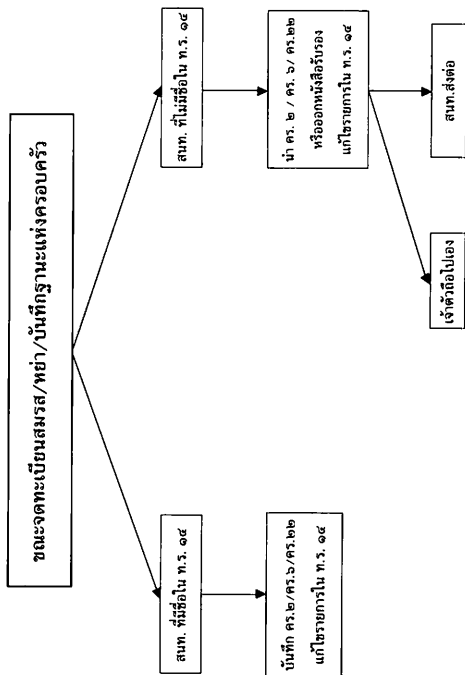
ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

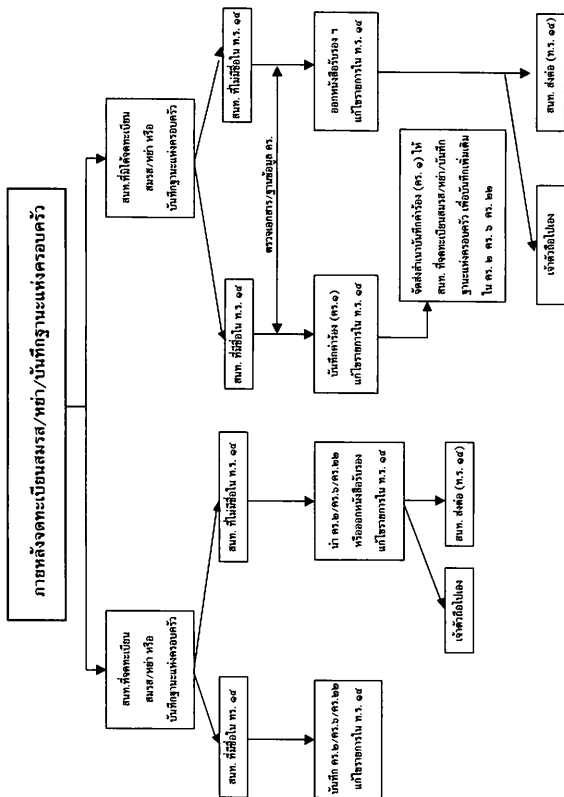
(ลงชื่อ).....

(.....)

นายทะเบียน.....

หมายเหตุ การใช้โปรแกรมนี้ให้ปรากฏเฉพาะข้อความที่เลือกในวงเล็บ

สรุปขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คำนำนำนามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

๑. ฆะจะตะจะเป็นสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว		
	สมท. ที่ยื่นคำร้อง	สมท. ที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
๑.๑	บันทึก คร. ๑ ว่า ฝ่ายหญิงมีความประสงค์ใช้ค่านำนำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”	นำ คร. ๒ , คร. ๖, และ คร. ๒๒ ไปแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน
๑.๒	บันทึก คร. ๒, คร. ๖, และ คร. ๒๒ ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้ค่านำนำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”	
๒. ภายหลังการจดทะเบียนสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว		
๒.๑	สมท. ที่ยื่นคำร้อง แ่งเดียวกัน กับ สมท. ที่จดทะเบียนสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว	สมท. ที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
๒.๑.๑	บันทึกเพิ่มเติม คร. ๑ ว่า ฝ่ายหญิงมีความประสงค์ใช้ค่านำนำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”	นำ คร. ๒, คร. ๖, และ คร. ๒๒/หนังสือ รับรองฯ ไปแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน
๒.๑.๒	บันทึก คร. ๒ , คร. ๖, และ คร. ๒๒ หรือออกหนังสือรับรองว่า ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้ค่านำนำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”	
๒.๒	สมท. ที่ยื่นคำร้อง <u>คนละ</u> แ่งกับ สมท. ที่จดทะเบียนสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว	สมท. ที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
๒.๒.๑	บันทึก คร. ๑ ว่า ฝ่ายหญิงมีความประสงค์ใช้ค่านำนำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”	นำหนังสือรับรองการใช้ค่านำนำนามหญิง ไปแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน
๒.๒.๒	ออกหนังสือรับรองการใช้ค่านำนำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”	
๒.๒.๓	ทำหนังสือแจ้ง สมท. ที่จดทะเบียนสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว เพื่อบันทึกเพิ่มเติม คร. ๒, คร. ๖, และ คร. ๒๒	
๓. การดำเนินการเมื่อจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าในต่างประเทศ		
การจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่า ณ สถานทูตไทยในต่างประเทศ ให้นำทะเบียนค่านำนามตามข้อ ๒ แล้ว แจ้ง สมท. กลาง เพื่อส่งต่อให้กระทรวง การต่างประเทศแจ้งสถานทูตซึ่งจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าไว้ บันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรสหรือทะเบียนหย่า ต่อไป		

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

๑. นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พานิชย์	อธิบดีกรมการปกครอง
๒. นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร	รองอธิบดีกรมการปกครอง
๓. นายสมศักดิ์ ชาญอิน	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน
๔. นายชวยชัย อินทร์นาค	ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง

คณะผู้จัดทำหนังสือ

๑. นายกมลโสภณณ์ เขียววงศ์	ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป
๒. นายอนุพงษ์ วาวงศ์มูล	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญพิเศษ
๓. นายประสิทธิ์ เจริญจำ	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
๔. นายมานพ อินทร์ปวยวงศ์	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
๕. นายวิรุฬห์ ทองสุกข์	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
๖. นายสุโสมส พึ่งบุญ	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
๗. นางสาวอัมพร ขอรักดี	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
๘. นายปรีชา สุขประเสริฐ	เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน
๙. นางรพีพรรณ เพ็ชรโพธิ์	เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน
๑๐. นางสาววาสนา คงคิน	เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน

